

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicae, & Legales

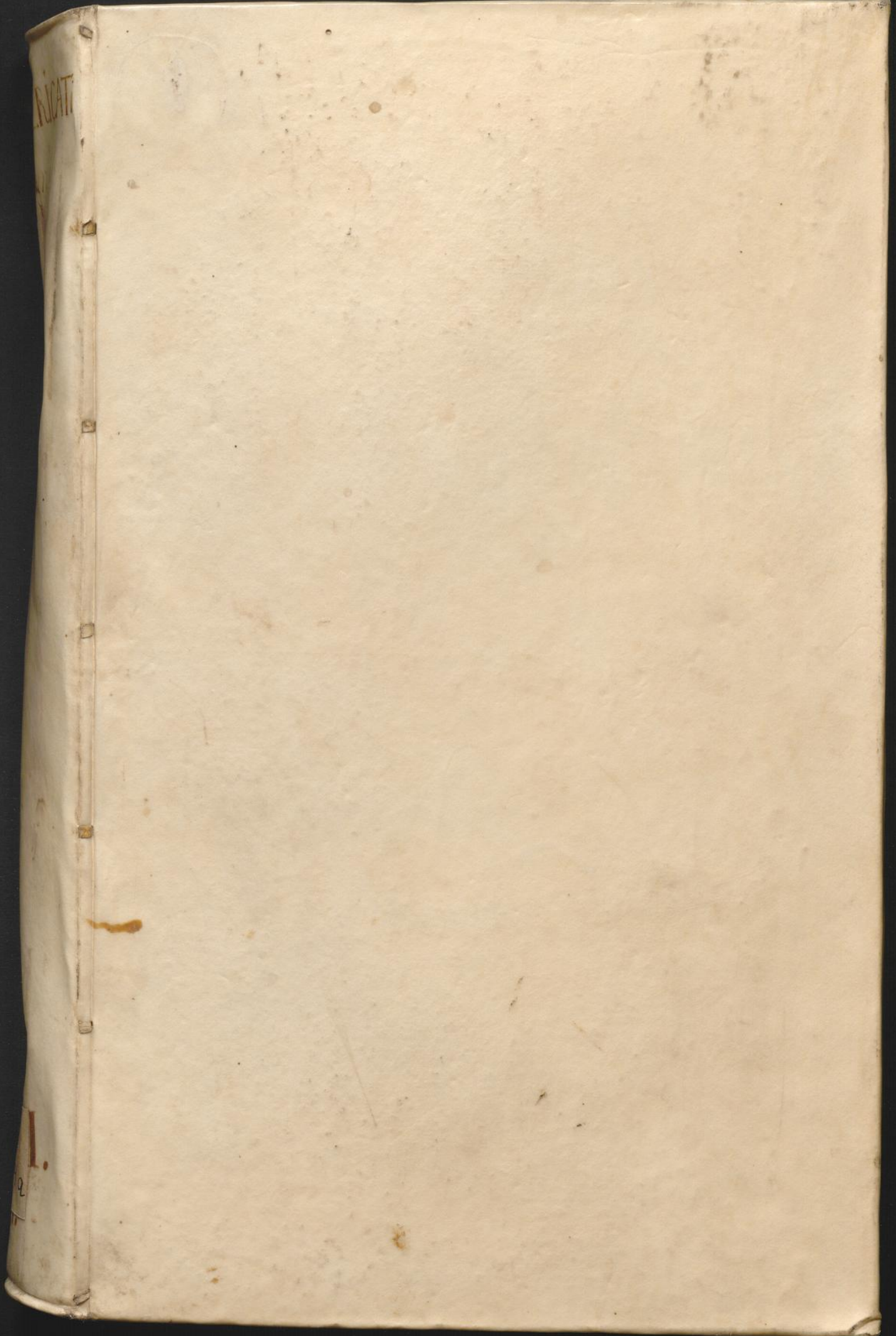
In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Sacramentis In Genere Ac De Sacramentalibus Nec Non De Sacramentis Baptismi, Confirmationis, atque Extremæ Unctionis Decisiones

Chiericato, Giovanni Maria

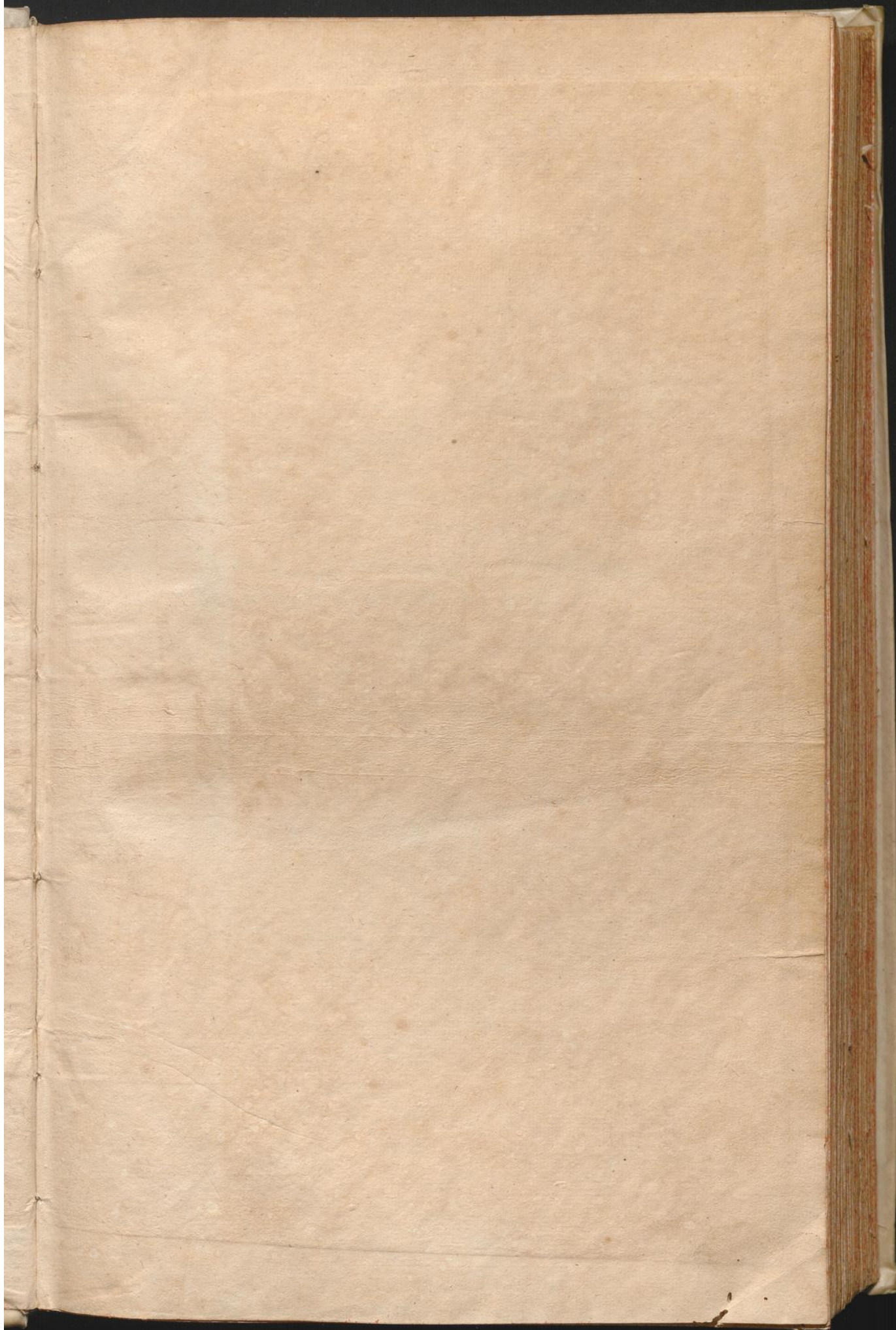
Augustæ Vindelicorum, 1730

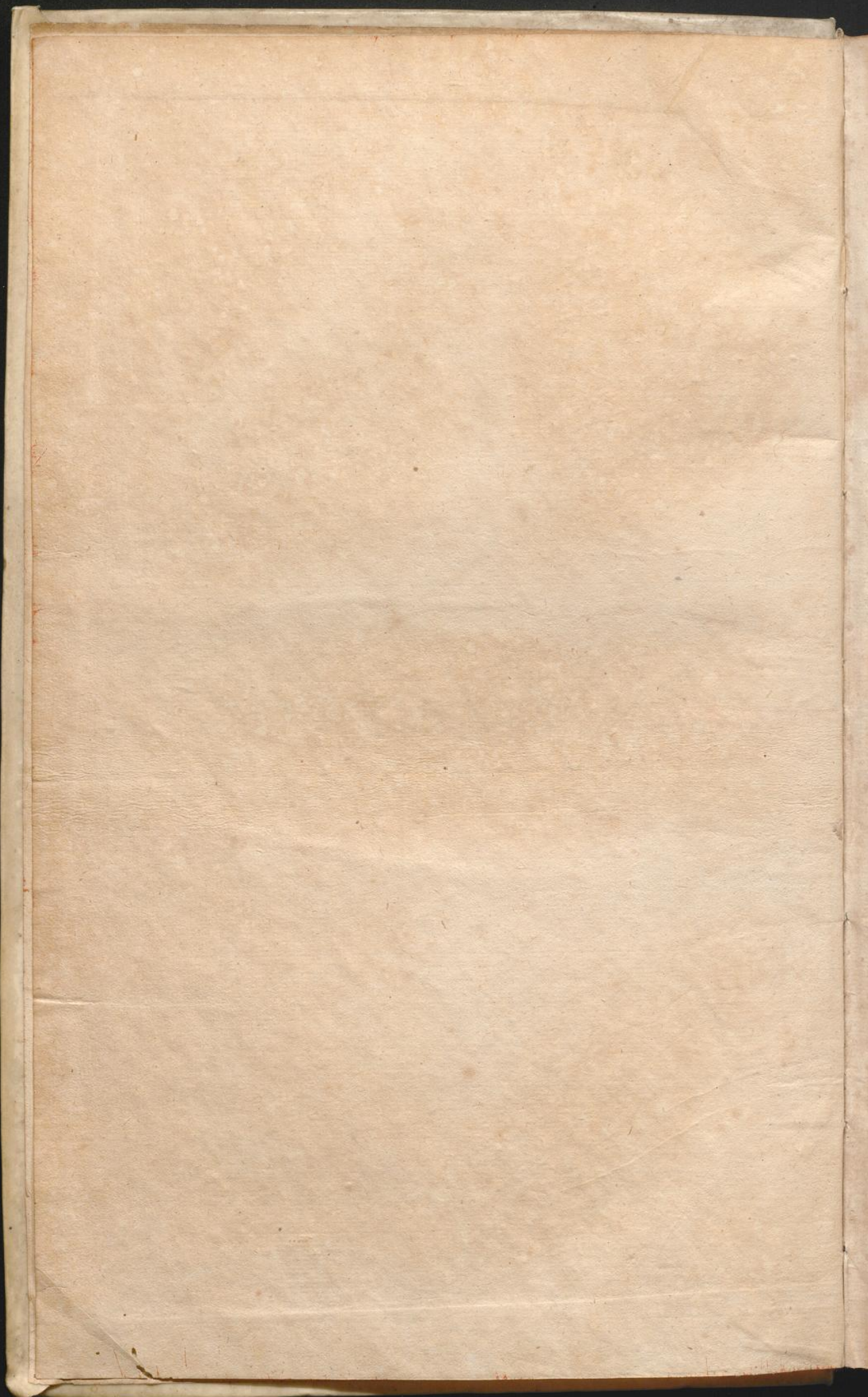
[urn:nbn:de:hbz:466:1-94638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94638)

Th. 914a.

G. VII
16.

DECISIONES

SACRAMENTALES,

Theologicæ, Canonicae, & Legales.

AUCTORE

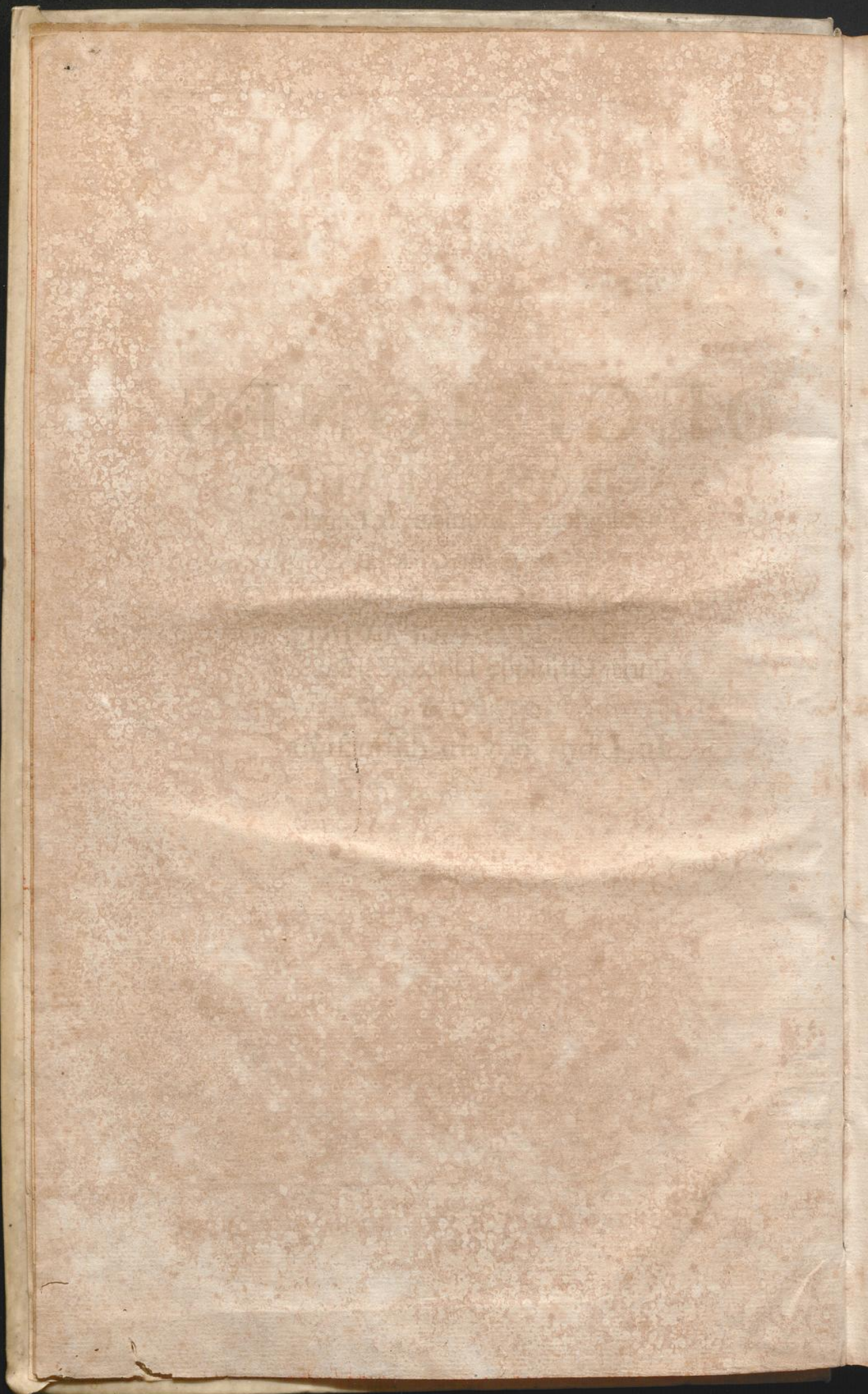
JOANNE CLERICATO

PRÆPOSITO PATAVINO.

Juris Utriusque Doctore, &c.

OPUS

In Libris novem distinctum.

DECISIONES

SACRAMENTALES,

Theologicæ, Canonicae, & Legales,

IN QUIBUS

Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis,

Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur,
dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis,
& Exemplis adornatæ.

AUCTORE

JOANNE CLERICATO

PRÆPOSITO PATAVINO

JURIS UTRIVSQUE DOCTORE

Olim in Curia Episcopali Patavina Advocato, & Promotore Fiscali,

deinde Auditore, ac demùm sub Regimine Eminentissimi, ac Reverendissimi

S. M. GREGORII CARD. BARBADICI EPISCOPI PATAVINI

Vicario Generali.

OPUS

Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis
utile, ac jucundum

In Libris novem distinctum; quorum tenor, in eorum Indice,
in sequenti Pagina demonstratur.

TOMUS PRIMUS.

Cum Privilegio S. Cæs. Majest. & Facultate Super.

Collegii S. J. Paderbornæ 1734

AUGUSTÆ VINDELICORUM.

Sumptibus MARTINI HAPFACH & FRANC. XAV. SCHLÜTER.

MDCCXXX.

DECISIONES

SACRAMENTALES

THEOLOGICAE ANONIMAE ET LEGALES

JOHANNIS MICHAELIS SACRAMENTORUM THEOLOGICI

PROFESSORIS ORDINARIJ IN ACADEMIA THEOLOGICA

UNIVERSITATIS ALMAE MATRIS VINDOBONENSIS

CLERICATO

OPUS

THEOLOGICAE

DOCTRINAE

ET

LEGIS

IN

THEOLOGICA

ACADEMIA

VINDOBONENSIS

UNIVERSITATIS

ALMAE MATRIS

VINDOBONENSIS

ACADEMIAE

THEOLOGICAE

ET

LEGIS

IN

THEOLOGICA

ACADEMIA

VINDOBONENSIS

UNIVERSITATIS

ALMAE MATRIS

VINDOBONENSIS

ACADEMIAE

THEOLOGICAE

ET

LEGIS

IN

THEOLOGICA

ACADEMIA

VINDOBONENSIS

MARTINUS BALTHASAR ET FRANG. XAV. SCHNEIDER

MDCCCXX

Privilegium Cæsareum.

CAROLUS Sextus Divinâ Favente Clementiâ Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hispaniarum, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatia, Sclavoniæ &c. Rex; Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, & Württembergæ; Comes Tyrolis &c. &c. Agnoscimus & notum facimus tenore præsentium universis, quod cum Nobis, Nostri, Sacrique Romani Imperii Fideles dilecti Martinus Happach & Franciscus Xaverius Schlüter Bibliopolæ Augustæ Vindelicorum humillimè exponi curarint, quem in modum Joannis Clericati Patavini Decisiones Sacramentales Theologicas in folio prælo committere resolverint, vereantur autem, nè æmulorum invidiâ editionem imitantium Impendii, & Laboris sui fructu frustrentur: Ideoque Nobis demissè supplicarint, quatenus eorum indemnitati Privilegiò nostrò Cæsareò succurrere clementissimè dignemur; Nos submissæ pariter, ac æquæ eorum petitioni annuendum censuerimus. Ac proinde Authoritate Nostra Cæsarea omnibus & singulis Bibliopolis, Bibliopægis, Typographis, & aliis quibuscunque rem librariam exercentibus firmiter inhibemus, vetamus, & interdiciamus, nè quis supra nominatas Clericati Patavini Decisiones Sacramentales Theologicas sub hoc aliove Titulo aut forma per decem Annorum Spatium intra Sacri Romani Imperii & Regnorum Ditionumque Nostrarum hæreditariarum fines recudere, vel aliis recudendas dare, aliorumve impressas apportare citra præfatorum Impetrantium, eorundemque hæredum ac successorum Voluntatem & assensum in scriptis obtentum ausit vel præsumat. Siquis verò secus faciendo Privilegium hoc Nostrum seu interdictum violare, contemnereque præsumpserit, eum non solum ejusmodi Exemplaribus ubicunque locorum repertis, perperam quippe recusis seu apportatis (quæ dicti Martinus Happach, & Franciscus Xaverius Schlüter sive propriâ Authoritate, sive Magistratûs illius loci auxiliò sibi vindicare poterunt) defacto privandum, sed & decem marcarum auri puri poenâ Ærario seu Fisco Nostrò Cæsareo, & Parti læsæ ex æquo pendendâ, omni spe veniæ sublatâ multandum decernimus, dummodo tenor hujus Nostri Privilegii in fronte libri impressus reperiat, & consueta quinque Exemplaria Consilio Nostrò Imperiali Aulico exhibeantur. Mandamus itaque omnibus & Singulis Nostris & S. R. I. Regnorumque & Dominiorum Nostrorum Hæreditariorum subditis & fidelibus dilectis tam Ecclesiasticis, quam Sæcularibus, cujuscunque Statûs, Gradus, dignitatis aut ordinis exstiterint, præsertim vero iis, qui in Magistratu existentes vel suò, vel Superiorum suorum locò Jus, Justitiâque administrant; nè quemquam Privilegium hoc Nostrum Cæsareum violare, spernere, aut transgredi patiantur: sed si quos contumaces compererint, constitutâ à Nobis multâ eos puniri, & quibuscunque modis idoneis coerceri curent, quatenus & ipsi gravissimam Nostram indignationem, prædictamque pœnam evitare voluerint. Harum Testimonio literarum manu nostra subscriptarum & Sigilli Nostri Cæsarei appensione munitarum, quæ dabantur in civitate nostra Vienna die decima Novembris Annò Millesimò septingentesimò vigesimò octavò, Regnorum Nostrorum Romani decimò octavò, Hispanicorum vigesimo sexto, Hungarici & Bohemici verò pariter decimò octavò.

Carolus mpp.

(L.S.)

Ut Frid. Car. Ep. & Pr. Bamb. mpp.

Ad Mandatum Sacæ Cæsæ
Majestatis proprium

J. V. Hayeck de Waldstätten mpp.

APPRO.

APPROBATIO CENSORIS.

Reverendissimi Joannis Clericati Præpositi Patavini &c. opus in Libros novem distinctum perlegi. Simulque deprehendi, id revera Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, Concionatoribus, Theologis, & Jurisperitis utilissimum esse. Quippe Reverendissimus Author difficillimas quæstiones profundâ ingenii sui perspicaciâ, judicii gravitate, & multiplici doctrinæ & eruditionis apparatu proponit atque discutit, ut meritò decisiones ipsius Oracula Phœbi nuncupare liceat. Quare hoc opus ceu jucundum, utile & Bibliothecis Splendorem afferens, dignissimum censeo ut reimprimatur. Augustæ Vindel. 22. Nov. 1729.

Imprimatur. H. S.
Ex Vicariatu Aug. 23. Nov. 1729.
Joh. Gotthardus L. B. de Vöhlin
Vicarius General.

Franc. Joseph. de Handl SS. Theol.
Lic. Rev. & Ser. Princ. & Episc. Aug.
Consil. Eccles. Maj. Pœnit. & Libr.
Censor, nec non infig. Eccles. Colleg.
ad S. Mauritium Canonicus & Parochus.

DONA DATA

Ecclesiæ, & Monasterio S. PETRI de Padua

A Reverendissimo Domino

JOANNE CLERICATO J. U. D.

Præposito Titul. Sanctissimæ Trinitatis

Alumno ejusdem Monasterii

HIS CARMINIBUS COMPREHENSA.

Clavigeri atherei subeas venerabile Templum;
Munificæ noscæ & pietatis opus.
Candelabra Argentea disposita per Aras;
Quadraginta vides, singula si numeres.
Arte Cruces almæ simili, pretioque refulgens:
Materia Argentum; sunt Quatuor numero.
Quinque ex Argento suspensæ lampades ardent.
Soters cœlavit quas manus Artificis.
Inspice dispositis Convivia Sacra Tabellis:
Hic etiam Argenti splendor, & honor inest.
Vasa Rosas fundunt simulata, & Garophylla:
Ducta ex Argento cernito Tergemina,

Inserta hinc Tela varios imitantia Flores
Aurea Punicea stamina dant Casulam.
Serica prætexunt totum Peristromata Templum:
Nomen, quod tribuit clara Damasus, habent.
Non adeunda oculis Penetrantia: fas modo casta
Narrantem audire est interiora Domus.
Adjecta antiquis procurrant ordine Cella
Virginibus statio latior, & melior.
Dona Joannes hæc Clericatus contulit unus,
Sancta appellatus Præpositus Triadis.
Octo Ducatum superavit millia sumptus:
Sumptum omnem gratus, sed superavit Amor.

I N D E X

*Tenoris Decisionum, ac Materialiarum, quæ in sequentibus
NOVEM Libris continentur.*

- L**IBER PRIMUS, In quo de Sacramentalibus, de Sacramentis Baptismi, Confirmationis, & Extremæ Unctionis, habentur Decisiones LXXXII.
LIBER SECUNDUS, In quo de Venerabili EUCHARISTIÆ SACRAMENTO Decisiones LXII.
LIBER TERTIUS, In quo de Sacrificio Missæ Decisiones L.
LIBER QUARTUS, In quo de Sacramento Pœnitentiæ Decisiones L.
LIBER QUINTUS, In quo de Sacramento Ordinis Decisiones XL.
LIBER SEXTUS, In quo de Sacramento Matrimonii Decisiones XL.
LIBER SEPTIMUS, In quo Erotemata totius Theologiæ Moralis in Cap. CLII.
LIBER OCTAVUS, In quo Via Lactea, id est Institutiones Juris Canonici, totum Jus Canonicum edocentes, in Libr. 4. cum suis Titulis.
LIBER NONUS, In quo de Delictis, ac Peccatis, de præcipuis Contractibus Juris Civilis, de Usuris, de Censibus, de Cambiis, de Livellis, aliisque Materiis Legalibus, & Casibus prudentialibus disseritur in Decisionibus CLVII.

DE.

DE SACRAMENTIS IN GENERE
A C
DE SACRAMENTALIBUS
NEC NON

De Sacramentis Baptismi, Confirmationis,
atque Extremæ Unctionis

DECISIONES

A U C T O R E
JOANNE CLERICATO
PRÆPOSITO PATAVINO

Juris Utriusque Doctore, olim in Curia Episcopali
Patavina Advocato & Promotore Fiscali; deinde Auditore,
ac demùm Vicario Generali.

I N Q U I B U S

*Ex studio, & Responsis Cleri Patavini ad Casus Conscientiæ, ipsi per eum
propositos Annis 1687. 1688. & 1692.*

Explicatur tota doctrina concernens eadem Sacramenta, adornata
non solum argumentis, & Summariis; sed etiam variis, & proficuis Eruditio-
nibus, Historiis, Ritibus, Exemplis, ac curiosis Quæstionibus ex Theo-
logia, Philosophia, Medicina; ac utroque Jure
collectis.

O P U S.

Utile, ac jucundum Episcopis, Prælatiis, Vicariis, Animarum
Rectoribus, ac Confessariis tam sæcularibus, quàm Regularibus,
aliisque bonarum Litterarum Studiosis.

Tomi primi Liber primus.

AUGUSTÆ VINDELICORUM.

Sumptibus MARTINI HAPPACH & FRANC. XAV. SCHLÜTER.
M D C C X X X.

AUCTOR

Ad Ven.
CLERUM PATAVINUM,
Et Studiosos Lectores.

Litterarii labores Vestri, quibus praesentes Decisiones fulciuntur, adeo grati, & proficui facti sunt aliarum Diocesum, etsi valde distantium, Studiosis, ut, ad eorum enixis petitionibus satisfaciendum, necesse fuerit ad novam hanc impressionem procedere, & Decisionibus ann. 1687. & 1688. editis, addere tractatum Extremae Unctionis, cui anno 1692. Vos studuistis. At circa praesentem librum de tribus Vos monitos facio. Unum est, quod ipsum reperietis ornatum Argumentis, ac Summariis praevis ad quamlibet Decisionem, nec non Indice generali in fine, ut facilius quae ex abrupto requiruntur, reperiantur. Alterum concernit additiones, quibus Casus de Sacramentis in genere, de Sacramentalibus, de Baptismo, ac de Confirmatione adaucti sunt, tum quod ad doctrinam; tum quod ad formam; siquidem sub distinctis Decisionibus redditi sunt ornatiores. Tertium versatur circa unionem horum trium Sacramentorum Baptismi, Confirmationis, ac Extremae Unctionis, de facili enim aliquis Vestrum mirabitur, & forsan lamentabitur, quod post Confirmationem agatur de Extrema Unctione, cum juxta praxim Parochorum, prius Penitentiae, deinde Eucharistiae, demum Unctionis Extremae Sacramentum ministretur? Porro rationabilem esse explicationem unitim factam Baptismi, Chrismatis, ac Olei Sancti, comendo, ex Ritu Sanctae Matris Ecclesiae, quae simul, eodem die, ac actione consecrando preparat, & preparando consecrat materiam horum trium Sacramentorum; videlicet in Missa Solemni Ferie Quintae in Cena Domini, in qua Episcopus Olea Sacra sanctificat, tum pro inungendis scapulis, & vertice puerorum in Baptismo, tum pro eorum fronte in Confirmatione signando, tum etiam pro sensibus Infirmorum periculose decumbentium liniendis. Quod si haec explicatio de Extrema Unctione visa vobis fuerit incongrua, eo quia anteponatur Decisionibus de Venerabili Eucharistiae Sacramento, (quae prodierunt in lucem anno 1697.) legite Decisionem LXXXI. & scietis, olim fuisse in usu apud fideles, prius recipere Extremam Unctionem, deinde Viaticum Sacrum. Igitur consueta comitate Vestra librum hunc cum aliis nostris excipite, & diu, feliciterque valete.

NOI REFORMATORI

Dello Studio di Padova.

Havendo veduto per la Fede di revisione, & approbatione del P. F. Raimondo Asperti Inquisitore nel Libro intitolato: *De Sacramentis in genere, & de Sacramentalibus*, nec non *de Baptismo, de Confirmatione &c.* Decisiones Auctore Jo. Clericato Praeposito Patavino, non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Catholica, & parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, & buoni costumi, concedemo licenza ad Andrea Poletti Stampatore, che possi esser stampato, osservando gl'ordini in materia di Stampe, & presentando le solite copie alle Publiche Librarie di Venetia, e di Padova.

Die 13. Maggio 1703.

[Ferigo Marcello Proc. Ref.
[Sebastian Foscarini Kav. Proc. Ref.
[Marin Zorzi Ref.

Agostino Gadaldini Segr.

IN-

INDEX ARGUMENTORUM DE SACRAMENTIS IN GENERE.

DECISIO I. *Argumentum.*

Referuntur variae significationes hujus vocis Sacramenti. Item diversae definitiones, ac divisiones. Sacramenta constare Materia, Forma, ac intentione demonstratur.

DECISIO II. *Argumentum.*

Agitur de nullitate, & invaliditate Sacramentorum, quae laicus fingens se Sacerdotem administravit. Quod & qualia peccata ipse commiserit? Et quibus poenis sit ipse plectendus? Quid agere debeant illi, qui ab eodem Sacramenta suscepunt?

DECISIO III. *Argumentum.*

Explicatur quid, & quotuplex sit Interdictum Ecclesiasticum? & quae Sacramenta, eo durante, possint ministrari?

DECISIO IV. *Argumentum.*

Inquiritur, an fuerint Sacramenta in Lege Naturae, & Moysae, & quae? Adam qua die, & hora sit creatus? ac quando lapsus sit in peccatum?

DECISIO V. *Argumentum.*

Demonstratur, An Parochi debeant esse assidui in administratione Sacramentorum? Quando peccent ob desidiam? Et an tempore Pestis debeant ea propriis manibus ministrare?

DECISIO VI. *Argumentum.*

Explicatur in hac Decisione, quae materia sit apta? quae inepta? & quae dubia in quocunque Sacramento? Et docetur, quomodo Materia, & Forma debeant simul coexistere?

DECISIO VII. *Argumentum.*

Dilatatio quanta esse possit absolutionis in confessione? Nec non Unctionum intra se Extreme Unctionis Sacramento?

DECISIO VIII. *Argumentum.*

Breviter, sed clare docetur, variari posse formam Sacramentorum octo modis; & quae variatio oblit valori Sacramenti? Verba formae corde, seu mente tantum prolata, non faciunt Sacramentum.

DECISIO IX. *Argumentum.*

Refertur nullitas Baptismi puero moribundo dati ob defectum Verborum formae. Quem puerum Ecclesiastica sepultura non esse tradendum ostenditur.

DECISIO X. *Argumentum.*

An interrompere formam Sacramentorum, inferendo per medium ejus alia verba, vel anteponendo aliquod ex verbis ejusdem formae noceat validitati Sacramenti, declarat haec Decisio? Item an ly Et in forma Baptismi sit de ejus essentia.

DECISIO XI. *Argumentum.*

Agitur de necessaria intentione Ministri in conficiendo Sacramento; & explicatur quae, & qualis debeat esse dicta Intentio. Resolvuntur duo casus curiosi circa eandem Intentionem.

DECISIO XII. *Argumentum.*

Ostenditur quis sit Minister ordinarius Sacramentorum? Disseritur, An Angeli boni possint ministrare Sacramenta? nec non Anima Beatae, ac ipsa Beatissima Virgo Mater Dei? Exempla plurima de iisdem.

DECISIO XIII. *Argumentum.*

Resolvuntur duo casus circa validitatem Sacramenti ob errorem Ministri, unius in sensu verborum, alterius in recta prolatione eorundem.

DECISIO XIV. *Argumentum.*

Inquiritur, an suscipiens Sacramentum debeat esse alius a Ministro? Et quae intentio in suscipiente requiratur? Sacerdotes extra Missam, Diaconi, Laici, ac mulieres an possint sibi ministrare Eucharistiam?

DECISIO XV. *Argumentum.*

Edocet praesens Decisio, quando liceat petere Sacramenta a Ministris indignis; Et quando indignis petentibus ea possint a Sacerdote ministrari?

DECISIO XVI. *Argumentum.*

Duo praecipui casus resolvuntur, An liceat recipere Eucharistiam a Sacerdote Concubinario illam publice ministrante? Et an danda sit Concubinis se ad eam sumendam cum aliis ad Sacramentum praesentantibus?

DECISIO XVII. *Argumentum.*

Declarat haec Decisio quot sint effectus Sacramentorum? & docte explicat effectum primum cujusunque Sacramenti, scilicet Gratiam.

DECISIO XVIII. *Argumentum.*

Enucleantur duo casus famosi, de modo, & tempore, quibus recipiat gratiam, tum qui communicat cum mortali ignorato, tum qui adultus baptizatur non dolens de actualibus peccatis.

DECISIO XIX. *Argumentum.*

Character, qui est secundus effectus trium Sacramentorum, quid sit? & in qua Anima potentia imprimatur? in praesenti Decisione discutitur. Respectus debitus Characteri, ne quis peccet ministrando Sacramenta in mortali, vel ea suscipiendo cum venialibus. Ornatus Animae Tertius effectus Sacramentorum remissive explicatus.

DECISIO XX. *Argumentum.*

Sacramentalia Ecclesiae exponuntur quoad eorum numerum, & quoad effectum, qui praecipuus est in delendis culpis venialibus. Sed utrum eas deleat ex opere operato; vel ex opere operantis discutitur? cum aliis dubiis Sacramentalia concernentibus.

INDEX ARGUMENTORUM DE SACRAMENTO BAPTISMI.

DECISIO XXI. *Argumentum.*

Declarat præsens Decisio, quid significet hæc Vox Baptismus? Eam non esse in usu apud omnes nationes demonstrat. Duae definitiones Baptismi refert, Unam Magistri Sententiarum; alteram Scoti

DECISIO XXII. *Argumentum.*

Differitur de Baptismo S. Joannis Baptiste? Quo anno natus, & ingressus desertum? Quid essent locustæ, & mel sylvestræ, quibus vesceretur? Quo anno coeperit prædicare? Et qui tunc principabantur in Judæa? tandem referuntur duodecim differentie inter Baptismum S. Joannis Baptiste, & nostrum.

DECISIO XXIII. *Argumentum.*

Examinatur, & resolvitur, quanto tempore possit differri Baptismus tum infantum, tum adultorum? Eruditiones variae de tempore baptizandi infantes, nec non variae Synodales Constitutiones de eadem obligatione.

DECISIO XXIV. *Argumentum.*

Relatis octo speciebus Baptismi generaliter sumpti; tribus autem propriis Sacramenti Baptismi, & quarta Baptismi Campanarum; traduntur curiosæ, & utiles doctrinæ de Campanis, & earum sex officiis.

DECISIO XXV. *Argumentum.*

Differitur de Baptismo Fluminis, idest de eo, qui datur per Aquam, vel solemniter, vel private. Differentiæ inter utrumque modum. Deipara, S. Jo. Baptista, & Apostoli, à quo sint baptizati? & quando? Tripliciter dari potest Baptismus Aquæ, & cur immersio non sit in usu?

DECISIO XXVI. *Argumentum.*

Declaratur Baptismus Fluminis; & de eo refertur, an sit necessarium Votum explicitum, vel sufficiat implicitum? Item utrum cum eo sufficiat Attributio, vel requiratur Contritio ad salvandam Animam?

DECISIO XXVII. *Argumentum.*

Exponitur Baptismus Sanguinis consistens in Martyrio. Quid, & quotuplex sit Martyrium declaratur; & quot ejus gradus? Conditiones septem necessariae ad verum Martyrium. Ejus sex effectus cum exemplis, ac variis eruditionibus sacris.

DECISIO XXVIII. *Argumentum.*

Ostenditur, quando Diaconus possit solemniter baptizare? nec non Parochus suspensus à Divinis?

DECISIO XXIX. *Argumentum.*

Quænam sit materia Baptismi declaratur in hac Decisione. Referuntur errores hæreticorum circa ipsam materiam; & resolvuntur octo dubia à nemine ignoranda circa collationem Sacramenti Baptismi.

DECISIO XXX. *Argumentum.*

Formam Sacramenti Baptismi explicat hæc Decisio, referens errores hæreticorum circa illam, & docens quæ verba sint in ipsa forma de Præcepto tantum, & quæ de ejus essentia? Plures quæstiones scitu necessariae, ac curiosæ deciduntur attinentes ad ipsam formam. Baptizare extra Ecclesiam non licet, duobus casibus exceptis; nempe necessitatis, & Filiorum Principum.

DECISIO XXXI. *Argumentum.*

Disquiritur an duo Ministri esse possint in baptizando simul unicum infantem? Proponuntur, & resolvuntur duo casus satis curiosi, sed practici, de duplici Ministro in uno, ac eodem Baptismate.

DECISIO XXXII. *Argumentum.*

Comprobatur necessitas Baptismi ad æternam salutem consequendam. Distinctio Necessitatis, ut alia dicatur simpliciter, seu medii; alia secundum Quid, seu Præcepti. Infantes an sine Baptismo possint salvari? Item an adulti? Errores hæreticorum circa necessitatem Baptismi?

DECISIO XXXIII. *Argumentum.*

Recensentur effectus duodecim, quos producit in baptizatis Sacrum lavacrum Baptismi. Inter eosdem numeratur sanitas miraculosa à desperatis corporis infirmitatibus. Circa easdem varia exempla afferuntur.

DECISIO XXXIV. *Argumentum.*

Disputatur, an liceat baptizare plures infantes unica vice, & actione? Prout etiam an peccet mortaliter ille, qui baptizat existens in peccato mortali.

DECISIO XXXV. *Argumentum.*

Ostenditur, Ministros ordinarios Baptismi esse Papam in toto orbe, Episcopum in sua Diocesi, & Parochum in sua Parochia. At in casu necessitatis, quilibet potest baptizare, servata tamen prærogativa personarum hic notata. Utrum Angeli possint ministrare Baptismum? & an etiam Demones.

DECISIO XXXVI. *Argumentum.*

In duobus sequentibus casibus duo quaruntur, An quis possit baptizare seipsum? & an Patrinus non baptizatus contrahat cognationem spiritualem? Infidelis baptizans eam non contrahit. Sed utique carnalem, si coeat cum fidei.

DECISIO XXXVII. *Argumentum.*

An in Baptismo privato sit adhibendus Patrinus? & Patrinorum varia nomina, ac conditiones demonstrantur. Unus tantum, vel unus, & una solummodò admittendi. Si plures? peccant, at contrahunt cognationem. De necessitate Patrinis; & quando conjuges inter se ex hoc priventur jure petendi debiti?

DE-

Index Argumentorum de Sacramento Baptismi.

DECISIO XXXVIII. *Argumentum.*

Patrini quando sint obligati instruere filios suos spirituales in rebus fidei, & in Doctrina Christiana? Nec non quando teneantur eosdem in egestate positos alere? præsens Decisio demonstrat.

DECISIO XXXIX. *Argumentum.*

Disquiritur an licitus sit Baptismus datus à Parocho per immersionem? Et an validus factus sub Stillicidio? in Casu necessitatis Baptismus est dandus cum Aqua benedicta. Hinc Aqua benedicta quatuor præcipui effectus recensentur.

DECISIO XL. *Argumentum.*

Resolvitur famosa Quæstio, An contrahat cognationem spirituales in Baptismo Procurator tenens nomine alterius infantem? An ille, qui misit ipsum Procuratorem? Item docetur, quinam prohibeantur esse Patrini in Baptismo.

DECISIO XLI. *Argumentum.*

Discussio dubio, an madefactis aqua digitis satis sit tangere caput baptizandi? disputatur famosa Quæstio, an licita sit sectio ventris matris non valentis parturire? Et an ipsa Mater teneatur pati incisionem, ut fœtus possit baptizari?

DECISIO XLII. *Argumentum.*

Quæstio famosa disputatur, An Infantes infidelium invitis Parentibus sint baptizandi? & fœdere distinctionis juridicè resolvitur.

DECISIO XLIII. *Argumentum.*

Ad quem Parochum spectet baptizare filium natum ex accidenti extra Parochiam genitorum ejus? resolvit hæc Decisio. Item quid agere debeat Sacerdos vocatus ad obstericandum in necessitatis Casu? Et an baptizanda Catechumena phrenetica moribunda?

DECISIO XLIV. *Argumentum.*

Agitur de nomine imponendo filiis, dum è Sacro Fonte levantur. Quænam essent Regule antiquorum in imponendis nominibus filiis suis? Exempla Romanorum, Græcorum, ac Germanorum. Christianis vel imponenda nomina Sanctorum, vel quæ non sint Deorum inanum, Aliæ eruditiones multæ circa nominis impositionem.

DECISIO XLV. *Argumentum.*

Explicantur Mytheria omnium, & singulorum Cæremoniarum, quæ sunt statutz ab Ecclesia in administratione Sacramenti Baptismi.

Item recensentur aliæ dignæ scitu, quæ olim adhibebantur.

DECISIO XLVI. *Argumentum.*

Quia frequenter scribunt Historici ex Mulieribus monstra nasci, quæ an baptizanda sint, multi dubitant? ideo in præsentis Decisione referuntur octo genera Monstrorum de quibus in Summario, & docetur, quæ sint capacia Baptismi?

DECISIO XLVII. *Argumentum.*

Declarantur aliæ plures species Monstrorum in Summario nominatorum. Quæritur an Diabolus possit mutare homines in bestias, & quot, ac quibus modis? Dissertitur de Nabuchodonosore transmutato in bestiam. Referuntur partus numerosi variarum Mulierum.

DECISIO XLVIII. *Argumentum.*

Sciscitantur causæ, ex quibus gignuntur Monstra, & docetur alias esse naturales, alias supra, alias infra naturam: Historiis, & exemplis eadem declarantur.

DECISIO XLIX. *Argumentum.*

Disputatur famosa Quæstio, an dentur Dæmones Incubi, vel Succubi? & an hi possint generare Monstra vel cubando cum mulieribus, vel succumbendo cum Viris.

DECISIO L. *Argumentum.*

Tria curiosa dubia resolvuntur: An Pater bellua, & Mater mulier simul generent? E contra, An Vir Pater cum Matre bellua? Et an feræ diversarum specierum simul coeunt? Ulterius atque defectus parentum transmittantur in filios?

DECISIO LI. *Argumentum.*

Proponit præsens Decisio, quasi Monstra, diversarum Mulierum monstrosa exempla: at præcipuè plurium, quæ Virtute, ac Sapientia coruscant. Et aliarum, quæ vitiosæ, vafraq; fuerunt. Tandem dat decem Regulas observandas pro Baptismis monstrorum.

DECISIO LII. *Argumentum.*

Discussitur curiosus casus, An mulier Hebræa gravida fugiens è stabulo Judæorum ob desiderium fidei Christianæ, & interempta à Judæo eam insequente, salva sit una cum prole, & tradenda Ecclesiasticæ Sepultura? Historiæ, & exempla de odio Judæorum in Christianos.

INDEX ARGUMENTORUM DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

DECISIO LIII. *Argumentum.*

Referuntur diversa nomina, quibus nuncupatur Sacramentum Confirmationis. Traditur ejus existentia, institutio, & definitio. Notantur variae manuum impositiones, ac Uniones Sacrae in Ecclesia.

DECISIO LIV. *Argumentum.*

Tam de Sacramenti Confirmationis materia remota, quam de proxima plenè, ac doctè differit praesens Decisio: & circa utramque materiam plura Dubia, scitu unicuique Ecclesiastico necessaria, proponit, pro utraque opinione examinat, & resolvit.

DECISIO LV. *Argumentum.*

Traditur forma Sacramenti Confirmationis. Inquiritur an illius Verba sint omnia essentialia ad validitatem Sacramenti? Et quomodo sustineri possit forma brevis, qua Graeci utuntur?

DECISIO LVI. *Argumentum.*

Resolvit praesens Decisio, an valeat Confirmationis Sacramentum, si ungatur maxilla confirmandi, non autem Frons? Et quid si unctio fiat ab Episcopo non cum pollice, sed cum indice digito? vel pollice manus sinistrae? aut cum pennicillo?

DECISIO LVII. *Argumentum.*

Agitur de Ministro Sacramenti Confirmationis, & docetur, quod ejus Minister ordinarius est Episcopus. Extraordinarius etiam simplex Sacerdos ex delegatione Papae. Tempus, locus, & habitus declarantur, quibus Episcopus debet hoc Sacramentum ministrare.

DECISIO LVIII. *Argumentum.*

Referuntur tres effectus Sacramenti Confirmationis: Character, Gratia, & Cognatio spiritualis; ad quos consequendos docetur requiri tres dispositiones in suscipiente: Baptismum, Intentionem, & Statum gratiae.

DECISIO LIX. *Argumentum.*

Propositis pluribus generibus personarum, quae non possunt esse Patrini in Confirmatione; ostenditur ab his Patrinatus officium suscipientibus, si quis non sit baptizatus, vel non confirmatus, nullam contrahi spirituales cognationem.

DECISIO LX. *Argumentum.*

Examinatur, & deciditur famosa Controversia, si plures Patrini suscipiant eundem Confirmandum, an omnes contrahant spirituales cognationem? Tandem demonstratur, an Sacramentum Confirmationis sit de necessitate salutis?

INDEX ARGUMENTORUM DE SACRAMENTO EXTREMÆ UNCTIONIS.

DECISIO LXI. *Argumentum.*

Referuntur diversa nomina, quibus nuncupatur Sacramentum Extremæ Unctionis. De Octo Unctionibus Sacris, quae practicantur ab Ecclesia Catholica, ac de earum mystica significatione: Quod cadavera Sacerdotum à Graecis unguuntur Oleo Sancto, antequam sepeliantur.

DECISIO LXII. *Argumentum.*

Probatur Existentia Sacramenti Extremæ Unctionis, ejusque Institutio facta à Christo Domino. Adducuntur rationes, ac auctoritates pro hac veritate desumptae à Conciliis, à SS. Patribus, & à Traditione Ecclesiae. Confutantur Lutherani, ac Calvinistae hoc Sacramentum negantes; & eorum argumenta resolvuntur. Ostenditur triplicem esse Traditionem, Divinam, Apostolicam, & Ecclesiasticam. Compendiosa relatio nativitatis, vitae, ac mortis Martini Lutheri. De origine, & causa Epistolae D. Jacobi Apostoli.

DECISIO LXIII. *Argumentum.*

Disputatur Ubi, & Quando Sacramentum Extremæ Unctionis sit à Christo Domino institutum? Referuntur duae opiniones. Inquiritur, An Unctio, quam faciebant Apostoli *Marc. 6. 13.* fuerit solum miraculosa, an etiam Sacramentalis? Rationes pro, & contra. Concluditur, hoc Sacramentum fuisse institutum à Christo post ejus Resurrectionem. Docetur, cur SS. Evangelistae de eo expressè non scripserint?

DECISIO LXIV. *Argumentum.*

Traditur definitio Sacramenti Extremæ Unctionis, cujus materia est Oleum olivarum ab Episcopo consecratum. Explicantur sex genera Oleorum, & ostenditur, aliud esse Oleum Nominale: aliud Naturale: aliud Artificiale: aliud Supernaturale: aliud Infernale: aliud Sacramentale. Circa omnia praedicta variae eruditiones habentur, praecipue de bonitate, & usu Olei natu-

Index Argumentorum de Sacramento Extremæ Unct.

naturalis; de obligatione solvendi Decimam de ipso. De Lucernis perpetuis antiquorum. De Oleo, quo Reges Francorum inaugurantur. Et de aliis miraculosis multis.

DECISIO LXV. *Argumentum.*

Ostenditur, Materiam remotam Sacramenti Extremæ Unctionis esse Oleum olivarum benedictum ab Episcopo. Circa quam proponuntur, & elucidantur sex difficultates, videlicet: An prædicta Episcopalis benedictio sit de essentia Sacramenti, vel tantum de præcepto Ecclesiæ? An ea fieri possit à simplici Sacerdote? An confici alia die, quàm Feria quinta Cœnæ Domini? An Oleo Consecrato licitum sit addere aliud non consecratum? An Oleum Christumatis possit adhiberi in Extrema Unctione? Et an Oleum vetus benedictum præteritis annis? Eruditiones variae de Calvini nequitia, de Ritibus Græcorum circa hoc Sacramentum. Responsa SS. Congregationum circa prædictum Oleum.

DECISIO LXVI. *Argumentum.*

Explicatur Materia proxima Sacramenti Extremæ Unctionis? Et quot Unctiones de eius essentia sint faciendæ? Referuntur varii usus antiqui unguendi alias partes corporis præter quinque sensus. Ritus Ecclesiæ in Sacramentis immutari non debent. Extrema Unctio quomodo sit Sacramentum Unum, si ad quancunque Unctionem sit repetitio formæ? Unctiones ipsæ an sint faciendæ sub Signo Crucis de necessitate Sacramenti? vel de Præcepto Ecclesiæ? Eruditiones plures de virtute Signi S. Crucis contra Diabolum. Rituale Romanum habet vim legis.

DECISIO LXVII. *Argumentum.*

Enucleantur aliæ tres difficultates circa materiam proximam Sacramenti Extremæ Unctionis: videlicet An, & Ubi sint unguendi infirmi carentes organo alicujus sensus, ut cæci, surdi, ac muti à nativitate; vel non habentes brachia, aut manus? Item an in Unctionibus servandus sit ordo præscriptus à Rituali Romano? Et an faciendæ sint Unctiones pollice Sacerdotis, vel etiam virgula oblonga saltem tempore Pestis? Eruditiones, & Historiæ de cæcis, & de non habentibus brachia, aut manus, sed facientibus operationes mirabiles.

DECISIO LXVIII. *Argumentum.*

Traditur Forma hujus Sacramenti Extremæ Unctionis; & disputatur, an ad valorem Sacramenti debeat esse deprecatoria? vel sufficiat Indicativa, aut Imperativa? Argumenta pro utraque opinione, quarum tutior, quod debeat esse deprecatoria. Formæ Ambrosiana, Veneta, & aliæ hujusmodi pervertuntur etiam videntur indicativæ, probatur eas fuisse deprecativas. Quæ verba in forma Extremæ Unctionis sint de essentia Sacramenti? Curiosi casus de duobus Presbyteris ignorantibus verba Extremæ Unctionis; & absolutionis Sacramentalis.

DECISIO LXIX. *Argumentum.*

Disputatur satis difficilis Quæstio, An Laici, saltem in casu necessitatis possint ministrare infirmis Sacramentum Extremæ Unctionis? Proponuntur septem argumenta, cum exemplis ex vitis Sanctorum desumptis, quæ videntur favore opinioni affirmativæ; sed ea fortiter enervantur.

Doct. Clericali Tom. I. Lib. I.

vantur, & doctissimis eruditionibus resolvuntur. Concluditur, neminem inferiorem Episcopo, vel Sacerdote posse esse Ministrum hujus Sacramenti.

DECISIO LXX. *Argumentum.*

Discutitur famosa Quæstio, an Extrema Unctio licite, & valide dari possit uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus simul, & eodem tempore? Referuntur septem argumenta pro affirmativa opinione, desumpta præcipue ex libro Sacramentorum S. Gregorii Papæ, & aliorum antiquorum Ritualium, nec non ex usu Ecclesiæ Græcæ. Ostenditur, licitam non esse prædictam administrationem in Ecclesia Latina, nisi in duobus casibus necessitatis. Et quo ad validitatem Sacramenti distinguuntur quatuor Casus; ac probatur prædictum librum S. Gregorii, & alios Codices antiquos, vel fuisse alteratos, vel esse intelligendos de simplici Unctione curativa, quæ olim erat in usu; non autem de Sacramento Extremæ Unctionis.

DECISIO LXXI. *Argumentum.*

Disseritur de propriis Ministris Sacramenti Extremæ Unctionis, videlicet de Episcopis erga omnes de eorum Diocesi. De prima Dignitate Ecclesiæ Cathedralis versus suum Episcopum. De Parochis erga suos Parochianos. Et de Regularibus tum Prælati respectu suorum subditorum, tum Deputati ad Sacramenta ministranda degentibus in Monasterio; tum etiam de aliis Regularibus, qui vocati essent ab infirmis extra claustra. Disputatur celebris Quæstio, an Parochi tempore Pestis teneantur ungere infirmos Oleo Sancto cum propriæ vitæ periculo? Nec non quibus Laicis Regulares possint dare Extremam Unctionem virtute suorum Privilegiorum.

DECISIO LXXII. *Argumentum.*

Demonstratur, quando simplices Sacerdotes licite possint ministrare Extremam Unctionem; & quod ad eam dandam prohibiti sunt Sacerdotes excommunicati publice denunciati, & ab officio suspensi. Examinatur ardua Quæstio, An simplices Sacerdotes, absente Parocho, obligati sint sub mortali, cum periculo propriæ vitæ, inungere infirmum Oleo Sancto? Explicatur Præceptum Charitatis, & ordo servandus in diligendo proximo, ac deciditur Quæstio affirmativè cum conditionibus, de quibus in ea. Refellitur opinio contraria Joannis Sancio, & P. Thomæ Tamburini, eorumque sinistra interpretatio doctrinæ S. Thomæ, circa obligationem dandi vitam corporalem pro salute spirituali nostri proximi. Ultimò traditur, an Medicus tempore Pestis obligatus sit mederi infirmis?

DECISIO LXXIII. *Argumentum.*

Duo sunt cardines, super quibus volvit hæc Decisio: Causæ scilicet, ex quibus oritur Pestis; & remedia ad ipsam vel evitandam, vel fugandam. Causæ aliæ sunt naturales, aliæ supernaturales. Illæ, corruptio aeris, & contractus rerum peste infectarum. Hæ, hominum flagitia. Aer corrumpitur novem secundariis causis hic relatis. Contactus inficit irreparabiliter, ut ex adductis exemplis. Pestilentiam mitti à Deo ob peccata hominum probatur Scripturâ Sacrâ, & Historiis. Remedia vel sunt humana tum ad medendum, tum ad præservandum à Peste, quorum plura notantur, præcipue in administratione.

c

stran,

Index Argumentorum de Sacramento Extremæ Unctionis.

strandis Sacramentis peste infectis; vel sunt remedia cœlestia, nempe intercessio Deiparæ, S. Sebastiani, S. Rochi, & aliorum Sanctorum, de quibus eruditiones variae, & jucundæ. Historia Templi Sanctæ Mariæ Salutis Venetiarum, & translationis Imaginis Deiparæ in Ecclesiam PP. Carmelitarum Civitatis Paduæ.

DECISIO LXXIV. *Argumentum.*

Quatuor circumstantiæ servandæ à Parocho, dum ministrat Extremæ Unctionis Sacramentum: scilicet ut ipse sit in gratia, & censuris non irretitus. Sit indutus Cotta, & Stola. Recitet Orationes à Rituali Romano præscriptas ante, & post Unctionem infirmi, cui agonizanti assistere debet, donec expiret. In dando Oleo Sancto non sit nimis properus, nec nimis tardus. Circa prædicta omnia variae, ac utiles eruditiones, doctrinæ, Historiæ, atque Exempla.

DECISIO LXXV. *Argumentum.*

Utrum Parochus moribundus, deficiente quocunque alio Presbytero, possit sibi ipsi ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis? disputatur in hac Decisione. Tres rationes Dianæ pro negativa opinione. At pro affirmativa, quæ amplectitur, rationes decem ex Theologia, Jure Canonico, Scriptura Sacra, ac Medicina desumptæ.

DECISIO LXXVI. *Argumentum.*

Firmatur, quod Oleum Sanctum non est ministrandum homini mortuo, sed tantum Viatori, ac viventi. Præmittitur definitio, ac divisio Mortis, nec non causa ejus intrinseca, nempe extinctio caloris naturalis, & humidi radicalis. Si Adam non peccasset, homines non morerentur, quia edentes de fructu Ligni Vitæ positi à Deo in Paradiso terrestri, se semper sanos, ac felices servassent. Quæsitæ plura, ac curiosa de eodem Ligno Vitæ. Explicatio septem ætatum hominum. Rationes sex, ob quas Mortui sunt incapaces Extremæ Unctionis. Objecta duo, & eorum resolutio, quod olim mortui Oleo Sancto linirentur.

DECISIO LXXVII. *Argumentum.*

Quia homo Viator, ut sit capax Extremæ Unctionis, debet esse baptizatus, disputatur, An Catechumena incognita linita Oleo Sancto in articulo mortis, valide receperit illud Sacramentum? Hac occasione varia, atque curiosa dubia deciduntur: videlicet, quo tempore sit institutus Baptismus à Christo Domino? An Apostoli baptizati fuerint ante, vel post Dominicam Passionem? Cornelius Centurio, cur receperit Spiritum Sanctum visibiliter, antequam baptizaretur? Deipara, S. Petrus, & alii Apostoli à quo sint baptizati? An valide contrahant Matrimonium Catechumeni? Hi an possint excommunicari? In loco sacro sepeliri? Et accipere Indulgentias?

DECISIO LXXVIII. *Argumentum.*

Disputatur pulchra Quæstio, An infantes, & pueri ante usum rationis valide recipiant Sacramentum Extremæ Unctionis? Argumenta tria pro opinione affirmativa, quæ rejicitur; & redduntur rationes pro negativa. An DEIPARA receperit Extremam Unctionem? Motiva, ac

Doctores hinc inde. Usus rationis in pueris quo anno præsumendus ad effectum, eos ungenti Oleo Sancto? Morientibus eodem tempore Adulto, ac Puero septenni, cui prius fir ministranda Extrema Unctio.

DECISIO LXXIX. *Argumentum.*

Quia Extrema Unctio ministranda est tantummodò infirmis gravi morbo, non autem levi laborantibus, proponuntur, ac resolvuntur objecta de S. Hiduvige, de S. Malachia, & de Gracis, qui etiam sanos, aut levi dolore afflitos Oleo Sancto inungunt. Ostenditur, Unctiones illas Græcorum non esse Sacramentum, sed Sacramentalia. Referuntur plures casus, in quibus ob improvisa accidentia danda est Extrema Unctio, nempe in fluxu sanguinis è naribus, in puerperio, morfu viperæ, deliquio, timore apoplexiæ. Docetur, quando eadem sit ministranda Ebriosis, Phthificis, Hydropicis, pestiferatis, ac senibus? Tandem notantur duo Casus, in quibus etiam Rei damnati ad mortem Oleo Sancto possunt liniri.

DECISIO LXXX. *Argumentum.*

Ostenditur, quod infirmus priusquam ungatur Oleo Sancto debet Sacramentaliter confiteri peccata sua, discutitur utilis Quæstio, quid agendum à Parocho, si infirmus sensibus sit destitutus? vel in amentiam prolapsus, ita ut non possit confiteri? Refertur duplex stultitia: Una spiritualis, & meritoria, quam Servi Dei affectarunt, inter quos B. Simon Salo, B. Jacoponus, & S. Philippus Neri: altera naturalis, & miserrima, cujus septemdecim species dignæ scitu numerantur. Tandem resolvitur, Extremam Unctionem esse dandam infirmis amentibus, qui antea habuerunt usum rationis; non etiam stultis à natiuitate, nisi sub conditione: si aliquo modo deliquisti.

DECISIO LXXXI. *Argumentum.*

Disputatur, quomodo contingat infirmos peccare, vel ex nimia negligentia, vel ex magna devotione erga Oleum Sanctum? Duo contraria Quæsitæ examinantur: Unum, an extet Præceptum obligans sub mortali recipere Extremam Unctionem in periculosa infirmitate? Alterum, an sit licitum in eadem infirmitate pluries reiterare ipsam Unctionem Extremam? Primum Quæsitum resolvitur negativè, tribus casibus exceptis. Secundum, perpenso prius Antiquorum usu, quatuor conclusionibus declaratur.

DECISIO LXXXII. *Argumentum.*

Effectus quinque, quos operatur Extrema Unctio, declarat præsens Decisio. Hi sunt gratiæ augmentum, & aliquando gratia prima. Venialium remissio quo ad culpam, & quo ad partem pænæ. Delectio reliquiarum peccatorum. Levamen conscientiæ. Robur contra tentationes Dæmonis: & sanitas corporis, si expediat animæ salutem. Innuuntur tres Theologicæ Quæstiones de præcellentia dictorum effectuum. De tempore, quo producuntur; & de eorum influxu post sublatum obicem, cum quo fuerat collatum Sacramentum.

* * * *

DE

D E SACRAMENTIS IN GENERE.

DECISIO I. ARGUMENTUM.

Referuntur variae significationes huius vocis Sacramenti. Item diversae definitiones, ac divisiones. Sacramenta constare Materia, Forma, ac Intentione demonstrantur.

SUMMARIUM.

- 1 Vocis Sacramenti significationes variae.
- 2 Signa rei Sacrae, quae non sunt Sacramenta.
- 3 Sacramenti definitiones variae.
- 4 Signorum genera tria.
- 5 Differentia inter Sacramenta legis novae, & veteris.
- 6 Sacramenta quot sint?
- 7 Sacramentorum divisio multiplex.
- 8 Sacramenta ex quibus consent?

AD maiorem huius materiae Sacramentorum in genere intelligentiam praenotare oportet sequentes huius nominis Sacramenti significationes. Itaque sciendum, Sacramentum significare 1. Secretum hu-

manum. Tob. 12. *Sacramentum Regis abscondere bonum est.* & Apoc. 17. *Dicam tibi Sacramentum mulieris, id est, Secretum.* 2. Jusjurandum. Baruch 5. *Semel pejeratus, nec testis sit, nec accedat ad Sacramentum, id est, ad iudicandum.* 3. Mysteria divina intellectui humano abscondita, puta Sacramentum Trinitatis, seu Incarnationis Dei. Matth. 13. *Vobis datum est nosse mysteria Regni Dei, nempe Sacramenta, arcanà, & res latentes.* 4. Pignus ad litigantibus in loco Sacro depositum. Ita Varro lib. 4. *de ling. lat.* Gonzal. in c. *Omnes dies, de Feriisnum.* 12. ubi plures DD. allegat. 5. Tandem innuere Rem Sacram pertinentem ad Dei cultum, vel ad animae sanctitatem, cuius signum est Sacramentum; advertendo tamen, quod non omne signum rei Sacrae est Sacramentum; nam Manna signum erat Eucharistiae; aquaeducta per Moysen à filice significabat gratiam dandam per Christum; linguae igneae super capita Apostolorum in die Pentecostes apparentes, innuebant gratiam confirmationis; & dona linguarum, & omnes aliae figurae veteris testamenti, vel etiam legis naturae significabant omnia Sacra peragenda in lege gratiae; & tamen Sacramenta non sunt, ut subtiliter explicat Eminentiſſ. Card. de Lauræa in 4.

Doct. Clericali Tom. I. Liber I.

lib. Sentent. tom. 1. *De Sacramentis in genere disp. 1. art. 1.* ubi contra Lutherum, Zuinglium, Melanchthonem, & ceteros haereticos Sacramentarios firmat, Sacramenti nomen importare signum rei sacrae latentis, non autem ipsam rem latentem.

His praemissis, variae definitiones Sacramenti à DD. referuntur. Prima: *Sacramentum est signum rei sacrae.* 3. Mag. Sent. in 4. disp. 1. Sed haec est potius Etymologia, quam definitio, quia non convertitur cum definito; non enim omne signum rei Sacrae est Sacramentum, ut supra notatum est. Secunda: *Sacramentum est invisibilis gratia visibilis forma.* Hugo Victor. lib. 1. *de Sacram. p. 9.* Valquez. cap. 4. num. 26. Sed neque haec subsistit; nam ly *visibilis* non est commune omni Sacramento; verba enim in omni Sacramento requisita non videntur, & tamen essentialiter requiruntur. Tertia: *Sacramentum est sacra, ac sensibilis caeremonia, homines aliquo modo sanctificans; & veram animae sanctitatem ex institutione significans.* Suarez in 3. p. q. 60. art. 3. Sed & haec redarguitur; nam dari possunt plura vera Sacramenta, quae tamen hominem non sanctificant; ut de contrahente Matrimonium cum obice, vel de suscipientibus alia Sacramenta in peccato. Quarta: *Sacramentum est caeremonia sensibilis, quae suo usu sanctificando subiectum, significat gratiam internam, cuius est causa.* Card. de Lugo *de Sacram. disp. 1. sect. 2. num. 23.* Sed impugnatur, eo quia Eucharistiae sumptio est caeremonia sensibilis, quae suo usu sanctificando subiectum significat gratiam internam; & tamen Sacramentum non est ipsa sumptio, siquidem Eucharistia est Sacramentum absque sumptione. Ulterius allata definitio convenit Martyrio, quod ex opere operato gratiam confert, ex multorum sententia; & tamen Sacramentum non est. Eminen. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. *de Sacram. in genere disp. 1. art. 4. num. 55.* Quinta: *Sacramentum est signum sensibile, gratiam Dei, vel effectum ejus gratuitum efficaciter significans, ex institutione divina, ordinatum ad salutem hominis viatoris.* Scotus in 4. disp. 1. q. 2. *M.* Haec videtur perfecta definitio, continens genus, & differentias, quibus Sacramenta novae legis demonstrantur, & ab aliis tum naturae, tum veteris legis Sacramentis, ceterisque caeremoniis sacris distinguuntur, ut plene comprobatur Emin. Card. de Lauræa d. disp. 1. art. 4. à num. 59. Et cum fere quilibet Doctor suam propriam alleger definitionem, ceteris omissis, non est omittenda illa Card. Toleti lib. 2. cap. 15. num. 1. videlicet, *Sacramentum est signum sensibile spiritualis animae sanctificationis, ad cultum veri Dei, à Christo Domino institutum.* In qua definitione Signum est genus; tria autem sunt genera signorum; 4. *Rememorativum*, ut filium ligatum in digito. De-

A

monstra-

monstrativum, ut ramus ante tabernam. Et *Prognosticum*, ut Iris indicans pluviam futuram. Sacramentum est signum Rememorativum passionis Dominice, Demonstrativum gratiæ sanctificantis animas fidelium, & Prognosticum futuræ gloriæ. Dicitur in definitione *signum sensibile*, quia constituta sunt Sacramenta in rebus, quæ cadunt sub sensui. Dicitur: *Spiritualis anima sanctificationis*; id est, donorum spiritualium, virtutum, & gratiæ, quæ infunduntur in animam suscipientium Sacramenta; & cum sint spiritualia, & imperceptibilia; demonstrantur per illa signa sensibilia. Dicitur: *Ad cultum veri Dei*, quia non solum Sacramenta sunt medicinæ spirituales animarum à Christo Redemptore preparatæ; sed etiam ritus, & caeremoniæ sacræ ab eodem tanquam Magistro nobis propositæ, quibus Deum veneramur. Tandem dicitur: *A Christo Domino institutum*; quia Sacramentorum novæ legis auctor est Christus Dominus; & in hoc differunt à Sacramentis legis veteris, tum quia illa non fuerunt à Christo instituta, tum etiam, quia non efficiebant gratiam, prout efficiunt Sacramenta nostra. Concil. Trident. sess. 17. cap. 6. de Sacram. Adden. ad Tolet. d. lib. 2. cap. 15. ubi DD.

6 Quod si quæramus, quot sint Sacramenta? Neminem latet, ea esse septem, prout de fide statutum est in Concilio Florentino in Decreto de Sacram. & in Concilio Tridentino sess. 7. can. 1. de Sacramentis. Sunt autem Baptismus; de quo Jo. 3. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* Et Matth. 28. 19. *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Confirmatio, de qua Act. 8. 17. *Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum Sanctum.* Et Act. 19. 6. *Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus super eos.* Eucharistia, de qua Matth. 26. 26. *Accipite, & comedite. Hoc est corpus meum.* Et Bibite ex hoc omnes. *Hic est enim sanguis meus novi testamenti.* Pœnitentia, de qua Jo. 20. 23. *Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Extrema Unctio, de qua Jacob 5. 14. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum; ungentes eum oleo in nomine Domini.* Ordo sacer, de quo Luc. 22. 19. *Et accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur; hoc facite in meam commemorationem.* Et Matrimonium, de quo Ephes. 5. 31. *Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem suam, & adheret uxori suæ, & erunt duo in carne una; Sacramentum hoc magnum est; Ego autem dico, in Christo & in Ecclesia.* Qui septenarius numerus congruit humanæ vitæ per analogiam; nam per Baptismum spiritualiter nascimur; per Confirmationem solidamur, & augemur; per Eucharistiam nutri-mur; per Pœnitentiam recuperamus sanitatem peccatis amissam; per Unctionem extremam abster-gimur à reliquiis peccatorum, quibus anima debilitabatur. Per Ordinem potestatem regendi populum fidelem in spiritualibus accipimus; & per Matrimonium Ecclesiam propagamus. Card. Tolet. d. lib. 2. cap. 17. & Coton. Controvers. celebr. lib. 2. cap. 1. num. 10.

7 Horum autem Sacramentorum quedam dicuntur Mortuorum, nempe Baptismus, & Pœnitentia; quia dantur mortuis spiritualiter per peccatum originale, & actuale: alia Vivorum, id est, reliqua, quæ solis vivis membris Christi, & existentibus in statu gratiæ conferuntur. Quamvis ignorantem se maculatum esse peccato mortali, & accipientem Sacramentum

aliquod vivorum absque contritione, obtinere primam gratiam, & remissionem mortalis culpæ ex S. Thomæ auctoritate, & aliorum gravium Doctorum, tenent Georg. Gobat. in Experiment. Theolog. tract. 1. n. 12. Diana part. 5. tract. 13. resol. 21. Quæ in Coordinato est tom. 1. tract. 1. resol. 23. Gonet in Clypeo Theolog. Thomist. tom. 5. tract. 1. de Gratia Sacramentali disp. 3. §. 5. num. 181. ubi respondet Cardinali de Lugo contrarium sentienti. Et doctissime Eminentiss. Card. de Lauræa d. tom. 1. disput. 8. art. 12. à num. 188. & seq. ubi supradictam opinionem amplectitur, eamque fortissimis roborat argumentis, & Lugonis purpurati lucidius solvit motiva.

Tandem alia Sacramenta sunt initerabilia, scilicet Baptismus, Confirmatio, & Ordo; nam imprimunt characterem; cætera verò possunt iterari. Item Baptismus est necessarius ad salutem omnibus omnino hominibus. Pœnitentia omnibus, & solis reis peccati mortalis, contracti post Baptismum. Eucharistia omnibus adultis. Confirmatio autem, & Extrema Unctio non est sub gravi præcepto. Ad Ordinem suscipiendum nullus homo obligatur, nisi ratione suscepti beneficii; neque ad Matrimonium ineundum, nisi qui voto castitatis liber nequit servare castitatem. Gobat d. tract. 1. num. 19. 20.

Tandem, si quis petat, Sacramenta ex quibus consistunt? Respondetur, Sacramenta constare ex Materia, ex Forma, & ex Intentione tum ministrantis, tum suscipientis, ut ex Concil. Florent. in decreto Sacramentorum. Porro materia est duplex, remota, ut aqua in Baptismo, oleum in Confirmatione. Proxima, id est, ipsius materiæ usus, & applicatio, de qua agitur in singulis Sacramentis singillatim. Item forma, nempe Verba, quibus conficitur Sacramentum; debent exprimi moraliter simul, eum applicatur materia; excepta Pœnitentia, in qua post completam materiam, id est, omnium peccatorum accusationem, adhibetur forma. Gobat d. tract. 1. à num. 22. & seqq. Cardin. Tolet. d. lib. 2. cap. 16. Laym. lib. 5. tract. 1. cap. 4. num. 2. Cotonius d. lib. 2. contr. 1. cap. 1. num. 16. & Eminentiss. Card. de Lauræa, abundanti, & erudito calamo, d. tom. 1. disp. 2. per totam.

DECISIO II.

ARGUMENTUM.

Agitur de nullitate, & invaliditate Sacramentorum, quæ laicus fingens se Sacerdotem administravit. Quot, & qualia peccata ipse commiserit? Et quibus pœnis sit ipse plectendus? Quid agere debeant illi, qui ab eodem Sacramenta susceperunt?

SUMMARIUM.

- 1 Laicus administrans Sacramenta quot peccata committat?
- 2 Et quarum specierum sint dicta peccata?
- 3 Quas penas incurrat?
- 4 Sacramenta à Laico quid agere debeant?
- 5 Laico an confitenda peccata, si deficiat Sacerdos?
- 6 Maria Regina Scotiæ se ipsam communicavit.
- 7 Error communis quando det jurisdictionem.

FAmulus Parochi, Hero absente, indutus veste talari (quamvis laicus) solemniter baptizavit, confessiones audivit, & absolutionem Sacramentalem dedit; Eucharistiam, ac Extremam Unctionem administravit; & Matrimonio Parochianorum heri sui adfuit: quippe credebatur ab omnibus Sacerdos, & Capellanus Curatus. Queritur, Quot,

Quot, & qua peccata dictus famulus commiserit? Quas penas incurrit? Et quid Hero Parocho sit faciendum?

Pro resolutione advertendum; Quatuor esse in hoc casu Quæsitæ, singillatim resolvenda.

Primum. Quot peccata commiserit famulus iste laicus, qui supradicta Sacramenta præsumpsit administrare? & ad hoc respondetur; tot peccata commississe, quot Sacramenta administravit, vel administrare tentavit; siquidem tractare indignè Sacramenta, vel ea administrare sine legitima facultate, lethale peccatum est. Bonac. de Sacram. in gen. disp. 1. q. 3. punct. 2. §. 1. n. 15. Reginald. lib. 26. cap. 8. n. 53. Emin. Card. de Lugo de Sacram. in gen. disp. 8. n. 150. ubi loquitur de Ministro non consecrato. Et Emin. Card. de Lauræa d. tom. 1. disp. 10. art. 4. per totum.

Secundum. Quæ sint, seu cuius qualitatibus peccata istius famuli? Et ad hoc responsum fuit; esse peccata tum Sacrilegii, tum Hæreseos. Sacrilegii, quia sacrilegè peccat, qui indignè tractat, vel tractare intendit Sacramenta. Layman. lib. 4. tract. 10. cap. 7. num. 13. Reginald. d. lib. 26. c. 8. num. 53. Cottonius lib. 2. cap. 1. num. 46. Hæreseos, quia contra fidem est asserere, etiam laicos posse omnia Sacramenta administrare, & ita asserentes tanquam hæretici anathemate feriuntur à Concil. Trid. sess. 7. de Sacram. in gen. Can. 10. & sess. 14. Can. 6. Ideoque laici Sacramenta administrantes in Sancto officio Inquisitionis coguntur abjurare de vehementi. Salles de S. Inquisit. lib. 4. cap. 4. Regul. 34.6. num. 163. Chartar. in decis. Criminal. decis. 13. num. 10.

Tertium. Quæ penas incurrit prædictus famulus? Et ad hoc pariter respondetur, incurrisse, 1. Penam irregularitatis ex cap. 1. de Clerico non ord. minist. quod habet locum etiam in laico Sacramenta ministrante ex probabiliori Doctorum sententia. Diana par. 4. tract. 2. resol. 56. quæ in Coordinato est tom. 5. tract. 5. resol. 25. Bordon. tom. 1. de sacro Tribunali cap. 22. q. 20. num. 35. Thesaur. de Penis Ecclesiasticis par. 2. Verb. Baptismus cap. 3. Sylvest. in Verb. Irregularitas post n. 14. Ugolin. de Irregularit. cap. 37. & Chartar. decis. 14. ubi concordantes allegat. 2. Penam excommunicationis, quia cum peccaverit contra fidem, & sit suspectus vehementer de hæresi, ac tanquam hæreticus debeat abjurare de vehementi; innodatus remansit etiam excommunicatione; nam omnis hæreticus est excommunicatus. Cap. Excommunicamus. 1. & 2. de Heret. & cap. Ad abolend. in princ. eod. tit. Chart. d. decis. 14. n. 3. ubi notat, semper vidisse in foro Archiepiscopali, & in Sanctæ Inquisitionis Tribunali Mediolani, reos de hæresi vehementer suspectos, qui hæresim de vehementi abjurare coguntur, etiam absolvi ab excommunicatione. 3. Famulum prædictum esse reum mortis, quia laici administrantes Sacramenta, & præcipuè Millam celebrantes, & Sacramentales confessiones audientes, atque à peccatis absolventes, traduntur brachio seculari, ut ultimo supplicio afficiantur. Carena de S. Officio part. 2. tit. 11. §. 7. Salles lib. 5. cap. 5. reg. 395. num. 392. Chartar. d. decis. 13. num. 9. & decis. 15. num. 3. & Bordon. d. tom. 1. cap. 22. quæst. 18. Nisi eos excuset vel levitas mentis aut actus non completus, aut minoritas ætatis, anorum scilicet viginti; vel spontanea comparitio coram Inquisitore, cum humili, ac fideli confessione horum facinorum, antequam nulla denunciatio, vel indicia haberentur in Sacro Tribunali; in his enim casibus mitius procedendo, vel tales rei puniuntur pena extraordinaria carceris, fustigationis, vel exilii, aut penitentis salutaribus tantum, ut de quodam Regulari, qui non ordinatus celebraverat Millam, & confes-

Doct. Clericali Tom. I. Liber I.

siones audiverat decem continuis annis, & tandem spontè comparuit in Tribunali S. Officii Mediolani, suis temporibus refert Chartar. d. decis. 13. 14. & 15.

Quartum tandem Quæsitum in hoc casu est, Quid Hero Parocho sit faciendum? Et ad hoc communi calamo responsum fuit, notificare debere, omnibus, qui receperunt Sacramenta ab illo iniquo famulo, ut accedant iterum ea ab ipso Parocho recepturi. Nam, quoad Baptismata, caeremoniæ sacræ, benedictiones, & unctiones nulliter, & invalide factæ fuerunt, ea ratione, quia à solo Sacerdote fieri valide possunt. Layman. lib. 5. de Sacram. ord. tract. 9. cap. 13. num. 7. & sequentibus. & Thesaur. de penis Eccl. d. p. 2. Verb. Baptismus cap. 3. Vers. Nota quod. Substantia verò baptismatum, consistens in ablutione cum aqua lustrali, forma debita, & intentione recta, quamvis vigeat, etsi à ministro laico, facinoroso procedat; tamen quia de ejus recta intentione, & formæ integra prolatione justè est dubitandum; tutius est, baptismata à Parocho sub conditione reiterari; non enim est admittenda illa propositio, defectus materiæ, formæ, aut intentionis ministri in baptisinate suppleri à Summo Sacerdote Christo Domino, ut contra Sylvestr. & Amadeum Guinemium notat Gobat de Sacram. Theol. tract. 1. num. 96. Quo verò ad confessiones auditas, & absolutionem sacramentalem datam ab ipso laico famulo, certum est nullius valoris fuisse; siquidem fides docet, solum verum Sacerdotem esse idoneum ministrum Sacramenti Pœnitentiæ. Concil. Trident. d. sess. 14. de Sac. Pœnit. Can. 10. ideoque nullum extat præceptum, quo quis non habens copiam confessorii teneatur aperire laico peccata sua. Gobat de Confess. tract. 7. num. 17. & 18. ubi advertit, textum in cap. 1. de Pœnit. dist. 6. dicentem: Tanta vis confessionis est, ut, si deest Sacerdos, confiteatur proximo, vel esse intelligendum de consilio, ad meritum humilitatis eliciendum, vel tanquam fictitium ultra columnas Herculis esse rejiciendum, & ideo ibidem num. 21. refutat factum Henrici Regis Angliæ anno Christi 1415. militantis in Gallia, qui iussit exercitui suo, ut quilibet alter alteri confiteretur peccata sua, & pusillum terræ alter alteri loco communionis porrigeret, ad Dei auxilium impetrandum in illo bello, ut scripsit Aeneas Sylvius, postea Pius Papa Secundus, relatus à Nauclero in sua Chronol. gener. 48. ad annum Christi 1415. & à me in meis Decisionibus de Pœnitentia decis. 18. num. 7. Quandoquidem neque expedit, ut quis laico dicat sua peccata, ob periculum diffamationis, & non observantiæ sigilli. Reginald. l. 1. cap. 1. num. 8. Gobat tract. 7. num. 19. Quoad Eucharistiæ administrationem, quamvis de præterito nullum sit remedium, fuit tamen sacrilega, ex eo, quod solus Sacerdos est ejus Minister. Conc. Trid. sess. 13. de Euch. cap. 8. D. Thom. part. 3. quæst. 82. art. 1. & 3. in corp. Anton. Volpi in Resol. Mor. Verb. Eucharistia resol. 59. num. 1. qui num. 4. & 5. excipit, nisi ex Privilegio Apostolico aliter fuisset concessum, ut de Maria Regina Scotiæ, quæ martyrium subitura, prius Sacramentum, quod apud se habebat, propriis manibus sumpsit. Et idem dicendum de Extrema Unctione, quæ invalide fuit collata à dicto famulo laico; nam minister hujus Sacramenti est solus Sacerdos. Concil. Trid. sess. 14. de Extr. Unct. c. 3. Cardin. Tolet. lib. 7. cap. 2. num. 1. Volp. Resol. 78. n. 1. Et ego in Decisionibus de Extrema Unct. decis. 9. Idemque de Matrimoniis, ad fictitiū Capellani, & veri laici prædicti præsentiam celebratis; quæ ob defectum veri Parochi nulla fuerunt. Concil. Trid. sess. 24. de ref. Matrim. cap. 1.

A 2

Neque

Neque à reiteratione Sacramentorum, præcipue
 7 Confessionum, & Matrimoniorum excusare potest il-
 lud axioma, quod *Error communis dat jurisdictionem*;
 siquidem, cum laicus famulus communiter crederetur
 Sacerdos, & Capellanus Curatus, videntur valide abso-
 luti coram Deo poenitentes, qui bona fide apud eum
 sunt confessi, & valida fuisse Matrimonia cum ejus
 præsentia celebrata. Nam hujus axiomatis magna est
 controversia apud Doctores, quos referunt Sanchez de
Matrim. lib. 3. disp. 22. num. 46. Fagnan. in cap. *Ne*
imitaris. num. 380. de Constitutionib. & Passerin. de *Sta-*
tu hominum tom. 2. quæst. 187. num. 347. & licet aliqui
 velint, gesta sub hoc communi errore esse valida, quan-
 do aderat titulus coloratus proveniens à legitimo Su-
 periore, ut notant DD. supra citati; tamen deficiente
 dicto titulo, prout in casu nostro, & multo magis defi-
 ciente charactere Sacerdotali in prædicto famulo laico,
 tenendum est, absolutiones sacramentales, & Matri-
 monia nullitatis vitio laborare; & hæc, atque illas
 esse omnino repetendas, ut pluribus citatis concludunt
 Passer. d. quæst. 187. num. 347. Volp. resol. 163. num. 21.
 ubi Decretum Sacre Congregationis refert de reite-
 randis confessionibus errore detecto; quod docet et-
 iam Barbol. in collect. DD. ad Concil. Trident. sess. 23.
 de ref. cap. 15. num. 5. Molphel. tract. 7. cap. 13. num.
 20. & Diana part. 11. tract. 4. resol. 16. quæ in Coor-
 dinato residet tom. 1. tract. 3. resol. 26. & habet consi-
 miles resolutiones ante, & post.

DECISIO III.

ARGUMENTUM.

Explicatur Quid, & Quotuplex sit Interdi-
 ctum Ecclesiasticum, & Quæ Sacramenta,
 eo durante, possint ministrari.

SUMMARIUM.

- 1 Interdictum Ecclesiasticum quid sit? Et quot ejus
causæ?
- 2 Quotuplex sit?
- 3 Interdicti tempore quæ permittantur, & quæ non?
- 4 Martini V. Extravagans quid permittat circa ex-
communicatos, & interdictos?

Quia in jure statutum est, tempore Interdicti nonnulla
 Sacramenta posse administrari, & nonnulla admini-
 strari non posse. Quæritur, quæ eo tempore sint concessa?
 & quæ sint prohibita?

Pro clariori casus intelligentia præmittere oportet.

Primum; Quod interdictum est Ecclesiastica Cen-
 1 sura, aliquorum Sacramentorum usum, Ecclesiasticam
 sepulturam, & omnia divina officia activè,
 & passivè prohibens. Navar. in Man. cap. 27.
 num. 164. Card. Toletus lib. 1. cap. 51. An-
 ton. Volpi resol. 92. in *Introduc. num. 2.* Nicolius
Canonicar. lucubrat. tom. 2. lib. 5. tit. 39. num. 219. &
 Thom. Tamburin. de *Triplici Jure lib. 10. tract. 3.*
cap. 1. §. 1. Hujus autem censuræ quatuor sunt cau-
 sæ. *Efficiens*, nempe Summus Pontifex. cap. *Cuncta*
per mundum. 9. q. 3. *Judex* Apostolicus delegatus
 cap. 1. de offic. & pot. jud. deleg. cap. 2. de offic. leg. Ar-
 chiepiscopus, & Episcopus in locis sibi subjectis c. 1. &
 tot. tit. de offic. & pot. judicis ordin. *Materialis* remota,
 & est culpa gravis: & proxima, nempe loca, vel per-
 sonæ, quæ interdicto subjiciuntur. *Formalis*, quæ
 consistit in sententiæ verbis, quibus imponitur hæc
 censura; cui, cum est ab homine, monito debet præ-
 cedere; & debet pronunciari in scriptis cum causæ ex-
 pressionem; & *Finalis*, id est, correctio inobedientium.
 cap. fin. §. *In festivitibus.* De Sent. excom. in 6. Car-

din. Tolet. dict. lib. 1. cap. 52. Volpi d. resol. 92. &
 num. 1. & seqq.

Secundum. Quod Interdictum est Triplex. *Per-*
sonale, quando personæ interdicuntur. *Locale*, quan-
 do loca, nempe Ecclesiæ unius urbis, Regni, vel Pa-
 rochiæ interdicto subjiciuntur. Et *Mixtum*, quando
 tum personæ, tum loca; & in hoc casu personæ illius
 loci, etiam extra illum locum sunt affectæ interdicto.
 Porro omne interdictum vel est generale, cum tota Ci-
 vitas, vel Regnum, vel omnis populus interdicatur; vel
 est particulare, cum aliqua particularis Ecclesia, vel
 familia tantum interdicto subjicitur. Tamburin. d.
 lib. 10. tr. 3. cap. 1. §. 2. Volpi d. resol. 92. in *introduc.*
 à num. 4. & seqq. Cardin. Tolet. d. lib. 1. cap. 51.

His præmissis pro resolutione casus dicendum est,
 tres haberi dispositiones juridicas in hac materia, nem-
 pe Juris antiqui, Juris novi, & Juris novissimi.

De Jure antiquo tempore interdicti conceditur: 1.
 Baptizare, & confirmare baptizatos. 2. Celebrare
 3 Missam semel in hebdomada ad renovandam Eucha-
 ristiam, quæ servatur pro infirmis. 3. Recitare horas
 canonicas sine cantu, à tribus tantum simul. 4. Ad-
 ministrare Poenitentiam, & Viaticum morituris. 5.
 Sepelire Clericos obediens interdicto generali in coe-
 meterio, cap. *Non est de sponsal. cap. Respons. 43. Vers.*
Præterea, & cap. quoniam. de Sent. excom. in 6. cap. Per-
mittimus. eod. tit. cap. Quod in re de Poenit. & remiss.
 Thom. Tamburin. d. cap. 1. §. 3. Suarez. de *Censur.*
tom. 5. disp. 34. sect. 3. num. 12. & Nicolius d. lib.
 5. tit. 39. num. 229. Barbola de offic. & pot. Episc. alleg.
 38. num. 13. Antonell. de *Regimine Eccles. militantis lib. 2.*
cap. ult. n. 5. Volpi dict. resol. 92. num. 1. 3. & resol. 93.

De Jure novo Bonifacius Papa VIII. in cap. *Alma*
Mater. De Sent. excom. in 6. ulterius concessit, tem-
 pore Interdicti localis generalis (non etiam in speciali
 sive locali, sive personali.) 1. Ut ministri Ecclesiæ
 non interdicti personaliter possint quotidie in Ecclesi-
 is (non autem in Oratoriis privatis) celebrare Missas
 januis clausis, submissa voce, sine pulsatione campana-
 rum, exclusis semper populis subjectis interdicto; &
 præcipue illis, qui causam dederunt interdicto. Hurtad.
 de *Interdict. diff. 7. num. 11.* Tamburin. d. lib. 10. tract.
 3. cap. 1. §. 3. num. 5. in fine, & Antonell. d. lib. 2. cap.
 ult. num. 7. Concessit 2. ut divina officia publicè ce-
 lebrentur in diebus festis Natalis Domini, Resurrectio-
 nis, & Pentecostes, Assumptionis Sanctissimæ Virgi-
 nis, & Corporis Christi, ejusque octavæ (ex concessio-
 ne Martini V. & Eugenii IV.) nec non Conceptionis
 Deiparæ (ex Leonis X.) exclusis tantum illis, qui cau-
 sam interdicto dederunt. Tambur. d. §. 3. num. 7.
 & seq. Volpi d. resol. 93. Antonell. d. lib. 2. cap. ult.
 num. 6. Qui advertunt, altercati Doctores, num præ-
 dictis festis diebus laici sani communicari possint?
 Nam alii asserunt, alii negant; ut videre est etiam
 apud Dianam part. 5. tract. 10. resol. 83. Quæ in Co-
 ordinato legitur tom. 5. tract. 4. resol. 9. Por-
 ro infirmis nunquam denegatur Sacra Synaxis,
 quam consueto comitatu esse deierendam ad eosdem
 probat Tamburin. in *opusculo de Commun. cap. 6. §. 7.*
 num. 34. & Bonacina de *Interdict. disp. 5. p. 3. §. 2. num. 1.*
 Non tamen à Sacerdotibus, qui causam dederunt In-
 terdicto, secluso necessitatis casu. Layman. lib. 1. tract.
 5. part. 5. cap. 2. n. 9. Concessit 3. ut tempore gene-
 ralis interdicti localis Poenitentia administrari possit
 tam sanis, quam infirmis; non autem illis, qui sunt
 specialiter interdicti, vel causam dederunt interdicto,
 nisi in articulo mortis, cum promissione, & cautione,
 satisfaciendi Ecclesiæ; sed non à Sacerdotibus perso-
 naliter interdictis, præterquam in extrema necessita-

tis casu. Tambur. d. lib. 10. tract. 3. cap. 1 §. 3. num. 13. & Antonell. d. lib. 2. cap. ult. num. 8. & 9. ubi concludendo inferunt, tempore Interdicti generalis cense-ri prohibita Sacramenta Extremæ Uctionis, Ordinis, & Matrimonii; nec non solemnitate exequiarum in danda sepultura: sed quia in his Doctores non sunt concordēs, consulantur Navar. cap. 27 n. 179. Barbosa allegat. 32. num. 197. & seqq. Avila de censur. part. 5. disput. 4. sect. 1. dub. 6. & alii, quos allegat ipse Antonell. d. c. ult. num. 9. & 10. & Nicolius d. lib. 5. tit. 39. num. 229. & seqq. ac novissimè Fagnan. in cap. Responso. à num. 23. & seqq. De Sent. Excomm. tom. 7. pag. 188. Pignatellus tom. 2. consult. 59. Volpi d. resolut. 93. num. 8. ubi tractant plenè de prohibitione Ecclesiasticæ Sepultura, quæ durante interdicto non permittitur in loco Sacro, nisi Clericis in sacris, qui servaverunt interdictum, & ei causam non dederunt.

- 4 De Jure tandem novissimo ex Decreto Martini Papæ QUINTI in Concilio Constantiæ emanato; quod permittit communicare cum fidelibus quacunque censura ligatis, tam in divinis, quàm in humanis, dummodo non fuerint publicè denunciati, vel Clericorum publicè percussores. Extravag. Ad Evitanda, quam ad litteram refert S. Antonin. in 3. part. tit. 25. c. 2. Sylvest. in Verb. Excommunicatio §. num. 7. Vers. Sciendum est quarto. Et Sotus in 4. dist. 22. q. 1 art. 4. ubi quis non sit specialiter suppositus Interdicto, & publicè denunciatus sive locus, sive persona, omnia divina officia, Sacramenta, ac Ecclesiastica sepultura erunt concessa. Tamburin. d. lib. 10. tract. 3. cap. 2. Sæ Verb. Interdictum. Porro quia supradicta Extravagans Martini V. patitur nonnullas exceptiones circa Excommunicatos, qui si sint notorii, licet non denunciati, evitari debent, ex subsequenti Decreto Concilii Lateranensis sub Leone X. ideo pro ejus intelligentia videatur Fagnanus in cap. Quod à Prædecessore. De Schismaticis à num. 39. & seq. tom. 6. pag. 231.

DECISIO IV.

ARGUMENTUM.

Inquiritur, an fuerint Sacramenta in lege Naturæ, & Mosaica? & Quæ? Adam qua die, & hora sit creatus? Ac quando lapsus sit in peccatum?

SUMMARIUM.

- 1 Status tri. s. hominum ante legem Evangelicam.
- 2 Adam qua hora creatus sit: & qua hora peccaverit?
- 3 Ade durante innocentia an fuerint Sacramenta?
- 4 Adam si non peccasset, an data essent Sacramenta? Quod non.
- 5 Argumenta pro affirmativa.
- 6 Sacramenta an fuerint in lege naturæ: & quæ?
- 7 An in lege Mosaica, & qua fuerint?

Uterius queritur, an in statu Innocentiæ fuerint Sacramenta? prout etiam in lege Naturæ, & in lege Mosaica, & quæ, & qualia fuerint? Pro resolutione hujus quesiti, duo sunt faciendæ præmissæ. Unum, quod ante legem Evangelicam fuerint tres status, scilicet Innocentiæ, Naturæ, & Legis scriptæ. Bonacina. de Sacram. in genere disput. 1. quest. 1. punct. 3. num. 1. Status Innocentiæ fuit ille, in quo Adam creatus extitit cum Justitia originali; de cujus status duratione non sunt concordēs Ecclesiastici Scriptores; nam alii volunt, Adam fuisse creatum hora prima diei sextæ, translatum in terrestrem Paradisum hora tertiæ, gustasse de ligno vetito hora sextæ; & ejectum de Paradiso

hora nona; Ideoque Redemptorem nostrum, Christum Dominum voluisse hora prima, flagellari, hora tertia sententiari, hora sexta Cruci affigi, & hora nona spiritum emittere. Torniel. in Annalib. Sacris Anno Mundi Primo num. 21. Alii scribunt, Adam creatum sexta die, ejectum fuisse de Paradiso die septima. Abulens. super Gen. cap. 13. Alii tenent, Adam permansisse Innocentem sex diebus, (& hæc est magis communis opinio. Sallian. ad Annal. Mund. die septimo num. 6.) Alii tandem, quod duraverit absque peccato diebus quadraginta, & hac de causâ Salvatorem voluisse jejunare quadraginta diebus ad delendum Adæ peccatum; ut notant præter citatos Torniel. Sallian. & Abulens. Pererius lib. 6. num. 184. & Cornelius à Lapide Vess. 23. tertii capitis Genesios. Secundus status fuit legis naturæ, in quo vixerunt homines post lapsum Adæ usque ad tempus Moylis, cui data fuit lex scripta, anno videlicet à creatione Mundi 2458. ut observat Sotus de Justitia, & Jure lib. 2. quest. 1. art. 3. in princ. Tertius autem status fuit ipsius legis Mosaicæ, qui duravit usque ad Salvatoris adventum, qui natus est de MARIA VIRGINE anno Mundi 5199. ut in Martyrologio Romano die 25. Decembris. At secundum DD. Ann. 1451.

Secundum Præmissum fuit, quod propositum quesitum potest intelligi dupliciter: primo, An de facto durante innocentia Adæ, fuerint Sacramenta? Secundo, an fuissent Sacramenta, si Adam, & ejus posteris stetit in innocentia? Quibus sic notatis; respondetur ad Quesitum (quoad primum intellectum) negativè; quod scilicet per illud parvum tempus, quo Adam duravit in innocentia, nullum fuit institutum Sacramentum ex communi placito Theologorum, & Castistarum, quos citat Bonacina d. disp. 1. de Sacram. in gen. q. 1. punct. 3. num. 2. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 3. num. 2. Ant. Volpi Resolut. Moral. 165. num. 4. & Emin. Card. de Lugo de Sacram. in gen. disp. 3. num. 5. Quo verò ad secundum intellectum negarunt Thomistæ, affirmarunt Scotistæ.

Qui negant Sacramenta futura fuisse, etiam si Adam persistisset in Innocentia unâ cum posteris suis, moventur hisce rationibus: 1. Quia Sacramenta ordinantur ad sanctificandos homines, eosque erudiendos de rebus supernaturalibus. Sed posteris omnes Adam, eo non peccante, accepissent per modum naturæ gratiam, & scientiam necessariam ad eos dirigendos in operibus justitiæ supernaturalis. Ergo superflua fuissent Sacramenta. 2. Sacramenta sunt necessaria vel ad recipiendam gratiam, vel ad eam conservandam, vel ad eam augendam. Sed ex his tribus ad nullum indiguissent homines Sacramentis in statu innocentia, quia creati fuissent, & nati in gratia; nulla fuisset rebellio inferioris appetitus contra superiorem; ex qua impugnaretur conservatio gratiæ, quæ crevisset in hominibus, sicut & in Angelis per actus virtutis absque applicatione Sacramentorum. 3. Ubi nulla est infirmitas, ibi non est opus medicina Matth. 9. sed in statu innocentia non fuisset infirmitas culpæ; ergo neque Sacramenta, quæ sunt medicina ad curandum peccatum originale, & actuale. 4. Omnia Sacramenta habent vim, & efficaciam ex passione, & morte Christi: sed si Adam non peccasset, Christus non esset passus, neque mortuus; ergo non fuissent Sacramenta. Ita ex S. Thom. 3. part. q. 61. art. 2. & in 4. dist. 1. q. 2. art. 2. Gonet in Clypeo Theolog. Thomist. tom. 5. disp. 2. art. 1. §. 2. num. 10. & seqq. ubi Sotus, Ledelma, Suarez, & alii allegantur.

E contra Scotistæ affirmarunt, futura Sacramenta, etiam si Adam perseverasset unâ cum posteritate in sta-

SUMMARIUM.

1. Parochi quam frequentes esse debeant in administrandis Sacramentis Confessionis, & Communionis?
2. Parochi non assidui in ministrandis Sacramentis peccant mortaliter.
3. Pestis tempore an Parochi teneantur residere? Et Sacramenta suis manibus ministrare?

Quidam Parochus protestatur suis ovibus, se ad Sacramenta Confessionis, & Communionis semel in mense administranda paratum fore; sæpius autem nequaquam. Queritur, an gravis culpa se reum constituat? Circa hoc quaesitum reperuntur duæ opinioniones diversæ: Una, quæ distinguit, vel iste Parochus est in Civitate, ubi plurimi sunt Confessarii Sæculares & Regulares expositi ad excipiendas confessiones fidelium, & iisdem exhibent Sacram Synaxim? Et hic non est reus gravis culpæ, ea ratione, quia oves sibi creditæ nullum patiuntur detrimentum, cum habeant alios Confessarios, à quibus sine magno incommodo recipere possunt Sacramenta. Vel Parochus est in loco campestri, vel montibus, ubi desunt alii Confessarii, qui satisfaciunt necessitati, seu devotioni petentium Parochianorum suorum Sacramenta? & in hoc casu mortalis culpæ reus erit. Ita Possévinus de offic. Curati cap. 5. §. 7. Diana, qui eum refert, & ejus opinionem dicit probabilem part. 2. tract. 16. ref. 2. in fine, quæ collocata est in Coordinato tom. 1. tract. 6. resol. 42. & Reginald. in Praxi fori Pœnitent. lib. 29. num. 96.

Altera est opinio, quæ facit hunc Parochum reum omnino culpæ mortalis, siue sit in Urbe, siue in Villis, ob sequentes rationes: 1. Quia Parochus tenetur ex officio, & ex justitia administrare Sacramenta non solum in casu necessitatis, & in Pœschate, sed etiam quotiescumque sui Parochiani illa rationabiliter petunt. Bonacina de Sacram. Pœnit. disp. 5. §. 7. punct. 4. §. 2. num. 23. Sed qui vult confiteri peccata sua, & Eucharistiam sumere omnibus Dominicis diebus; laudabiliter facit secundum exhortationem Divi Augustini in cap. Quotidie de Consecrat. dist. 2. Ergo iste Parochus, qui protestatur nolle administrare Sacramenta, nisi semel in mense, deest officio suo, cui tenetur ex justitia, & sic mortaliter peccat. 2. Quia juxta Concil. Trident. sess. 23. de ref. cap. 1. Præcepto Divini mandatum est omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre, verbique divini predicatione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere. Sed non diceretur pascere oves sibi creditas iste Parochus, qui nollit in festivis diebus intra mensem occurrentibus, præcipue magnæ devotionis, Sacramenta administrare. Ergo reus culpæ gravis est censendus. Gobat. in Experiment. Theol. tract. 1. num. 105. & tract. 4. num. 401. 3. Siquidem Parochus est Medicus spiritualis animarum, Isa. cap. 1. Mosconius de Majestate Militan. Eccl. lib. 1. part. 1. cap. 20. pag. 346. Sed male fungeretur officio suo, tardando per mensem mederi infirmo, plagam mortalem habenti, id est, mortale peccatum, ubi peteret confiteri, Coton. Illustr. controuv. lib. 3. controuv. 6. num. 10. Bissus in Hierurgia litt. P. num. 162. §. 18. Ergo. 4. Nam Parochus tenetur ex officio consulere spirituali profectui suorum populorum; qui præcipue pendet ex frequentia Confessionis, & Communionis. Layman lib. 5. tract. 6. cap. 13. num. 2. Quæ quidem frequentia in hac Diœcesi habetur singulis diebus festivis, & præcipue in solemnitatibus Apostolorum, ac Deiparæ; & de jure consuetudo Diœcesis est attendenda. 5. Quia extat Præceptum Eminentissimi ac Reverendissimi Nostri Præfatis, ut Parochi, singulis diebus festivis sedeat in Confessionali-

bus, in innocentia. Horum rationes præcipuæ sunt: 1. In statu innocentia convenientius fuisset exercere actus externos Religionis pro Dei cultu. Sed hi consistunt præcipue in Sacramentis. Ergo Sacramenta fuissent instituta. 2. Filii Adam etsi nati fuissent in gratia, tamen non statim essent in ea confirmati; & interim peccare potuissent. Igitur indigni fuissent Sacramentis, ut munirentur, ne peccarent; vel ut resurgerent à culpa, si peccassent. 3. Motiva Sacramentorum desumuntur vel ex parte facientis, nempe ex Dei misericordia, & liberalitate; & non minus Deus tunc fuisset liberalis, quam in præsentia: vel ex parte indigentis, id est, hominis ad Deum diligendum, peccatum odio habendum, charitatem inter familias, servandam, & superioritatem cum dignitate exercendam; & ex parte lapsorum ad resurgendum. Sed pro his omnibus valde profuissent Sacramenta. Ergo. 4. Efficacia Sacramentorum provenit ex meritis Christi. Sed licet Christus passus non esset, si Adam peccatum non commisisset, tamen incarnatus esset, & summe meruisset ex virtute summae gloriæ, & summae gratiæ. Ergo. 5. Non omnia Sacramenta data sunt præcisè ob respectum peccati, sed ut magis homo uniretur Deo, ut in Eucharistia; & corroboraretur in ejus amore, ut in Confirmatione. Ergo etiam in statu Innocentia fuissent Sacramenta. Hanc opinionem tenet, & pluribus argumentis, ac motivis confirmat Emin. Cardin. de Lauræa tom. 1. de Sacram. in gen. disp. 4. art. 2. ubi objectis occurrit; & subtiliter ea solvit; firmando hanc opinionem habere majorem congruentiam tum respectu divinæ Munificentia, tum humanæ conditionis in exercitio Theologicarum Virtutum, quod resultat ex existentia Sacramentorum.

Quod si queramus, an fuerint Sacramenta in lege Naturæ? Omnes Theologi concorditer dicunt, ea fuisse: Unum pro parvulis in remedium originalis peccati, & erat protestatio fidei de futuro Messia, per quem salvandi erant, facta à Parentibus. Altera pro adultis in remissionem peccatorum actualium, & erant actus virtutis pœnitentia, Sacrificia, Oblationes, & Decimæ: ut Theologi disputant, & docent non solum Morales, Layman. d. lib. 5. tract. 1. cap. 3. num. 2. & 3. Bonacina d. tom. 1. de Sacram. in gen. disp. 1. punct. 3. n. 7. Volpi resol. 165. num. 6. & 7. sed etiam Scholastici, Emin. Card. de Lugo de Sacramentis disp. 3. sect. 2. Gonet, pluribus citatis, d. tom. 5. disp. 2. art. 2. §. 1. 2. & 3. & novissime cæteris profundius, & plenius Emin. Cardinalis de Lauræa dict. tom. 1. de Sacram. disp. 4. art. 3. 4. 5. & 6.

Quo verò ad illud, An in Lege Mosaica fuerint Sacramenta, & quæ? pariter omnes Scholastici affirmant, fuisse; sed non concordant in iis nominandis, nisi in circumcissione, quæ communi voto Doctorum censetur Sacramentum Legis Veteris. Porro præter eam alia fuerunt Sacramenta, videlicet Eius agni Pæschalis, Sacerdotum ordinationes, panes propositionis, purificationes ab immunditiis, expiationes pro peccatis, manuum ac pedum ablutiones, & pilorum rationes; de quibus supracitati DD. Layman, Bonacina, Volpi, Gonet, & Eminentiss. de Lugo, & de Lauræa locis citatis.

DECISIO V.
ARGUMENTUM.

Demonstratur, An Parochi, debeant esse assidui in administratione Sacramentorum? Quando peccent ob desidiam? Et An tempore Pestis debeant ea propriis manibus ministrare?

bis, commodum exhibentes Parochianis ad frequenter
confitendum, & communicandum; ut in Decretis
Congregationis Generalis habitæ coram Eminenti-
sua die 26. Septembris 1684. in quibus ad tertium in-
legitur: 3. *Et quoniam Sanctissima Sacramenta sunt Divi-
na medicamina, quibus animarum spiritualibus languori-
bus est medendum: iisdem Parochis cordi sit, juxta lauda-
bilem eorum consuetudinem, ut singulis sœcis diebus, in
eorum Ecclesiis Sacramentorum uberrima dispensatio tum
Pœnitentiæ, tum Sacræ Synaxis habeatur. Sed trans-
gredi Præceptum Episcopi est mortale peccatum. Cap. 2.
de major. & obediens. Nicol. Canonic. lucubr. lib. 1. tit.
33. num. 5. Ampl. 2. Ergo prædictus Parochus reus
erit mortalis peccati. Et hanc opinionem amplexa
est Curia nostra Episcopalis, tum ex rationibus allatis,
tum ex auctoritate Navarri, Soti, Suarezii, Filliuci,
& aliorum DD. quos citat, & sequitur Bonacina de
Pœnit. Sacram. d. disput. 5. q. 7. punct. 4. §. 2. num. 23.
nec non Azorii, Coninchii, & Molfesii, quos allegat
Diana in resol. 42. suprà citata §. 1.*

Sed non minus dignum scitu est sequens Quæsitum,
3 videlicet: Tempore pestis Parochus residentiariam vult derelin-
quere, ut securitati vitæ suæ consulat. Queritur, an
absque lethali culpa id facere valeat?

Plures plura dicunt pro hujus casus resolutione: sed quia propositum fuit olim Sacrae Congregationi Concilii per Sanctum Carolum Borromeum Anno 1576, fatus sit ejusdem Sacrae Congregationis, (qua prius egerat de hoc cum Summo Pontifice) responsum referre; quo significavit eidem Sancto Archiepiscopo, Parochos tempore Pestis teneri omnino residere in suis Ecclesiis Parochialibus, posse tamen per alium idoneum ministrare Parochianis suis peste infectis Sacramenta Baptismi, & Pœnitentia; & si non residerint, contra eos procedendum esse servata forma *cap. 1. sess. 23. de res. in Conc. Trid.* Ità notat Fagnan. in *cap. Clericos. num. 45. de Cleric. non residen. tom. 4. pag. 86.* & Nicolius *Canonic. lucubr. lib. 3. tit. 4. num. 9.* Quibus adstantur Coton. *dict. lib. 3. contrav. 6. num. 11.* Diana *part. 5. tract. 3. resol. 83.* Quæ sedem obtinet in *Coordin. tom. 2. tract. 2. res. 58.* & Gobat. *d. tract. 1. num. 116.* ubi subdit monita pro Parochis tempore Pestis, ut residere, & Sacramenta tuò administrare valeant.

DECISIO VI.

ARGUMENTUM.

Explicatur in hac Decisione, quæ materia sit apta? quæ inepta? & quæ dubia in quocunque Sacramento? Et docetur, quomodo Materia, & Forma debeant simul coexistere.

S U M M A R I U M.

- 1 Mutatio materia, quæ nocet valori Sacramentorum?
- 2 Materia Sacramentorum alia remota, alia proxima.
- 3 Baptismi materia quæ apta, quæ inepta, quæ dubia.
- 4 Confirmationis materia apta, inepta, dubia.
- 5 Eucharistiæ materia triplex prædicta.
- 6 Penitentia materia, ut supra, triplex.
- 7 Extrema quoque Unctio.
- 8 Ordinis materias an Christus Dominus instituerit in specie infima? Et quæ sint aptæ in quocumque ordine?
- 9 Matrimonii quæ sit materia?
- 10 Azateria, & forma Sacramentorum an debeant simul coexistere?

Sed in primis, & ante omnia examinare oportet, & bene intelligere. Quæ mutatio materiæ noceat

valori Sacramentorum? Et quidem respondetur, nocere Sacramentorum valori omnem mutationem substantialem; illam scilicet, quæ habeat vim mutandi materiam aptam in materiam ineptam: quodsi mutatio sit tantum secundum qualitatem, ita ut reddat tantummodo materiam dubiam; et si subsistere possit valor Sacramentorum; nihilominus utens dubia materia peccaret mortaliter, nisi excusaretur ob magnam necessitatem, & faceret Sacramentum sub conditione, si materia est apta. *cap. si nulla de consecrat. dist. 4.* Gobat. in *Experim. Theolog. tract. 2. à num. 36. & seqq.* Diana par. 5. *tract. 3. resol. 1.* quam in Coordinato reperit lector *tom. 1. tract. 1. ref. § 2. & Emin. Cardin. de Lauræ dict. tom. 1. disp. 2. art. 4.*

Ceterum, quia plurimi à Clero nostro collegerunt in specie materias remotas omnium Sacramentorum; (nam proximam esse applicationem remota, neminem latet, ut in singulis Sacramentis explicabitur) nolui, me pingeret eandem materiarum transcriptionis, pro majori Quæriti hujus intelligentia, & in obsequium studentium; quibus unico intuitu facile erit cognoscere, quænam sit materia apta, quænam inepta, & quænam dubia cujuscunque Sacramenti.

Baptismi materia apta.

Aqua Naturalis, id est, elementaris, benedicta, tam calida, quàm frigida, Fluminis, Maris, Pluvialis, Putei, Fontis, Paludis, aut Balneorum sulphureorum.

Aqua resoluta ex Nive, ex Gelu, ex Grandine, seu Glacie.

Aqua transfusa per venas metallicas, acetofas, falsas.
Aqua collecta ex vaporibus densatis evaporatis ex
olla ; & repertis in operculo testaceo.

Aqua adunata ex parietibus, & lapidibus defudantibus.

Aqua cadens ex foliis arborum.

Aqua mixta cum modico vino, aut alio liquore.

Aqua, in qua sunt leviter coctæ carnes, vel pisces, ita ut liquor plus habeat de natura aquæ, quàm de substantia corporum lixatorum in eo.

Baptismi materia inepta.

A Qua ebullita cum Vino seu Aceto.
Cerevisia crassa, & multum cocta.

Sanguis tam humanus, quàm bestiarum.

Brodium, seu Jus valdè inspissatum.

Lixivium valdè decoctum cum cineribus.

Succus pomorum, pyrorum, cerasorum.

Lac, Urina, Saliva, Lacrymæ, Pituita, Sudor.

Aqua supernatans cruori, seu sanguini extracto.

Aqua emanans à corpore hydropici.

Aqua non valens abluere ob mixturam aliarum re-

rum.

Aqua mixta coloribus ad pingendum.

Pulmentum, & Olla hordeacea bene cocta.

Attramentum, seu Aqua bullita cum aloë, galla, vel mixta cum Vitriolo, aut gummis.

Nix, Grando, Glacies, & Pruinæ, antiquæ

Nix, Grando, Glacies, & Pluina, antequam rehol-
vantur.

Baptismi materia dubia.

Baptismi materia dubia.

△ Quae rosacea.

A Cerevisia tenuis, & parum cocta.

Succus expressus ex herbis, ut aqua ex cicorea.

Aqua turbida expressa ex luto.

Brodium carnis, seu Jus non satis coctum.

Lixivium mediocriter bullitum.

Liquores per alchimiam educti ex floribus, seu

plantis.

Aqua soluta è sale.

Aqua

Aqua tinctoria, & nigra; si nihil, aut parum sit ebullita cum ingredientibus foliis, seu lignis.

Hæc omnia affirmantur à Doctoribus infra scriptis, videlicet à S. Thom. 3. p. q. 66. art. 4. Suarez tom. 3. disp. 3. q. 1. sect. 3. Diana Coordinato tom. 1. tract. 1. à res. 50. usque 55. Sylvest. Verb. Baptismus 2. §. 4. Bonacina tom. 1. de Sacram. Bapt. q. 2. punct. 3. num. 2. Laymano lib. 5. tract. 2. Cap. 3. Gobato in experim. Theol. tract. 2. sect. 1. per totam. Cotonio in Sum. Diana Verb. Baptismi materia. Et in suis Controvers. lib. 2. Contr. 2. Tamburino de Triplici Jure lib. 2. de Sacram. Bapt. cap. 1. §. 1. Goneto tom. 5. tract. 3. disp. 1. art. 2. Anc. Volpio resol. 6. Mastrio in 4. sentent. disp. 2. num. 33. Et Eminentiss. Card. de Lauræa in 4. sent. tom. 1. disp. 12. art. 2.

Confirmationis materia apta.

Chrisma confectum ex oleo olivarum, & balsamo, ab Episcopo solemniter benedictum anno illo.

Confirmationis materia inepta.

Oleum simplex, de per se, seu separatim. Balsamum de per se solum, seu separatim. Chrisma non benedictum ab Episcopo consecrato. Balsamum mixtum cum Oleo Nucum, vel Piscium, vel ex semine lini, vel Amygdalino, vel roseo. Quodvis Unguentum ex aliis mixturis confectum.

Confirmationis materia dubia.

Oleum benedictum ab Episcopo, sed sine balsamo, ut est oleum infirmorum, seu parvulorum.

Ita ex S. Thom. 3. p. q. 72. art. 3. Pace Jordano tom. 1. lib. 3. tit. 2. n. 33. & ex P. Eusebio Jordano ejus fratre in *Schedula Sacrament. impressa in d. tom. 1. dist. lib. 3. post tit. 7. Gobato d. tract. 2. casu 21. à num. 743. & seqq. Laymano d. lib. 5. tract. 2. cap. 2. Quintanadvena de Confirm. sing. 3. Tambur. de Tripl. Jur. lib. 3. cap. 1. §. 1. Diana Coord. tom. 1. tract. 2. resol. 1. & 2. Goneto tom. 5. tr. 3. disp. 6. art. 2. Cotonio Controv. 3. cap. 1. à n. 2. Bonac. tom. 1. de Confirm. disp. 3. qu. unic. punct. 3. Volpio resol. 35. Mastrio in 4. Sent. d. disp. 2. q. 8. art. 1. & in Theolog. mor. disp. 17. num. 67.*

Eucharistia materia apta.

Panis triticeus, azymus, coctus igne, per modum assationis, factus cum aqua naturali.

Vinum ex vitibus defacatum; cui aut nulla, aut pauca, aut minor pars aquæ sit immixta ad ebullendum simul.

Mustum in casu necessitatis expressum ex Uvis.

Eucharistia materia inepta.

Panis ex Avena, hordeo, rido, seu castaneis. Panis ex Mellica, Surgo, seu Frumentono. Panis ex farina Amydi. Panis factus ex aqua rosacea, vel alio liquore, etsi triticeus.

Panis cum multo butyro, pipere, vel pinguedine, aut melle, ut vulgò *buzzaladi*, vel *segacciete*.

Panis in pasta cruda, elixus, lagana, pultis.

Pastilli farinacei, vulgò *Macheroni*.

Vinum cum æquali, aut majori aquæ admixtione.

Vineta, vulgò *Grassia*.

Succus Agrestæ, & Acetum.

Vinum in ossa panis imbibitum, vulgò *zuppa*.

Vinum malorum granatorum, aut mororum, vel aliorum fructuum.

Uva, quæ non sit expressa.

Eucharistia materia dubia.

Panis è Spelta, Siligine, seu Secala, vel Farre. Panis, in quo sit mediocriter mixtum butyrum, mel, piper, vel pinguedo, aut oleum.

Panis factus cum aqua maris.

Hæc omnia affirmantur à Doctoribus infra scriptis, id est, mixta cum cunabrio,

Vinum acidum.

Vinum mixtum cum magna aquæ quantitate.

Vinum congelatum.

Vinum expressum ex Uvis passis.

Ita ex S. Thom. 3. p. q. 74. art. 3. Gobato d. tract. 3. à num. 26. & seqq. Bonacin. de Sacram. Euchar. tom. 1. disp. 2. q. 2. punct. 1. Volpio resol. 51. Cotonio lib. 2. Controv. 4. cap. 1. Goneto tom. 5. tract. 4. disp. 3. art. 1. & 2. Tambur. de triplici Jur. lib. 4. cap. 1. §. 2. Laymanno lib. 5. tract. 4. cap. 2. & Summa Diana Verb. Euchar. Materia. Mastrio in 4. sent. disp. 3. q. 3. art. 1. Emin. Card. de Lauræa de Euchar. disp. 18. art. 1. 2. 3.

Pœnitentie materia apta.

Peccata actualia commissa post Baptismum. Peccata fictionis, de quibus aditus, dum baptizatur, non dolet, seu habet voluntatem illam committendi.

Pœnitentie materia inepta.

Peccatum originale. Imperfectiones naturales propriè dictæ. Peccatum, quod falsò existimatur commissum. Peccatum, de cujus commissione Pœnitens est dubius.

Pœnitentie materia sufficiens.

Peccata actualia commissa post baptismum, quamvis sola Venialia, vel peccata jam confessa, & aliàs absoluta.

Ita ex Conc. Trid. sess. 14. cap. 7. ex S. Thom. 3. p. q. 84. art. 2. Gobato tr. 6. n. 7. & 8. Tambur. de tripl. Jur. lib. 5. cap. 1. Goneto tom. 5. tract. 5. disp. 1. art. 3. Volpio anteresol. 143. num. 8. Bonacina de Sacram. Pœnit. disp. 5. q. 3. punct. 1. Eusebio Jordano d. tom. 1. Episc. Tragaruriensis fratris sui lib. 3. tit. 7. Cardin. Toletto lib. 3. cap. 3. Mastrio d. tom. 4. Sent. disput. 5. q. 12. num. 339. & Eminen. Card. de Lauræa tom. 2. de Sacram. Pœnit. disp. 17. art. 1. 2. 3.

Extrema Unctionis materia apta.

Oleum olivarum ab Episcopo benedictum eo anno.

Oleum non benedictum additum in parva quantitate oleo benedicto.

Chrisma, id est, oleum olivarum benedictum ab Episcopo cum mixtione balsami.

Materia inepta.

Oleum, quod non sit ex olivis.

Materia dubia.

Oleum olivarum non benedictum. Oleum olivarum benedictum, cui additum sit in majori quantitate oleum non benedictum.

Ita ex Tamburino lib. 6. cap. 1. §. 1. Toletto lib. 7. cap. 1. Sum. Diana Verb. Extr. Unct. Materia num. 7. Gobato tract. 8. casu 21. à num. 387. Quintanad. tract. 5. singul. 1. & 2. Goneto tom. 5. tract. 6. disp. 1. art. 2. Laymanno lib. 5. tract. 8. cap. 2. Cotonio lib. 2. controv. 15. n. 4. Emin. Cardin. de Lauræa tom. de Sacram. Extr. Unct. disp. 11. art. 3. num. 30.

Ordinum materia.

Notarunt in primis, Christum Dominum non determinasse in specie infima materias, & formas omnium Ordinum, sed aliquorum in subalterna tantum; docendo Apostolos, ut Ordines aliqui conferrentur per instrumentum, quo significaretur eorum potestas. Cardin. Bellarmin. Suarez. Tanner. & alii apud Gobatum tract. 2. num. 7. & Layman. lib. 5. tract. 11. cap. 5. num. 2. in fin.

Prima

Prima Tonsura materia propria non est, quia non est propriè ordo: sed quasi materia est abscissio capilorum.

Ostiatorius materia sunt claves Ecclesiæ; ceremonia verò est aperire, & claudere fores eius, & pulsare campanulam, ad denotandum officium hujus ordinis.

Lectoratus materia est liber continens sacras lectiones, id est, epistolas, & prophetias.

Exorcistatus materia est liber exorcismorum, qui apud nos est Rituale Romanum, in quo sunt exorcismi.

Acolytatus materia est duplex, Candelabrum cum cereo extincto. Et Urceoli vacui. An autem utraque sit de essentia, vel una sufficiat, sunt opiniones DD. diversa, & omnes probabiles.

Subdiaconatus materia est duplex Calix, & Patena sine vino, & sine hostia: & liber Epistolarum. Quod si porrigeretur Calix sine patena, vel patena sine Calice, vel si Calix, & patena non essent consecrati, esset materia dubia; prout si liber deficeret.

Diaconatus materia duplex est. Liber Evangeliorum: Et impositio manus dexteræ facta ab Episcopo super caput ordinandi. Utrum verò una tantum materia sufficiat, altercantur Doctores; & idè una tantum esset materia dubia. Item si traderetur liber Actuum Apostolorum, Epistolarum Pauli, & Apocalypsis. At apta esset materia Testamentum novum, ac tota Scriptura Sacra. Non autem solum testamentum vetus.

Sacerdotii materia duplex est. Una Calix cum vino, & Patena cum hostia. Altera est ultima impositio manuum ab ipso Episcopo facta ipsi Sacerdoti. Si una sola adhiberetur ex his materiis, esset imperfecta ordinatio; quia per primam materiam confertur potestas consecrandi Corpus Christi; per secundam verò absolvendi à peccatis; & hæc duæ potestates sunt inter se distinctæ. Si deficeret hostia in Patena, vel vinum in calice, esset materia dubia. Si hostia, & simul vinum deesset, materia foret inepta.

Episcopalis ordinis materia est impositio manuum facta à tribus Episcopis super caput consecrandi. At impositio libri Evangeliorum supra cervicem, & scapulas electi, Unctio sacra in capite & in manibus, non censentur de essentia consecrationis Episcopi; quamvis multi contradicant.

Ita ex Vasquez tom. 3. disp. 240. cap. 5. Dicastillo tract. 6. de Ordin. disput. 1. num. 126. Gobato tract. 8. num. 137. Laymano l. 5. tract. 11. cap. 5. Volpio resol. 137. Bonacina tom. 1. de Sacram. Ord. disp. 8. punct. 3. Tamburino de Tripl. Jur. lib. 7. cap. 2. 3. 4. & 5. Pace Jordano tom. 1. Prelud. 4. Cotonio lib. 3. contr. 1. cap. 2. num. 22. & 23. Diana Coord. tom. 4. tract. 8. per plures resolut. Fagnano in cap. cum venisset num. 72. de Sacram. Unct. tom. 2. pag. 298. & Emin. Cardin. de Lauræa tom. 3. de Sacram. Ord. disp. 7. art. 6. ubi tamen tenet etiam impositionem libri Evangeliorum super caput ordinati esse materiam ordinis Episcopalis.

Matrimonii materia apta.

Sunt ipsi contrahentes, qui sunt immunes, & liberi à quocunque impedimento: nam si afficiantur aliquo impedimento dirimente, efficiuntur materia inepta.

Ita ex DD. per me cum latis in Decisionibus anni 1684. Mense Januarii ad primum Questum, & præcipue ex Eminen. Cardin. de Lauræa in 4. sent. tom. 3. De Sacram. Matrim. disp. 13. art. 3. & 4.

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

Tandem dubitatur, An materia, & forma debeant simul coexistere? Circa quod oportet distinguere Sacramentum Pœnitentiæ, & Matrimonii ab aliis quinque Sacramentis. Nam in illis duobus, pœnitentia scilicet, & Matrimonio, formam non posse coexistere cum materia dicunt Doctores, liquidem accusatio peccatorum, quæ est Materia proxima pœnitentiæ debet præcedere; absolutio verò, quæ est forma, ut subsequatur est necesse. Similiter in Matrimonio traditio corporum, quam faciunt contrahentes, & quæ est materia proxima, debet præcedere formam, videlicet verba, quibus ipsi accipiunt eam traditionem. Gobat in Experiment. Theolog. tract. 1. n. 25. & 26. Et licet notabilis distantia interveniat inter Materiam, & Formam, in his duobus Sacramentis, nihil obstat eorum validitati. Suarez, tom. 4. de Pœnit. disp. 18. sect. 4. num. 2. Volpi. resol. 168. num. 1.

At in aliis quinque Sacramentis materia, & forma debent simul coexistere, non tamen physice, sed moraliter; ita ut simulas materiæ, & formæ nisi sit in omnibus suis partibus, saltem in aliqua parte physice conjungatur; & quando contingat, materiam totam applicari ante prolationem formæ, vel formam totam proferri ante applicationem materiæ; statim & post brevem morulam efficiatur ipsa simulas, ut coexistere dicantur Materia, & Forma saltem moraliter: Ratio est, quia Sacramentum est morale quoddam compositum ex re sensibili, & verbis, quæ illam determinant ad significandam gratiam. Ergo sufficit moralis conjunctio rei, & verborum, Diana Coord. tom. 1. tract. 1. resol. 5. & resol. 62. Bonacina De Sacram. in gen. tom. 1. disp. 1. qu. 2. punct. 2. Layman. lib. 5. tract. 2. cap. 7. quest. 3. Sæ Perb. Extrema Unctionum. 14. Gobat. d. tract. 1. num. 27. Coton. Controvers. illustr. lib. 2. contr. 2. cap. 1. num. 12. Volpi. ref. 6. num. 9. resol. 147. num. 1. & 168. n. 1. & Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. disput. 18. artic. 5. num. 122. ubi mirabiliter notat, quod in consecratione Eucharistiæ materia, & forma debent physice coexistere, quia verba consecrationis diriguntur ad materiam præsentem; & idè nulla mora est permixtibilis inter materiam, & formam.

DECISIO VII.

ARGUMENTUM.

Dilatatio quanta esse possit absolutionis in confessione? Nec non Unctionum inter se in Extremæ Unctionis Sacramento?

SUMMARIUM.

1. Dilatio inter confessionem, & absolutionem quanta possit esse?
2. Pœnitentiæ Sacramentum datur per modum iudicii.
3. Extrema Unctio an interrumpi possit ob confitendum ab infirmo aliquod peccatum?
4. Confessiones aliquorum cur sint prolixæ?
5. Extrema Unctio non completa, quando repetenda Unctiones jam factæ?
6. Extrema Unctionis quot unctiones sint de essentia Sacramenti?
7. Unctiones omnium sensuum an sint de essentia Sacramenti?
8. Unctiones omiſſæ quando supplendæ in Extrema Unctione?
9. Statim significat modicum intervallum temporis.
10. Si dictio est conditionalis.

Prochus, audita proluxa confessione Lucii in Ecclesia, quia centena persona Sacram Communio nem operiebatur, rogat Lucium expedire aliquantulum

B

lum

lum, statimque vadit, populum communicat, & successivè Missam celebrat. Dein reversus ad sedem confessionalem Lucio murmuranti ob moram, Penitentiam illi injungit, & sacramentalem absolutionem impendit. Queritur, an valide?

Resolutio superioris Quæstioni fuit mater decisionis huius casus: quilibet enim ex DD. infra citandis respondit, valide fuisse Lucium absolutum à Parocho ea ratione, quia Sacramentum Penitentiae administratur ad instar Iudiciorum, in quibus inter accusationem delicti, & sententiam fluit non breve tempus. Ideo potuit Parochus absolvere Lucium, cuius confessionem audierat ante communionem populi, & celebrationem Missæ; supposito tamen, quod integre fuerit confessus, & sufficienter dispositus per dolorem, & propositum emendandi; ut in puncto scribunt Layman d. lib. 5. tract. 2. cap. 7. num. 8. Vers. Quamobrem. Busembaum lib. 6. de Sacram. in gen. cap. 1. tract. 1. dub. 2. resol. 2. Posslevinus de Penitent. cap. 7. qu. 46. Volpi d. resol. 147. & resol. 168. Gobat d. tract. 1. n. 33. & 34. & Tamburin. de Triplici Jure lib. 1. de Sacram. in gen. cap. 1. §. 1. n. 5. & 6. At non idem dicendum venit id sequenti Casu.

Moribundus dum extrema unctione roboratur à Parocho, oculis, naribus, & ore inunctis rogat Parochum, ut duo peccata mortalia, de quibus tunc recordatur auscultet, & absolvat. Morem gerit Pastor, subinde prosequitur reliquas membrorum unctiones. Queritur, an ritè, & non rectè agat?

Ad huius casus resolutionem repeti Theologus Morales concordet, ac discordet simul. Concordant in eo, quod si brevis morula intercesserit in audiendis, ac absolvendis illis duobus peccatis, Parochus egit ritè, ac rectè prosequendo reliquas unctiones membrorum, quia illud tantillum temporis, & tam brevis interruptio non videtur officere morali continuationi illius sacræ functionis. At discordes sunt: esto quod ille infirmus accusando se de duobus illis peccatis protraxisset tempus in unam, vel plures horas, ut sæpe sæpius occurrere solet, & testes sunt, quos audire confessiones penitentium non piget; si quidem vel ex multiplicitate circumstantiarum, vel ex difficili materia contractuum, negotiorum; vel ex scrupulositate confitentis, aut ex difficultate in se explicando; duo peccata, quæ duobus verbis possent manifestari, apta sunt, duas, & tres horas absorbere, antequam Confessarius intelligat, an sit obligatio restituendi, vel pecuniam, vel famam, vel aliquid gravè injungendum ante absolutionem. Igitur supposita hac prolixitate, & diuturnitate temporis & unius, aut plurium horarum post collatas præcedentes unctiones, sunt discordes in reliquis unctionibus conferendis Doctores tripliciter; siquidem.

Prima eorum opinio est, ut Parochus debeat iterum repetere præcedentes unctiones cum suis formis, & prosequendo conferre post illas, etiam alias nondum datas, juxta doctrinam Tamburini, de triplici Jure lib. 1. cap. 1. §. 1. n. 7. & 8. quem citat & prosequitur Gobat. tract. 8. n. 378. ea ratione quia hoc Sacramentum ex communiore sententia perficitur solum in ultima unctione, ac proinde nimium distaret a se invicem partes ejusdem Sacramenti. Hæc sunt Verba Gobati.

Secunda est opinio, quod iste Parochus, etiam post longam interpositam moram, non debeat repetere primas unctiones, sed tantummodò addere illas, quas prius non fecerat; & hoc auctoritate Bonacinae scribentis, si Parochus morte, aut morbo, aliove impedimento corripiatur, dum ungit, ita ut nequeat Sacramentum inchoatum perficere, reliquas partes inun-

gendas esse ab alio Sacerdote presente, aut aliunde vocato; partes verò unctas non esse iterum ungendas. Hæc sunt verba Bonacinae tom. 1. de Sacram. Extr. Unct. disp. 7. quæst. unic. punct. 4. n. 9. ubi citat Acta Mediolanensis Ecclesiae tom. 1. par. 4. De Sacram. Extrem. Unctionis pag. 542. Vers. Si eger. Posslevin. de offic. cur. cap. 9. n. 9. S. Thom. in 4. disp. 23. q. 1. art. 1. quæstion. 2. ad 3. & ibi Sotus. Et idem docuit Angelicus Doctor in supplem. q. 29. art. 2. ad 3. Sylvest. Verb. Unctio extrema n. 4. in fin. Reginaldus lib. 28. cap. 18. n. 62. & Barbosa de Parocho cap. 32. n. 8.

Tertia verò est opinio, Parochum istum, post longam moram, non debere prosequi reliquas membrorum unctiones; siquidem in prioribus antea factis fuit completum Sacramentum Extremæ Unctionis, quod subsistit in unctione unius sensus tantum; ut tenent plures DD. apud Suarez. tom. 4. in 3. part. disp. 40. sect. 2. & Bellarm. lib. de Extr. Unct. cap. 10. quos citat Tamburinus de triplici Jure lib. 6. cap. 1. §. 2. n. 1. & pluribus probat Gobat d. tract. 8. n. 794. ac Diana allegans plurimos part. 8. tract. 1. ref. 21. Quæ reperitur in Coordinato tom. 1. tr. 1. ref. 60.

Igitur ex his tribus opinionibus, quæ verior, quæ eligenda? Non videtur ita facilis resolutio. Ideo sciendum, maximam esse altercationem inter Thomistas, & inter Scotistas, circa essentiam Sacramenti Extremæ Unctionis, in quot unctionibus consistat? Nam sequaces doctrinæ S. Thomæ volunt, unctiones omnium quinque sensuum, visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus esse de essentia Sacramenti, ut probare conatur Gonet. d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. n. 30. Volpi resol. 77. n. 5. & 6. & aliis Moralists omittis, Candidus in Specul. Moral. disquisit. 5. art. 7. à n. 5. & seqq. qui omnes autumant, gratiam per hoc Sacramentum non conferri, nisi in ultima, & quinta unctione. E contra Scoti doctrinæ adherentes in 4. Sent. disp. 23. quæst. Unct. sub. D. firmiter tenent, non esse de necessitate Sacramenti supradictas omnes quinque sensuum unctiones; sed tantum de necessitate Præcepti; ac propterea legitimo subsistente impedimento, minores numero, ac etiam unam tantum sufficere ad gratiam obtinendam, & in una sola posse compleri Sacramentum; ut tenet Becan. de Sacram. cap. 25. q. 7. n. 6. quem citat, & sequitur Cottonius in suis Controv. illustr. lib. 2. contr. 15. à n. 18. & seqq. Plurimi apud Diana d. part. 8. tract. 1. ref. 21 & part. 10. ref. 31. & novissimè Emin. Cardin. de Laureæ in 4. Sent. d. tom. 3. disp. 1. art. 4. n. 40. & art. 9. n. 129. ubi sic loquitur: Omnes unctiones, quæ applicandæ erunt alicui infirmo indeterminatè sive una, sive plures vel septem, vel duodecim, sufficiunt ad complendum Sacramentum; isque in re positus causatur ejus effectus. Ac proinde undecunque oriatur diminutio numeri, seu complementi unctionum, sive ex deficientia infirmi, sive ex libito Ministri nolentis omnes perficere, sive ex alio impedimento, unctiones, quæ præcedunt, sunt Sacramentum. Ita quod, ut uno verbo dicam, non duæ, tres, quinque, aut duodecim numero unctiones sunt à Deo instituta in Sacramentum; sed illa, vel ille, quo in una infirmitate eidem homini sent. Quocunque ergo adveniente casu, & impedimento, ut omnes fiant, intelligitur impletum Sacramentum per præcedentes.

Attenta igitur doctrina præclarissimi huius luminaris Catholice Ecclesiæ, prævalere debet tertia ex relatis opinionibus, & resolvendum, non debuisse Parochum post longam (ut ex supposito) moram, ad alias unctiones manum admoveere; quippè ob legitimum impedimentum audiendi confessionem peccatorum illius infirmi, completum censetur Sacramentum Extremæ Unctionis in præcedentibus unctionibus.

Neque

Neque obstant auctoritates, aut rationes primæ, & secundæ opinionis.

Non primæ, quia ut dictum est, verius est, hoc Sacramentum Extremæ Unctionis non habere determinatum numerum Unctionum pro sui validitate; sed omnes Unctiones sunt de integritate; & si deficient aliquæ ob aliquod impedimentum, essentia Sacramenti subsistit in illis Unctionibus, sive pluribus, sive una, quæ cum suis formis datæ sunt; non enim admittunt Scotistæ, quod fructus, & effectus hujus Sacramenti esset in pendentem usque ad ultimam ex quinque Unctionibus, ut doctissime disputat, & concludit Emin. Cardin. de Laurea d. tom. 3. disput. 11. art. 9. per tot.

Non secundæ opinionis Auctoritates movent, quia intelligendæ sunt de supplemento Unctionum dando ab alio Sacerdote, si primus moriatur, aut morbo corripiatur in actu ministrandi hoc Sacramentum, quando ibi alius Sacerdos adest, vel parva interposita mora potest currere; secus autem si post longum tempus, & ideo benignus lector observet verba Actorum Mediolanensium à Divo Carolo Borromæo Præsule enarrata; quæ supponunt, reliquas Unctiones absque mora dari posse per alium Sacerdotem; sunt enim ista: *Ad. Mediol. par. 4. Instr. Extr. Unct. pag. 542. col. 2. Rursus, si aliquando acciderit, ipsum Parochum, dum ungit, præ virium imbecillitate aliove casu deficere; alius Sacerdos, si præsens aderit, aut aliunde statim evocatus, reliquas partes, quas ille non unxit, ungere ritè perget: quas autem denuò non unget. Igitur vice versa: si alius Sacerdos præsens non aderit, aut aliunde non statim evocatus, minime debet ungere reliquas partes; ly enim statim significat modicum temporis intervallum. Fagman, in cap. Qualiter num. 45. de Cleric. non resid. Barbosa de Dictionib. d. verb. dist. 384. num. 1. Et non sine magna advertentia loquuntur Acta Mediolanensia per dictionem illam Si, dicendo alius Sacerdos si præsens aderit, siquidem dictio Si est conditionalis. l. Qui promissit ff. de Cond. indeb. Rota part. 7. rec. decis. 77. n. 3. qua deficiente non est procedendum ad disposita: & ideo sensus est Actorum Mediolanensium, non esse amplius dandas reliquas Unctiones, si statim dari non potuerint; ea ratione, quia, ubi morula intervenit, est una & eadem moralis administratio Sacramenti; sed ubi intrat unius horæ, vel plurium distantia, non potest amplius dici una, & eadem administratio & cum prioribus Unctionibus cum suis formis ritè & rectè datæ non possint stare in pendentem, & sine effectu, operantur virtutem Sacramenti tanquam essentialiter in ipsis completi; & sic non est ulterius inungendus infirmus. Quare si parochus de quo in casu, brevi morula, audivit ea duo peccata, & absoluit, bene fecit dando reliquas unctiones; at si moratus fuerit per horam circiter, vel ultra, male egit, prosequendo unctiones, quia in primis Sacramentum obtinuerat suum complementum. Illud tamen non omittendum pro praxi, quod in tali casu, (nisi infirmus esset in extremis, & nullum vitæ spatium de eo promitti posset) deberet Parochus eidem infirmo actum contritionis suggerere; & administrationem Sacramenti Extremæ Unctionis jam ceptæ continuare, ac perficere per omnes Unctiones, à quibus citò se expediet; & deinde peccatorum oblatorum confessionem audire.*

DECISIO VIII.

ARGUMENTUM.

Breviter, sed clarè docetur, variari posse formam Sacramentorum octo modis; & quæ Doct. Clericali Tom. I. Liber I.

variatio obstat valori Sacramenti? Verba formæ corde, seu mente tantum prolata, non faciunt Sacramentum.

SUMMARIUM.

1. Forma variatio quando destruat Sacramentum?
2. Forma variatio octo modis fieri potest. Et quibus?
3. Forma Verba solo corde prolata an faciant Sacramentum?

Successivè fas est declarare, quæ Variatio formæ noceat valori Sacramentorum. Circa quod Quæsitum plurimos Doctores reperio respondisse, illam formæ variationem nocere Sacramentorum valori, quæ mutat sensum, quem Christus voluit exprimi per verba formæ, 8. Thom. 3. part. q. 60. art. 8. in corp. Gobat tract. 2. n. 75. Bonac. tom. 1. de Sacram. in gen. disp. 1. q. 2. punct. 1. n. 17. Coton. lib. 2. contr. prima cap. 1. n. 25. & Eminen. Card. de Laurea in 4. sent. tom. 1. disp. 2. n. 58. & 60.

Alii verò diffusius explicant, Variationem formæ posse contingere octo modis; videlicet 1. Additione, 2. Detractione, 3. Depravatione, 4. Transpositione, 5. Interruptione, 6. Substitutione æquipollentium, 7. Corruptione balbutiendo, 8. Repetitione verborum.

1. Additione; ut Ego te baptizo in Nomine patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beata Mariæ Virginis, ac omnium Sanctorum, & hanc non officere valori Sacramenti, si minister additionem ponat ex devotione tantum; officere verò, si credat eam necessariam, docent 8. Thom. d. p. 3. q. 60. art. 8. Marchant. in resol. Pastor. de Sacrament. tr. 1. cap. 2. vers. alia 2. Et Gobatus alios referens d. tract. 2. n. 94.

2. Detractione; Ut ego te baptizo in Nomine Patris, Filii, Spiritus Sancti. Nam detractio conjunctivæ ET, non immutat sensum substantialem formæ, & sic non nocet valori Baptismi, ut fortiter tenet Comitulus lib. 1. resp. Adoral. quæst. 9. Toletus de Sacram. Baptism. lib. 2. cap. 19. n. 2. quamvis aliqui contrarium sentiant apud Dianam part. 2. tract. 15. resol. 47. residente in Coord. tom. 1. tract. 1. resol. 57.

3. Depravatione. Ut Ego te baptizo in nomine patris, & Filia, & Spiritu Sancti. Et hanc formam esse validam, quia non destruit sensum, decidit Sum. Pontifex, in cap. Rorulerunt. De Baptism.

4. Transpositione. Ut si dicas Ego te baptizo in nomine Spiritus Sancti, & Filii & Patris; Et hanc valere volunt, quia non mutatur sensus, Toletus lib. 2. cap. 19. n. 4. Tambur. lib. 1. de Sacram. cap. 1. §. 1. Et Gobat, tract. 1. n. 49. ubi notat, non etiam valere sequentem, Meum est hoc corpus, quia facit hunc sensum: Hoc corpus pertinet ad me, Summa Diana Verb. Eucharistia num. 17.

5. Interruptione. Ut Ego te baptizo in Nomine Patris, & corrigendo garrientes pueros, subdat, Tacete mali pueri, & prosequatur, & Filii, & Spiritus Sancti. Valide hunc baptizare docet Gobat, d. tract. 1. n. 38. Summa Diana Verb. Sacramentum. n. 5. Toletus de lib. 2. cap. 19. n. 5. quia brevia sunt verba, breve interruptionis spatium, & sensus non perdit formæ intellectum. Secus esset, si per plura verba, aut longius spatium temporis formam Sacramentalem interrupisset; ut dicemus infra in Decis. seq.

6. Substitutione æquipollentium. Ut ego te ablavo in nomine &c. Ego te Christianizo in nomine &c. Et esse formam validam testantur Doctores, quos citat, & sequitur Gobat, tract. 2. n. 73. & 93. Card. de Lugo in respons. Moral. lib. 1. dub. 2. (Et respondit in suo examine pro Cathedrali Ecclesia Ceneten. coram

Summo Pontifice Clemente Nono Anno 1667. Illustrissimus, ac Reverendissimus Dominus Petrus Leonius, ejusdem Ecclesiae Antistes, & Princeps, Nobilitate, Prudentia, ac omnium Virtutum fulgoribus ornatissimus; cui tunc tanquam Domino meo Colendissimo in studio obsequabar.) Ea ratione, quia verba *abluo & Christianizo* aequipollent verbo *baptizo*. At non esse formam validam verbis *Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, substituere ista *Genitoris, Geniti, ac Spirati*, quia non licet recedere à verbis assumptis per Redemptorem in formae baptismalis constitutione, liquidem in tantum verba sunt Sacramentalia, in quantum sunt assumpta à Deo in Sacramentum, opinantur gravissimi Doctores, inter quos S. Thom. d. 3. p. q. 66. art. 5. ad 2. Scotus in 4. dist. 3. quest. 2. H. ibid. S. Bonaven. art. 2. q. 3. Et pluribus rationibus probat Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. disput. 2. num. 60. & seqq.

7. Corruptione balbutiendo. Ut *Hoc est corpus meum Hic est calix*, &c. Ego te baptizo in nomine *Patris, &c.* & ex auctoritate Scoti, ac Marcantii has esse formas validas docet Gobat d. tract. 2. n. 95. & 96. Summa Diana Verb. Eucharistiae forma, n. 14. Tambur. de Triplic. jur. lib. 4. cap. 2. n. 22. & Coton. lib. 2. Controv. 4. num. 37. & 40.

4. Repetitione verborum. Pluribus ad hinc annis cognovi Sacerdotem, qui dicebatur scrupulis inquietari, & dum consecrabat, ita dicebat. *Hac, hoc, hoc, est, est, est, corpus, corpus, corpus, meum, meum, meum*. Idem faciebat in consecratione calicis, repetendo quamcumque voculam formae ter, quater, & quinque; Etenim sibi videbatur eam voculam non protulisse, seu non bene, non integrè enunciasse; & quia audiebatur ab audientibus Missam, & scandalum faciebat, tediumque satis grave; solebat alter Sacerdos ei assistere cum hoc pacto, ut statim prolato uno Verbo Consecrationis, quod intuebatur in Missali, illud digito cooperiret, & cum videret coopertum, sciret, illud pronunciasse; ideoque progrediretur in prolatione formae; & recipiebat ex hac assistentia non leve juvamen. Modò dubitatum fuit eo tempore; an pluries repetendo singulas voces formae consecrationis hostiae, & calicis, validè consecraret? Plurimi dubitabant. Sed sapientiores nullum de validitate consecrationis dubium habebant, quia illa repetitio singularum vocularum non auferebat sensum formae; & ita sentire reperio Gobat tract. 3. in Alphabet. Sacrificantium, num. 94. & 95.

Sit igitur resolutio quaesiti, illam variationem formae officere validitati Sacramenti, quæ sensum mutat. Quod si quis petat, an sufficiat recitare formam cum corde, seu Mentaliter? Negativa responsio est concorditer data; quia Sacramenta novæ legis debent habere claram significationem gratiæ sanctificantis; & hanc consequuntur per verba, quæ sunt instituta ad significandum ignota. Ideò in Concil. Florentin. in decreto Eugenii decisum est, quod *Omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona ministri*. Et additum est: *Horum si aliquod desit, non efficitur Sacramentum*. Et ideo non sufficere si verba mentaliter proferantur, sed esse clara voce promenda docent Layman lib. 5. tract. 1. cap. 4. n. 2. assert. 3. Grassius part. 2. lib. 1. cap. 3. num. 20. Gobat tract. 1. num. 4. & Emin. Card. de Lauræa, id Theologicis rationibus comprobans d. tom. 4. disp. 2. art. 2. num. 6. & seqq.

DECISIO. IX.

ARGUMENTUM.

Refertur nullitas baptismi puero moribundo dati ob defectum Verborum formæ. Quem puerum Ecclesiasticæ sepulturæ non esse tradendum ostenditur.

SUMMARIUM.

1. Baptismi Verba quæ sint de essentia ejus formæ?
2. Sepultura Ecclesiastica non datur non baptizatis.
3. Factus in Ventre Matris mortuus cum ea, an sepeliatur in loco Sacro?
4. Ecclesia an polluat per sepulturam filii non baptizati.

Occasione autem Variationis Verborum formæ in Sacramentis enucleandus venit sequens Casus.

Enitur puerpera puerum, quem morti proximum videns obstetrix, anxia de ejus aeterna salute, aquam flagitat, ut eum baptizet. Intendens igitur eum baptizare, aquam benedictam effundit super caput pueri, hac tantummodo verba dicens: In nomine patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Paulo post moritur puer. Quæritur, An validè baptizatus?

Respondendum est negativè; juxta decisionem Summi Pontificis Alexandri Tercii in cap. 1. de Baptism. ubi omnes Canonistæ. Ratio autem invaliditatis hujus Baptismi est, quia pari jure sunt de essentia formæ verba illa in nomine *Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; ac ista Verba *Baptizo te*; & ideo cum fuerint omnia, irritus fuit Baptismus. Sane autem de forma hæc verba *Baptizo te*; liquidem forma debet talibus concipi verbis, quibus significetur tum actus agentis, tum persona baptizantis, & suscipientis, Layman lib. 5. tract. 2. cap. 4. num. 2. Grassius part. 2. lib. 1. cap. 3. num. 21. Marchantius resolut. Pastor. cap. 2. casu 4. Toletus lib. 2. cap. 19. n. 5. Comitoli. in resp. Moral. lib. 1. quest. 46. num. 1. Bonacina de Sacrament. in gen. tom. 1. disp. 1. q. 2. punct. 4. & Eminen. Card. de Lauræa, tom. 1. de Baptis. disp. 12. art. 4. n. 41.

Quod si quis petat, an prædictus puer sepeliendus sit in loco sacro? Pariter respondendum est negativè, ea ratione, quia Ecclesiastica sepultura non conceditur non baptizatis. Rituale Roman. de Exequiis Verb. 2. Quibus non licet dare Eccl. sepult. prope finem Glossa in cap. Ecclesiam. De consecrat. dist. 1. Verb. celebrare. Samuelhus. de Sepultura. tract. 2. contr. 4. num. 7. Sperellus dec. 88. num. 19. Toletus lib. 5. cap. 8. n. 11. Mendo verb. sepultura num. 2. Summa Diana eod. verb. num. 1. & Bassæus tom. 1. verb. sepultura n. 5.

Neque obstat, quod si mater moriatur antequam pariat foetum, & iste pariter decedat in ventre matris absque Baptismo, nihilominus una cum matre obtinet Ecclesiasticam sepulturam. Bordon. Variar. resolut. part. 2. resol. 89. num. 23. & Pallerin. de pollut. Ecclesia. disput. 8. cap. 21. Quia eo casu ita conceditur, non de per se ipsi foetui non baptizato, sed in consequentiam, & tanquam membro ipsius matris, in cujus visceribus adhuc retinetur. Quod si de facto puer nostri casus absque Baptismo mortuus sepeliretur in Ecclesia, multi volunt, eandem remanere pollutam; atamen contrarium tenent gravissimi Doctores, eo quia prohibitio cadit in pueris non baptizatis ortis ex Patre, & Matre infidelibus. Sayrus de censur. lib. 5. cap. 16. num. 26. Ugo lin. de offic. & pot. Episc. par. 2. cap. 29. §. 5. Barbosa alligat. 28. num. 53. Pax Jordan. tom. 1. lib. 5. tit. 12.

tit. 12. num. 117. & Passerinus d. disp. 8. cap. 21. n. 4.

- Ex his tandem admoniti esse debent omnes Parochi, & omnes animarum Rectores, ut nunquam cessent docere tum Obstetrices, tum Parochianos suos formam Baptismi iuxta Synodale Præceptum part. 2. cap. 12. de Baptismi administratione in fine; ne eadem contingat errare baptizando, cum irreparabili dispendio æternæ salutis puerorum, ad quos Parochus convolare non potest, ut eos baptizet.

DECISIO X.

ARGUMENTUM.

An interrompere formam Sacramentorum, inferendo per medium ejus alia Verba, vel anteponendo aliquod ex verbis ejusdem formæ noceat validitati Sacramenti declarat hæc Decisio. Item an ly *Ez* in forma Baptismi sit de ejus essentia.

SUMMARIUM.

1. Interruptio Verborum formæ quando noceat Sacramento?
2. Antepositio Verborum an obstat validitati formæ?
3. Baptismus an sit validus, interrupta forma per alia Verba?
4. Stipulatio interrupta an valeat?
5. Testamentum interruptum an iustificetur?
6. Exemplum interruptionis formæ in baptismo.
7. Antepositio alicujus Verbi in forma baptismi an irritet illud?
8. Et in baptismi forma an sit de essentia?

Sed hic circa defectus formæ alia duo Quæsitæ sunt resolvenda. Unum est, an interruptio formæ, ut alteri respondeatur, destruat Sacramentum? Ad hoc Quæsitum respondendum est cum distinctione: vel illa interruptio, & responsio est ita modica, ut secundum regulas dialecticas, verba formæ sacramentalis faciant unam propositionem; & talis interruptio, ac responsio non destruit Sacramentum.

Quod è contra si interruptatur forma, vel alteri respondeatur tanta prolixitate, & tanto defluxu temporis, ut verba formæ inceptæ cum aliis, quæ deinde connectuntur, minime valeant constituere unicam propositionem, erit invalidum Sacramentum. Nugnus tom. 1. in 3. p. D. Thom. quæst. 60. art. 8. & Marcantius in qq. Regul. tract. 1. cap. 2. quæst. 2. cas. 3. quos citat, & sequitur Diana Coordin. tom. 1. tract. 1. resol. 6. Quæ in Seniori in ordinato legitur part. 5. tract. 5. res. 41. & his ad stipulantur, Cotonius lib. 2. contr. 1. cap. 1. n. 28. Bonac. tom. 1. De Sacram. in gen. disp. 1. q. 2. punct. 1. n. 23. & Laym. de Sacram. Baptismi lib. 5. tract. 2. cap. 4. nu. 6. vers. 4. Si Verborum modica interruptio.

- Aliud Quæsitum est: An antepositio aliquorum verborum formæ destruat Sacramentum? & ad hoc 2. est dicendum; destrui Sacramentum, si ex antepositione aliquorum verborum formæ, eorumque variatione secundum Ubi ipsius formæ sensus mutetur; secus autem si sensus illæsus remaneat, & minister non intendat inducere aliquem errorem circa terminos substantiales ejusdem formæ. Layman. d. lib. 5. tract. 2. cap. 4. n. 6. vers. 3. Cardin. Toletus lib. 2. cap. 19. n. 3. Bonac. d. tom. 1. disp. 1. de Sacram. in gen. quæst. 2. punct. 1. n. 21. & 22. & Emin. Cardin. de Lauræa tom. 1. in 4. lib. sent. disp. 2. art. 8. n. 98. Ex quibus venit decidendus sequens Casus.

Parochus baptizans puerum, sacram ablutionem incaperat, & dixerat Ego te baptizo: quando obstetrici flagitanti, ut miseret aquam calidam cum frigida, quia hyems erat, respondens ait: O via butate quæ l'acqua calda: scilicet in scutellam baptismalem; & statim proseguendo Baptismi formam, & aquam ter effundendo de more super caput infantis, dixit: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: Amen. Queritur an Sacramentum valeat?

Valere Sacramentum omnes respondere, ea ratione, quia illa verba O via butate quæ l'acqua calda, modica sunt, & ita cito prolata, ut non videantur habere vim discontinuandi inceptam formæ orationem; & quia ex studiosis nostris plurimi sunt Juris utriusque laurea insigniti, & legali scientia pollent; ac etiam plurimi Theologici ferto redimitti; idè hi allegant auctoritatem Divi Thomæ in 4. dist. 3. qu. 1. art. 2. quæstion. 4. ad 1. & Scoti in 4. dist. 3. q. 2. M. & N. Illi verò probaverunt responsum ratione legali desumpta ex l. Continuuus. De verb. oblig. in qua habetur, quod in stipulatione si inter interrogationem, & promissionem longus actus extraneus interveniat, inutilis est stipulatio; ipsa verò valet, si actus sit brevis, ut puta si stipulator dixerit, promittis mihi centum? & promissor respondeat: arma, vinumque cano, spondeo. L. Qua extrinsecus 65. ff. eod. tit. Item adduxerunt text. in l. Cum antiquitas. §. & siquidem C. de testam. ubi habetur, valere testamentum, etsi testator vocatis testibus, & incepta testamenti factione, cogatur eam intermittere ob aliquod necessarium naturæ, si paulisper exeant testes à conspectu testatoris; secus autem si longiore spatio separentur ab ipso. Idcirco verba prolata à baptizante casus nostri, quamvis cavenda sint, ob reverentiam Sacramenti; tamen validitati Sacramenti non officere ob eorum brevitate docent Volpi resolut. moral. 67. num. 15. Card. Tolet. d. lib. 2. cap. 19. nu. 5. Gobat in experim. Theol. tract. 2. n. 97. Qui dat exemplum de baptizante dicente: Ego te baptizo in nomine Patris, (tacete mali pueri) vel (admove propius infantem.) & Filij, & Spiritus Sancti. Bonacini. d. tom. 1. de Sacram. in gen. disp. 1. quæst. 2. punct. 1. n. 22. Qui exemplificat de baptizante dicente: Ego te baptizo (fuge hinc, aut veni huc, aut ista aqua est nimis frigida) in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, Tamburin. de Tripl. sur. lib. 1. de Sacram. in gen. cap. 1. §. 1. num. 10. Layman. d. lib. 5. tract. 2. cap. 4. n. 6. vers. 4. Diana Coordinatus d. tom. 1. tract. 1. resol. 6. Quæ sedet in veteri par. 5. tract. 5. resol. 41. & Eminen. Card. de Lauræa in 4. sent. d. tom. 1. disp. 2. art. 6. num. 69.

Sed non levis est dubitatio, An valeat baptismus, si aliquod Verbum formæ anteponatur. E. G. Quidam baptizando dixit: Ego Patris te baptizo in nomine, Filij, & Spiritus Sancti. Queritur, an valide?

Digladiantur decidores; nam alii asserunt valere baptismum supradicta forma collatum, ea ratione, quia antepositio ly Patris post ly Ego, non mutat sensum, & intellectum formæ, & reputatur quid accidentale tantum, ut fatebitur quilibet recitans eadem verba; & faciens pausam statim post ly Nomine, & statim proseguatur nominare alias duas personas Sanctissimæ Trinitatis: siquidem apud Grammaticos, & Poetas licitum est antepondere dictiones, seu nomina ad placitum intra

intra limites unius periodi; ut dicit, & tenet in hac facti specie Emin. Card. de Lugo de *Sacramentis in gen. disp. 2. sect. 6. nu. 112.*

Porro alii negativè adhaerent opinioni, defendentes prædictam antepositionem ly *Patris* esse essentialem, & pervertere sensum, ac intellectum; & propterea destruere validitatem Sacramenti; neque concedendum, eam antepositionem esse canonizabilem per regulas Grammaticorum, vel Poetarum; siquidem numquam apud eosdem reperitur permissum adnectere genitivum *Patris* illi nominativo *Ego*, à quo neque pendet, neque regi potest; cum debeat inniti ablativo ly *Nomine*; & ideo hanc negativam opinionem amplectitur Eminentissimus Cardinalis de Lauræa d. tom. 1. *disput. 2. art. 8. num. 99.* quæ practicè à quocunque est tenenda; etsi speculativè non desint utrinque argumenta pro validitate; nunquam tamen pro permissione prioris.

8 Alius Casus hic est ponendus. An ly *ET* in Sacramento Baptismi sit de essentia formæ; ita ut dici possit sine illo, *Ego te baptizo in Nomine Patris, Filii, Spiritus Sancti*? D. Ber. Bissus tom. 1. *lit. Et pag. 398. num. 121. in Hierurgia Sacra* ait ly *ET* esse de essentia formæ Baptismi, quia dicere in *Nomine Patris Filii* significatur non Pater, & Filius; sed *Pater sui Filii*; sicut qui vocaret Patrem Antonii, non nominaret Patrem, & Antonium; sed solummodò illum, qui est Pater Antonii. Ergo ut nominetur persona Filii oportet dicere in *Nomine Patris, & Filii*. Porro DD. multi, quos citat, & sequitur Caramuel in *Theol. Fundam. lib. 3. num. 3063.* tenent ly *ET* non esse de essentia formæ baptismi, quia etiam eo omisso adest invocatio totius Sanctissimæ Trinitatis. Debent nihilominus Parochi in Proferenda forma loqui attentè, & distinctè, non lingua præcipiti, sed custodita, ac devota,

DECISIO XI.

ARGUMENTUM.

Agitur de necessaria Intentione Ministri in conficiendo Sacramento; & explicatur quæ, & qualis debeat esse dicta Intentione. Resolvuntur duo casus curiosi circa eandem Intentionem.

SUMMARIUM.

- 1 Intentione Ministri est necessaria ad validitatem Sacramenti.
- 2 Intentione prædicta quæ, & qualis esse debeat?
- 3 Intentione Triplex Actualis, Virtualis, Habitualis.
- 4 Monialis in confessione fingens se puellam laicam an validè absolvatur?
- 5 Benedictio data Jacobo & Isacco an fuerit valida?
- 6 Sacerdos an consecret Vinum, quod aliàs decreverat nolle consecrare.

Est autem valdè necessarium in concernentibus doctrinam Sacramentorum in genere scire, ad valorem Sacramenti an requiratur Intentione Ministri. Et circa hoc quæsitum Regula generalis, est & omni exceptione major. Intentionem Ministri requiri, & esse necessariam ad validitatem Sacramenti; sic enim definitum est in Conciliis Florentino, & Tridentino. Primum enim in Decre-

to de Sacramentis ad Armenos §. *Quinto Ecclesiasticorum*: Sic loquitur: *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus, tanquam materiæ; verbis tanquam forma; & persona Ministri conferentis Sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia.* Concilium verò Tridentinum, *Sess. 7. de Sacram. Can. 11.* ita ait: *Si quis dixerit, in Ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia; anathema sit.* Et his auctoritatibus additur ratio, scilicet, quia operatio Sacramentorum est actus humanus, sive liber. At in omni actu humano, seu libero est intentio agentis, quia omne agens agit suo modo propter finem. Ergo necessaria est intentio Ministri agentis, & conficientis Sacramentum. Card. Tolet. *lib. 2. cap. 16. num. 1. & 2.* Card. de Lugo de *Sacramentis disp. 8. num. 13. 14. & 15.* Gobat de *Sacram. tract. 1. num. 59.* Cotton. *lib. 2. de Sacram. in gen. c. 2. n. 32. & novissimè Eminentissimus Cardin. de Lauræa in 4. sent. tom. 1. disp. 3. art. 1.*

Sed ulterius cognoscere oportet Quæ, & Qualis esse debeat Ministri intentio? Et pro huius quæsitæ intelligentia, juxta recentiorum Theologorum doctrinam est advertendum, duas esse partes huius quæsitæ: Unam, Quæ debeat esse intentio Ministri? Alteram Qualis?

Quo ad primam quæsitam partem. Ex supradictis constat, intentionem eam esse debere, quæ minister Sacramenti intendat facere, quod Ecclesia ipsa facere intendit. Verum quia adhuc obscurum remanet, quanam sit intentio Ecclesiæ, seu quodnam sit obiectum intentionis ipsius Ecclesiæ in actu conficiendi Sacramenta; Doctores huius Cleri notarunt, Obiectum intentionis Ecclesiæ, quod est idem obiectum intentionis Ministri, non esse salutem suscipientis, vel ministrantis Sacramentum, neque religiosam quamdam cœremoniam, neque ipsam actionem externam, etsi factam, vel acceptatam, seu acceptandam nomine Christi; sed esse rationem formalem Sacramenti; videlicet facere id, quod Christus Dominus instituit: hæc enim est intentio Ecclesiæ; & hanc intentionem, quam habet Ecclesia, debet etiam habere minister, qui Sacramentum conficit; & ratio est, quia Minister in Sacramentis operatur ut minister Christi; non potest autem minister operari ut minister alterius, nisi habeat animum operandi nomine illius; ut fuse explicant Bonacina tom. 1. de *Sacram. in genere disput. 1. quæst. 2. punct. 2. §. 3. per tot.* Cardin. de Lugo. De *Sacram. d. disp. 8. sect. 2. 3. & 4.* Cotton. d. lib. 2. *contro. 1. num. 33. & 34.* Gobat. de *Sacramentis tr. 1. num. 72.* & subtilius Eminentiss. Cardin. de Lauræa de *Sacram. disput. 3. art. 2. per totum.* ubi sub num. 27. id ulterius probat inductione omnium generationum, sive naturalium, sive artificialium; in quibus, quod proximè intenditur, est forma in toto, seu totum; forma enim est finis generationis: sed confectio Sacramenti est generatio quædam, seu productio; ergo quod proximè intenditur est forma Sacramenti, seu essentia, & quidditas Sacramenti. Neque potest assignari disparitas, cur in effectione huius artificialis non intendatur bonitas, seu forma totius, in aliis verò sic. Volens ergo efficere Sacramentum, si explicitè intendit, ut Ecclesia; intendit cum illa actione externa signum à Deo institutum; quia hæc est forma, & bonitas Sacramenti, per quam distinguitur ab ipsa actione.

Quo

Quo verò ad secundam partem quaesiti, scilicet, *Qualis debeat esse intentio Ministri?* Omnes adduxerunt triplicem, communemque divisionem intentionis, prout alia est *Actualis*, qua quis actu vult facere aliquid, elicitō voluntatis actu tendente in illud, quod facit. Alia est *Virtualis*, quæ remanet abeunte actuali, vel ea debilitata ob mentis evagationem; at ex præexistentia actualis habet vim, & energiam faciendi quidpiam, quod alioqui non fieret. Atque alia est *Habitualis* resultans non ex præcedenti actu voluntatis aliquid agendi, sed ex frequentatis actibus, ex quibus remanet habitus agendi. Ex his intentionibus omnes pariter dixerunt, ad volorem Sacramenti, non esse necessariam intentionem actualem; habitualementem verò non esse sufficientem; intentionem autem Virtualementem sufficere. Ratio horum omnium est circa actualem, quia Deus non obligat ad impossibile, sed impossibile est homini in actione aliqua manere semper attentum, juxta illud *Psal. 38. 13. Cor meum derelinquit me.* Circa habitualementem, quia ille habitus non influit velle actionem ipsam; ut constat in dormientibus, & ebriis operantibus aliquid ex habitu absque voluntate. Circa Virtualementem, quia illa intentio sufficit ad Sacramenti valorem, quæ sufficit ad actum humanum, nam Deus nihil magis requirit. Sed in actibus humanis illa intentio sufficit, quæ est homini possibilis, & à qua actus humanus habet dependentiam; & talis est intentio Virtualis Tambur. de Sacrif. Missæ lib. 2. cap. 1. §. 2. Gobat. d. tract. 1. num. 21. Cotton. d. lib. 2. Controv. 1. num. 39. Diana part. 2. tract. 17. resol. 32. Quæ in Coordinato sedet in tom. 1. tract. 1. resol. 1. Volpi resol. Moral. resol. 160. num. 12. 13. & 14. Card. de Lugo d. disp. 8. sect. 5. Maltrius in Theol. Moral. disp. 16. num. 38. & in 4. sent. disp. 1. 6. 7. art. 1. & 2. & Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. disp. 3. art. 3. per totum.

Quibus tanquam fundamentis circa intentionem Ministri ita firmatis, duo sunt casus satis curiosi resolvendi. Primus talis est.

Monialis coram extraordinario Confessario sua peccata confitens; interrogata, an esset professa? ne ab ipso agnosceretur; ait, esse unam ex puellis, quæ in Monasterio educantur; sed ex devotione fecisse votum castitatis. Confessarius intendens, eam esse puellam secularem, ei tanquam tali penitentiam dat, & absolutionem. Queritur, An error sue intentionis officiat validitati absolutionis?

Officere nonnullis visum fuit. *Primo* quia absolutio involuntaria non valet. Sed in præsentī casu videtur esse involuntaria; nam voluntarium non est, quod fertur in objectum incognitum. Arist. 3. Ethic. cap. 3. & D. August. 8. de Trinit. cap. 4. Et hæc Monialis professa, quæ se asserit secularem, remanet incognita. Ergo absolutio fuit invalida. *Secundo* Sacramentum consistens in fieri non habet esse Sacramenti, nisi alicui conferatur; nam sine subiecto non potest fieri. Ergo cum errore personæ Sacramentum non fit. Probatur consequentia: Persona, cui confertur Sacramentum, ingreditur objectum intentionis ministri; nam minister nedum intendit facere Sacramentum; sed etiam intendit in ea persona, cui confert Sacramentum. Cum igitur erret in persona, deficit eius intentio; nam intentiones distinguuntur ab objectis intentis. *Tertio* Mendacium de re gravi in confessione reddit eam invalidam. Card. de

Lugo de Penit. disp. 16. num. 123. Sed in hoc casu Monialis mentitur in re gravi, quia circumstantia Professionis aggravat peccata. Ergo absolutio reputanda est invalida. Econtra

Non officere, plurimi judicant. *Primo* quia Confessarius principaliter dirigit intentionem suam in personam sibi præsentem; non autem in qualitatem personæ. Ergo nullus est defectus intentionis Ministri; & sic valida erit absolutio. *Secundo.* Nam error personæ in solo Matrimonio irritat Sacramentum, quia tanquam in contractu deficit substantia, vult enim conjux dare potestatem sui corporis huic, & non alteri. Sed in aliis Sacramentis nulla est ratio magis unius personæ, quam alterius, quia non attenditur persona, sed merita personæ, id est ejus peccata, de quibus se accusat. Ergo, (exceptis peccatis contra obedientiam, vel paupertatem, quibus non supponitur gravata hæc Monialis) absolutio validè collata censetur. *Tertio* quia Isaac cum benedixit Jacob, direxit suam benedictionem, & intentionem ad Esau. Gen. 26. & tamen valida fuit benedictio ipsi Jacob data. *Benedixi ei (ait) eritque benedictus.* Ergo etiam absolutio directa puellæ seculari, sed data Moniali, valida erit.

Alii distinguunt, vel Confessarius ita restringit suam intentionem puellæ seculari, ut excludat Monialem professam? Et in hoc casu invalida est absolutio, ob defectum intentionis Ministri absolutionis. Vel intendit absolvere personam penitentem, quæ coram se est? Et valida est absolutio; & ratio est, quia præter particularem intentionem directam puellæ seculari, adest etiam alia intentio, quam dirigit in ipsam personam, quamvis non sit secularis. Et cum hac distinctione transeunt in consimili casu Reginaldus in praxi fori penitent. lib. 26. num. 42. Suarez tom. 3. disp. 13. sect. 3. in fine. Sotus in 4. dist. 1. q. 5. art. 8. Sylvester in Verb. Baptismus 3. §. ult. Marcantius in Horto Pastor. Verb. Resolutiones Pastorales de Sacram. in gen. c. 5. de intentione Ministri q. 3. pag. 879. Gobat de Sacram. d. tract. 1. à nu. 215. usque ad num. 222. & 223. ubi tamen dubitat ob mendacium; sed præcindendo à peccatis contra obedientiam, & paupertatem, non videtur mendacium grave, & per consequens non officere validitati absolutionis; cum non sit contra substantiam confessionis. Idem Gobat tract. 6. num. § 38. Tamburin. in Method. expel. confess. lib. 2. cap. 10. §. 2. num. 42. & Reginald. lib. 6. num. 70. Et cum supradicta distinctione, validam esse Monialis confessionem deducitur ex his, quæ doctè ac profundè disputat novissimè Eminentiss. Card. de Lauræa d. tom. 1. disp. 3. art. ultim. ubi tamen num. 102. ex Scoto advertit, valuisse benedictionem Jacob, quia eam Pater confirmavit; ait enim textus Gen. 27. quod Isaac expavit stupore vehementi, qui stupor fuit extasis, in qua cognovit, Deo revelante, quod Jacob iustè erat benedicendus; & Dei voluntate id accidisse, ut Jacob benediceret; propterea confirmavit benedictionem dicens. *Benedixi ei, eritque benedictus.* Potrò Cornelius à Lapide in Genes. 27. 34. ait, Isaac cum habuisset duas intentiones, primariam, qua intendebat benedicere illum, quem sibi Deus constituerat Primogenitum; & secundariam, qua volebat benedictionem dirigere in Esau. In hac secunda intentione erravit, non autem in primaria; ideo valida fuit benedictio data Jacob, quia Jacob fuerat à Deo constitutus ejus Primogenitus.

Secundus

6 Secundus casus non minus curiosus est tenoris sequentis.

Sacerdos averfatus vinum acerbum, quod à Sacrista datur pro Missa, ed quia est dolorificum suo stomacho, statuit in corde suo, nolle amplius celebrare cum dicto Vino, & sibi providet Vinum Creticum, vulgò Malvalia, cum quo intendit Sacrum facere. Sacrista clam ex urceolo aufert dictum Vinum Creticum preparatum, & in eodem ponit solitum Vinum acerbum, quod Sacerdos, hujus mutationis ignarus, consecrat in Missa. Quaritur, an valide? Videtur prima facie pro hujus casus resolutione in hanc conveniendum sententiam, quòd si Sacerdos ita exclusus à sua intentione materiam Vini acerbi in Missa consecrandam, & ita determinavit consecrare vinum Creticum, ut omnino, noluerit amplius habere pro materia ipsam vinum acerbum jam à se exclusum, etiamsi illud sibi proponeretur consecrandum; invalida esse consecratio; quia deficit intentio, & actio illa dicitur involuntaria; siquidem vinum acerbum non intentum ita se habet, ac si non esset materia apta, quantum est ex parte Ministri, qui illud non vult consecrare. At è contra si cum intentione particulari consecrandi vinum Creticum à se preparatum, retinet universalem intentionem consecrandi omne aliud vinum appositum in calice, aptum consecrari, & actualiter consecrando vinum acerbum, quamvis ignotum sibi, habuit intentionem consecrandi id, quod erat in calice; ut omnino est supponendum, quia quilibet Sacerdos etiam mediocris pietatis, cum consecrat, intendit valide consecrare; & tunc valide consecravit; nam talis actio est voluntaria, & habet intentionem requisitam ad validitatem Sacramenti. Suarez de Euchar. disp. 13. sect. 3. in fine. Card. de Lugo de Sacramentis in genere disp. 8. sect. 7. per totam. Et in puncto Eminent. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. disp. 3. art. ult. num. 94.

DECISIO XII.

ARGUMENTUM.

Ostenditur quis sit Minister ordinarius Sacramentorum? Differitur, An Angeli boni possint ministrare Sacramenta? nec non Animæ Beatæ, ac ipsa Beatissima Virgo Mater Dei? Exempla plurima de iisdem.

SUMMARIUM.

- 1 Quis sit Minister Sacramentorum?
- 2 Angeli an possint ministrare Sacramenta?
- 3 Sacramentorum à cœlestibus Spiritibus ministratorum exempla.
- 4 Deipara an ministraverit Extremam Unctionem B. Reginaldo?
- 5 Femina quæ, & quot Sacramenta possint ministrare?
- 6 Mulier an possit ministrare Eucharistiam?

MOdò videamus, quis sit minister ordinarius Sacramentorum? Itaque DD. omnes docent; Ordinarium Ministrum Sacramentorum esse hominem viatorem rationis usum habentem; ita tamen, ut femina, & laicus in Baptismo, & in Matrimonio tantum possit esse Minister; in cæteris autem Sacramentis non omnes homines viatores, sed qui sacris ordinibus sunt insigniti

habendi sunt ministri, ut suis locis declarabitur; excepto casu necessitatis, vel pro impedienda magna irreverentia Eucharistiæ, quam etiam laicum, & sceminam posse sibi, & alteri ministrare, docent Theologi, ut infra ad tertium Quæsitum, Rationes responsi hujus plures fuerunt allatæ: videlicet, quia institutor Sacramentorum fuit Christus homo; ergo congruum fuit, ministros homines esse. Sacramenta constant ex sensibilibus: ergo congruum fuit, à ministro utente sensibus ea ministrari. Hinc illud Apostoli ad Hebr. 5. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur.* Et ita communiter Theologi, & Summistæ Cardin. de Lugo de Sacram. in genere disp. 8. n. 1. Bonacina tom. 1. disp. 1. quæst. 3. punct. 1. n. 9. Gobat de Sacram. tract. 1. num. 50. Mastrius in Theolog. Moral. disp. 16. num. 35. Et Emin. Cardin. de Lauræa de Sacramentis disp. 8. n. 4.

Sequitur secundum Quæsitum, an Angeli possint administrare Sacramenta? Circa quod affirmative est respondendum, & non solum de Angelis bonis, sed etiam de malis, & de beatis in cœlo existentibus; & hoc ex Divina dispensatione; siquidem, ita liberum est DEO committere Angelis bonis, & malis, nec non Animabus Beatis ministerium Sacramentorum, sicut homini viatori; non enim Deus necessitatur ab homine, vel alio motivo, ut homini viatori tantum committat; & cum Angelis bonis, vel malis, ac Animæ beatorum possint corpora assumere, cum illis valent proferre verba sensibilia, & orationes sensibiles exercere; ut docent Bonac. d. disp. 1. q. 3. punct. 1. num. 10. Gobat d. tract. 1. num. 50 & num. 158. Volpi resol. 8. n. 8. Card. de Lugo d. disp. 8. sect. 1. n. 4. ubi id negat ex ordinaria potestate; sed concedit ex speciali concessione Dei: & cæteris plenius, & doctius Eminentissimus Cardinalis de Lauræa d. tom. 1. De Sacramentis in genere disp. 10. art. 1. per totum. Et quia plurimi ex Clero Patavino studiosi sunt antiquitatum, & Sacrarum Historiarum, sequentia retulerunt exempla; ex quibus constat, Sacramenta ab Angelis, à Beatis, imò & à Christo Domino aliquando fuisse administrata. Siquidem S. Amphilocheus fuit ab Angelis consecratus Episcopus. Nicephor. lib. 11. histor. cap. 20. S. Philemonem Martyrem jam constitutum in arena carnisicine, omnibus spectantibus Christianis, baptizavit ipse Christus. Ex Metaphrasæ S. Onuphrii Anacoreta singulis Dominicis Christi corpore, & sanguine ab Angelis mirabiliter reficiebatur. Paphnutius Abb. in ejus vita cap. 11. Divo Joanni Chrysostomo morituro SS. Petrus, & Joannes Apostoli cibum cœlestem ministrant. Nicephor. lib. 13. Hist. Eccl. cap. 37. S. Raymundus Nonnatus, cum morbus ingravesceret, & Sacerdos diutius tardaret, Angelorum ministerio sub specie Religioforum sui ordinis apparentium, salutari viatico refectus fuit. Brev. Rom. l. 6. die 31. Aug. Idem de Sancto Ludano Scotorum Ducis filio refert Bolandus in ejus Vita 12. Februar. tom. 2. Et de Sancta Agnete Politiana, & de B. Angela Fulginate in Adis ear. Vir. Beatam Claram de Monte Falco Christus Dominus suis manibus communicavit. In Chron. Minor. par. 2. lib. 5. cap. 41. Et Beatam Coletam in ejus Vita cap. 52. Et B. Joannam Urbevetanam Ordinis S. Dominici, Bzovius Anno 1306. n. 18. His autem similia, eaque plurima refert exempla Joann. Bonifac. Bagatta in admirandis Orb. Christian.

stian. tom. 2. lib. 3. cap. 3. §. 4. per totum; & eod. lib. 3. cap. 5. §. Unico. ubi Reginaldo discipulo S. Dominici Deipara Extremam Unctionem administravit, & B. Liduvina Christus Salvator, quod notat etiam Surius 7. Aprilis. Sed Unctio illa, quam Deipara ministravit servo suo Reginaldo non fuit Sacramentalis, sed tantum curativa, ut constat tum ex materia supernaturali, tum ex Verbis non Sacramentalibus, quam, & quæ Sanctissima Virgo illum inungendo adhibuit, ut à me demonstrabitur in meis Decisionibus De Extrema Unctione Decis. 9. n. 21.

Supradictis addendum est hoc Tertium Quæsitum, An Femina possint Sacramenta administrare? Et circa ipsum est alterendum circa Baptismum, in casu necessitatis, & circa Matrimonium; negendum autem in reliquis Sacramentis, quod impudenter docuerat Lutherus lib. de abrogat. Miss. priv. ut notat Eminen. Cardin. de Lauræa d. disp. 10. art. 1. num. 10. Sed ulterius feminam posse ministrare officio fungi in sumenda Sacra Eucharistia absente Sacerdote, imminente periculo mortis, ut fecit Maria Regina Scotiae; vel ad impediendam magnam Eucharistiae irreverentiam advertit Layman. lib. 5. tract. 4. cap. 7. n. 4. Imò posse communionem sacram etiam alteri præbere concedit ex Layman, Coninch. & Diana, Cotonius in Summa Verb. Communionis Minister. n. 74. sed hæc omnia negant duo doctissimi Ecclesiae cardines, videlicet Eminen. Cardin. de Lugo de Sacramen. Euchar. disp. 18. num. 24. & Emin. Card. de Lauræa de Euchar. disp. 24. num. 70. & quidem iure; nam id vetitum fuit in Can. Pervenit de consecr. dist. 2. nisi à Sede Apostolica id permittatur.

DECISIO XIII.

ARGUMENTUM.

Resolvuntur duo casus circa validitatem Sacramenti ob errorem Ministri, unius in sensu Verborum, alterius in recta prolatione eorumdem.

SUMMARIUM.

- 1 Exemplum Sacerdotis errantis in intelligentia Verborum consecrationis Eucharistiae. Utrum valide consecret? & n. 2.
- 3 Baptismus an sit validus, si dicatur in Nomine Patria, Filia, & Spiritu Sancta?

Sed antequam à Ministro Sacramentorum discudamus, placet hic addere alios duos casus. Primus est:

Sacerdos Theologiae ignarus, consecrando hostiam, & dicendo: Hoc est corpus meum; intendebat de corpore sui ipsius: & consecrando calicem, dicendo, Hic est enim Calix &c. ly Hic, intendebat esse adverbium, id est, in hoc loco. Quæritur, an valide consecraret?

In responsis ad hunc casum duæ repertæ sunt opiniones. Una plurium opinantium valide Sacerdotem hunc non consecrare, ut tenet Vasquez de Sacrament. disp. 2. num. 102. et si supponatur in hoc Sacerdote generalis intentio faciendi, quod facit Ecclesia; nam verba formæ sunt vera locutio, qua minister humano modo loquitur; loqui autem est manifestare sensu interna; ergo manifestant id, quod loquens habet in mente. Si ergo in mente

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

habet, quòd in illa hostia, per eum consecrata, sit corpus ipsius consecrantis, non autem corpus Christi; & ly Hic circa calicem denotat solam præsentiam localem; sequitur, illum Sacerdotem nec loqui in vero sensu, quem habuit Christus, nec habere illam intentionem, quæ fuit ipsius Christi, & quæ est Ecclesiae; & idèò invalide consecrare ex defectu intentionis. Confirmatur, quia licet error privatus Ministri, dummodò intendat facere, quod facit Ecclesia, non obsit formæ, neque validitati Sacramenti, tamen obest utrique, quando ejus error mutat formam. Emin. Card. de Lauræa de Sacram. disp. 2. num. 88. Porro in casu proposito error Sacerdotis mutat formam, quia intendit corpus sui ipsius, & calicem localiter adesse. Ergo valide non consecrat. Idem docet P. Vinc. Candidus in Compend. disquis. Moral. disquis. 41. art. 1. num. 4.

Altera fuit opinio multorum affirmantium, valide consecrare, ut docet Card. de Lugo de Sacramentis disp. 2. num. 122, ubi ei visum est, sufficere illam intentionem generalem dicendi illas voces, & significandi per illas id, quod Ecclesia intendit significare, nec per errorem privatum, privatam voluntatem minus efficacem retractari illam priorem, aut impediri valorem Sacramenti. Et dat exemplum de Sacerdote intentionem habente in principio Missæ consecrandi etiam particulas in pyxide positas, qui postea tempore consecrationis, illarum immemor, intentionem suam dirigit solum ad hostiam, quam habet in manibus; & tamen ex communi omnium opinione, particulae in pyxide existentes remanent consecratae vi prioris intentionis non revocatae.

Huic opinioni videtur adherere Gobat de Sacramentis tract. 1. à num. 198. usque ad num. 204. ubi habitans non substituit, & insert, remanere dubiam talis Sacerdotis consecrationem; itaut si ultra suam hostiam alias particulas consecrasset, melius foret, eas ab alio Sacerdote sub conditione iterum consecrari; quia verè, & realiter non est vera forma, cum intendat aliud corpus, quam Christi in illa hostia reperiri; siquidem vera forma est, quæ efficit, quod significat; idest Christi corpus in hostia ex vi ipsius formæ reperiri. Videatur Martius in 4. sent. disp. 3. q. 8. art. 1. ubi subtiliter, sed doctè examinat intentionem Sacerdotis, quam in consecrando debet habere circa corpus Christi.

Alter verò casus circa Ministrum ministrantem Sacramentum est hujusmodi:

Parochus montanus, grossioris lingue, baptizando dicebat: In nomine Patria, & Filia, & Spiritu Sancta. Quæritur, an faciebat validum baptismum?

Omnes dixerunt, valida fuisse baptismata ex decisione Zachariae Papæ in cap. Reiterunt. de consecratione dist. 4. ubi de hoc casu interrogatus respondit: Si hoc fecit ex imperitia lingue latina, non intendens inducere errorem, verè baptizavit. Quod ita intelligendum est, non quòd error privatus ministri, dummodò intendat facere, quod facit Ecclesia, obsit Sacramenti formæ; sed quia talis error mutat formam: si enim teneret Minister, genitum à Patre esse Feminam, & sic Spiritum Sanctum; forma ab ipso sic prolata, non esset forma Christi. Si verò teneret, esse quidem Feminini generis, tamen ipse sub præcis verbis Ecclesiae formam proferret, verè faceret Sacramentum, ut subtiliter notat Eminentiiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 2. num. 88.

C

num. 88. & concordant DD. videlicet Cardin. de Lugo de Sacram. disput. 2. num. 108. Tamburin. libr. 1. de Sacramentis in genere cap. 1. §. 2. num. 2. Cardin. Toletus lib. 2. cap. 19. num. 9. qu. 2. punct. 1. num. 20. Vasquez tom. 2. Bonacina tom. 1. de Sacrament. in genere disp. 1. in 3. part. disput. 129. c. 7. quem allegat Gobat d. tract. 1. n. 206. & 207.

DECISIO XIV.

ARGUMENTUM.

Inquiritur an suscipiens Sacramentum debeat esse alius à Ministro? Et quæ intentio in suscipiente requiratur? Sacerdotes extra Missam, Diaconi, Laici, ac mulieres an possint sibi ministrare Eucharistiam?

SUMMARIUM.

- 1 Intentio an sit necessaria in suscipiente Sacramenta?
- 2 Suscipiens Sacramenta an debeat esse alius à Ministro?
- 3 Sacerdotes extra Missam an possint sibi Eucharistiam ministrare?
- 4 Diaconi an dare possint Eucharistiam?
- 5 Laici, ac Mulieres, an absentibus Sacerdotibus, possint seipsos communicare?

Postquam explicuerimus præcipua dubia circa Ministrum Sacramentorum, opus est transire ad illa quæ concernunt suscipientes. Ideo Quæritur, Quæ, & qualis intentio requiratur in suscipiente Sacramentum?

Respondentes distinguunt Infantes ab Adultis. Illi recipere possunt valde Sacramentum Baptismi, Confirmationis, Eucharistiæ, & Ordinis si mares sint, absque propria intentione, quæ suppletur ab Ecclesia: & ratio est, quia hæc quatuor Sacramenta requirunt tantummodò capacitatem subiecti; alia verò tria, nempe Pœnitentia, Extrema Unctio, & Matrimonium pendent etiam ab intentione, & voluntate suscipientium, quæ in infantibus esse non potest. Layman libr. 5. tract. 1. cap. 6. num. 4. Tamburin. de Triplici Jure libr. 1. cap. 3. §. 1. & Cardin. de Lugo de Sacramentis disput. 9. num. 112. Adulti verò, qui non utuntur ratione, & nunquam sunt usi, ut amentes à nativitate, absque ulla intentione pariter recipiunt supradicta quatuor Sacramenta, quia æquiparantur infantibus. cap. Majores. De Baptismo. Quod si amentes aliquando habuerunt usum rationis habuerint voluntatem talis Sacramenti, quam non retractaverint voluntate contraria, d. cap. Majores. Vel Adulti habent rationis usum; & in eis requiritur voluntas Sacramenti, & quod intendant ipsum Sacramentum recipere. Porro cum intentio sit triplex Actualis, Virtualis, & Habitualis, sufficit hæc habitualis, quæ est illa, cui præcessit actualis, & nunquam fuit revocata; imò satis esset interpretativa intentio, quæ est quid minus habitualis, cum videlicet Catechumenus voluit servare Legem Christianam, & suscipere omnia remedia suæ salutis. Sed hæc non sunt intelligenda de Sacramento Matrimonii; hoc enim recipi non potest sola intentione habituali; ut bene explicant Tamburin. d. lib. 1. cap. 3. §. 1. num. 5. Card. To-

letus lib. 2. cap. 16. n. 2. Summa Diana in Verbo Sacramentum num. 7. Gobat tract. 1. à num. 226. usque 231. Volpi resol. 160. à num. 9. & seqq. Bonacina tom. 1. de Sacram. in genere disp. 1. q. 6. punct. 2. Cardin. de Lugo d. disput. 9. de Sacram. sect. 7. per totam. Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. de Sacrament. disput. 11. art. 2. per totum. Qui omnes animadvertunt in omnibus Sacramentis (excepto Matrimonio) sufficere voluntatē suscipientis etiam coactam; nam voluntas coacta voluntas est, d. cap. Majores. De Baptismo: dummodò tamen interius sit verus consensus in Sacramentum; non verò si solus sit consensus in actionem externam absque voluntate Sacramenti.

His succedit aliud quæsitum, quoad examinant DD. circa suscipientem Sacramenta, videlicet, An suscipiens Sacramentum debeat esse alius à ministro? Circa quod venit dicendum, alium debere esse à ministro, exceptis Sacramentis Eucharistiæ, (de quo infra dicam num. 3.) & Matrimonii, in quo contrahentes sunt ministri, & susceptores; ut de singulis Sacramentis differant Doctores, redentes rationem, & præcipue S. Thom. 3. p. qu. 66. art. 5. ad 4. Scotus in 4. dist. 6. qu. 4. L. A. Sylvest. Verbo absolutio 6. num. 2. §. Quartum. Toletus lib. 2. cap. 20. num. 1. Bonacina, qui ubique concordantes allegat, De Baptismo disput. 2. q. 2. punct. 4. n. 20. De Confirmat. disput. 3. qu. Unica. punct. 3. num. 7. & 9. De Eucharistia disput. 4. qu. 5. punct. 1. num. 13. De Pœnit. disput. 5. q. 4. punct. 2. num. 2. De Extrema Unct. disput. 8. qu. Unica. punct. 3. num. 1. De Ordine disput. 8. qu. Unica. punct. 4. num. 1. De Matrimonio. q. 2. punct. 4. num. 5. Summa Diana Verbo Baptismus num. 11. Tamburin. de triplici Jure libr. 2. de Baptismo cap. 1. §. 5. num. 32. & Mastrius in 4. sent. disp. 7. num. 62.

Hinc resolvendi veniunt duo casus tanquam dependentes à supradicta doctrina. Primus casus est:

Episcopus in generali Sacri Chrismatis administratione, cum confirmasset quandam mulierem, etiam infanti, quem in brachiis tenebat, ob suæ mentis distractionem, Sacrum Chrisma more solito impertivit. Quæritur, An valide? Ex studiis hujus nostræ Diocælis.

Affirmarunt aliqui; alii negarunt. Affirmantium rationes fuerunt; nam in præsentī casu adest Materia, Forma, Minister, & subiectum Sacramenti confirmatione habile, nempe infans; & quamvis Episcopus non habuerit attentionem in confirmatione peragenda, tamen dici non potest, quod non habuerit sufficientem intentionem; quia intendebat sacrum Chrisma administrare cunctis, quicquid forent illud Sacramentum accipere; & nemo negabit, infantes esse capaces Sacramenti confirmationis, ut docent Leander, & Suarez, quos allegat, & sequitur Tamburin. de Sacrament. confirmationis cap. 3. §. 1. per tot.

Negantium verò validitatem Sacramenti in proposito casu motivum fuit; quia in Episcopo, neque actualis, neque virtualis, neque habitualis fuit intentio; siquidem nunquam proposuit confirmare infantes, & sine Patrino, sed tantum annum discretionis attingentes, & Paternos habentes. Ergo absque ulla intentione inunxit hunc infantem actuali, vel virtuali. Ergo nulliter. Et quamvis infans sit capax Sacramenti, tamen ad essentiam Sacramenti requiritur in ministro intentio vel actualis, vel saltem virtualis confirmandi ipsum

ipsum infantem; & virtualis esse non poterat, quia de ejus essentia est, ut prius actualiter fuerit in ministro & deinde non fuerit revocata; sed in hoc Episcopo antea non fuerat, quia nunquam cogitavit, infantes confirmare; ideo ejus voluntas vix dici potest interpretativa; quæ non sufficit ad validitatem Sacramenti. Tambur. de triplic. jur. libr. 1. cap. 2. §. 1. num. 1. & 2. & cap. 3. §. 1. num. 8. Gobat de Sacramentis tract. 1. num. 74. Cardin. de Lugo disput. 8. num. 90. Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Sacramentis in genere disput. 3. art. 4. ubi in terminis agit de intentione interpretativa, quam probat insufficientem esse ad validitatem Sacramenti. Et hæc opinio negativa fuit verior reputata, & verior reputanda. Alter casus est:

3. Sacerdos convalescentia prædeditus, celebrare omittens, suæ tamen devotioni satisfacturus Sacram Synaxim decrevit sumere. Porro cum nullus alius Sacerdos adveniret, ipse suis manibus eam sibi ministravit.

Queritur, An liceat? Parochi, & Confessarii respondentes huic casui omnes affirmarunt, ut contra Pasqualigum tenet Diana Coordinatus tom. 2. resolut. 39. tract. 2. Quæ desumpta est ex part. 11. tract. 7. resolut. 42. ubi plures Theologos allegat idem sentientes, dummodò non sit scandali periculum, & concordant Castropal. tom. 4. tr. 21. punct. 18. num. 10. Suarez in 3. part. tom. 3. disput. 72. sect. 3. Coronius illustr. contrav. lib. 2. contrav. 4. cap. 7. num. 157. qui id restringit ad solum casum necessitatis, vel magnæ solemnitatis, & deficiente alio Sacerdote. Gobat de Sacramentis tract. 4. num. 439. qui hoc concedit etiam extra necessitatis casum, absente alio Sacerdote. Eminentiss. Cardin. de Lugo de Sacram. Euchar. disput. 18. num. 35. & seqq. Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. de Sacramentis disput. 24. art. 5. num. 67. & 68. ubi cum Lugone id licere affirmat etiam ex devotione; quod ulterius permissum censet pariter Diacono, si Sacerdos non adsit. De hoc plenè dissero De Eucharistia Sacramen. decis. 29. per totam.

Ereкто, quòd Sacerdos, & Diaconus sint simul; & uterque velit communicare; certum est, communionem esse Diacono præbendam à Sacerdote. An verò Sacerdoti à Diacono, vel à seipso, Doctores non concordant. Nam Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disput. 24. num. 68. à Diacono Sacerdotem recipere debere, tenet; ea ratione, quia tunc Sacerdos recipit communionem laicam, non Sacerdotalem, sicut quando sacrificat: ergo ab alio debet recipere sicut ipsi laici. Contrarium verò sustinet Diana par. 2. tract. 14. resolut. 33. & d. part. 11. tract. 7. resolut. 42. Quæ relident in Coordinato d. tom. 2. tract. 2. resolut. 39. & resolut. 40. Eò quia decentius videtur, ut Sacerdos propriis manibus consecratis Christi Corpus sumat, quam permittat, illud sibi ministrari manibus Diaconi non consecratis. Porro priori opinioni videtur favere Magrius in Hierolexic. Verb. Diaconus; ubi plura refert Concilia, quibus commissæ est Diaconis Sacrae Eucharistia dispensatio; & eorundem Diaconorum dignitatem, & auctoritatem ex antiquorum SS. Patrum auctoritate demonstrat; sed eisdem porrigere Sacram Communionem Presbyteris Nicæna Synodus vetuit in cap. Pervenit. de Consecr. dist. 2.

Utrum autem in casu necessitatis laici, & mulieres (absentibus Sacerdote, & Diacono) possint sibi Sacram Eucharistiam ministrare? Respon-

Doct. Clericati Tom. 1. Lib. 1.

dendum est negativè: licet enim in primitiva Ecclesia id iisdem concederetur, præcipuè persequutionum tempore; ut in d. Hierolexic. Verb. Eucharistia; & doctè, ac eruditè ex conciliis, & SS. Patribus demonstrat Illustriss. & Reverendiss. Joannes Baptista Cafalius De Veterib. Christianor. Ritib. cap. 14. & 15. Nihilominus huic temporibus est omnino prohibitum ex d. text. in cap. Pervenit. de consecrat. dist. 2. siquidem reverentia, quæ debetur Venerabili Sacramento, præponderat cuiusque beneficio privatarum personarum, ut firmant prælaudati Emin. Cardinales de Lugo d. disput. 18. num. 24. & de Lauræa d. disput. 24. num. 64. & num. 70. usque in finem. Qui respondent exemplo relato de Maria Regina Scotiæ martyrium passa sub Elisabeth Angliæ tyranna; videlicet ex Indulto Apostolico B. Pii Quinti habuisse secum Sacrosanctam Eucharistiam, propriis manibus sumendam. Quòd laici, ac mulieres non possint tangere Eucharistiam, & per consequens nec communicare se ipsos demonstravi in meis Decisionibus de Venerab. Euchar. Sacram. decis. 44. à num. 3. & seqq. Porro an Parochus moribundus, absente alio Sacerdote, possit sibi ipsi Extremam Unctionem dare, disputabitur in Decis. XV. de Extr. Unctione, ubi studiosus videat.

DECISIO XV.

ARGUMENTUM.

Edoet præsens Decisio, quando liceat petere Sacramenta à Ministris indignis? Et quando indignis petentibus ea, possint à Sacerdote ministrari?

SUMMARIUM.

- 1 Sacramenta an petenda à Ministris indignis?
- 2 Baptismus, & Pœnitentia quando recipi possit ab indignis? Et quando alia Sacramenta?
- 3 Ministris dignis existentibus non licet petere Sacramenta ab indignis.
- 4 Indignis quando liceat ministrare Sacramenta?
- 5 Eucharistia quando sit deneganda peccatori occulto.
- 6 Occultum dicitur dupliciter. Et quomodo?

Sed adhuc circa Ministrantes, ac recipientes Sacramenta nonnulla quaestiones satis curiosæ, ac utilia sunt indaganda. Primum sit, An liceat Sacramenta petere ab indigno?

Alii affirmant, quia bonum, & licitum est quod petitur; & à ministro, si vult, licetè solvi potest, prævia contritione. Alii negant; Quia est malum inducere proximum ad peccatum; peccat enim mortaliter Minister indignus, administrans Sacramenta. S. Thom. 3. par. 9. 64. art. 6. Varii varia dixerunt; prout vari, & discordes sunt in resolutione hujus quaestioni tam Scholastici, quam Moralistæ Theologi, allegati à Diana part. 3. tract. 4. resolut. 59. Item par. 4. tract. 4. resolut. 21. Item part. 5. tract. 7. resolut. 4. & d. p. 5. tract. 9. resolut. 133. Item par. 7. tract. 12. & Misc. 3. resolut. 33. alias 31. Item part. 10. tract. 11. & Misc. 1. resolut. 63. & resolut. 64. Novissimè Maffrius in Theolog. Mor. disput. 16. num. 51.

Cæterum vera, & germana responsio desumenda est à sequentibus conclusionibus. Prima Conclusio. Baptismus, & Pœnitentiam in casu extremae necessitatis, id est in periculo mortis, petere, & recipere licet, si alius non adsit minister

nister

C 2

nister idoneus, à quocunque indigno, etiam præciso ab Ecclesia; videlicet excommunicato notoriè & degradato. Azor. tom. 2. lib. 12. cap. 17. quest. 7. Sanchez. de matrim. lib. 7. disp. 9. n. 8. Diana part. 5. tract. 7. ref. 4. Quæ in Coordinato legitur tom. 1. tr. 1. ref. 18. & d. par. 10. tract. 11. & misc. 1. ref. 64. Quæ collocata est in Coordinato tom. 1. tract. 1. resol. 19. Et ratio est, quia urgente præcepto Superioris, cessat obligatio inferioris. Sed præceptum Sacramentorum in periculo Vitæ est divinum, superans præceptum Ecclesiasticum, quo quis fuit præcisus, excommunicatus, seu degradatus. Ergo præferri debet. Ulterius, ubi agitur de evitando periculo animæ, excommunicati conversatio non est prohibita; ut doctè demonstrat Eminen. Card. de Lauræa de Sacram. in genere disp. 11. art. 9. nu. 114. Concordant Abelly in Medull. Theol. tom. 2. part. 2. tract. 1. de Sacram. in gen. cap. 1. lect. 8. Vers. Quæres Utrum. Gobat de Sacram. tract. 1. num. 264. Diana part. 5. tract. 9. resol. 96. Quæ reperitur in Coordinato tom. 1. tract. 1. resol. 16. nu. 3. Sayr. lib. 2. cap. 20. num. 26. Cardin. Tolet. lib. 1. cap. 15. Vers. Septimo & ibi in addit. plurimi & d. lib. 1. cap. 92. num. 2. Mastrius disput. 16. num. 51. Porro Sacerdotem excommunicatum, ac publicè denunciatum, & eò minus degradatum non posse absolvere neque in articulo mortis docui in meis Decisionibus De Pœnitentia decis. 45. num. 2. ex doctrina Fagnani, & ex declaratione S. Congregationis ibi allegatis. Idem dicam de Extr. Vncl. Decis. 12. num. 6.

Secunda conclusio: extra mortis articulum, gravemque necessitatem, vel si alius Sacerdos non excommunicatus haberi potest, non est licitum Sacramenta sive Baptismi, sive pœnitentiæ ab excommunicato denunciato, vel publico Clerici percussore petere, & recipere; ut omnes supradicti Doctores advertunt.

Tertia conclusio. Omnia autem Sacramenta licite possunt peti à quocunque alio Sacerdote non præciso, quamvis indigno, tam in necessitate, quam sine; si dignus reperiri non possit, dummodo ipse indignus vel teneatur ex officio ea ministrare; vel paratus sit ad illa ministranda; & ratio est, quia quod petitur, bonum est; & ipse Minister potest se ab indignitate liberare per actum contritionis, ut ex Cajetano, Soto, Sà, & aliis scribit Diana d. part. 10. tract. 11. Misc. 1. resol. 63. Quæ legitur in Coordinato tom. 2. tract. 3. resol. 16. num. 3. Cándidus in Compend. disquis. moral. disq. 47. art. 4. & Mastrius d. disput. 16. num. 15.

Quarta conclusio. Quotiescunque Minister dignus potest adiri, non est licitum petere Sacramenta à Ministro, quem quis certò scit esse indignum; Sic enim requirit reverentia erga Sacramentum, & charitas erga proximum, nescilicet detur ansa eidem indigno Ministro committendi Sacrilegium. Abelly d. part. 2. tract. 1. cap. 1. in fine. Cardin. Tolet. d. lib. 1. c. 92. num. 4. Sanchez lib. 1. in Decal. cap. 7. num. 15. Castropal. tom. 1. resol. 6. disp. 6. punct. 10. num. 5. Tamburin. lib. 5. in Decal. cap. 1. num. 68. & num. 72. in fine. Et novissimè, pœ, & doctè Eminen. Card. de Lauræa de Sacram. in genere disp. 11. art. 9. num. 119.

Alterum Quæsitum est, Quando liceat, ministrare Sacramenta indignis?

Responsa habentur in duobus concordantiis; dissonantia in tertio.

Primum, in quo omnes concordant, est: publicis peccatoribus non esse Sacramenta ministranda; sive ipsi publicè, sive privatè petant. Ratio est, quia scriptum legitur Matth. 7. Nolite sanctum dare canibus. Et Matth. 15. Non est bonum sumere panem filiorum, & dare canibus; id est, peccatoribus publicis, de quibus in Psal. 58. famem patientur canes. Ulterius illicitum est Ministro Ecclesiæ operari contra Religionem; & contra Eucharistiam. Sed contra Religionem est dare Sacramenta publicis peccatoribus, qui reddunt ea frustratoria, & sine effectu; & contra charitatem, quia iidem suscipientes indigni grave peccatum committunt. Item non est licitum Medico corporali dare medicinam, quam certò scit mortiferam fore infirmo. Ergo neque Medico spirituali. Item gravissimum irreverentiæ peccatum esset, projicere Eucharistiam in lutum, vel in sterquilinum; sed tale est os peccatoris, de quo Sap. 9. Luto vilior vita ipsius. Et tandem, nulli Ministro licet operari contra fidelitatem Domino servandam in ministerio. Sed ministerium Sacramentorum exigit, ut dispensetur dignis, non autem indignis. Ergo. Et sic docent omnes Theologi. S. Thom. q. 68. art. 4. & q. 80. art. 6. Scotus in 4. dist. 9. qu. 1. Layman lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 8. Gobat de Sacramentis tract. 1. n. 267. & 268. ubi refert verba S. Joann. Chrysost. ad Sacerdotes, quæ leguntur in Brev. fer. 2. infra Octavam Corporis Christi, & num. 269. & 270. quo loci declarat, illum censeri indignum, qui scit peccasse mortaliter; & de ejus emendatione nullatenus constat. Bonacina tom. 1. de Sacram. in genere disp. 1. q. 6. punct. 4. num. 2. ubi alios DD. allegat. Cottonius lib. 2. controv. 4. n. 168. & seqq. Thomas Tamburin. in Method. SS. Commun. cap. 6. §. 2. num. 7. & 8. plurimis relictis Eminentiss. Card. de Lugo de Sacram. disp. 8. sect. 10. num. 166. & Eminen. Card. de Lauræa eod. tract. disp. 10. art. ult. num. 67.

Alterum, in quo omnes, & singuli conveniunt, est, tunc ministrandum esse Sacramentum, ipsamque Eucharistiam peccatori occulto sive publicè, sive privatè illam petenti, quando Sacerdos habuit notitiam peccati illius, & suæ indignitatis in Sacramento Pœnitentiæ, seu Confessione; & ratio est, quia nemo uti potest scientia, quam habuit in Confessione, ne reddat odiosum Pœnitentiæ Sacramentum, cujus sigillum non solum est de lege naturæ; sed de lege divina positiva, & Ecclesiastica; & ideò Sacerdos extra Confessionem ita se habere debet, ac si nesciret delictum auditum in Confessione. Et hoc pariter docent omnes Doctores supracitati, Diana part. 3. tract. 4. ref. 46. Quam continet Coordinatus in tom. 2. tract. 2. ref. 30. ac etiam Emin. Card. de Lauræa d. disp. 10. art. ult. num. 69.

Tertium, (in quo dissonantia extiteret Responsa Cleri nostri) est; quid agendum, quando publicè Eucharistiam petit peccator occultus, cujus indignitatem novit Sacerdos extra Confessionem? Nam communissima est Theologorum opinio, in tali casu non esse denegandum Eucharistiam ex pluribus rationibus, sed ea præcipuè, quia de lege naturæ tenetur homo non ledere famam proximi, cujus delictum occultum est, & pro hac opinione sunt duo textus favorabiles in cap. Placuit. 6. q. 2. & in cap. Si Sacerdos. de offic. ordinar. quos allegat Layman. d. lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 10. Vers. dico tertio. Tamburin. Bonacina, & alii plurimi, quorum assecla copiosissimus est idem Emin. Card.

Card. de Lugo d. disp. 8. §. 11. & his Doct. ribus, ac eorum auctoritati adhaesit magna studentium nostrorum caterva.

Ceterum alii amplexi sunt contrariam opinionem, videlicet, negandam esse omnino Communionem peccatori occulto publice petenti, cuius indignitatem scit Sacerdos extra Confessionem, quam acerrimè tuetur Eminen. Cardinalis de Lauræa d. disp. 10. art. ult. num. 68. ubi eruditè probat, omnes rationes supra allegatas pro non communicando peccatore publico, militare etiam contra peccatorem occultum. Neque prævalet asserta ratio tuendi famam proximi; nam ita eam confutat Eminentia sua: Quando urget majus præceptum, minus intelligitur pro tunc relaxatum; ita de Regulis Juris, & ratio naturalis dicat. Majus autem, & superius, ac primum Præceptum est, Deum ne dum positivè colore, sed nunquam inhonorare, quacunq; accedente occasione. Ergo posita occasione servandi famam proximi, & Dei honorem, hoc urget præceptum, & hoc est servandum. Cum autem quis petit aliquod Sacramentum in mortali, adest utrumque periculum lædendi honorem Deo debitum in ministrante fidei, & sancta in tractandis sanctis; & periculum lædendi honorem proximi. Ergo potius hic, quam ille est lædendus (seu melius) magis ab ea quam ab hac offensa abstinendum. Ita eruditè Alenius loco citato.

Secundo: à majori malo tam proprio, quam proximi est semper abstinendum, potius quam à minori, si in alterutrum incurrere sit necesse: sed minus malum infertur proximo occulto peccatori, denegando Sacramentum sive in publico, sive in occulto, quam ei ministrando. Ergo præceptum illud charitatis, seu famæ non impedit ad negandum, nec impellit ad dandum.

Tertio: si tale præceptum charitatis, & famæ proximi in hoc casu urgetur, in omnibus urgetur, ut non servaretur divinum, seu naturale, vel Ecclesiasticum præceptum, ne fama proximi lædatur; & sic nullus teneretur ad denunciandum occultum hæreticum, aut abutentem Sacramentis, aut sollicitantem in Confessione; & sic de aliis, quæ secum afferunt obligationem denuntiationis, quia in his omnibus fama proximi læderetur.

Quarto idem Auctor eodem numero (videlicet Card. de Lugo de Sacramentis disput. 8. sect. 10. num. 176.) docet, non posse Ministrum dare Eucharistiam ei, quem scit in occulto abutendum esse illa, etiam si publice petat; ergo si in hoc casu non habetur respectus famæ proximi (& merito) neque in aliis casibus occultæ notitiæ. Consequentia est evidens; nam utrobique urgent duo, & eadem præcepta, scilicet Charitatis, & Religionis, ac fidelitatis erga Deum; & charitatis erga proximum. Igitur si in alterutro charitas proximi est præferenda, etiam in alio; vel si in alterutro religio, & fidelitas, atque charitas erga Deum, etiam in aliis; eodem enim modo læditur fama proximi, cui negatur Eucharistia; eo quia eam sit combusturus, ac dum ei negatur eo quia non sit capax; & eodem modo videtur fieri irreverentia Sacramento, dum in subjectum incapax immittitur, ac dum datur alicui, qui illud est combusturus.

Hucusque Cardinalis Eminentissimus, ac Sapientissimus de Lauræa, qui eodem art. ult. sub n. 78. subdit. Scio quidem, hanc meam Sententiam, Parochis præsertim, asperam futuram; sed

sciant, me aliter sentire non posse tuta conscientia: licet enim ex rationibus, multisque mutaverim conscientiam, an aliter sentire, & docere possem; at specialiter precibus à Deo id petierim; nullam tamen inveni rationem, quæ me convinceret; sed dictamine proprio, Dei honorem, ac mandata ipsum respicientia aliis omnibus præferenda, continuo stimulatus, propterea in conclusionem hanc deveni.

Porrò hujus Eminentissimi Auctoris opinio corroborari etiam potest decreto Sacri Tridentini Concilii in cap. 1. de reformatione. sess. 14. in quo tribuitur Episcopo facultas interdicens clericis ascensus ad Sacros ordines etiam ob crimen occultum; Undè si argui potest: Valet argumentum à multo magis. Sed minor religionis offensa est dare ordines indigno, per quos habilitatur ad conficiendam Eucharistiam, quam tradere indigno Eucharistiam ipsam; sicut minor injuria est lacerare insignia Principis, quam Principem ipsum. Jul. Clar. lib. 5. sent. Et nihilominus ad hanc Religionis offensam evitandam concessum est Episcopo denegare ordines indigno, etiam si delictum sit occultum. Ergo multo magis erit deneganda etiam peccatori occulto Sanctissima Eucharistia; cujus indigna sumptio relevat supremam Religionis offensam: nam Omnis devotio in Ecclesia est in ordine ad hoc Sacramentum. Scot. in 4. d. 8. qu. 1. Et ferè omnia Sacramenta in Eucharistia consumantur. S. Thom. tertia par. qu. 65. art. 3. & in Supplem. q. 37. art. 2.

Hunc amplectendo opinionem, tanquam magis piam, & religionis iutricem, oportet respondere, (non quidem rationibus opinionis contrariæ, quæ restringuntur in supposito præcepto charitatis de non lædenda fama proximi, quibus abundanter satisfacit Emin. de Lauræa tot. d. art. ult.) sed citatis duobus textibus in cap. Placuit 6. quest. 2. & cap. Si Sacerdos. De Offic. Ordin.

Sed non est difficilis responsio, si diligenter consideretur, quòd dupliciter intelligi potest delictum occultum. Uno modo simpliciter, & juxta 6. proprietatem vocabuli, videlicet illud quod nulla ratione probari potest; eo quia vel nullus scit, vel tantum unus scit. Altero modo, quando duo, vel tres notitiam habent delicti, quod nihilominus dicitur occultum, id est, secretum, & penè occultum, ut notat Speculator in tit. De Notor. Crimin. §. Penè occultum num. 1. & late examinat Fagnan. tom. 4. in cap. Vestra à nu 48. & segg. De cohabit. Cleric. & Mulier. Et novissimè prosequitur Jacob Pignatell. tom. 6. consult. 99. Modo in citatis text. Placuit, & Si Sacerdos, delictum erat omnino occultum, quia unus tantum illud sciverat, & peccatore ipsum negante, probari non poterat; & hac de causa decisum fuit, non licuisse denegare ei Communionem. Et in hoc sensu procedere potest prima opinio, quæ vult, esse dandam Eucharistiam peccatori occulto, si eam publice petat. Sed stando in nostro qualito, & amplectendo opinionem Alex. de Ales, & Eminentiss. de Lauræa, eam procedere dicimus in occulto probabili quando saltem duo sint testes, qui habeant notitiam indignitatis, & peccati occulti illius, qui indignè petit Sacramentum; licet enim adhuc delictum sit occultum, hoc est secretum; debet Sacerdos denegare Eucharistiam huic indigno, quamvis petenti eam publice, præferendo præceptum Religionis, & reverentia erga Deum, præcepto charitatis de non lædenda fama,

ob denegatam Communionem; siquidem si peccator ille occultus vocem tulerit, poterit Sacerdos iustificare eum, & factum suum, probando delictum; sufficit enim de Jure dictum duorum testium l. *Ubi numerus*, ff. de testib. cap. in omni negotio. De Testib. Deuter. 19. 15. Fagnan. in cit. cap. *Vestra*, num. 128. & Carol. Felix. de Matta de Canonizat. Sanctor. par. 4. cap. 17. num. 2.

DECISIO. XVI.

ARGUMENTUM.

Duo præcipui casus resolvuntur, An liceat recipere Eucharistiam à Sacerdote Concubinario illam publicè ministrante? Et an danda sit Concubinis se ad eam sumendam cum aliis ad Sacram Mensam præsentantibus?

SUMMARIUM.

1. Communio Eucharistica an recipienda à Sacerdote Concubinario eam ministrante?
2. Concubinario, asserentes ab omni carnis peccato se abstinere, an Sacram Eucharistiam an admittendi?
3. Concubini ad invicem non separati an absolvi?
4. Concubinos posse absolvi, non facta separatione, est opinio damnata.
5. Confessarius absolvens à reservatis qua pena sit puniendus?

In harendo doctrinæ antecedentis Decisionis circa petitionem licitam Sacramentorum à Ministris indignis; & circa ea administramenta petentibus indignè, duo sequentes casus veniunt resolvendi. Primus Casus est:

Vir solitus singulis Dominicis diebus Sacram Eucharistiam recipere, videt in Ecclesia Sacerdotem eam pluribus ministrantem, quem certò scit Concubinarium fore. Queritur, an licitè possit accedere cum aliis, & ex manibus illius Sacram Synaxim accipere?

Plurimi negant: quia administrare Sanctissimam Eucharistiam est actus per se pertinet ad ordinis Sacramentum, & ideo minister concurrat per characterem ad talem actum, ut minister religionis, & ex officio. Item, quia hoc ministerium versatur immediate circa Sacramentum omnium Sanctissimum, & ideo exigit Sanctitatem in ministro, qui si in peccato ministrat, peccat mortaliter. Et tandem cum hoc Sacramentum sit ceteris excellentius propter realem Christi præsentiam, si peccat mortaliter alia Sacramenta in mortali conferens, multò magis conferendo hoc Sacramentum, quod non nisi à ministro consecrato, & ex officio conferri potest, ut tenet S. Thom. in 4. dist. 5. art. 2. q. 4. ad 2. Paludan. d. 13. q. 1. art. 4. concl. 1. Richard. d. 13. art. 1. q. 3. Sotus q. 1. art. 4. Suarez disp. 16. sect. 4. & disp. 72. sect. 4. Valentia tom. 4. disp. 6. q. 10. p. 1. Bonacina de Sacramen. disp. 4. q. 5. punct. 2. num. 3. & Coton. lib. 2. contr. 4. cap. 8. num. 173. ubi allegat text. in cap. fin. 15. q. 8. Qua stante opinione, Vir, de quo in casu, non potest licitè accedere, & Sacram Eucharistiam à concubinario Presbytero recipere; quia præberet ei majorem occasionem peccandi ex S. Thom. 3. par. quest. 64. art. 6. ut dictum est supra ad primum quæsitum præteritæ Decisionis.

Ceterum & alii plurimi affirmant, licere huic Viro communionem à prædicto Sacerdote recipere, præcipuè, quia administrantem illam reperit; est

enim communis Neotericorum opinio, quòd non peccet mortaliter Minister indignus, alios communicans; quia tunc non conficit Sacramentum, sed illud distribuit, & non consideratur tanquam minister Dei ad justificationem proximi, sicut in aliis Sacramentis, sed est tantum velut applicans activa passivis, ut cum citatis Vasquez, Ledesma, Nogo, & aliis sustinet Diana part. 2. tract. 14. resol. 23. Quæ habetur in Coordinato ejus opere tom. 2. tr. 2. resol. 25. & ibid. resol. 26. & 27. ac pluribus aliis resolutionibus in margine annotatis; quibus ad stipulatur Barbosa de Off. Parochi cap. 20. num. 17.

Alterutram ex his opinionibus sequens reprehendi non potest, attenda Doctorum auctoritate; cui nihilominus prævalere debet Juris Canonici dispositio in cap. Nullus, & cap. Præter dist. 32. ubi statuitur, ne quis audiat Missam Sacerdotis Concubinario. Quare prior opinio in praxi esset tenenda, præcipuè si ad alium Sacerdotem foret facilis accessus, juxta notata in supra cit. Decis. XIV. num. 3. hujus tractatus de Sacram. in genere. Et in meis Decisionibus De Venerabili Euchar. Sacram. Decis. 4. per totam. Alter casus est.

Concubinum, & Concubinam asserentes se amplius carnaliter non tangere, sed ratione gubernii domus cohabitare simul admonuit Parochus esse incapaces Sacramentorum, nisi ab invicem separantur, tum ob scandalum, tum ob periculum occasionis proxime; Edicto huius diœcesis præcipuè attento, quo Eminentissimus Præsul hunc Casum posuit inter reservatos sibi. Nihilominus ipsi replicant, reperisse alibi Confessarium (ex illis, qui excusant excusationes in peccatis, & dicunt bonum malum & malum bonum, lsa. 5. 20.) à quo fuerunt absoluti; ideoque strenuè se præsentant Parocho prædicto, Sacram Eucharistiam ministranti, illam ab eo recepturi. Queritur, quæ sint partes Parochi prædicti?

Pro resolutione hujus Casus, non ficti, sed facti; sapientiores nostri Cleri, & in Sacra Theologia, simulque in Sacris Canonibus versatissimi præmiserunt.

Primum; quòd Concubinus, & Concubina, de quibus in casu, quamvis se amplius carnaliter non tangerent, nihilominus absolvi non possunt, nisi ab invicem separantur, tum ratione scandalii respectu proximorum, à quibus sciri, credivè hæc asserta continentia haud potest; tum respectu periculi reincidendi in foveam carnalem ob occasionem proximam, vel opere, vel desiderio, aut morosa delectatione; non obstantibus frivolis argumentationibus Joannis Sanci disput. 9. num. 6. & disp. 10. num. 20. Diana part. 5. tr. 14. res. 107. res. 108. & res. 109. Quæ leguntur in Coordinato tom. 1. tract. 4. resol. 31. resol. 32. & resol. 33. & aliorum modernorum; à quibus omnino discrepant Sanctissimi, & doctissimi Patres in hoc puncto, qui omnino voluerunt, Concubinos non esse absolvendos nisi prius supradicta reciproca separatio fiat S. Thom. in 4. dist. 15. q. 1. art. 1. S. Antonin. 3. part. tit. 14. cap. 26. Emin. Cardin. de Lugo. de Penit. disp. 14. cap. 10. num. 149. Azor. Insit. Moral. part. 3. lib. 3. cap. 6. in fin. Tambur. de Expedit. Confess. lib. 3. cap. 3. §. 1. num. 2. & num. 12. Navar. in Manuali cap. 16. num. 20. & in cap. Satisfactio de Penit. dist. 3. Sylvest. Verb. Confessio. q. 25. Et Verb. Concubina num. 3. Mosconius de Majest. Militantis Ecclesia lib. 2. c. 10. in fine Summa Angel. Verb. Concubina num. 1. Ricciullus de Personis, quæ in statu reprobis. lib. 3. cap. 33.

SUMMARIUM.

cap. 33. & Gobat, de Sacram. tract. 7. num. 5. & 35. in fine. Et hisce temporibus non sunt amplius audiendi auctores contrarii, stantibus Decretis Pontificiis eorum opiniones, & doctrinas damnantibus sub anathemate, ut legitur in Decreto Alexandri Papæ Septimi die 2. Septemb. 1666. Propos. 41. & Innocentii Papæ Undecimi die 4. Martii 1679. Propos. 61. & 62. Quæ non solum habet Ballarium Romanum, sed etiam mea Erotemata edit. 2. Busenbaum & Summa Diana in calce operis. Et de eis latè disserit Cardenas in Crisi Theologica Dissert. 40. per tot. Et ego egi de Penitentia Decis. 13. n. 16. nec non in Decis. 31. n. 7. & 8. Unde fit, nullam fuisse absolutionem Sacramentalem, eamque invalidam impertitam à Confessario, ex illis, qui vel ex ignorantia, vel ex laxiori conscientia ob temporale lucrum sæpe sæpius ad prævaricandum impellunt; cum prædicti Concubini non forent dispositi, neque capaces, juxta tradita per me d. Decis. 31. n. 8. de Sacram. Penit.

Alterum: Et eò minus attenda prohibitione, facta per Eminentissimum Præfulem Patavinum, Edictò suo, Episcopali die 10. Aprilis 1683. absolvendi Concubinos, nisi prius dimiserint mulieres à suis domibus, non amplius reverfuras; & ejusdem casus repositione inter reservatos Eminentie Suae vigore S. Concilii Tridentini Sess. 14. cap. 7. adeò ut Confessarius, qui præsumpsit absolvere antedictos Concubinos, sit graviter puniendus, etiam excommunicationis pœnas; & quatenus Regularis fuisset, & prætextu Privilegiorum absolvere attentasset ipsos concubinos, incurrisset in excommunicationem Papæ reservatam ex Decreto Sacre Congregationis relato à Quarani. in Verb. Casus reservati. & à P. Ant. Volpi resol. 20. num. 29. & 30. à Diana part. 2. tract. 17. resol. 30. Quæ in Coordinato habetur tom. 7. tract. 1. resol. 273. & ab Antonello de Regimine Milit. Ecclesia lib. 8. cap. 1. num. 13. Et quod Confessarii etiam Regulares possint absolvere à peccatis per Episcopum sibi reservatis, est opinio damnata ab Alex. VII. la. 12. ut scripsi de Sacram. Penitent. Decis. 46. num. 17.

Quibus præmissis, resolvendo Casum dico: Vel dicti concubini sunt notorii saltem ex duorum, vel trium testimonio? Et Parochi partes sunt, iisdem constanter denegare Sacram. Communionem; rationibus, & auctoritatibus supra deductis in Decisione præcedenti hujus tractatus, videlicet Decis. 15. n. 4. & latissime in meis Decisionibus De Ven. Eucharistia Sacram. Decis. 28. per totam; & ex doctrina Eminentissimi Cardinalis de Lauræa de Sacramentis disp. 10. art. ult. à num. 68. Cui concordat alius Eminentissimus, & Sanctissimus simul, id est S. Carolus Borromæus in Concil. Mediol. 1. part. 2. tit. Quæ pertinent ad Sacram. Euchar. Vel prænarati Concubini omnino sunt occulti, ita ut se revelaverint esse tales Parochi, in Sacramento penitentiae; & tunc, eos communicare poterit juxta doctrinam relata in supradicta præcedenti mea Decis. 15. n. 4.

DECISIO XVII.

ARGUMENTUM.

Declarat hæc Decisio quot sint effectus Sacramentorum; & doctè explicat effectum primum cujuscunque Sacramenti, scilicet Gratiam.

- 1 Effectus Sacramentorum qui, & quot sint?
- 2 Gratia divina quid sit? & Quotuplex?
- 3 Gratia Sanctificantis divisiones variae.
- 4 Gratia alia prima, alia secunda datur in Sacramentis.
- 5 Gratia vel ex opere operato, vel ex opere operantis, quæ sit?

TAndem pro complemento eorum, quæ sunt scitu simpliciter necessaria circa hunc tractatum de Sacramentis in genere, investigare oportet, Qui & quot sint effectus Sacramentorum? Et equidem ex omnium Theologorum, ac Canonistarum doctrina communis est responsio, eos esse tres. 1. Gratiam sanctificantem, ex opere operato. 2. Characterem. Et 3. Ornatum animæ, & auxilia quadam ad obtinendum finem, in quem singula Sacramenta sunt à Christo Domino ordinata. Primus effectus, id est Gratia, est communis omnibus Sacramentis ex Concil. Trident. sess. 7. can. 8. Secundus nempe Character reperitur in tribus tantum, videlicet in Baptismo, in confirmatione, & in Ordine. Tertius est proprius omnium Sacramentorum, S. Thom. 3. p. q. 62. per totam; Scotus in 4. d. 1. q. 7. K. Summa Diana Verb. Sacramentum numer. 8. et diu. Tolet. lib. 2. cap. 16. num. 3. Gobat, de Sacram. tract. 1. num. 279. 280. 281. Eminentiss. Card. de Lugo eod. tract. disp. 4. & disp. 6. & novimè. Eminentiss. Card. de Lauræa tom. 1. de Sacram. disp. 8. art. 2. & disp. 9. art. 1.

Quod autem pertinet ad primum effectum, adhuc fas est explicare, Quid, & quotuplex sit gratia Divina? Quare sciendum est, quod Gratia Divina in genere sumpta significat omne bonum, omneque donum tam naturale, quam spirituale, quod deus hominibus largitur. Eminent. Card. de Lauræa in Opuscul. de Gratia num. 6. Gratia autem est duplici differentia. Una est, quæ vocatur Gratia gratis data. Altera, quæ dicitur Gratia Sanctificans, seu gratum faciens. Illa est liberalis Dei donatio bonorum suorum ad utilitatem proximi, quæ quidem dona sunt novem, descripta ab Apostolo. Cor. 12. 10. Videlicet, Sapientia, Scientia, Fides, Gratia sanitatum, Operatio Virtutum, Prophetia, Discretio spirituum, Genera linguarum, & Interpretatio sermonum. Vocatur autem hæc gratia à S. Thom. 2. q. 111. art. 5. inferior, & minus digna, tum quia potest haberi, & non haberi juxta Dei placitum; tum etiam quia reperitur aliquando in homine peccatore. Eminentiss. Card. de Lauræa disp. 11. num. 62. ut in Juda proditore, & in Balaam 2. Petr. 2. 15. quamvis rarò id eveniat, ex Divæ Theresiæ testimonio relato à Volpi resol. 70. num. 1. Paulo Segner. in Christiano Instr. par. 2. pag. 8. num. 10. Gratia verò Sanctificantis, seu gratum facientis plures datæ sunt definitiones. Nam ex S. Thom. q. 62. art. 1. Est quædam participata similitudo Divinæ naturæ. Ex Polyanchæa in Verb. Gratia est auxilium, quo indiget homo ad beatitudinem consequendam. Ex Caramuele Theol. fundam. lib. 2. fund. 59. num. 1375. Est qualitas, qua Clementissimus Deus peccatorem justificat. Ex Reginaldo lib. 26. num. 43. Gratia gratum faciens est habitus supernaturalis, infusus animabus nostris, ex Dei dono, quo ei reconciliamur, & ad suam amicitiam admittimur; ita ut inde formaliter sancti, & justi simus, ac secundum spem hæredes vitæ æternæ; vel qui jam justi sunt

& sancti, magis iusti, & sancti efficiantur. Tandem ex Catechismo Rom. de Baptismi effectib. sess. 50. Est divina qualitas in anima inhaerens, ac veluti splendor quidam, & lux, quæ animarum nostrarum maculas omnes delet; ipsasque animas pulchriores, & splendidiore reddit. Quam definitionem exornando declarat Volpi d. resol. 70. num. 4. ubi num. 7. subdit, Gratiā hanc sanctificantem esse vitam animæ; sicut enim corpus mortuum est, cum sine anima est, & vivum cum illa; ita homo est vivus vita spiritali, cum habet hanc gratiā; & mortuus, cum illa caret: & propterea est omnino necessaria ad salutem, quia sine ipsa impossibile est mereri vitam æternam. Concil. Trid. sess. 6. can. 1. 2. & 3. cum hac autem Gratiā dantur in anima supernaturales habitus virtutum inseparabiles ab ipsa gratiā, tanquam quædam ejus proprietates; deinde alia peculiariora dona propria singulis Sacramentis. S. Thom. 3. p. q. 62. art. 2. Gobat d. tract. 1. num. 280. & 281. Bonacina d. tom. 1. disp. 1. q. 4. Punct. 1. num. 6. Maffius in 4. Sentent. d. 1. num. 337.

Porrò Gratiā gratum faciens variè dividitur à Theologis Moralibus, & à Theologis Speculativis. Hi docent, Gratiā esse vel Prævenientem, vel excitantem, vel adjuvantem, vel cooperantem, vel subsequenter, vel medicinalem, & sanantem, vel sufficientem, vel efficacem, vel quā, & sine quā. S. Thom. in 1. 2. q. 111. art. 2. & 3. Cajetan. ibid. Volpi d. resol. 70. num. 11. Novissimè Eminentiſſimus Cardinalis de Lauræa in suis doctissimis opusculis d. opuscul. 3. de Gratiā, & auxiliis, num. 13. & sequentibus, ubi sic declarat prædictas divisiones,

Gratiā, seu auxilium præveniens est illa, quæ Deus prævenit intellectum, & voluntatem humanam in ordine ad actus bonos, & sanctos, illuminando intellectum ad cogitandum hic & nunc de illis; & inspirando voluntati, ut consentiat, & exequatur.

Gratiā excitans est illa, quæ animam quasi sopitam, & de bono non cogitantem, excitat ad cogitandum, & cupiendum tale bonum.

Gratiā adjuvans est illa, quæ Deus hominem illuminatum, præventum, excitatum, ac expegefactum adjuvat, ut exequi possit bonum illud, jam cognitum & inspiratum, ut exequatur.

Gratiā cooperans solo nomine differt ab excitante, seu adjuvante; quia non est aliqua species ab eis distincta.

Gratiā subsequens est eadem cum adjuvante, & solum differt in modo, & duratione usque ad finem vitæ, ac operis.

Gratiā medicinalis, seu sanans est eadem cum præveniente, & adjuvante, nec non cum efficace; sed sic appellatur respectu diverſi modi, & ab effectu medendi, seu sanandi.

Gratiā sufficiens illa dicitur, per quam potest homo piis actionibus, & bonis operibus, salutem suam procurare, & consequi; & quam Deus nulli habenti rationis usum denegat; sed ei gratiæ resistitur, & non obsequitur effectus salutis.

Gratiā efficax est illa, quæ opus bonum, sive præcepti, sive consilii à Deo inspiratum, connexum habet. Et hanc non omnes fideles ex iusto Dei iudicio obtinent. Sciri autem non potest causa evidens, & convincens, cur Deus non det singulis hominibus hanc gratiā efficacem; sed certum est, ejus divinam voluntatem esse iustissimam, & ab acceptione personarum, ac iniquitate alienissimam; ideo exclamare oportet cum Apostolo ad Rom. 11.

34. O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei; quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus!

Gratiā Quā, & sine Quānon, dicitur prout convenit, vel adversatur efficaci; & non differt specie, sed in modo, ut subtiliter explicat prælaudatus Eminentiſſus. Cardin. de Lauræa in ipso 3. opuscul. de gratiā cap. 6. & cap. 7. à cuius eminenti intellectu acumine prædictæ omnes species Gratiæ divinæ explicantur, & comprobantur auctoritatibus Sacræ Scripturæ, & Sanctorum Patrum, & præcipuè S. Augustini, cujus doctrinam sequitur, tueri in dicto opusculo. Nonnulla declarat etiam Coninch. de Penitent. disp. 2. dub. 1. Volpi. cit. resol. 170. num. 18. & Maffius, in 1. Sent. disp. 5. num. 164. Theologi autem Morales dividunt Divinam Gratiā in relatione ad Sacramenta; in Primam, & Secundam.

Gratiā prima est, quæ datur existenti in statu peccati originalis, vel actualis mortalis per baptismum; quando vel puer, vel adultus baptizatur; vel peccatori baptizato attritionem tantum habenti, & confitenti per Sacramentum Penitentiae.

Gratiā secunda dicitur, quæ datur jam existenti in statu gratiæ, facta additione novi gradus ejusdem gratiæ ad priorem jam habitum. Reginald. d. lib. 26. num. 43. Volpi d. resol. 170. n. 19. Marcant. in Candelabr. Mystic. tract. 1. lect. 4. Summa Diana Verb. Sacramentum num. 8. Cardin. Tolet. d. lib. 2. cap. 16. num. 4. Eminentiſſus. Cardin. de Lauræa tom. 1. de Sacramentis disp. 8. art. 11. & art. 12.

Tandem eadem gratiā sacramentalis alia dicitur ex opere operato, quæ procedit ex virtute Sacramenti suscepti, & meritis operatis Christi; alia ex opere operantis, quæ meretur ex devotione, & dispositione suscipientis. Card. Tolet. d. lib. 2. cap. 16. num. 3. Reginaldus d. lib. 26. num. 46. Volpi resol. 171. num. 1. Bonacina tom. 1. de Sacram. in gen. disp. 1. q. 4. Punct. 1. Cardin. de Lugo de Sacram. disp. 4. num. 1. Maffius in 4. Sentent. disp. 1. num. 138. & Eminentiſſus. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. de Sacram. disp. 11. art. 8. per totum.

DECISIO XVIII.

ARGUMENTUM.

Enucleantur duo casus famosi; de modo, & tempore, quibus recipiat gratiā, tum qui communicat cum mortali ignorato, tum qui adultus baptizatur non dolens de actualibus peccatis.

SUMMARIUM.

1. Gratiā primam an recipiat, qui Eucharistiam recipit cum peccato mortali ignorato?
2. Adultus non dolens de peccatis in baptismo, an recipiat gratiā? & num. 5.
3. Fictio recedente an Sacramentum producat gratiā.
4. Fictio triplex in adulto suscipiente baptismum.
6. Ignorantia invincibilis de peccato removel obligationem gratiæ.

Porrò, quia peccatum mortale impedit affectionem gratiæ, & ea stare non potest simul cum peccato, resolvendus est sequens Casus. Petrus accedit ad Sacram. Eucharistiam cum peccato mortali, cujus tamen non recordatur, & nunquam habuit contritionem. Queritur, an recipiat gratiā virtute Sacramenti Eucharistiæ? Ad hunc casum DD. affirmativè respondent, Supposito, quod ipse Petrus diligenter

diligentem suae conscientiae examinationem praemiserit. Quia etsi proprium sit solius Baptismi, & Penitentiae causare primam gratiam; illa enim dicuntur Sacramenta mortuorum: & Eucharistiae, aliorumque Sacramentorum, quae vivorum appellantur, causare gratiam secundam, seu augmentum gratiae primae, nihilominus in proposito casu Eucharistia habet virtutem causandi etiam gratiam primam; ea ratione, quia Petrus suscipiens Eucharistiam cum peccato ignorato invincibiliter, non suscipit indignè; dignitas enim requisita ad Eucharistiam suscipiendam est dignitas humano modo cognoscibilis; alioquin deberet expectari revelatio divina de dignitate sumentis; ergo sic sumendo recipit gratiam Sacramenti, quae semper datur non ponenti obicem, quem non ponit Petrus ob totalem oblivionem peccati. Ita ex S. Thom. 3. p. q. 79. art. 3. & ex Scoto in 4. dist. 9. quest. Unic. C. Suarez. de Euch. disp. 63. sect. 1. concl. 3. Bonacina d. disp. 1. q. 4. Punct. 2. num. 4. & 5. Cardin. Tolet. lib. 6. cap. 14. num. 1. Summa Diana Verb. Communionem 28. & Verb. Sacramentum n. 8. Ipse Antonin. Diana part. 5. tract. 13. resol. 1. Quae sibi sedem fecit in Coordinato opere tom. 1. tract. 1. res. 23. Layman lib. 5. tr. 4. c. 6. n. 5. Volpi resol. 57. an. 3. & seqq. Gobat. de Sacram. tract. 4. n. 459. Mastrius in 4. Sent. d. 1. num. 350. Fagnanus in cap. Cum venisset sub num. 2. de Sacra Unctione. Vers. ad has difficultates tom. 2. p. 290. Novissimè Emin. Card. de Lauræa d. tom. 1. de Sacramento Eucharistiae disp. 26. art. 1. num. 5. ubi hanc opinionem tutatur pluribus rationibus, quibus (attenta egregia pietate hujus Eminentiae, & ejus more non adhaerendi peregrinis, sed solidis opinionibus) depellitur omnis haesitatio, quae ex contraria opinione Card. de Lugo de Sacram. Euchar. disp. 12. sect. 1. & ex aliorum DD. quos citat, & sequitur Cotonius Controvers. illustr. libr. 2. controvers. 4. num. 54. poterat remanere.

Hinc enucleandus venit alius casus difficillimus circa affecutionem gratiae primae ob obicem peccati. Casus est hujusmodi.

- Baptizatur adultus, quineque contritionem, neque attritionem habet actualium peccatorum antea commissorum. Queritur, quomodo & quando gratiam recipiat, & dicta peccata deleantur? Respondent Theologi resolutionem hujus casus pendere ab illa insigni quaestione à Theologis agitata; An Sacramentum susceptum cum fictione, recedente fictione, producat gratiam, & peccata remittat?
- 3 Circa quam novem opiniones inter se diversas reperisse ait Thom. Tamburin. de Sacram. in gen. lib. 1. cap. 3. §. 2. n. 9. & plures plurimi referunt, praecipue Emin. Card. de Lugo eod. tract. disp. 9. sect. 3. Gobat. tr. 1. n. 283. & tr. 2. n. 648. Regnaldus lib. 27. n. 69. Diana par. 3. tract. 4. resol. 14. Quae sibi conhabitu culi in opere Coordinato tom. 1. tr. 1. resol. 26. duxit Item. par. 3. tr. 4. resol. 15. nec non par. 5. tr. 13. resol. 30. Quae pariter sedent in eodem Coordinato d. tom. 1. tract. 1. resol. 24. & 25. Bonacina tom. 1. De Baptismo disp. 2. quest. 2. punct. 7. num. 13. Cotonius lib. 2. contr. 2. num. 98. Volpi resol. 10. num. 5. Eminentis Card. Capisuechius in suis Quaestionib. Theol. quest. 3. & luculenter, ac profundè de more Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. de Sacramentis in gen. disp. 11. art. 3. & 4.

Paucis restringendo quae profusis calamis, & per Doctores impressa, & per Decisores expressa inve-

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

ni; duo sunt prae notanda. Unum, quod triplex potest esse fictio in suscipiente Baptismum intentionis, si vi adigatur ad ipsum, nolens omnino baptizari; & in hoc casu Baptisma non solum est infirmum, id est non formatum gratia, sed invalidum. Fidei, quando non credit essentiam Baptismi, sed illum recipit, ut naturalem, & simplicem balneationem tantum, & in hoc pariter casu fictus nullum recipit effectum Sacramenti, neque characterem. Et voluntatis, quando non est bene dispositus, quia habens peccata, eorum ipsum non praevenit. Alterum prae notandum est; quod in tali fictione voluntatis peccata vel praecedunt Baptismum, vel committuntur in actu receptionis baptismi, vel post susceptum Baptismum. Peccata in receptione Baptismi, vel post Baptismum commissa, non delentur, & per consequens non acquiritur gratia, nisi per contritionem veram cum proposito confitendi, vel cum attritione, & actuali Confessione Sacramentali simul. De peccatis ante Baptismum commissis, de quibus satis erat habere attritionem accedendo ad Baptismum, sed baptizatus non fuit neque contritus, neque attritus? Altercantur Theologi circa modum recipiendi gratiam; quae non potuit haberi in Baptismo ob dictam voluntatis fictionem, & deficientiam attritionis; nam alii volunt, sufficere post Baptismum elicere actum attritionis. Ita Paludan. in 4. dist. 4. q. 5. Sylvest. Verb. Baptismus 4. circa finem. Suarez de Sacramentis disp. 28. sect. 5. concl. 1. & Agid. Coninch. q. 62. art. 1. dub. 6. num. 92. Alii vero requirunt ultra attritionem, etiam Confessionem, cum accusatione illius fictionis. Vasquez apud Card. de Lugo de Sacram. disp. 9. sect. 4. Cardin. Toletus lib. 2. cap. 21. num. 3. & Eminen. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. disp. 11. art. 5. num. 65.

Ceterum haec duae opiniones diversae ad concordiam reducuntur sub hac distinctione. Vel baptizandus adultus non habuit attritionem de peccatis suis ex ignorantia invincibili, quia vel non fuit instructus, & monitus, vel credidit se esse attritum, & non erat? Et in hoc casu, quotiescunque post Baptismum eliquerit actum attritionis, removebitur obex, & recipiet gratiam Sacramenti. Vel culpabiliter non fuit destitutus peccata sua, & tunc ad obtinendam gratiam, & removendum obicem necessaria est attritio cum actuali confessione, vel contritio cum proposito confitendi. Ita Diana Coordin. d. tom. 1. tract. 1. resol. 26. in fin. Cotonius d. lib. 2. contr. 2. num. 103. ubi testatur hunc esse sensum Angelici Doctoris p. 3. q. 69. art. 10. ad 2. Bonacinae d. disp. 2. q. 2. punct. 7. num. 14. & Volpi d. resol. 10. num. 7.

Quare casus noster resolvitur dicendo, gratiam recipi ab adulto baptizato, qui non doluit de suis peccatis, tunc, & quando elicit actum attritionis, si absque culpa non doluit in Baptismo. At necessariam esse contritionem, vel attritionem cum confessione, ut gratiam recipiat, si culpabilis fuit omitendo actus attritionis necessarii in Baptismo. Ita DD. supracit. quibus ad stipulantur Sotus in 4. dist. 6. art. 8. Henriquez lib. 2. cap. 27. num. 3. Filiucius tract. 2. cap. 5. q. 10. Trullench. in praxi Sacram. libr. 1. cap. 3. dub. 3. num. 5. & lib. 2. cap. 1. dub. 8. num. 11. & Mastrius in 4. Sent. d. 2. num. 145.

D

DE CI-

DECISIO XIX.

ARGUMENTUM.

Character, qui est secundus effectus trium Sacramentorum, quid sit? & in qua Anima potentia imprimatur? in presenti Decisione discutitur. Respectus debitus Characteri, ne quis peccet ministrando Sacramenta in mortali, vel ea suscipiendo cum Venialibus. Ornatus Animæ Tertius effectus Sacramentorum remissivè explicatur.

SUMMARIUM.

- 1 Character quid sit? Et quid significet?
- 2 Circumcisio an imprimeret Characterem in anima?
- 3 Character an imprimatur in intellectu, vel in voluntate?
- 4 Character à quibus Sacramentis imprimatur?
- 5 Characteris effectus qui, & quot sint.
- 6 Ordinatus Sacerdos ministrans Sacramenta in mortali, quot mortalia committat.
- 7 Eucharistiam qui ministrat in peccato peccat mortaliter.
- 8 Venialia habens, & non dolens an peccet, si Sacramenta suscipiat.
- 9 Ornatus animæ causatus à quolibet Sacramento, quid sit.

Post explicitum primum effectum Sacramentorum, qui est gratia, transeundum est ad sequentem, qui est Character. Ideò in presenti quaeritur, *Quid sit Character?* Respondent tum Scholastici, tum Morales, tum Doctores Canonistæ, Characterem esse signum spirituale, & indelebile, in anima impressum. Conc. Trid. sess. 7. can. 9. Quòd quidem nomen Character apud Græcos grammaticos importat Figuram: ideòque ubi ad Hebr. 1. 3. habetur figura substantia ejus, ponitur in Græco Character substantia ejus. Sic figuræ, quibus litteræ scribuntur vocantur characteres. Et Apoc. 13. 14. 16. & 19. dicitur Character bestia, id est figura bestia, quam in fronte, vel manu habebunt ejus sequaces. Hinc apud Mathematicos pro suo quisque instituto habet proprios characteres ad aliquid significandum, ut in Arithmetica numeri specificantur per characteres, id est, litteras Græcas, & Hebraicas, ut dixi de Penitentia Decis. 24. n. 5. Sic in Algebra, in Astronomia, & in Geometria habent proprios characteres ad denotanda certa signa, planetas, & aspectus eorum, prout etiam in Medicina ad innuendum Unicam, Drachma, Scrupulum, Libram, & alia, de quibus Lexic. Medic. & Lexic. Mathematic. in Verb. Character. à studiosis legenda. At secundum translativam significationem character importat aliquod signum sensibile. Et secundum Theologos, Character est forma quadam spiritalis impressa à Deo suscipienti Sacramentum non iterabile. Ita Emin. Card. de Lauræa d. tom. 1. de Sacramentis in genere disp. 9. art. 1. num. 2. & seqq. ubi num. 6. probat, quòd etiam Circumcisio in lege veteri imprimebat characterem in suscipiente; quod negat Volpi resol. 173. num. 3. An autem character imprimatur in intellectu secundum S. Thom. p. 3. q. 63. art. 4. vel in voluntate secundum Scotum in 4. dist. 6. q. ult. disputant Suarez tom. 3. disp. 11. sect. 4. Vasquez. 3. p. q. 63. art. 6. disp. 134. cap. 4. num. 81. Emin. Card. de Lugo disp. 6. sect. 4. Maltrius in 4. Sent.

d. 1. num. 229. & Emin. Card. de Lauræa d. disp. 9. art. ult.

Præcipuè verò oportet declarare pro instructione tironum, Quænam Sacramenta imprimant characterem; Quapropter sciendum est, quòd imprimunt characterem sola tria Sacramenta, scilicet Baptismus, Confirmatio, & Ordo, ex Conc. Trid. cit. sess. 7. can. 9. Et ideò illa Sacramenta reiterari non possunt: & characteres Confirmationis, & Ordinis habent necessariam connexionem cum characterè Baptismi; adeò ut si confirmatio, vel Ordo conferatur non baptizato, invalidè conferatur, cap. 2 §. Quia verò. De Presbyter. non baptiz. At character Ordinis non pendet à characterè Confirmationis; idcirco si Ordo conferatur non confirmato, validè conferatur; sed suscipiens peccat mortaliter secundum aliquos, & secundum alios venialiter tantum, Henric. lib. 3. cap. 5. in fin. Navar. in Man. cap. 22. num. 9. Volpi d. resol. 73. n. 7. Diana part. 10. tract. 11. resol. 14. Quæ sibi constituit sedem in opere Coordinato tom. 2. tract. 5. resol. 100.

Quòd si quis petat, qui sint effectus characteris? Huic responderetur, esse sex sequentes, Videlicet. 1. Potestatem quandam spiritualem ad ea peragenda, quæ ad cultum divinum spectant; passivam in Baptismo, per cujus characterem redditur homo idoneus ad alia Sacramenta licitè, & validè suscipiendos & activam in Ordine ad Sacramenta aliis ministranda; & in Confirmatione ad fidem profitendam. 2. Configurationem cum Christo Domino, à quo tanquam Summo Sacerdote derivatur omnis potestas spiritalis. 3. Distinctionem ab aliis hominibus, & ideò in alia vita baptizati secerntur à non baptizatis, prout confirmati, & Ordinati à non confirmatis, & à non ordinatis, respectu characteris Sacramentalis, ad instar Vestium cum fimbriis rubris, vel caruleis, seu flavis, quæ distinguunt famulos unius Baronis, & Comitis à famulis alterius. 4. Energiam permovendi Angelum Custodè, ut aspiens characterem sollicitius obeat munus regendi, illuminandi, & protegendum suum clientem. 5. Testimonium, quasi Bullam auream, qua Deus testificatur jus, quod homo acquisivit per Sacramentum. 6. Tandem motivum speciale permovendi quoque Deum ipsum ad conferenda auxilia, & gratias in ordine ad actiones illas, ad quas per tale Sacramentum specialiter destinatur homo. Ita Gobat de Sacramen. tract. 1. à num. 291. Abelly de Sacramen. in genere par. 2. tract. 1. cap. 1. sect. 6. in fine. Cardin. Toletus lib. 2. cap. 16. num. 5. Marchant in Candelabr. Myst. tractat. 1. lect. 6. Eminentiis. Card. de Lugo dict. disp. 6. sect. 4. & Emin. Card. de Lauræa disp. 9. art. 3.

Hinc ad cognoscendam reverentiam debitam Characteri, proponitur casus: Sacerdos, existens in mortali peccato, laicum sacramentaliter absolvit, communicat, Missamque celebrat, & puerum baptizat. Quæritur, Quot peccata committat? Pro resolutione hujusmodi casus varii varia dicunt. Alii numerant quatuor peccata mortalia. 1. In absolvendo. 2. In communicando. 3. In celebrando. 4. In baptizando. Alii duo mortalia tantum; quia communicare in mortali non est mortale. Tambur. de Commun. cap. 1. §. 7. n. 59. & dictum est suprà Decis. 16. num. 1. Vers. Caterum. Neque baptizare in casu necessitatis. Layman, lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 7. Volpi resol. 168. num. 10. ubi DD. plurimi.

Alii repeterunt sex mortalia; quia in celebratione Missæ Sacerdos in mortali existens tria mortalia committit, Unum in offerendo, Alterum in consecrando

crando, & Tertium in sumendo sacrificium. DD. apud Azor. *part. 1. lib. 10. cap. 31. q. 11.*

Alii quinque mortalia, nam Sacerdos criminofus celebrans duo peccata mortalia facit. Unum consecrando, Alterum se communicando. Tambur. *de Communione d. cap. 1. §. 7. num. 57.* Idem *de Sacramentis in genere lib. 1. cap. 2. §. 3. num. 9.*

Omnēs supradictæ numerationes sunt probabiles. Curia nostra reperit in proposito casu quinque mortalia.

Primum in absolvendo, quia Sacerdos debet esse in gratia, ut licite administret Sacramenta ex multis rationibus allegatis per Bonacinam *tom. 1. de Sacram. in gen. disp. 1. qu. 3. punct. 2. §. 1. num. 2.* Secundo in communicando; nam probabilior est opinio, quod Sacerdos in mortali existens, communicans laicum, peccet mortaliter; quia ultra irreverentiam magnam erga sanctissimam Eucharistiam, eam administret solemniter, & ex officio Sayr. Valentia, Suarez, Coninch, & Camerota apud Bonacin. *d. §. 1. num. 13.* Tertium Missam celebrando dum consecrat; & Quartum, dum seipsum communicat. Tamburin. *d. §. 7. num. 57. in lib. d. 55. Comm. & Cardin. de Lugo de Euchar. disp. 14. num. 134.* Quintum tandem in baptizando puerum, non solum solemniter, sed etiam in necessitatis casu, more laico: semper enim peccat mortaliter, qui existens in peccato baptizat, ut pluribus rationibus eruditè probat Emin. Cardin. de Lauræa *d. tom. 1. de Sacram. disp. 10. artic. 4. d. num. 47. & seqq. & d. num. 61.* liquidem præceptum amandi Deum, & servandi quod præcipit, præponderat cuicunque necessitati proximorum.

Sed Utrum licitum sit peccata venialia habenti suscipere Sacramenta nullo præmissio dolore? deprehenditur ex resolutione casus sequentis: Clericus sciens, se plura Venialia commisisse, absque confessione, contritione, vel attritione suscipit Sacramentum Confirmationis, Ordinis, & Eucharistie. Queritur, Quæ, & Quot peccata committat? In hoc casu est distinguendum: Vel iste Clericus suorum peccatorum venialium præteritorum vix recordatur, & ad ea non reflectitur in susceptione Sacramentorum; & tunc si aliàs cum devotione, & reverentia suscipit, nullum peccatum committit; ea ratione, quia peccata Venialia præterita, solo habitu manentia, per se non impediunt effectum Sacramentorum, videlicet augmentum gratiæ sanctificantis, quin potius Sanctissima Eucharistia ex opere operato delet venialia, quibus voluntas susipientis neque actualiter, neque virtualiter inhæret. S. Thom. *3. p. q. 79. art. 4.* Layman. *lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 1.* Reginald. *lib. 29. num. 111.* Thom. Tamburin. *de Sacramentis in genere lib. 1. cap. 3. §. 2. num. 7. & in libr. de S. Commun. cap. 1. §. 4. Volpi resol. 57. num. 18.* Bissius in *Hierurgia litter. E. num. 169. §. 2.* & Emin. Card. de Lauræa *d. tom. 1. de Sacramentis disp. 25. num. 161.* Vel præfatus clericus habet æqualem affectum ad ipsa sua peccata venialia, & propositum perseverandi in ipsis; & advertit ad illa; & in nihilo ea detestatur; & in hoc casu in susceptione cujuslibet Sacramenti committit novum peccatum Veniale, ob irreverentiam, & indevotionem, quibus suscipit Sacramenta cum tali pondere in anima suas; & idem dicendum esset, si in actu susceptionis Sacramentorum deleçaretur de aliquo objecto veniali. Henriquez. in *summ. par. 1. lib. 8. cap. 45. §. 2.* Reginald. *d. lib. 29. num. 100.* Layman. *d. cap. 6. num. 3.* & ibi Suarez de *Euchar. disp. 66. sect. 1.* Diana *par. 3. tract. 4. resol. 31.* Quæ in *Coordi-*

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

nato opere residet *tom. 2. tract. 2. resol. 44.* Mastrius in *Theolog. Mor. d. 21. n. 85.* & Eminentiſs. Card. de Lauræa *d. disp. 25. num. 129. & num. 161.*

De tertio effectu Sacramentorum, qui est ornatu animæ, & auxilia quædam ad obtinendum finem, in quem singula Sacramenta sunt à Christo Domino ordinata, in his Decisionibus non agimus, quia spectat ad Scholasticos, ad quos hæc non sunt directæ, sed ad Animarum Rectores, & Confessarios, qui egent doctrina practica, & plana, non autem abstracta & de apicibus Theologiæ speculative. Qui cupit de eodem effectu satis claram explicationem habere legat doctissimos Salmanticenses in *tract. de Sacramentis in genere tract. 1. cap. 5. punct. 3. & 4.* & reperiet, ipsum consistere in augmento virtutum, & donorum spiritualium, quod causat quodcunque Sacramentum in anima præter illud gratiæ sanctificantis.

DECISIO. XX.

ARGUMENTUM.

Sacramentalia Ecclesiæ exponuntur quoad eorum numerum, & quoad effectum, qui præcipuus est in delendis culpis Venialibus. Sed Utrum eas debeat ex opere operato, vel ex opere operantis discutitur, cum aliis dubiis Sacramentalia concernentibus.

SUMMARIUM.

- 1 Sacramentalia, quæ, & quot sint?
- 2 Sacramentalia an remittant venialia peccata?
- 3 Displicentia Venialium est necessaria ad eorum remissionem.
- 4 Venialium detestatio potest esse dimidiata.
- 5 Sacramentalia an deleant Venialia ex opere operato? vel ex opere operantis? & num. 6.
- 7 Venialia ex opere operantis quomodo remittantur à Sacramentalibus?
- 8 Venialia delentur sex aliis remediis, & quæ hæc sint?
- 9 Venialia peccata an in inferno deleantur?
- 10 Sacramentalia constitutens in Mortali an mortaliter peccet?

Ultimo loco antequam concludamus præsentibus Decisionibus de Sacramentis in genere, convenit, ut aliqua dicamus de Sacramentalibus. Ideo Queritur, Quæ & quot sint Sacramentalia? Omnes Theologi, & Canonistæ docent Sacramentalia esse sex contenta hoc carmine: *Orans, Tinctus, Edens, Confessus, Dans, Benedicens*, quod refertur communiter à Doctores, & ab iisdem pariter declaratur; videlicet à Paludano in *4. dist. 16. qu. 1. art. 2. conclus. 4.* à Reginaldo in *Praxi for. Penit. lib. 5. num. 43.* à Bonacina *tom. 1. De Penitentia Sacramento disp. 5. quest. 6. sect. 2. punct. 2.* à Volpi in *Resolut. Moral. Verb. Veniale, Introductio, num. 4.* à Jordano in *Schedula Sacramentorum tom. 1. lib. 3. tit. 7. pag. 272. col. 2.* à Joan. Baptista Calasio *De Veterib. Sacris Christianor. Ritibus cap. 4. in fin.* & ab Emin. Cardin. de Lauræa in *4. sent. tom. 2. disp. 15. art. 12. de Sacram. Penitentia.*

Orans denotat Orationem Dominicalem, quæ præcipuum inter Sacramentalia obtinet locum, tanquam instituta à Christo Domino Dei Filio, & Supremo præceptore nostro; & de ea habemus textum in *cap. De quotidianis 20. de Penit. dist. 3.* Quamvis alii intra Sacramentalium numerum reponant quamcunq; orationem Deo devotè factam; juxta illud *Prov. 15.*

D 2

Oratio

Oraciones iustorum exaudies. Et Matth. 7. Petite, Et accipietis. Et Marc. 11. Quaecunque orantes petitis, accipietis; cap. importuna, de Penit. disp. 1. & præcipue si oratio fiat in Ecclesia consecrata, & Deo dedicata. S. Thom. 3. p. 2. q. 87. art. 3. in corp. Faciunt Collectæ, in Missa de Dedicat. Ecclesia.

Tinctus significat eum, qui attingit aquam benedictam, vel ea aspersus se signat; ipsa enim benedicta aqua est inter Sacramentalia antiquitus relata, & ejus benedictio habetur ex Apostolica traditione, ut erudite demonstrat ex SS. Patrum testimoniis Casalius de Veterib. Sac. Christ. Ritib. cap. 36. & est. text. in cap. Aquam 20. de consecrat. disp. 3. Quamvis alii intelligant sub hac Voce *Tinctus* etiam Unctiones, quas adhibet Ecclesia in consecratione Episcoporum, Abbatum, Sacerdotum, & Regum, de quibus tamen nullum habemus textum apertum, prout extat de Aqua benedicta; ut doctè observat Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. tom. 2. de Sacram. Penit. disp. 15. art. 12. n. 331, & S. Antonin. in sum. p. 3. tit. 12. cap. 10. §. 3.

Edens complectitur comestionem eorum, quæ à Sacerdotibus sunt benedicta, juxta ritus, & orationes ab Ecclesia Romana præscriptas circa quæcunque comestibilia in Rituali Romano; & præcipue tempore Paschali, videlicet Panem, Ova, Agnum, ac alios cibos; quos quidem Sacerdotali benedictione refertos antiqua traditio reposuit inter Sacramentalia; ex quibus, ut infra demonstrabimus, procedit remissio peccatorum Venialium, dum devotè comeduntur; siquidem orationes ferè omnes, quæ habentur in Rituali Romano sub Rubr. *Benedictiones esculentorum* implorant à Deo tum corporis, tum animæ sanitatem fumentibus; & ideo Panis benedictionem incepisse ab Apostolorum Principe Divo Petro notat Abdia lib. 2. Histor. Apostol. quem allegat Bissus in sua Hierurgia tom. 1. litt. B. num. 91. §. 10. pag. 116. ubi subdit §. 11. quod frugum benedictio initium sumpsit à S. Clemente Papa, quamvis ab Eutichiano Papa scribat Emin. Cardin. Baronius ann. 283. Etequidem mos antiquissimus apud priscos fideles fuit, ut singulis diebus Dominicis alterum ab Eucharistia panem Sacerdotes celebrantes benedicerent, & cum Cathecumenis, ac etiam baptizatis, corpus Christi non fumentibus, manducandum darent, quem Græci appellant *Eulogia*; & hunc inter Sacramentalia Doctores numerant. Casalius de Veter. Sac. Christ. ritib. cap. 21. Vers. Communio per Eulogias. & cap. 36. in fin. ubi erudite materiam tractat, & antiquos scriptores cumulat. Duran. de Ritib. Eccles. lib. 2. cap. 58. & tangit Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 2. disp. 15. art. 12. num. 332.

Confessus parit quartum Sacramentale, scilicet Confessionem generalem, quæ fit ante Introitum Missæ, & in officio ad Primam, & ad Completorium; quæ habet Virtutem delendi Venialia ob nimiam humilitationem, & pectoris transiionem, quam facit Christianus in illius recitatione, ad exemplum Publicani, qui percutiendi pectus suum, & confitendo se peccatorem, reversus est justificatus in domum suam. Luc. 18. 14. Et de hac loquitur S. Thomas 3. p. 2. q. 87. art. 3. Casalius d. cap. 4. in fin. ac omnes DD. supra in principio relati, quamvis textum non habemus manifestum, à quo hoc Sacramentale signetur; ut bene notat Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 15. art. 12. num. 333.

Dans inlinuat eleemosynam, quæ pariter repu-

tatur unum ex Sacramentalibus cancellans peccata venialia. cap. Quamobrem. cap. Medicina, & cap. Medicamentum. de Peniten. disp. 1. Et extat Veritatis oraculum Luc. 11. 41. Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis.

Benedicens tandem assignat sextum Sacramentale valens ad dimissionem venialium culparum; id est, Benedictionem Episcopalem; in cujus receptione specialem religionis actum homines exercent; de qua tamen nullus reperitur textus in Jure Canonico, teste Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 15. artic. 12. num. 335. Quamvis Eminentiss. Cardin. Brancacius in suis Dissertationib. De Benedictione Diaconali pag. 270. ad probandum hunc effectum Episcopalis benedictionis delentis peccata Venialia; alleget tex. in cap. dictum est. 1. q. 1. Et secundum alios comprehendit hoc nomen alias solemnes benedictiones institutas ab Ecclesia, puta Cinerum, Candelarum, & Palmarum; ad effectum, ut fideles devotè recipientes easdem palmas seu candelas, vel cineres tanquam quid Sacramentale, & ab Ecclesia benedictum, reportent remissionem venialium peccatorum, præter alia corporalia adjumenta; quod satis exprimunt orationes in Missali positæ, quas recitant Sacerdotes benedicturi prædicta Sacramentalia. Henriquez in sum. lib. 1. cap. 20. num. 4. & lib. 9. cap. 6. n. 2. Azor. Instit. Adoral. lib. 4. cap. 11. per totum. Et Greg. de Valent. tom. 4. q. 4. de Penit.

Quod si petamus, A quo sint instituta Sacramentalia? reperitur ab omnibus dictum, ab ipsa Ecclesia quodcunque Sacramentale habuisse originem; & quidem ab initio ipsius Ecclesiæ Catholicæ; adeo ut plura Sacramentalia censentur instituta à Sanctis Apostolis, ut supra de benedictione Panis, cujus auctor refertur divus Petrus, innuimus; & hoc testantur absque ulla hæsitacione DD. omnes supra relati numero primo in principio; quibus ad stipulatur Bissus in Hierurgia litt. S. verb. Sacramentalia n. 50. §. 4. P. Candidus in compend. disquisit. moral. disp. 35. artic. 3. num. 6. Et Caramuel in Theol. Fundamentali num. 2047. & seqq. ubi eruditè ostendit, Ecclesiam tanti fieri à Sponto suo Christo, & tanto amore prosequi, ut ei permittat Sacramentalia institueret ad similitudinem Sacramentorum; ad eadem Sacramentalia ob orationes Ecclesiæ ita elevet ut valeant venialia condonare Nugnus, quem citat Gobat tract. 9. num. 240.

Hinc apud Scholasticos, ac Morales invenitur propositum hoc Quæsitum: An prædicta Sacramentalia remittant peccata Venialia? Et an ipsa remissio Venialium fiat ex opere operantis, vel ex opere operato?

Circa primam partem hujus quæsitæ, omnes affirmant, Sacramentalia valere ad delenda peccata Venialia, ex universali Theologorum assertione, quæ probatur tum auctoritate Sacrorum Canonum supra relatorum in expositione cujuslibet Sacramentalis, tum verbis Sacri Tridentini Concilii sess. 14. cap. 5. docentis, non esse necessarium venialia confiteri, quia ipsa possunt multis remediis expiari; quæ quidem præcipua sunt Sacramentalia, quorum antiquissimus usus est in Ecclesia; & quæ fuerunt ad hunc præcipuum effectum instituta; scilicet pro Venialium, & quotidianarum expiatione culparum. Cæterum doctiores studiosissimi hujus Cleri adnotarunt, necessarium esse ad obtinendam remissionem venialium culparum virtute Sacramentalium, ut de eis habeatur displi-

displacencia saltem virtualis, quia peccatum etiam veniale nunquam remittitur, quamdiu ipsum vel actu, vel virtute placet; manente enim causa manet effectus. S. Thom. 3. p. qu. 87. art. 3. ubi ait: requiri peccati venialis detestationem explicitam, vel implicitam, seu virtutalem, quae tunc contingit, cum fidelis homo sic affectu fertur in Deum, & res Divinas, ut quidquid sibi in memoriam occurreret, quod ab eo motu ipsum retardaret, displiceret ei, ac doleret, se illud aliquo modo commisisse; & eliceret propositum saltem virtuale cavendi in posterum ab eodem veniali, & illud emendandi, & vitandi. Diana Coordinatus tom. 1. tract. 3. resol. 100. num. 9. Extractus ex antiqua sede posita in part. 11. tract. 5. resol. 22. Azor. d. libr. 4. cap. 11. Valentia d. tom. 4. qu. 4. de Penitent. & Sotus in 4. Sent. dist. 15.

Porro non est necesse, omnia venialia detestari, & ab omnibus velle abstinere; quia possunt aliqua deleri, de quibus scilicet dolemus, & proponimus abstinere saltem virtualiter; & alia non deleri; illa videlicet, quibus affectus noster inhæret; & ratio est, quia aliquod Veniale etiam placeat, non est obex divinæ gratiæ in animam inducendæ, nec remissionis concedendæ aliorum venialium, quorum extat detestatio, & displacencia. Volpi ante resol. 189. Verb. Veniale in Introduct. nu. 1. Gobat in Experim. Theol. d. tract. 6. num. 239. Reginald. in Praxi fori Penit. lib. 5. num. 44. 45. 46. & 47. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. tom. 2. disput. 15. num. 454.

Quo verò ad secundam partem quaesiti; fuit in medium producta illa inter Theologos gravissima quaestio, de modo scilicet, quo Sacramentalia deleant culpas veniales; in qua ferè omnes Thomistæ asserunt, remissionem fieri ex opere operato; & contra Scotistæ sustinent, dictam remissionem procedere ex opere operantis. Pro rudiorum intelligentia notandum, remissionem ex opere operato referri ad propriam virtutem, & efficaciam ipsorum Sacramentalium; remissionem verò ex opere operantis pendere à merito, fide, & interno motu ipsius hominis Sacramentalibus utentis.

Secutores prioris opinionis, quod scilicet Sacramentali deleant venialia ex opere operato, his præcipuè nituntur rationibus; videlicet, quia illud Sacramentale elevatur à Deo, & tanta virtute roboratur, ut possit pettingere usque ad animam hominis fidelis, & ex ea expellere veniales culpas, mediantibus meritis Christi, & orationibus Ecclesiæ, cui Christus potestatem dedit talia Sacramentalia instituendi, ex propria sua magnificentia. Et quamvis requiratur in fidele utente Sacramentalibus pius affectus, qui detestetur venialia; tamen per eum non destruitur vis, & efficacia propria operis operati: quia ut plurimum ille affectus detestativus culparum ex se esset insufficiens ad eas delendas, sive non ad omnes; Ita P. Candidus d. disquis. 35. artic. 3. Gonet in Clypeo Theolog. Thomist. tom. 5. tract. 5. disp. 4. num. 57. Filliucc. tom. 1. tract. 6. cap. 5. num. 129. Fagund. Præcept. 2. lib. 2. cap. 1. num. 11. Henriquez lib. 1. de Penitent. cap. 15. num. 8. Bellarmin. tom. 3. de Sacramen. lib. 2. cap. 31. §. Tertia propositio Scotus in 4. dist. 15. qu. 2. art. 3. Canus de Locis Theolog. lib. 2. cap. 13. ad arg. 9. Gregor. de Valentia tom. 4. disput. 7. quæst. 4. punct. 1. Vers. Secundo asserimus. Nagnus in 3. part. tom. 2. quæst. 87. artic. 3. diff. 2. & Diana Coordinatus tom.

1. tract. 3. resol. 1. quæ in veteri est part. 3. tract. 4. resol. 61. Et summa ejus in Verb. Aqua benedicta. Eminentiss. Cardin. de Lugo tom. de Penitent. disput. 9. sect. 4. Mastrius in 4. sent. de Penit. Sac. dist. 5. q. 9. art. 2. & in Theolog. Moral. d. d. 21. num. 86.

Contrariam opinionem tuentes dicunt, Sacramentalia delere veniales culpas ex opere operantis; nam deletio ex opere operato spectat ad sola Sacramentalia, quæ sunt instituta à Christo Domino, 6 cujus solius est instituere signa sensibilia ad causandam gratiam, & ad delenda peccata; & hanc potestatem nullibi legitur fuisse datam Ecclesiæ ultra Sacramentalia. Ulterius in usu Sacramentalium requiritur bonus motus voluntatis in utente; itaut vel eliciat actum penitentiae formalis, vel virtualis, aut ad summum referat ipsum usum Sacramentalium ad talem finem, ut sua peccata venialia deleantur. Ergo remissio fit ex opere operantis; alioquin etiam dormienti possent deleri venialia per aspersionem aquæ benedictæ. S. Bonavent. in 4. dist. 21. artic. 1. quæst. 2. Suarez. in 3. part. tom. 4. disput. 12. sect. 5. num. 5. Villalobos, & Coninch. citati à Diana Coord. d. tom. 1. tractat. 3. resol. 1. §. 1. Bonacina tom. 1. disput. 5. quæst. 6. sect. 2. punct. 2. num. 4. Volpi d. resol. 189. n. 1. Bissus in Hierurgia Verb. Sacramentalia num. 50. §. 4. Corotius lib. 2. contrav. 15. in Appendice de Sacramentalib. num. 4. Eminent. Cardin. de Lugo de Penitentia disput. 9. sect. 4. Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. tom. 2. de Sacramento Penit. disput. 15. art. 12. & Mastrius loc. cit.

In hac controversia Theologica nostrum non est sententiam ferre, cum legales, seu Canonicas solitissimas lites dirimere. Fas tamen sit conciliare utramque opinionem dicendo, quod si ly ex opere operato accipiatur in proprio sensu, quatenus significat illud, quod de condigno, & infallibiliter ex meritis alterius datur, vel operatur, probabiliorem esse secundam opinionem, nam Sacramentalia de per se tantum, cum non sint à Christo Domino instituta, non videntur habere virtutem delendi venialia ex condigno, & infallibiliter. At in sensu minus proprio, si accipiamus ly ex opere operato, quatenus scilicet ultra sanctitatem Sacramentalium comprehendit motum, quem ipsa excitant in utente, penitentiae aut formalis, aut virtualis, aut ad summum relationis eorumdem Sacramentalium ad illum finem obtinendi deletionem venialium; qui motus est necessarius in ipso utente, ut supra diximus, tunc sustinere potest, & admitti etiam prima opinio; ut distinguendo concludit Mastrius in Theol. Morali d. disput. 21. quæst. 4. artic. 1. num. 87 & 88. Carmuelin Theolog. fundament. num. 2047. & P. Philippus à SS. Trinit. Carmelita excaleat. in 3. p. tract. de Sacrament. in genere disput. 10. dub. 5.

Et occasione hujus casus, & remissionis Venialium culparum per Sacramentalia, studiosi plerimi dedere sex remedia, quibus ultra Sacramentalia deletur Veniale peccatum quo ad culpam. 1. Per Sacramentum Penitentiae. 2. Per contritionem absque Sacramento. 3. Etiam per attritionem sine Sacramento in homine iusto, & secundum aliquos etiam in habente mortalia; (quamvis id neget de utrisque Vasquez in 3. p. tom. 4. disput. 87. art. 16. dub. 1. num. 6. quem confutant Doctores infra citandi.) 4. Per actus Christianarum virtutum factos ab homine iusto,

D;

nempe

nempe fidei, charitatis, misericordiae, temperantiae, & similes. 5. Per susceptionem aliorum Sacramentorum, nempe Confirmationis, Eucharistiae, Extremæ Unctionis, Ordinum, & Matrimonii, concurrente in homine iusto vel attritione eorumdem Venialium, vel saltem virtuali quadam eorum detestatione; aut intentione suscipiendi illa Sacramenta in remissionem peccatorum; seu in eum finem, in quem sunt instituta. 6. Tandem remittuntur Venialia etiam quo ad culpam in alia vita, vel in transitu animæ ex hoc corpore, vel intuitu præcedentium meritorum, vel in Purgatorio per satisfactionem. In inferno autem Venialia conjuncta mortalibus nunquam delentur quo ad culpam, etsi plures Theologi concedant, ea deleri quo ad poenam. Mastrius in *Theol. Mor. d. disput. 21. artic. 1. & 2.* Gobat *tract. 6. à n. 230. & seqq.* Greg. de Valentia *tom. 4. disput. 7. q. 4. punct. 2. & 3.* Diana *Coordin. d. tom. 1. tract. 3. res. 105. & res. 106.* Quæ in veteri sedent *part. 3. tract. 4. res. 116. & part. 11. tract. 5. res. 31.* Volpi *res. 190. per totam.* Bonacina *d. tom. 1. disp. 5. q. 6. sect. 2. punct. 3. & punct. 4.* Gonet *tom. 5. tract. 5. de Penitent. disput. 4. art. 1. 2. 3. & 4. à pag. 368. & seqq.* Eminentiss. Cardin. de Lugo *d. tom. de Penitent. disp. 9. sect. 1. 2. 3. & 4. & copiosissime* Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. tom. 2. in 4. Sentent. disput. 15. art. 9. & seqq. usque ad art. 13.* ubi supranotatas Theologicas opiniones subtiliter discutit, & explanat.

Postremo pro conclusione hujus disputationis de Sacramentalibus, decidendus venit etiam subsecuens Casus. *Parochus in mortali peccato existens benedicit Aquam lustralem, Paschalem agnum, Salem & Panem: ac Sacram Eucharistiam portat in Processione. Queritur, an peccet mortaliter?*

Alii dicunt, non peccare mortaliter; alii verò affirmant, quòd mortaliter peccet: siquidem Doctores extant plurimi pro utraque opinione. Qui excusant à mortali operantem supradictas functiones in mortali, innituntur huic rationi; scilicet quia functiones illæ non sunt Sacramenta; obligatio autem se constituendi in statu gratiæ videtur urgere solummodò in administratione Sacramentorum, tum ob eorum excellentem Sanctitatem, tum quia in Sacramentis minister concurrit immediate ad sanctificationem animarum tanquam or-

ganum Spiritus Sancti. Vasquez, qui est hujus opinionis antesignanus, in *3. p. disput. 136. de Sacram. cap. 4. num. 48.* Thom. Tamburin. *de Sacrament. in genere libr. 1. cap. 2. §. 3. num. 3.* Paul. Mar. Quartus de *Benedictionib. tit. 1. sect. 4. dub. 10. Prim. diff. Volpi res. 140. num. 18. & 19. & magis expresse in res. 168. num. 14. & 15.* Ubi Ledesma, Nugnus, Suarez, & Sotus, tenentes, dictum Parochum peccare tantummodò venialiter. Coton. *lib. 2. controvers. 1. num. 50.* Gobat *de Sacram. tract. 1. num. 54. & tract. 4. num. 387.* & Eminentiss. Cardin. de Lugo *de Sacram. in gen. disput. 8. sect. 9. num. 152.* ubi tamen num. 156. vult Episcopum consecrantem Chrisma, & benedicentem oleum infirmorum in statu peccati, peccare mortaliter; etsi contrarium sentire Emin. Cardin. Palavicinum referat Coton. *d. num. 50.*

E contra qui tenent, ministros Ecclesiæ culpa lethali sedatos exercentes supradicta munia Ecclesiastica peccare mortaliter, moventur his rationibus, videlicet, quia scriptum est: *Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Psal. 100.* Quia naturale præceptum esse videtur, Deo sancte, & immaculatè ministrare. Quia graviter offenditur Princeps, si servus, quem ipse odio habet, ut inimicum, à quo maximè fuit læsus, audeat intimis Principis servitiis se immiscere; videtur enim Dominum contemnere; ideò habentur exempla, in quibus narratur, Deum punivisse morte subita, & horribili exercentes functiones Ecclesiasticas in mortali peccato. Ita Navar. in *Man. cap. 27. num. 163.* Cajetan. *2. 2. qu. 187.* Medina *de Penitent. tract. 1. q. 6.* Bonacina *de Sacram. in gen. disp. 1. q. 3. punct. 2. §. 1. num. 9. & 13.* Sayr. *de Sacram. lib. 2. cap. 7. q. 1. artic. 5.* Angel. *Verb. Clericus 8. §. 1.* Sylvest. *eod. Verb. 2. num. 2.* Sà *Verb. Ordin. num. 31.* & Laym. *lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 10. Pers. Affirmantem verò partem.* Silvius, & Filiucci apud Mastrium in *Theol. Morali disput. 16. num. 42.* ubi hanc opinionem tutiorem appellat; & eam amplectendam censet Curia nostra; attenta potissimum auctoritate Eminentiss. Cardin. de Lauræa, qui huic constanter adheret ob suam eximiam animi pietatem; & eam scripturis, & rationibus corroborat tum in *tract. de Sacrament. in genere disput. 10. art. 4. num. 49. & 63.* tum in *tract. de Sacram. Ordinis.*

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

DECISIO XXI.

ARGUMENTUM.

Declarat præsens Decisio, quid significet hæc Vox Baptismus? Eam non esse in usu apud omnes nationes demonstrat. Duas definitiones Baptismi refert. Unam Magistri Sententiarum; alteram Scoti.

SUMMARIUM.

- 1 Baptismus quid sit, & quid significet?
- 2 Baptismi Vox non est in usu apud omnes nationes, sed alie voces; & Quæ?
- 3 Baptismus quibus vocibus vocatus à SS. Patribus.
- 4 Baptismi definitio. Et num. 5.

O mnes Scholastici, & Moralistæ, post tractatum de Sacramentis in genere, descendunt ad particularia; & quia Baptismus est omnium janua, ac principium, & prius aliis institutus; ideò agunt statim de Baptismo. Nos quoque eorum vestigia sequentes Decisiones de Sacramento Baptismi aggredimur, pro exercitio Litterario DD. Parochorum, & Confessariorum; & primò Querimus, Quid sit Baptismus? In responsis ad hoc quaesitum: Præmiserunt studiosiores Amplissimi hujus Cleri Patavini, *Baptismum*, secundum vim græci vocabuli, importare *Lotionem*, seu *Lavacrum*; sed hoc vocabulum esse quid sacrum apud Latinos, non enim usurpatur ad significandam quamcumque lotionem, sed restringitur ad innuendam solummodò ablutionem Sacramentalem; quod etiam observatur apud nationes non uten-

utentes hac voce *Baptizo*, nempe Dalmatam, Polonicam, Bohemicam, Ruthenicam, Moravicam, Moscoviticam, Sclavonicam, & alias; in quarum linguis Verbum, quod adhibent, ad demonstrandam baptismalem ablutionem, est quid separatum à communi voce abluendi in rebus profanis; & hoc ob reverentiam Sacramenti, ut eruditè notat *Mastrius in Theol. Moral. disp. 17. nu. 2. & in 4. Sent. disp. 2. num. 29.* atque *Emin. Cardin. de Lugo in Responsis Moral. lib. 1. dub. 3.* ubi examinat formam baptismi, qua utuntur Dalmatæ, id est, *Jarebe Karstim*: licet enim *Karstim* idem sit, quod *abluo*; non tamen infert quancumque ablutionem, sed illam sacram baptizandi; ideoque communi sensu *Jarebe Karstim* interpretatur apud ipsos: *Ego te Christizo*; quod verè & propriè relevat: *Ego te Baptizo*; Idem declarat de supradictis aliis nationibus d. lib. 1. dub. 3. & de Arabis, qui utuntur verbo *Fingo*, pro verbo *baptizo*, ut docet *Magrius in Hierolexico in verbo Fingo*.

Porrò non desunt aliz voces, seu vocabula, quibus per Sanctos Patres significatus fuit Baptismus, veluti *Consecratio* à S. Cypriano lib. 3. *Testim. contra Judæos cap. 97.* *Illuminatio* in vita sancti Marci Presbyteri. *Magrius in Hierolex. verb. Illuminatorius. Regeneratio*, seu *Prasidium* à S. Joanne Damasceno lib. 4. de fide cap. 10. *Viaticum* à S. Basilio, & à S. Gregorio Nazianzeno, ut observat *Eminentiss. Cardin. Brancatius in suis dissertationibus tit. De Sacro Viatico pag. 149.* omittis aliis vocibus, quas cumulat *Layman lib. 5. tract. 2. in princip. cap. 1.* & *Petr. Gregor. Syntagmat. Jur. Univ. par. 1. lib. 2. cap. 4. num. 19.* Porro hæc nomina sunt potiùs elogia, & laudes baptismi; quam vocabula propria significantia ejus quidditatem, consistentem in ablutione; ut eleganter notat *Eminentiss. Cardin. de Lauræa in 4. Sentent. tom. 1. disp. 12. art. 1. num. 2.*

His prænotatis plurimæ à plurimis transcriptæ sunt definitiones baptismi juxta sensum Moralistarum, quibus Parochi, & Confessarii dant operam. Ad duas tantùm hic reponendas censui; *Primam* *Magistri Sent. in 4. disp. 3.* videlicet, *Baptismus est ablutio corporis exterior facta sub præscripta forma Verborum.* Et quamvis etiam ea videatur transire S. Thom. 3. p. q. 66. art. 1. nihilominus non censetur bona definitio, quia si quis baptizaret canem, vel aliud animal, aut librum, (ut quandoque malefici faciunt. *Delrius Disquisit. Magic lib. 5. Sect. 15. Vers. Dico 4.*) & recitaret formam præscriptam baptismi non faceret baptismum; & multò minus si baptizaret invitum, (ut de Judæo quodam per vim baptizato, at deinde in Rhenum demerso à quodam Lutheranò, narrat *Menoch. in Storeis part. 1. c. 23.*) vel se ipsum, vel alio liquore, quam aqua; vel joco, aut sine intentione quis vellet baptizare, & tamen in his omnibus casibus esset ablutio corporis exterior facta sub præscripta forma verborum; ut doctè considerat *Mastrius in Theolog. Moral. disp. 17. q. 1. art. 1. n. 3.* & *Layman. d. libr. 5. tract. 2. cap. 1. num. 1.*

Idcirco Alteram hic inferendam duxi definitionem, quæ est *Scoti in 4. Sent. disp. 3. q. 1.* his verbis conceptam: *Baptismus est Sacramentum ablutionis animæ à peccato, consistens in ablutione hominis aqualiter consentientis, facta in aqua ab alio ablutente, & in verbis certis simul ab eodem ablutente, cum debita intentione, prolatis.* Hæc definitio, etsi ab aliquibus vellicetur, est optima; nam

constat genere, & differentia. *Ly Sacramentum* est genus metaphysicum; Baptismus enim est species Sacramenti. *Ly Ablutionis animæ à peccato*, designat differentiam tum ab aliis materialibus ablutionibus corporum; tum ab aliis Sacramentis. *Ly consistens in ablutione hominis aqualiter consentientis*, distinguit baptismum validum ab invalido, qui datur invitis, & non consentientibus; & denotat materiam proximam cum subiecto, quæ est ipsa ablutio hominis dantis consensum ablutioni. *Ly facta in aqua*, ostendit materiam remotam, & expuit alios liquores. *Ly In certis verbis simul ab eodem ablutente cum debita intentione prolatis*, assignat formam, & intentionem in ministro requiritam. Quare hæc definitio omnibus numeris absoluta reputatur à *Mastrio in Theol. Moral. d. disp. 17. q. 1. art. 1. num. 3.* & in 4. *Sent. disp. 2. q. 2. num. 32.* ubi signat omnes causas, scilicet *Materialem* ex aqua, *formalem* ex verbis, *efficientem* ex intentione ministri, *finalem* ex ablutione animæ à peccato, & *subiectivam*, ex homine aqualiter consentiente: quod latius explicat, & docet *Emin. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. disput. 12. art. 1. per totum.*

DECISIO XXII.

ARGUMENTUM.

Differitur de Baptismo S. Joannis Baptiste. Quo anno natus, & ingressus desertum? Quid essent locustæ, & mel sylvestre, quibus vescabatur? Quo anno cœperit prædicare? Et qui tunc principabantur in Judæa? Tandem referuntur duodecim differentie inter baptismum S. Joannis Baptiste, & nostrum.

SUMMARIUM.

- 1 Baptismi S. Joannis Baptiste, & nostri qua sit differentia?
- 2 S. Joannes Baptista quo anno natus, & qua ætate ivit in desertum?
- 3 Desertum ubi esset, in quo habitabat S. Joannes Baptista?
- 4 Locustæ, quibus vescabatur S. Joannes Baptista, quid essent? Et quid Mel sylvestre?
- 5 Prædicatio quo anno assumpta à S. Joanne Baptista?
- 6 Textus S. Luca cap. 3. explicatus.
- 7 S. Joannes Baptista an circumiret vicos, & castella prædicando?
- 8 CHRISTUS Dominus quo anno baptizatus?
- 9 Differentia duodecim inter baptismum S. Joannis, & nostrum.
- 10 Forma baptismi S. Joannis Baptiste quamnam esset?

SUbinde pro ingeniorum exercitatione quærendum censui à nostro Clero, Quæ differentia sit inter Baptismum S. Joannis, & nostrum? Pro intelligentia quaesiti, plures scribentes, Chronologia, Geographia, & Historia Ecclesiastica studiosi, præmiserunt infrascriptas annotationes circa personam sancti Joannis Baptiste Præcursoris Domini.

Primò, quòd iste Sanctus natus anno ab orbe condito 4051. à puerili ætate cœpit inhabitare deser-

desertum, juxta Ecclesiae testimonium in illis verbis:

*Antra deserti teneris sub annis,
Civium turmas fugiens, petisti.*

Porro ejus ætatis esset sanctus Præcursor, quando desertum adivit, non est expressum in Scripturis sacris. Nonnulli autumant, secundo ætatis suæ anno delatum fuisse à Parentibus in desertum, ut eum ab Herode sæviente in pueros à bimatu, & infra, subtraherent; & ibi à S. Elisabeth ejus genitrice educatum in spelunca, post matris mortem ab Angelis nutritum eremiticam vitam duxisset. In odium autem ejus fugæ, & subtractionis S. Zacchariam ejus Patrem occisum fuisse inter templum, & Altare jussu Herodis. Ita Nicephor. in *Hist. lib. 1. cap. 14.* Cedrenus in *Compend. Histor.* relatus à Card. Baronio in *Ecclesiasticis Annal. Anno 1. num. 53.* Torniell. in *Annalib. ad Annum 4051. num. 28.* Sallian. eodem Anno num. 33.

Secundo: Desertus autem locus, in quo mortuus est sanctus Joannes Baptista, erat infra Jerusalem, & Jericho, incipiens ab Anator, & se extendens usque ad desertum Tecue, & Engaddi erga Galgalam prope mare mortuum. Menoch. in *Hist. Sacra lib. 2. cap. 1. num. 3.* Et in hoc deserto gloriosus Præcursor vitam agebat asperissimam; siquidem, ut scribit Evangelista: Ipse Joannes habebat vestimentum de pilis Camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos suos; esca autem ejus erat locusta, & mel sylvestre. *Matth. 3. 4.* Cæterum disputant Sacri expositores, quid intelligendum sit pro locustis, & quid pro melle sylvestri? Circa locustas, quæ Græcè dicuntur *ἀκρίδες*, acrides aliqui putarunt eas fuisse pyros sylvestres, quas Græci *ἀκρίδες* appellant, unde Columella *lib. 10. cecinit;*

*Palmitibusque feris letatur, & aspera
glyvis
Achrados.*

Ebionitæ hæretici, relati à S. Epiphanio hæres. 30. legebant *ἐνκρίδες* encrides, nempe placentas compositas ex oleo, & melle; at tali exquisito cibo usum fuisse S. Præcursorem non est credendum. Alii legebant *ἀκρίδες* acharides, id est, caneros, sed quomodo hoc genus piscium poterat esse in deserto? S. Athanasius in *Scholiis novi testamenti* scripsit, quod *Locusta non animata sunt, sed herba sic dicta*; & concordant B. Ildorus Pelusiota *lib. 1. epist. 132.* dicens: *Non sunt locusta animalia, ut nonnulli putant imperiti, similia scarabæis, sed ἀκρίδες acremones, id est, germina herbarum; nec non Abulenſis, Eutimius, & Brocardus ab eo citati super d. cap. 3. Matth. asserentes, locustas fuisse herbas amaras, quibus Monachi vescerantur in deserto prope Jordanem. Nihilominus communis est opinio antiquorum, quod locustæ essent animalia similia cicadis, quibus vescerantur Ethiopes, Parthi, & aliæ nationes Orientales, teste Plinio *lib. 6. cap. 30. & lib. 11. cap. 29.* unde Diodorus Siculus *lib. 3. cap. 3.* vocat eos *Ακρίδοφαγος*, id est, comestores locustarum, & ad stipulat auctoritas S. Hieronymi ita scribentis in *lib. 2. contra Jovinian. Orientalibus, & Lybia populis, quia per desertum, & calidam eremi vastitatem locustarum nubes reperiuntur, iis vesti moris est. Hoc verum esse Joannes quoque Baptista probat. Et hæc opinio est valde probabilis, tum quia locustæ erant cibus mundus, Hebræis permixtus,**

Levit. 11. 22. tum quia erant cibus pauperum, & comedebantur, vel coctæ in aqua, vel assæ ad ignem, aut exliccatæ ad Solem, ut nos facimus de Halecibus vulgò *Arringhis*: quod notat Mercurialis *Variar. lect. lib. 2. cap. 20.* & Menoch. in *Hist. Sacra lib. 1. cap. 9. num. 11.* Mel autem sylvestre erat opus apum sylvaticarum confectum in arboribus, ingratiſſimum gustui, & de eo B. Ildorus Pelusiota in *cit. epist. 132.* testatur, quod *summè amarum est, & gustatui omni infestum, atque inimicum.*

Tertiò: Cum itaque sanctus Joannes Baptista tantam vitæ austeritatem, abſtinentiam, & mortificationem ageret in deserto; & pervenisset ad ætatis suæ trigelimum primum annum (qui erat ab orbe condito 4081. & Imperii Tiberii Caesaris decimus quintus) habuit revelationem à Deo exeundi ad prædicandam pœnitentiam, baptizandos homines, & testificandum de Messia, quod jam advenisset, juxta Evangelicam narrationem Sancti Lucae c. 3. ita scribentis: *Anno quintodecimo Imperii Tiberii Caesaris, procurante Pontio Pilato Judæam, Terrarcha autem Galilee Herodæ; Philippo autem fratre ejus Terrarcha Ituræ, & Traconitidis regionis, & Lysania Abilina Terrarcha, sub principibus Sacerdotum Anna, & Caipha, factum est Verbum Domini super Joannem Zachariæ filium in deserto. Et venit in omnem regionem Jordanis prædicans baptismum pœnitentie in remissionem peccatorum.* Ad cujus Evangelici textus intelligentiam studiosi nostri notarunt; Tiberium fuisse tertium ex Romanis Imperatoribus; ejus verò nomine Pontium Pilatum tunc gubernasse Judæam, partem scilicet illam Terræ Sanctæ, quæ comprehendebat Tribus duas, Judæ, & Benjamin. Terrarcham illum dici, qui possidebat quartam partem unius regni, etsi lato modo talem appellari posse, qui aliquam partem obtineret. Herodem, de quo supra, fuisse filium alterius Herodis infanticidæ. Philippum extitisse fratrem Herodis, sed ex alia matre; nam Herodes habuit Matrem Samaritanam, Philippus autem Judæam, ut notat Josephus Flav. *Antiquitat. Judaicæ lib. 17. cap. 1.* Ituræam esse regionem vicinam radicibus montis Libani, quæ extendebatur per longitudinem versus Occidentem usque ad montes Tyri, & Sidonis, incipiendo à confinibus Cæsariæ, quæ ad hunc Philippum spectabat. Traconitidem (quæ est vox Græca, & significat asperam, ac saxosam) fuisse regionem contiguam Iturææ divisam à Jordane; quæ incipiebat à monte Libano, & progrediebatur usque ad mare Tyberiadis. Lysaniam non fuisse Herodis filium advertit Barradius *tom. 2. lib. 1. cap. 1. pag. 6. col. 2.* ubi subdit, *quisnam fuerit, later, sed fuisse Præsidem ibi constitutum à Romanis* notat Carol. Steph. in *Diction. Hist. Geograph. Verb. Lysanias.* At Abilinam regionem habuisse nomen à Civitate Abila, posita infra duos montes Libanum, & Antelibanum, (De qua Plinius *lib. 5. cap. 18.*) pariter notatur in *d. Dictionar. Verb. Abila.* Annam, & Caipham fuisse summos Sacerdotes, non simul, & eodem tempore, sed quia principales facti vicissim principabantur in templo; Caiphas erat socer Annæ, Aliàs Anani ex eod. Josepho Flav. *lib. 20. cap. 8.* & ex Evang. S. Joann. *cap. 18. num. 13.* Quod latius ego declaravi in meis Decisionibus *De Sacrif. Misæ Decif. XXII. num. 21.* ubi auctoritates retuli SS. Patrum,

Quartò;

Quartò; Igitur cum S. Joannes venisset de deserto, & prædicando penitentiam baptizaret, ⁷ exhibat ad eum Ierosolyma, & omnis Judæa, & omnis regio circa Jordanem; Matth. 5. Sed dubitatur, an Præcursor Baptista circumiret vicos, & Civitates prædicando? nam scribit S. Marc. cap. 6. 20. Quod Herodes audito Joanne multa faciebat, & libenter illum audiebat. Non est autem verisimile, Herodem voluisse ad desertum ire: quare sequitur dicendum, quod S. Joannes accesserit pluries ad ejus Palatium. Ita opinatur Monachus Hist. Sacr. lib. 2. cap. 1. num. 3. præcipue motivo charitatis, ut Herodem ab incestuosis Herodiadis amplexibus revocaret. At Barradius tom. 2. lib. 1. cap. 1. tenet, curiositate motum Herodem adire non recusasse usque Jordanem, ut videret Joannem, illumque audiret. Quidquid sit de superbo Herode, certum est de Humilitate Redemptoris nostri JESU CHRISTI id, quod scribit Evangelista Matthæus cap. 3. 13. Tunc venit JESUS a Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo; & quamvis Joannes tenuerit dicens, Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? baptizatus fuit; deinde cœli aperti, & Spiritus Sanctus in specie columbæ descendit, & vox patris audita est Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Dominus JESUS compleverat tunc trigésimum ætatis suæ annum, ac per dies tredecim inceperat trigésimum primum: siquidem baptismum suscepit sexta die Januarii quinto mense prædicationis Sancti Joannis, ut ex Card. Baron. notat Torniel. ad ann. 4081. num. 3. 4. & 5. Ricciol. in Chronol. Reform. lib. 8. cap. 6. num. 8. Et novissimè Emanuel à Schelstrate Bibliotheca Vaticana præfectus in antiquit. Eccles. Dissert. Prima cap. 3. art. 1.

His prænotatis, devenientes ad resolutionem Quæsti, retulerunt inter Baptismum Sancti Joannis, & nostrum duodecim differentias sequentes.

1. Baptismus S. Joannis non erat Sacramentum.
2. Non erat institutus à Christo, sed à Joanne ex Divina inspiratione.
3. Non conferebatur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; sed in nomine venturi Messia.
4. Non debebat originale.
5. Non imprimebat characterem.
6. Non conferebat gratiam sanctificantem ex opere operato.
7. Baptizabantur à Joanne solum adulti.
8. Baptizati hoc baptismo erant rebaptizandi baptismo Christi.
9. Baptismo Joannis non baptizabantur fœminæ, sed mares tantum.
10. Illius baptismi nullus alius minister fuit præter Joannem.
11. Baptismus Joannis non erat necessarius necessitate mediæ, neque præcepti, sed ex consilio.
12. Non fuit perennis sed cessavit, cum S. Joannes fuit ab Herode detrusus in carcerem. Ita ex S. Bonaventura in 4. d. 2. q. 1. & 2. ex Ludolph. de Saxonia de Vita Christi part. 1. c. 19. ex Laymano libr. 5. tract. 2. cap. 2. n. 3. & 4. ex Bissio in Hierurgia Verb. Baptismus. §. 70. n. 18. & ex Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. de Sacram. Baptismi disp. 12. art. 7. per totum.

Et quia fuit etiam Quæsitum Qua forma utebatur S. Joannes baptizans? Pro responsione duæ relatæ sunt opiniones. Una Magistri sententiarum, & S. Thomæ, quos citat Suarez tom. 2. in 3. p. disp. 25. Sect. 1. & Ludolph. de Saxonia de Vita Christi c. 19. docentium, formam fuisse, ego te baptizo in nomine Christi venturi; ut habetur in Actis Apost. cap. 19. in illis verbis: Joannes baptizavit baptismo Penitentia, dicens in eum, qui venturus esset post ipsum, ut Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

crederent. Altera Scoti, Durandi, Gabrielis, & Soti, quos citat, & sequitur Suarez ubi supra opinantium nullam verborum formam adhibitam in baptismo S. Joannis, & eò minùs supra relatam; tum quia Pharisei non misissent interrogare Joannem, an ipse esset Christus? cum ex forma prædicta satis notum fuisset, ipsum non esse Christum; tum etiam quia Joannes adhibuisset eandem formam baptizando Salvatorem, & ea fuisset nimis incongrua; ut bene considerant præcitati DD. & Menoch. in Hist. Sacr. lib. 2. cap. 3. num. 1. nec non Bissius in Hierurgia in Verb. Baptismus cit. §. 70. num. 18.

DECISIO XXIII.

ARGUMENTUM.

Examinatur, & resolvitur, quanto tempore possit differri baptismus, tum infantum, tum adultorum? Eruditiones variæ de tempore baptizandi infantes, nec non variæ Synodales Constitutiones de eadem obligatione.

SUMMARIUM.

- 1 Pater quanto tempore possit differre baptismum filii sui?
- 2 Infantes baptizandi ex traditione Apostolica.
- 3 Baptismus alicubi certis anni temporibus tantum datus.
- 4 Paduæ cur per octavam Pasche Parochi non baptizent?
- 5 Octo diebus tantum differre licet baptismum parvulorum?
- 6 Synodales Constitutiones de sollicito baptismo infantium loquentes.
- 7 Moralists quando non est standum?
- 8 Lex Ecclesiastica obligat in conscientia, & sub pena peccati mortalis.
- 9 Episcopus an possit condere leges?
- 10 Adultus baptizandus quanto tempore differre possit baptismum?
- 11 Adultus baptizari non possunt sine licentia Episcopi.
- 12 Clinicus quis sit? Et cur sit irregularis?

PLacuit autem antequam procederent studiosi nostri Cleri ad declarandas species Sacramenti Baptismi, petere ab eis resolutionem duorum Casuum. Primus est:

Pater habens infantem baptizandum, expectare cupiens nobilem Patrinum, petit à Parocho per quot dies possit differre Baptismum pueri? Quæritur, quid Parochus respondere debeat?

Ante solutionem hujus casus reperi apud scribentes duo notatu digna. Unum, quod non defuerunt hæretici, tam ab initio Ecclesiæ, quàm post ejus incrementum, qui negarunt, infantes esse baptizandos: ex eo, quia non possent fidei professionem facere; quam opinionem semper damnavit Ecclesia mandando, infantes baptizari, ut in Constit. Apostol. lib. 6. cap. 15. ibi, Baptizate quoque parvulos vestros, & educate eos in præceptis Dei. Et ex S. Dionisio de Eccl. Hierarch. cap. ult. ex S. Aug. Epist. 28. & 29. & Serm. 10. de Verb. Apost. Quocirca Origines lib. 5. cap. 6. ad Roman. dicit.

E

Eccle.

Ecclesia ab Apostolis traditionem suscepit, etiam parvulis baptismum dare. Et Concilium Melevitanum decrevit. Quod, qui parvulos recentes ab uberibus Matris baptizandos negat, anathema sit; ut refert Calalius de Veterib. Sacris Christian. Ritib. c. 5, pag. 36. & Menoch. in Oeconomica Christiana lib. 2, cap. 3, n. 1. ubi notat, hæreticos consuevisse, si quis moreretur sine baptismo, aliquem alium nomine mortui baptizare; quod de Marcionistis recitat S. Jo. Chrysost. hom. 40. super epist. 1. S. Pauli, & de Montanistis Salelles de S. Inquisitione tom. 2. lib. 3, cap. 6, n. 219, qui cap. 18, n. 226, refert, Munzerum hæreticum Anno 1524. suscitasse eandem hæresim docendo, non esse baptizandos infantes usque dum carent usu rationis; & n. 928 Michaelum Servetum pariter hæreticum ejusdem temporis voluisse, baptismum non esse dandum infantibus, sed expectandum annum trigessimum cujuscumque personæ, quorum hæreticorum demeritiam impugnat S. Bernard. serm. 66. super Cantic. & epist. 240. illamque anathemate percussit Sacrum Trident. Concil. Sess. 7. de Baptism. Can. 12. 13. & 14.

Alterum notabile est: quod etsi infantes ab Ecclesia semper fuerint ad Baptismi Sacramentum; nihilominus in aliquibus regionibus prævaluerat consuetudo, ut non nisi certis anni temporibus, (cessante periculo mortis) baptizarentur. Hinc Concilium secundum Matifonense (habitum Matifona, quæ est Urbs in Gallia Celtica, vulgò Massicon.) Can. 3. anno 586. dolet, quod Infantes penè per singulos dies baptizentur, ita ut vix duo, vel tres reperiantur in sancto Paschate baptizandi. Et Concilium Toletanum 17. tit. de Regula sanctæ fidei c. 2. prohibet, quemlibet baptizari in tota Quadragesima; adeo ut in ejus initio Episcopus sigillo suo claudat baptisterium, aperiendum in feria quinta Cæna Domini, cessante necessitate; & de his testatur Abbas Pompejus Sarnelli (nunc Episcopus Vigiliarum, vulgò Biseglia) in suis eruditissimis Ecclesiasticis, Neapoli typis impressis Anno 1686. epist. 31. quibus videtur conformis dispositio textus in cap. Duo tempora 12. de Consec. dist. 4. ubi S. Leo Papa jubet dari baptismum tantummodo tempore Paschæ, & Pentecostes; quamvis Glossa ibi delectet, esse intelligendum de baptismo solemniori adultorum; quod advertit etiam Petr. Gregor. In Syntagm. Jur. Univ. par. 1. lib. 2. nu. 17. & novissime Emanuel à Schelstrate Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus de Antiqu. Eccl. in Catalog. & actis Romanor. Pontific. pag. 467. in fine. Cæterum præfata consuetudines fuerunt abrogatæ ex contrario usu, & ex constitut. 23. Eugenii Papæ IV. incipien. Cantate Domino de anno 1442. prid. Non. Febr. §. 13. quæ est in tom. 1. Bullarii Romani pag. 273, col. 2. Et quoniam dictæ consuetudines ut plurimum respiciebant reverentiam Ecclesiis Cathedralibus debitam, fuerunt pluribus in locis restrictæ ad solam hebdomadam majorem, ut legitur, decrevisse S. Carolum pro sua Ecclesia Metropolitana Mediolanensi in Concil. Provinc. 4. tit. Quæ pertinent ad Sacram. Baptism. §. Si quis. Et hinc esse potest, quod in hac Civitate Paduæ per totam Octavam Paschæ nulli Parocho licet baptizare infantes suæ Parochiæ, sed sunt deferendi ad Ecclesiam Cathedralē in obsequium præminentie ejus, & in memoriam antiquæ consuetudinis recipiendi baptismum in Sabbato sancto Paschæ, & Pentecostes in Ecclesia Cathedrali, quæ quidem consuetudo vigebat etiam hic Patavii, ut legitur in libro pervetusto

Reverendissimi Capituli De Ordine Divinorum Officiorum; in quo notatur, quod infantes in toto Quadragesima non baptizabantur; sed utique in die Sabbati Sancti, primum ab Episcopo, completa benedictione fontis, subinde ab Archipresbytero in ejusdem Episcopi levamen.

His ita annotatis, resolventes casum dixere; Parochum responsum Patri infantis, non posse differi baptismum ultra octo dies. Ratio responsionis est, quia Rituale Romanum, (cujus Rubricæ, prout etiam Missalis, & Cæremonialis Episcoporum, vim legis habent, & obligant sub mortali. Gratian. dissect. forens. cap. 151. n. 7. Lotter. lib. 1. quæst. 16. n. 123. Vinc. de Franchis decis. 253. n. 6. & Sperell. decis. 179. n. 23. ubi DD.) in Rubr. de Sacramento Baptismi, sub titulo baptizandis parvulis præcipit, Ut natos infantes sive baptizandos, sive baptizatos (scil. ob mortis periculum) QUAMPRIMUM fieri poterit, parentes deferant ad Ecclesiam; ne illis Sacramentum tantopere necessarium nimum differatur cum periculo salutis. Quod quidem verbum QUAMPRIMUM ex communi interpretatione in hac importantissima Baptismi materia intelligitur de octo, vel decem diebus; ut desumitur ex Constitutionibus Synodalibus ferè omnium Episcopatum; & præcipue sequentium, quas apud me retineo. Sunt autem:

1. Veronen. anno 1542. sub Episcopo Giberto dicunt, infra decem dies à die partus sub pena excommunicationis.

2. Mediolanen. 1565. sub S. Carolo Borromeo Archiepiscopo in Prov. 1. tit. Quæ pertinent ad Baptismi administrationem §. Nemini, statuunt, quod Ante nonum diem ad Ecclesiam deferatur infans sub pena excommunicationis.

3. Paduan. anno 1588. sub Episcopo Federico Cornelio, deinde Cardinali S. R. E. De Sacramento Baptismi pag. 13. tit. 5. præcipiunt, ut Ante nonum diem ad Ecclesiam natus infans deferatur ad Baptismum.

4. Paduan. anno 1624. sub Episcopo Marco Cornelio par. 2. cap. 12. jubent: Intervallum octo dierum à natali die labi ne sinant. Quæ jussio viget in præsentem diem, cum Diocesis Patavina regatur his Constitutionibus confirmatis Synodo anni 1667. ab Eminentissimo, & Reverendissimo D. D. Cardinali GREGORIO BARBADICO Præsule nostro vigilantissimo.

5. Tarvisin. anno 1670. sub Illustriss. & Reverendiss. Episcopo Bartholomæo Gradonico, nunc Antistite Brixien. meritis, prohibent; Ne ad summum ultra novem dies baptismus differatur.

6. Sublacen. Abbatie Anno 1674. sub Eminentissimo D. Carolo Barberino S. R. E. Cardinali Abbate, & Ordinario in cap. 7. de Sacram. Baptismi, sit monitio, ne Baptismus differatur ultra tres dies. Quod si ultra octavam diem sine licentia Vicarii Generalis protrahatur, præter alias graves penas, etiam quinque aureorum solutioni sub jaceant parentes. Idemque præcipit ipse Eminentissimus Abbas in Synodo Diocesana insignium Abbatiarum S. Maria Farsensis & S. Salvatoris majoris, ordinis S. Benedicti invicem perpetuè unitarum, celebrata anno 1685.

7. Sipontin. anno 1678. sub Eminentissimo Cardinali Fr. Vincentio Maria Ursino Archiepiscopo, decernunt in cap. 9. de Sacram. Baptismi. §. 4. Quod ultra tres dies receniter natos Baptismo in Ecclesia

Ecclesia non fraudent sub pena excommunicationis ipso facto.

8. Albanen. Anno 1687. sub Eminentissimo Cardinali Flavio Chigio Episcopo, Sess. 1. cap. 8. De Sacram. Baptismi, mandant, ut hoc Sacramentum intra octo dies, ab infantium nativitate, ministraretur sub pena excommunicationis.

9. Spalaten. anno 1688. Sub Illustrissimo Archiepiscopo Cosmo, præcipiunt cap. 7. nu. 4. ne differatur Baptismus ultra triduum, vel ad summum octiduum.

10. Justinopolitan. anno 1690. Sub Illustrissimo Episc. Fr. Paulo Naldino Sess. 2. cap. 5. De Sacram. Baptism. committunt, ut infra decem dies Genitores deferri infantem ad Sacrum fontem curent.

11. Panormitan. quæ allegantur à Diana apud Coton. lib. 1. Controv. 9. cap. 1. nu. 7. in quibus par. 2. cap. 1. num. 2. imposita est excommunicatio baptizare negligentibus ante nonum diem.

Neque attendendi sunt Moralistæ aliqui, interpretantes Ly *Quamprimum* per Mensem, & ultra; nam, ut ait Eminentissim. Cardin. de Luca in *Theatro Veritatis de Jurisdic. disc.* 52. num. 8. in iis, quæ non pendunt à foro interno, parum Moralistis est credendum, præcipue attentis legibus Ecclesiasticis, quæ contrarium præcipiunt, & quibus firmiter inhaerent Theologi timoratae conscientia. Billus in *Hierurgia Verb. Baptismus* §. 12. Gobat. tract. 2. num. 107. Volpi in *resol. moral. Verb. Baptismus resol.* 5. num. 13. & ibi Sotus in 4. dist. 5. q. Unica art. 3. & jure optimo; siquidem extra controversiam est, legem præcipue Ecclesiasticam non solum obligare in conscientia; (& contrariam opinionem damnatam esse tamquam erroneam in Clem. Ad nostrum. De heretic. Conc. Constantien. sess. 8. & sess. 15. Leo X. in Bulla contra Lutherum art. 27.) sed etiam obligare sub mortali, ubi agitur de re gravi. S. Thom. 1. 2. q. 96. art. 4. Sotus lib. 1. de just. & jure q. 6. art. 4. Ballarmin. tom. 2. lib. 3. de Laicis cap. 11. Clavis Regia lib. 3. cap. 6. num. 5. Sanchez lib. 3. in Decalog. cap. 9. num. 34. Reginald. in Praxi lib. 13. num. 174. Suarez lib. 3. de Legib. cap. 21. num. 5. & Baldellus tom. 1. lib. 5. de Legib. disp. 19. num. 8. Quod autem Episcopus possit statuere Leges tum extra Synodum, tum in Synodo cum Canonicorum consilio, (quod tamen sequi non tenetur) docent Gloss. & DD. in cap. 1. de consecrat. dist. 3. cap. 2. De Major. & obed. cap. Ut animarum. De Constitut. in 6. Massobrius de Synodo cap. 4. dub. 41. & Barbosa de off. & potest. Episc. allegat. 93. nu. 23. ubi alios DD. cumulat.

Alter casus propositus circa dilationem temporis in baptizando fuit:

10 Turca proposuit Sacrum Baptisma suscipere. Quaritur, quanto tempore possit propositi executionem differre? Ad hunc casum dictum fuit, posse differre donec, & usquequo instructus fuerit sufficienter in fide, & voluerit Episcopus. Quo ad sufficientem instructionem, non pigeat legere S. Thomam 3. p. q. 68. art. 3. in corp. sic scribentem: *Adultis non statim, cum convertuntur, est Sacramentum Baptismi conferendum: sed oportet differre usque ad aliquod certum tempus, Primo quidem propter cautelam Ecclesie, ne deci-*

piatur, Sacramentum fidei accedentibus conferens, secundum illud 1. Jo. 4. Nolite omni spiritui credere; sed probare spiritus, si ex DEO sint: quæ quidem probatio sumitur de accedentibus ad Baptismum, quando per aliquod spatium eorum fides, & mores examinantur. Secundò hoc est necessarium ad utilitatem eorum, qui baptizantur: quia aliquo temporis spatio indigent, ad hoc, quod plenè instruantur de fide, & exercitentur in his, quæ pertinent ad vitam Christianam. Tertio hoc est necessarium ad quandam reverentiam Sacramenti, dum in solemnitatibus præcipuis, scilicet Pascha, & Pentecostes, homines ad Baptismum admittuntur, & ita devotius Sacramentum suscipiunt. Hac tamen dilatio est prætermittenda duplici ratione. Primo quidem, quando illi, qui sunt baptizandi, apparent perfectè instructi in fide, & ad Baptismum idonei; sicut Philippus statim baptizavit Eunuchum, ut habetur Act. 8. & Petrus Cornelium, & eos, qui cum eo erant, ut habetur Act. 10. Secundò propter infirmitatem, aut aliquod periculum mortis. Hucusque S. Doctor, à quo regulam baptizandi Adultos sumere debent Episcopi; quorum adeò proprium est hoc munus, ut nullus absque eorum licentia possit Adultos baptizare extra casum necessitatis. cap. Venerabilis. de consecr. dist. 4. Conc. Prov. Mediol. 5. tit. de Baptismo §. libris. pag. 219. & Act. part. 4. de Adultor. Baptism. fol. 506. unde à Prospero Aquitan. lib. 2. de Vita contemplat. c. 2. Episcopi vocantur Patres regeneratorum. Latè Sarnellius d. Epist. 31. par. 223. & 227. Casalius de Sacris Vet. Christ. Ritib. c. 5. de Baptism. Vers. Catechumeni, & Rituale Romanum in Rubric. de Baptismo Adultorum.

Ex his sequitur, quòd si Turca prædictus post habitam instructionem fidei, & permissionem Episcopi, diu differret absque causa baptizari, peccatum committeret. Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 31. sect. 2. Vasquez in 3. par. disp. 149. cap. 4. quos citat Gobat in Theolog. experim. tract. 2. num. 104. Billus in sua Hierurgia d. Verb. Baptismus. §. 13. Sarnellius d. epist. 31. pag. 227. ubi observat antiquitus errorem hunc invaluisse, ut baptismum non susciperetur nisi in articulo mortis, ut sic descenderent homines ex hac vita absoluti à quacunque culpa, & à quacunque pœna; & ad ipsum tollendum valde elaborasse Sanctos Patres Ambrosium Ser. de Sanct. & Augustinum epist. 107. apud Eusebium lib. 6. cap. 35. dolentes, & obsecrantes, ne quod ipsi fecerant in Laicali conditione fieret ab aliis; idcirco in Concil. Neocesariensi. can. 12. irregularis declaratur, qui baptizatur in ægitudine; & vocatur, Clinicus, à κλινικός quod jacentem significat, prohibeturque ordinari cap. 1. dist. 57. Pax Jordan. lib. 3. tit. 6. n. 193. Et in Concil. Trident. sess. 7. de Baptismo can. 12. statuitur quòd *Si quis dixerit, neminem esse baptizandum nisi ea ætate, qua Christus baptizatus est; vel in ipso mortis articulo: Anathema sit.*

DECISIO XXIV.

ARGUMENTUM.

Relatis octo speciebus Baptismi generaliter sumpti; tribus autem propriis Sacramenti Baptismi, & quarta Baptismi Campanarum; traduntur curiosæ, & utiles doctrinæ de Campanis, & eorum sex officiis.

E 2

SUM-

SUMMARIUM.

- 1 Baptismi quot sint species? Octo referuntur. Et qua?
- 2 Baptismus alius Fluminis, alius Flaminis, alius Sanguinis, alius Campanarum.
- 3 Campana cur dicantur baptizari?
- 4 Campana nomina diversa.
- 5 Campanarum quis primus Auctor?
- 6 Ferraria extat Campana dicta Sperone: & Cur?
- 7 Campanarum officia sex.
- 8 Indulgentia Plenaria concessa recitantibus Ave Maria, dum eam pulsas Campana.
- 9 Campana à clericis Corta indutis pulsanda.

Nunc accedendo ad explicandas species Baptismi, interpellati fuerunt studiosi nostri, ut scribendo dicerent: Quotuplex sit Baptismus Christianorum? Alii dixere apud Christianos numerari octo baptismata. Alii verò scripsere, quatuor tantum dari. Primi desumpserunt species octo Baptismi ex S. Athanasio lib. de divers. quest. q. 133. quem refert Petr. Greg. in Syntag. Jur. Univ. par. 1. lib. 2. cap. 4. num. 2. Primus fuit Baptismus diluvii, quo peccata sunt excisa; ut habetur Gen. 7. & 8. & de ipso intellexit Apostolorum Princeps 1. Petr. 3. 20. Qui increduli fuerant aliquando, quando expellabant Dei patientiam in diebus Noe, cum fabricaretur Arca, in qua pauci, id est octo anime salva facta sunt per aquam. Quod & vos nunc similis forma salvos facit Baptisma. Secundus fuit transitus Hebræorum per mare rubrum; de quo scripsit Apostolus 1. ad Corinthios cap. 10. 1. Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam Patres nostri omnes sub nube fuerunt; & omnes mare transierunt, & omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari. Tertius erat legalis lotio, qua frequenter utebatur populus Judaicus, ut purificaretur ab immunditiis; de qua loquitur S. Evangelista Marcus cap. 7. 3. Pharisei enim, & omnes Judæi nisi crebrò laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: & à foro, nisi baptizentur, non comedunt: & alia multa sunt, quæ tradita sunt illis servare baptismata calicum, & urceorum, & eramento- rum, & lektorum. Plura de his lotionibus Judæis tractat novissimè Julius Maurocenus, (anteà Rabbini) in suo opere *Via della Fede* cap. 55. Quartus fuit S. Joannis Baptista, de quo egimus supra. Quintus in adventu Spiritus sancti die Pentecostes, juxta illa Redemptoris verba Act. 1. 5. Quia Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu Sancto non post multos hos dies. Sextus est Baptismus lacrymarum ex contritione cordis provenientium, quo lavantur peccata, juxta illud Ps. 6. 7. Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo. Et illud Psal. 118. 136. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam. Septimus est Baptismus ignis venturus in fine sæculorum in impiorum damnationem: & de hoc loquitur Apostolorum Princeps Epist. 2. cap. 3. 7. Celi autem, qui nunc sunt, & terra eodem verbo repositi sunt, igni reservati in diem judicii, & perditionis impiorum hominum. Octavus verò Baptismus est ille sacramentalis institutus à Domino Nostro JESU CHRISTO, de quo Joan. 3. Venit Jesus in terram Judæa, & baptizabat. Et Matth. 28. 19. Euntes ergo docete omnes gentes,

baptizantes eos in nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti. Et hic solus Baptismus est verum Sacramentum.

Qui quatuor dari Baptismata scripsere, docuerunt hæc esse, Primum Fluminis, quod fit per immersio- nem in aquam, vel per infusionem ejusdem aquæ, aut per asperisionem, de quo egimus supra in Decif. XXI. & dicemus infra. Secundum Flaminis, quod est desiderium verum suscipiendi Baptismum flu- minis, de qua infra in Decisione XXVI. Tertium, Baptisma Sanguinis consistens in martyrio ob fidei confessionem, de quo latè infra in Decif. 27. Quar- tum autem esse Baptisma Campanarum; & circa istud collegi notanda quinque. Videlicet,

Primo, quod Campana dicuntur baptizari, non quia eis conferatur Baptismi Sacramentum; sed ex eo, quod abluantur, dum ab Episcopo benedicun- tur, ungantur sacro oleo, & iisdem nomen impona- tur ad instar eorum, qui suscipiunt Sacramentum Baptismi. Pax Jordan. tom. 1. lib. 5. tit. 14. num. 2. Menochius in *Storis* part. 1. cap. 2. 3. & Petr. Gre- gor. in *Synagmat. Juris Universi* d. part. 1. lib. 2. cap. 2. cap. 4. n. 20. ubi probat, non esse novum, Campanas benedicere, ungere, & eis nomen im- ponere; nam etiam Jacob 28. 18. Tulit lapidem, quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulum, fundens oleum desuper. Appellavitque nomen Urbis Bethel, quæ prius Luz vocabatur.

Secundo: Campanas diversis nominibus apud Scriptores vocari; Videlicet *Clocham* à vocè Gal- lica *Cloche*. S. Bonifac. epist. 9. Unde in legibus capitularibus Caroli Magni latis Aquisgrani in art. 18. legitur: *Glochas non baptizent, nec chartas per perticas suspendant propter grandinem*. Item vocari *Codion* à verbo græco *κωδιον*, id est papaver ad cuius similitudinem efformatur campana, scilicet in forma calicis. Ruell. lib. 2. cap. 100. & hinc à medicis medicamentum Papaveris vocatur *Diacodion*. Plin. lib. 20. cap. 18. Item dici *Crepitaculum*, & *Crotalum* à græcis verbis *κρόταλον* & *κροτα*, quæ significant pulsare, & strepitare. Magrius in *Hierolexic. Verb. Campana*, ideoque in Missali Ambrosiano *Crotola* vocatur instrumentum ligneum, quo utimur feriis quinta, & sexta majoris heb- domadæ, vulgò *la Cicagnola*. Tandem, relictis aliis nominationibus, Campanas nuncupari *Nolas*; ex eo quod aliqui crederint, eas habuisse origi- nem *Nolæ* in Campania à S. Paulino. Matteol. in *Sylva Histor. lib. 7. cap. 1. tit. 26*. Sed hoc con- futatur à Magrio d. *Verb. Campana*; siquidem con- stat etiam Gentiles adhibuisse Campanas, & Tin- tinnabula, ut probat Eminentiss. Cardin. Baronius in *Annalib. Eccles. anno 58. num. 104*. unde illud Adagium: *In cubiculo nola*, ad denotandum delatorem domesticum alicujus secreti negotii. Quintil. lib. 8. cap. 6.

Tertiò: Hinc altercati scribentes circa Auctorem Campanarum; communis enim est opinio, quod fuerit Sabinianus Papa, qui obiit Anno 605. qua- propter Turrigius de *Cryptis Vaticanis* narrat, Anno 1610. demolitum fuisse Vaticanum Campa- nile, & in fundamentis repertum numisma Hera- clii Imperatoris, qui vixit temporibus prædicti Summi Pontificis Sabiniani, & à quo Campanile illud fuit constructum. Cæterum id non admittit Polydorus Virgilius lib. 6. cap. 12. nam S. Hierony- mus, qui vixit per bina sæcula ante Sabinianum Pa- pam, facit mentionem campanarum in cap. 33. de *Regul.*

Regul. Monachor. Et de Campanis cecinit Martialis lib. 14. *Epigram.* 163.

Redde pilam; sonat as thermarum ludere pergis.

Et Juvenalis satyr. 6.

Tot pariter pelves, & tintinnabula dicas.

Pulsari.

Imo Joannem Papam XIII. Romæ incēpisse baptizare Campanam pro Ecclesia Lateranensi ex Card. Baron. ad d. annum notat Jordan. lib. 5. tit. 14. num. 2.

Quartò: Verum quid sit de auctore, & origine Campanarum in Ecclesia occidentali, certum est, quod in orientali, Campanæ adhibitæ sunt anno 865. cum ab Urfo Serenissimo Venetiarum Duce missæ, & donatæ fuerunt Imperatori Constantino-politano. Blondus lib. 2. *decad.* 2. & Hierolex. Magri d. *Verb. Campana.* Ubi subdit quod ante prædictam donationem orientales utebantur ligneis instrumentis, quæ Graja voce dicebantur *Symandrum*, & *Agiosymandrum*; prout etiam in præsentituntur Religiosi commorantes sub tyrannide Turcarum; sed Æthiopes habent Campanas lapideas, sonus non ingrati. Et in Civitate Ferrariæ, in Monasterio S. Bartholomæi extat antiquissima Campana vocata *Sperone*; eò quia, cum Committissa Mathildes ibi convenisset ad venationem, & audivisset raucam Campanam, quælivit curâ Monachis non reficeretur: & habito responso, ob paupertatem: ipsa statim diffibulavit sua calcaria aurea, gemmis ornata, & eadem tradidit pro refectione Campanæ, quæ fuit hac de causa vocata *Sperone*.

Quintò: Sed digna notata sunt mysteria, & officia, quæ Campanæ in se continent, descripta his versibus per Glossam in *Extravag. Quia cunctos. De Offic. Custodis*; videlicet

Laudo Deum verum: Plebem voco: Congrego Clerum:

Defunctos ploro: Nimbium fugo: Festaque honoro.

De quibus singillatim sicut non me tædet scribere, ita lectores, & studiosos nostros ne pigeat observare sequentia.

Laudo Deum verum: Siquidem pulsantur Campanæ ad elevationem Eucharistiæ, & dum defertur ad ægrotos, nec non ad Angelicam salutationem recitandam ter in die ex decreto Gregorii Papæ Noni. Odoric. Rinald. in *Annal. Eccles. ann.* 1238. num. 73. quamvis ab aliis id statutum referat Cæsar. lib. 9. cap. 51. Et quod recitantibus *Ave Maria cum Vers. Angelus Domini*, quando Campanæ dant signum, præter alias Indulgentias à Summis Pontificibus concessas, Adrianum Papam Sextum elargitum Indulgentiam plenariam testatur Fagnanus in *cap. Custos Ecclesie num.* 4. *De Offic. Custodis tom.* 2. pag. 384. Et quod in elevatione salutaris Hostiæ, dum S. Petrus Cœlestinus sacrificabat, ex se Campanam graviore tinnitu resonasse scribit Surius in *ejus Vita* 20. *Maii lib.* 1. cap. 13. Dumque Miraculosa, Sacraque Hostia, ex qua Sanguis emanaverat, Herkenrodam deferretur, Campanas nemine impellente personasse, notat Henriquez. in *Men.* 25. *Julii.* Et in delatione Imaginis Deiparæ, quæ fuerat Pulcheriæ Augustæ, Balduino Secundo in Italiam Constantinopoli veniente, Campanas Templi Montis Virginis in Neapolitano Regno, nullo pulsante, insonuisse, clangore festivo, circa annum 1230. refert Guilielm. Gumpferberg. in *Atlanti Mariano* apud Bagattam de *admirandis Orbis Christiani tom.* 2. lib. 3. cap. 3. in 2. appendice num. 8. & lib. 5. cap. 2. §. 3. num. 27.

Plebem voco: Ea ratione, quia Campanæ officium, faciunt Apostolorum, & deserviunt pro concionibus præcipuè innuendis, & sunt loco Tubarum Sacerdotalium Veteris Testamenti: quocirca tanquam representantes Apostolos silent in triduo majoris hebdomadæ, quia ipsi præ timore Judæorum tacuerunt, & Ecclesia utitur *Symandro*, seu *Crotola*, ligneo instrumento, ad convocandam Plebem in Ecclesia, quia solus CHRISTUS, extensus in ligno, torcular calcavit in sua passione, ut bene meditatur Rupert. lib. 5. de *Divin. offic. cap.* 29. Hinc dum corpus S. Romualdi Fabrianum portaretur, omnes Campanæ ex altis turribus per se sonum emiserunt, quo omnis populus excitatus obviam venit illi sancto Corpori, accensis funalibus, & faculis cereis. Bagatta d. *tom.* 1. lib. 5. cap. 4. §. 2. num. 14. ubi plurima familia congerit exempla.

Congrego Clerum: Quia notorium est, apud omnes Collegiatis, tam sæculares, quam regulares, Clerum convocari signo Campanæ; prout in aliis Regularibus excitationibus, ad Matutinam, & Vespertinam orationem, ad lectionem diurnam, & ad prandium, & cenam; quod servatur etiam in nostro Episcopali Patavino Palatino. Et hic venit advertendum, quod in Sabbato Sancto non sunt pulsandæ Campanæ, cujuscunque Ecclesiæ sive Sæcularis, sive Regularis; antequam audiatur earum sonitus de Ecclesia Cathedrali sub Pœna ducatorum centum ex constitut. Leonis Papæ X. anno 1518. & ex *Decret. Sacr. Rit Congr. die* 19. Febr. 1508. quæ id à Regularibus præcipit servari. Hierolexic. Magri in d. *Verb. Campana.* Barbosa de *Jure Eccles. Univ. lib.* 3. cap. 3. num. 69. & in *Decif. Apost. eod. Verbo.* Idem est statutum in nostris Synodalibus Constitutionibus tam pro reverentia Ecclesiæ Cathedralis Paduæ, quam pro Ecclesiis Matricibus, sive Parochialibus respectivè ad Regulares, & Campefres in *Diecepsi par.* 3. cap. 9. *Vers. in Sabbato Sancto.*

Defunctos ploro. Pulsantur enim Campanæ in morte fidelium, ut alii moneantur, Deo preces effundere pro anima Defunctorum. Hinc Synodus Patavina d. *part.* 3. cap. 9. sic statuit: *Cum pro exequiis Campanæ pulsantur, debitus ordo servetur. Pro Clericis, & Sacerdotibus tot vicibus, quot ordinibus quisque est insignitus. Pro masculis Laicis ter, pro feminis bis. Nullus verò Parochus permittat, ut pro alicujus obitu, ac funere sonitus hora spatium excedat. Porro in Obitu justorum, præcipuè violento, Campanas de per se, quasi lugentes, sonitum dedisse, pluribus exemplis demonstrat Bagatta d. *tom.* 1. lib. 5. cap. 4. §. 3. & præcipuè de S. Geroldo Mart. lib. 1. cap. 1. §. 5. num. 32. & de S. Gregorio Episc. d. §. 5. num. 94.*

Nimbium fugo: Mirabiliter enim sonitus Campanarum deservit ad fugandas tempestates, & Dæmones ipsos; circa quos Gryllandus apud Bagattam d. *tom.* 1. lib. 5. cap. 4. §. 5. num. 2. narrat, se examinasse maleficas incarceratas, quæ deposuerunt, cum deferrentur à Dæmone ad ludos, audita pulsatione Campanæ, fuisse ad terram dejectas in locis valde distantibus à solita earum habitatione. Et d. §. 5. num. 3. Martin. Delrius refert, Diabolum, Abbatis advenæ specie assumpta, Monacho cogitanti à Monasterio aufugere, se obtulisse, & ut propositum adimpleret, suasisse. Cumque id ageret in Refectorio, uno ictu à Priore scilla percussa est: & statim diabolus præcipiti cursu ad latrinas tendens, vidente ipso Monacho, se in earum inferiora demersit. Circa tempestates sedas

tas exempla plura habentur apud eundem Bagatam *part. 1. lib. 3. cap. 2. Appendic. 1. num. 8. & 9. & seq. & Ang. Raccham in tract. de Campanis cap. 7. Tandem.*

Festaque honore: Siquidem festivus Campanarum sonitus in honorem Sanctorum, & eorum festivitatum valde delectat Cælum, & terram. Hinc eo die, quo S. Antonius de Padua relatus fuit inter Sanctos, Campanæ omnes Civitatis Ulyssiponæ, nullo eas movente, personaverunt. Surius in *vita S. Anton. 13. Junii.* Ad hunc effectum Synod. Patavina *d. part. 3. cap. 9.* ita statuit: *Vesperis festivitates precedente, post Angelicæ Salutationis signum, populus earum omnium (Campanarum) sonitu de solemnitate præmoneatur. Dominicis, & aliis festis prolixius, omnesque simul pulsantur; quæcunque verò sit occasio, secundam noctis horam non excedant.* Quod tamen perperam servatur, ob incuriam Superiorum, à quibusdam Monialibus, quæ integra nocte Campanas pulant, in propria salutis detrimentum & cum vicinorum fastidio, ut notat etiam Casalius de *Sacris Veter. Ritib. part. 3. cap. 43. in fine.*

Corollarii loco illud non ignorandum in tanta veneratione olim fuisse pulsationem Campanarum, ut Conc. Colon. *part. 3. cap. 31.* sanciverit, eas non nisi à Clerico superpelliceo induto pulsari; quod etiam præcepit S. Carolus Borromæus *Conc. Dioces. 4. Decret. 28. & Actor. Mediol. part. 4. pag. 788. col. 2. & part. 6. pag. 984. col. 2.* Qui plura, & quidem omnia curiosa scire cupit de Campanis, & de Campanilibus legat meas Decisiones de *Sacrificio Missæ Decis. 45.* per totam. Hic unum addo, Campanam fuisse baptizatam Anno Christi 520. à S. Maximino Abbate Micianensi, ut legitur in *Saculis Benedictinis tom. 1. pag. 607. num. 33.*

DECISIO XXV.

ARGUMENTUM.

Differitur de Baptismo Fluminis, id est, de eo, qui datur per Aquam, vel solemniter, vel privatè. Differentiæ inter utrumque modum. Deipara, S. Jo: Baptista, & Apostoli à quo sint baptizati? & quando? Tripliciter dari potest Baptismus Aquæ, & cur Immersio non sit in usu?

SUMMARIUM.

- 1 Baptismus Fluminis quoruplex sit? & num. 5.
- 2 Fluminis, & sanguinis baptismata an sint Sacramenta?
- 3 Baptismi Sacramentum quando institutum?
- 4 Deipara, & S. Jo: Baptista à quibus sint baptizati?
- 5 Baptismus Fluminis alius sollemnis, alius privatus.
- 6 Sollemnis baptismus quis sit?
- 7 Ritus Ecclesiæ in Sacramentis ministrandis servandi sunt sub mortali peccati pena.
- 8 Differentia inter baptismum sollemnem, & privatum.
- 9 Baptismus Fluminis tripliciter dari potest.
- 10 Baptismus per immersionem in aqua cur non sit in usu?

His de Baptismo Campanarum prænotatis, accedendo ad explicationem specierum Baptis-

mitanquam veri Sacramenti, nunc oportet declarare, Quoruplex sit Baptismus Fluminis? Præmittendum ad majorem intelligentiam, solum Baptismus Fluminis (quod fit elementari aqua, & forma præscripta Verborum) esse Sacramentum; alia verò duo Baptismata, Fluminis scilicet, & Sanguinis non esse Sacramenta; sed analogicè tantum vocari Sacramenta, ratione effectus, quem operantur in anima, remissionis culpæ, & renovationis spiritualis; Unum enim est Baptismi Sacramentum, & non plura, juxta illud ad *Ephes. 4. Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma;* quod explicat Layman. *lib. 5. tract. 2. cap. 5. num. 1.* & docet Glossa in *cap. Baptismi vicem De consecr. dist. 4.* ac explicatur à Mastro in *Theol. Moral. disp. 17. n. 8. & in 4. sent. disp. 2. n. 169.* & latius ab Eminen. Card. de Lauræa *tom. 1. in eod. 4. sent. disp. 12. art. 6. n. 70.* Porro sicut discordant Scholastici in assignando tempore in quo Baptismus sit institutus à Christo eo quia nec scriptura nec traditio id doceat, omnes tamè conveniunt, dicentes, Baptismus fuisse ante mortem Redemptoris institutum; tum quia discipuli Joannis aiebant ad illum: *Rabbi, quærat tecum trans Jordanem, cui testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum.* *Joan. 3. 26.* tum etiam quia Christus Dominus in ultima cæna ordinavit Apostolos Sacerdotes, & iisdem dedit Sacram Communionem; ergo erant baptizati, alias non fuissent capaces Ordinis, & Eucharistiæ absque Baptismo, qui est janua omnium Sacramentorum. Layman. *d. lib. 5. tract. 2. de Sac. Baptismi cap. 2. num. 1.* ubi Theologos allegat, Mastro in *4. sent. d. disput. 2. art. 1. per totum.* Et in ejus Theolog. *Moral. disp. 17. num. 9. & 10. Eminentis. Cardin. de Lauræa d. disput. 12. art. ult. num. 96. & 97.* Porro Cornelius à Lapide in *Matth. cap. 3. Vers. 17.* ait Sacramentum Baptismi fuisse institutum à Christo, dum ipse baptizatus fuit in Jordane; sed necessitatem ejus suscipiendi indixisse post suam Resurrectionem ex SS. Patribus ibi citatis. Hinc deducitur, S. Joannem Baptistam fuisse baptizatum à Christo Domino, Menochius in *vita Christi. lib. 2. cap. 3. num. 7.* prout etiam Sanctissimam Virginem MARIAM ejus Matrem. Petrus Canisius de *B. Virg. lib. 1. & Christophorus de Castro in Hist. B. Virginis cap. 15.* & concordat Eutimius *super. cap. 3. Joann.* his verbis: *Scribunt quidam Apostolorum temporibus proximi, quod Christus Petrum, & VIRGINEM MATREM baptizaverit; Petrus verò reliquos Apostolos; quæ omnia discurrendo piè, ac doctè prosequitur P. Menochius in Vita Christi Domini lib. 2. cap. 3. num. 7. 8. & 9. & lib. 3. cap. 3. num. 1. Clavius in Proprium. Evang. resol. 4. Manus in Selectis Histor. cap. 530. & Volpi in resol. Moral. Verb. Baptismus resol. 5. num. 7. & 8.*

His præmissis, dicendum pro responsione Quæsti, Baptismi Fluminis duas esse species; videlicet unam Sollemnis & aliam Privati. Ille dicitur Baptismus Sollemnis, qui confertur cum solemnitatibus, sacris ritibus, & cæremoniis ab Ecclesiâ præscriptis. Ille verò Privatus, qui casu necessitatis datur per aquæ infusionem, omisiss reliquis cæremoniis ab Ecclesiâ in Rituali Romano ordinatis. Layman *d. lib. 5. tract. 2. cap. 9. num. 5.* Gobat. *d. tract. 2. à. num. 480. & seqq. & Eminentis Card. de Lauræa d. tom. 1. de Sac. Baptismi. disp. 15. art. ult. num. 126.* ubi ipsas cæremonias sacras Baptismi sollemnis summarè ponit, ac refert; quod etiam facit Layman. *d. tract. 2. cap. 8. num. 7.*

Et ex

Et ex hac divisione, seu distinctione Baptismi solemnis, & Baptismi privati, Clerus noster quatuor Conclusiones deduxit.

6 Prima Conclusio, quod Baptismus verè & propriè erit solemnissimus etiam si celebretur in domo privata, dummodo administrètur cum caeremoniis, & sacris Ritibus, de quibus in Rituali Romano; ut fieri solet in baptizandis filiis Regum, & Principum in cameris, & hypocaustis eorum Palatiorum, juxta dispositionem *Clem. unic. de Baptismo*, quam refert Gobat, *d. tract. 2. num. 491. Riccius decif. 427. Quintanadven. tract. 1. singul. 21. & Pax Jordan, tom. 1. lib. 3. tit. 1. num. 15.* Nomine autem Filiorum vèiunt etiam Nepotes, & Pronepotes. Gobat ubi supra num. 493. Glos. in *d. Clem. unica de Baptismo*. & Fagnanus in *cap. Ex transmissa. num. 15. & 16 De Filiis Presbyter. tom. 2. pag. 321.*

7 Secunda Conclusio. Cæremonias, & Ritus ab Ecclesia institutos omittere, aut mutare, in administratione Sacramentorum, vel in Sacrificio, est peccatum contra Religionis virtutem, ex genere suo mortale; nisi parvitas materiæ excuset; ea ratione, quia multum interest ad Catholicæ Ecclesiæ unitatem servandam, Ritus Ecclesiasticos, præsertim in Sacrificio, & Sacramentorum administratione eosdem ubique servari. Layman, *d. lib. 5. tract. 2. cap. 8. num. 4. & 5.* Quod utinam attenderent, & seriò considerarent Ecclesiastici illi, qui Rubricas Missalis, & Decreta Sacræ Rituum Congregationis parvipendunt; & hoc (quæso) advertant Confessarii omnes; ne, ut suis Pœnitentibus morem gerant, illos dicant non peccare; & abusus approbent quasi consuetudines legitimas; & ita excusationes excusent in peccatis, cum suarum, atque Pœnitentium animarum detrimento.

8 Tertia Conclusio. Magna est differentia inter Baptismum solemnem, & privatum respectu ministerii, & patris; siquidem Sacerdos, qui est in peccato mortali, & solemniter baptizat, peccat mortaliter; secus si baptizet privatè in casu necessitatis. Gobat, *d. tract. 2. n. 149. ex S. Thom. 3. part. q. 64. art. 6. ad. 3.* Subdiaconus Baptizans solemniter incurrit irregularitatem; secus si non solemniter, *cap. 1. de Cleric. non ord. ministr. Gobat d. tr. 2. num. 139. & 140.* In Baptismo solemnè necessarius est Patrinus, secus autem in privato. Diana, *part. 3. tract. 4. resol. 18.* Quæ in Coordinato habetur *tom. 1. tract. 1. resol. 97. Sanchez de Matr. lib. 7. disp. 67. num. 14. Gobat, d. tract. 2. num. 523.* Et tandem Patrinus contrahit cognationem spirituales in Baptismo solemnè; sed non contrahit illam in Baptismo privato. Gobat, *d. tract. 2. num. 480. & num. 577. Sanchez. d. lib. 7. disp. 26. num. 14. Diana par. 10. tract. 16. ref. 30.* reperienda in Coordinato *tom. 1. tract. 1. resol. 95.* Quamvis alii DD. sentiant contrarium; & studiosi nostri de hoc infra sint responsuri.

9 Ultima Conclusio. Baptismus Fluminis conferri potest, vel per immersionem in aqua, vel per infusionem aquæ, vel per asperisionem cum aqua. S. Thom. 3. part. q. 66. art. 1. & 4. Gobat, *d. tract. 2. num. 44. Layman. d. lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 4.* Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa de *Sacram. Baptismi disp. 12. art. 3. num. 26.* Sive per trinam, sive per unicam immersionem, infusionem, vel asperisionem, ita tamen, ut servetur usus, & consuetudo diversarum Dioceseon. Caterum in primitiva Ecclesia usus communior erat baptizandi per immersionem. Layman, *d. num. 4. Casallius*

de Peter. *Sacr. Christ. Ritib. d. part. 1. cap. 5. ubi in Vers. Priscis temporibus* notat, quod Baptizandi ingrediebantur nudi in aquam, in qua terà Sacerdote, seu Episcopo Baptizante mergebantur; & ad hunc effectum Baptisteria fabricabantur, in loco, & situ inferiori, & in ipsa descendebant Baptizandi per gradus, ut Romæ videtur Baptisterium Constantini penes Ecclesiam S. Joannis in Laterano. Porro ferè ubique immersio mutata, seu ablata fuit, & prævaluit aquæ infusio; ob tres rationes, quas considerat Hierolexicon Magrii in *Verb. Baptismus*; videlicet, quia pueri tempore hiemis denudati nimis patiebantur; quia sæpe sæpius immersi in aquam, eam urina, vel stercore commaculabant; ut de Constantino Cæpronimo Imperatore, qui fuit persecutor Ecclesiæ & Sacrarum Imaginum, notat Eminent. Cardin. Baronius anno 719. num. 20. Et quia denudatio adultorum causabat non modicum verecundiæ respectum, & indecentiam in mulieribus, etsi in loco à viris, separato, & clauso ipsæ denudatæ baptizarentur, ut opinatur Vicecomes de Baptismo. lib. 4. cap. 13. quem refert Casallius cit. part. 1. cap. 5. pag. 43. contra quem insurgit, & quem acriter carpit & impugnat P. Menochius in *Scoresis part. 2. cap. 42.* omninò legendus, ubi pie, ac doctè probat, non esse credendum, quod mulieres, puellæve adultæ baptizarentur denudatæ.

DECISIO XXVI.

ARGUMENTUM.

Declaratur Baptismus Fluminis; & de eo refertur, an sit necessarium Votum explicitum, vel sufficiat implicitum? Item Utrum cum eo sufficiat Attritio, vel requiratur Contritio ad salvandam Animam.

SUMMARIUM.

- 1 Baptismus Fluminis quinam sit?
- 2 Adultus non baptizatus an possit obtinere gratiam justificantem?
- 3 Baptismus Fluminis an requiratur sui ipsius Votum explicitum?
- 4 Baptismus Fluminis in quo differat à Baptismo Fluminis.
- 5 Attritio an sufficiat ad salutem in baptismo Fluminis?

SEquitur secunda species Baptismi, qui vocatur Fluminis; ideò quæritur, Qualis sit Baptismus Fluminis; & in quibus differat à Baptismo Fluminis? Omnes Theologi docent, Baptismum Fluminis esse actum perfectæ contritionis, seu dilectionis Dei, cum voto suscipiendi Baptismum aquæ. Ita ex Conc. Trid. sess. 6. cap. 4. docent Layman lib. 5. tract. 2. cap. 6. num. 6. Vers. Dico secundo. Gobat, *d. tract. 2. num. 637. & ibi S. Thom. Vasquez, Suarez, & alii. Mastrius in 4. sent. disp. 2. num. 170. & Emin. Card. de Lauræa de Baptismo disp. 13. art. 5.* Hinc præfati Theologi, & Doctores deducunt, Baptismum in re non esse adultis simpliciter necessarium ad consequendam primam gratiam, & remissionem peccatorum; siquidem per actum contritionis, ac dilectionis Dei super omnia, cum proposito servandi divina præcepta, & voto recipiendi Sacramentum Baptismi, (cum ejus suscipiendi copia fuerit) homo adultus verè justificatur à peccatis, & consequitur jus filiorum Dei. Hoc autem probant

bant: 1. Ex Divino Oraculo illo, apud Ezech. 18. *Siegerit Penitentiam impius, vita vivet, & non morietur, & cum averterit se impius ab impietate sua, animam suam vivificabit.* 2. Ex exemplo A&u&u Apostolorum; ubi habetur, Spiritum Sanctum receptum fuisse à non Baptizatis, sed justificatis per contritionem & votum Baptismi; unde dixerunt Apostoli cap. 10. 47. *Numquid aqua quis prohibere poterit, ut non baptizentur hi, qui Spiritum Sanctum acceperunt, sicut & nos?* 3. Ex iisdem *Act. Apost.* cap. 10. ubi legitur, Cornelium Centurionem ante realem Baptismi susceptionem fuisse justificatum 4. Ex illis Verbis Salvatoris *Marc. ult. 16. Qui crediderit & baptizatus fuerit salvus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur:* quæ verba expendens S. Bernardus epist. 77. ad Hugonem Victorinum notat, non fuisse dictum à Salvatore, quod condemnabitur, qui non crediderit, & baptizatus non fuerit; sed solummodo qui non crediderit. 5. Ex cap. *Debitum. 4. De Baptismo*, ubi deciditur, Judæum, qui se ipsum baptizaverat, esse ab alio rebaptizandum; sed si interim ipse decessisset, ad cœlestem patriam protinus evolasset. Et in cap. *Apostolicam. 2. De Presbytero non baptizato:* ubi declaratur; Defunctum Presbyterum, qui credebatur se baptizatum, sed nunquam susceperat (inculpabiliter) Baptismum; ab originali peccato solum, & cœlestis patriæ gaudium esse adeptum. 6. Ex testimonio SS. Patrum, & præcipue S. Augustini lib. 8. de Civit. Dei Et S. Ambrosii in *Orat. de Obitu Valentini Imperatoris. 7.* Ex Concil. Tridentin. sess. 6. cap. 4. decidente translationem hominis à peccato post Evangelium promulgatum sine lavacro regenerationis, aut ejus voto fieri non posse. Igitur Baptismus Flaminis consistit in contritione cum voto suscipiendi Baptismi, & justificat hominem.

Porro, an hoc votum, seu desiderium debeat esse explicitum, id est præter propositum servandi omnia mandata Dei, etiam sit eliciendus actus, & determinanda voluntas suscipiendi Baptismum; vel sufficiat votum implicitum; id est propositum servandi omnia præcepta Divina, in quo comprehenditur etiam præceptum sumendi lavacrum regenerationis? altercantur inter se Scholastici, ac Moralistæ; & pro voto explicato stat Eminentiſs. Card. de Lauræa de *Sacrament. Baptism. d. disp. 13. num. 46.* ubi rationes cumulat. Pro sufficientia voti impliciti stat Gobat d. *disp. 2. num. 637.* Layman. d. *lib. 5. tract. 2. cap. 6. num. 2. Vers. Dico II.* Et Maltorius, qui mordicus tuetur hanc secundam opinionem in 4. *sent. d. disp. 2. num. 174. & 176.* Sed ipsemet in *sua Theolog. Morali disp. 17. num. 5.* videtur assentiri non spernendæ distinctioni; quod scilicet, vel homo habet cognitionem fidei Christianæ, & in hoc casu cum contritione debet elicere explicitum votum suscipiendi Baptismi; vel fidem Christianam ignorat, & tunc sufficit votum implicitum Baptismi, consistens in actu dilectionis Dei, & generali proposito faciendi omnia, quæ necessaria sunt ad æternam salutem.

Quò verò ad differentias inter Baptismum Flaminis, & Baptismum Fluminis dixerunt, esse sequentes. 1. Baptismus Flaminis non est Sacramentum; ille Fluminis Sacramentum est, ut diximus supra in *Decis. 24. num. 1. in fine.* 2. Baptismus Flaminis non imprimi characterem. 3. Est reiterabilis; at Fluminis Baptismus imprimi characterem, & non est reiterabilis. 4. Baptismus

Flaminis justificat Cathecumenum ex opere operantis; Fluminis verò ex opere operato 5. Baptismus Flaminis dimittit omnem culpam, sed ordinariè loquendo, non relaxat omnem penam: prout semper facit Baptismus Fluminis; ea ratione, quia ut plurimum contritio in adulto Cathecumeno non attingit illius perfectionis gradum, quo contritus mereatur totius penæ temporalis condonationem; quæ fit per modum condignæ satisfactionis, ut bene explicat Bissus in *Hierurg. Sacra Verb. Baptismus num. 20. §. 1. & 2.* Caramuel in *Theol. Fundam. num. 3006.* & Maltorius in d. 4. *sent. disp. 2. num. 172.* Tandem sexta, & ultima differentia est, quod in Baptismo Flaminis est necessaria contritio; & at in illo Fluminis sufficit attritio; & ratio est, quia ad consequendam gratiam sine Sacramento requiritur contritio, ut omnes fatentur, & est decisum de Sacramento Pœnitentiæ in *Concil. Trid. sess. 14. cap. 4.* at cum Sacramenti susceptione sufficit attritio; liquidem in hoc casu gratiæ consecutio adscribitur ipsi Sacramento realiter suscepto; at ubi habetur solum votum Sacramenti suscipiendi, gratiæ consecutio non adscribitur ipsi Sacramento, cum re ipsa non suscipiatur; sed perfectæ dispositioni ad gratiam, qualis non est sola attritio cum voto Sacramenti. Maltorius in 4. *sent. d. disp. 2. num. 177.* A quo tamen dissentit Eminentiſs. Cardin. de Lauræa de *Baptism. d. disp. 13. num. 47.* ubi probat, in Baptismo Flaminis sufficere attritionem ad recipiendam gratiam; quia talis Baptismus non requirit nisi ea, quæ in Baptismo Fluminis requiruntur: At in illo sufficit attritio. Vasquez in 3. *p. disp. 158. cap. 4.* Gobat d. *tract. 2. de Baptism. num. 308.* Siquidem nulla lex reperitur, quæ obliget hominem non habentem modum suscipiendi realiter lavacrum spiritualis regenerationis, ad eliciendum actum contritionis: & certum est apud omnes, quod suppletio Baptismi in re sufficienter habetur, si votum ejus habeatur: ergo eadem prorsus dispositiones in hoc, & in illo requiruntur; cumque ad Baptismum in re sufficiat contritio, vel attritio, idem censeri debet in voto Baptismi.

Hanc eximii, & versatissimi Theologi, ac Eminentiſsimi tum scientia, tum Purpura Sacra Doctoris opinionem, tanquam magis piam, & indoctis Cathecumenis favorem non solum amplectendam, sed confirmandam crederem ratione illa, quam considerat Catechismus Rom. de *Sacrament. Pœnit. sess. 66. & Concil. Trid. sess. 14. cap. 8.* videlicet Deum indulgentius agere cum his, qui nondum cognito suo nomine, neque fide intellecta peccaverunt, quam cum illis, qui recepto spiritualis regenerationis lavacro, Spiritum Sanctum, quem acceperunt, contristare, & Deum, cujus filiationem sunt consecuti, offendere non erubescunt. Propterea, sicut in relaxatione penarum in peccantibus post Baptismum, se minus liberalem Deus ostendit; ita in voto Sacramenti Pœnitentiæ contritionem perfectam requirit, ut culpam dimittat, & de novo suam gratiam impetietur. E contra, sicut in Baptismo re suscepto, cum sola attritione, Deus condonat omnem penam, & remittit omnem culpam, propter prædictam excusabilem ignorantiam fidei, & legis Dei; ita si Baptismus non possit ob justa impedimenta realiter suscipi, & homo cogatur in solo voto, & desiderio Baptismum habere, in hoc casu ineffabilis Dei benignitas, & misericordia ad concedendam

cedendam ipsi homini Cathecumeno justificationem, & gratiam, contenta sit attritione cum ipso voto suscipiendi Baptismi; juxta Doctrinam Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 13. art. 5. num. 47.

DECISIO XXVII.

ARGUMENTUM.

Exponitur Baptismus Sanguinis consistens in Martyrio. Quid, & Quotuplex sit Martyrium declaratur, & quot ejus gradus? Conditiones septem necessariae ad verum Martyrium. Ejus sex effectus cum exemplis, ac variis eruditionibus sacris.

SUMMARIUM.

- 1 Sanguinis Baptismus, quid sit?
- 2 Martyrium quid sit? & unde dicatur?
- 3 Martyres cur olim nominarentur Confessores?
- 4 Martyrium duplex. Cruentum, & Incruentum.
- 5 Amor in Deum Triplex: Complacentie, Benevolentie, & Appretiationis.
- 6 Martyrium sibi procurare an, & quando liceat?
- 7 Incruentum Martyrium quoniam sit?
- 8 Martyrii gradus quatuor.
- 9 Martyrii perfecti conditiones septem. Et quæ?
- 10 Fides dupliciter exercetur, nempe in credendis, & in agendis.
- 11 Martyres qui fuerint ob fidem in agendis?
- 12 Interficere seipsum nulli licet.
- 13 Martyrizandus si sit in peccato, vel confiteri si potest, vel contritionis actus elicere debet sed an sufficiat Attritio?
- 14 Martyres recalcitrare non debent contra tortores
- 15 Perseverantia necessaria est Martyri in tormentis
- 16 Gladius cur semper occideret Martyres?

Tertia species Baptismi illa est, quam Theologi vocant Sanguinis, id est Martyrii; ideo hic agendum venit de Martyrio, qui est Baptismus Sanguinis; & de eo sex sunt videnda.

- 1 Qualis sit Baptismus Sanguinis?
- 2 Quid sit Martyrium?
- 3 Quotuplex?
- 4 Quod gradus Martyrii?
- 5 Quod conditiones ad verum Martyrium?
- 6 Qui sint effectus Martyrii?

Quo ad Primum: Baptismus Sanguinis est ablutio animæ facta in proprio sanguine, effuso ob confessionem fidei, cum perpeffione mortis, à persecutore illatæ, in odium ipsius fidei; ubi non est modus recipiendi Baptismum aquæ, & de hoc Baptismo locutus est Salvator in illis verbis *Marc. 10. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? & Baptismo, quo ego baptizor, Baptizari? Et Luc. 12. Baptismo habeo Baptizari, & quomodo coarctor, usque dum perficiatur.* Hoc autem à Christo Domino perficiendum, & Calix bibendus, erat passio, seu Martyrium cum sanguinis effusione, & ideo sanguinis effusio, & Martyrium susceptum à non Baptizato ob confessionem fidei, quando non habet possibilitatem suscipiendi Baptismum Fluminis, seu aquæ, dicitur Baptismus Sanguinis, Bonac. de Baptis. disp. 2. q. 1. Gobat. d. tract. 2. num. 599. Mastrius in Theol. Moral. d. disp. 17. q. 6. & in 4. Sent. d. disp. 2. num. 280. & Eminentiis. Card. de Lauræa de Sacram. Baptismi disp. 12. num. 69.

Quo ad Secundum: Studiosi nostri notarunt: Martyrium esse Confessionem Fidei, cum mortis perpeffione à persecutore illatæ in odium fidei. Nam Adar. Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

tyrium Græca dictio est, μαρτύριον, & τὸ, significans Testimonium: & μαρτυρῶ, & τὸ, Testis; quod etiam significatum habetur apud Hebræos, apud quos *עֵד* Testis venit à verbo *עָדָה* testatus est, testificatus est, & cognitionem habet cum voce *וָדַע* id est, novit, scivit, & cum *וָדַעְתִּי* simul novit, quia quod scimus testamur; & conditio est attestatio mentis. Languius in Florileg. Verb. Martyrium Emin. Card. de Lauræa tr. 3. sent. part. 2. tom. 3. De Fide, & propagat. ejus disput. 20. num. 1. Et ideo in Apoc. 2. 13. dicitur: *Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos;* ubi Gloss. interlin. notat: *Martyr scilicet fuit.* Et act. 1. 8. scribitur: *Eritis mihi testes in Jerusalem.* Et iterum Apoc. 6. 9. Vidi sub. *Altare Animas intersectorum propter Verbum Dei, & propter testimonium, quod habent:* quandoquidem Martyres tumulabantur sub altaribus, cum epigraphæ *Martyrium* apud Græcos, & *Confessio* apud Latinos; & ideo Romæ Altaria, in quibus jacent sacræ Reliquiæ corporum SS. Petri, & Pauli, vocantur *Confessio S. Petri, & Confessio S. Pauli:* prout in Ecclesia SS. Apostolorum legitur *Confessio SS. Philippi, & Jacobi:* & in primitiva Ecclesia per multos annos Martyres nominabantur *Confessores*, juxta illud *Luc. 12. 8. Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram patre meo;* ut advertit Emin. Card. Baron. in Martyrol. Rom. 6. *Julis Verb. Cum ad Confessionem:* qui subdit die 2. *Januar. quod qui captus pro fide occumberebat, dicebatur Confessor.* Qui non interpellatus se offerebat Martyrio, appellabatur *Professor.* Qui verò propter fidem exulabat, & sua bona amittebat vocabatur *Extorris:* omnes tamen in numero Martyrum computabantur. Caterum progressu temporis cœperunt appellari *Martyres* illi, qui pro fide patiebantur; Confessores verò, qui in heroicis virtutibus sanctæ exercitati, naturali morte ex hac vita decedebant. Sic ex Origine, Petro Belesen. ex S. Bernardo in *serm. de S. Benedicto in fine.* & ex Eminentiis, Cardin. Baron. Anno 286. eruditè, ac doctè de more probat Emin. Card. de Lauræa de Martyrio d. disp. 20. num. 16.

Quo ad tertium: Duplex est Martyrium, Cruentum, & incruentum. Illud est Cruentum, quod consummatur cum sanguinis effusione, & vitæ dispendio, vi persecutionis motæ in odium fidei; & quamvis Gnostici, Valentinus, & Montanus, deinde hæretici Adamitæ, ac alii nebulones ejusdem farinae detestati sint Martyrium, & docuerint, Martyres esse reos luicidii, ut ex Cardin. Baron. Ann. 145. & ex Salellem. tom. 2. reg. 226. & 302. deducit Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 20. num. 200. & seqq. nihilominus dicendum est; Martyrium esse actum quadruplicis virtutis; scilicet Fortitudinis, ut elicientis principaliter; Patientiæ, ut elicientis consequenter; Fidei, ut finis & Charitatis, ut imperantis. S. Thomas 2. 2. q. 124. art. 1. & 2. Charitas enim; seu amor in Deum est triplex, Complacentie, qua Christianus gaudet ob divinam superexcellentiam, Benevolentie, qua exoptat, (liceat mihi loqui cum libello nostro Doctrinæ Christianæ) *che Dio sia conosciuto da tutto il mondo, e così il Santo Nome suo sia da tutti honorato, & glorificato, come si conviene.* Et Appretiationis, qua homo fidelis appretiat, & æstimat Deum supra omnia, ac etiam supra vitam suam, quam promptè tradit pro ejus fide, & gloria; & hæc est summa dilectio, juxta illud: *Majorem charitatem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis* Joan. 15. Ita Emin. Card. de Lauræa d. disp. 20.

disp. 20. num. 227. & seqq. ubi auctoritates plurimas Sanctorum Patrum allegat.

Verum tamen est, quod quamvis optare Martyrium pro Christi gloria, & querere media, quae possunt ad illud conducere, sit perfectissimum opus supererogationis, veluti procurare missiones ad infideles, ut fecit S. Franciscus Assisten. Profectus in Africam, & S. Xaverius in Asiam, & mortui sunt S. Antonius de Padua, S. Theresia, & alii Sancti; quorum plures, ex speciali motivo Spiritu Sancti, etiam se obtulerunt tyrannis, ex desiderio patiendi martyrium, eorum saevitiam, & crudelitatem exprobrantes, & provocantes, à quibus postea necati sunt, ut legitur in Martyrologio Romano de S. Maximo Levita; de S. Caprasio, de S. Arthemio 20. Octobr. De S. Cordula Socia S. Ursulae, die 22. Octobr. Et de S. Gordio die 3. Januar. & ex Emin. Baron. Ann. 304. Regulariter tamen loquendo id non licet, ut cum S. Thom. 2. 2. q. 124. art. 1. ad 6. & aliis SS. Patribus Probat Gobat, d. tract. 2. num. 622. Eminent. Cardin. de Lugo tract. de Just. & Jur. disp. 10. num. 44. & Eminent. Cardin. de Lauræa d. disp. 20. num. 180. & num. 188. quibus in locis docet, non dari praeceptum de Martyrio, nisi conditionatum, & in praeparatione animi, si scilicet casus conficiendae fidei ad illud adigeret. Imo licitum est fidelibus tempore persecutionis, se occultare, & fugere ad evadendam mortem, carcerem, & captivitatem, ut habetur Matth. 10. Cum vos oderint in Civitate ista, fugite in aliam: Et fecit Apostolus Paulus qui ait, Cum Damasci praepositis gentis Areta Regis voluerit eum comprehendere, à fratribus per murum demissus est in sporta, & sic evasit manus ejus in nomine Domini; & ex pluribus SS. Patrum auctoritatibus, & exemplo fidelium, qui Romae in 42. Cæmeteriis latitabant tempore persecutionum, firmat Emin. Card. de Lauræa d. disp. 20. à num. 251. & seqq. Nisi essent personae publicae, curam animarum habentes, ex quarum fuga plebs desereret fidem, vel nisi etiam ex exemplo privatorum hominum fugientium alii scandalum sumerent, & fidem essent negaturi; quo respectu fortissimos pugiles Christianos in Japonibus nec pedem movisse, instante periculo mortis etiam acerbissima, memorat Gobat d. tract. 2. num. 627. & confirmat Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 20. num. 260. & n. 263.

Incruentum Martyrium est illud, quod fideles patiuntur, supportantes incommoda, vexationes & tribulationes, vel à Dæmone, vel à mundo ob amorem alicujus heroicæ Virtutis, ut ex antiquis SS. Patribus eruditissime probat Emin. Cardin. de Lauræa de disp. 20. art. 3. per totum; & præcipue ex S. Hieronymo, qui in epist. ad Demetriadem, de Virginitate servanda, ait: Habet & pudicitia servata Martyrium suum; & de Sancta Paula in epistola ad Virginem Eustochium ejus matre: Mater tua longo martyrio coronata est. Non solum enim effusio sanguinis in confessione reputatur, sed devota quoque mentis servitus immaculata, continuum Martyrium est. Et ex S. Ambrosio in Psal. 118. Vers. Multi persequentes me. Ubi, cum multa tentationum genera, quae persequuntur homines, narrasset; deinde subdit: Verum ut multa persecutiones, ita multa martyria: Tentatus es spiritu fornicationis, sed temerandam mentis, & corporis castimoniam non putasti, Martyr es Christi: Tentatus es spiritu Superbia; sed humilitatem magis, quam arrogantiam dilexisti, Testis es Christi,

Et ita de aliis: & postea, inquit: Quanti ergo quotidie in occultis Martyres Christi sunt, & Jesum Dominum constituentur. Ex quibus, & aliis SS. Patrum auctoritatibus tum RR. Parochi, tum RR. Confessarii Monialium, amplissimas rationes desumere possunt ad confortandas, animas eorum gubernio commissas, ut Christianæ, & Religiosæ vitæ incommoda libenter pariantur; neque eas pigeat imitari sanctos Martyres, qui sanguinem pro fide fuderunt in martyrio eruento, cum & ipse Martyres sint ob virtutem castitatis, & patientiæ, quamvis incruento Martyrio. Dolent enim sæpe sæpius in Villis bubulci ob nimiam paupertatem; & in Monasteriis Moniales propter clausuræ mortificationem, infirmitatum à Virginali vitæ inseparabilium frequentiam, & alia tædia plurima; itaut videantur desperare, quas consolari oportet spe excellentis Aureolæ, in æterna vitæ eis concedendæ, non solum castimoniam servatæ, sed Martyrii tolerati; testante S. August. Serm. 32. de S. Laur. quod tota vitæ Christiani hominis, si secundum Evangelium vivat, crux est, atque Martyrium: Et S. Greg. Magno Hom. 35. in Evang. Et nos sine ferro esse possumus martyres, si patientiam veraciter in animo custodimus.

Quo ad Quartum: Quatuor sunt gradus Martyrii. Primus est infantium, qui in odium fidei occiduntur; quapropter ab Ecclesia vocantur infantes occisi ab Herode, Flores Martyrum, & prima Christi víctima; & inter Martyres celebrantur alii infantes, nempe SS. Modestus, & Ammonius in Martyrol. Rom. 12. Febr. Et decem pueri 15. Julii; & non solum infantes nati, sed etiam existentes in utero Matris, si cum matre occidantur in odium fidei, Martyres censentur. Vaquez tom. 2. in 3. part. disp. 153. cap. 7. Mastrius in Theol. Moral. d. disp. 17. n. 7. & Gobat d. tract. 2. num. 612. Et dicemus infra in Decis. LII. num. 3. Secundus Martyrii gradus est eorum, qui vehementer ad illud aspirant, & ipsum concupiverunt: sed Deus noluit, eos sanguinem potuisse effundere, licet voluerit eorum desiderium coronare. cap. Nunquid. 26. de Peniten. dist. 1. ubi sic legitur: In Dei servis, apud quos confessio cogitur, & Martyrium mente concipitur, animus ad bonum debitus, Deo judice coronatur. Aliud est Martyrium animo deesse, aliud animo defuisse Martyrium. Tales fuere in primis DEIPARA, quæ Regina Martyrum jure nuncupatur, nam ipsius animam doloris gladius pertransiit, Luc. 2. quando stabat Mater dolorosa, juxta Crucem lacrymosa, in qua pendebat Filius. Deinde S. Martinus Episcopus, de quo canit Ecclesia: O Sanctissima anima, quam est gladius persecutoris non abstulit, palmam tamen Martyrii non amisit. Similiter SS. Franciscus Assisten. & Xaverius, S. Antonius de Padua, S. Theresia, & alii plurimi, quorum corda Martyrii desiderio exarserunt. Tertius gradus est illorum Sanctorum, quibus applicata fuerunt tormenta, & illata ærumnæ, pro fide confessione; sed, Deo illos protegente, illasi evaserunt; ut tres pueri Sidrac, Misac, & Ab denago de fornace ignis ardentis; S. Joannes Evangelista de ferventis olei dolio; SS. Pontifices Romani, Marcellus, Joannes, Silverius, Martinus, & Pontianus; pro quibus Ecclesia constituit octavum Responsorium in com. unius Martyr. Domine præveniisti eum &c. & alii multi. Quartus tandem gradus Martyrii est illorum, quos Deus fecit dignos, suum fundere sanguinem in testimonium fidei, vel heroicæ alicujus virtutis; de quibus

quibus scriptum est: *Viri sancti gloriosum sanguinem fuderunt pro Domino; amaverunt Christum in vita sua, imitati sunt eum in morte sua; & ideo coronas triumphales meruerunt. In com. plur. mart. resp. 2.* Quorum numerus in Ecclesia Catholica est innumerebilis.

Quo ad Quintum. Conditiones ad consummationem veri Martyrii sunt septem. *Prima*, ut Martyr sit homo Christianus, vel Cathecumenus cum voto Baptismi; casu quo realiter habere non possit spirituale regenerationis lavacrum; quod si potest, prius debet assumere; ut in *Martyrol. Rom. die 25. Decembr.* ubi inter plures millium Martyrum sub Decletiano Nicomediae interfectorum, multi erant Cathecumeni, qui solliciti se baptizare fecerunt, antequam comburerentur in ipsa Ecclesia, ut observat Emin. Card. de Lauræa de *Martyrio d. disp. 20. num. 66.* E contra abique aquæ baptismo Martyr obiit S. Emerentiana collectanea B. Agnetis, ut legimus in *Breviario die 23. Januarii. Secunda*, ut patiens pro fide sit Catholicus, nam hæreticis tormenta, & mors nihil profunt. *cap. Firmissime de Hæreticis. Tertia*, ut patiatur in odium fidei, & in ipso patiente voluntas patiendi sit, non pro vana gloria, aut honore mundano, sed pro Christi nomine, & veritate fidei Christianæ, juxta illud *Matth. 10. Qui perdidit animam suam propter ME, inveniet eam.* Sufficit autem prædicta voluntas non solum actualis, & virtualis, sed etiam habitualis. S. Thom. 2. 2. q. 83. art. 1. ad 2. quia supremus Agonotheta Christus plus non exigit, quam habitualem, quæ supponit præcessisse virtualem, & actualem, prout sola habitualis voluntas sufficit etiam in collatione Baptismi, Confirmationis, & Ordinis in fuscipiente; siquidem se passivè tantum habet Gobat *d. tract. 2. num. 615. & 616.* & Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 20. de Martyrio num. 83.*

Neque obstat potest huic tertiæ conditioni, quod multi coluntur ut Martyres, & tamen non fuerunt occisi in odium fidei; veluti Innocentes ab Herode, ob motivum politicum amissionis Regni. Plures Virgines, quia noluerunt assentiri Matrimonio Gentilium. Plures Episcopi ob Ecclesiasticæ libertatis defensionem; & alii ob alias virtutes.

Quoniam respondetur; FIDEM dupliciter considerari, vel tanquam revelatam ob credenda; vel tanquam revelatam ob agenda. Sufferre Martyrium in odium Fidei utroque modo, facit verum Martyrem; primo enim modo Fides dirigit intellectum in credendo, & dicitur speculativa; secundo autem modo ducit voluntatem in agendo, & dicitur Fides practica; itaque non minus est Testis fidelis revelationi Divinæ, qui defendit ea, quæ sunt credenda, quam qui defendit ea, quæ ex Divino Præcepto sunt operanda.

Hinc Martyr fuit Abel, qui occisus est ob Religionem; & Pietatem exercitam erga Deum, offerendo quæ habebat optima, sic eum Fide instrueret. Martyres fuerunt Isaias, Hieremias, Zacharias, Fratres Machabæi, ob observantiam legis, ad quam à Fide adigebantur. Martyr S. Joannes Baptista, ob reprehensionem incestuosæ copulæ Herodis cum Herodiade. Martyres S. Thomas Cantuariensis, S. Stanislaus Polonus, S. Engelbertus Coloniensis, S. Bellinus Episcopus Patavinus, ob defensionem Ecclesiasticæ libertatis, quam tueri proprio sanguine eos Fides edocuit. S. Lauren-

Doct. Clericali Tom. I. Liber I.

tius affatus, quia in pauperes distribuerat thesauros Ecclesiæ, & Titus Diaconus, de quo in *Martyrol. 16. Aug.* Imò Principes Apostolorum Petrus, & Paulus passi sunt Martyrium Romæ sub Nerone, non ob prædicationem credendorum; sed pro prædicatione, & exercitio Virtutum, à Fide Christiana dictatarum, præsertim castitatis, & continentia; ut notat Metaphrast. 29. Junii, & Emin. Card. Baronius *Ann. 68. & 69.* & erudite probat Emin. Card. de Lauræa de *Martyrio d. disp. 20. art. 7.* per totum Gobat. *d. tract. 2. num. 608.* & in altera sua *Theologia Juridico Morali seu Quinario tract. 5. cap. 18. sect. 6.* ubi tanquam verus Germanus docet, Martyrem esse appellandum, qui vitam amitteret, ob non evacuatum ab alio sibi propinatum craterem; quo cognoscebat, se inebriandum, & rationem exturbandam. Quo titulo eò magis videntur decorandi, qui vitam prodigunt tempore pestis, inserviendo infectis ex charitate, quamvis non nisi latè sumpto vocabulo Martyres sint vocandi, ex sententia Emin. Card. de Lauræa de *Martyrio cit. disp. 20. à num. 45. & seqq.*

Quarta conditio est, ut mors inferatur à persecutore, quia nulli licet, seipsum interficere: Hinc Salvator ait Petro: *Cum autem senseris, ex- 12*
tendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet, quo tu non vis. Hoc autem dixit, significans, quæ morte esset clarificaturus Deum. Joan. 21. Et de hoc scribitur *Matth. 10. Tradent enim vos in conciliis, & in synagogis suis flagellabunt vos.* Quod si quis objiciat exempla Martyrum 300. qui se projecerunt in ardentem calcis fornacem, ubi combusti, eorum cineres Massa candida facti sunt. *Martyrol. Rom. 24. Augusti,* vel S. Pelagii, ejusque Matris; & duarum Sororum, quæ se in profluentem projecerunt, ut evaderent manus insidiantium ipsarum pudicitia; quas S. Ambros. *lib. 2. de Virginit.* pulcherrimis verbis, ac sententiis laudat. Vel Sanctæ Euphrasie, quæ sinxit unguentum resistens ferro, & invitavit militem ad experiendum super collo ejusdem Virginis; quæ obtruncata fuit, ut narrat Niceph. Callixt. in *Hist. lib. 7. cap. 13.* Sive Sophroniæ Urbis Præfecti uxoris, quæ eadem de causa ense se transfixit, ut ex *Eusebio* notat Emin. Card. Baron. *Ann. 309. num. 10.* Sive SS. Apolloniæ, & Emerentianæ, quæ se projecerunt in rogam, *Brev. Rom. die 23. Jan. & 9. Febr.* His, & similibus respondetur, vel id factum esse peculiari instinctu Divino. S. Thom. 2. 2. q. 64. art. 5. ad 4. vel per errorem invincibilem à prædictis Sanctis Martyribus creditum, in iisdem circumstantiis id sibi licitum fuisse Lessius de *Justit. & Jur. lib. 2. cap. 9. num. 23.* Et Emin. Card. de Lugo eod. *tract. disp. 10. num. 16.* P. Menochius in *Storeis Cent. 2. cap. 27. & cap. 50.* Vel iussu tyrannorum, & mandato persecutorum mortem appetiisse, quamvis aliquantum, Deo impellente, ipsi, & ipsæ Martyres executionem prævenerint. Gobatus *d. tract. 2. num. 631.* & Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 20. num. 96.*

Quinta est conditio; ut Martyrio plectendus non habeat culpam mortalem, vel affectum ad illam; & ideo si sit in peccato mortali, confiteri debeat, 13
si copiam Confessoris habeat, sin minus actum contritionis, & amoris Deieliciat: quod si solummodò sit attritus, quamvis plurimi ex antiquis DD. reclamant, modernorum communis opinio est, quod virtute Martyrii efficiatur contritus, vitam obtineat æternam, & verus Martyr censetur, Mastrius

in 4. sent. d. disp. 2. art. 2. per totum, ubi principalem rationem esse dicit, quia hoc privilegium Christus concessit Martyrio, ut ex speciali Dei dispensatione habeat vim conferendi primam gratiam, & ad instar Sacramenti, Martyrem justificandi ex opere operato. Idem Maltius in sua Theol. Morali disp. 17. num. 6. Layman. lib. 3. sect. 3. De Fortitudine num. 6. Vers. Contrariam tamen sententiam, ubi DD. citat Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 29. sect. 3. concl. 2. Gobat d. tract. 2. De Baptismo Sanguinis num. 617. ubi non esse extendendum, ait, hoc privilegium Martyrio per pestem; seu ponentibus vitam in obsequio peste infectorum. Et novissimè Eminen. Card. de Lauræa d. tract. de Martyrio disp. 20. num. 146. quo loci, firmat, attritionem sufficere ad obtinendam gratiam, & justificationem in oculis pro fide auctoritate Ecclesiæ Catholice, quæ in spatio sexdecim sæculorum numquam distinxit inter Martyres attritos, & contritos; sed indifferenter haberi, & venerari ut Martyres, docuit, interfectos pro fide; quamvis mortaliter sit impossibile, quin inter tot Myriades Martyrum, aliqui, & quidem plures non fuerint in statu peccati mortalis, & solum attriti.

Sexta conditio est, quod Martyr, in passione non recalcitret, non detrectet, neque se defendat adversus Tyrannum: cum de Martyribus sanctis canat Ecclesiæ: Caduntur gladiis more bidentium; non murmurat resonat, non querimonia; sed corde impavido mens bene conscia, conservat patientiam. In Hymn. plur. Mart. ad Vesp. Quare milites Catholici interempti ab hæreticis, atque Turcis ex odio Religionis Orthodoxæ, sunt extra censum verorum Martyrum, si animam exhalarunt, dum se se armis defendebant. Lessius lib. 3. de virtutibus cap. 1. num. 36. Gobat d. tract. 2. num. 614. & Emin. Card. de Lauræa d. disput. 20. num. 266. ubi excusat partem hominis inferiorem, si reformidet tormenta; nam etiam Salvator, in solamen nostrum, tempore Passionis suæ caput pavere, & cadere, quia spiritus promptus erat, caro autem infirma; sed subjunxit, & dixit ad Patrem: Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu, fiat voluntas tua. Matth. 26.

Septima, & ultima conditio veri Martyrii est, ut Martyr sit constans in tormentis usque in finem, & habeat voluntatem perseverantem in passione usque ad mortem; cum scriptum sit: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Matth. 24. 13. & Apoc. 2. Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Propterea intra quadraginta Martyres sub Licinio, qui non perseveravit in frigore sustinendo, sed in tepidum balneum descendit, perdidit coronam, quam Janitor meruit obtinere, ut in Brev. Roman. die 10. Martii.

Quo ad ultimum effectus Martyrii sunt sequentes. 1. Supplet Baptismum aquæ, si hic haberi non possit, & delet peccatum originale. 2. Si deficiat Confessarius, delet omnia peccata actualia in adulto ex opere operato, sola attritione interveniente, ut diximus in quinta conditione. 3. Relaxat omnem pœnam, ita ut Martyr statim evelet ad Paradisum. 4. Dum Martyr est in conflictu, & agone, habet specialem Dei assistentiam. 5. Martyrum corpora venerantur ab Ecclesiâ, reponuntur in Altaribus, dies festi, ac templa ipsis consecrantur. 6. Eorum animæ in cælo, præter essentialem gloriam, potiuntur lætitiâ singulari ob Aureolam Martyrii, quæ est præ-

excellenter aureolis Virginum, atque Doctorum. Raynaud. de Martyrio part. 2. cap. 6. n. 32. & 33. Gobat d. tract. 2. num. 619. Maltius in Theol. Moral. disp. 17. n. 6. Layman. d. lib. 3. sect. 3. de Fortitudine num. 6. & 7. & Emin. Card. de Lauræa de Martyrio d. disp. 20. art. ult. atque in 4. Sent. tom. 4. disp. 22. num. 48.

Tandem corollarii loco ad materiam Martyrii Clerus noster notavit causam, propter quam (ut plurimum) ignis, rotæ, bestie, & aquæ parcebant Martyribus; ac semper gladius eos interimebat, Eamque fuisse (cæteris relictis, videndis in Gobato d. tract. 2. num. 633.) quia Deus volebat ostendere, Martyres esse verè nobiles, qui solo gladio de Jure plectuntur. Philipp. Berlaymont. in Parad. Puer part. 3. c. 4. & Gobat ubi supra in fine. Est tamen advertendum, aliquando Deum voluisse, ut neque gladius, seu ensis perimere posset aliquem è suis SS. Martyribus, ad suam omnipotentiam demonstrandam, & crudelitatem paganorum confundendam ut legitur de S. Cæcilia Virgine, & Martyre, de qua Breviar. Roman. die 22. Novembr. ait; quod ad eam immisus est carnifex, qui ter securi idam, cum caput abscindere non potuisset, semivivam reliquit.

DECISIO XXVIII.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, quando Diaconus possit solemniter baptizare, nec non Parochus suspensus à Divinis.

SUMMARIUM.

- 1 Diaconus an possit baptizare, si Parochus absit?
- 2 An solemniter, vel privatè.
- 3 Parochi licentia est necessaria ad baptizandum extraneis necessitatibus.
4. Parochus suspensus an possit baptizare? & num. 7.
- 5 Suspensio à Divinis quæ, & quotuplex sit?
- 6 Sacerdotis officium est baptizare.
- 8 Suspensus à Divinis baptizat in casu necessitatis, sed privatè.
- 9 Impotentia Parochi suspensi à divinis ob debita an eum excuset, si baptizet?
- 10 Beneficium cap. Odoardus de Solut. denegatur in 20. casibus.

Explicite Sanguinis baptismate, & iis, quæ ad essentialiam Martyrii spectant, reassumendo materiam, & tractatum Baptismi Fluminis duo casus sunt decidendi. Primus est Diaconus, absente Parocho, infantem ad Ecclesiam delatum baptizat. Queritur, an bene, vel malè agat? Pro hujus casus intelligentia, & germana resolutione duo sunt præmittenda, ac prænotanda. Unum, quod nulli licet, extra casum extremæ necessitatis, baptizare infantes absque proprii Parochi licentia; vel expressâ, vel tacita; & hoc sub mortali, quia cum baptizare spectet ad Parochum, qui sibi usurpat hoc munus, eo invito, violat Jus alterius, & pervertit Ecclesiæ ordinationem. Barbosa de Parocho cap. 18. num. 12. Layman. lib. 5. tract. 2. cap. 7. num. 2. Gobat de Baptismo tract. 2. num. 132. & 134. ubi subdit, Presbyterum, invadentem in hac materia jus alienum, peccate quidem mortaliter, sed nullam incurrere

incurrere censuram, vel irregularitatem. *Alterum*, quod Diaconi officium est quidem baptizare, sed hoc est suspensum, & restrictum ad duos tantum casus, videlicet ad expressam Parochi commissionem; & ad periculum mortis baptizandi. *Cap. Diaconos. 13. & ibi Gloss. diff. 93.* In primo casu omnes DD. concordant, Diaconum posse baptizare solemniter. *Sotus in 4. d. 4. art. 3. concl. 2. Layman, d. lib. 5. tract. 2. cap. 7. num. 3. Vers. Dico quinto.* In secundo autem casu, digladiantur, simul, quia alii tenent, posse à Diacono dari Baptismum privatè, id est, omittis cæremoniis, & cum sola aqua, ut laicis est permissum: propter illa Verba in cit. *cap. Diaconos: ibi: Nisi necessitas extrema compellat, quod etiam in laicis Christianis facere plerumque conceditur.* Ergo eo modo, quo baptizaret laicus, id est, baptismo privato, cum sola aqua, & absque solemnè ritu, & cæremoniis. *Coninck. de Sacramen. quest. 67. art. 50. dub. 3. num. 27.* quem refert Summa Diana in *Verb. Baptismi Minister. num. 54.* & sequitur Layman, d. lib. 5. tract. 2. cap. 7. sub num. 3. *propè finem.* Alii verò docent, etiam in casu necessitatis Diaconum posse solemniter baptizare, quia facit id ex officio, cujus exercitium in tali casu liberum remanet. *Suarez in 3. par. tom. 3. disp. 23. sect. 3. Diana part. 5. tract. 3. resol. 28.* Quæ locatur in *Coordin. tom. 1. tract. 1. resol. 47.* Et Gobat de *Baptismo d. tract. 2. num. 137. in fine.*

His præmissis, dixerunt. Si urgebat necessitas baptizandi infantem delatum ad Ecclesiam, Diaconus bene egit illum baptizando, etsi solemniter, Parocho ablente, ex Suarez, Diana, & Gobat *supracit.* Malè autem fecit, cessante necessitate; cum non haberet à Parocho commissionem vel expressam, vel saltem tacitam, tum quia invadit Jus alienum, tum etiam quia operatur contra dispositionem Juris, à quo suspensum fuit sui officii exercitium, d. *cap. Diaconus.* Layman, & Gobat *supracit.* qui d. tract. 2. num. 140. notat, incurrere etiam irregularitatem per text. in *cap. 1. De Cleric. nov. ordin. ministran.*

Alter casus est huiusmodi. Parochus suspensionis pœna à Iudice irretitus, donec æs alienum solvat, in infantem baptizat. Quæritur, an licet? Præmittendum. Primò Suspensionem esse Censuram, per quam persona Ecclesiastica impeditur aliqua potestate, aut jure Ecclesiastico uti. *Navarr. cap. 27. num. 151. Avila de Censur. part. 3. disp. 1. dub. 1. & Layman, lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 1. num. 1.* Quæ quidem suspensio est duplex, *Totalis*, quæ suspendit tam ab officio, quam à beneficio; & *Partialis*, per quam quis suspenditur, vel ab officio tantum, vel volummodo à beneficio. *Layman. d. cap. 1. num. 2.* ubi notat, quòd qui fuit absolutè suspensus absque alia limitatione, vel declaratione, intelligitur de suspensione totali, quod extra controversiam est apud omnes Doctores. *Secundò* præmiserunt, officium esse Sacerdotis solemniter baptizare extra casum necessitatis; ex vi ordinationis suæ, quod omnes admittunt, *S. Thom. q. 67. art. 2. Concil. Florentin. in Decreto Eugenii IV.* Ea ratione, quia data est Presbyteris facultas consecrandi Corpus Christi, & illud distribuendi fidelibus, & per consequens opus fuit, ut haberent jus disponendi fideles ad recipiendum Corpus Christi, quæ dispositio incipit per Baptismum. *Layman d. lib. 5. tract. 2. cap. 7. n. 2. Gobat de Baptismo tract. 2. num. 130.* qui hoc officium considerant præcipuè in Parocho;

nam per Baptismum quis recipitur in collegium Ecclesiæ militantis, & ad Præsidentem collegii spectat recipere. *Summa Diana Verb. Minister Baptismi num. 54. Matrius in Theol. Moral. disp. 17. num. 33.* Et Eminent. Card. de Lauræa de *Baptismo disp. 15. art. 1. num. 1.*

His præmissis responderunt, illicitè Parochum à Divinis suspensum baptizare solemniter infantem, quia id ei ex officio competit; at per suspensionem prohibita ei sunt, quæ ex officio ad illum spectant, prout est solemniter baptizare. *Layman. de Suspens. d. lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 1. n. 6. corollar. 4. Gobat d. tract. 2. num. 130. & tract. 7. num. 195.* argumento deducto à simili circa illum, qui suspensus ab officio absolvit, & illum qui baptizat. Quocirca dictus Parochus peccavit mortaliter, & incurrit irregularitatem. *Summa Diana Verb. Irregularitas ex delicto. nu. 34. Avila de Censur. part. 7. sect. 2. dub. 2. Matrius in Theol. Moral. disp. 13. num. 86. in fine. & n. 94. in fine;* ubi advertit, & irregularitatem ipso facto incurri ab eo, qui est suspensus à Divinis, si exerceat actum ordinis; secus verò si exerceret actum Jurisdictionis; nam in hoc casu non incurreret in Irregularitatem, sed esse puniendus Judicis arbitrio; quod tamen intelligendum est de Jurisdictione in foro exteriori, & contentioso, non autem in foro interiori, ut de absolute Sacramentali, quæ cum pendeat ab officio, & ordine inducit irregularitatem. Idem Matrius d. *disp. 13. num. 129.* & ibi Covar. Azor. Suar. Filliuc. & Bonac.

Cæterum studentes nostri exceperunt duos casus, in quibus ipse Parochus suspensus à Divinis, baptizando non peccaret, neque incurreret irregularitatem. Unus est, si baptizaret infantem in casu necessitatis Baptismo privato; id est, absque ritibus, & cæremoniis; quia hoc non est officium ordinis, & laicis quoque est permissum. *Navar. cap. 27. num. 163. & Laym. pluribus cit. d. lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 1. num. 2. Vers. suspensio totalis.* Alter casus est, si Parochus suspensus à Divinis, donec æs alienum solvat, esset moraliter impotens ad solvendum; tunc enim impotentia, etiam moralis excusaret illum à censura, & contumacia, & sic posset solemniter baptizare absque peccato, & absque irregularitate, ex doctrina Bonacinae de *Censur. in com. disp. 1. q. 2. punct. 3. num. 1. Reginald. libr. 9. cap. 11. num. 206. & Naldus Verb. 9. Suspensio. num. 10.* Porro talis exceptio non est admittenda, neque practicanda; quia si Parochus est impotens ad solvendum, debet deducere suam impotentiam coram Iudice, & petere beneficium *cap. Odoard. de Solutionib.* videlicet, quòd non molestetur à creditoribus, donec venerit ad pinguiores fortunas; quæ petitio facienda est in Iudicio, citatis prius ipsis creditoribus. *Theaur. Pedemon. decis. 15. Valasc. conf. 50. & Barbosa de Jure Eccl. Univ. lib. 1. cap. 39. §. 6. num. 4. & probata prius ejus paupertate, & impotentia;* & (quod magis interest) docto, se esse in casu, in quo intret beneficium d. *cap. Odoardus;* quandoquidem sunt viginti casus, in quibus non conceditur dictum beneficium; scilicet, si Clericus sit excommunicatus: si falso asseruit se esse divitem: si cum creditore versatus sit cum dolo: si factus sit Clericus post contracta debita: si exercuit illicitam negotiationem: si debita contraxit sub spe gaudendi hoc beneficio: si consumpsit bona in ludo, vel luxuriose vivendo: si fuerit per tres sententias

condemnatus: si sit obligatus in forma Camera Apostolica: si agatur de Pensione Ecclesiastica solvenda: si conveniatur actione reali: si debitum descendat ex delicto: si creditor sit ipso Clerico pauperior: si debitum sit causa depositi: si hæres sit Clericus non confecto inventario: si administravit bona aliena: si sit perjurus, vel suspectus de fuga: vel si debitum negavit; de quibus omnibus casibus tractat Barbosa d. lib. 1. cap. 39. §. 6. ubi textus, & DD. cumulat; nec non Genuent. in Praxi cap. 4. & Anton. de Possentib. singul. 168. Igitur concludendum, quod Parochus judicialiter à Divinis suspensus, donec solvat æs alienum, non potest exercere actus ordinis sub prætextu impotentia ad solvendum, nisi à Judice probata impotentia liberetur à suspensione; aliàs peccabit mortaliter, & erit irregularis.

DECISIO. XXIX.

ARGUMENTUM.

Quenam sit materia Baptismi declaratur in hac Decisione. Referuntur errores hæreticorum circa ipsam materiam; & resolvuntur octo dubia à nemine ignoranda circa collationem Sacramenti Baptismi.

SUMMARIUM.

- 1 Materia Baptismi qua, & quotuplex sit? & num. 3.
- 2 Hæreticorum errores circa materiam Baptismi.
- 3 Aqua est materia remota Baptismi. Proxima ipsa ablutio.
- 4 Aqua miraculosè exorta an sit Materia Baptismi?
- 5 Aqua artificialis an sit materia sufficiens?
- 6 Ablutio an unica, vel trina esse debeat in Baptismo?
- 7 Puer projectus in puteum cum prolutione forma an sit baptizatus?
- 8 Ablutio in qua parte corporis baptizandi sit facienda?
- 9 Capillorum ablutio an sufficiat in Baptismo?
- 10 Infans inclusus in Secundina an valide baptizetur?
- 11 Infans nondum egressus ex utero Matris an possit baptizari?
- 12 Apostoli qua methodo baptizabant?

Quodcumque Sacramentum constare ex materia, forma, & intentione tum ministri, tum suscipientis diximus supra de Sacram. in genere Decis. 1. num. 8. quapropter ad plenam explicationem Sacramenti Baptismi, de quo agimus, oportet scire, Quæ, & Quotuplex sit Materia Baptismi? Præmittendum ad intelligentiam Quæstionis, Tres præcipuos errores adinventos ab hæreticis circa Materiam Baptismi. Flagellantes dicebant, materiam esse sanguinem, ideo flagellis illum ex humeris extrahebant, & in eo se baptizatos dicebant, tum quia in circumcisione, quæ erat figura Baptismi, sanguinis fiebat effusio; tum etiam quia scribit Apostolus ad Hebr. 9. Sine sanguinis effusione non fit remissio. Alii hæretici Jacobitas dicebant, materiam Baptismi esse igneam quandam adulationem faciendam in fronte, vel genis parvulorum; eo quia S. Joan-

nes Baptista prædixerat: Ego quidem baptizo in aqua, in Penitentiam: qui autem post me venturus est (id est Christus) ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, & igne. Matth. 3. 11. Novissimè Lutherus cap. 17. colloquiorum symposiacorum docuit, sufficere ad materiam Baptismi quemlibet liquorem, ut aquam, vinum, cerevisiam, & quidquid potest madefacere, & esse balneum; quas ineptas hæreses, & hæreticales ineptias confutat Emin. Cardin. de Lauræa in 4. sentent. tom. 1. de Baptismo disp. 12. art. 2. à num. 10. & seqq. ubi respondet Flagellantibus, Circumcisionem fuisse figuram Baptismi quo ad effectum tantum; non quoad entitatem, & significationem; verbaque Apostoli ad Heb. 9. aptè significare sanguinem pretiosissimum Redemptoris nostri JESU CHRISTI. Circa verò Jacobitas, prædixisse Præcursores Domini, Baptismum Christi instituendum in aqua cum virtute Spiritus Sancti, quò verò ad ignem intelligi metaphoricè de igne charitatis, & gratiæ, quem Baptismus Joannis conferre non valebat. Vel de purgatione totius mundi faciendâ à Christo post diem Judicii universalis, ideo sequitur textus Evangelicus dicere, Cujus ventilabrum in manu sua & permundabit aream suam. Matth. 13. 12. Ad errorem Lutheri superfluum esset responsum, cum habeamus Evangelium manifestum Joan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, &c. & ideo illum confutat Gobat de Baptismo tract. 2. num. 15.

His præmissis, respondentes Quæsitio omnes dixerunt: Duplicem esse materiam Baptismi, Remotam, & Proximam. Materia remota est Aqua simplex, naturalis, sed elementaris; sive ex mari, sive ex flumine, fonte, puteo, seu palude in casu necessitatis etiam non benedicta: ad extra dictum casum benedicta juxta ritum Missalis Romani in die Sabbati Sancti. Materia proxima est ipsa ablutio, seu lotio facta hominis cum ipsa aqua. Hac responsio est de fide ob apertas Scripturas, quæ denotant Aquam materiam remotam Baptismi, videlicet, Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, Joan. 3. 5. Et Ab. 8. Ecce aqua, quid prohibet me baptizari? Et ad Ephes. 5. Mundans eam (id est Ecclesiam) lavacro aquæ. Et ob diffinitiones Conciliorum tum Lateranensis in cap. Firmiter, De Summa Trinit. & Fid. Cath. tum Florentini in Decreto Eugenii, tum etiam Tridentini sess. 7. Can. 2. de Baptismo. Congruum autem fuit, ut Aqua deputaretur pro materia Baptismi, ut semper, & ubique præstò esse posset; & ut significaret effectus Baptismi, non solum in abluendis sordibus culpæ, sed etiam quia aqua est frigida, fluida, lucida, necessaria, & communis; juxta quas proprietates operatur baptismus, qui reprimat affectus concupiscentiæ, fleat rigorem inobedientiæ illustrat claritatem fidei, introducit in viam salutis; & est Sacramentum omnibus necessarium, & ideo institutum in materia ubique reperibili. Mastrius in 4. sent. disp. 2. de Baptismo art. 1. Et in Theolog. Moral. disp. 17. num. 16. & Emin. Card. de Lauræa d. tom. 1. De Baptismo disp. 12. nu. 11. Quod autem habemus in Historiis sacris de Aquis miraculosè eventientibus, & Baptisteria implemibus pro Catechumenis baptizandis; dicendum est, eas fuisse aquas naturales, elementares, jussu Dei, (cui omnia sunt possibilia) de terraeductas sicut illæ de petra in deserto. Exod. 17. 6. Vide Magrium in Hierolexic. Verb. Baptismus pag. 70. Sarnellium

nellium *epist.* 31. pag. 129. Et Joan. Bonifac. Baggattam in *Admir. Orbis Christiani. tom. 1. lib. 3. cap. 8. & tom. 2. lib. 3. cap. 1. §. 2.* Materia vero Proxima est applicatio ipsius aquæ, quæ sit per lotionem, seu ablutionem; intelligendo ablutionem uti *Passionem*, non autem uti *Actionem*: videlicet uti consistentem in baptizando, non in baptizante; aliàs sequeretur (si baptismus esset ablutio, quæ est actio) quod si Minister simul, & eadem asperzione plures baptizaret, esset ibi unicus tantum Baptismus, quia esset unica tantum actio, quod est falsum; nam tot essent baptismata, quot aspersi fuissent cum aqua. Et è contra si duo acti- vè eundem hominem baptizarent; sequeretur, plura ibi esse Sacramenta; quia ibi plures interveniunt actiones, quod etiam est falsum; quia homo ille unum tantum susciperet Baptismum; sicut una est tantum ablutio passiva. *Mastrius in Theol. Moral. disp. 17. num. 17.* Et Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp. 12. num. 15.*

Occasione hujus Quæstionis à studiosis nostris facta fuerunt dubia sequentia; quorum resolutionem non me piget in gratiam hujus doctissimi Cleri, hic breviter ponere. Dubia sunt, 1. An aquæ artificiales, vel aqua impura sint materia Baptismi? 2. An immersio, vel ablutio debeat esse trina? 3. An infans projectus in puteum, vel in flumen cum prolatione formæ sit Baptizatus? 4. Quænam corporis pars sit abluenda? 5. An sufficiat abluere capillos? 6. An sit baptizatus puer existens in Secundina? 7. An possit baptizari fœtus nondum egressus ex utero? 8. An Apostoli baptizaverint per asperisionem, vel infusionem aquæ? Quæ dubia ita breviter resolvuntur.

Quod ad Primum. Artificiales aquæ non sunt materia Baptismi, veluti Rosacæ, Cedrinæ, Cerevisiæ, Prudum, Atramentum, Nix, Grando, Glacies, Prutina (nisi liquefiant) neque aqua impura, si adeo lituosa sit, ut vim abluendi non habeat. *Layman. lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 4. Gobat de Baptism. d. tract. 2. à num. 10. & seqq. Mastrius in Moral. d. disp. 17. num. 16.* Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp. 12. n. 12.* & nos explicuimus anno proxime præterito de Sacramentis in genere *decis. 6. num. 3.*

Quod ad secundum: sicut diximus supra *decis. 15. num. 9. & 10.* his temporibus immersio, seu ablutio potest esse aut trina, aut unica; consuetudo tamen Diœcesis est servanda. *Layman. d. lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 4. Vers. Dico secundò, ubi notat, olim præceptum fuisse, ut in baptismo fieret trina immersio, seu ablutio ad coercendos hæreticos Eunomianos, impugnantes Mystrium SS. Trinitatis, & dicentes, unicam esse debere immersionem cum invocatione mortis Christi: Cap. Mul- ti De Consecrat. dist. 4.* Sed non multò post cum Ariani in Hispania ex trina immersione in Baptismo deducerent, etsi falsò, tres Divinas Personas esse non unius substantiæ, seu naturæ, statutum fuit, ut semel tantum mergendo Baptismus fieret: *Concil. Toletan. 4. can. 5. S. Gregor. lib. 1. epist. 41. & S. Hieron. in Epist. ad Ephes. cap. 4.*

Quod ad Tertium, An infans projectus in puteum, vel in flumen, cum prolatione formæ sit baptizatus? est famosa quæstio, in qua pro utraque patre stant rationes, & Doctores, loquentes de validitate (quia omnes concordant, esse illicitam talem projectionem, iniquam, & mortiferam.) Igitur, quod dictus infans non sit bapti-

zatus tenent Riccard. Palduan. Marfil, Sylvest. Armilla, & alii, quos citat, & sequitur Mastrius in *d. 4. sent. disp. 2. de Baptismo num. 41.* ex mente Scoti in *4. d. 4. q. 3. sub A. & in sua Theol. Moral. d. disput. 17. num. 19.* Qui has allegat rationes. 1. Ablutio Baptismalis ordinatur ad vitam spirituales, & non ad mortem corporalem. 2. In tantum immersio in aquam est ablutio Sacramentalis, in quantum sequatur emersio ex eadem aqua; nam per immersionem repræsentatur Christi sepultura; & per emersionem Resurrectio Christi. Sed projectio infantis non est actus ordinatus ex sui natura ad immersionem, & emersionem subsequentem. Ergo non est ablutio Sacramentalis. 3. Ablutio, quæ est materia Baptismi, talis esse debet, ut ex natura sua sit ordinata ad sordes abluendas, non ad mortem dandam; hoc enim convenit Divinæ institutioni hujus Sacramenti, & ablutioni usuali, & morali, in qua est Sacramentum institutum. Sed talis non est projectio infantis in puteum, vel in flumen. Ergo non erit baptizatus. Contrariam sententiam tenent Suarez, Vasquez, Coninch, Bonacina, Diana, & alii, quos citat, & sequitur Layman. *d. lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 6. Vers. Dico secundò:* Horum fundamentum est, quod infans iste est aqua ablutus: Ergo baptizatus, stantibus verbis formæ in eodem instanti prolatis. Neque obstat, quod sequatur mors infantis: nam Baptismus est ordinatus ad vitam spirituales; non etiam ad corporalem. Simile de eo, qui baptizando infantem in cuna, tantam aquam infunderet, ut eum subfocaret. Vel si Minister baptizando per immersionem, mergat puerum in flumine, quem ex manu elapsum retrahere non possit, ita ut mori contingat; in utroque enim casu erit verus Baptismus, etsi mors sequatur. Hanc sententiam videtur amplecti Emin. Card. de Lauræa *d. disp. 12. num. 34.* ubi advertit, Scotum non docuisse contrarium, sed solum dixisse, talem projectionem esse illicitam, & peccaminosam; & nemo debet committere peccatum, ut consulat animæ alterius salutem. Ego dico, projectionem antedictam, & esse illicitam, & nullo modo posse dici Baptismum; siquidem non est actio de sui natura ordinata ad abluendum infantem, sed ad illum submergendum, & necandum; & ideo adhærendum esse censco primæ opinioni, quam tenet etiam Gobat *d. tract. 2. de Baptismo. num. 51. & num. 262.*

Quod ad Quartum. Non totum corpus est abluendum de necessitate Sacramenti, sed solum caput, in quo vigent omnes sensus hominis. *Cap. Postquam vos. De consecrat. dist. 4. Catechism. Rom. de Baptismo. sect. 19. & Rituale in Rubric. de Baptismo.* Quod si in capite ablutio fieri non possit, ut evenit, si in partu modus naturalis vertatur, erit validus Baptismus, si ablutio fieri poterit in pectore, vel sapulis. At si in pede, in digitove tantum fiat, Baptismus est dubius, & egrediente fœtu ex vulva cum vita, erit ipse sub conditione rebaptizandus. *Cap. De quibus. Extr. De Baptismo. Sylvest. Verb. Baptismus 4. q. 1. Layman. d. lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 3. Gobat. dist. tract. 2. num. 52. Summ. Diana Verb. Baptismi materia num. 24. & seqq. Mastrius in 4. sent. d. disp. 2. num. 45. & in Theol. Mor. d. disp. 17. num. 21. & 22.* Et Eminen. Cardin. de Lauræa *d. disp. 12. num. 36.*

Quod ad Quintum: An in Baptismo sufficiat ab-

lutio

lutio capillorum? disputat Emin. Cardin. de Lugo in *Responsis Moralib. lib. 1. dub. 1.* pro utraque parte; & quidem pro negativa, quam tenent Bonacin. de *Sacram. disp. 2. quest. 2. punct. 3. num. 21.* Roderic. in *sum. par. 1. cap. 25. Concl. 2. in fine.* Jo. de Cruz in *Direct. Conf. p. 2. q. 2. de Baptism. dub. 2. concl. 1.* Sylvius in *3. par. q. 66. artic. 7.* & Panimoli. *decis. 104. num. 3.* Facit hæc ratio, quod capilli non sunt pars hominis, sed quædam superfuitas, & excrementum non informatum anima; & ideo rescinduntur sine dolore, & sine sensu. E contra facit pro affirmativa, qui capilli sunt vera pars corporis humani, deservientes tum ad ornatum, tum ad fovendam cutem capitis, & secundum Philosophos probabilior est opinio, eos informari anima rationali, & nutriri per subtilissimas venulas in ipsis existentes; ideoque in statu beatifico corpora gloriosa habebunt suos capillos, juxta promissionem Christi: *Et capillus de capite vestro non peribit. Joan. 11. 1.* & qui debet tangere caput, satisfacit tangendo capillos, ut Episcopus in ordinatione Presbyteri. Ideo hanc affirmativam opinionem amplexati sunt Eminentiss. Cardin. Toletus in *sum. lib. 2. cap. 18. num. 10.* Valentia *tom. 4. disp. 4. q. 5. punct. 2.* Henriquez, Coninch, Graffius, Possevinus, & alii citati per ipsum Emin. Cardin. de Lugo d. *lib. 1. dub. 1. num. 3.* quibus adstipulatur Gobat d. *tract. 2. n. 53.* Cæterum vera est responsio, Baptismum in hoc casu esse dubium; idcirco repetendum sub conditione, ut resolvit idem Emin. de Lugo. d. *dub. 1. n. 10.* Layman. d. *lib. 5. tract. 2. c. 3. sub num. 3. Vers. Eademque ratio;* & novissimè Mastrius in *4. sent. d. disput. 2. n. 47. & in Theolog. Moral. d. disput. 17. num. 21. in fine, & num. 22.*

Quo ad sextum: Et si Aversag. 64. sect. 2. velit, Baptismum esse validum, dum baptizatur infans inclusus in Secundina, dummodò membrana illa ita subtilis, & porosa sit, ut aqua ad ipsum corpus possit permeare, & circa illud fluere, quod approbat Gobat d. *tract. 2. num. 58. & num. 654.* extendens id etiam ad umbilici ablutionem; nihilominus communis est opinio DD. supracitatorum, Baptismum esse dubium, & sic sub conditione repetendum.

Quo ad Septimum: Non esse capacem Baptismi hominem non natum, & adhuc in utero Matris existentem, docuerunt plures DD. quos cumulat, & sectatur Comitulus resp. *Mor. lib. 1. q. 13. per text. in maternis 115. de Consecrat. dist. 4.* Et Mastrius in *Theol. Moral. d. disp. 17. num. 41.* Sed contrariam opinionem tenent Lessius in *3. p. quest. 68. num. 31.* Layman. d. *lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 2.* & Gobat d. *tract. 2. de Baptismo num. 56. & 57.* ubi ex judicio Medicorum refert, in puerperio adeo aperiri matricem, in qua est infans, ut ab obstetrice tangi possit, & per eam digiti aqua madefactis, in periculo suffocationis, posse baptizari; vel aliquo tubo, seu chirurgico instrumento aquam calidam per os vulvæ, usque ad matricem infundi, qua fœtus tingatur, & prolutione formæ baptizetur; si tamen vivus egrediatur, erit rebaptizandus sub conditione. Eminen. Cardin. de Lauræa d. *disp. 12. de Baptismo num. 36. & 37.*

Quo ad Octavum: Communis est opinio Doctorum, Apostolos baptizasse fideles ad fidem conversos per aquæ aspersionem, eò quia videtur difficile intellectu, quod una die fermè tria mil-

lia hominum baptizaverint, ut legitur *Act. 2. 41.* Porò est probabilissima sententia, per aquæ infusionem datum iisdem fuisse Baptismum; sicut enim una die Episcopus sacro Chrismate tot pueros signare solet, sic Apostolos baptizare potuisse est credendum; Layman. d. *cap. 3. n. 1. Coroll. 3.* præcipue quia non soli Apostoli conversos sacro laticè tangebant, quamvis essent duodecim, sed secum erat turba fratrum ferè centum viginti, qui omnes ministri Baptismi esse potuerunt, ut subtiliter, & prudenter considerat Emin. Cardin. de Lauræa d. *disp. 12. de Baptismo num. 37.*

DECISIO XXX.

ARGUMENTUM.

Formam Sacramenti Baptismi explicat hæc Decisio, referens errores hæreticorum circa illam, & docens quæ verba sint in ipsa forma de Præcepto tantum, & quæ de ejus essentia? Plures quæstiones scitu necessariae, ac curiosæ deciduntur attinentes ad ipsam formam. Baptizare extra Ecclesiam non licet, duobus casibus exceptis, nempe necessitatis, & Filiorum Principum.

SUMMARIUM.

- 1 Forma Baptismi quoniam sit? & num. 3.
- 2 Errores hæreticorum circa formam Baptismi.
- 3 Verba in forma Baptismi, quæ sint de ejus essentia?
- 4 Differentia in Baptismo cum verbis Latinis, & cum Italicis.
- 5 In nomine Christi an sit forma Baptismi?
- 6 An in nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab utroque?
- 7 Masculus si baptizetur, & credatur femina; vel è contra, an sit validus Baptismus?
- 8 Verba formæ Baptismi an inverti obstit ejus validitati?
- 9 Locus dandi Baptismum est Ecclesia, exceptis Filiis Principum, & necessitatis casibus.
- 10 Liberos appellacione veniunt Nepotes, Pronepotes, & alii descendentes ab eis.

ENucleata prima parte Sacramenti Baptismi, nempe materia, transcendendum est ad secundam. Ideò quaeritur, Quæ sit forma Baptismi? Respondent DD. formam Baptismi in Ecclesia Latina esse: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* In Ecclesia autem Græca: *Baptizetur servus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.* Pro intelligentia sunt notanda sequentia.

Primum. Quod Hæretici Eutychiani, & Eunomiani laceraverant totam formam, & baptizabant: In morte Domini. Socrat *Hist. Tripartita lib. 9. Ar. 2.* riani dicebant: *Ego te baptizo in nomine Patris per Filium, in Spiritu Sancto.* Niceph. *lib. 10. Hist. cap. 35.* Sabelcani, & Gnostici baptizabant in nomine Dei. Irenæus *lib. 1. advers. hæres. cap. 18.* Lutherani, & Zuinglistæ asserunt, formam esse ad libitum cuiuscumque; quia Christus non præcepit Apostolis, ut hæc, vel illa verba baptizando servarent. Emin. Cardin. de Lauræa *dict. disp. 12. de Baptismo num. 39.*

Secun-

Secundum. Forma Baptismi consistit in verbis experimentibus actum Baptizandi, Baptizantem, Baptizatum, & Personas Sanctissimæ Trinitatis; siquidem in Baptismo duplex intervenit causa. Una principalis quæ est Sanctissima Trinitas: & alia Instrumentalis, quæ est Minister baptizans, & ideo utraque exprimi debet, & si quis dixerit, abluendo puerum, *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*: & non dixerit: *Ego te baptizo*: nihil agit. cap. 1. De Baptismo. Et decidimus supra De Sacramentis in genere Decif. 8. Græcorum forma continet virtualiter actum prædictum, & personam Ministri; quamvis non exprimat illum, ex eo quod antiquitus videbatur multis, virtutem Baptismi posse attribui ipsi Ministro, & ad hunc errorem evitandum, voluerunt non exprimere Ministri personam. Mastrius in Theol. Mor. d. disp. 17. num. 26. & 27. ubi tamen advertit, licitum quidem esse tacere personam Ministri, sed non etiam illam excludere; non enim esset Baptismus, si diceretur: *Baptizatus te Christus, & non ego. In nomine Patris, &c.*

Tertium: Propterea in nostra Forma Ecclesiæ Latinæ, & alia Verba sunt de necessitate Sacramenti, nempe *Baptizo te in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Quia ly *Baptizo*, significatur Minister. Ly *Te*, persona baptizata, nam nemo seipsum potest baptizare. Ly *In nomine Unitas* divinarum Personarum. Ly *Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, Expressio Sanctissimæ Trinitatis. Alia Verba sunt de Præcepto; videlicet, *Ly Ego, In, & Amen*, ac Idioma Latinum, quando baptizatur ex officio. Eminen. Cardin. de Lauræa d. disp. 12. num. 45. Gobat d. tract. 2. num. 69. ubi prudenter admittit in Idiomate Latino: nam in Italico, ly *Ego*, & *In*, sunt de essentia Sacramenti, nam nihil ageret, qui Italicè baptizando diceret: *Battezo, N. In nomine del Padre, del Figliuolo, dello Spirito Santo*.

Quartum: Ex quibus deducitur, esse Baptismum irritum, si dicatur: *Ego te Baptizo in Nomine Christi*, sive in Nomine trium Personarum, aut in Nomine SS. Trinitatis. Neque valet dicere, quod in principio Ecclesiæ Apostoli baptizabant in nomine Jesu, ut legitur in Actib. Apost. cap. 2. num. 38. ibi *Baptizetur unusquisque vestrum in Nomine Jesu Christi*. Et cap. 10. 48. *Iussit eos (Petrus) baptizari in Nomine Domini Jesu Christi*. Et c. 19. 5. *His auditis, baptizati sunt in Nomine Domini Jesu*. Quia in hac celebri, & in Scholis agitata questione, etsi dixerint antiquiores Theologi, & Sancti Doctores, talem formam servasse Apostolos ex dispensatione divina, ut nomen Christi JESU reciperetur cum veneratione. S. Thom. 3. p. q. 66. art. 6. Scotus in 4. d. 3. q. 2. sub. 1. S. Bonav. ibid. q. 2. num. 27. & alii, quos allegat Emin. Card. de Lauræa d. disp. 12. num. 52. & 54. tenenda est opinio Eminentiss. Card. Bellarmini, & aliorum Recentiorum, præcipue Vasquezii tom. 2. in 3. p. disp. 143. cap. 2. n. 7. & Suarezii disp. 21. sect. 3. n. 3. acriter defendentium contrarium, & docentium, non potuisse Apostolos immutare formam Baptismi, quæ est de Jure Divino, & de cujus dispensatione non constat; articulumque Sanctissimæ Trinitatis fuisse credendum explicitè à Baptizandis; ideoque tex. Act. Apost. supradictas intelligendos esse de Baptismo, in nomine Christi JESU dato per Apostolos fidelibus, ad differentiam Baptismi Joannis; vel, quod magis placet, formam

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

Baptismi, tunc per Apostolos adhibitam fuisse: *Ego te Baptizo in Nomine Patris, & JESU CHRISTI ejus Filii, & Spiritus Sancti*: Sic enim exprimebantur tres ipsæ Personæ SS. Trinitatis, & nomen JESU CHRISTI venerabatur. Sanctus Cyprian. epist. 73. quem allegat Mastrius in 4. sent. disp. 2. de Baptism. num. 55. & in ejus Theol. Morali d. disp. 17. num. 28. Layman. d. lib. 5. tract. 2. cap. 4. num. 3. Pers. Atque hæc quidem explicatio. Et Gobat d. tract. 2. de Baptismo num. 65. & 68. His omnibus DD. ad stipulatur etiam Cornelius à Lapide in Act. Apost. cap. 2. Vers. 38. ubi inquit: *Fortasse Apostolos primis illis temporibus formæ Baptismi addidisse Nomen Jesu Christi dicendo: Ego te baptizo In nomine Patris, & Filii Jesu Christi, & Spiritus Sancti; ut huic novo nomini fidem, amorem, & reverentiam conciliarent; concludens, quod omnino Apostoli in primis instruebant baptizandos circa tres personas SS. Trinitatis, deinde eos baptizabant exprimendo omnes tres personas SS. Trinitatis, & dicendo Ego te baptizo In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen.*

Quartum tandem notandum fuit, esse Baptismum nullum, si dicatur in *Nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab utroque*; quia non exprimentur Divinæ Personæ sub propriis rationibus juxta formam à Christo traditam. Esse autem validum, si quis baptizet foeminam, credens esse masculum, & 7 è contra; quia licet Minister speculative erret, tamen practice non errat, dirigendo actionem suam in illam personam. Panimoll. d. decif. 4. num. 7. ubi DD. Contrarium tamen notat Zacchias in Q. Q. Medicolegal. tom. 1. lib. 7. tit. 1. q. 8. num. 9. citans Petrum Gerardum à Petra Sancta, antiquum Jurisconsultum, qui in singul. 90. ita docuit, subdens hanc rationem: *Quia oportet quod intentio baptizantis fundetur super vero. Cap. Quamvis. cap. Solent. De consecrat. dist. 4. Secus si de hoc non cogitabat, sed simpliciter baptizabat. Ita determinat Hostiensis in Summa de Baptismo §. Quæ sit ejus forma. Vers. Quid ergo si quis putet. Studiosus Lector cogitet, est enim casus satis curiosus, & qui de facili potest occurrere.*

Ultimò esse bonum Baptismum, secundum opinionem probabiliorum, si quis inventat verba 8 formæ, dicendo: *Ego baptizo te, in Nomine Spiritus Sancti, Filii, & Patris; vel Patris, & Spiritus Sancti, & Filii*: peccaret tamen mortaliter qui sic facere auderet Mastrius in Theol. Morali d. disp. 17. nu. 30. & 31. Gobat d. tr. 2. de Baptismo. à num. 73. & seqq. Et Layman. d. lib. 5. tract. 2. cap. 4. n. 4. ubi alias formæ mutationes enucleant, à curiosis, imò studiosis videndas.

Tandem non est ignoranda germana resolutio etiam sequentis Quæritur, scilicet Quo in loco baptizandum sit? Circa quod omnes DD. dicunt, Baptismum esse administrandum in Ecclesia habente fontem Baptismalem, nisi agatur de Filiis Principum, vel simus in casu necessitatis, juxta Clement. Unicam de Baptismo, quæ sic decernit: 9 *Presenti prohibemus edicto, ne quis de cetero, in Aulis, vel Cameris, aut aliis privatis domibus, sed dumtaxat in Ecclesiis, in quibus sunt ad hoc fontes specialiter deputati, aliquos (nisi Regum, vel Principum, quibus valeat in hoc casu deferri, liberi extiterint, aut talis necessitas emergerit, propter quam nequeat ad Ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi) audeat baptizare. Duo igitur casus excipiuntur, in quibus licet in domo pri-*

vata

vata baptizare. *Unus* est, si infans baptizandus sit filius Regis, vel Principis, seu alterius Comititis, Ducis, vel Baronis habentis merum, & mixtum Imperium in subditos; ut absque dubio est Dux Venetiarum; quamvis alii Nobiles Veneti de Consilio Rogatorum, Procuratores Sancti Marci, aut alias principales Reipublice Praefecturas, Magistratusve exercentes, pro eorum egregia pietate, & Religione, filios suos ad Ecclesiam Parochialem baptizandos deferant. Appellatione vero liberorum veniunt Nepotes, & Pronepotes, alique ex eis descendentes. *1. Liberatorum. ff. de Verb. signific. Gobat d. tract. 2. de Baptism. n. 492. & 493. Pax Jordanus tom. 1. lib. 3. tit. 1. num. 15. Alter casus est necessitatis, comprehendens periculum mortis ipsius infantis, gravissime incommodi; e. g. si caelum pluvium sit hyberno tempore, viarumque difficillima ob glaciem, vel nives; ac etiam timor sit alicujus infamiae, puta si mulier nobilis ex illicita, occulta tamen copula, peperisset; ut considerat idem Gobat d. tract. 2. num. 500. 503. & 504. & seqq. addens, quod omittere caeremonias ab Ecclesia ordinatas in Baptismo, si infans vivat, & cesset impedimentum, est peccatum mortale; quia caeremonias, & ritus sacros semper Ecclesia Catholica magnificet; & haereticorum est eas, & illos spernere; ut late probat Layman. cit. lib. 5. tract. 2. cap. 8. num. 3.*

DECISIO XXXI.

ARGUMENTUM.

Disquiritur an duo Ministri esse possint in baptizando simul unicum infantem: Proponuntur, & resolvuntur duo casus satis curiosi, sed practici, de duplici Ministro in uno, ac eodem Baptismate.

SUMMARIUM.

1. *Minister Baptismi unicus esse debet in baptizando.*
2. *Ministri duo in eodem baptismo an esse possint in casu necessitatis?*
3. *Parochi duo eundem infantem eodem tempore an valide baptizent?*

EX his, quae hucusque docuimus circa materiam, & formam Baptismi in abstracto, resolvendi veniunt duo casus concernentes utramque in concreto. Itaque primus casus est: Dum Capellanus baptizat infantem, Parochus superveniens infundit aquam super caput pueri, & Capellanus formam profert. Queritur, an validus sit Baptismus?

Non esse validum Baptismum, omnes respondent ex communi Theologorum sententia; quam tenet S. Thom. 3. p. q. 67. art. 6. Secus in 4. dist. 6. q. 2. sub. E. S. Bonavent. *ibid. par. 1. q. 1. Mastrius in 4. sent. d. disp. 2. n. 68.* ubi dat exemplum, si ille, qui aquam effundit, sit mutus; ille autem, qui formam profert, sit mancus. Idem Mastrius in *sua Theol. Moral. cit. disp. 17. num. 36.* Et Eminent. Card. de Lauræa *disp. 15. de Ministro Baptism. n. 48.* Ratio est, quia talis Baptismus est contra institutionem Christi, qui praecipit, ut unus, & idem sit, qui abluit, & formam proferat, ad hoc ut verificetur actus ille baptizandi, non potest autem verificari, quando Capellanus dicit, *Ego te Bapti-*

20; & tamen ipse non baptizat; quia aquam non infundit; ex qua aqua infusione pender verificatio ablutionis tum corporalis, tum spiritualis in anima; quam non caulat, qui verba profert. Ita alii DD. apud Dianam *par. 5. tract. 6. ref. 2.* quae jacet in *Coordinato tom. 1. tract. 1. ref. 65.* Cæterum præter ipsos DD. à Diana citatos Cajetanus, & alii, quibus novissimè adherent Steph. nus 2 à S. Paulo in *Theol. Moral. tract. 5. disp. 2. nu. 12.* Chapeaville de *Baptism. q. 20.* & Gobat d. *tract. 2. de Baptism. 147.* opinantur, talem modum baptizandi posse practicari in casu extremae necessitatis, & periculi mortis ipsius infantis, puta si mulier, quae effundit aquam, nesciat formam Baptismi; & alia mulier sciens non possit effundere aquam; vel se infans moribundus sit in domo peste infecta, & obserata, in quam Parochus non possit ingredi; nam poterit per fenestram apertam dicere, *Ego te baptizo, &c.* dum interim ejus mater infundit aquam super infantem. Ratio desumitur, ex cap. *Potest de Regul. jur. in 6.* ubi dicitur: *Potest quis per alium, quod potest facere per seipsum.* Ergo qui profert formam baptismi jubendo alij, ut infundat aquam, videtur ipse eam infundere; & sic Baptismus valere. Confirmatur ex l. 1. §. *Dejecisse, ff. de Vi, & vi armata*, ubi Ulpianus ait: *Dejecisse autem etiam is videtur, qui mandavit, vel jussit, ut aliquid deiceretur.* Parvi enim referre visum est, si suis manibus quis deiciat, an vero per alium. Igitur idem est fundere aquam in baptismo propriis manibus baptizantis, vel ejus jussu manu alterius. Contrarium tamen est verius, quia Regula praedicta non procedit, quando actus nequit transmitti in alium, ut ab eo efficiatur, ut bene observat F. Vincentius Tacchinus de Castrofranco Ord. Reformator. S. Francisci in declaratione ad dictam Regulam *Qui per alium facit, 72. De Regul. jur. in 6.* ubi dat exemplum de Contritione, & de Jejunio, quam, & quod alius pro alio facere non potest, quia sunt actus personales intransitivi in aliam personam; & idem ait de actionibus Sacramentalibus. Quare non videtur isto exemplo acquiescendum in praxi; siquidem Parochus in ista hypothese potest ipse infantem ad fenestram delatum sacro lavacro ablui, vel per asperersionem aquae illum, etsi distantem, unda salutari attingere; vel Matrem docere formam proferendam, ipsam ipsi suggerendo de verbo ad verbum. Admissa tamen opinione Gobati, & antiquiorum in his necessitatis casibus, si infans evadat periculum, erit iterum sub conditione baptizandus. Coton. *lib. 2. contr. 2. c. 3. num. 43.* Diana *p. 5. tract. 3. ref. 26.* quae legitur in *Coordinato tom. 1. tract. 1. resol. 66.*

Alter casus est: Duo sunt Curati in eadem Ecclesia aequalis potestatis, cumque in ea baptizandus sit infans dives, ambo cotta, & stola induti, ad majorem solemnitatem, & simul, & eodem tempore infantem baptizant. Queritur, an valide?

Clamant DD. omnes infracitati dicentes, id esse illicitum cum S. Thom. 3. p. q. 67. art. 3. An vero sit validum Baptisma? Affirmant: vel enim unus Curatus citius altero abluit, & profert formam; & tunc iste solus baptizat & facit validum baptismum. Vel uterque (ut in casu) simul, & eodem tempore abluit, & verba complet, & pariter in hoc casu validus est baptismus; ea ratione, quia, verisimile non est, factum unius irritare factum alterius, & est simile de pluribus Sacerdotibus eamdem

dem Hostiam, eodem tempore consecrantibus, ut sit in ordinatione Sacerdotum celebrantium simul cum Episcopo. Unus tamen erit baptismus, & non duo, quia hoc Sacramentum magis consistit baptizante passiva, quam activa; & sicut qui per asperersionem aquæ simul, & semel plures baptizat, plura facit Sacramenta, quia plures sunt baptizantes passivæ; ita si plures simul, & eodem tempore unum baptizent, unum faciunt Sacramentum, & non plura; ita Mastrius in *Theol. Moral. d. disp. 17. num. 35. & in 4. sent. disput. 2. num. 59. & seqq.* ubi num. 71. explicat quid tenendum, si isti duo Curati dixissent in plurali numero, *Nos te baptizamus*: tres enim sunt opiniones ibi videndæ; vel apud S. Thomam 3. par. *quæst. 67. art. 6.* & legendi Coton. d. libr. 2. *Contr. 2. cap. 3. n. 44.* Gobat d. tr. 2. num. 143. Layman. *dict. lib. 5. tract. 2. cap. 5. & 7.* Diana part. 9. *tract. 6. ref. 30.* Quæ requiescit in Coordinato tom. 1. *tract. 1. ref. 41.* Et cæteris clarior Emin. Card. de Lauræa d. disp. 15. de *Ministro Baptis. num. 51. & seqq.*

DECISIO. XXXII.

ARGUMENTUM.

Comprobatur necessitas Baptismi ad æternam salutem consequendam. Distinctio Necessitatis, ut alia dicatur simpliciter, seu medii; alia secundum Quid, seu Præcepti. Infantes an sine Baptismo possint salvari? Item an adulti? Errores hæreticorum circa necessitatem Baptismi?

SUMMARIUM.

- 1 Necessitas Baptismi an eadem in infantibus, ac in adultis?
- 2 Necessitas duplex, alia simpliciter, alia secundum quid.
- 3 Necessitas alia Medii, alia Præcepti. Illa medii vel strictè, vel latè.
- 4 Baptismus, & Pœnitentia qua necessitate sint necessaria?
- 5 Differentia infantium, ac adultorum quo ad necessitatem baptismi.
- 6 Infantes sine baptismo in re, vel Martyrio salvari non possunt.
- 7 Parentum fides an juvet infantes non baptizatos?
- 8 Hæretici negantes necessitatem baptismi.

Sufficienter hucusque videtur exposita essentia Sacramenti Baptismi, atque ejus materia, & forma, quibus conficitur. Nunc agendum est de ejus necessitate, & videndum, an eadem sit necessitas baptismi in infantibus, ac in adultis? Pro intelligentia dicendorum præmittendum primo: apud Theologos duplicem pro salute æternâ dari Necessitatem, seu duplex reperiri Necessarium, Unum, quod antiqui Scholarum Proceres dicebant Necessarium simpliciter; & aliud Necessarium secundum Quid, seu ad melius esse. Illud est necessarium simpliciter, quo prætermisso, etiamsi ex ignorantia, vel oblivione prætermittatur, salus æterna obtineri non potest, juxta legem Dei ordinariam. Necessarium verò secundum quid, sive ad melius esse, illud dicitur, quod si omittatur vel ob ignorantiam, vel ob impotentiam, non excludit hominem ab æterna salute. Recentiores Theologi, & Neoterici hanc Necessarii distinctionem Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

nem sub aliis terminis, & vocabulis communiter explicant; videlicet, appellando Necessarium primi ordinis, Necessarium Medii; secundi verò ordinis Necessarium Præcepti: quam quidem mutationem non laudat Eminent. Cardin. de Lauræa d. tom. 1. in 4. *sentent. de Sacram. in gen. disp. 6. art. 2.* Illam tamen approbat Mastrius in 4. *sent. disp. 1. num. 361. & in Theolog. Moral. disp. 16. num. 59.* & eam passim sequuntur Moralistæ, & novissimè Gobat de *Sacram. Baptismi tract. 2. num. 110. & seqq.* qui ulterius sub num. 114. advertit à Conincho, & Dicastillo ibidem citatis, subdividi Necessarium Medii in Necessarium strictè, seu Absolutum; & in Necessarium latè, seu ex suppositione; quod mox explicabitur.

Præmiserunt secundo: Sacramenti Baptismi, & Pœnitentiæ esse Necessaria simpliciter seu necessitate Medii ad consequendam æternam salutem; Baptismum scilicet omnibus hominibus, tam adultis, quam parvulis; Pœnitentiam verò solummodo adultis, qui peccaverunt post baptismum. Cætera verò Sacramenta esse necessaria secundum quid, seu ad melius esse; hoc est necessitate Præcepti, singulis privatis hominibus; nam toti Ecclesiæ, & universali hominum communitati sunt omnia Sacramenta necessitate Medii, & simpliciter necessaria, ut bene explicant Mastrius in 4. *sentent. d. disp. 1. num. 368. & in Theolog. Moral. d. disp. 16. n. 61.* nec non Eminent. Cardin. de Lauræa d. disp. 6. de *Sacram. in genere art. 2. per totum.* Porro Baptismus dicitur Necessarius Parvulis necessitate Medii, strictè, & absolute, quia in voto non potest suppleri (excepto casu Martyrii) ad in adultis non baptizatis est necessarius necessitate Medii, & simpliciter, sed latè, & ex suppositione; quia si sit impossibile ipsum in re suscipere, sufficit in voto, ut docuimus supra Decis. XVI. & idem intelligendum de Sacramento Pœnitentiæ, quod deficientibus Confessariis potest suppleri in voto cum actu contritionis, & dilectionis Dei. Gobat d. *tract. 2. num. 114.*

His ita præmissis, respondentes Quæsitio dixerunt, Magnam esse differentiam inter necessitatem Baptismi respectu Infantium, & respectu Adultorum: quandoquidem in Adultis Baptismus est necessarius necessitate Medii, & simpliciter; sed latè, & non strictè, eo quia si non sit illis possibile actualiter baptizari, & non sit locus Martyrio, possunt salvari per Baptismum Flaminis, illum in voto, & desiderio suscipientes. Verum in infantibus Baptismus est necessarius necessitate Medii, & simpliciter, nec non strictè, & absolute sumpta; quia in re debent baptizari, id est aut aqua, aut sanguine per Martyrium; aliàs salvari non possunt; prout docent omnes Theologi, tenuerunt SS. Patres, & est definitum à Sacris Conciliis, quæ, & quos referunt, & allegant Bonacina de *Sacram. disp. 2. q. 2. punct. 2. n. 8.* Layman. *lib. 5. tract. 2. c. 6. num. 6.* Gobat d. *tract. 2. num. 116.* Mastrius in 4. *sent. disp. 2. de Baptismo num. 214. & in Theol. Moral. disp. 17. n. 41.* & abundantius Eminentiss. Cardin. dn Lauræa de *Baptismi necessitate disp. 13. num. 67.*

Ex his patet non absque fundamento à diversis Theologis haberi pro hæretica aut saltem pro erronea, & temeraria opinionem illorum, qui scripserunt, infantes morientes in utero materno absq; Baptismo, posse salvari propter fidem parentum; ut scripsit Cajetanus 3. p. q. 68. art. 2. & 11, & Campanella

panella apud Caramuelem in *Theol. fundam. n. 1815* licet enim hæc opinio præferat quandam speciem pietatis, est aliena à sensu, & dogmatibus Sanctæ Matris Ecclesiæ, & ideo B. Pius V. iussit, illam Cajetani esse præmittendam in Editione Romana operum Divi Thomæ, ut notat Aretinus in 4. d. 4. q. 3. art. 3. relatus à Mario in *Theolog. Moral. d. 9. 17. n. 41.* quod innuit etiam Emin. Card. de Lauræa d. disp. 13. art. 6. à principio ad finem; ubi, ob suam egregiam modestiam, nec nominat Auctores præfatæ opinionis reprobata, nec eos censurat; subdens, sibi sufficere, ejusdem opinionis improbabilitatem ostendisse, ut salutem proximorum consulat; & sibi satis esse Theologum agere.

Hic autem notandi veniunt hæretici, qui olim asserere sunt ausi, quod Baptismus nihil valebat, si daretur pueris ante eorum intelligibilem ætatem. Tales fuerunt Petrus de Bruijs Ann. 1126. (contra quem scripsit Petrus Cluniacensis lib. 1. epist. 1. & 2.) & Henricus Monachus Apostata ejus discipulus, quem coercuit S. Bernardus Epist. 240. ac Hæretici Albienles Ann. 1176. de quibus omnibus meminit Spondanus ad dñ. annos. At nulli prorsus esse necessarium baptismum, effutire non erubuerunt Sampson Presbyter Scotus Anno 748. & post eum Berengarius Anno 1035. qui pluries in abjuratos errores relapsus, tandem novagenarius penitens, ut creditum fuit, obiit; & in obitu dixit: *Hodie apparebit mihi Dominus meus JESUS CHRISTUS propter penitentiam, ut spero, ad gloriam; vel propter alios, ut timeo, ad penam.* Ita Spondanus. Anno 1088. num. 5. in fine.

DECISIO XXXIII.

ARGUMENTUM.

Recensentur effectus duodecim, quos producit in baptizatis Sacrum lavacrum Baptismi. Inter eosdem numeratur sanitas miraculosa à desperatis corporis infirmitatibus. Circa eandem varia exempla afferuntur.

SUMMARIUM.

- 1 Effectus Sacramenti Baptismi duodecim. Et qui?
- 2 Debata baptizandi vel ex delicto, vel ex contractu an remittantur ei per Baptismum? Sanitates corporales ex Baptismo.
- 3 Irregularitates omnes tollit Baptismus, non etiam Bigamiam.
- 4 Sacerdos bonus baptizans magis proficit baptizato, quam malus.
- 5 Catechumenus moriens an sepeliatur in loco sacro?
- 6 Baptizandus non credens, vel non dolens de peccatis an valide baptizetur.
- 7 Gratia, quæ datur baptizatis, an æqualis sit in omnibus?
- 8 S. Venerandus Martyr baptizatus à Christo Domino.

Nunc autem videamus: Qui sint effectus Baptismi? Et equidem; effectus Baptismi sunt duodecim. Primus est Character, nempe

signum quoddam spirituale indelebile, impressum in anima baptizati; ratione cujus baptismus semel rite susceptus iterari non potest. *Cap. Majores. de Baptism.* Et hoc est de fide definitum in Conc. Florent. in Decret. Eugenii §. 5. *Ecclesiasticorum.* Et in Trident. sess. 7. Can. 6. Et ad hunc effectum consequendum sufficit in Adultis baptizatis virtualis intentio suscipiendi Baptismum, Secundus effectus est Gratia sanctificans, quæ infunditur in anima Baptizati; (non ponentis obicem vel fictionis, vel affectus ad mortale) & per quam homo justificatur. *Concil. Florent. loc. cit. & in Trident. sess. 6. can. 11.* Huic autem effectui inseparabiliter sequitur Tertius, nempe infusio Virtutum Theologicarum fidei, spei, & caritatis, *Concil. Trid. sess. 6. cap. 7.* Non etiam Moralium, ut docet Mastrius in 3. sent. disp. 7. q. 2. & in *Theol. Moral. d. disp. 17. sub. num. 49.* ubi Thomistas dissentire advertit. Quartus est deletio peccati originalis. Quintus etiam actualis in Adulto, qui mortaliter, seu venialiter peccaverit, d. *Concil. Florentin. cit. §. Primum omnium,* videlicet quamcunque culpam tam originalem, quam actuale. Sextus effectus est remissio omnis pænæ, qui in alia vita erat luenda; ita ut homo, qui statim moritur post Baptismum, licet adultus, & magnus peccator, evolet immediate ad Cælum. *cap. Per baptismum. de consecrat. dist. 4. Concil. Trid. sess. 5. can. 5. sess. 6. cap. 14. Et iterum sess. 14. cap. 8.* Et probat praxis Ecclesiæ Universalis, quæ nullam satisfactionem imponit Adultis baptizatis, etsi antea fuerint magni peccatores. Penalties tamen hujus vitæ, ut morbi, fames, sitis, fomes peccati, & inordinatio potentiarum in præsentia non tolluntur, sed equidem virtute Baptismi tunc auferentur, quando Mortale hoc aduerit immortalitatem. 1. Cor. 15. §. 4. videlicet post Resurrectionem in die Judicii. Debata verò inita per Adultum baptizatum ante Baptismum, sive ex contractu, sive ex delicto, quæ tangunt justitiam proximi, non delentur. *DD. in cap. Gaudemus. de Divort.* Quæ verò sunt in injuriam Dei, ex benignitate Ecclesiæ remittuntur. *Layman. lib. 1. tract. 5. par. 5. cap. 6. num. 9.* ubi de Judæo fure, homicida, vel sacrilego ad fidem converso. Porro ex immensa Dei benignitate per Sacramentum Baptismi etiam corporis sanitatem concessam (prout Constantino Imperatori, Præpeditæque Principissæ Patavinæ, tempore S. Prosdocii) & à Dæmonis infestatione liberationem, aliasque gratias elargitas, in duobus, & quadraginta probatis exemplis demonstrat Joan. Bonifacius Bagatta in *admirandis Orb. Christi. tom. 2. lib. 3. c. 1.* prout etiam Hieron. à Basilicæ petri in suis *Epemerid.* Sacris ubi die 8. Januarii narrat de quodam Judæo divite, sed Paralytico, baptizato, statim sano effecto à B. Attica Patriarcha Constantinopolitano. Et eodem die scribit, Odiliam Virginem cæcam à nativitate filiam Eticonis Ducis Alsatiæ, statim ac recepit sacrum lavacrum baptismale à S. Erardo Episcopo, obtinuisse cum lumine fidei etiam lucem corporalem. Item die 13. Januarii, Quiriacam Principissam Valentinam ablutam aqua Baptismi à Sancto Potito Martyre adinstar Constantini Imperatoris statim à lepra fuisse mundatam. Similiter ab eadem lepræ infirmitate sanatam fuisse Orioldam filiam Alais Ducis Brixie tinctam salutari Baptismatis unda à Sancto Honorio, qui deinde fuit electus Episcopus Brixienfis, notat

notat idem Hier. à Basilicapetri die 24. Aprilis, in Vita ejusdem Sancti Honorii, quem decet Parochos, & Prædicatores vidisse, & legisse. *Septimus* effectus est, conferre quoque omnia illa auxilia supernaturalia, quæ sunt proportionata fini, ad quem Baptismus est institutus; videlicet ad servandam divinam legem, ad sacramenta dignè suscipienda, aliaque Religionis, & pietatis exequenda officia. *Mastrius in Theol. Moral. d. disp. 17. num. 51.* ubi docet, omnia sacramenta conferre specialia auxilia ad finem proprium ordinata, ob quæ singula sacramenta sunt instituta. *Ostavius* est ablatio omnium irregularitatum ex delictis commissis ante Baptismum, etiam ex Homicidio, excepta tamen Bigamia; & ratio est, quia irregularitates, quæ sunt penæ Ecclesiasticæ, non afficiunt illum, qui non reperitur in gremio Ecclesiæ: & cum delicta commissis ante Baptismum jam transferant, neque habeant actum permanentem, penæ eorum causa statuta non resurgunt post Baptismum. Porro Bigamia habet actum permanentem, & perseverantem etiam post Baptismum; non enim fieri potest, ut qui duas uxores habuit, vel viduam duxit in Matrimonium, non dividerit carnem suam, & non sit Bigamus; ideo post Baptismum afficitur hac irregularitate. *cap. Si quis Viduam. dist. 34. Mastrius in Theol. Moral. d. disp. 13. num. 133.* & *Layman. libr. 1. tract. 5. part. 5. cap. 6. num. 8. & 9.* ubi subdit, infamiam facti contractam ante Baptismum deleri in Baptismo; non autem infamiam Juris, quæ ex Judicis sententia resultat. *Nonus* effectus estabilitas ad recipienda cætera sacramenta; juxta tritum axioma, quod Baptismus est junctum omnium Sacramentorum. *Decimus* est obligatio servandi Decalogi Præcepta, nec non illa Ecclesiæ, & servandi fidem. *Undecimus* quandoque est specialis prærogativa sanctitatis, proveniens in pueris lavacro Baptismali regeneratis, qualis fuit, in S. Nicolao de Myra, abstinentiæ inchoatio; cum enim infans reliquos hebdomadæ dies lac sugeret frequentius; quarta, & sexta feria semel dumtaxat, idque Vespere fugebat. Quam jejunii consuetudinem adultus semper coluit. *Breviar. Rom. in lect. die 6. Decemb.* Et eandem devotionem, ac jejunii exercitationem, à SS. Rocho, & Stephano Carthusiano Episcopo Diensi, observatam in ætate infantili notat Joan. Bonifac. Bagatta in *Admiran. Orbis Christi. tom. 2. lib. 5. cap. 4. §. 8. num. 3. & 4.*

4 Porro talis effectus sæpe provenire potest ex merito vel Parentum, vel Sacerdotis baptizantis; est enim utilius baptizari à bono Sacerdote, quam à malo, quia ejus orationes magis profunt baptizato, quod est intelligendum de congruo, non autem de condigno, juxta doctrinam S. Thomæ 2. 2. q. 114. art. 6. & S. Bonavent. in 2. d. 27. art. 2. q. 2. quod observat Mastr. in 4. sent. disp. 1. de Sacram. in genere q. 9. & in Theol. Moral. d. 9. 17. num. 53. & Emin. Card. de Lauræa de Baptism. disp. 11. num. 111. Duodecimus tandem effectus proveniens à Baptismo est Jus Ecclesiasticæ sepulture; quapropter baptizatus est in loco sacro speliendus. Caramuel in Theol. fundam. num. 1400. Diana part. 4. tract. 3. resol. 9. re-sedente in Coord. tom. 8. tract. 8. resol. 7. id intelligendo etiam de Baptismo dubio. Gobat d. tract. 2. num. 640. & num. 653. ubi idem docet etiam de Catechumeno; & carpit contrarium scribentem Laymanum lib. 3. tract. 5. cap. 12. n. 11.

Hic duo Corollaria veniunt annotanda. *Unum*, quod si quis adultus accedat Baptismum cum fictione, nihil credens esse Baptismum, sed joci causa, vel motivo turpis lucri, iste nullum recipit effectum Sacramenti, neque characterem. Mirabile est exemplum, quod legitur apud Bollandum, de quodam infidele, qui fide Baptismum suscepit, & vix completa administratione Sacramenti, ventus validus irruit, & vestem candidam, qua falsus Neophytus erat indutus, violenter arripuit, ac ea illum spoliavit, indicans nullum effectum Baptismi recepisse. Ita Bollandus die 13. Januar. ex actis S. Hilarii Episc. Pictaviensis. At si fictio in eo consistat, quod habens peccata mortalia, de illis eum non pœniteat; in hoc casu, licet credat, & intendat recipere Sacramentum; obtinet quidem characterem; sed non obtinet gratiam; quam solummodo recedente fictione obtinere poterit post Baptismum, mediante tamen attritione cum Sacramento Pœnitentiæ, confitendo fictionem ipsam, & peccata, de quibus delectabatur in suscipiendo Baptismo; vel mediante contritione, cum proposito eadem confitendi; ut bene disputat Emin. Cardin. de Lauræa de Sacram. in gen. disp. 11. art. 4. & 5. de Sacram. Baptism. disp. 14. art. 6. quibus in locis respondet Theologis assentientibus, fictionem tolli, & gratiam obtineri per solam attritionem absque Sacramento Pœnitentiæ, æqua lance, ut fieri poterat in Baptismo. Et circa hoc novissimè Mastrius in Theol. Moral. d. disp. 17. num. 56. & 57. distinguit obicem negativum ab obice positivo. Primus est, si in Baptismo non habuit attritionem peccatorum ex oblivione, vel ignorantia; & in hoc casu docet per attritionem solam post Baptismum obtineri gratiam, & deletionem peccatorum. Obex verò positivus est delectatio peccatorum in actu Baptismi, & in hoc casu, ut diximus supra, non sufficit attritio sola, sed requiritur Sacramentum Pœnitentiæ, cum actuali confessione peccatorum; vel contritio cum voto confitendi.

Alterum corollarium est; quod Adultis in Baptismo datur major, vel minor gratia juxta majorem, vel minorem eorum dispositionem, devotionem, & affectum. Parvulis verò, etsi ratione Sacramenti Baptismi detur omnibus, & singulis æqualis gratia; tamen alicui eorum potest dari major, tum ex majori devotione Parentum, vel Sacerdotis baptizantis & congruo, tum ex speciali benevolentia Dei. Mastrius d. disp. 17. num. 52. in Theol. Moral. & Emin. Card. de Lauræa de Sacram. in genere disp. 1. art. 8. per totum. Et equidem copiosum spiritualis gratiæ munus credendum est recepisse in Baptismo S. Venerandum Martyrem, qui cum esset Cathecumenus veniens ad fluvium Sequanam, eidem Christus apparuit, & perfecte credentem in fluvio baptizavit; deditque illi baculum aridum, mandans ut ipsum in terram figeret, prout fecit; moxque flores, & frondes produxit, quo visio miraculo octingenti triginta homines pagani conversi sunt; ut latius scribit Petrus de Natalibus lib. 10. cap. 60. de S. Venerando, qui postea meruit palmam Martirii obtinere.

DECISIO XXXIV.

ARGUMENTUM.

Disputatur, an liceat baptizare plures infantes unica vice, & actione? Prout etiam an peccet mortaliter ille, qui baptizat existens in peccato mortali.

SUMMARIUM.

- 1 Baptizare plures infantes unica actione an liceat?
- 2 Exorcismi in Baptismo, & alie Orationes unica vice pluribus baptizandis fieri possunt.
- 3 Ritualis Romani Rubrica sunt de Precepto, & obligant sub mortali.
- 4 Baptizatus in mortali peccat mortaliter.
- 5 Mors infantis non baptizari permittenda potius, quam mortaliter peccare.

Porro duo casus veniunt resolvendi, quin non distant à praxi, & facillimè occurrere possunt animarum Rectoribus circa Baptismum. Primus est hujusmodi: Tres infantes eodem tempore deferuntur baptizandi ad Ecclesiam: Parochus, ut citius se expediat, plurali locutione eos simul baptizat. Queritur, an licitè, & validè? Respondendum est cum distinctione. Vel iisdem tribus infantibus imminebat periculum mortis ex infirmitate, vel alia urgentissima causa aderat; & tunc Parochus plurali locutione usus, illos baptizavit licitè, & validè. At si absque mortis periculo, vel urgentissima causa id fecit, baptizavit validè; sed non licitè. Quod validè baptizaverit, probantur ex eo, quia ex institutione Christi non habetur, ministrum Baptismi teneri ad unum tantum singulis vicibus baptizandum; imò est communis opinio, ab Apostolis unica vice fuisse plures baptizatos, ut habetur *Act. 2.* ubi una die ab hora tertia circiter tria milia hominū baptizaverunt per asperfusionem: (quamvis prædixerimus, eos potuisse baptizari per immersionem, vel infusionem, cum plures essent Apostolorum discipuli.) Ulterius valet Baptismus plurali unica vice à Sacerdote factus plurali locutione; nam Sacerdos potest etiam plures Hostias simul consecrare. Quod autem illicitè, constat ex eo, quia non licet mutare Ritum Sanctæ Matris Ecclesiæ, quæ prohibet, extra periculum mortis infantium, vel absque urgentissima causa, baptismum conferri pluribus unica vice, & sub unica forma; quamvis concedat, fieri exorcismos, & alias orationes, in plurali recitare; ut habetur in Rituali Romano in fine Baptismi parvulorum; ubi rubrica rubra sic statuit: Si verò fuerint plures baptizandi, sive masculi, sive femina, in Catechismo masculi stantur ad dexteram; femina verò ad sinistram; & omnia pariter dicantur, ut supra in proprio genere, & numero plurali. Verum prima nominis interrogatio, & sufflatio, Crucis impressio; seu signatio, tactus aurium, & narium cum saliva, abrenunciationis interrogatio, unctio olei Catechumenorum, interrogatio de fide, seu Symbolo: ET IPSE BAPTISMUS, injectio Chrismatris, candidæ vestis impositio, atque accensa candela traditio, singulariter singulis, & primum masculis, deinde feminis fieri debent. Ita

3 Rituale Romanum, quod quidem obligat sub mortali peccato, ut docent Menoch. *conf. 52. num. 145.* Loter *lib. 1. q. 16. num. 123.* Gratian. *discept. fo-*

rens. cap. 151. num. 7. Et Sperell. *decis. 179. num. 23* ubi alii DD. Quocirca concludendum illicitè prædictum Parochum egisse, etsi validè. S. Thom. *3. p. q. 66. art. 9. ad 4.* Layman *lib. 5. tract. 2. cap. 7. num. 7. in fine.* Mastrius in *Theol. Moral. d. disp. 17. num. 34.* Cottonius *lib. 2. contr. 2. cap. 2. num. 24. & 25.* Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa de *Baptism. disp. 15. num. 35.*

Alter Casus talis est: Baptizat Parochus existens in peccato mortali, Queritur, an licitè? Distinguere oportet: Vel baptizat solemniter, & absque dubio non agit licitè; quia peccat mortaliter, tum quia hic est sensus totius Ecclesiæ, tum quia est Præceptum Divinum, Sacramenta non ministrari ab indignis, juxta illud: *Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat. Psal. 100.* & illud: *Recedite polluti, recedite, abite, mundum nolite tangere. 2. Thren. 4.* tum etiam quia scripsit S. August. *lib. 2. contra epist. Parmeniani cap. 10.* Omnia sacramenta cum obfint indignè tractantibus, profunt tamen per eos dignè sumentibus, & habetur in *cap. Omnia 1. q. 2.* ideoque sic sentiunt omnes DD. S. Thom. *3. p. q. 64. art. 6.* Valquez *disp. 136. cap. 3.* Suarez *disp. 16. sect. 3.* & alii, quos allegat Layman *lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 7.* quibus addendus Emin. Cardin. de Lauræa de *Sacram. in gen. disp. 10. num. 41. & seqq.* Vel è contra Parochus baptizat privatè, id est in casu necessitatis; non tanquam ex officio, & publicus Minister, sed tanquam homo privatus; & in hoc casu duæ sunt opiniones. Una largior, quæ illum excusat à peccato mortali. Cardin. Tolet. *lib. 2. cap. 20. num. 2.* Summa Diana *Verb. Baptismi minister num. 56.* Naldus *Verb. Baptismus. num. 16.* Ipse Diana *part. 5. tract. 3. ref. 24.* repertienda in *Coord. tom. 1. tract. 1. resol. 43.* & Mastrius in *Theol. Moral. disp. 16. num. 42.* Alia est strictior opinio, tenens Parochum, & quemcumque Sacerdotem, privatè baptizantem, in casu necessitatis, existentemque in mortali peccato mortaliter, cum semper ex officio, & vi ordinationis censeatur baptizare. Ita Angelus *Verb. Baptismus 5. §. 10.* Layman *d. lib. 5. tract. 1. cap. 5. num. 8. & 9.* ubi Laicos in hoc casu baptizantes putat, tantummodò venialiter peccare. Sed Emin. Cardin. de Lauræa fortiter corroborat hanc secundam opinionem, & sustinet tam Sacerdotem, quam Laicum (si in mortali sint) baptizantes etiam privatè, & in casu necessitatis, peccare mortaliter; quia pari modo administrant Sacramentum ex officio Sacerdos, & Laicus; uterque enim est à Deo ordinatus minister Baptismi in casu necessitatis, & habet à Deo potestatem baptizandi; idcirco in utroque casu, & utraque persona baptizans in peccato mortali peccat mortaliter, quia utraque non conformatur Agenti principali Sanctissimo, qui secum cooperatur in baptismo, nempe Deo; & uterque, Sacerdos scilicet, & Laicus, se disformat Sacramento, quod est sanctum. Ita præcit Eminentiss. Cardin. de Lauræa de *Sacram. in genere d. disp. 10. art. 4. per totum ubi num. 47.* in detestationem peccati mortalis, & offensæ Dei probat, esse potius permittendam mortem pueri sine Baptismo, quam illum baptizare in peccato mortali; nam omnis homo debet magis diligere Deum, ac seipsum, quam proximum; ac magis debet in se vitare peccatum mortale, quam in alio damnationem; & ratio rationis est, quia prohibitio de administrando in mortali est absoluta, & nullum excipit casum. Hinc Scotus in *4. dist. 5. q. 2. 1.* scriptum reliquit, Patrem debere

debere potius permittere mortem filii sui sine Baptismo, si ipse nesciat illum baptizare, quam dare pecuniam alicui Simoniaci, ut eundem baptizet *Glossa vero in cap. Baptizandis. in verb. moliantur. 1. q. 1.* ait, hanc doctrinam esse veram speculative, sed in praxi non servandam. Quæ quidem secunda opinio strictior, imò strictissima sustinetur ab eodem Eminen. Purpurato de Lauræa etiam in *tract. de Baptism. disp. 15. num. 15.* cum quæstio nobis, & studiosis nostris transeundum; ut horrorem concipiamus peccati mortalis, & sacrilegæ actionis. Ita tamen ut sciamus in casu proposito, esse quidem infantem baptizandum à Parocho, præcipue si ille sit in mortis periculo, sed præmissa actu contritionis, cum proposito confitendi quanto citius poterit. Idcirco oportet ut dicta rigorosa opinio ne ut discamus, & populum doceamus, actus contritionis elicere, ita ut etiam ex abrupto dignè, ac licitè possimus administrare Sacramenta; non autem, ut sinamus aliquem infantulum decedere sine Baptismo; quia committeremus aliud mortale peccatum contra charitatem, non adjuvantes proximum in extremæ necessitatis casu; quod quidem esset committere peccatum mortale, abstinendi causa à peccato mortali. S. Thom. 2. 2. q. 25. art. 8. *Maltrius in Theol. Moral. disp. 10. num. 51. & 52.* Layman lib. 2. tract. 1. cap. 3. de Ordine charitatis n. 3. & Gobat tract. 2. num. 237.

DECISIO XXXV.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, Ministros ordinarios Baptismi esse Papam in toto orbe, Episcopum in sua Diocesi, & Parochum in sua Parochia. At in casu necessitatis quilibet potest baptizare, servata tamen prærogativa personarum hic notata. Utrum Angeli possint ministrare baptismum? & an etiam demones?

SUMMARIUM.

- 1 Papa est minister Baptismi ordinarius in toto mundo.
- 2 Episcopus quilibet in sua Diocesi.
- 3 Baptizare est de Juribus Parochialibus.
- 4 Diaconus quando possit solemniter baptizare?
- 5 Parochus nondum Sacerdos an possit baptizare.
- 6 Necessitatis in casu quilibet potest baptizare.
- 7 Ordo servandus inter Personas pro Baptismo in casu necessitatis.
- 8 Angeli an possint baptizare? & an Demones?

IN omni Sacramento principaliter cognoscere oportet Quis sit ejus Minister, à quo possit dispensari; & hoc multo magis est sciendum in Baptismo, quapropter hic examinabimus, Quis sit proprius Minister Baptismi extra casum necessitatis? Respondent omnes Doctores, tam Theologi, quam Canonistæ, In toto mundo esse Summum Pontificem; ideoque Beatus Pius Papa Quintus Familiam quamdam, ex primariis inter Judæos, ad fidem Christianam conversam, in Ecclesia Sancti Petri Romæ, magno populorum concursu, & apparatu, propria manu baptizavit; idemque fecit Summus Pontifex Gregorius XIII. ut notat Barbosa de Offic. & potest. Episc. part. 1. tit. 2. gloss. 2. 17. num. 10. & 11. In tota autem sua Diocesi or-

dinaris minister Baptismi est Episcopus, qui cum sit Princeps in sua Ecclesia, ad eum spectat principaliter recipere advenientes ad ejus gremium, ut ex Scoto, & S. Bonavent. probat Emin. Card. de Lauræa de Baptism. disp. 15. num. 4. præcipue si baptizandi sint adulti, ne fortè ob quæstum reiterent Baptismum. Sarnell. d. epist. 31. pag. 227. In Parochia verò est solus Parochus. cap. Constat. 17. De Consecrat. dist. 4. ea ratione, quia baptizare censetur inter jura Parochialia Rota decis. 52. à num. 34. & seqq. part. 2. divers. Loter. de Re benefic. lib. 1. quæst. 28. num. 54. Gobat de Baptism. tract. 2. num. 130. & Barbosa de Parocho cap. 18. num. 7. Ex delegatione autem facta ab Episcopo, vel à Parocho quilibet Sacerdos est minister Baptismi, extra necessitatem, & solemniter conferendi. Thom. 3. part. 4. q. 67. art. 2. Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 15. num. 5. Barbosa de Parocho d. cap. 18. num. 9. Diaconus etiam extra casum necessitatis potest esse minister solemniter Baptismi, ex commissione tamen Episcopi, seu Parochi; id est, si ab Episcopo, vel Parocho delegetur ei in aliquo casu hoc munus solemniter baptizandi. Cap. Diaconos. 13. & ibi gloss. dist. 93. cap. Constat. 17. ubi pariter Glossa in verb. Presbytero. de Consecrat. dist. 4. Layman lib. 5. tract. 2. cap. 7. num. 3. Gobat d. tract. 2. num. 137. ubi tamen docet, hoc munus non esse delegandum Diacono, nisi quando nullus Sacerdos haberi posset, cui Parochus impeditus committat facultatem baptizandi; attenta consuetudine, quæ à Diaconis hoc ministerium abstulit ex Scoto in 4. dist. 4. art. 1. Imò idem Gobat ibid. num. 140. ex Suarez, & Vasquez subdit, Diaconum baptizantem solemniter extra casum necessitatis, & sine commissione Episcopi, vel Parochi, incurrere irregularitatem decretam in cap. 1. de Cleric. non ordin. ministr. quod nos notavimus supra Decis. XXVIII. num. 2.

Porro quod diximus supra, Parochum esse ordinarium ministrum Baptismi in sua Parochia, intelligere debemus, si sit Sacerdos, aut saltem Diaconus quandoquidem in ordine Subdiaconatus; aut in minoribus ordinibus tantum constitutus, quamvis assequatur Parochiale beneficium, non habebit Jus baptizandi extra casum necessitatis Gobat d. tract. 2. de Baptism. num. 138. & 139. Quamvis contrarium procedat in Sacramento Matrimonii, quod validè celebratur coram Parocho etiam non Sacerdote Gobat tract. 9. n. 486. Diana par. 11. tract. 3. res. 32. legenda in Coordinato tom. 2. tract. 6. resol. 88. Imò non habente, nisi solam primam tonsuram, si ipse Parochus possessionem Parochialis Ecclesiæ sit adeptus. Barbosa de Parocho. cap. 21. num. 60. & de Episcopo allegat. 32. num. 105. ubi cumulat alios.

Quod si queramus, Quis sit Minister Sacramenti Baptismi in casu necessitatis? Dicendum est, In casu extremæ necessitatis pueri, Verbi gratia, periclitantis, quamvis personam humanam rationis participem, virum, aut feminam, fidelem, aut infidelem, Catholicam, sive hæreticam, non solum validè, sed etiam licitè baptizare posse dummodo apta sit puerum abluere, & legitimam formam proferre, cum debita intentione faciendi, quod facit Ecclesia. Cap. Firmiter de Summa Trinit. & fide Cathol. Cap. In necessitate, & in cap. A quodam. de consecrat. dist. 4. Concil. Florentin. in Decret. Eugenii. S. Thom. 3. p. q. 67. art. 3. Emin. Cardin. de Lauræa de Baptism. d. disp. 15. art.

15. art. 1. per totum. Emin. Cardin. Capisucchi in *quæst. Theolog. select. quæst. 1. pag. 4. col. 1. & ibi cap. Si quem forte 24. q. 1. cap. Præter. §. Verum. 32. dist. & in cap. Arrianos. 1. q. 1. Barbosa de *Jure Ecclesiast. Univ. lib. 1. cap. 34. num. 32. & Mastrius in Theol. Moral. d. disp. 17. num. 33. ubi subdit, quod hujus liberæ facultatis congruentia est maxima hujus Sacramenti necessitas, ob quam Divina Pietas voluit, ut à quocunque homine in casu necessitatis, validè, & licet conferri posset. Est tamen servandus aliquis ordo personarum in hoc necessitatis casu, pro ministrando Baptismo, videlicet, ut Sacerdos præferatur Diacono, Diaconus Subdiacono, Subdiaconus initiatis minoribus ordinibus; Clerici tonsurato tantum; habens primam tonsuram præferatur laicis, & inter laicos femina non baptizet præsentem viro; nisi ipsa esset magis instructa in hoc ministerio, quam vir. Mastrius d. disp. 17. num. 33. & Layman, d. lib. 5. tract. 2. cap. 7. num. 3. & 4. qui advertunt, esse culpam gravem pervertere dictum ordinem in exclusionem habentium ordines sacros; venialem verò si agatur inter habentes ordines minores, vel inter laicos. Cæterum omnes prædicti in casu necessitatis baptismum privatum dare possunt, non autem solemne; quia si quis non Sacerdos baptizaret cum caeremoniis, & solemni ritu, mortaliter peccaret, & irregularis fieret. cap. 1. de Cleric. non ordin. ministr. & Mastrius d. num. 32. in fine.**

Corollarium loco, hic duo Quæstiones curiosa, unico Verbo veniunt resolvenda. Unum est, an Angelus possit esse minister Sacramenti baptismi? Et affirmativè respondet Bonacina de *Sacr. disp. 2. q. 2. punct. 5. proposit. 2. n. 8. Gobat tract. 1. num. 50. & tract. 2. num. 158. & docet S. Thomas 3. p. q. 64. art. 7. scilicet ex Dei speciali commissione. Quod Angeli baptizaverint, me legisse non memini, sed utique quod ipsi fuerint Patrimi dum de Sacro fonte lavaretur S. Eusebius, qui postea fuit Vercellensis Episcopus, ut scribit S. Antoninus in sua *Historia par. 2. tit. 10. cap. 1. §. 2. At S. Venerandum fuisse baptizatum à Christo Domino diximus supra Decis. XXXIII. num. 8. prout etiam Christum Dominum baptizasse S. Philemonem Martyrem notat ipse Gobat d. tract. 1. num. 158. & P. Bagatta in *Admir. orb. Christ. tom. 2. lib. 3. cap. 1. §. 2. num. 15. ex Surio in ejus vita. Quælitum alterum est, an diabolus possit ministrare hoc Sacramentum Baptismi? Et responderet affirmativè, si sic Deus illi imponeret, Emin. Card. de Lauræa, ex mente Scoti, d. disp. 15. de Baptism. num. 25. Verum quia diabolus est pater mendacii, & ejus invidia perdere nititur, quos Deus ad Cælum advocat, timendum esset de fraude, & Baptismum repetendum foret sub conditione; quod docet etiam de strigibus sagis, & aliis maleficis mulierculis, à quibus collatus foret Baptismus, etudite Gobat d. tract. 2. à num. 683. & seqq.***

D E C I S I O XXXVI.

A R G U M E N T U M.

In duobus sequentibus casibus duo quæruntur. An quis possit baptizare seipsum? & an Patrinus non baptizatus contrahat cognationem spirituales? Infidelis baptizans eam non contrahit. Sed utique carnalem, si coeat cum fidei.

1. Seipsum an quis possit baptizare? Rationes quod sic.
2. Jura, & rationes quod non.
3. Patrinus non baptizatus an contrahat cognationem spirituales?
4. Infidelis baptizans an eadem cognationem contrahat?
5. Et an cognationem carnalem si coeat cum fidei?

Non levis est disputatio, quam faciunt Theologi, an quis possit baptizare seipsum? Quapropter ad intelligentiam hujusmodi difficultatis datur casus iste. Cathecumenus bene instructus in fide, & proximè baptizandus, nocte correptus gravi cordis dolore, solus existens, & timens mori, seipsum baptizat. Quæritur, an validè? Videbatur dicendum, quod validè se baptizaverit. 1. Quia Eucharistiam quis potest sibi ministrare. Ergo & Baptismum. 2. Quia de Judæo, qui seipsum baptizavit; dicitur, quod si talis continuò decessisset, ad cælestem Patriam protinus evolasset in cap. *Debitum 4. de Baptismo*. 3. Quia ex S. Augustino *Accedente Verbo ad elementum fit Sacramentum*. Sed in nostro Casu Verbum accessit ad elementum. Ergo. 4. Tria requiruntur ad Sacramentum, Materia, forma & Intentio. Sed hic interveniunt hæc tria. Ergo. 5. Ob necessitatem Sacramenti Baptismi permixtum est baptizare etiam Paganis. Ergo multò magis sibi ipsi. 6. Si quis in necessitatis articulo non posset seipsum baptizare, esset sibi præclusa via salutis. Ergo.

His tamen, & similibus minimè obstantibus, omnes dixerunt, prædictum Cathecumenum non fuisse validè baptizatum, & idèd teneri suscipere 2. Baptismum; quia sic decissum est ab Innocentio Tertio in cit. cap. *Debitum 4. de Baptismo*, & docent Glossæ in cap. *Baptismi 32. in Verb. Necessitatis. de Consecrat. dist. 4. & in cap. Baptizandis. 98. in Verb. moliantur 1. q. 1. Emin. Card. Toletus in Summa lib. 2. cap. 16. num. 1. & eod. lib. 2. cap. 20. Summa Dian. Verb. Baptismi minister. num. 45. Et Eminen. Card. de Lauræa de Baptismo d. disp. 15. art. 3. per totum. rationes autem sunt plurimæ. 1. Quia inter ministrum Baptismi, & baptizatum requiritur personalis distinctio; nam Baptismus noster fuit figuratus in Baptismo Christi, in quo ipse non à se, sed à Joanne voluit baptizari. 2. Quia quando Christus instituit hoc Sacramentum, ostendit, debere esse distinctum ministrum à suscipiente: dixit enim: *Ite, docete omnes gentes baptizantes eos, &c.* & sic in Verbo *Ite* coexistit *Vos*, quæ est una persona: & in *Ly Eos*, designatur alia distincta à præcedenti. 3. In Baptismo celebratur spiritualis generatio, de qua dicitur: *Oportet vos nasci denud.* Joan. 3. 7. Sed in carnali generatione qui gignit, est alia persona ab ea, quæ gignitur. 4. Inter patrem, & filium est semper distinctio personæ. At baptizans est pater spiritualis baptizati. Quæ omnes rationes desumuntur ex eodem cap. *Debitum 4. de Baptismo*, & eas repetunt S. Bonavent. Scotus, Alenf. & alii apud Emin. Card. de Lauræa d. art. 3. disp. 15. & influant omnes Moralistæ.*

Neque obstant argumenta contraria. Non primum, quia in Eucharistia non est confectio Sacramenti, sicut in Baptismo. Non secundum; verum est enim quod ille Judæus, si continuò decessisset, protinus ad cælestem Patriam evolasset, sed non propter

propter fidei Sacramentum: sed propter fidem Sacramenti, ut dicitur in eod. cap. *Debitum*, scilicet quia erat baptizatus Baptismo Flaminis; quo poterat baptizari, & salvari etiam Cathecumenus noster. Non tertium, neque quartum: quia procedunt, si interveniat legitimus minister distinctus à suscipiente. Non quintum, & ultimum: quia etiam in ministro infideli repræsentatur spiritualis paternitas, quæ debet esse distincta à filiatione; & deficiente quocunque ministro, dici non potest præclusa via salutis æternæ, dum per Baptismum Flaminis, & desiderium intentum Sacramenti Baptismi, cum contritione culparum, seu etiam cum sola attritione, juxta opinionem Emin. Card. de Laurea de Baptismo d. disp. 13. num. 47. à nobis relatum supra Decis. XXXVI. num. 5. Cathecumenus salvatur, quod etiam Eminentia sua docet in cit. disp. 15. art. 3.

Et quoniam Patrini suscipientes pueros de sacro fonte contrahunt cognationem, sit Casus: Turca qualificatus ad fidem conversus, adhuc tamen Cathecumenus, suscipit alienum puerum à Baptismo mali fonte. Quæritur, an contrahat spirituales cognationem? Non contrahere omnes DD. respondent per textum in cap. *In Baptismo* 100. ubi Glossa de Consecrat. dist. 4. in quo statuitur; quòd, *In Baptismo, vel in Chrismate non potest alium suscipere infiliolum ipse, qui non est baptizatus, vel confirmatus.* Unde ly Non potest infirmat omnino factum Layman cit. lib. 5. tract. 2. cap. 9. num. 2. ubi DD. cumulat. Ratio autem decisionis duplex est. Una, quod hoc impedimentum spiritualis cognationis est de Jure Ecclesiastico, cui non subjacet ille, qui non est baptizatus. Altera, quia sicut, ad carnalem cognationem inter duos contrahendam, opus est, quòd uterque ab eodem communi stipite procedat, secundum carnalem generationem ita ad spirituales generationem requiritur, etiam utriusque processio ab eodem stipite communi, scilicet Christo, secundum spirituales regenerationem per Baptismum. Maius in 4. sent. de Matrimon. Sacram. disp. 7. num. 465. Barbof. de Offic. & potest. Episc. alleg. 30. num. 34. Sanchez de Matrimon. lib. 7. disp. 60. num. 7. & 20. Rebellus de oblig. Just. part. 2. lib. 3. q. 6. num. 6. & 7. Reginaldus lib. 21. num. 157. Joan. Sancius disp. 40. num. 15. Ricciollus de Jure personar. extragremium Eccles. existens lib. 2. cap. 4. num. 3. & passim omnes Moralistæ; qui subdunt fidelem baptizantem filium infidelis non contrahere cognationem cum Patre vel Matre infideli, ex eadem ratione suprâ allegata. Et è contra infidelem baptizantem in casu necessitatis filiolum fidelis, non contrahere cognationem spirituales, ita ut si ipse postea veniat ad fidem, possit ducere in Uxorem Matrem ipsius filioli. Sanchez de Matrim. lib. 7. disp. 60. n. 11. Layman lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 8. n. 2. Quamvis cognatio carnalis contrahatur ab infideli etiam ante Baptismum, ratione cujus, post conversionem, nequit cum consanguinea, pariter baptizata, matrimonium inire; est enim disparatio, nam hoc impedimentum provenit à generatione naturali, quæ quidem eadem est, & remanet tam ante, quàm post conversionem ad fidem. Maius in 4. sent. de Sacram. Matrim. cit. disp. 7. num. 465.

DECISIO. XXXVII.

ARGUMENTUM.

An in Baptismo privato sit adhibendus Patrinus? & Patrinorum varia nomina, ac
Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

conditiones demonstrantur. Unus tantum, vel unus & una solummodo admittendi. Si plures? peccant, ac contrahunt cognationem. De necessitate Patrini; & Quando conjuges inter se ex hoc priventur jure petendi debiti?

SUMMARIUM.

- 1 Patrini an adhibendi in Baptismo privato? & n. 9.
- 2 Patrinorum varia nomina.
- 3 Patrini officium antiquissimum.
- 4 Patrinorum tres conditiones necessaria.
- 5 Patrinus unus tantum, vel unus & una admittendus in Baptismo.
- 6 Patrini plures si teneant infantem, Utrum omnes contrahant cognationem?
- 7 Patrinorum plurium admissio in baptismo peccaminosa.
- 8 Maritus & Uxor tenentes simul ad baptismum non contrahunt inter se cognationem spirituales.
- 9 Necessitatis in casu baptizatur sine Patrino. Qui si adsit, contrahit cognationem.
- 10 Peccatum est baptizare solemniter sine Patrino.
- 11 Pater, & Mater infantis quando licite possint esse Patrini in ejus baptismo?
- 12 Patrinus tantum dum supplentur caremonia an contrahat cognationem?
- 13 Catechismi impedimentum quid & quale sit?
- 14 An sit sublatum à Concilio Tridentino?
- 15 Catechismus in Baptismo impedit, non dirimit Matrimonium.
- 16 Pater qui levavit filium de fonte an petat debitum à secunda Uxore?
- 17 Conjuges si ambo teneant ad baptismum eundem infantem, an priventur jure petendi debitum?

Inter quæstiones principales concernentes personas Patrinorum una est; An in Baptismo privato sit adhibendus Patrinus? Pro intelligentia dicendorum circa prædictas Patrinorum personas, Primò præmittendum est: Patrinos, qui baptizandos tenent ad fontem, seu levant de fonte, variis nominibus vocari: Siquidem aliquando vocantur Fidei iussores. cap. *Vos ante. de consecr. dist. 4.* Aliquando Sponsores. Tertullian. de Baptismo. cap. 18. Aliquando Fidei Doctores S. Aug. epist. 23. Aliquando Patroni; Concil. Parisien. lib. 1. cap. 54. Aliquando Patres Iustitici; Tholosan. Synagm. Jur. Univ. part. 1. lib. 2. n. 18. Communiter tamen dicuntur Patrini, & Compadres, quia sunt patres spirituales; nam, ut ait S. Thom. 3. p. q. 67. art. 7. *Spiritualis regeneratio, quæ fit per Baptismum, assimilatur quodammodo generationi carnali. In generatione autem carnali parvulus nuper natus indiget nutrice, & Pedagogo: unde & in spirituali generatione Baptismi requiritur aliquis, qui fungatur vice nutricis, & pedagogi, informando, & instruendo eum, quasi Novitium in fide de his, quæ pertinent ad fidem & vitam Christianam.*

Secundò præmittendum: Patrini officium esse antiquissimum: nam ab initio primitivæ Ecclesiæ, in Sacramento Baptismi, Patrini adhibebantur, ut eruditè comprobant Casalius de Sac. Vet. Christian. Ritib. part. 2. cap. 5. pag. 35. & Hierolixic. Magri Verb. Baptismus pag. 71. col. 1. Hinc cum Beatus Antonius Presbyter baptizaret in carcere Marionillam, venerabilis filius ejus Celsus eam suscipiens, Pater ejus, in Baptismi gratia, factus

H

factus

factus est, Surius in vita S. Juliani Mart. 9. Januar. & Gobat de Baptis. d. tr. 2. m. 532. Et cum baptizaretur S. Eusebius (qui postea fuit Vercellensis Episcopus de quo dictum est supra Decis. XXXV. num. 8.) manus Angelicæ visæ sunt, quæ eum de sacro fonte levaverunt. S. Antonin. 2. part. Hist. tit. 10. cap. 1. §. 2. Et quo tempore à S. Athanasio baptizatus fuit Beatus Martyr Anthusa, duo Angeli in specie militum apparuerunt, albas vestes illi deferentes, ut ex *Memolog. Græcor.* refert P. Bagatta In *admir. Orb. Christ.* tom. 1. lib. 1. cap. 2. §. 5. num. 22.

Tertio præmittendum: Ut validè obeatur munus Patrini; tres conditiones requiri. Prima est usus rationis; nam infans, & qui non pervenit ad discretionis annos, Patrinus esse non potest, etsi certa ætas non sit stabilita. Secunda est Sacramentum; quia qui baptizatus non est, minimè potest esse Patrinus in Baptismo, ut diximus supra Decis. XXXVI. num. 3. de Turca Cathecumeno; quod servatur etiam in non confirmato, ex communi DD. opinione, licet aliqui detrectent in Sacramento Confirmationis, quos citat Layman d. lib. 5. tract. 2. cap. 9. n. 2. & nos dicimus infra de patrino in *Confirm.* Tertia conditio est Intentio; non enim sufficit materialiter tenere puerum ad fontem, nisi ad hoc intentio formæ gerendi munus spiritualis Patris, secundum Ecclesiæ consuetudinem, Layman. *ibid.* Sed in foro exteriori hæc conditio non est considerabilis, quia qui tenet in fonte, semper censetur Patrinus, & cognitionem contraxisse spiritualement. Gobat d. tract. 2. num. 537.

Quarto præmittendum: Quod, Unus tantum, sive Vir, sive Mulier, juxta Sacrorum Canonum institutionem; vel ad summum unus, & una baptizatum de baptismo suscipiant, inter quos, & baptizatum ipsum, & illius patrem, & Matrem; nec non inter baptizantem, & baptizatum, baptizatique Patrem, & Matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur. Verba sunt Sacri Tridentini Concil. sess. 24. de *Ref. Matrim.* cap. 2. ubi ulterius præcipitur, prædictos Unum, & Unam, esse designandos ab iis, ad quos spectat, id est, à genitoribus, vel majoribus baptizandi, & in eorum defectu, ab ipso Parocho baptizante; adeo ut si plures, præter unum, & unam tenuerint infantem, & non fuerint designati, cognitionem spiritualement nullo pacto contrahant. Concil. Trident. *ibid.* Quod si plurimi designati levaverint de fonte infantem, omnes contrahunt cognitionem secundum Sanchez lib. 7. de *Matrim.* disp. 57. num. 14. quia Concilium Tridentinum voluit solum prohibere talem numerum, & concursum Patrinorum; non autem irritare actum, si præter unum & unam alii designentur. Gobat d. tract. 2. de *Baptism.* num. 536. Matrius in 4. sent. disp. 7. de *Matrim. Sacram.* num. 467. Et quod omnes Patrini contrahant cognitionem spiritualement, dummodò sint designati, non solum est communis opinio Theologorum, & Canonistarum; de qua testatur Caramuel in *Theol.* num. 553. Gobat d. tract. 2. num. 551. & Barbosa de *Off. & potest. Episc.* alleg. 30. num. 45. Sed ita esse decilum à Sacra Congregatione Concilii refert Layman in d. lib. 5. tract. 2. cap. 9. num. 4. & Fagnanus in cap. Ex litteris num. 5. de *Cognat. spirit.* Cum hac tamen moderatione, ut omnes tangerent ad fontem ipsum baptizatum tactu Physico, vel de manu suscipiant baptizantis; quia si tantum assistant cognitionem spiritualement non contrahunt. Non est autem omittendum, quod parentes designando Plures Patrinos, quam Unum, & Unam; & Parochus illos

admittendo, peccant mortaliter. Barbof. d. alleg. 30. num. 44. Vega part. 1. cap. 33. casu 39. At peccatum non est, reculare officium Patrini, nisi ex contemptu, vel si in magna necessitate sit requirens; ideòque personam nobilem inessam fuisse à diabolo, quia ex superbia detrectavit hoc officium respectu rusticelli, notat Gobat d. tract. 2. num. 571. Et tandem si maritus, & uxor teneant ad Baptismum ab aliis genitum infantem, nullam inter se gignunt compaternitatem spiritualement; sed hoc est veritatem ex cap. fin. 30. q. 4. Gobat. *ibid.* num. 570. Quamvis in usu non sit, Sanchez de *Matrim.* d. lib. 7. disp. 57. num. 5. Layman d. lib. 5. tract. 2. cap. 9. n. 3. & Gobat d. tract. 2. num. 570.

His ita præmissis; pro resolutione propositi Quæriti dicendum, nullum reperiri Ecclesiæ præceptum, quo in casu necessitatis, si baptizetur infans, sit adhibendus Patrinus; forsitan quia tempus non permittit seligere, & advocare lustricum Patrem. Nihilominus si quis reperiat præfens, & velit tanquam Patrinus in illo actu Baptismi privati infantem tenere, erit verus Patrinus, & contrahet spiritualement cognitionem; ea ratione quia Patrinus non tantum est ab Ecclesiâ requisitus uti Cæremonia in Baptismo solemni; sed præcipue propter obligationem instruendi baptizatum, ut (contra Sanchez, Gobat, & Rodriq. contrarium sentientes) docent Navar. Vivald. Armilla, Suarez, Coninch, & alii, quos allegat, & sequitur Layman d. lib. 5. tract. 2. cap. 9. n. 5. *Verf. Dico secundo.* Prout illam contrahit, qui in casu necessitatis baptizat, Marchantius in *resol. Moral.* de *Baptism.* cap. 5. num. 3. & Gobat d. tract. 2. num. 578. & 579. Ex quibus colligendum, esse quidem peccatum grave baptizare solemni sine Patrino, ut ex Tannero, & can. cit. ostendit Gobat d. tract. 2. num. 522. At nullum peccatum esse, non adhibere Patrinum in baptismo privato, qui confertur in casu necessitatis. Sanchez de *Matrim.* lib. 7. disp. 67. num. 14. Diana part. 4. tract. 3. *resol.* 7. Quæ habitationem conduxit in *Coordinato tom. 1. tract. 1. resol.* 98. Gobat ubi supra num. 527. extendens hoc dictum etiam ad Baptismum datum sub conditione, cum officium Patrini censetur ab Ecclesiâ introductum pro solo vero, certo, & absoluto Baptismo. Quintanadv. in *singular. tract. 1. sing.* 18. Et Bonacina de *Matrim.* q. 3. punct. 5. §. 2. num. 10. Tandem hic venit notandum illud Moralistarum placitum, quod Pater naturalis potest esse Patrinus filii sui illegitimi, vel etiam legitimi, si uxor mortua sit ante baptizatam prolem; & de contra Matrem posse esse Matrinam, & suscipere in fonte, quem peperit filiolum post humum, Gobat d. tract. 2. de *Baptism.* num. 568. & 569. ubi dat exemplum S. Monicæ Matris S. Augustini; Et Card. de Lugo in *Resp. Moral.* lib. 1. dub. 6. Quod ego non admitterem in praxi, siquidem Ecclesiâ intendit, Patrinum esse debere alium à patre, vel Matre naturali; tum ut representetur Paternitas spiritualis regenerationis; tum ut baptizatus habeat alium fidei instructorem, præter naturalem Patrem, vel Matrem.

Sed hic nascitur curiosum quidem dubium, videlicet; An contrahat spiritualement cognitionem ille, qui tanquam Patrinus tenet puerum, jam domi ob periculum mortis baptizatum, dum suppleantur cæremonia in Ecclesiâ? Præmittendū pro majori intelligentia: Instructionem fidei, quæ fit ante januam Ecclesiæ per Parochum super baptizando, cujus

cujus nomine responderet Patrinus, esse Sacram-
 remoniam, quæ vocatur *Catechismus*, ex qua con-
 trahitur quædam spiritualis cognatio impediens
 Matrimonium contrahendum, sed non dirimens si
 13 contrahatur ex cap. *Contracto. De Cognat. spiritual.*
& cap. 2. de Cognat. spiritual. in 6. Fuit enim ra-
 tioni congruum, ut sicut Patrinus tenens infantem
 ad fontem contrahit cum baptizato, & cum eorum
 genitoribus cognationem spirituales dirimentem
 Matrimonium; ita Patrinus, tenens tantum in Ca-
 techismo, contraheret quantam imperfectam,
 & quasi inchoatam cognationem spirituales, so-
 lummodò prohibentem. Mastrius in 4. *sent. de*
Matrim. Sacram. disp. 7. num. 348. ubi citat Sco-
 tum, & S. Bonav. Est autem solemnitas questio in
 Scholis Theologorum, & Canonistarum agitata,
 & disputata; Utrum hoc impedimentum Cate-
 chismi, impediens, & non dirimens, sit sublatum
 14 à Concilio Tridentino in cit. *sess. de Reform. Ma-*
trimon. cap. 2. Et magna scribentium caterva do-
 cet, illud esse omnino sublatum, propter illa Ver-
 ba Tridentini Concilii in cit. *cap. 2. Omnibus inter*
alias personas hujusmodi spiritualis cognationis impe-
diementis omnino sublatis. Et hanc opinionem de-
 fendit Sanchez de *Matrim. lib. 7. disp. 17. num. 9.*
Aversa q. 10. sect. 3. Pontius libr. 6. cap. 11. quos
 plurimi comitantur citati à Mastrio d. *disp. 7. num.*
349. & iterum n. 469. Ceterum contraria opinio
 est longè verior, ut manifestè patet, si ducamur
 non à multitudine scribentium, sed ab ipsa ratione,
 quæ omnino demonstrat, à Tridentino Concilio
 non fuisse sublatum prædictum impedimentum
 Catechismi ex jure antiquo proveniens: nam Con-
 ciliū Tridentinum in cit. *cap. 2. de Ref. Matrim.*
sess. 24. disponere statuit solummodò de impedi-
 mento dirimente cognationis spiritualis; non autem
 de Catechismi impediens tantum: ibi: *Ma-*
trimonia, in quibus vel non sine magno peccato per-
severatur, vel ea non sine magno scandalo dirimun-
tur. Et ideo loquitur de Patrinis ad fontem susci-
 pientibus: ibi, *Unus, & una baptizatum de Baptis-*
mo suscipiant: & paulo post; Ut baptizatum de sa-
cro fonte suscipiant. Et in fine auferendo omnia
 alia impedimenta, ait: *Hujus spiritualis cognatio-*
nis, id est, dirimentis matrimonium, quam voluit
restringere ad personas ibi nominatas, itaut non ha-
beret amplius antiquam extensionem ad Paternita-
tem, Compaternitatem, & Confraternitatem ex
cap. 1. de cognat. spirit. in 6. de quibus Layman lib.
5. tract. 10. part. 4. cap. 8. num. 1. Quapropter non
 esse sublatum impedimentum Catechismi, sed ad-
 huc vigere, & observandum fore, præter Ugolin.
 Navar. Vegam, & alios fortiter defendit Emin.
 Cardin. de Lauræa de *Imped. Matrim. disp. 36. num.*
138. Et nos infra dicemus in Decisionibus de Impe-
 dimentis Matrimonii.

His ita præcognitis, pro resolutione Omnes di-
 xerunt, Tenentem puerum, jam baptizatum domi,
 dum ceremoniæ supplentur in Ecclesia, non contra-
 here cognationem spirituales dirimentem Matrimo-
 nium; sed affici illa, quæ impedit, & non diri-
 mit, & ex Catechismo insurgit; Emin. Card. To-
 letus in *summa lib. 2. cap. 23. num. 5. & lib. 7. cap.*
18. Navar. in Man. cap. 22. num. 40. & Dianapar.
3. tract. 4. resol. 259. repertienda in Coord. *tom.*
1. tract. 1. resol. 100. Quapropter contrahere non
 poterit Matrimonium cum Matre ipsius filii, quem
 tenuit, dum factæ fuerunt ceremoniæ baptismas-
 les, vel cum ipsa filia sic tenta, nisi ex dispensatione
 Doct. Clericali *Tom. 1. Liber 1.*

Episcopi. Bonacina de *Matrimon. impedim. quest.*
3. punct. 14. num. 6. Et Emin. Cardin. de Lauræa
disp. 18. art. 4. & cit. disp. 36. n. 138. Qui in *disp.*
38. art. ult. hanc dispensandi facultatem in Episco-
 po non concedit, nisi ex consuetudine tolerata à
 Summo pontifice, ut pariter demonstrabimus in
 nostris Decisionibus de Matrimonio. Contrahit
 autem impedimentum hoc multò magis Patrinus
 tenens, dum quis baptizatur sub conditione, contra
 Gobat d. *tract. 2. num. 554.*

Et quoniam ubi contracta est cognatio spiritua-
 lis, ibi peti non potest debitum maritale, quaeritur
 quid dicendum in sequentibus casibus. Enitur 16
 Puerpera filium, & nova Rachel paulò post moritur.
 Pater viduatus infantem ipsum ad fontem baptismas-
 lem tenet deinde aliam uxorem duci: Quaeritur, in-
 quam, An jus petendi debitum ab illa habeat: Et qui-
 dem respondendum est habere: quia cum à Concilio
 Tridentino *sess. 24. cap. 2. de Refor. Matrim.* restricta
 sit cognatio spiritualis inter Patrinum, & Patrem,
 ac Matrem baptizati, & hæc alia uxor non sit Mater,
 sed Noverca ejusdem baptizati; ejus Pater, & Pa-
 trinus non amittit jus petendi debitum conjugale ab
 ipsa. Est tamen verum, quod prædictus Pater,
 etsi viduatus, non erat à parochio admittendus ad
 officium Patrini, qui debet esse alius à Patre natu-
 rali, tum ob significatum, tum ob auxilium pueri
 baptizati; ut diximus supra in hac Decisione *num.*
11. & dicemus infra in *Decis. XXXVIII.*

Alter casus concernens facultatem petendi debi-
 tum inter Conjugatos est. Maritus, & Uxor in-
 fantem vicini tenent ad Baptismum. Quaeritur, 17
 an priventur jure petendi, ac solvendi debiti Ma-
 ritales? Dicendum est eos non privari, ea ratione
 quia inter ipsos susceptores nulla contrahitur cogna-
 tio, ut communiter docent DD. quos citat, & se-
 quitur Bonacina de *Matrim. q. 3. punct. 5. §. 2.*
propos. 2. num. 4. Verum resistit textus in *cap. ult. 30.*
q. 4. dicens *Quod autem uxor, cum marito in baptis-*
mate simul non debeat suscipere puerum, nulla aucto-
ritate reperitur prohibitum; sed ut puritas spiritualis
Paternitatis ab omni labe, & infamia conservetur im-
munis, dignum esse decernimus, ut utrique infimul,
ad hoc aspirare minime præsumant. Idcirco Pato-
 chi non debent esse faciles in admittendis marito,
 & uxore pro Patrinis in eodem Baptismate, ob re-
 verentiam Sacramenti in hoc canone consideratam;
 quamvis Moralistæ dicant, esse per contrariam con-
 suetudinem abrogatum, ut innuimus supra in hac De-
 cisione *num. 8.* ex Sanchez *lib. 7. de Matrim. disp. 57.*
num. 5. & Gobato d. *tract. 2. num. 570.* Ego autem
 qui memoriam, & experientiam habeo annorum
 supra quinquaginta in Ecclesia Parochiali Sancti Petri
 hujus civitatis Patavinæ, numquam vidi admissos
 Maritum, & Uxorem ad levandum eundem infan-
 tem ex fonte sacro.

DECISIO XXXVIII.

ARGUMENTUM.

Patrini quando sint obligati instruere filios
 suos spirituales in rebus fidei, & in Doctri-
 na Christiana; nec non quando tenean-
 tur eosdem in egestate positos alere, præ-
 sens Decisio demonstrat.

SUMMARIUM.

1 Patrini quando sint obligati instruere filios in fi-
 de, & lege Divina?

H 2

2 Et

- 2 Et quando eos alere in egestate? & num. 4.
 2 Actus non operantur ultra agentium intentionem.
 5 Pythacium quid sit?

Videamus modò quas obligationes contrahant Patrini levantes alienos filios de Sacro fonte? quæ quidem concernunt vel bonum animæ, vel utilitatem corporis eorumdem Filiorum. Et quo ad primum genus obligationum, videre oportet An Patrini teneantur instruere filios susceptos in baptismo de rebus Fidei, & de observantia legis Divinæ? Et in hoc respondent DD. omnes affirmative, ut non urgeat talis obligatio Patrinorum, nisi ubi opus fuerit; juxta expressionem Ritualis Romani in Rubric. de Sacram. Baptism. de Patrinis; ibi enim præcipitur, non esse admittendos in Patrinos, qui ignorant rudimenta fidei, & redditur ratio his verbis: *Hec enim Patrini spirituales filios suos, quos de Baptismi fonte susceperint, ubi opus fuerit, opportunè docere tenentur.* Quando autem sit opus eruditione Patrinorum explicat Graffius p. 2. lib. 1. cap. 2. num. 5. videlicet, quando ipsi cum infidelibus conversantur, ut erat in primitiva Ecclesia; & esse potest nunc in Indiis tam orientalibus, quam occidentalibus in quibus adhuc Paganorum magna est multitudo vel si parentes pueri suscepti sint infideles, vel parentibus orbatus ita distaret à Parocho, ut ad discendam Doctrinam Christianam accedere non posset; ut doctè probant Reginald. in praxi lib. 27. num. 34. Barbosa de Paroch. part. 2. cap. 18. num. 36. Layman. lib. 5. tract. 2. cap. 9. num. 1. Marchant. in Candelabr. Mistic. tract. 2. lect. 6. propos. 1. Tamburius de Triplici Jure lib. 2. cap. 3. §. 2. num. 23. & Cotonius lib. 2. contrav. 2. cap. 5. num. 66.

Altera obligatio Patrinorum concernit utilitatem corporalem infantium; ideo quærent DD. An Patrini teneantur alere in egestate Filios, quos de sacro fonte levaverunt? Negant aliqui ex his rationibus. 1. Quia Pater spiritualis non succedit filio, nec iste Patri. Butrius in cap. Transmissa. Qui fil. sint legit. Abbas in cap. Tanta. eod. tit. 2. Inter Patrem, & filium spiritualem extat sola spiritualis necessitudo, quæ non se extendit ad temporalia. Tiraquell. in l. Si unquam. num. 36. ubi DD. C. de Revoc. donat. 3. Actus non operantur ultra agentium intentionem. l. Non omnis. ff. Si cert. Pet. Sed intentio Patris spiritualis, dum levat filium de fonte, non est illum alendi temporaliter. Ergo. 4. Si moriatur Pater spiritualis sine propriis filiis, non succedit filius spiritualis, sed substituitur vocatus à præcedenti fidei committente. Eminen. Card. Mantica de Conject. ult. vol. lib. 11. tit. 8. num. 18. Tiraquell. ubi sup. Ergo. 5. Quia id esset aggravare hoc munus Patrinorum, ita ut pauci essent, qui subirent illud cum dedecore fidei Christianæ; ideoque Patrinos non esse obligatos alere filios spirituales egenos tenet, inter Legistas, Anton. Corduben. in l. Si quis à liberis in princ. num. 19. ff. de lib. agnoscen. vel alien. Et ex Moralists Gobat de Baptif. tract. 2. num. 574. ubi citat pro hac opinione etiam Guilielm. Benedictum.

Affirmant alii plurimi ex sequentibus rationibus. 1. Cognatio spiritualis non est minor, quam carnalis, cap. Qui dormierit 27. q. 2. cap. Ita diligere. & cap. sequenti. 30. q. 3. Sed pater carnalis tene-

tur ad alimenta præstanda filiis legitimis, & naturalibus, cap. Jux naturale dist. 1. l. Si quis à liberis §. Si quis ex iis. ff. de lib. agnoscen. Ergo. 2. Pater spiritualis est magis diligendus, quam carnalis. Glos. in cap. Pythacium (id est, charta continens petitionem) in Verb. Multò magis 30. q. 3. Sed ubi est major dilectio, ibi est major retributio. Ergo filius spiritualis erit alendus. 3. Paternitas, & Filiatio spiritualis esse non debet inferioris virtutis, quam simplex amicitia. Sed simplex amicitia capit legata ex testamento minus solemniter. Tiraquell. in d. l. Si unquam. Vers. libertus num. 102. C. de revoc. donat. Ergo etiam spiritualis filiatio debet capere alimenta. 4. Regeneratio spiritualis æmulatur generationem carnalem. Sed ex generatione carnali provenit obligatio alimentorum. Surdus de alimentis tit. 1. quest. 1. Ergo etiam ex spirituali. 5. Mandat Apostolus, ut Operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei. Galat. 6. 10. Sed filius spiritualis est domesticus fidei. Ergo. 6. Ulterius testatur idem Apostolus, quòd si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior. 1. Tim. 5. 8. Igitur Pater spiritualis si negaret alimenta spirituali filio egenti, domestico suo, incurreret notam infidelitatis; imò esset infideli deterior. 7. Filius non est inferioris conditionis, quam sint frater, & soror ipsius Patris. Sed redarguitur ab Apostolo frater, qui, si ejus frater, aut soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat illis, ite in pace. Jac. 2. 15. Ergo esset redarguendus etiam pater spiritualis, qui filio spirituali, victu quotidiano indigenti, diceret, vade in pace. Quare hanc affirmativam opinionem tenent Baldus in Auth. Nisi rogati. num. 19. C. ad Trebell. Joan. Faber. in l. 1. C. de alien. liber. Francus in cap. 1. de Cognat. spirit. in 6. Alex. in addit. ad Bart. in tract. Aliment. num. 17. Tiraquell. in d. l. Si unquam Verb. Et suscepti liberos, quamvis in hac opinione non resideat, num. 27. ubi DD. plurimi, C. de Revoc. donat. Benincasa in tract. Paupert. in 7. q. in 2. spec. Jud. num. 10. Decius conf. 464. num. 11. & Surdus de Aliment. tit. 1. quest. 11. Quam quidem opinionem affirmativam intelligere debemus, dummodò non sint propinqui carnales ipsius pueri, qui velint, & possint illum alere; & quando Pater spiritualis sit dives, & habeat bona temporalia. Rationes autem opinionis contrariæ non obstant, quarum resolutio remittitur prudenti, & docto Lectori; & eas reperiet apud Tiraquellum d. num. 27. & seqq.

DECISIO XXXIX.

ARGUMENTUM.

Disquiritur an licitus sit Baptismus datus à Parocho per immersionem? & an validus factus sub Stillicidio? In casu necessitatis baptismus est dandus cum Aqua benedicta. Hinc Aquæ benedictæ quatuor præcipui effectus recensentur.

SUMMARIUM.

- 1 Immersione capitis pueri in aquam baptisterii an liceat baptizare?
- 2 Ritus baptizandi per infusionem aquæ mutari debet.
- 3 Ritus prædicti mutatio an sit venialis, vel mortalis culpa?

4 Stillici-

4. *Stillicidium an faciat baptismum validum?*
5. *Aqua benedicta antiquus usus in domibus Christianorum.*
6. *Aqua benedicta remittit peccata Venialia.*
7. *Cur servetur in ingressu Ecclesiae, & Dominicis diebus fiat aspersio ejus in Choro?*
8. *Displicentia culparum est necessaria ad earum remissionem.*
9. *Damones fugantur Aquabenedicta. Exempla de hoc.*
10. *Maleficia solvuntur Aqua benedicta.*
11. *Infirmittates quoque sanantur.*
12. *Adversitates depellit Aqua benedicta.*

Numquam satis agi potest de casibus occurrentibus in administratione Baptismi: idcirco hic veniunt examinandi duo sequentes. Primus est. Parochus in collatione Baptismi, deficiente urceolo, accipit infantem, & per immersionem in aquam Baptisterii illum baptizat. Queritur, an licite, & valide? Respondent infrascripti DD. & dicunt valide; sed non licite. Ratio, quod valide, est manifesta, quia sive per immersionem, sive per infusionem aquae, sive per asperisionem Baptismus est validus. S. Thom. 3. p. q. 66. art. 7. S. Cyr. lib. 4. epist. 7. ad Magnum, quae apud Jacob. Pamel. est 76. Layman. lib. 5. tract. 2. cap. 3. n. 4. Ratio autem quare non licite illa à Doctoribus allegatur, quia in Baptismo conferendo quilibet debet servare Ritus suae Ecclesiae; qui quidem Ritus est, non solum in Ecclesia Patavina, & tota Diocesi; sed in toto Serenissimo Venetiarum Dominio, ut Baptismus conferatur per aquae infusionem; & idcirco absque peccato immutari non debet. Bonacina de Sacram. disp. 2. qu. 2. punct. 3. propos. 2. num. 18. ubi plures allegat. Barbosa de Parocho part. 2. cap. 19. num. 48. Nisi iusta causa aliter suadeat; quae non videtur esse in nostro casu ob urceoli deficientiam; facillime enim poterat Parochus aquam manu elevare à fonte, illamque infundere super caput pueri, formam proferendo, & sic illum baptizare. Porro an haec ritus mutatio sit culpa gravis, vel venialis? non concordant Theologi, nam 3. Nugnus in S. Thom. d. 3. part. q. 66. art. 8. tenet, esse culpam mortalem. Sed è contra esse solummodo venialem scribit Sotus in 4. dist. 3. art. 7. & Greg. Valentia tom. 4. disp. 4. q. 1. punct. 2. quibus ad stipulatur Gobat. de Baptism. d. tract. 2. nu. 63. & Diana part. 5. tract. 3. resol. 19. Quae habitat in Coordinato tom. 1. tract. 1. resol. 67.

Alter casus satis curiosus, sed fictus non factus, est huiusmodi. Curatus Sacramentum Baptismi ministrare cepit; sed ad fontem perventus, non reperiens clavem, vidensque stillicidia è testeo Ecclesiae cadentia, puerum supponit, & guttis illum tangentibus profert formam Baptismi. Queritur, an valide, & licite? Circa hunc casum infrascripti Theologi, ac Moralistae, & Summistae affirmant, quod valide; negant quod licite, nisi puer fuisset in periculo mortis, & tempus non sufficeret ad aperiendum baptismalem fontem. Valide igitur Parochus baptizavit, quia guttae aquae ex stillicidio provenientes, & tangentes suppositi pueri caput, sunt materia sufficiens Baptismi, ut affirmant omnes Doctores loquentes de Baptismo facto per asperisionem; & in puncto Bonacina de Sacram. cit. disp. 2. q. 2. punct. 3. n. 20. Barbosa d. cap. 18. num. 44. de Parocho. Layman d. lib. 5. tract. 2. cap. 3. sub num. 1. & Gobat d.

tract. 2. de Baptism. num. 60. Non autem licite baptizavit, quia est culpa gravis in solemni Baptismo non adhibere aquam benedictam, imò consecratam juxta Ritus Missalis Romani in die Sabbati Sancti Nugnus in S. Thom. 3. p. q. 79. art. 4. Sylvest. Verb. Baptismus. 2. quest. 3. & est text. in Clem. Unic. de Baptism. Bonacina ubi supra punct. 7. n. 19. & ibi alii. Gobat d. tract. 2. de Baptism. num. 41. Quamvis esse solummodo culpam venialem defendat Quintanadvenas sing. 37. tract. 1. Et nullam culpam in casu necessitatis, & periculo vitae infantis baptizandi. Pasqualig. in decis. Moral. decis. 75. Gobat d. num. 41. ubi bene advertit, quod in casu necessitatis ab obstetricibus piis, & timoratis, si fieri potest, infans baptizandus est aqua simpliciter benedicta à Sacerdote, & quae servatur in domibus ad signum Crucis serò, & manè faciendum, ob reverentiam Sacramenti.

Et quoniam hic occasio tulit nominandi Aquam benedictam, quae in domibus fidelium conservatur; Lectores non pigeat observare ejus antiquum usum apud Christianos; de quo habetur text. in 5. cap. Aquam. 19. De consecrat. dist. 3. desumptus ex epistola Alexandri Papae Primi, qui fuit creatus Pontifex anno Domini 109 in cap. In Sabbato Sancto. 124. in cap. Nec quemquam. 125. De consecrat. dist. 4. & in cap. in capite Quadragesima 56. dist. 50. ex quibus juribus apparet, quod Ecclesia Catholica, usque ab initio, & suis primitivis temporibus instituit usum Aquae benedictae, qua uterentur fideles in domibus privatis, & Sacerdotes in Ecclesiasticis benedictionibus, ut eruditè demonstrant Casalius de Veterib. Christ. Ritib. cap. 36. pag. 161. ubi auctoritates SS. Patrum, & Conciliorum plures allegat, Magrius in Hierolexic. Verb. Aqua benedicta. Ubi tum circa originem ejusdem benedictionis, tum circa virtutes Aquae benedictae plurimas eruditiones colligit Eminentiss. Cardin. de Lauræa in epit. Can. Verb. Aqua benedicta. & Mathaeus in Sylva Historial. part. 2. lib. 7. tit. 21.

Et equidem Aquae benedictae mirabiles sunt effectus, provenientes in illos, à quibus devotè adhibetur. Quatuor autem sunt praecipui; nam. 1. Venialia peccata remittit. 2. Damones fugat. 3. Morbos sanat. 4. Adversitates depellit.

Primo Aquabenedicta peccata Venialia remittit, 6. tanquam unum ex Sacramentalibus ab Ecclesia institutum ad hunc effectum, de quo egimus supra Decis. XX. ubi de omnibus Sacramentalibus studia nostri Cleri retulimus, & illam celebrem Theologorum quaestionem tractavimus, Utrum Sacramentalibus deleantur peccata venialia ex opere operato, vel ex opere operantis; & quae requirantur in homine ad dictam deletionem consequendam? Igitur Aqua benedicta delet culpas veniales in homine iusto (nam qui scienter vivit in mortali peccato non potest hunc effectum consequi, cum careat gratia Dei. S. Thom. 3. p. q. 87. art. 4. Gobat tract. 6. num. 229) & hoc expresse habetur in cit. cap. Aquam 19. de consecrat. dist. 3. dicente: Aquam sale conspersam in populis benedicimus, ut ea cuncti aspersi sanctificentur, & purificentur. Et subinde demonstrante congruentiam hujus effectus remissionis venialium culparum ex cinere Vitulae, qui in lege veteri aspersus in populum, illum emundabat, & purificabat à legalibus immunditiis, juxta testimonium Apostoli ad Hebr. 9. 13.

Si enim sanguis hircorum, & taurorum, & cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis. Et sicut sterilitas aquae sanata fuit per Eli-seum Prophetam sale asperso in ipsam, sic eo magis divinis precibus sacratus sal mixtus cum Aqua benedicta sterilitatem (ut habetur in eod. cap. *Aquam*) rerum aufert humanarum, & coinquinatos sanctificat, & purgat; id est à Venialibus; ut explicat hic Glossa in d. Verb. *Coinquinatos*. Et idem declarat variis exemplis, & testimoniis legis veteris S. Cypr. Papa in d. cap. *Nec quinquam. de Consecr. dist. 4.* Et S. Thom. 3. p. qu. 87. art. 3. in corp. ubi reddit rationem huius effectus, quia scilicet aspersio Aquae benedictae fit cum aliquo motu reverentiae in Deum, & ad res divinas, & hoc modo operatur ad remissionem venialium peccatorum; adeo ut Nugnus in d. art. relatus à Gobat d. tract. 6. num. 240. scribat esse proximum errori in fide, si quis neget, per Aquam lustralem verè, & propriè remitti peccata Venialia. Accedit auctoritas Sanctae Matris Ecclesiae, quae in Ecclesiis conservat ipsam Aquam benedictam, qua se signent fideles ingredienti ad orandum, ut puriores sint coram Deo, unde solent dicere devoti, dum eam tangunt, se signaturi: *Aqua benedicta deleantur nostra delicta*: & singulis Dominicis diebus ante Missam Conventualem in Choro cantatur Antiphona *Asperges me, Domine, & mundabor, lavabis me, & super nivem dealbabor*. Et fit aspersio aquae benedictae super Clerum, & populum ad delenda peccata Venialia; ut puriori affectu iste audiat, & ille celebret Missam solemnem; quam quidem doctrinam confirmat Joan. Pineda super Job par. 1. cap. 9. pag. 360. Barbosa in Collect. DD. ad cap. *Aqua*, n. 3. de consecr. Eccles. vel Altar. & de Jure Ecclesiastico Univers. lib. 2. cap. 3. num. 31.

Est tamen mente recolendum, quòd ad obtinendam remissionem culparum venialium per quodcunque Sacramentale, & sic per Aquam benedictam, requiritur vel virtualis, vel formalis displicentia earumdem venialium culparum; cum enim homo per quodlibet peccatum, etiam quotidianum, & veniale, aliquo modo recedat à voluntate Dei; non est conveniens, ut condonetur ipsi hic recessus, nisi per reditum; qui quidem non est sine displicentia, & detestatione praedicti recessus. Eminentiss. Cardin. de Lugo de Penit. disp. 9. num. 23. Gobat d. tract. 6. n. 232. Formalis autem displicentia est, (exempli gratia, in iracundia) quando homo elevat mentem, seu cor ad Deum, & dolens de sua impatientia, proponit sufferre patienter, aut proximi imperfectiones, aut alias adversitates. Vel qui nimis comedit, & bibit, seu mendacia officiosa leviter, vel verba scurrilia, aut leves detractiones dixit; dolendo proponit, in posterum ab eis abstinere. Virtualis verò displicentia exercetur, quando qui aliquid praemissorum commisit, ex amore virtutis contrarium assumit operandum, per patientiam scilicet, abstinentiam, silentium, veracitatem, charitatem, & consimiles actus rectitudinis Christianae. Eminentiss. Cardin. de Lugo d. disp. 9. sect. 2. Dicastill. disp. 2. dub. 16. & 17. & Gobat d. tract. 6. n. 233. & seqq.

Secundò: Aqua benedicta fugat daemones. Legatur S. Terefia in sua Vita cap. 31. & part. 1. 2. epist. 33. num. 8. & part. 2. num. 7. & ibi Ad-den. Item Hieron. à Basilica Petri in Ephemerid,

Sacris, in vita S. Ulrici die 20. Febr. ubi scribit; quemdam vexatum paupertate vendidisse diabolo animam suam: sed cum poenitentia ductus properaret ad S. Ulricum, projectus fuit in flumen à diabolo, à quò tenebatur, ut suffocaretur. Sed occurrit S. Ulricus cum Aqua benedicta, cuius asperionem diabolus sufferre non potuit; & ideo suo mancipio relicto, aufugit.

P. Daniel Bartolus in sua Hist. Anglic. lib. 4. cap. 13. pag. 312. narrat, quòd dum P. Guilielmus Uveslon. Soc. Jesu in Anglia exorcizaret energumenum, & cogeret diabolum discedere ex illo corpore; immundus spiritus dixit; exibo, si approbes, me in te venire. Respondit Uveslon, veni, si à Deo licentiam habes. Replicavit diabolus; nequaquam venirem; siquidem si in te ego starem; cruciaretur eo modo, ac si collocaretur in Vase Aqua benedicta. His dictis discessit ab energumeno, & notum reliquit, quantum expavescat diabolus Aquam benedictam.

Idem P. Bartolus in Hist. Asia lib. 6. pag. 410. In Insula Amboina P. Ferdinandus Alvarez converterat ad fidem Idololatrias multos; cumque vellet amplam Crucem in quadam valle erigere, daemones tales terramotus agebant, ut plantari Crux non posset. Pater Alvarez asperxit Vallem Aqua benedicta, qua fugati daemones, terra quievit, & Crux erecta remansit.

In Sylva Historiali Matthaeoli part. 2. lib. 7. tit. 21. exempl. 11. Vidit Vir Religiosus multitudinem daemorum in sui Monasterii aula infirmorum, in qua jacebat Frater unus moribundus. Sed aspersa aqua benedicta per alium fratrem, daemones omnes aufugerunt.

Ibid. exempl. 12. Ex Vincent. Episc. Beluacen. narratur, quemdam Virum, vino madentem, dixisse daemoni existenti in alio energumeno; egredere ex illo, & in me venias; cui daemon respondit, venirem, nisi hoc mane te Aqua benedicta signasset. En igitur, quanta vis inest in lustrali Aqua ad expellendos, & terrendos daemones.

Sed aqua benedicta valet etiam ad impedienda maleficia. Hinc narrat Martinus Delrius Disq. 10. Magic. libr. 6. cap. 2. sect. 3. quòd viro cuidam Treviris anno 1588. mulier rustica nescio quid ovorum obtulit, excipit pileo pedissequus; mox pileum imponit capiti; & statim usque adeo vexari cepit dolore, ut penè desperet; confugit nescius, quid ageret, in aedem sacram; incensum caput immergit in Vas promptum aquae lustralis; convalescit. Maga comprehensa, in tortura dixit: ova sic fuisse venenata, ut gustantibus interitum, exuberantem tangentibus essent paritura.

Tertiò. Ad morbos sanandos, & sanitatem obtinendam mirabilis est Aqua benedicta. Henricus in sum. libr. 3. cap. 13. in fine, & ibi Gloss.

Habetur ex Surio in Mens. Februar. quòd Sancta Brigida Virgo in Scotia leprosis duobus luem deterfit, eosque Aqua benedicta aspergens sanavit.

Idem in April. S. Theodorus Archimandrita eadem Aqua lustrali, tum filium Imperatoris Mauricii, tum alium quendam à lepra mundavit. Alium, cui facies post tergum detorta erat, curavit, Sanctus Theodorus Aquae benedicens, en accipe, inquit, & hac de Aqua consperge in nomine Domini.

S. Gregorius lib. 1. Dialog. cap. 10. scribit, quòd S. Fortunatus Episcopus Tudertinus, militi Gotho

Gotho ex Vitigis Regis castris, cui prolapsus ex equo, crus fuerat perfractum, sanitatem illico restituit, infusa Aqua lustrali.

S. Theodoretus in *Histor. Religiosa*, de *Aphraate Eremita*, & aliis, pariter scribit, B. Macedonium potu Aquæ benedictæ, datæ cuidam mulieri, quæ in morbum ingluvie incidere, itaut in die esu triginta gallinarum non satiabatur, mirabiliter retudit immoderatam illam appetitionem. Aliam pariter mulierem à crudeli mentis delirio Aquæ benedictæ potu liberavit. Et S. Parthenius Lampfacensis Episcopus Aqua benedicta paralyticos, energumenesque abstersgens, mirifice curabat.

Thom. Bzovius lib. 5. de *Signis Eccles.* cap. 2. de *Moluchis* ita refert: Commune est hoc omnibus Insularum illarum indigenis, ut cum febri vexantur, vel aliter adversa valetudine, statim confugiant ad Templum, Aquam piaculari bibant, & protinus convalescant. S. Aldemarius *Monachus Casinen.* sanavit Canonicum quendam infirmum Aquæ benedictæ aspersione. Hier. à Basilica Petri in *Ephemerid. Sacris in Vita d. Sancti die 24. Martii.* Et die 12. Februar. in memor. S. Rioci narrat, ab eo Matrem defunctam aspersam Aqua benedicta ad vitam esse revocatam. Alia consimilia exempla facile est repetire in *Vitis Sanctorum*, & in *Historiis Ecclesiasticis*, & præcipue in Bagatta *Admirand. Orb. Christian.* in Hierolex Magrii *Verb. Aqua benedicta*, & in Cina P. Bartoli lib. 4. pag. 874. ac 875. & in sæculis Benedictionis noviter impressis.

Quartò: Adversitates depellit. Hinc Surius in *Septemb.* scribit, quòd S. Lioba Virgo, Antistia Fuldenfis Parthenii cœnobii, injecta modica lustrali Aqua, cui salem immiscuerat, à S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino inauguratum, compescuit ignem loca propinqua omnia depopulantem, ne utique septis Cœnobii noceret.

Bedæ de *gestis Anglor.* lib. 1. cap. 17. S. Germanus Episcopus Anthiodorensis, cum inter tumentes maris fluctus Navis periclitaretur, Aquæ benedictæ aspersione, sædam eam tempestatem sedavit.

Card. Batonijs *Ann. 885. De rebus gestis Stephani Papa VI.* Cum clades locustarum, quæ Prædecessoris sui Hadriani totam patriam consumpserant, male multiplicato germine nasci cœpissent, & omnia replevisent, miseris SS. Papa afflicti populi, post orationem factam, Aquam benedixit; iussitque illam spargi per sata, & vineas, & nulla penitus locusta remansit.

Choppus *Dialog. 1. contra Iconod. c. 3.* Mures devastantes terras Christianorum conspersi Aqua benedicta aufugerunt in gentiliū vineas. Consimile exemplum narrat Hier. à Basilica Petri in *Ephemerid. Sacris die 23. Januarius.* in Vita S. Urbani Episcopi. Alia haberi poterunt exempla, ac eruditiones ex *Historiis sacris*, quibus animarum Pastores præconizare poterunt suis populis devotionem lustralis Aquæ, ac in illis venerationem, & fiduciam accendere; præcipue si legerint Martin. Deltrium *Disquis. Magic. libr. 6. sect. 3. Vers. Nonum remedium.* pag. 735.

DECISIO XL.

ARGUMENTUM.

Resolvitur famosa Quæstio, an contrahat cognationem spirituales in Baptismo

Procurator tenens nomine alterius infantem? An ille, qui misit ipsum Procuratorem? Item docetur, quinam prohibeantur esse Patrini in Baptismo?

SUMMARIUM.

- 1 Cognatio spiritualis in Baptismo an contrahatur à Procuratore, vel ab eo, qui ipsi mandavit, ut ejus nomine teneret infantem?
- 2 Patrini qui esse non possint in Baptismo?
- 3 Germani admittunt in Paternos etiam hæreticos.
- 4 Regulares non possunt esse Patrini. Et cur?
- 5 Ignorantes rudimenta fidei non debent admitti in Paternos.

Pro complemento eorum, quæ concernunt Paternos levantes pueros à sacro fonte, remanent explicandæ alia duæ Quæstiones. Prima est: An Patrinus mittens, vel ejus Procurator, tenens infantem in Baptismo, contrahat spirituales cognationem? A Procuratore contrahi spirituales cognationem nonnulli scripsere, ob rationem & ob auctoritatem Doctorum. Ratio est, quia ad cognationem spirituales contrahendam requiritur tactus physicus in suscipiendo infantem de loco sacro. cap. De his, & cap. Ad limina. 30. q. 1. Sed Procurator est, qui tangit physice ipsum infantem, dum illum tenet in lavacro sacro. Ergo ipse est, qui contrahit spirituales cognationem. Auctoritas Doctorum hanc opinionem confirmat; plures enim eam amplexati sunt tam Theologi, quam Canonistæ. Henriquez lib. 12. cap. 11. num. ult. Azorius p. 1. lib. 2. cap. 12. Covarruvias de *Sponsal. part. 2. cap. 6. §. 4. num. 6.* & alii apud Sanchez lib. 7. disp. 19. num. 4. de *Matrim.*

A Mittente ipsam contrahi cognationem, non autem à Procuratore misso, plurimi censuere; ea ratione, quia ad cognationem spirituales contrahendam duo requiruntur: designatio Patrini facta à parentibus baptizandi, seu à Parocho; & intentio ipsius Patrini exercendi illud munus tanquam Patrinus, & contrahendi ipsam cognationem. Concil. Trid. sess. 24. de *Res. Matrim. cap. 2.* Sed Procurator tenens in Baptismo nomine alterius, à quo est missus, neque est designatus Patrinus à parentibus pueri, neque intendit agere illud munus nomine proprio, ut fiat cognatus. Ergo ipse non afficitur prædicto vinculo spiritualis cognationis. Hanc opinionem tenent Rebellen lib. 3. quest. 6. n. 12. Cotonius lib. 2. contr. 2. cap. 5. n. 90. Tamburinus de *Triplic. fur. lib. 2. cap. 4. §. 4. n. 7.* Barbosa de *Offic. Parochi cap. 18. num. 25.* & de *offic. Episcop. alleg. 30. n. 50.* Quam quidem opinionem in præsentem omnes Doctores sequuntur; tum quia est approbata à Sacra Congregatione teste Gavanto in *Manual. Verb. Baptismus num. 14.* Mario Antonino lib. 1. *resolut. ultim. casu 25.* Leone in *Thesaur. for. Eccles. part. 2. cap. 9. n. 63.* cum seqq. tum etiam quia eam amplexata est Rota Romana Verall. *decif. 147. part. 3.* Nicolius, qui Sacram Congregationem ita decrevisse refert tom. 1. *Instit. Civil. lib. 1. tit. 10. num. 37.* & Pignatellus tom. 7. *consult. 93. num. 3.* Verba Nicolii sunt ista: An verò hec cognatio contrahatur à Procuratore, vel ab eo, cujus nomine tenet? Sacra Congregatio Concilii censuit contrahi à mandante, non

non à Procuratore in Una Veronen. 29. Martii 1582.
& 15. Martii 1631.

Altera Quæstio est, Qui prohibeantur esse Patrini? Ad hanc quæstionem respondetur; esse prohibitos omnes infra scriptos. *Primò* non baptizatos. *cap. In baptismo, de Consec. dist. 4.* nam Patrinus est obligatus instruere in rebus fidei, quem suscepit. *Secundò*, Minores septennio, quia debent habere usum rationis. Gobat *d. tract. 2. de Baptism. § 55.* Barbosa *de Episc. alleg. 30. n. 39.* ubi tamen advertit, non excludi Patrinum junio-rem filiastrò baptizando. *Tertid*, Genitores ipsius baptizandi, nisi in casu necessitatis, id est, periculi mortis. *cap. Pervenit. & cap. Dilectum est. 30. q. 1.* aliàs ob contractam cognationem spirituales impediuntur petere debitum conjugale. *Quartò* Hæreticos, & periculum perversionis, & discessus à vera fide. Layman. *d. lib. 5. tract. 2. cap. 9. num. 7.* ubi tamen advertit, quòd in Germania promiscuè à Catholicis vocantur Patrini hæretici; & ab hæreticis Patrini Catholici; neque subsistit timor perversionis, quia Patrini neminem ex filiis spiritualibus instruunt in fide. *Quindò* Religiosos claustrales sive Monachos, sive Mendicantes. *4 cap. Placuit commune. 6. q. 1. cap. Non licet, & cap. Monachi. de Consec. dist. 4.* ne familiaritatem contrahant cum secularibus, & præcipuè cum fœminis. *Sextò* excommunicatos, interdictos, & facinorosos. *Rit. Roman. in Rubr. de Patrinis.* Ita enim decet sanctitatem Sacramenti. *Septimò*, ignorantes rudimenta fidei, Orationem Dominicalem, Credo & Decalogum. *Constit. Synod. Patav. part. 1. cap. 8. Vers. Quiverò. & part. 2. c. 12. Vers. A Patrinatus munere.* Ea manifesta ratione, quia non sunt apti instruere quem in fonte suscipiunt. *Ottavò* Mutum; *cap. Parvuli. de Consec. dist. 4.* ob eandem rationem. *Nondò* Maritum, & Uxorem in suscipiendo uno & eodem baptizato. *cap. fin. 30. quæst. 4.* ob reverentiam Sacramenti, quamvis inter hos conjuges non contrahatur spiritualis cognatio, ut diximus supra *Decif. 37. n. 17.* *Decimò* Clericos seculares, præcipuè existentes in Sacris. *Synodus Patavina d. part. 2. cap. 1. Vers. In adibus.*

DECISIO XLI.

ARGUMENTUM.

Discussò dubio, an madefactis aqua digitis sit tangere caput baptizandi? Disputatur famosa Quæstio, an licita sit sectio ventris Matris non valentis parturire? Et an ipsa Mater teneatur pati incisionem, ut foetus possit baptizari?

SUMMARIUM.

- 1 Digitis aqua madefactis an valide baptizetur?
- 2 Peccatum mortale est eo modo baptizare.
- 3 Mater si parere non possit, an teneatur pati incisionem Ventris?
- 4 Mulier gravida an ultimo supplicio plectenda?
- 5 Sectio Ventris matris quando licita? & num. 8.
- 6 Exemplum quinque fratrum caso ventre matris editorum.
- 7 Pueros alia secta in ventre salva earum vita.
- 9 Vita matris quando sit preferenda vita fetus, vel è contra?

Adhuc nascitur alia dubitatio resolvenda circa ministrantem baptismum, quæ talis est: Sacerdos baptizans, digitis aqua madefactis, tangit caput baptizandi, formam proferendo. Quæritur, an sit validus Baptismus? procedendum est ad resolutionem casus cum distinctione ista. Vel digiti erant adeò madefacti, ut ex eis fluere guttæ aquæ; & hoc modo applicando eandem aquæ guttas capiti baptizandi, fecit verum Baptismum; nam qualibet ablutio, quamvis modica, etiam per simplicem asperersionem sufficit: Mastrius *in Theol. Moral. cit. disp. 17. num. 24. prope fin. ibi: Unde deducitur ad Baptismi validitatem sufficere posse guttas aliquot, quæ corpus tangent, cum aliqua sui divisione, & partium successione.* Et Latius Eminentiss. Cardin. de Lauræa *de Baptism. disp. 12. num. 28.* ubi sic: *Qualibet duratio successiva asperersionis, vel immersionis, etiam minima, si detur, sufficit ad materiam proximam Baptismi, quia in qualibet quantumvis parva includitur essentia ablutionis.* Novissimè Gobat *de Baptism. d. tract. 2. num. 46.* ubi in specie nostri casus interrogatus ait: *Respondi, videri mihi baptizatum, nec rebaptizandum, si, ut sæpè fit, digitus fuerit probe immersus in aquam, ac proinde inspersa quinque, vel sex guttæ.* Vel è contra digiti ita parci erant madefacti, ut ex eis non potuissent fluere guttæ aquæ; sed haberentur tantummodo humidi; vel adinstar sudoris? & in hoc casu censendus est Baptismus invalidus; quia dici non potest vera ablutio, quando aqua non fluit è digito, & se diffundit aliquo modo per locum, in quo fluit: & ad plus reputari debet Baptismus dubius, itaut puer sit sub conditione rebaptizandus; ex opinione ejusdem Gobati *d. num. 46.* ita sentientis, & dubitantis, si tantum duæ, vel tres guttæ è digitis cecidissent, cui adstipulatur Tamburin. *de Triplic. Jur. lib. 2. cap. 1. §. 1. nu. 13. & §. 3. num. 22. Coton. lib. 2. controv. 2. cap. 1. num. 13. & Franciscus de Lugo lib. 2. cap. 2. q. 1. num. 6.* Porro omnes Doctores notant, quòd prædictus Parochus graviter peccaverit, baptizando puerum illo heteroclitico modo; nam debet servare usum Diœcesis, & abstinere ab incertitudine, & sequi tutiorem opinionem in Sacramentis. Gobat *d. tract. 2. num. 46.*

Porro inter ceteras famosa, curiosa, & digna scitu est sequens instantia: Gravida mulier in octavo Mense agit animam, desperata à medicis ipsius salute. Quæritur, an pati debeat ventris incisionem, ut foetus vivus extrahatur, & baptizetur? Circa hanc famosam quæstionem communiter Doctores tenent opinionem negativam, & absolute respondent, Matrem non esse obligatam sufferre ventris incisionem, & sic mortem corporalem, quamvis versetur in periculo mortis spiritualis animæ sui foetus; quia non sunt facienda mala, ut eveniant bona; & sicut nemo potest innocentem occidere absque mortali peccato. *Cap. Non licet 25. q. 5.* ita absque peccato nemo potest consentire, ut ab alio occidatur; *argum. tex. in cap. Contingit De Jure patron. l. liber homo. ff. ad leg. Aquil. Ita Comitoli in Respons. Moralib. lib. 1. quæst. 14.* Layman. *lib. 5. tract. 2. cap. 3. nu. 2.* Grassius *part. 1. lib. 2. cap. 62.* Victoria *de Baptism. n. 32.* Franciscus de Lugo, qui cumulat alios concordantes, *lib. 2. cap. 2. q. 3. num. 24.* & novissimè Pax Jordan. *tom. 1. lib. 5. tit. 10. n. 23.* Qui extendunt hanc suam negativam sententiam pariter ad

ad istam matrem, quæ esset afficienda ultimo supplicio; quamvis enim lex non permittat executionem sententiæ, nisi enixo foetu, & sequuto partu, quem jubet expectandum. *leg. Prægnantem ff. de Penis*: nihilominus si immanitas Judicis, vel aliqua publica causa urgeret, ut ante partum è vivis tolleretur; adhuc ejus venter non esset secandus ad effectum præmissum; neque ipsam matrem (nisi spontè vellet hanc pati carnificinam) obligari posse asseverant præfati Doctores, ea ratione freti, quod ex sectione ventris certa mors matris sit secutura, & incerta remaneat salus spiritualis ejusdem foetus, credentes, difficillimè eum vivum è visceribus maternis deduci; ut inter cæteros opinabatur Sotus in 4. dist. 5. quest. 7. art. 11. Coninck in 3. p. q. 66. art. 7. num. 75. & Comitoli. ubi supra. Et quod sit impossibile absque morte Matris ejus ventrem secare ad extrahendum ex eo foetum, constanter tenent ex Medicis Ambrosius Paræus in sua Chirurgia libr. 23. Vazandæos De Morbis mulier. cap. 7. Alex. Massaria in Pract. Medic. lib. 4. cap. 12. & alii, quos refert doctissimus Zacchias in suis Q. Q. Medico-legal. tom. 2. libr. 9. tit. 2. qu. Unica num. 27. ubi notat ex hac impossibilitate salvandi vitam Matris provenire, quod de hac ventris sectione nullus Medicorum ante præteritum sæculum verba fecerit, etsi de aliis difficillimis sectionibus habeantur antiqui tractatus, præcipue de extractione calculi ex Vesica, quæ multo magis periculosa est, atque operosa.

Cæterum P. Theophilus Raynaudus tom. 14. tit. de Ortu infantium per sectionem Casaream cap. 5. num. 2. statuit, & probat, sectionem matris viventis, in desperatione partus naturalis, licitam esse, & honestam, quando affulgeat spes probabilis boni eventus; atque ut plurimum spem ipsam affulgere ostendit, tum judicio, ac testimonio multorum medicorum è Gallia, Hispania, Germania, & Italia in d. tit. cap. 4. num. 5. & 6. tum in cit. cap. 5. num. 4. & 5. tum cellissimis exemplis, inter quæ illo singularissimo Patris Jacobi Robini Ordinis Minorum Bituricensis, qui eidem Patri Raynaudo coram confirmavit, quantum se è fratribus, cæso semper matris utero, editum; operam Matri præstante Brunetho Chirurgo, qui adhibito remedio soporifero, dolores sectionis solerter præclusit.

Quare P. Gobat in secunda editione suæ Experiment. Theologia cit. tract. 2. de Baptism. in Appendice sub num. 259. recessit ab opinione Comitoli, Soti, & aliorum, quibus antea adhæserat; motus doctrina ejusdem P. Raynaudi; in cujus confirmationem refert alia duo exempla, deprompta ex lectione Guilielmi Fabricii Medici Bernensis fol. 1178. Edit. Hanovien. alterum Viennæ Austriæ, alterum Salinis in Comitatu Burgundiæ, edita circa Puerperas, quæ sanissima vixerunt, postquam ex earum uteris, in Umbilico sectis, extractæ fuerunt proles, jam ante sectionem mortuæ; tetrumque odorem halantes. Ulterius in eadem Appendice sub lit. A. narrat, proximis annis judicatum à Medicis Bononiensibus posse, imò debere, secari Illustrissimam quamdam Matronam; quæ illis suum consensum dederat; ac conspectis instrumentis futuræ carnificinæ ita cohorruisse, ac sibi met tantam vim intulisse, ut felicissimè via ordinaria foetum eadem ediderit. His exemplis eruditus P. Gobat in eadem Append. sub lit. D. adjungit aliud sibi narratum die 28. Septembris 1670. à Nobili Matro-

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

na, cujus perspecta Virtus, sapientia, & prudentia plenam apud ipsum conciliabat fidem, videlicet eandem Dominam usam fuisse in difficilibus suis puerperii opera certæ obstetricis, quæ bis secuerat in duplici parturitione unam, eandemque matrem, ac felicissimè ex ejus utero eduxerat duas proles; cum ob corporis constitutionem eniti nequireret modo naturali ullum foetum; & nihilominus dicta mater bis secta vivebat, & iterum erat prægnans.

Quapropter his, & aliis experientis consideratis ipse quoque Zacchias d. lib. 9. tit. 2. Q. Unica nu. 28. concedit, sectionem Ventris viva Matre esse licitam, cum sequentibus tamen conditionibus, videlicet quod Mater habeat vires subsistentes pro toleranda sectione; quod non sit minor anno vigesimo, neque major quadragesimo; quod sit animo intrepido, non exagitata mortis timore, neq; labefacta nimis partus laboribus. Item quod ipsa Mater extra prægnantiam, & in prægnantia ab aliquo acuto, ac lethali morbo non fuerit conficta, quod non sit valerudinaria, uterinis morbis obnoxia, aut rebellibus obstrictionibus, aut viscerum tumoribus decenta; alioquin eam sectioni subicere, idem esset, ac eam data opera occidere. Tandem quod Chirurgus sit valde doctus, & bene expertus, qui attentè consideret, an aliis remediis naturali via possit partus extrahi, non enim passim, & ex abrupto deveniendum est ad hanc tormentosam, & periculosam Matris sectionem; quæ non suffragantibus aliis mediis, pro ultimo, adhiberi potest, si foetus vivus in ventre certò agnoscat.

His itaque stantibus, pro resolutione nostri casus est distinguendum ita. Vel gravida Mulier, in octavo Mense, desperata à Medicis ipsius salute, agit animam ob difficultatem partus, & causâ puerperii, quia ob nimiam arctitudinem, vel alteram corporis constitutionem, via ordinaria non potest infantem edere; & in hoc casu tenetur pati ex charitate incisionem ventris, si spes concurret probabilis, judicio Medici circumspetti, & non præcipitis, tum suæ sanitatis recuperandæ, tum filii salutis spiritualis, mediante Baptismo, consequendæ. Possè autem utramque spem concurrere, docent exempla supra relata, & auctoritas dicti P. Raynaudi scriptoris literatissimi in cit. cap. 5. n. 19. & cap. 6. per totum; nec non Gobati ubi supra. At deficiente altera ex supradictis conditionibus non esse obligandam matrem ad ventrem sectioni exhibendum; imò si ex sectione ipsa mater esset incolumis evalura; proles autem extinguenda sine Baptismo, mater abstinere deberet ab eadem sectione ex charitate; cum speranda sit salus spiritualis ipsius prolis, vel ex sanitate Matris aliis remediis comparanda: vel ea decedente, ex sollicita ventris incisione, & infantis extractione, qui post mortem matris vivere solet per notabile tempus, præcipue si matris demortuæ statim ori imponatur aliquid, quod apertum seervet, & via respirationis infanti non obtutetur. Gobat d. tract. 2. num. 260. Quod etiam affirmat ipse Zacchias ubi supra num. 26.

Porro supradicta doctrina de non procuranda salute corporali ipsius matris cum detrimento salutis spiritualis ejusdem prolis ex præcepto charitatis probatur auctoritate Sancti Thomæ 2. 2. q. 26. art. 5. ad 5. Sylvestri Verb. Bellum. 2. q. 4. Navari in Man. cap. 24. num. 9. Bonac. de leg. disp. 3. q. 3. punct. 4. num. 4. Castropalai tract. 6. disp. 1. punct.

punct. 9. num. 5. & aliorum, quos citat Gobat in d. tract. 2. num. 224. ad firmandum, quod quisque tenetur cum periculo vite baptizare infantes Christianorum, constitutos in articulo mortis; & num. 231. ubi singulariter advertit; tempore Pestis Parochos teneri tam adultis, quam parvulis administrare hoc Sacramentum Baptismi; quod admittit etiam Joan. Sancius in select. disp. 10. num. 9. & nos latè infra de Extrema Unct. Decif. 72.

Tandem pro plena intelligentia hujus insignis Quæstionis notanda est distinctio, quam ponit idem Zacchias d. lib. 9. tit. 2. quæst. Unic. n. 35. nempe: vel est major spes vite Matris, & minor foetus? puta quia mater sit validis viribus, pulso forti, foetus autem nullum modum edat, & in imo ventris pondus faciat, & in hoc casu præferenda est vita matris, & abstinendum est à sectione ejus ventris. At si mater sit in extremis posita, cada-verosa facie, plusque tenui; foetus verò validus appareat, ac recalcitrando, & validè se movendo maximo vigore se munitum ostendat; utique de hujus salute est magis curandum, & ad sectionem deveniendum. Quod si tam Mater, quam foetus viribus polleant, sed alteruter servari non possit nisi cum alterius exitio, tunc vita Matris est præferenda; ut doctè probat Zacchias ibidem.

DECISIO XLII.

ARGUMENTUM.

Quæstio famosa disputatur, An infantes infidelium invititis Parentibus sint baptizandi? & foedere distinctionis juridicè resolvitur.

SUMMARIUM.

- 1 Infantes infidelium an invititis parentibus sint baptizandi?
- 2 Infidelium nomine quatuor genera veniunt personarum, & quæ?
- 3 Filii Apostatarum, Hæreticorum, & Schismaticorum possunt invititis eorum parentibus baptizari.
- 4 Infidelium Filii validè baptizantur.
- 5 Sed non licitè invititis eorum parentibus, juxta Thomistas.
- 6 At licitè secundum Scotistas.
- 7 Concordantia harum opinionum.
- 8 Mancipia infidelium possessa à Christianis possunt baptizari invititis parentibus.

QUoniam animarum Rectores, & alii studiosi Theologiæ Moralitatis tanto zelo aliquando fervent, ut omnes infideles cupiant promovere ad baptismum, nunc decidendum venit: An infantes infidelium invititis Parentibus sint baptizandi? Pro intelligentia præmittendum; infidelium nomine quatuor genera personarum venire. I. Schismaticos; & sunt illi, qui quidem credunt omnes articulos fidei, sed supremam Romani Pontificis auctoritatem non agnoscunt. Cap. Quia diligentia 5. ubi Gloss. in Verb. Schism. Cubi ait quod Schisma idem est, ac divisio, & scissura De elect. II. Hæreticos, nempe illos, qui unum vel plures articulos fidei non credunt cap. 1. & tot. tit. de Hæret. III. Apostatas, & tales sunt illi, qui Baptis-

num receperunt, sed postea totaliter fidem dereliquerunt, accedentes vel ad Mahometismum, vel ad Judaismum, vel ad Ethnicismum. Cap. Quidam de Apostatis. IV. Paganos, Saracenos, Mauros, Mahometanos, & Judæos, qui nunquam fidem susceperunt. cap. 1. & tot. tit. de Judæis, & Saracenis. Porro Quæsitum de infidelium filiis baptizandis non cadit super tria priorum genera infidelium, nempe Schismaticorum, Apostatarum, & Hæreticorum; quia cum hi ob baptismum susceptum subsint Ecclesiæ, eorum filii possunt baptizari ipsis parentibus invititis; prout eorum Parentes cogi possunt ad errores suos deferendos. Diana Coordin. tom. 3. tract. 1. resol. 6. à §. 2. Et Layman. lib. 5. tract. 5. cap. 6. n. 12. Similiter in præsentis quæsitio non est intelligendum de Baptismo valido filiorum infidelium, sed de Baptismo licito; quandoquidem extra omnem controversiam est, quod si de facto infantes infidelium baptizentur, Baptismus erit validus, adhibita materia, forma, & intentione Ministri; cum Ecclesiæ suppleat intentionem infantis. Quæstio igitur stat de posse licito; an scilicet liceat invititis parentibus infidelibus, Mahometanis nempe, Paganis, vel Judæis eorum filios baptizare.

Et negativè respondent omnes Thomistæ ob auctoritatem Angelici Doctoris, qui videtur negativam sententiam amplexus. 2. 2. q. 10. art. 2. & 3. part. quæst. 68. art. 10. & Quodlibet. 2. art. 7. ob sequentes rationes.

Prima est. Vel filii baptizandi, invititis eorum parentibus infidelibus; sunt eripiendi de eorum manibus; vel relinquendi sub eorum potestate. Si primum? fit injuria parentibus, eos spoliando jure, quod habent in filiis. Si secundum? fit injuria fidei, & committitur sacrilegium; nam infantes baptizati, si apud parentes relinquuntur educandi, fieri moraliter non potest, quin eorum erroribus imbuantur.

Secunda est. Non est licitum privare infideles bonis temporalibus, quæ possident. Ergo multò minùs filius suis, quos genuerunt.

Tertia est. Gratia non invertit ordinem naturæ; imò ipsa natura fundatur, cujus est idem Auctor Deus. Sed de jure naturæ est, ut filii educantur, & conserventur apud suos genitores, & parentes. Ergo ipsis invititis non poterunt baptizari.

Quarta est. Lex Evangelica est lex libertatis; ad quam suscipiendam infideles sunt hortandi, sed non compellendi. Idè in Concil. Tolet. 4. in can. 56. habetur: De Judæis autem præcipit sancta Synodus, nemini ad credendum vim inferri. Ergo.

Quinta est. Ad recipiendum Baptismum debet præcedere assensus ad articulos fidei: dixit enim Salvator: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit. S. Marcus cap. ult. 16. Et in tantum baptizantur parvuli filii Christianorum, in quantum eorum parentes suppleant pro ipsis in assensu ad fidem. Sed in filiis infidelium nullus assensus ad articulos fidei haberi potest, non ab ipsis filiis, qui nondum supponuntur rationis compotes; non ab eorum parentibus, qui sunt fidei inimici: Ergo non erunt baptizandi. Et hanc sententiam tenet Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 25. sect. 3. & 4. Valquez in 3. part. disp. 155. & alii, quos allegat, & sequitur Layman. lib. 5. tract. 2. cap. 6. num. 30. Et Diana part. 7.

part. 7. tract. 7. ref. 68. Quæ sedet in Coordin. tom. 1. tract. 1. resol. 88.

E contra Scotistarum Schola tenet, filios infidelium licet baptizari posse, etiam eorum parentibus invitis ex sequentibus rationibus.

Prima. Zelus Religionis est omni alio motivo præferendus. Sed retrahere filios ab infidelitate, in qua nomen Dei continuo blasphematur, est zelus Religionis. Ergo filii infidelium, etiam invititis Patribus sunt baptizandi.

Secunda. Hebræi fortilegi, blasphemæ, seu perjury puniri possunt à Magistratibus Christianis zelo Religionis, quia peccant in Religionem. Sed idem peccatum est, docere filios infidelitatem, & odium fidei Christianæ. Ergo in punitionem parentum, eorum filios licebit baptizare.

Tertia. Majus, & superius jus habet Deus in filios infidelium, quam ipsi Parentes; nam Deus est supremus Dominus, juxta illud: *Tua est Domine Magnificientia, & Potentia, & Gloria, atque Victoria, & Tibi Laus: cuncta enim, quæ in Cælo sunt, & in terra tua sunt: tuum Domine regnum; & Tu es super omnes Principes. Tua divitiæ, & tua est gloria: Tu dominaris omnium: in manu tua Virtus, & Potentia: in manu tua magnitudo, & Imperium omnium.* 1. Paral. 29. 11. Ergo nulla sit injuria Parentibus infidelibus, eorum filios, mediante Baptismo, ad Deum reducendo.

Quarta. Baptismus est de lege Divina; & Patria potestas est de lege naturali. Sed in concursu harum legum, Divina est præferenda. Ergo, etiam invititis parentibus infidelibus, erunt baptizandi ipsorum filii.

Quinta. Jus patris in filios nullam vim habet in his, quæ sunt contra Deum. Sed impedire, seu reculare, ne baptizentur filii, est contra Deum. Ergo Jus parentum pro nihilo attendi debet.

Sexta. Obligatio credendi Deo loquenti, & amandi ipsum superat quaecumque aliam obligationem. Sed Deus locutus est nobis in Filio, & continuo loquitur per promulgatores Evangelii, quod *Qui non crediderit, & baptizatus fuerit, salvus non erit* S. Marc. ult. 16. Ergo, ut filii infidelium baptizentur, nihil potest impedire, cum hæc sit cæteris major obligatio.

Septima. Pater de Jure non potest filium suum mutilare, seu facere, ut fame pereat. Ergo multo minus, ut æternis flammis per infidelitatem; aut saltem visionis beatificæ privationi, ex carentia Baptismi, condemnentur.

Octava. Pretiosior est salus æterna unius animæ, quacumque re temporali; hinc P. Carolus Spinozam Soc. Jesu, (qui meruit in Japonia martyrio coronari) quia baptizavit quendam puerulum animam exhalantem, mirifice lætatum refert Gobat de Baptismo. tract. 2. nu. 243. Ergo licitum esse debet, ubi se occasio offerat, filios infidelium, eis invititis, baptizare. Imò quisque tenetur id facere cum periculo vitæ propriæ, si infans sit in extremis constitutus. Gobat d. tract. 2. nu. 225. & seqq. Hæc sunt præcipuæ rationes Scotistarum pro hac sententia.

Cæterum concordantur hæc duæ opiniones sub fœdere distinctionis; vel enim filii infidelium sunt adulti, & pervenerunt ad annos discretionis, & in hoc casu si ipsi à Deo inspirati petant Baptismum, & velint ad fidem Catholicam ve-

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

nire, sunt recipiendi, & post instructionem baptizandi, quacumque resistantia Parentum non obstante, quos imò compescere convenit, implorato brachio sæculari, ut pluries contigit in hoc Pastoralis regimine Eminentiſſ. ac Reverendiſſ. Nostri Præfulis Cardinalis BARBADICI, cui Deus donavit multas ex Judæis animas per susceptionem sacri Baptismi. Vel ipsi infidelium filii sunt infantes, & rationis expertes: & in hoc casu oportet subdistinguere; vel sunt in evidenti mortis periculo, itaut morali certitudine quis cognoscat jam animam emissuros; & tunc si potest, Christianus quilibet laudabiliter facit, illos baptizandos. Vel sunt sani, & bonam sanitatem habentes, & adhuc alia opus est distinctione; vel ipsi, seu eorum Parentes sunt mancipia Christianorum, puta quia capti sunt in bello, vel empti ab aliis; & in hoc casu cum Christianus, illos possidens, sit eorum absolutus Dominus, potest pro suo libito filios infantes baptizare, suscepta in se hac obligatione, eosdem infantes, cum adoleverint, instruendi in fide Catholica, neque eos parentibus infidelibus consignandi: ad evitandum periculum subversionis, & apostasiæ. Vel prædicti infideles, & eorum infantes patiuntur sua libertate ex benignitate Principis, & vivunt unâ cum Christianis tanquam Accolæ, seu Cives, ut faciunt Hebræi, & Turcæ in pluribus Civitatibus Italiæ, & in hoc casu non licet eorum infantes baptizare, quia remanentes in parentum potestate educarentur in infidelitate cum injuria Sacramenti collati; auferri verò à parentibus non deceret; cum id non expediat, tum quia jugum Christi suave est, & Ecclesia semper abstinet à violentia absoluta, etiam aliquando per minas, & terrores laudaverit Principes excitantes subditos sibi infideles ad fidem venire, ut de Sisebuto, seu Alsebuto Rege habetur in Concil. 4. Toletan. de quo Scot. in 4. dist. 4. q. 9. tum etiam quia violaretur publica quies. Et ita hoc Quæsitum resolvunt Layman. d. lib. 5. tract. 2. cap. 6. num. 10. Plures Doctores apud Dianam Coordinatum tom. 1. tract. 1. à resol. 86. usque 92. Mastrius in 4. sent. disput. 2. quest. 4. & in sua Theolog. Moral. d. disput. 17. num. 44. & Eminentiſſ. Cardin. de Lauræa de Baptismo disput. 17. num. 44. & Eminentiſſ. Cardin. de Lauræa de Baptismo disput. 14. art. 5. per totum. Gobat omnino legendus d. tract. 2. à num. 312. & seqq.

Quod si pueri Hebræorum nondum septenni fugiant à paterna domo, & veniant ad Christianos, petentes Baptismum; sed eorum parentes opponant, eos non habere perfectum usum rationis, & propterea esse sibi restituendos; in hoc casu, sunt ipsi pueri reponendi, & custodiendi in loco tuto, donec ad perfectum rationis usum perveniant; ut, si perseveraverint in voluntate, & proposito fidei Christianæ, possint baptizari; interim tamen non sunt restituendi; quia in dubio magis est favendum innocenti filiolo, quam tristi, & nocenti Patri, ut doctè probat Eminentiſſ. Card. de Lugo in Responsis Moralibus lib. 1. dub. 4. ubi DD. relatos à Diana part. 7. tract. 11. resol. 40. quam reperient, qui Coordinatum habent in tom. 1. tract. 1. resol. 99. Et eruditè Gobat d. tract. 2. à num. 326. & seqq. Qui plura cupit scire de hac Quæstione legat Macquardum de Susannis Utinentem, qui in suo erudito tractatu de Judæis, & aliis infidelibus part. 3. cap. 2. num. 6. illam examinat, & opiniones diversas Theologorum, ac Canonistarum hinc inde refert.

DECISIO XLIII.

ARGUMENTUM.

Ad quem Parochum spectet baptizare filium natum ex accidenti extra Parochiam genitorum ejus, resolvit hæc Decisio. Item quid agere debeat Sacerdos vocatus ad obstetricandum in necessitatis Casu? Et an baptizanda Catechumena phrænetica moribunda?

SUMMARIUM.

1. Filius natus extra Parochiam genitorum à quo Parocho baptizandus?
2. Jurisdictionis Parochialis est actus baptizandi.
3. Infirmitate oppressus in aliena Parochia à quo recipiat Sacramenta?
4. Natus extra Parochiam in loco valde distant baptizatur à Parocho loci.
5. Sacerdos vocatus ad obstetricandum quid agat?
6. Phrænetica Catechumena moribunda an baptizanda?

Occurrit frequenter, ut recreationis causa, vel ex alio honesto motivo Mater gravida in alienam domum transiens, ibi ex abrupto filium pariat. Quæritur in tali casu, ipse Filius natus extra Parochiam genitorum, à quo Parocho sit baptizandus? Pro resolutione hujus casus, ex quo jurgia solent nasci inter Parochos, dicendum est: Vel locus, ubi natus est filius, parum distat à Parochia genitorum ejus, & ad Parochiam ipsorum genitorum est deferendus idem Filius, ut baptizetur à Parocho eorundem genitorum; actus enim baptizandi solemniter, & extra casum necessitatis, est actus Jurisdictionis Parochialis, ut ex doctrina S. Thomæ 3. p. q. 67. art. 2. in corp. & Scoti in 4. dist. 6. qu. 2. probat Gobat de Baptism. d. tract. 2. n. 130. Et nos diximus supra in Decif. XXXV. num. 3. cum auctoritate Rotæ Romanæ, & Doctorum. Quæ quidem Jurisdictioni nequaquam acquiritur Parocho, intra cujus Parochiæ limites nascitur Filius ex accidentali habitatione, per text. in cap. De iis de sepultur. cap. 1. & 2. eod. tit. in 6. Barbosa de Parocho cap. 25. num. 26. & seqq. ubi DD. & novissimè Emin. Cardin. de Luca in tract. de Parochis disc. 23. num. 9. & 10. Et ideo si puerpera effudisset foetum in domo parentum, ad quos divertisset recreationis causa per aliquot dies, relicta domo Mariti, Baptismus conferendus de Jure esset per Parochum Mariti, & idem est dicendum, ac observandum ex quacunque alia causa mulier prægnans in alienam domum transisset, puta vel ad gubernium infirmorum; vel causa serviendi hospitibus, vel ex alia accidentali occasione; nam ratio est manifesta, cum consimilis transitus non faciat acquirere domicilium, seu habitationem talem, ex qua sit subdita Jurisdictioni istius Parochi, quò ad Baptismum proles recentè natæ, cum præjudicio Parochi suæ veræ, & solitæ habitationis. Neque obstat, quòd si hæc puerpera extra suam Parochiam foetum enixa infirmaretur, reciperet Sacramenta non à Parocho suæ solitæ habitationis, sed ab illo, intra cujus Parochiam peperit, & infirmatur; ut in praxi quotidie videmus, cui etiam

accidentali Parocho, in casu mortis, debetur portio quartæ funeralis: quandoquidem dispar est ratio inter Filiolum baptizandum, & matrem infirmam Sacro Viatico, & Extrema Unctione reficiendam; ille enim potest absque incommodo deferri ad suam propriam Parochiam; & ideo fuit suppositum, quòd locus nativitatis parum distet à domo genitorum; at puerpera infirma deferri ad suam solitam habitationem commodè non potest; & ne proprius ejus Parochus intret ad exercendam Jurisdictionem intra limites alterius Parochiæ, Parochus loci dat Sacramenta morituriienti; & casu quo posset ipsa mater infirma ad suam Parochiam, & habitationem solitam transferri, cessat omnis controversia, & à proprio Parocho recipit Sacramenta, sicut ipse infans Sacrum Baptisma. Cap. Ecclesiæ 13. qu. 1. Gobat de Baptism. d. tract. 2. num. 135.

Quod si locus, in qua nascitur infans, esset valde distans à Parochia genitorum; itaut ad eam non posset deferri sine magno incommodo, vel evidenti periculo ipsius baptizandi; in hoc casu Parochus loci, in quo reperitur, poterit eundem infantem baptizare; ad exemplum peregrinantium, de quibus statutum est, ut Mater in peregrinatione parturiens, possit sibi, & filiolo suo eligere quem maluerit, fontem Baptismalem. Gloss. in cap. Nec numerus in Verb. Aut in electa. 10. qu. 3. Barbosa de Parocho cap. 18. num. 7. Gobat d. tract. 2. num. 133. Tanabutin. de Triplic. Jur. lib. 5. cap. 4. §. 3. num. 3. & Sanchez de Matrimon. lib. 3. disput. 23. num. 3.

Sed hic curiosus fatis eventus recensentur à Doctoribus infra citandis, qui vix potest accidere, & est hujusmodi: Sacerdos iter agens à Puerpera jacente non procul à semita vocatur, rogaturque, ut sibi dolores partus patienti obstetricetur, ne ipsa, & proles mox nascitura pereat. Quæritur, quid facere debeat Sacerdos? Duo quidem sunt dicenda: Primo, ad vocandos vicinos hunc Sacerdotem accurrere debere, si non procul distent; sic enim & parceret proprio pudori, obviabitque periculo animæ suæ consentiendi impuræ delectationi; & suffragabitur necessitati parturientis. Secundo, sed data impossibilitate vocandi alias personas, ex supposito, quòd casus iste accidat in agris omnino desertis quacunque domo, vel habitatione, deberet iste Sacerdos officium obstetricis assumere, & se auxiliatorem puerperæ exhibere implorata ope Divina, & firmo emissio proposito non consentiendi cogitationi turpi. Ratio est, quia ex charitate tenemur succurrere proximo existenti in necessitate tum animæ, tum corporis. S. Thomas 2. 2. qu. 26. art. 4. & 5. In præsentia autem hypothese extat periculum animæ proles, nascentis; & periculum corporis & proles & Matris illam effundentis, nisi adjuvetur. Et ita in terminis decidit Gobat de Baptism. d. tract. 2. nu. 196. & ibi P. Stephanus à S. Paulo Theol. Moral. tract. 3. disput. 3. num. 5. & Joan. Sancius in Select. disput. 10. num. 9.

Corollarii loco etiam sequens Casus venit resolvendus. Vir Nobilissimus hæmelam Turcam captam in bello, quam dono habuit ab amico militis. Hæc nondum baptizata infirmatur, & incidit in phrænesim; à qua nec sectione venæ, neque aliis remediis liberari potest; & ingravescente febri, Medicus ejus vitam desperatam pronunciat. Quæritur, an sit ei conferendus Baptismus?

mus? Circa Casum hunc est distinguendum: Vel scemella nondum est septennis, neque usum rationis est adeptus? & in hoc casu absque hæsitacione est lustrali aqua tingenda, ut salutem consequatur æternam, sicut fieri debet cum quocumque parvulo, & infante nondum baptizato. Quod si hæc scemella Turca septennium excedat, usumque habuerit rationis, observandum est; an petierit Baptismum, & voluntatem ostenderit suscipiendi fidem Christianam? nam si hæc voluntas fuerit in ipsa, absque dubio erit baptizanda. At si detrectaverit, & protestata fuerit, se in Turcica religione permanuram non est ei Baptismus conferendus, cum necessaria sit infans suscipiens aut actualis, aut virtualis, aut saltem habitualis, si suscipiens sit adultus; & in hac Turca scemella nulla extat intentio. Quod si ante phrænesim habuisset aliquam inclinationem ad fidem Christianam, & libenter ejus explicationem audiens, signa non levia dedisset voluntatis suæ ad illam amplexandam, & Baptismum suscipiendum; in hoc casu esset baptizanda sub conditione si capax es Sacramenti hujus; ex traditis per Mastrium in *Theolog. Morali disput. 17. num. 43.* Layman. *libr. 5. tract. 1. cap. 6. num. 4.* & Gobatum d. *tract. 2. de Baptismo à num. 293.* & seqq. omnino legendum, ubi eurrenti, sed erudito calamo plures, satisque curiosos casus enunciat, & resolvit circa voluntatem Adultorum baptizandorum.

DECISIO XLIV.

ARGUMENTUM.

Agitur de nomine imponendo filiis, dum è sacro fonte levantur. Quænam essent Regulæ antiquorum in imponendis nominibus filiis suis? Exempla Romanorum, Græcorum, ac Germanorum. Christianis vel imponenda nomina Sanctorum, vel quæ non sint Deorum inanum. Aliæ eruditiones multæ circa nominis impositionem.

SUMMARIUM.

- 1 Nomina prophana an imponenda in baptismo?
- 2 Antiqui imponebant nomina vel suorum majorum, vel ab aliquo eventu.
- 3 Florum & arborum nomina sæpe posita filiis.
- 4 B. Juniperi inobedientia erga S. Franciscum.
- 5 Ritualis Romani monitio ad Parochos circa nomen baptizandorum.
- 6 Nomina falsorum Deorum non imponenda in Baptismo.
- 7 Sanctorum nomina cur imponenda baptizandis?
- 8 Nomen imponere filiis ad quem spectet?
- 9 Pater, & Mater designant nomen filii.
- 10 Hebræorum nomina an imponenda filiis baptizandis?
- 11 Nomen Masculinum, vel Femininum an imponendum sexui incogniti?

Quoniam in baptismo, dum infans regeneratur lavacro Sacro, eidem imponitur Nomen; convenit in præfenti examinare, ac resolvere sequentem difficultatem; Videlicet: An in Sacro lavacro liceat imponere nomen Viri, aut mulieris nondum relatæ in numerum Sanctorum? Pro ma-

jori intelligentia hujus difficultatis præmittere oportet: Primò quòd antiqui ponebant nomina filiis suis vel ab exemplo majorum, seu cognatorum illustrium, tum ut eorum heroica facta imitarentur, tum ut illorum memoria, & gloria in iisdem filiis remaneret superstes; ideo Elisabeth vocanti filium suum Joannem opponebant Judæi: *Quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine. Luc. 1. 61.* Vel ab aliquo memorabili eventu. Hinc Romani vocarunt Corvinum à Corvo, qui ei in castris victoriæ omen dedit. Cæsarem à cæsarie, cum qua natus proditur. Caligulam à caliga militari, qua sæpe utebatur. Sic nuncuparunt Pisones, quòd optimè pisæ ferrent, Cicerones quia ciceres, Fabios fabas, & Lentuli lentes. Sic appellatus est Servius, quia genitus è Matre serva; Paulus à parva statura, & Torquatus à torque, quem Gallo in pugna detraxit. Ita faciebant Græci, qui nuncuparunt Platonem à latis humeris, Chrysostomum quasi os aureum, Gregorium quasi vigilem, Theodorum quasi donum Dei. Item Germani, & Belgæ, qui vocarunt Fridericum quasi pacis, & fœderis divitem; Lotharium quasi plumbeum cor; Leopoldum quasi Leonis pedes; & alios plures, quos ex probatis auctoribus refert Cornelius à Lapido tom. 1. in *Pentateuchum canon. 17.*

Secundò est præmittendum; quòd sæpè antiqui imponebant filiis suis nomina arborum aut florum. Sufficiat exemplum B. Juniperi unius è primis sociis S. Francisci; nam *Juniperus* vulgò *Ginebro*, est arbuscula, quæ nascitur in locis arenosis, cui prædictus Beatus adeò deditus erat, ut quadam die in ea plantanda occupatus, cum vocatus à S. Francisco non accurrisset, nisi completo opere, Sanctus Pater in pœnam inobedientiæ ejus præcepit arbori ne unquam cresceret, prout factum est, ut narrat Wadingus in *Annal. Minor. Ann. 1222. num. 11.* His prænotatis: Respondetur ad Quæsitum, quòd in Catechismo Romano 1. part. cap. 2. n. 75. & in Rituali Romano à Paulo Quinto approbato, monentur Parochi his verbis: *Et quoniam iis, qui baptizantur, tanquam Dei filii in Christo regenerandis, & in ejus militiam adscribendis, nomen imponitur; curent, ne obscæra, fabulosa, aut ridicula, vel inania Deorum vel impiorum Ethnicorum hominum nomina imponantur; sed potius, quatenus fieri potest, Sanctorum; quorum exemplis fideles ad piè vivendum excitentur, & paternis protegantur.* In Rubr. de Baptismo, in fin. Ex quibus verbis hortatoriis, quàm præceptivisprehenditur, non esse illicitum in Baptismo imponere nomina Virorum, vel mulierum nondum relatarum ab Ecclesia in albo Sanctorum; dummodò ea nomina non sint obscæra, fabulosa, aut ridicula, vel inania Deorum, aut Ethnicorum impiorum: qualia forent Cæcus, Bacchus, Saturnus, Juno, Venus, Cybele, & similia siquidem consuetudo totius Europæ invaluit, ut frequenter imponantur nomina nullius Sancti, forsitan ad memorandos antiquos Progenitores illius familiæ, qui armis, vel litteris florere: ut sunt Ferdinandus Garzias, Comezius, Urtadus, Sfortia, Pamelius, Marchantius: & hic Patavii habemus plures viros nobiles nominatos in baptismo Variscum, Galeatium, Patarum, Aliducem, Brunorium, Lepidum, Claudiam, Genevam, Pefarenam, Benafudam, Eleonoram, & consimilia nomina, quæ improbanda non esse tenet Gobat de Baptismo d. tract. 2. num. 335. & ego cognovi Vetulam, quæ nominabatur Venus; quam utique proscriptam fecisset Poile-

vin. de Baptism. quest. 25. & jure quidem, cum duplici de causa imponantur nomina Sanctorum; Una ut eorum exempla virtutum baptizatus amulari, & imitari conetur; Altera, ut patrocinium reportet illius Sancti, cujus nomine est decoratus, cui propterea devotionem specialem profiteri, & ei quotidie se commendare docet libellus Doctrinae Christianae, & Casalius de Veter. Sacr. Christian. Ritib. part. 1. cap. 5. de Baptismo pag. 37. ubi quod in Synod. Nicæna Can. 30. Gentilium nomina filiis imponere fuit vetitum; quod docuit etiam S. Jo. Chrysostom. Homil. 2. in cap. 4. Epist. 1. ad Corinth.

Occasione autem hujus quæstioni nonnulla veniunt notanda pro majori Parochorum eruditione, & instructione.

Notandum Primum. Non esse regulam nullam, ad quem spectet imponere nomen baptizandi; sed attendendum morem regionis. Alicubi hoc Jus est Patrino. Raynaud. apud Gobat. d. tract. 2. num. 348. Alibi Parochorum. Marchant. in Candelabr. tract. 2. lect. 6. propos. 2. Apud nos Genitorum; qui ut plurimum reguntur in nomine imponendo, vel à Sancto illius diei, in quo natus est parvulus; vel ab aliquo ex prædefunctis suæ familiæ, cujus memoriam renovare cupiunt, ut diximus in primo præmissio.

Notandum secundum. Apud antiquos Hebræos aliquando officium imponendi nomen fuisse apud Patrem; ut de Sancto Zacharia Patre S. Joannis Baptiste, qui cum esset mutus, postulans pugillarem scripsit, Joannes est nomen ejus. Luc. 1. 63. Et de Lamech, qui imposuit filio suo nomen Noë. Gen. 5. 29. & de Seth, cui cum natus esset filius, eum vocavit Enos. Gen. 4. 26. & ipse Seth hoc nomine fuit vocatus ab Adam. Cognovit quoque adhuc Adam uxorem suam, & peperit Filium; vocavitque nomen ejus Seth. Gen. 4. 25. Et si pluries hoc idem officium usurparetur à Matribus; ut de filiabus Loth testatur Scriptura, dicens: Conceperunt ergo duæ Filie Loth de Patre suo. Peperitque major filium, & vocavit nomen ejus Moab. Minor quoque peperit filium, & vocavit nomen ejus Ammon. Gen. 19. 37. Pariter Lia mater imposuit nomen filiis Ruben, Simeon, Levi, & Juda. Gen. 29. & aliæ plures, de quibus P. Menochius in Oeconom. lib. 2. cap. 3. n. 2.

Notandum Tertium. In usu esse nonnulla nomina Sanctorum Testamenti Veteris, nempe Annam, Elisabeth, Joachim, Joseph, Joannem Baptistam, Adam, Daniel, Jeremiam; alia vero non esse à quovis usurpata; forsitan, ne videantur Christiani Judaizare, vel descendere à Judaismo, quod valde probrosum est, præcipue in Hispania. Gobat d. tract. 2. num. 336. & Quintanadven. tract. 2. singul. 24. n. 6. Observantes, neminem usum fuisse nomine Judæ, in odium proditoris, et si habeamus Sanctum Apostolum hujus nomenclaturæ, quem populus fidelis indicat Thadæum, ut facit Ecclesia in Litanis.

Notandum Quartum. Esse controversiam, an nomen maris, vel nomen feminae sit imponendum proli, cujus sexus non potest discerni; nam aliqui voluerunt, adscribendum esse nomen femininum; ita ratione quia plures nascuntur puellæ, quam pueri; alii vero tenuerunt, imponendum esse nomen viri, quia natura conatur, quod perfectum, & plures feminae eruperunt in sexum masculinum; sed nullus masculus conversus est in feminam. S. Augustin. de Civit. Dei lib. 3. cap. ult. Plinius lib. 7. cap. 4. ita sexus incognitus facillime apparet masculinus, ut cum exemplis comprobatur Traquell. lib. 1. Connubial. à n. 99. & seq. Sotus in 4. sent. dist. 1.

q. 5. art. 2. Vers. Postremum denique Gobat. d. tract. num. 339. & nos dicemus infra. Quod si Confessarii Monialium scire cupiant, quid eis agendum, casu quo Virgo consecrata Deo masculus evaderet post professionem, videant, quæ scripturi sumus infra ad Dubium Octavum De Androgynis, & Hermaphroditis, Decis. 46. num. 8. & quod de iisdem scripsimus in Decisionibus de Penitentia Decis. XLIII.

DECISIO XLV.

ARGUMENTUM.

Explicantur Mysteria omnium, & singularum Cæremoniarum, quæ sunt statuta ab Ecclesia in administratione Sacramenti Baptismi. Item recententur aliæ, dignæ scitu, quæ olim adhibebantur.

SUMMARIUM.

- 1 Cæremoniarum sacrarum in baptismo quanam sint Mysteria?
- 2 Capitilavium quid esset?
- 3 Vestibus albis baptizati induti.
- 4 Vestis alba quot diebus deportata à baptizatis?
- 5 Gossipio albo cur abstergetur caput baptizati unctum chrismate?
- 6 Candela accensa cur detur tangenda baptizato?
- 7 Osculum olim dabatur baptizato.
- 8 Eucharistia statim post baptismum olim porrecta, etiam parvulis sub specie sanguinis. Cur intermissa?
- 9 Crux ad collum appensa jugiter delata à Moysibus.
- 10 Agnei Cerei cur consecrentur à Papa in festis Paschalibus.

A B initio Ecclesiæ, fuerunt per eam statuta plures cæremonia sacra in collatione Baptismi; idcirco nunc oportet declarare: quid significant, tangere nares, & aures saliva, sal ori imponere, & ceteræ cæremonia sacra, quæ in Baptismo solemniter adhibentur? Ex variis responsis doctissimi nostri Cleri; & ex congestis per Hierolexon. Magri in Verb. Baptismus; & per Casalium de Veterib. Sacr. Christ. Ritibus d. part. 1. cap. 5. de Sacram. Baptismi, sequentes explanationes sacrarum cæremoniarum collegi, & hic eas notare volui; ex quarum lectione, quamvis aliquæ non sint in usu, facile est intelligere sensus, & mysteria earundem sacrarum cæremoniarum, quæ in Baptismo ab ecclesiâ Catholica adhibentur; & quas intra annum explicari convenit per Parochos suis Plebibus, ut majorem venerationem, & devotionem acquirant erga hoc tam necessarium Sacramentum. Itaque Sacerdos exsufflat in faciem infantis; juxta illud: In nomine meo Demonia efficiunt. Marc. 16. scilicet ad fugandos demones, quorum infans reputatur mancipium ob originalem culpam.

Signatur pollice sacerdotali frons, & pectus infantis cum signo Crucis. Ut demones de cætero vereantur pugnare cum Catechumeno. Tertullian. lib. de Resurrect. carnis.

Imponit Sacerdos manum super caput infantis, quia olim lavabantur capita baptizandis in Dominica Palmarum, quæ dicebatur Capitilavium; ob reverentiam futuri Sacramenti. Ibid. lib. 1. Ecclesiæ. offic. cap. 27. de Domin. Palm. Fuit postea prohibita Ann. 813. in Concil. Mogunt. 2. quia aliqui credebant, eam ablutionem esse Sacramentum.

Immittitur Sal benedictum in os baptizandi, ut ejus gustu condimentum sapientiæ percipiat. Hidor Hyspal. lib. 2. de offic. cap. 20. Ut lingua Christiani, quâ

quasi sacra efficiatur, & Deum benedicere, numquam autem maledicere, pejerare, vel blasphemare audeat, diximus in casu Prudentiali. Quam grave peccatum sit Blasphemia? In Decisionibus Miscellaneis.

Recitant symbolum fidei Adulti baptizandi, vel Patrini pro infantibus, quia semper in Catechumenis fidei professio precedere debebat Baptismo; & Eunuchus petenti Baptismum Dixit Philippus: Si credis ex toto corde licet: & respondens, ait: Credo Filium Dei esse? ESU MCHRISTUM. Act. 8.

Tanguntur aures, & nares baptizandi saliva oris sacerdotis, dicendo Ephetha, quod est adaperire; siquidem Nares tanguntur, quia statim divina cognitionis odor percipitur: quod autem ex sputo aures, quia nos ad Dei verbum percipiendum paratas illas offerimus. Ita S. Ambros. lib. de Sacr. cap. 1. De dicto verbo Ephetha vide explicationem Rabini De Instit. Cleric. lib. 1. cap. 27. relatum in cap. Postea tanguntur. 68. De consecrat. dist. 4.

Fiunt abrenunciationes Sathanae, operibus, ac pompis ejus, per Apostolos instituta; ideo statutum in lib. 3. Constitut. Apost. cap. 18. quod, Qui baptizatur, sit ab omni impietate alienus, heres Dei Patris, Coheres Filii sui, qui renunciaverit Sathanae, & Demonibus, & fraudibus suis. Idem in lib. 7. cap. 40. & 41.

Ungitur baptizandum in pectus, & inter scapulas in modum Crucis; ex instituto Apostolorum. Card. Baron. Anno 35. & ibi Spodan. num. 11. & significat internam unionem Spiritus sancti lib. 3. Constitut. Apost. cap. 17.

Fit triplex interrogatio, an credat? Ut triplicem maculam, cordis, oris, & actionis trina confessio aboleat. S. Ambros. lib. de Spiritu Sancto cap. 11. Et est desumptum ex triplici responsione Petri de Christi dilectione. S. Ambros. lib. 2. de Sacram. cap. 7.

Sacro Chrismate ungitur infantem in summitate Capitis in modum Crucis; quia Spiritus Sanctus, qui per illud Chrisma sua virtutis admixtione sanctificat credentes, & baptizato ESU, statim super illum in Columba specie descendit. Raband. lib. 1. de Instit. Cleric. cap. 28. & quia Ideo nos unxit Christus, nam luctatores contra diabolum fecit. S. Augustinus tract. 33. in Joann. & etiam quia Nos tanquam suos unxit oleo letitiae. S. Chrysost. Hom. ad Neophyt.

Imponit Capiti ejus linteolum candidum loco Vestis albæ. Mos antiquissimus fuit, baptizatos statim induere vestibus albis, de quibus Lactantius de Resurrect. Domini.

Fulgentes animas vestis quoque candida signat;

Et grege de niveo gaudia Pastor habet.

Et S. Paulinus sic cecinit in epist. 12. ad Sever.

Inde parens sacro ducit de fonte Sacerdos.

Infantes niveos corpore, corde, Habitu.

Signat Vestis alba Innocentiam, quæ in Baptismo confertur. Origenes hom. 12. in Exod. Item spiritualem nativitatem, & Resurrectionem futuram; nam in Resurrectione Domini apparuerunt Angeli induti Vestibus albis. S. Augustin. serm. 63. de Temp. Item libertatem à demonis servitute. Item S. Augustin. lib. 4. de Symbol. ad Catechum. cap. 9. Et S. Cyrill. Jerosol. in Procatech. Portabatur autem Vestis albaleptem diebus, ut septem Spiritus sancti dona, quæ in Baptismo infunduntur significarent. Deponebatur octava die Paschæ, quæ ideo vocatur

4 Dominica in albis, de qua S. Aug. serm. 157. Paschalis solemnitas hodierna festivitate concluditur; & ideo

hodie quoque Neophytorum habitus commutatur; ita tamen, ut candor qui ex habitu deponitur, semper in corde teneatur. Imponebatur, ultra Vestem candidam, Sacrum etiam Velamen in capite baptizatorum ob reverentiam Chrismatis, in quo erat Filium puerperum, ut Christi passionem indicaret, à qua omnis virtus Baptismi, & illud pariter deponabant die octavo. S. August. serm. 160. in Dom. Octav. Paschæ. Albin. de Divin. offic. capit. de Sabbato Sancto. Duravit usus Velaminis sacri usque ad annum 1090. post quem Ecclesia introduxit, ut albo Gossipio abstergeretur caput baptizati sacro Chrismate unctum. Vicecomes de Antiqu. Baptism. rit. lib. 5. cap. 17.

Postea Sacerdos dat baptizato, vel Patrino candellam accensam; ad significandum, oportere Ut sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona. Ivo Carnotensis serm. de Sacram. Neophyt. Et ad denotandas Nuptias spirituales contractas ab anima cum Christo. S. Cyrill. Jerosol. Pro Catech. ad Baptiz. ibi: Et sponsales lampades vobis donatae.

Dicitur Vade in pace, & Dominus sit tecum; vice osculi, quod olim baptizato infigebat Minister. S. Cyprian. epist. 59. ad fid. episc. tum ad innuendam pacem, gratiam, & charitatem Christi, tum ad significandam parentelam, & cognationem spirituales in initam in Sacramento. Tertullian. de Veland. Virgin Cardin. Baronius Anno 294. Et omnes adstantes congratulabantur. Nicephor lib. 3. Hist. Eccles. cap. 37.

Antiquitus baptizati statim introducebantur in Ecclesiam ad audiendam Missam; & ad Sanctissimam Eucharistiam recipiendam. S. Clemens Papa Primus epist. 3. de off. Sacerd. Et S. Dionys. Areopag. de Eccl. Hierarc. cap. de Baptism. Imò etiam parvuli communicabantur sub specie Sanguinis tantum; & ideo jejuni portabantur ad Baptismum. Hug. Victorin. lib. 1. de Sacram. cap. 20. S. Augustin. ad Bonifac. contra Hæres. Pelagi. Eminent. Cardin. Brancatius in Dissert. de Sacro Viatico pag. 146. Sed quia sequebatur aliquando irreverentia, ob rejectionem Sanguinis, cœperunt Sacerdotes dare parvulis simplex vinum non consecratum, de quo Alcuin. & Magrius in suo Hierolexic. Verb. Baptismus. col. 3. in princ. Deinde imponebatur in capite baptizati sertum, seu corona. Sever. Alexandr. lib. de Sacram. cap. 20. & erat in signum victoriæ, & dignitatis Regalis. S. Gregor. Nazianzen. Orat. 23. in laud. Heron. & Orat. 40. in S. Baptism. Dabatur etiam baptizatis lac, & mel. Tertullian. de Corona milit. cap. 3. & libr. 1. advers. Marcion. cap. 14. ad denotandam simplicitatem, & novitatem vitæ juxta illud. 1. Petr. 2. Sicut modo geniti infantes, rationabiles sine dolo lac concupiscite, ut in eo crescatis in salutem. Et ad significandam dulcedinem Evangelicæ legis, post habita austeritate legis, Moysæ. S. Hieron. in Isa. cap. 55. Et ideo optimè S. Agnes ad Tyrannum dixit: Lac, & mel ex ejus ore sumpsi. Lect. Brev. 21. Januarius. ex S. Ambros. serm. 90. Et usque ad præsens hanc ceremoniam observant Æthiopes. Magrius d. Verb. Baptismus. col. 3. Et Moschi ulterius imponunt baptizatis ad collum crucem ex auro, vel alio metallo, quam jugiter portant cum summa devotione, ita ut, si quis in morte eam non haberet, privaretur Ecclesiastica sepultura; & quamvis sint proclivi in veniorem, non audent peccare, nisi deposita illa Cruce. P. Menochius in Storeis Cent. 1. cap. 95. Dabant

Baptizati

Baptizati stipem; seu eleemosynam Sacerdoti, quem etiam excipiebant convivio cum Patrinis, S. Gregor. Nazianz. *Orat.* 40. in *Baptism.* quod fuit prohibitum in *Moguntin. Concil.* 2. cap. 16. Et iisdem baptizatis donabantur imagines Agni in cera alba benedicta, ut intelligerent, se propter Agni Christi Domini acerbissimam mortem, pro humano genere obitam, salutaribus Baptismi aquis ablutos fuisse; & studerent, se Christianarum virtutum officia, & præcipue mansuetudinem, quæ in Agno elucet, omnibus demonstrare. Durand. in *Rat. div. offic.* Hinc Romæ servatur mos consecrandi Agnos Cereos per Summum Pontificem primo anno sui Pontificatus, deinde in quolibet septennio, feria tertia Paschæ, & illos solemniter distribuendi Sabbato in Albis, quia eo die noviter baptizati tanquam Agni novelli iisdem sacris imaginibus cereis donabantur. Calalius d. part. 1. cap. 5. pag. 50. & Hierolexic. Magrii *Verb. Agnus Dei.* col. 3. Vide de benedictione Agnorum Dei & ex cera alba purissima, quam facit Papa eruditiones plures à me collectas de *Sacrificio Missæ Decis.* 42. num. 65. Tandem per Notarium fiebat registratio nominum baptizatorum; qui etiam celebrabant Anniversarium diem sui Baptismi, sumpto exemplo à Gentilibus, qui recolebant festum diem *Nominalium*, nempe in quo sibi nomen fuerat impositum. S. Gregor. Nazianzen. *Orat.* 40. in *S. Baptism.* & Tertullian. de *Idololat.* cap. 16. Hierolexic. Magrii d. *Verb. Baptism.* Calalius d. part. 1. cap. 5. & Joseph. Vicecomes de *Antiqu. Baptiz. Ritu.* Hodie Parochi notant diem Baptismi, & valet ad probandam ætatem. Barbosa de *Paroch.* cap. 7. num. 4. Rotapart. 2. recent. decis. 699.

DECISIO XLVI.

ARGUMENTUM.

Quia frequenter scribunt Historici ex Mulieribus monstra nasci, quæ an baptizanda sint, multi dubitant; ideo in præfenti Decisione referuntur octo genera Monstrorum, de quibus in summario, & docetur, quæ sint capacia Baptismi.

SUMMARIUM.

- 1 Centauri, Hippocentauri, seu Onocentauri quidnam sint?
- 2 Fauni, Satyri, & Homines Piloſi an dentur?
- 3 Tritones & Homines Marini an reperiuntur?
- 4 Nymphæ, Nereides, Sirenes, seu mulieres marinæ an dentur?
- 5 Cynocephali qui sint?
- 6 Nani Pigmei, & Pumili homines an, & ubi existant?
- 7 Gigantes an dentur, ubi, & quomodo gignantur?
- 8 Androgyni, & Hermaphroditi qui sint? & unde dicantur?

TEstantur historiae non semel à puerperis edita esse monstra; ideo hæc materia Monstrorum plenè est explicanda; & pro fundamento proponitur Casus: Non puerum, sed Monstrum peperit puerpera. Vocatur Parochus ad baptizandum. Quæritur, quid ei agendum? Pro intelligentia hu-

jus casus, & antequam deveniatur ad ejus resolutionem, cum ex Philosophis, Medicis, & Historicis plura scripta fuerint de Monstris; ne Parochos lateant ea, quæ naturam, causas, & qualitates Monstrorum attingunt; & ut facilius discernere, ac judicare valeant, quid sibi faciendum circa administrationem Baptismi, si aliquando casus baptizandi aliquod monstrum eveniat; placuit sequentia dubia, breviter tamen proponere, & dilucidare.

DUBIUM I.

An dentur Centauri, Hippocentauri, & Onocentauri.

Centaurosum nomine censentur Monstra illa, quæ habent externam speciem hominis proportionate; & pro alia medietate Bestiæ: adeo ut monstra illa, quæ referunt speciem semihominis, & semiequi, appellantur Hippocentauri; quæ verò semihominis, & semiasini figuram portant, Onocentauri dicantur. Hæc monstra reperiri alii negant, alii affirmant, alii dubitant.

Quod non dentur hæc monstra in rerum naturam autumati sunt Tullius lib. 1. *Tuscul. Quæst.* & lib. 2. de *Natur. Deor.* Lucretius Poeta lib. 4. Solinus cap. 13. Seneca lib. 8. *epist.* 59. Galenus lib. 3. de *Usurpat.* & Justinian. Imper. in *Institut. tit. de inutilib. stipulat.* §. 5. ibi: *Aut si quis rem, quæ in rerum natura non est, aut esse non potest, dare stipulatus fuerit, veluti Stichum, qui mortuus sit, quem vivere credebat, aut Hippocentaurum, qui esse non possit, inutilis erit stipulatio.* Idem docent Celsus, Accursius, & alii DD. in l. *Si ita stipulatus.* 97. de *Verb. obligat.* Ac tenuit S. Augustinus lib. 18. de *Civit. Dei* cap. 13. ibi *Fabula ficta sunt de Triptolemo, &c. De Minotauris &c. De Centauris, quod equorum, hominumque fuerit natura conjuncta.*

Dari autem Centauros, Hippocentauros, & Onocentauros arbitrati sunt ex scriptoribus antiquis Plinius lib. 7. *natur. Hist.* cap. 3. Ælian. lib. 17. cap. 9. *Hist. Var.* Plutarch in *convivio Sapient.* & S. Hieron. in *Vita S. Pauli Primi Eremitæ* cap. 6. ubi refert, Divum Antonium euntem ad invisendum S. Paulum, obvium habuisse Hippocentaurum in deserto, à quo sibi iter fuit ostensum; quamvis dubitaverit, an fuerit Diabolus. Sed Scriptura Sacra in *Isaia* cap. 34. *Vers.* 14. ait: *Et occurrent Dæmonia Onocentauris, & Piloſus* (id est, Satyrus) *clamabit alter ad alterum.* Ex modernis verò scriptoribus hanc opinionem tenet Aldrovand. in *Hist. Monstror.* cap. 1. de *Homine.* Deltius *Comment.* in *Hercul. Oeteum.* Joan. Euseb. Nierimberg. lib. 5. *Hist. Natur.* cap. 8. Georg. Stengelius de *Monstris* cap. 2. §. 17. *Theatrum vitæ humanæ Verb. Monstrum.* Torreblanca lib. 2. cap. 32. Majolus in *Dieb. Canicul. Colloq.* 2. & alii, quos citat, & sequitur P. Calpar Schottus in *sua Physica Curiosa* lib. 3. cap. 1. §. 2. ductus attestationibus, & exemplis Aristot. lib. 2. de *Hist. animal.* Plinii lib. 7. *Hist. Natur.* cap. 3. Olai Magni lib. 21. *Hist. Septentr. in Proem.* & in cap. 1. & Pindari *Oda Pyth.* 2. ubi affirmat in Thessalia circa Montem Cælium quandam Virum nomine Centaurum se commiscuisse cum equabus, indeque sobolem utrique parenti similem fuisse editam, Matri infernæ, Patri superenæ, ideoque Hippocentaurum vocatam, nempe natam ex Equâ, & Centauro.

Dubitant verò de veritate utriusque opinionis Ælian. lib. 17. cap. 9. *Hist. Animal.* Cardin. Baron.

Anno

Anno 343. & alii apud Lælium Bisciol. lib. 12. Horar. subscisv. cap. 4. putantes, esse potius Potetarum figmenta, & vanam simplicis popelli persuasione, derivatam ab inspectione prima sessorum in equis, quos medios homines, & medios equos stantes à longis existimaverint; quod quidem accidit R. P. Aloylio Carniolo Soc. Jesu religiosissimo Viro, & mihi, 25. ab hinc annis, iter simul habentibus occasione Visitationis hujus Dicecesis, in montibus septem Communium, ubi à longè aspeximus virum quandam carbonarium stantem, & habentem à pedibus usque ad ventrem sellisterium sibi inhaerens; adeò ut ex abscondita inferiori media parte corporis, videbatur esse Centaurus, & nobis risus causam dedit.

Affirmativam opinionem credimus veriozem ob multiplicia Historiarum exempla, de quibus idem Schottus d. lib. 3. cap. 1. §. 2. lib. 5. cap. 27. Vers. Seminis confuso. Ubi ita scribit: In peruviana Historia regionis illius locis finis eximia magnitudinis cum mulieribus comiserit; indeque oriri Monstra capite, & pudendis humanis; manibus verò, & pedibus finis, reliquoque corpore hirsuto, sine voce articulata. Et ex alio succellu relato per Fortunium Licetum, (olim Lectorem in hoc Archigymnasio Patavino, & Magistrum meum) in suo libro de Monstris lib. 2. cap. 68. nefarium quandam se commiscuisse Vaccæ, & ex ea generasse, non Vitulum, sed puerum; qui fuit baptizatus, & Christianam pietatem colebat; solitus tantummodo ruminare herbas, & pascere prata. An autem Hippocentauri, & Onocentauri, si nascantur, sint baptizandi, dicemus infra in responsione ad Casum.

DUBIUM II.

An dentur Fauni, Satyri, & Homines Pilosi?

DE Satyris, Faunis, & Pilosis animalibus, speciem humanam præferentibus, frequens est memoria apud antiquos auctores, Plinium lib. 7. cap. 2. Plutarc. in Vita Scyllæ, Diodorum Siculum lib. 1. Biblioth. de Ofrid. Alian. lib. 16. S. Hieronym. cap. 7. in Vita S. Pauli Eremitæ; & Isaiam cap. 13. Vers. 20. & d. cap. 34. Vers. 14. & alios relatos per eundem P. Schottum in Physic. Cur. d. lib. 3. cap. 2. Et ex modernis de iisdem animalibus mentionem faciunt Nieremberg. lib. 5. Hist. Natur. cap. 9. Giral. Hist. Deor. Syntag. 15. Delrius lib. 2. Disqu. Magic. q. 27. sect. 2. Natal. Comit. lib. 5. Mytholog. cap. 8. Theatr. Vitæ Human. Verb. Satyrus, & Torreblanca lib. 2. Disquisit. Magic. cap. 33. Qui omnes censent dari quidem Faunos, Satyros, & Homines Pilosos, sed esse animalia sylvestria salutationibus, & venereis turpibus actibus propensa; ut ex Alberto Magno notat Nieremberg. d. lib. 5. c. 9. quæ quidem absque dubio expertia sunt ratione, & incapacia Sacramenti Baptismi.

DUBIUM III.

An dentur Tritones, & Homines Marini?

TRITONES, seu Homines marini sunt homines Pisciformes, qui nascuntur in mari; Oceanus enim non minus, quam Terra est ferax Monstrorum, & de his mentionem faciunt Plinius lib. 9. Hist. Nat. cap. 5. Alex. ab Alexandro lib. 3. Genial. Dier. cap. 8. Gelsner. de Aquatilib. 4. Nic. Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

remberg. d. lib. 5. cap. 14. Et Ramusius tom. 1. Navigat. refert in Littore Æthiopico, ultra bonæ spei Promontorium fuisse repertum Piscis cadaver homini persimile, homine tamen longè magis procerum, cui cutis erat squamis contexta, capilli durissimi. Et Olaus Magnus lib. 21. cap. 1. tradit. In Norvegia Oceano marina quædam monstra esse, quibus est humana facies, simul cum Monachorum cuculli quadam similitudine. Petr. Hispanensis part. 1. cap. 22. refert ad Renatum Regem allatum fuisse Marinum hominem. De alio testatur Guicciardin. in descriptione Belgii. Anno 1523. tertio die Novembris repertum fuit Romæ in Ripa majore marinum Monstrum hominiforme usque ad umbilicum, deinde Piscis bifida cauda, in semilunæ speciem recurva. Alia exempla habentur apud P. Schottum d. lib. 3. cap. 3. ubi ponit quatuor effigies, & de his non est dubitandum, esse irrationabilia animalia, & nullatenus baptizanda.

DUBIUM IV.

An dentur Nymphae, Nereides, Sirenes, seu Mulieres marinae?

HI nominibus significantur marina monstra feminea, quæ frequenter in Oceano visa, & reperta sunt; Pisces scilicet speciem humanam ostentantes, sed elegantissima forma ad instar mulierum. Describuntur à P. Athanasio Kircherio in Itinere exstatico 2. Dial. 3. cap. 1. pag. 623. his verbis: Cerne caput hujus femella, longa quadam Casarie, at minimè pilosa, sed in cirros quosdam carnosos, & pulposos distensa, vestitur. Vides faciem quidem pulchram, oculorum vivacitate decoram, & blandam; sed qui ad decoris complementum unice desiderabatur, naso destituta. Brachia solitis hominum longiora; manusque non in digitos more humano discretas, sed adinstar pedum anserinorum cartilagine interceptas, ad natandum à natura sic constitutas. Aspicere rotundas, & tumidas mamillas; quam candore niveo pectus, venterque niteant; quanto splendore coruscant. Sexus tamen discrimen ob caudam piscis, eamque prelongam, cum qua corpus terminat. De his speciosis monstris marinis loquuntur Plinius Nat. Hist. cap. 5. Alex. ab Alexan. lib. 3. Genial. Dier. cap. 8. Majolus in Dieb. Canic. colloq. 9. & Schottus d. lib. 3. cap. 4. §. 1. & seqq. ubi §. 3. observat, Sirenes alias esse aquatiles, alias volatiles, quæ ex Pausania, & Suida in Mari prætereuntium aures cantilenis suis demulceant, & in mortis discrimen adducant: unde Ovidius lib. 3. de Arte amandi cecinit:

Monstra maris Sirenes erant, quæ voce canora
Quaslibet admissas detinere rates.

Cæterum apud Batavos fuisse Sirenem, quæ didicerat formare Crucem, venerari Christi Imaginem, & multa muliebria munia obire refert idem Schottus d. lib. 3. cap. 5. §. 3. Nihilominus non est credendum habuisse animam rationalem, quia & Phytici, & alia aves discunt fari, & simia solent crucem formare, & alia servitia facere; ideoque reputandæ sunt incapaces Baptismo supradictæ omnes Sirenes, Nereides, & Nymphae. Tandem paucis ab hinc annis vidisse in Mare Æthiopiarum Piscem Mulierem appellatum; formæ scilicet staturæ, speciei similis mulieri, cum mamillis, brachiis, manibus, quinque digitis, & coxis, excepto capite, & pedibus, illud enim erat, quod habet Tinea, hi verò

K

resol-

resoluebantur in cauda piscium, testatur R. P. Johannes Antonius Cavatius Capuccinus in *Historia Regnorum Congi, Matamba, & Angola* lib. 1. n. 132. Typis data Bononiæ anno 1687, ubi sculpta ejus imago inspicitur.

DUBIUM V.

An dentur homines Cynocephali?

Homines Cynocephali sunt illi, qui habent caput caninum, & hos reperiri in India, & in Tartaria magna referunt Plinius lib. 7. cap. 2. Alianus *Histor. Anim.* lib. 4. cap. 46. Marcus Polus lib. 3. cap. 18. Vincent. Belluacens. lib. 3. *Specul. Histor.* cap. 11. & S. Augustin. lib. 16. de *Civit. Dei* cap. 8. & Isidor. lib. 11. *Etymol.* cap. 3. Porro Schottus *cit.* lib. 3. cap. 6. putat plures tabulas de his Cynocephalis esse confictas; & potius ex astutia, & vafritia alicujus nationis, eidem caninam fuisse faciem impactam. Quod si daretur casus de baptizando canicipite adulto, esset advertendum, ad vocem humanam, an intelligentiam, & usum rationis haberet. Quod si esset recens natus, omniaque alia membra humana haberet, & præcipue pectus, & cor; periculumque esset in mora, posset baptizari sub conditione, si homo esset; ut dicemus cum Theologis infra. Plures Cynocephalos ortos refert Fortunius Licetus lib. 2. de *Monstris* cap. 5. ex Auctoribus ibidem per eum allegatis.

DUBIUM VI.

An dentur homines Nani, Pygmaei, & Pumili?

Nanos quotidie videmus etiam in regionibus nostris, præcipue apud Marchiones, Principes, & Reges; etsi non ita parvos, ut erat ille apud Ducem Bavarie, de quo refert P. Schottus d. lib. 3. cap. 7. §. 1. quod in Convivio ejusdem Cellitudinis fuit Nanus ipse armatus cum brevi hasta, & gladio accinctus, inclusus in artocreate vulgo *Pasticcio*, & sic portatus in Mensa: cumque Dapifer artocreas frangeret, inde Nanus erumpens, & stricto gladio super mensa, gladiatorum in morem saliens, omnibus risum, & admirationem intulit. Aliorum Nanorum pusillam staturam narrat Nierimberg. *Hist. Nat.* lib. 5. cap. 16. quos ipse in Aula Regis Hispaniarum viderat. Et Cardanus lib. 11. de *subtil.* asserit, se vivente circumferri solum in Italia virum perfectæ ætate, cubiti longitudine, in Plytaci cavea. Ego quoque Romæ vidi in domo unius ex Principibus dictæ Almæ Urbis Nanum ita pumilem, ut cum quid mali, vel insolentiæ alicui faceret, loco carceris reponebatur in cavea ex filis ferreis, & lignicolis constructa; quæ eundem inclusum, tanquam Plyttacum, in Aula suspensa continebat. Porro Nanos esse homines rationales, & capaces Baptismi quisque videt.

De Pygmaeis varii varia scripserunt. Horum esse magnum numerum in superiori Ægypto, unde Nilus profluit, scribit Aristoteles lib. de *Hist. Animal* cap. 12. Plinius *Natur. Hist.* lib. 4. cap. 11. lib. 5. cap. 29. lib. 6. cap. 19. & cap. 30. & lib. 7. cap. 2. Pomponius Mela lib. 3. de *Situ Orbis*, agens de Sinu Arabico, & Arabia urbibus ait: *Fuere interius Pygmaei, minutum genus, & quod pro satis frugibus contra græves dimicando defecit.* Idem scribit Alian. lib. 15. de *Animal.* cap. 29. & ex modernis Scriptoribus Nierimberg. lib. 5. *Hist. Nat.* cap. 16. & 18. & alii ex navigationi-

bus in Indias nostri, & præteriti sæculi, relati per Schottum d. lib. 3. cap. 7. §. 2. testantur reperisse, & vivisse Pygmaeorum nationes; & Pygmaeos dari concedit Licetus de *Monstris* lib. 1. cap. 12. E contra negant dari Pygmaeos Strabo lib. 2. *Geograph.* Albertus Magnus, Cardanus, Aldovrandus, & alii apud Schottum d. cap. 7. §. 3. qui §. 4. eodem confutat, confirmando existentiam Pygmaeorum ex Scriptura Sacra, ubi Ezechiel cap. 27. *Vers. 11.* in descriptione Tyri Urbis ait: *Filii Arabii cum exercitu suo erant super muros tuos in circuitu: sed & Pygmaei, qui erant in turribus tuis, pharetras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum: ipsi compleverunt pulchritudinem tuam.* En igitur Pygmaei à Titus vocati, & collocati in Turribus tum ad tutelam, quia erant eximii sagittarii; tum ad pulchritudinem; nam ad urbis majestatem, & splendorem maximè facit præfidiariorum è variis nationibus electorum numerus. Ita Nierimberg. d. lib. 5. cap. 18. Igitur his stantibus, censendi sunt Pygmaei capaces Sacramentorum, tanquam homines rationales, etsi pumili.

Nihilominus P. Kircherus in *mundo Subterraneo* lib. 8. sect. 4. cap. 4. agens de demonibus subterraneis, qui solent apparere in regionibus septentrionalibus, & caliginosis, sub forma Nanorum, putat hos esse Pygmaeos. Sed à sententia Schotti non est recedendum, munita tantorum Auctorum, qui à testibus oculatis intellexerunt Pygmaeos veros homines existere, ultra Sacrae Scripturae auctoritatem.

DUBIUM VII.

An dentur Gigantes.

Affirmat Moyses in Sacra Genesi cap. 6. vers. 4. ibi: *Gigantes autem erant super terram in diebus illis. Et isti sunt potentes à sæculo viri famosi, ubi Cornelius à Lapide ita scribit: Burgensis putat gigantes fuisse demones humana specie indutos. Valesius putat gigantes fuisse filios demonum incuborum. Philo putat homines sceleratissimos vocari gigantes. Sed certum est, gigantes fuisse homines monstrofa statura, robore, latrociniis, & tyrannide insignes. Et paulo post subdit: Gigantes maximè generati sunt ex filiis Seth hi enim vocantur Filii Dei) qui integerrimis erant viribus, & jam à primæva integritate degenerantes, summo amore, ardoreque libidinis, toti in terram, & ventrem projecti, filiabus Cain (hæ enim vocantur filie hominum) utpote pulcherrimis agglutinati sunt. Fecit enim libido, ut natura in iis omnem suam vim, & extremum potentia sua exfereret; & ita vastissimi, ac validissimi homines prognati sunt. Vide hic, ut robur aquæ, ac virtus vel vitium parentum in proles transfundatur. Rectè cecinit etiam Poeta Horatius lib. 4. carm. 4.*

*Fortes creantur fortibus:
Est in juvenis, est in aquis patrum
Virtus, nec imbellem ferocem
Progenerant Aquila columbam.*

Et de hoc vide infra Decif. L. n. 6. Exploratores quoque reversi à terra Sancta dixerunt populo Hebræo: Num. cap. 12. vers. 34. *Populus, quem aspeximus, proceræ staturæ est: ibi vidimus monstra quadam filiorum Enach de genere Giganteo, quibus comparati, quasi locustæ videbamur.* Et omisiss pluribus aliis attestacionibus Scripturae Sacrae de quibus in *Bibl. Concordant.* nota est statura Gigantea Goliathi

Goliathi Gethæi Palestini, quem occidit David. 1. Reg. 17. 4. Quare relictis fabulis de Atlante, de Bryareo, de Polyphemo, de Orione, & similibus, dari Gigantes testantur Pompon. Mela lib. 3. de Situ Orbis cap. de India. Solinus in Polyb. cap. 5. Plinius lib. 7. cap. 16. S. Augustinus de Civit. Dei cap. 9. ubi Ludovicus Vives affirmat vidisse dentem molarem S. Christophori in ejus Templo, pugno majorem. Plurima autem exempla hominum giganteæ stature horum temporum, præcipue in Indiis Orientalibus, & Occidentalibus refert ex fidissimis testibus P. Schottus in sua Physica Curiosa d. lib. 3. cap. 8. ubi §. 6. subdit, caulam, cur Gigantes nascantur, proscriptis tabulis, & commentis Judaicis, esse semen utriusque genitoris copiosum, crassum, calidissimum, spiritibus affluens, & seri expert. Alia pariter exempla non injucunda recitat Antonius Masinus Bononiensis in Schola Christiani cap. 35. de reperiis gigantum cadaveribus, & ossibus; quorum unum Cranium capiebat modium tritici. Hos igitur esse baptizandos, quatenus fidem amplectantur Christianam, nemo inficiabitur.

DUBIUM VIII.

An dentur homines Androgyni, & Hermaphroditi.

Androgyni sunt Mari-fœminæ, participantes utrumque sexum, sic dicti ab ἀνδρ, quod virum, & γυνή, quod mulierem significat. Hermaphroditæ verò dicuntur à Mercurio, quem Græci vocant Ἑρμῆς, & à Venere, quam iidem ἀφροδίτη dicunt; quoniam Venerem à Mercurio compressam autumant, talem prolem genuisse, quæ sexum utrumque participat. De horum existentia ita scribit Aristoteles lib. 4. de Generat. Anim. cap. 4. Nonnulla etiam duplici genitali, altero maris, altero fœminæ nascuntur. Plinius lib. 7. cap. 2. & 3. & Nierimberg. Hist. Nat. lib. 8. cap. 6. notat, plures Hermaphroditos in Virginia Americæ Provincia nasci; & Schottus in cit. lib. 3. cap. 10. recensitis Historiographorum, & Medicorum testimoniis, subdit, unum fuisse Hermaphroditum, qui tanquam fœmina nupsit Viro, ex quo filios, filiasque peperit, & nihilominus ancillas comprimebat, & ex iis generabat: quem commemorat etiam Licetus de Monstris lib. 2. cap. 53. ubi narrat anno 1561. in Scotia fuisse Androgynam, quæ hæcili filia uterum implevit. Similem fœminam ego comperi in Visitationibus hujus Diocesis Patavinæ, cujus maritus attestabatur mihi, eandem ultra vas fœmineum, habere etiam virile membrum, quo ipsa alias fœminas comprimebat, de qua etiam mentionem feci in meis Decisionibus de Penitentia Decis. 43. num. 6. Causam hujus monstruositatis nonnulli referunt in influxum syderum, dicentes tunc præcipue Androgynos formari in utero materno, quando fit conceptus tempore conjunctionis Mercurii, & Veneris in signis bicornibus, cujusmodi sunt Gemini, Virgo, Sagittarius, & Pisces. Sed verius est Hermaphroditarum causam provenire ab ubertate materiæ feminæ in utroque genitore; qua effusa facultas formatrix æqualibus viribus in utramque materiam incumbit, & sic in uno, eodemque fœtu utrumque sexum imprimit. Ita Majol. Colloq. 3. ex Alberto Magno lib. 18. de Animal. tract. 2. cap. 3. Quando autem Hermaphroditæ possint

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

contrahere Matrimonium vel Sacros Ordines sumere, non est hic locus decidendi; videantur Doctores in 1. Quaritur. ff. de stat. homin. Moralistæ de Sacram. Ordin. & Matrim. & ex Theologis Maftrius in 4. sentent. disp. 7. num. 427. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Ordin. disp. 9. num. 13. nec non prædicta mea Decis. 43. de Penitentia, in qua copiosè tractavi hanc materiam de Hermaphroditis, declarando varia genera eorumdem, & signa à Medicis tradita ad cognoscendum, an prævaleat sexus masculinus, vel fœmininus ad effectum tum succedendi in fidei-commis, tum recipiendi Ordines Ecclesiasticos, vel contrahendi Matrimonium. Satis enim est hic docere, non esse difficultatem circa Baptismi collationem sive baptizetur tanquam mas, sive tanquam fœmina: imò si sexus cognosci non possit, potest imponi nomen sive masculinum, sive fœmininum ad arbitrium baptizantis, eò quia (ut diximus suprâ in Decis. 44. num. 11.) sunt rationes, & Doctores pro utraque opinione; apud Gobat de Baptism. tract. 2. num. 338. & 339. nec non num. 429. ubi advertit ex Soto in 4. sent. dist. 1. q. 5. art. 8. Vers. Postremum denique; cuidam fœminæ in propecta ætate prominuisse foras sexum masculinum; & plurimas consimiles mutationes de fœminis in mares narrant Tiraquell. de Leg. Conub. l. 1. num. 100. & 101. Delcius Disquis. Magic. lib. 2. q. 22. docentes è contra non reperiri apud aliquem, quod vir mutatus fuerit in fœminam, quia natura tendit ad id, quod est perfectum. Et si Licetus de Monstris d. lib. 2. cap. 54. relatis pluribus exemplis puellarum, quæ sexum masculinum sunt postea asscuctæ, subjungat etiam masculos fœmineam naturam induere posse, ex testimonio Ausonii Epigram. 68. cui tamen obstat illud vulgare: Pistoribus, atque Poetis fuit semper fingendi potestas. Porro si daretur casus, quod Monialis professa mutaretur in virum, ipsa egredi deberet Monasterio; & ducere posset uxorem, quia vota facta de castitate servanda tanquam fœmina, non sunt extendenda ad statum masculinitatis, nisi renoventur, ut dixi in d. Decis. 43. de Penitentia, & scribit Diana part. 5. tract. 14. resol. 49. Quæ sedet in Coord. tom. 7. tract. 1. resol. 341. ubi allegat Texedam, & Torreblan. pro se contra Portellum. Et Pignatellus tom. 4. cons. 34. ubi ait, nostra ætate Affili hunc casum evenisse; & probat, professionem fuisse ab initio invalidam, quia Monialis ab initio erat vir, quamvis non constaret de sexu virili, tanquam abscondito, & in natura sub membranis retento; qui postea vi caloris naturalis foras erupit, quando facta est mutatio sexus; & de hac penis eruptione agit copiosè idem Licetus d. lib. 2. cap. 54. & ex Doctrinis Medicorum prædicta mea Decis. 43. de Penitentia, non absque magno studio extensa.

DECISIO XLVII.

ARGUMENTUM.

Declarantur aliæ plures species Monstrorum in Summario nominatorum. Quaritur an Diabolus possit mutare homines in bestias, & quot, ac quibus modis. Disseritur de Nabuchodonosore transmutato in bestiam. Referuntur partus numerosi variarum Mulierum.

K 2

SUM-

SUMMARIUM.

- 1 Caudati homines qui sint?
- 2 Auriti qui sint?
- 3 Astomi, Brachistomi, & elingues qui sint?
- 4 Monoculi qui?
- 5 Acephali qui?
- 6 Polycephali qui? & quomodo prædicti omnes sint baptizandi?
- 7 Homines mutati in belluas an dentur?
- 8 Diabolus quot, & quibus modis mutet homines in bestias?
- 9 Nabuchodonosor quomodo mutatus in bestiam?
- 10 Partus numerosi mulierum an dentur? Exemplum eorumdem.

PRæter supra relata genera Monstrorum, remanent adhuc alia multa, quæ explicatione egent ad complementum hujus narrationis. Ideo Quæritur

DUBIUM IX.

An dentur homines Caudati, Auriti, Astomi, Brachistomi, Elingues, Monoculi, Acephali, Polycephali?

CAUDATI homines sunt illi, qui nascuntur cum cauda ad instar canum, vel equorum, de quibus Plinius lib. 7. cap. 2. prop. finem; & Nierimberg, lib. 1. de Miracul. Europ. cap. ult. Schottus in sua Physica Curiosa d. lib. 3. cap. 11. §. 1. ubi hac, ait, pœna punitos Anglos, qui caudas piscium projecerunt in faciem S. Augustini Apostoli illius Regni. Et lib. 5. cap. 29. §. 2. ex Polydor. Virgil. Hist. Anglic. lib. 13. narrat quod impij homines inciderunt, contemptus causa, caudam equi, super quo S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, coactus ab Henrico Rege exulare, equitabat, quare in punitionem, eorum descendentes nascebantur caudati.

2 Auriti sunt illi, qui natura reportant aures in effusam magnitudinem dilatatus, de quibus ex Plinio, Solino, Pigafetta, & Nierimbergico lib. 8. Hist. Nat. cap. 1. loquitur P. Schottus d. lib. 3. cap. 1. §. 3. referens reperiri homines, ac mulieres cum auribus sic expansis, ut in altera extensæ jaceant, altera tegantur.

3 Astomi sunt, qui carent ore. Brachistomi, qui parvum os habent. Elingues, qui vel lingua carent, vel ejus usu privati sunt. De his scribunt Meila lib. 3. Ethiopia, Plinius lib. 6. c. 30. & Solinus cap. 43. ex antiquis. Inter recentes Nierimberg, lib. 8. Hist. Nat. cap. 1. dicens, quod prædicti Astomi nutriuntur ex odore florum, fructuum, & herbarum, quas olfactui, & naribus, non stomacho condiunt. De Astomis credere hoc est difficile; non ita de cæteris; videmus enim mutos, qui gestibus, atque nutibus exprimunt ad vivum sensus suos, ut notat Schottus d. lib. 3. cap. 11. §. 3. Et ego dixi de Pœnit. Decif. 22.

4 Monoculi sunt, qui unum tantum oculum in fronte portant, de quibus Plinius lib. 7. Hist. Nat. cap. 2. Aul. Gell. lib. 9. cap. 4. & Solinus cap. 25. & 43.

5 Acephali sunt illi, qui caput non habent; quos vidisse testatur S. Augustinus serm. 33. ad Fratres in Eremita, dicens: Ecce ego jam Episcopus Hipponensis cum quibusdam servis Christi ad Ethiopiam perrexi, ut eis sanctum Christi Evangelium prædica-

rem; & vidimus ibi multos homines, ac mulieres capiti non habentes, sed oculos grossos fixos in pectore; cætera membra æqualia nobis habentes. Et paulo post: Vidimus, & in inferioribus partibus Ethiopia homines unum oculum tantum in fronte habentes. Porro Aldrovandus credit, prædictos populos non esse re vera Acephalos, seu sine capite, sed solum sine collo; ubi idque caput ita immediate connexum busto, ut os, & oculi appareant esse in pectore; quod verissimilius videtur; ita enim necessarium est homini caput, omnium sensuum interiorum, externorumque sedes, ut sine illo homo subsistere nequeat. At Licetus d. lib. 2. de Monstris cap. 30. nonnullorum Acephalorum exempla, & effigies ponit.

Polycephali è contra sunt homines bicipites, qui nascuntur cum duobus capitibus, quorum exempla plurima ex Historicis antiquis, & modernis leguntur apud Schottum in Phys. Cur. lib. 5. cap. 2. §. 1. & 2. ubi §. 3. ex Aldrovando ponit aliud Monstrum hepracephalon. id est natum cum septem capitibus, & septem brachiis anno 1587. in regione Novarensi, & consimile anno 1625. in Oppido Fori-Julii Pordenone appellato. Horum monstrorum varia, & admiranda exempla, ac figuras reperiet curiosus Lector, etiam apud eundem Fortun. Licetum de Monstris d. lib. 2. cap. 52. Causam autem horum monstrorum censent Philosophi, ac Medici esse ubertatem Materie seminalis in loco angusto immixta, ubi natura gemellos componere vellet, sed elaboratis duobus capitibus, cum ob angustiam uteri non possit integra duo corpora fabricare, cessat ab opere, applicando totam materiam uni corpori, quod solet esse justo crassius. Ita Schottus lib. 5. cap. 30. §. 2. Quod ad Baptismum attinet, dubitari potest tantummodo de Polycephalis; sed in his, ut dicemus infra, caput principale est absolute tingendum aqua lustrica; minus verò principale, sub conditione, si es alius homo rationalis, est baptizandum, ut docet Gobat de Baptism. num. 276.

DUBIUM X.

An dentur homines mutati in belluas?

OPe demonis viros, ac mulieres mutari in belluas notissimum est ex pluribus auctoribus sacris, atque profanis, à quibus infinita prope modum exempla transcribit P. Schottus in Physica Curiosa lib. 1. cap. 26. per totum; ibi videnda; & lib. 3. cap. 20. nec non Licetus ubi supra lib. 1. cap. 13. & lib. 2. cap. 73. Quod quidem triplici modo fit à diabolo. Primo occultando personam, quam vult transmutare, eamque subtrahendo ex aliorum oculis, & ejus loco seipsum, sub figura bestie ex aere compositæ, sistendo. Secundò aptissimè circumdando exuvias ferarum illis ipsis, quos sub bestiarum forma vult apparere. Tertiò effigiem belluinam ex aere componendo, & illam singulis membris hominis immutandi applicando; itaut phantastica effigies cooperiat totam personam; quam qui videt, bestiam credit videre; & hinc est, quod Strigæ in hanc formam transmutatæ, & aliquando percussæ, repertæ sunt sauciæ, & offensæ in proprio corpore, juxta membrum percussum in corpore phantastico. Deltius Disquisit. Magic. lib. 3. qu. 18. ubi narrat Historiam Vetulæ Strigæ sub forma felis accedentis ad cunam infantis, quam ligno percussit Cerdo pater pueri adeo bene, ut ipsa vetula necesse habuerit per

per plures dies in lecto permanere. Caterum digna scitu est apud omnes Parochos historia Nabuchodonosoris Regis Babylonis: quem conversum in bestiam testatur Scriptura Sacra in *Daniel. cap. 4. num. 30.* Quomodo igitur hæc mutatio in beluam facta fuit? Origines ausus fuit dicere, hanc fuisse parabolam exprimentem casum Luciferi; sed eum redarguit S. Hieronymus quia fuit vera historia, & verum factum in persona illius Regis. Medina *lib. 2. de fide cap. 7.* putat mutationem fuisse merè præstigatoriam, ut scilicet Rex sibi ipsi videretur esse bos: & oculis astantium, vel per illusionem sensuum, vel per compositionem, & applicationem figuræ bovis ex aere compactæ, & applicitæ corpori ipsius Regis; sed hæc repugnant verbis Scripturæ dicentis; *cor fera ipsi datum, & fenum ut bovem comedisset.* Alii volunt imaginationem Regis ita vehementem fuisse ut verè crediderit esse bovem. Ita Francisc. Valles *de Sacra Philos. cap. 8.* & Hier. Mercur. *lib. 6. Par. Lest. cap. 20.* Alii quòd privatus fuerit rationis usu, & ceciderit in dementia, per septennium, quo tempore tanquam Bos errabat per prata; vivens ex herbis, ac si verè Bos, & bestia fuisset, ut pluribus citatis discit Schottus *d. lib. 3. Physic. Cur. cap. 21.* Caterum factum Nabuchodonosoris tanquam naturæ metas excedens fuisse merum miraculum ait Licetus *d. lib. 1. de Monstris cap. 13.* At Tirinus in *cit. cap. 4. Daniel. vers. 13.* ait, quod ita fuit turbata phantasia Nabuchodonosoris, ut sibi videretur esse bestia, v. g. Ursus, vel Bison, vel alius Bos sylvestris, unde subdit: Nec tamen sola phantasia, & appetitus ejus sic turbata fuerunt; sed etiam cordis, & corporis temperamentum ita immutatum, & efferatum est, ut esset simile temperamento feræ bestię, quantum fieri potuit citra naturæ humane amissionem; unde, & facies ejus ab humana fuit nonnihil diversa, & accedens ad ferinam: cutis non mollis, sed dura, pilis vestita crassissimis, longissimis, & nigerimis ex fuligine crassissimæ Melancholiæ sensim subortis, quæ referrent horridas, & minaces cristas Aquilæ, ut dicitur *Vers. 30.* Manus, & pedes callosi unguibus quasi aquilinis armati, quibus humi quasi quadrupes incurvus, pronus, & semper nudus reptabat, nec nisi herbis, & radicibus, ut bovino appetitui sibi à Deo indito obsequeretur, victitabat, omni usu rationis, loquelæ, & vocis articulatæ destitutus, ut Bos mugiebat. Hucusque Tirinus. Quòd ad collationem Baptismi attinet, si Neophytus ex præstigio mutatus esset in bestiam, non esset baptizandus, supposita ejus aliena voluntate à fide, in qua si constans fuisset, credibile est Deum non permisisse, ut diabolus eum immutaret: quòd secus esset dicendum, & faciendum, si ex sola imaginatione, vel defectu usus rationis crederet, esse in bestiam mutatum. His addere liceat, tanquam monstruositatem sapiens, sequens

DUBIUM XI.

Andentur partus numerosi mulierum?

Binas proles à mulieribus edi unico partu, nec novum est, nec rarum. Nam & Rebecca uno partu peperit Jacobum, & Esau. *Genes. cap. 25.* & Thamar Pharem, ac Zaram. *Genes. cap. 38.* De Tergeminis natis scribit Titus Livius *Decad. 1. lib. 3. Plinius lib. 7. cap. 3. Majolus colloq. 3.*

& Aldrovandus *cap. 1. de Monstris pag. 51.* Quatuor natos uno fœtu testatur Plinius *lib. 7. cap. 3. Solinus cap. 2. & Cælius Rhodiginus lib. 4. cap. 23.* Quinque simul proles natas habemus ex Aristotele *lib. 7. Hist. Anim. cap. 4. & Anlo Gellio lib. 10. cap. 2.* Senos fœtus enixam fuisse nobilem Matronam dicit Patæus apud Aldrovandum *cap. 1. de Monstris.* Septem autem filios à quadam Meretrice unico partu datos notat Majolus *colloq. 3. & Trogus apud Plinium lib. 7. cap. 2.* Abam mulierem Germanam primo partu effodisse novem filios; secundo partu undecim; Uxorem verò Isemberti Comitis de Altdorf, quæ judicaverat impudicam mulierem; tres pueros in uno partu enixam, peperisse in pœnam, unico puerperio, filios duodecim; qui omnes educati à Patre vixerunt. Aliam matrem vigintiduos abortivos fecisse, aliam trigintafex, aliam septuaginta, aliam centum, & quinquaginta ex Alberto Magno narrat Schottus in *Phys. Cur. d. lib. 3. cap. 29. §. 1.* qui §. 2. pluribus cumulatis auctoribus, narrat Margaritam Principissam in Hollandia, rejecisse à se pauperulam duos geminos filios lactantem, & eleemosynam petentem, tanquam adulteram; cui illa ait, *Rogo Deum, ut Excellentia Vestra tot filios pariat, quot sunt dies in anno.* Hoc, anno sequenti, comprobatum est; nam ipsa Domina Margarita ætatis suæ anno 42. & anno salutis 1276. ipso die Parasceves, peperit infantes vivos promiscui sexus trecentos, sexaginta quatuor, qui omnes baptizati fuerunt à Domino Guidone Episcopo; & paulò post omnes, unâ cum Matre obierunt. Multiplices fœtus generari in Utero ex abundantia seminis procedit. Hos autem partus numerosos fuisse ex miraculo, nemo dubitabit. Quòd verò ad materiam nostram de Baptismo, hos omnes, si vivi nascuntur, esse Sacro Lavacro regenerandos nemo dubitabit.

DECISIO XLVIII.

ARGUMENTUM.

Siscitantur causæ, ex quibus gignuntur Monstra, & docetur alias esse naturales, alias supra, alias infra naturam. Historiis, & exemplis eadem declarantur.

SUMMARIUM.

- 1 Monstra ex quot, & ex quibus causis nascuntur?
- 2 Seminis humani superfluitas causa monstrorum. Item debilitas.
- 3 Conceptio fœtus in utero Materno descripta.
- 4 Semen humanum cum semine bestię gignit monstra.
- 5 Monstrorum editorum à Mulieribus exempla.
- 6 Corporis Materni nimium incommodum monstra gignit.
- 7 Imaginatio genitorum causa Monstrorum. Exempla.
- 8 Monstra an sint ad præsagium, vel punitionem malorum?
- 9 Mahometis adventus Præsagium in Thracia.
- 10 Petri de Luna Schisma prænunciatum.
- 11 Punitionis causa Monstra nascuntur. Exempla.

Tot Monstrorum speciebus hucusque declaratis addamus nunc sequens Dubium, & quarum causas productionis eorum. Itaque sit

DUBIUM XII.

Quæ, & Quot sint causa, ob quas nascuntur Monstra?

Varietas opinionum circa causas minor non est, quam sint ipsa monstra, quæ quidem innummerabilia reperiuntur. Porro causæ ipsæ vel sunt naturales, vel supernaturales, vel infranaturales. De naturali in præsentī dubio, quæ subdividitur in *Intrinsicam*, & in *Extrinsicam*. Causa *intrinsicca* est semen per carnalem copulam effusum in utero materno; quod vitiatur, vel per excessum, vel per defectum, vel ob incongruam commixtionem, sive indebitam collocationem, vel ob uteri angustiam, vel ob ejusdem in membranas non probam distinctionem, aliamve pravam dispositionem, aut confirmationem. Semen excessivum est causa Monstrorum, ex Aristotele lib. 4. de Generat. Animal. cap. 4. ubi damnantur frequentiores hominum congressus in carnali copula ex Galeno lib. de Hist. Philosoph. & Alberto Magno lib. 18. de Animal. cap. 6. & lib. 2. Physic. tract. 2. cap. 3. Cardano lib. 12. de subtilit. & ex Liceto d. lib. 2. cap. 60. & seqq. ac aliis citatis per Schottum in Physic. Cur lib. 5. cap. 27. ubi colligit, quod ex horum Auctorum doctrina seminis superfluitas facit, ut fœtus vel plura acquirat membra, ut sex digitos, tres vel quatuor manus, pedesve, aut duo capita, vel solito majora. Vice versa seminis defectus, (ut quia sit vel exiguum vel debile, spiritibus vitalibus destitutum) ut fœtus non nanciscatur omnia membra; & monstruosus in aliqua corporis parte nascatur, in causa esse dicitur. Ob incongruam seminis commixtionem pariter generantur monstra quamvis enim Deus primi Maris Adami corpus ex luto, primæque Fœminæ ex Adami Costa formaverit, formatisque animam infunderit; reliquos tamen homines ex copula Viri & Fœminæ, & ex seminis amborum permixtione, quoad corporis formationem progigni voluit; cui ipse deinde formato, ac penitus absoluto infunderet animam rationalem à se creatam. Quapropter observant Medici, & Anatomici, quod mixta ambo semina, maris scilicet, & fœminæ in utero fœmineo, illico quadam tenui tunica, ex calore uteri producta, concluduntur, & instar ovi tenuissima pellicula conclusi, copulantur; atque hanc vocant conceptionem. Postea producantur aliæ tunicae, tanquam munimenta fœtus; & conficitur membrana *Chorion* appellata, quæ extenditur crescente fœtu, & post partum, in fasciculum conclusa, rejicitur; ex ipsa tamen altera tunica dicta *Amnea* valde mollis, ambiens totum fœtum humanum, ut à lædentibus defendi possit; in brutis verò sit alia tunica dicta *Ollantoidea*. Interim ex seminibus ita mixtis emergunt subtilissimæ fibræ ex quibus, primum omnium bifurcata quædam vena, per umbilicum postea fœtus ad uterum matris directâ, deducitur. In altero hujus venæ ramo sanguinis colligitur, ex quo hepar generatur; ex altero verò ramo reliquæ omnes venæ sunt, quæ ad unum truncum in superiori jecoris parte, nempe ad venam cavam referuntur. Dein ope virtutis seminalis producitur cor cum suis venis. Subinde cerebrum, nervi, ossa, cum suis cartilaginibus,

& membranis, & ex iis corpusculum compaginetur, in quod Deus Optimus Maximus animam ex nihilo creatam infundit. Igitur sex primis diebus post conceptionem, materia seminalis in utero contenta est ad instar lactis. Subsequentibus aliis novem diebus in sanguinem mutatur. Aliis duodecim consolidatur; reliquis decem, & octo usque ad quadragesimum quintum omnia membra perfectissimam formam adipiscuntur, ut deinceps fœtus tantummodo augeatur. Unde Versus.

Sex in lacte dies: ter sunt in sanguine verni:

His fœni carnem: ter fœni membra figurant.

Quæ omnia me suum faciunt, quod si bestia semini nec in utero mulieris; vel vir nefandam copulam exerceat cum bestia, & in ejus vulva semen humanum profundat; est disputabile sit, an homines rationales possint generari, ut videbimus infra in dubiis 16. & 17. nihilominus monstra gigni possint tam in utero mulieris, quam in utero bestię, quæ habeant speciem humanam; ut de *Hippocentauris*, & *Onocentauris* diximus supra, quamvis expertia rationis, ut post longam disputationem consentit Schottus in d. lib. 3. Physic. Cur. cap. 5. §. 3. Vers. Tertio, & in lib. 5. cap. 27. Vers. Seminis confusio. Hanc opinionem fulciunt exempla relata à suprad. Antonio Masino cap. 1. pag. mibi 8. & 9. videlicet Navarra Anno 1471, ortum esse monstrum cum tribus capitibus, viri uno, canis altero, & felis tertio. Anno 1474. Papiæ mulierem peperisse fœlem cum humana facie. Et Austria aliam mulierem pariter peperisse tres fœles, duos masculos, alteram fœminam. His addendus noster Fortunius Licetus de Monstris d. lib. 2. cap. 71. & 72. ubi plene examinat hanc dubitationem.

Uterius monstra efficiuntur ob indebitam collocationem seminis in utero: nam dum matres toto graviditatis tempore otiosæ domi sedent, vel de cussatis cruribus, curvo, & prono in genua corpore stant, dum onus subeunt, vel ventrem fasciis, aut vestibus arctius constringunt, uterumque comprimunt, enituntur fœtus obliquos, repandos, gibbosos, pedibus, aut aliis corporis partibus distortos. Et idem est dicendum, si seminis non fiat æqualis distinctio, & distributio ad omnes partes fœtus, vel quia sit nimis crassum, & durum sperma, quod obruat virtutem genitalem, atque formatricem; vel quia sit nimis aqueum, ac fluxile; ex quo ossa, nervos, venas, arterias, aliasque partes solidiores efformare non possit, ut ex medicis, ac Anatomicis philosophatur Schottus d. lib. 5. cap. 27. Et hæc de causa Naturali intrinseca, ob quam nascuntur Monstra. Sed examinanda sunt duo sequentia dubia necessaria scriptu. Videlicet,

DUBIUM XIII.

An Imaginatio Matris sit causa Monstrorum?

Extrinsicca, sed præcipua causa monstrorum est Imaginatio Parentum, & præcipue Matris. 7 Licetus de Monstris lib. 2. cap. 42. & cap. 84. Idem de Humani fœtus Constitut. cap. 26. Plurima sunt exempla vetera, & nova. Gallinam ovis incubantem, milvi aspectu perterritam exclusisse pullos milvino capite scribit Avicenna lib. 1. de Animal. Regina Ethiopia ex Rege Marito Ethiopie filiam albam edidit, cum sæpe aspexisset statuam candidam prope thorum collocatam. Heliodorus lib. 1. de Rebus Ethiopia. Anno Christi 1282. In Pontificatu Martini Papæ IV. Matrona de familia Ursinorum

finorum peperit filium villosum, & in speciem Ursi unguis armatum, ex aspectu imaginum Ursorum, quæ in dicta domo erant depictæ. Lycosten. Anno 1282. Item Anno 1599. Matrona aliquin honesta Venetiis edidit gemellos ita conjunctos, ut ægrè sexus discerni posset. Pudendi partus pudenda causa fuit, nempe propudiosa imago suspensa in thalamo, qua complexus sponsum exprimebatur. Stengelius de *Monstr. cap. 5. §. 13.* Bononiæ Uxor pharmacopœa gravis, cum sæpè angues excoriatis observasset, ac vehementius appetivisset, puerum anguino capite peperit; ut ex Aldrophando refert Schottus *d. lib. 5. cap. 30. §. 3. Vers. Dubium non est.* Qui §. 1. etiam narrat se legisse Historiam memorabilem mulieris gravidæ, quæ postquam vidisset in erecto pegmate amputari capita nonnullorum reorum, paulo post peperit infantem Acephalum. Alia refert exempla idem Schottus *d. lib. 5. cap. 28. §. 4.* concludens cum his verbis Divi Iuliani: *Hæc foeminarum est natura ut quales perspexerint, si vè mente cogitaverint, in extremo voluptatis æstu, dum concipiunt, ralem sobolem procreent. Etenim Anima in usu Venereo formas extrinsecas intus transmittit, earumque satiata typis, rapit species earum in propriam qualitatem.* Ex hac causa Monstra nascentia, cum sint homines informati rationali anima; dubium esse non potest, quod sint baptizanda. Verùm ad quem finem permittat Deus nasci monstra, nimis alta Quæstio est. Nihilominus sit,

DUBIUM XIV.

An monstra ad Prasagium, vel punitionem malorum nascantur?

Diximus monstrorum nascentium aliam esse causam supernaturalem, & hæc in eo consistit, quod ipsa Monstra sint signa Dei, volentis incautos mortalium animos monere, aut sanare. Non mie latet, id negare Fortunium Licetum *d. lib. 1. de Monstris cap. 3. & cap. 2.* ex Philosophicis rationibus ibi per eum consideratis. Ceterum sicut per somnia, per Prophetarum oracula, per varia prodigia; ita & per monstra, atque monstrosa præmonere solet Deus, non tam probos, & cultui suo addictos; sed improbos quoque; nec singulos tantum homines, sed integras etiam nationes, & gentes, ut ratiocinatur Schottus *d. lib. 5. cap. 29.* ubi exempla plurima adducit, & illa præcipuè, anno nimirum 578. quo puer in Thracia natus est sine brachiis, & ab umbilico deinceps in pisces desinens. Item canis capite Leonino, & alius fœtus quadrupes; quibus monstrosus infelix Mahometi adventus, qui terra marique dominari cœpit, demonstratus fuit. Anno 914. fœtus editus est in lucem canino capite, significans mores Christianorum illius temporis, se mutuis moribus lacerantium. Circa Annum 1389. natus est puellus quadrimanus, & quadrupes, qui portentissime dicitur Schisma Benedicti XIII. antea Petrus de Luna nominatus Anno 1512. Monstrum natum Ravennæ capite cornuto, pede rapacis avis, genu oculato, alis loco brachiorum instructum, & sexu utroque deforme, excepit bellum funestum inter Julium II. Pontificem cum universa penè Italia, & Ludovicum XII. Galliarum Regem.

Sunt etiam supplicia, & punitiones malorum monstra ipsa, quæ gignuntur; licet enim secundum Philosophos in eis natura erret, & à præstituto sibi

sine aberret, nihilominus Deus ubique, & semper certo fine agit, secundum abditissimas consilii sui rationes. Sint aliqua exempla. Anno 998. referente Cardin. Baronio Robertus Galliarum Rex incestuosas contraxit nuptias cum muliere sibi cognitionis jure propinqua, quæ illi peperit filium habentem collum, & caput anserinum. Anno 1575. maritus quidam malè tractans uxorem suam prægnantem, quadam die illi dixit iratus; Uti que tu gestas dæmonem, quem ego gladio confodiam. Non longè post Uxor filium peperit, dimidia inferiori corporis parte bene formata; sed superiori horrida, & terra cum cornibus, quales vidimus dæmones pingi. Bagatta in *admir. orb. Christ. rom. 2. lib. 1. cap. 2. §. 2. num. 8.* Hic rememoranda monstra caudata in punitionem Anglorum, à quibus contempti fuerunt Sancti Archiepiscopi Augustinus, & Thomas, ut in dubio nono. Alia legantur in Schotto *d. lib. 5. cap. 29. §. 2.* & alia apud Anton. Maslinum *cap. 27. in Schola Christiani pag. 240. & 241.* Sed illud supra omnia admirandum, quod quidam Ludovicus Roosfel, ridens dolores Uxoris suæ parturientis, quasi eos simularet, ex imprecatione Uxoris, & ultione divina diu dolorem maximum in femore dextero pertulit, & post novem menses inde excisus fuit infans masculus, qui nomen Patris sortitus est. P. Bertrand. *Lot. tract. 15. Cas. Belg. & Schottus d. lib. 5. cap. 3.* Ex his deducamus, Deum summè bonum, simulque justum aliquando erga homines agere ut Medicum ad sanitatem, aliquando ut judicem ad pœnam.

DECISIO XLIX.

ARGUMENTUM.

Disputatur famosa Quæstio, an dentur dæmones Incubi, vel Succubi, & an hi possint generare Monstra, vel cubando cum mulieribus, vel succumbendo cum Viris?

SUMMARIUM.

- 1 Dæmones incubi, aut succubi an generent Monstra?
- 2 Dæmones incubos, vel succubos non dari, opinio DD.
- 3 Quod dentur, verior opinio DD.
- 4 Exempla dæmonum incuborum cum mulieribus.
- 5 Generare an possit diabolus incubus cum muliere?
- 6 Dæmonis incubi ope procreari an baptizandi?
- 7 Dæmonem numquam succubum in vitio nefando.
- 8 Homo ex dæmone succubo nasci non potest.

Curiosum autem super alia omnia hucusque examinata est sequens.

DUBIUM XV.

An ex Dæmone incubo, & muliere succuba, vel Viro incubo, & Dæmone succubo generetur Monstrum?

Tamet si dæmones non sint corporei, nec vim naturalem habeant generandi prolem; nihilominus quæstio antiqua, ac celebris est, an dæmones possint, & soleant in assumpto corpore, & in speciem viri configurato commisceri cum viris? Quod

Quod est querere, an dentur daemones incubi, & succubi; incubus enim daemon est, qui sub specie virili veniens incubat feminae; Succubus autem dicitur, qui sub muliebri figura succubans viro, muliebria patitur.

Et quod daemones officium viri, vel feminae in coeundo exercere non possint, plures Doctores opinati sunt apud Torreblancam lib. 2. cap. 30. & Eugubinum de Perenni Philosoph. lib. 8. cap. 26. ac alii multi, quos citat Delrius *Disquisit. Magic. lib. 2. quest. 15.* & hanc sententiam negativam tuetur Joan. Wierius lib. 3. de Praestigiis demonum a cap. 18. & novissime Pignatel. tom. 4. consult. 101. num. 2. & 3.

Porro affirmativam sententiam tam multi, & graves tuentur Auctores, ut sine pertinacia nota ab illa discedi non posse videatur; nam in ea est S. Thom. in 2. sent. d. 8. & in quest. disputatis q. 6. art. 8. de Miraculis Item 1. p. q. 51. art. 3. & 2. q. 96. art. 3. Card. Toletus in summa lib. 4. cap. 15. Alphonsus à Castro de Justa Haeret. punit. lib. 1. cap. 16. Anan. lib. 4. de Natura demonum. Sprenger. in Malleo part. 1. q. 4. & p. 2. q. 1. c. 4. & q. 2. cap. 7. Vallesius de Sacr. Philosoph. cap. 8 Delrius d. lib. 2. q. 15. Pierius lib. 8. in Genes. disp. 3. Tostatus in Genes. cap. 6. q. 6. Licetus de Monstris d. lib. 2. cap. 90. Schottus in sua Phys. Curios. lib. 1. cap. 21. ubi refert S. Augustinum hanc eandem opinionem tenentem lib. 15. de Civit. Dei cap. 23.

A qua quidem opinione non esse recedendum, comprobant exempla plurima, quae passim leguntur in Historiis Sacris, & apud pios Auctores de commercio carnali, & conjugali copula inter daemones, & mulierem; ac inter Viros cum daemone, quorum aliqua refert idem Pignatellus d. tom. 4. consult. 101. n. 4. & Schottus cit. lib. 1. cap. 21. quibus ego addo alterum, quod legi in vita S. Ignatii Fundatoris Soc. Jesu conscripta à P. Daniele Bartoli lib. 5. num. 12. scilicet fuisse mulierem fruquentem daemone incubo, quae auditis Patribus Societatis Jesu Millionariis penitentiam suadentibus, & divinam Misericordiam magnificantibus, se disposuit ad confitenda peccata sua; at metuens accessum daemones incubi, munita imagine S. Ignatii impressa papyro, & ejus consilia suffragio, post multas, & pergraves daemones tentationes, fraudes, & violentias, meruit ab ejus altu liberari.

Major difficultas est, an ex daemone incubo, & muliere succuba generetur foetus, quem Monstruosum deinde enitatur mulier? Et dari generationem, scribit Tostatus q. 6. in c. 6. Gen. his Verbis: Daemones semen fundere nequeunt, cum corporei non sint, nec habeant unde semen decidant; sed ex viris acceptum ipsi mulieribus infundunt. Duo autem sunt eorum genera. Aliquando enim Daemon succubus est, aliquando incubus, prius tamen succubus est quam incubus. Nam cum viri nocturno semine polluntur, ibi Daemon succubus, corpore ex aere in speciem muliebrem figurato, semen accipit, servatque, ne spiritus ejus exhalatur, quod sit aptum generationi: deinde sexu transformato, induens speciem viri, virile semen quod acceperat, in muliebrem uterum inserit. Quam rem melius declarat, & faciliorem demonstrat Delrius d. lib. 2. Disquis. Magic. q. 15. his verbis: Potest Diabolus semen aliunde acceptum (v. g. in ea, quae somniant viro contingit, illusione) deferre, & qua est agilitate, & naturalium rerum peritia, calorem prothificum in semine, quantumvis ille subtilis, & aereus sit, ac facile dissipabilis conservare, & illud denique

quo momento mulier ad concipiendum optime disposita (quod eum non latet) tum illud Matrici ita infundere, vel naturali vi attrahendum exhibere, & muliebri semini commiscere. Igitur dari potest generatio inter daemones incubum, & mulierem succubam ex infusione seminis humani, modo praedito, quod etiam admittit Licetus de Monstris d. lib. 2. cap. 73. cap. 88. & cap. 90. & opinati sunt gravissimi Theologi, & DD. (praeter supra relatos) quos allegat Schot. d. lib. 1. cap. 22. ubi refert plurima exempla; quibus ego addo Bagattam in Admir. Orb. Christ. tom. 2. lib. 1. cap. 2. §. 2. num. 10. Ex Ex Boethio de Reb. Scotor. lib. 8. sic scribentem: Cū puella quadam apud Scotos in Marrea Regione, in nefandum cum Damone incidisset consuetudinem, concepissetque foetum, tempore statuto enixa est monstrum undequaque foedum aspectu, quale nusquam visum est.

Cæterum ipse Schottus d. lib. 1. cap. 22. ait, probabilius esse, ex daemones incubi commixtione cum mulieribus, nasci non posse humanam prolem. S. Augustinus lib. 15. de Civit. Dei cap. 23. nihil ausus est definire de hac re; de qua etiam Pererius lib. 8. in Genes. ait, se semper dubitare; prout dubii remanent Ulricus Molitor, Nicolaus Remigius, Vincentius Lucidus, & alii relati ab eodem Scotto d. lib. 1. cap. 22. ubi ad exempla contraria respondet, ea esse suspecta, & fabulosa; & si partus humani verè suscepti fuerint ex daemone incubo, supposititios, & aliunde habitos esse credendum. Ego difficultatem habeo in admittenda generatione ex daemone incubo ex ea ratione, quod scilicet virtus generativa consistit in immediata effusione seminis humani in matricem mulieris quam facit homo cum ea copulatus, & in instantanea receptione cum suis spiritibus ejusdem seminis ab eadem matrice feminea; adeo ut si extra vas femineum fiat humani seminis effusio, statim evanescat generativa virtus & facultas; & quantumvis daemones sit sollicitus, velox, atque promptus ad recipiendum semen humanum à viro se corrumpente, vel molitorem agente, & illud transferendum in vulvum nefandae mulieris, nihilominus erit semen illud semen inane & ad generandum absque virtute, & facultate; quia nulla penitus interposita mora (ut dixi) debet effundi, & recipi; ac à matrice tanquam spongia assumi, completi, & conservari suis spiritibus, & virtutibus prolificis. Hanc meam opinionem timentur Contimbricien. lib. 1. de generat. cap. 4. q. 10. artic. 3. Ulricus molitor lib. de tybon. Mul. cap. 7. & 10. & Bogueus lib. de sortileg. cap. 14.

Concludendum est itaque dari certam conjunctionem carnalem daemones incubi cum muliere ex auctoritate S. Thomae, & multorum Doctorum, atque exemplorum; incertam autem esse generationem inter eosdem; quae si aliquando contingat, & non constet, hominem esse rationali anima praeditum, sed potius monstrum fuisse generatum, non nisi cum magna consideratione erit baptizandum, & sub conditione, si sis homo rationalis; ex traditis per DD. apud eundem Scottum d. lib. 1. cap. 22. Vers. Dico Secundo lib. 3. cap. 8. §. 6. Vers. Puto itaque. & lib. 5. cap. 30. §. 3. in fine.

Quod si loquamur de homine incubo, & de daemone succubo, vicem mulieris agente, & pro uxore se gerente (nam superbum, etiam immundissimum daemones in Sodomitica Venere nunquam voluisse esse patientem, & succubum observat Segnerius in Con-

in Confessario instructo cap. de luxuria.) absolute tenendum est, nunquam fuisse natam, nec nasci posse veram prolem humanam; plura enim desiderantur in conceptione, fetus formatione, ejus portatione, nutritione, & coagmentatione, quæ demon quantumvis sapiens præstare minime valet; nimis enim mirabilis est Architectura, & organizatio corporis humani, quam componit natura, Dei opæ, sapientia, & bonitate assistente; quod si aliquando dentur exempla de natis ex Matre dæmone succuba, eosdem dicendum est supposititios fuisse, & ab aliqua muliere parturiente ablatis, vel fictitios, & eumentos ex aliquo alio dæmone se puerulum confingente, ut bene notant Torreblanca lib. 2. q. 30. Seratius in cap. 6. Tobie q. 4. Delrius lib. 2. Disq. Magic. q. 15. & Scottus d. lib. 1. cap. 22. Vers. Dicoterrid.

DECISIO L.

ARGUMENTUM.

Tria curiosa dubia resolvuntur: An Pater bellua, & Mater mulier simul generent? Contra, An Vir Pater cum Matre bellua? Et an feræ diversarum specierum simul coeunt? Ulterius an defectus Parentum transmittantur in filios?

SUMMARIUM.

- 1 Bellua incuba an generet cum muliere succuba?
- 2 Danorum Regum origo.
- 3 Homo nasci non potest à Patre bellua, & muliere Matre.
- 4 An ex Patre Homine, & Matre bellua? Exempla.
- 5 Rationes pro negativa.
- 6 Defectus naturales genitorum an transcant in filios?
- 7 Speciei diverse si fera simul coeant, quid generent?

Postquam tractavimus, an ex magna bellua Diabolo monstra possint generari? videamus quid ex aliis belluis irrationabilibus. Ideo proponitur.

DUBIUM XVI.

An ex Bellua incuba, & Muliere succuba nascatur Monstrum.

Negat Galenus lib. de Usu part. 3. tenens non esse possibile, quod ex feminibus diversæ speciei fiat generatio; cui adherent Conimbricenses Comment in lib. 2. Physic. Arist. cap. 9. qu. 5. art. 3. & de hoc dubio remanet Cardan. lib. 14. de Variet. rer. cap. 77. in fine nimis, ut ait, dissentientibus inter se genitalibus, cum formatotius, & pariendi tempore.

Nihilominus affirmare nos cogunt plura exempla: nam Grammaticus lib. 10. Arist. Danica; item Joannes Upsalien. & Olaus Magnus in Hist. Septent. scribunt, Reges Danorum recognoscere suam progeniem ab Urso, à quo compressa fuit Virgo pulcherrima, & ex eo genitus puer, fortissimus robore; qui factus vir, & uxore accepta genuit Trugillum Spragelex eximium Ducem: hic deinde Ultonem, Ulso postea Svenum, qui Danica Rex fuit. Nierimberg. lib. 5. Hist. Natur. cap. 6. prodidit, in Regno Pegu eam nationem docere originem à Cane, qui rem habuit cum puella naufraga. In Hispania esse familiam appellatam De Marinis, quam

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

dicunt, duxisse originem à Tritone concumbente cum adolescentula, & nostris penè temporibus, Feminam deportatam ad Insulas lacertarum quoddam liberos à Simio sustulisse. Historia pariter referunt, Attilam Hunnorum Regem ortum ex muliere constuprata à Cane Plura alia novissima exempla de Similibus masculis copulam carnalem habentibus cum mulieribus intra confines Magni Regis Mogoli, & cum iisdem filios generantibus narrat Gemellius nel Giro del Mondo part. 3. lib. 2. cap. 1. pag. 142. & seqq. His adde Fortunium Licetum d. lib. 2. de Monstris, cap. 72. post medium, ubi ex fera maculo posse mulierem concipere, & parere vel puerum hominem, vel totam feram, vel monstrum ex membris humanis, & ferinis compositum, juxta partes seminum mulieris, & feræ magis spirituosas; nec non imaginativam utriusque coeuntis.

In hoc dubio mihi videtur adhaerendum magis negativæ opinioni, & dicendum, quod si coeat animal brutum cum muliere, nequaquam gigni posse hominem; certum est enim quod virtus generandi hominem stat in Semine Viri, quidquid sit de semine muliebri, quod multi Moraliste volunt non esse necessarium ad generationem. Diana part. 3. tract. 5. resol. 15. requiescente in Coordinato tom. 2. tract. 6. ref. 237. Igitur solum semen muliebri non potest generare hominem, & eò minus commixtum cum semine bruti animalis, ut tenet Scottus in Physic. Cur d. lib. 3. cap. 5. §. 3. Vers. Secundo, ex Torreblanca. & Delrio ibi citatis. Ad exempla verò supra relata respondet, vel ea esse fabulosa, vel mistica, hoc est, ex fortitudine vel crudelitate, seu ira primi Patris Regum Danorum, cum fuisse appellatum Ursum, quemadmodum Atrilam ob astutiam, & vastitatem descriptum fuisse cum facie canina, & generatū à Cane. Vel potius, (quod notatum est dignū) dicere possumus, eatendū mulieres compressas carnaliter ab aliquo bruto concepit, & peperit hominem; quia, ante copulam brutalem, ipsæ mulieres coierant cum viro, & semen humanum in utero receperant; ut opiniones contrarias conciliando advertit Scottus d. lib. 5. cap. 30. §. 3. Vers. Accedit nefaria: ubi subdit, quod semper in his casibus monstra effunduntur, in quorum baptismo Parochi esse debent attenti in dignoscendo, an potiantur anima rationali. Hinc Gemellius ubi supra pag. 144. hæc notat. Egli si è ben anche noto, come essendo nel Brasile una Donna stata conosciuta da un Simione, è divenuta gravida à suo tempo partori un fanciullo con tutte le membra humane, ma pelose; e che quantunque matolo faceva quando se gli diceva. Sopra questo parto hebbero gran dispute i Padri Domenicani, & i Gesuiti, se dar se gli dovesse il Battesimo, o no? E conchiusero non esserne capace. E contra vetò non minus curiosum, ac difficile est diffinire, prout requirit sequens.

DUBIUM XVII.

An ex Viro incubo, & bellua succuba oriatur Monstrum?

Affirmativam opinionem astruunt ea, quæ dicta sunt suprà de Hippocentauris, gentis ex copula Virorum cum equabus Magnetis; & quod asserunt Plutarchus de infante ei oblato, nato ex equa, imprægnata ab Agasione. Plinius Cratem Pastorem ex capella sustulisse filiam, homini, & capræ similem Nierimberg. lib. 5. Hist. Nat. cap. 6. Affirmam peperisse filiam humana effigie formosissimam. Item ab equa partu editam filiam Hipponam nomine; & apud Belgas vixisse virum satis pium à

L

vacca

vacca genitum. *Ælian lib. 6. Hist. Anim. cap. 41.* Hircum ob rivalitatem in Urbe Sybari adolescentem Pastorem occidisse, quod capram adamaret, & ei coiret: nam ex ea natus est Sylvanus infans humana facie, sed caprina habens erura. Et Gregor. Tholosan. in *Syntagm. juris lib. 7. cap. 3. num. 9.* Quod viri Indorum scelestissimi quidnam cum feris coeunt, & inde mixtos, & semiferos esse partus, & hanc sententiam amplectitur Licetus d. lib. 2. cap. 69. 70. 71. & 72. absque hesitatione.

Ceterum in hoc dubio mihi verius videtur, ex bestialitate commissa inter virum, & belluam, (quod omnibus flagitiis nefandis est majus) non posse gigni hominem anima rationali præditum, tum quia ex discrepantia seminum, & diversitate specierum generatio fieri impeditur; tum quia belluæ non gestant fœtum debito tempore pro humani partus conditione, ut docet Aristot. lib. 4. de gener. anim. cap. 4. Credendum est quidem, monstra generari, aliquam apparentiam humanæ speciei habentia; sed non veros homines, quæ quidem monstra proveniunt non ex semine hominis bestialiter infuso in vulva belluina; sed ex semine bruti masculi, cum quo eadem bellua, vel parum ante, vel parum post coitum hominis, se copulaverit; sic causa conceptionis in bellua erit semen belluinum; causa verò monstruositatis commixtio seminis humani; ut considerat Scottus d. lib. 3. cap. 5. §. 3. qui ibid. in addit. respondet cum *Deusing.* ad adducta exempla, dicens, vel esse commentitia, fabulosa, & non vera; vel partus à belluis effusus cum humana specie, non fuisse homines anima rationali informatos; sed brutos præferentes speciem aliquam, seu venustatem humanam, cum aliqua articulatione vocis more Psittacorum; vel religioſitate more Elephantum; quapropter forent hæc monstra judicanda omnino incapacia Sacramenti Baptismi. Quidquid sit de prædictis partibus monstruosis ex parentibus diversarum specierum, nos interpellat.

DUBIUM XVIII.

An defectus naturales Patris, seu Matris, & eorum monstruositates transfundantur in filios?

Affirmativè respondet Licetus de *Monstr. lib. 2. cap. 85.* & Scottus in *Physic. Cur. d. lib. 5. cap. 30. §. 3. Verf.* Quod si uterque his verbis: Quod si uterque, aut alteruter saltem genitorum simili aliqua monstruositate est effectus, non dubium est, quin fœtui quoquo eandem aliquando imprimant. Hinc cynocephali à cynocephalis; Sciopedes à Sciopedibus; caudati à caudatis in aliquibus locis nascebantur; & etiam nunc in Africa, ubi major est copia monstruorum animalium, frequentius similia generantur monstra à genitoribus videlicet monstruosis. His videntur duo addenda. Unum quod notat Petr. Gregor. Tholosan. *Syntagm. jur. lib. 40. cap. 2. num. 14.* Videlicet Filios secundum Aristotelem à parentibus gigni, veluti ab ipsis inseparatos, adeo ut multi putarent, & mores patris, & corpoream formam infundi in corpus filii. Arist. 8. *Ethic.* & S. Thom. 1. p. q. fin. artic. 1. Imo Tertullianus lib. de anima opinatus fuit, ex anima Patris deradi, & ex omnibus membris semen, ipsumque in generandum filium transfundi, quæ opinio rectè damnata fuit.

Alterum, quod experientia quotidiana demonstrat in multis familiis esse infirmitates, & corporis vitia hæreditaria: sed hoc non est universaliter verum; imò satis rarum, tum circa corpora: quia multi Patres proceris staturæ generant filios pusil-

los; & vice versa filii proceres nascuntur ex pusillis genitoribus: tum circa mores animi; plurimi enim genitores rudes dant in lucem filios, qui eminent sapientia; & è contra à Patribus eruditis, & eloquentissimis prodeunt nati destituti omni sapientia, & habilitate, ut de filiis Scipionis, Ciceronis, Herodis Attici, & aliorum testantur historici: nec mirum, ait Arist. in *Problem. nam Mens viri præstantis, magis à natura sensus, carnisque remota, ac quasi suspensa, inopem ingenii conceptis genituram præstat.* Tandè pro complemento Monstrorum videndum restat.

DUBIUM XIX.

An ex feris diverse species simul coeuntibus nascantur Monstra?

Affirmativè est respondendum; imò hanc esse præcipuam causam monstrorum, quæ Africa parit; scilicet ab frequentissimis carnalis congressibus, quos ad invicem habent feræ diversarum specierum, dum conveniunt simul ad aquas, quæ ibi raræ sunt, ut bibant, docet Arist. lib. 2. de gener. animal. cap. 5. & refert Licetus d. lib. 2. cap. 68. Illud autem est advertendum, quod si feræ speciei diversæ simul coeant, aliquando ex earum coitu nascitur animal tertiæ speciei abque monstruositate; videlicet quando genitores non admodum discrepant inter se quo ad naturam, & semina utriusque congrua proportionem coadunantur; ut fit, dum ex Equo, & Asina vel ex Asino, & Equa nascitur mulus, vel ex cane, & lupo generatur lynx. Quod si valde sint discrepantes bestię quò ad naturam, & semina belluina valde sint inter se incongrua; tunc nascuntur Monstra; ut ex feris africanis Pantheris, Leopardis, Tigribus, & aliis; circa quæ non est nobis opus immorari, cum ea sint expertia baptismi, & de eis videndus Scottus in sua *Physica Curiosa toto libro VIII.* in quo de singulis animalibus terrestribus luculentissimè agit. Et eruditè Licetus d. lib. 2. cap. 68.

DECISIO LI.

ARGUMENTUM.

Proponit præfens Decisio, quasi monstra, diversarum Mulierum monstruosa exempla: at præcipuè plurium, quæ virtute, ac Sapientia coruscarunt. Et aliarum, quæ vitioſæ, vaſtræque fuerunt. Tandem dat decem Regulas observandas pro baptismis monstrorum.

SUMMARIUM.

- 1 Mulier, quæ contraxit 22. Matrimonia.
- 2 Mulieres Barbatae.
- 3 Mulieres doctriſe, ac sapientia illustres.
- 4 Mulieres vaſtræ, & vitioſæ. Aliæ audientes Confessiones Sacramentales.
- 5 Regula servanda pro baptizandis Monstris.

Hæc esse deberet finis hujus tractatus de Monstris; verum quia videtur esse magnum Monstrum reperire aliquam mulierem præditam insigni virtute, vel qualitate; idcirco examinandum remanet.

DUBIUM XX.

De quibusdam mulieribus admirandis?

Pro conclusione eorum, quæ de Monstris hucusque retulimus, non pigeat notare aliqua admiranda circa mulieres, quas aliqui monstra naturæ (injuriosè tamen) appellarunt. Scottus in *Physic. Cur. lib. 5.*

lib. 5. cap. 2. Quædam fuit mulier experta duo, & viginti Matrimonia. Cæd. Rhodigin lib. 14. cap. 8. Variis temporibus viſæ ſunt Mulieres Barbata. Licetus d. lib. 2. cap. 55. Scottus in *Phyſic. Cur. lib. 3. cap. 32. §. 2.* ubi narrat miraculum S. Liberatæ, alias *Uvilgeſortis* filia Regis Portugaliz, cujus eximia pulchritudine accenſus Pater, eam in uxorem ſibi copulare volebat, & deficiente quocunque humano auxilio, ad reprimendum carnalem, & mox inceſtuoſum futurum Patrem, & Maritum, recurrit ipſa ad Deum orans, ut à ſe pulchritudinem auferret, quod obtinuit. Barba enim hiſpida, & proluxa mentum illius, genæque contexit undique. *Martyrol. Rom. 20. Julii.* Alia Virgo pulcherrima Abulenſis nomine Paula, ut à violente Amaliſio eam inſequentem liberaretur, ingreſſa Oratorium S. Laurentii petiit Divinam opem. En ſtatim oſitur in ejus maxillis, ac mento hiſpida Barba, ſicque ejus mutatur aſpectus, ut à laſcivo ibi intrante non cognosceretur; & inde intacta diſcederet, & Dei ſervitio incolumis ſe manciparet. Ita Hier. à Baſilicæ petri in *Ephemerid. Sacris. die 20. Februarii pag. 420.* Alia mulieres evaſerunt in litteris erudiſſimæ. *Amphiclaa* ſub Plotino Magiſtro. *Aſſypotea* diſcipula Platonis. *Cheubolina* filia unius de ſeptem Græciæ ſapientibus. *Cornelia* Africani uxor, & Mater Græchorum. *Damones* Pythagoræ filia. *Zenobia* Regina Palmirenotum. S. *Catharina Virgo, & Martyr*, & alia plurimæ, quas coacervat Scottus d. §. 3. Item *Laura Peronenſis*, quæ verſus Sapphicos compoſuit, Epistoſas, & Orationes, græco, atque latino Idiome ſcripſit. *Cassandra Fidelis* doctiſſima, quæ publicam in hac Urbe Patavina diſputatione edidit; & pulchrè verſus Lyricos compoſuit. Accedit *Oliva Sabuco* Hiſpana celebris in Medicina, de qua Leonardus à Capua *Diſc.* 31. pag. 31. Alias refert Scottus ubi ſuprà, quibus omnibus præeminet *Helena Cornelia* Nobilis Veneta hiſce diebus, omnibus ſcientiis, & linguis præfulgens, Doctorali Laureâ in noſtro Archigymnaſio Philoſophorum Patavino inſignita, & Angelicis moribus ornata. Subſequentur mulieres bellica fortitudine illuſtres tam antiquis, quàm modernis temporibus; ſed illis relictis laus noſtra tendat in illas, quæ hic Patavii præcipuè de familiis nobilibus Deum timent, Sacramenta Eccleſiæ frequentant, à mundanis ornatibus aſtinent, & Doctrinam Chriſtianam tenero affectu filiolas pauperes edocent; quia de his rectè dictum eſt: *Mulier timens Deum ipſa laudabitur. Prov. 31. Et Fundamenta æterna ſuper petram ſolidam; & mandata Dei in Corde mulieris Sanctæ. Eccl. 26.* Quia aliarum mulierum ſapientia, ac cœleſti doctrina coruſcantium noſitiam habere cupit, legat ſcripturam R. P. M. Hier. Gratiani Carmelitæ Diſcalceati poſitam in fine operum S. Tereliæ, poſt *Sententiarium ejusdem Sanctæ. pag. mihi 308. & 309.* ubi plurium doctiſſimarum Mulierum relationem facit.

Porro propriiſſimè inter Monſtra referendæ veniunt Mulieres illæ vaſæ, & vitioſæ, de quibus exempla adducit Barboſa in *Votis Conſultivis tom. 1. lib. 2. Voto XLX. num. 49. & 50.* ibi à ſtudioſis legenda. Prout etiam Mulieres illæ, quæ in Regione Mengrelia (quæ eſt antiqua Colchis) anno 1614. audiebant Sacramentalium Confeſſiones, & alia Sacramenta Eccleſiæ miniſtrabant, ut noviffimè notat Illuſtriſſimus, ac Reverendiſſimus Epiſcopus Baptagiſtus in ſuis aureis Annalibus *Sacerdotis, & Imperii d. Anno 1614. num. 28. pag. 243.*

Revertamur modò ad reſolutionem noſtri caſus
Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

conſcientiæ; in quo quaeritur, *Quid agendum à Parrocho, dum vocatur ad baptizandum Monſtrum?* Nam pro reſolutione dantur Sequentes Regulæ.

Prima. Quando certò conſtat, monſtrum ſub humana forma, quantumvis monſtroſa, eſſe præditum anima rationali, baptizari poteſt, ac debet, etiamſi conceptum fuiſſet ex muliere ſuccuba, & dæmone incubo, eſt enim capax gratiæ baptiſmalis, & peccato originali ſædatum.

Secunda. Si dubitatur, an præditum ſit Monſtrum anima rationali, baptizari poteſt ſub conditione. *Si es homo, ego te baptizo, &c.*

Tertia. Quando Monſtrum eſt bicorpor, & ſunt duo capita, vel duo peſtora, duplici baptiſmo eſt opus, ſi æqualia ſint; quòd ſi unum caput eſſet inferius, ſuper eo ſub conditione fiat baptiſmus.

Quarta. Tutiùs eſt in prædicto caſu facere duo baptiſmata ſeparata, quàm unico baptiſmate Monſtrum bicorpor ablueri.

Quinta. Androgyni, ſeu Hermaphroditi abſque dubio baptizandi ſunt.

Sexta. Pariter ſunt baptiſmo digni, naſcentes cum monſtroſitate in aliqua parte corporis, nempe caudati, auriti, aſtoni, brachiſtoni, elingues, & monoculi.

Septima. De Acephaliſ major eſt difficultas; ideò conſulendi Medici, & obſervandi motus, & ſigna ad dignoſcendum, an inſit Anima rationalis.

Oſtava. Monſtra in corpore humano habentia caput belluinū ſunt veri homines, & ideò baptizanda; ut diximus de *Cynocephaliſ dub. 5.* Et ſi dubium ſit de anima rationali, baptiſmus detur ſub conditione.

Nona. Centauri, Hippocentauri, Onocentauri, Satyri, Tritones, Nereides, Sirenes, & ſimilia antropomorpha monſtra non veniunt baptizanda; niſi facta adulta talia ſigna darent intellectus, & rationis, ut animam rationalem poſſidere crederentur, quo caſu ſub conditione poſſent baptizari.

Decima. Partus effuſi à beſtia copulata cum viro; vel à muliere copulata cum beſtia, juxta ſententiam Scotti, non ſunt baptizandi, quia in utroque caſu ob diverſitatem ſeminis homo generari non poteſt. Sed quia in *dub. 16.* diximus eſſe valde notandum, quòd mulier compreſſa à beſtia poteſt generare monſtrum ex præcedenti ſemine humano forſan recepto, vel poſt beſtialitatem commiſſam ſtatim recipiendo ex coitu cum viro; ideò etiam in hoc opus eſt multa prudentia in Parochiſ, ut obſervent, an ſint indicia ſufficientia animæ rationalis in ipſo Monſtro; tunc enim poterunt illud baptizare ſub conditione ex Poſſevin. de *Offic. Curati cap. 6. num. ult.* Gobatto de *Baptiſm. tract. 2. à num. 274. uſque 285.* Laymanno *lib. 5. tract. 2. cap. 6. n. 13.* Maſtrio in *Theolog. Mor. diſp. 17. num. 42.* & ex Scottò in *d. ſua Phyſica lib. 5. in Appendic. cap. 4.* qui, ſi caſus occurrerent, eſſet conſulendus, præter alios Moraliftas, & Rituale Romanum in *Rubric. de Baptiſmo*; quibus addo Eminentiff. Cardin. de Lauræa de *Baptiſmo diſp. 15. num. 42.*

DECISIO LII.

ARGUMENTUM.

Diſcutitur curioſus caſus; An Mulier Hæbreâ gravida fugiens è ſtabulo Judæorum ob deſiderium fidei Chriſtianæ, & interempta à Judæo eam inſequentem, ſalva ſit unâ cum prole, & tradenda Eccleſiaſticæ Sepulturæ? *Hiſtoriæ, & exempla de odio Judæorum in Chriſtianos.*

L 2

S U M.

SUMMARIUM.

- 1 Volitionis, ac Nolationis quale sit neutrum?
- 2 Fides ore consistenda, non solo corde tenenda.
- 3 Occisi in odium fidei sunt Martyres baptizati in eorum sanguine.
- 4 Voluntatis vera signa qua sint?
- 5 Judei idem agere student cum Christianis, ac Diabolus cum maleficis.
- 6 Judei cujusdam Votum occidendi octo Christianos.
- 7 Confessio fidei fieri potest voce, scripto, facto.

Corollarii loco pro conclusione tractatus Sacramenti Baptismi, venit discutiendus sequens ultimus Casus. *Hebraeam Mulierem gravidam, fidei Christiana cupidam, è stabulo Judaeorum ausugientem, perfidus Sabbatharius insequitur, & stylo ferreo percussam interimit. Queritur, an sit habenda tanquam baptizata? & ipsi, ac factus debeatur Ecclesiastica Sepultura?*

Disputationis gratia nonnulli dixerunt, utrumque posse negari: Nam *Primo* hæc mulier hebræa, cupida fidei Christianæ, non videtur habuisse absolutam voluntatem, sed tale quale desiderium fidei Christianæ; quod est quid neutrum inter volitionem, & nolationem. Sed qui nec consentit, nec dissentit, & neutro modo se habet, atque est adultus, non est capax Sacramenti. Scottus in 4. d. 4. q. 4. l. Eminentiss. Cardin. de Lauræa in 4. Sent. tom. 1. de Sacrament. in genere disp. 11. num. 22. Ergo prædicta mulier non erit habenda tanquam baptizata, & per consequens neque ipsi, neque tertiandanda erit Ecclesiastica Sepultura. *Secundo*, & quando etiam hæc mulier habuisset in corde suo absolutam voluntatem fidei Christianæ, necesse erat, ut eam ore confiteretur, & explicite peteret baptismum; nam, ut ait Apostolus ad Rom. 10. Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Ubi Glossa interlinearis, Ore, ait, post cordis fidem, alias non valet: nam paulo ante dixerat, si confitearis Dominum Jesum Christum, & in corde credideris, salvus eris. Hinc Theodoretus super eod. cap. 10. ad Rom. scripsit? Utrisque enim opus est, & Fide vera, ac firma: confessione libera, ut coronetur fidei certitudo. Lingua clara, insignisque reddatur, audacter veritatem prædicans. Sed hebræa ipsa nullam externam confessionem fidei fecit; quam si habuit in corde, occultam retinuit; & potuit aufugere è stabulo Judaeorum etiam ex causa humana, puta ex malis tractamentis sibi factis è marito sabbathario. Ergo neque habenda, ut Christiana, neque concedenda Ecclesiastica Sepultura.

In contrarium tamen stat Veritas; nam & ipsa Mulier, & infans in ejus utero existens baptizati sunt baptismo Sanguinis, & dicuntur Martyres, quia in odium fidei fuerunt à perfido sabbathario interempti. S. Thom. 2. 2. q. 124. art. 1. ad Primum Sylvest. in Verb. Baptismus 1. num. 2. ex Paludan. & aliis. Cardin. Tol. lib. 2. cap. 22. num. 7. Anton Volpi in Resolut. Moralib. Verb. Baptismus resol. 3. n. 3. Narbonade Aetate quest. 2. n. 19. & ideo per Martyrium deletum est peccatum originale à Matre, & ejus prole; nec non actualia ab ipsa Matre; idem remissa omnis poena, & animabus earum apertus Paradisus, ut probavimus supra Decis. XXVII. n. 8. de quatuor gradibus Martyrii ex doctrina Valquez. tom. 2. in 3. p. disput. 153. cap. 7. Maltrii in Theo-

log. Moral. disput. 17. num. 7. & Gobati de Baptismo tract. 2. num. 612. Et ideo absque dubio prædicta Hebræa haberi debet tanquam verè baptizata, una cum infante, baptismo Sanguinis, Bonacina de Sacram. disput. 2. quest. 1. punct. 1. propos. 2. per totam. Fernandez part. 3. cap. 2. §. 1. num. 1. & 4. Victor. in addit. ad Tol. lib. 2. cap. 18. litter. F. & cæteris magis eruditè Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Baptismo disput. 13. à num. 48. & seqq. ubi auctoritates plurimæ Sanctorum Patrum, & illud Evangelii Marc. 8. Qui perdidit animam suam propter me, & Evangelium, salvam faciet eam. Imò Sylvest. d. Ver. Baptismus 1. num. 2. tenet, quòd etiam si Mater ex violentia sabbatharii non moretur, sed tantummodo infans periret per abortum, esset Martyr, baptizatus baptismo Sanguinis, tanquam devivens in odium fidei; quod est notatu valde dignum.

Neque subsistunt motiva considerata in contrarium, quæ facile resolvuntur: *Primum* enim, quòd non habuerit absolutam voluntatem, sed tale quale desiderium, quasi quid medium inter volitionem, & nolationem; est omnino falsum; nam si ejus desiderium fuisset inefficax; & se habuisset neutro modo, neque consentiens, neque dissentiens non ausugisset è stabulo Judaeorum; quæ quidem fuga denotat absolutam voluntatē recipiendi Baptismi, & profitēdi fidē Christianam; nam Voluntas volens, seu intendens finem aliquem efficaciter, cognoscitur ex volitione mediorum, quæ sunt necessaria ad consequendum illum finem. Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Sacrament. in genere disput. 3. num. 42. Sed inter media necessaria pro obtinendo baptismo, & profitenda fide Christiana in hac muliere Hebræa unum principale est fugere è manibus Judaeorum, & relinquere omnia, quæ possidet, ut sequatur Christum; quandoquidem si quis ex Judæis cognoscatur ab ipsis propensus ad Christianam fidem, ita vinculis mancipatur, & arctæ custodiæ includitur ut neminem viventium possit amplius videre, aut alloqui; ut mihi retulerunt Neophyti ab Eminentissimo Nostro Prasule unda salutari regenerati; & notat Julius Maurocenus Venerus, olim Rabbini, nunc fideissimus Christianus in suo opere Via della fede monstrata à gl' Hebrei Impressio Typis Romæ anno 1683. in quo opere part. 3. cap. 12. agit de Odio Hebræorum erga nos Christianos, & advertit, ex præceptis libri Talmud, & documentis Rabbinarum, Judæos teneri in nihilo nos Christianos juvare; imò si nos in aliquo periculo vitæ reperirent, obligatos esse, impetum facere, & nosmet in præcipitium impellere, subdēns lepidam similitudinem; videlicet, Sabbatharios agere nobiscum eodem modo, quo dæmones se gerunt cum Strygibus, & maleficis, quibus servitute quidem præstant, famulantur, res gratas subministrant; at semper in corde intendunt ruinam, & damnationem eorundem Maleficorum, atque Strygum. Ita faciunt Judæi: obsequuntur Christianis exterius, sed interius semper capiunt interitum, & ruinam nostram. Narravit mihi Vir nobilis, Judæum quemdam Ferrariæ ob infirmitatem vovisse, si sanaretur, occidere octo Christianos. Factus sanus cepit impium votum adimplere. Sed antequam ad octavum homicidium perveniret, denunciatus, captus, confessus impietatem suam, fuit in furca suspensus. Et quia stantem in scala furcarum alius Judæus manu elata, illum ad moriendum in Judaismo confortatus

fortatus est, Cardinalis Legatus hunc alium Judæum denunciatum carceri mancipare fecit, & decem millibus Scurorum multavit, quibus Campanile Ecclesiæ Cathedralis restauratum fuit. Ergo prædicta Mulier Hebræa habuit absolutam voluntatem baptismi; cuius causa cum fuerit Stylo ferreo interempta, dicitur Martyr; & baptismo Sanguinis baptizata. Emin. Cardin. de Lauræa de Baptismo disp. 13. num. 49. & per consequens tam Matri, quam foris debetur Ecclesiastica Sepultura. Idem Eminen. Cardin. de Lauræa in tract. de Martyrio disp. 20. n. 311. Sylvester, Volpi, Narbona, & alii supra citati.

Secundum motivum contrarium pariter non subsistit: quod scilicet hæc mulier non fuerit explicitè confessa fidem Christianam, & non petierit baptismum. Nam respondetur, Confessionem fidei Christianæ, & petitionem baptismi tripliciter fieri posse, voce, scripto, & facto. Eminent. Card. de

Lauræa de fide in 3. Sent. p. 2. disp. 11. n. 4. & seqq. ubi n. 11. subdit inter alia facta, quibus confitemur fidem Catholicam, & baptismum petimus, præcipuum esse mortem subire, prout plerique Sancti Martyres fecerunt, juxta illud, quod Apostolus scribit ad Hebr. cap. 11. Sancti per fidem operati sunt justitiam &c. Lapidati sunt, scissi sunt, tentati sunt, in occisione gladii mortui sunt. Cum igitur hæc Hebræa mulier subierit mortem sibi illatam in odium fidei à per fido Judæo, eò quia aufugerit ex ejus stabulo cupida fidei Christianæ, censetur sufficienter confessa ipsam fidem, tolerando mortem, & sanguinem fundendo, in quo fuit baptizata in terris, & in cælis, sorte felicissima una cum suo infante coronata. De odio, & perfidia Judæorum in Christianos legantur exempla apud Joan. Baptist. Mathæol. in Sylva Histor. part. 1. lib. 2. cap. 1. tit. 7. ultra supradictum cap. 12. part. 3. Julii Mauroceni in ejus libro: Via della Fede monstrata à gl' Hebrei.

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

DECISIO LIII.

ARGUMENTUM.

Referuntur diversa nomina, quibus nuncupatur Sacramentum Confirmationis. Traditur ejus existentia, institutio, & definitio. Notantur variae manuum impositiones, ac Unctiones Sacrae in Ecclesia.

SUMMARIUM.

- 1 Confirmationis Sacramenti nomina plura. Et quæ?
- 2 Manuum impositio multiplex in Scriptura Sacra. Et quæ?
- 3 Hæretici qui negarunt Sacramentum Confirmationis.
- 4 Existentia Sacramenti Confirmationis.
- 5 Ejus institutio quando facta?
- 6 Christum cur consecraretur in feria Quinta Cena Domini?
- 7 Definitio Sacramenti Confirmationis duplex.
- 8 Unctiones Sacrae in Ecclesia decem. Et quæ?

Nunc accedamus ad explicationem Sacramenti Confirmationis, quod olim dabatur statim post Baptismum, & nunc dari non potest nisi iis, qui sunt baptizati. Itaque in primis, & ante omnia videamus, Quid sit Sacramentum Confirmationis? Pro intelligentia studiosi à Clero præmiserunt: Confirmationis Sacramentum pluribus nominibus nuncupari per SS. Patres; nam à S. Clemente vocatur Confessionis Confirmatio. A S. Cornelio Papa Sigillum Domini. A S. Cypriano Signaculum Domini. A S. Dionisio Areopagita. *τὸ σφραγισμὸν* id est, Persestio. A D. Ambrosio Signaculum Spirituale. A Græcis *μυστήριον*, id est Unctio, quam dictionem Arabes corruptè *Mairum*; Melitenses verò Magis ad græcam dictionem accedentes *Miru* appellant; propriè autem dicitur *Χρισμὸς* à nomine Christi, id est Unctus, quia Sacerdotes, & Reges ungebantur, ipse autem fortitus est utramque Unctionem in primo instan-

ti suæ Sacratissimæ Incarnationis, id est Summum Sacerdotium, & Imperium absque fine; & nunc fideles omnes unctione Chrismatis consecrantur, quia membra sunt æterni Sacerdotis, & Regis. cap. Cum venisset. §. Quia verò. De Sac. Unct. Sed observat Magnus in Hierolex. Verb. Christum quod à S. Augustino vocatur Manus impositio, juxta illud Apostolorum: Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum Sanctum. Act. 8. 17. Porro manus impositio fiebat in Scriptura ad diversos effectus, videlicet vel ad expellendas infirmitates: Super agros manus imponebant, & bene habebant Marc. ult. 18. ad Exemplum cælestis Medici, qui singulis manus imponens curabat eos. Luc. 4. 48. vel ad dandam benedictionem; sic Jacob benedicturus duos filios Joseph extendens manum dexteram posuit super caput Ephraim minoris fratris, sinistram autem super caput Manasse, qui major natus erat. Gen. 48. 14. & Redemptori nostro oblatis sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, & oraret. Matth. 19. 13. id est, ut eos benediceret, ut ex S. Hieron. & Ansel. notat Gonet tom. 5. disp. 6. n. 17. Vel ad designandos, qui Arcæ Domini servirent, ponent filii Israel manus super eos. Num. 8. 10. Vel ad testificandum alicujus delictum, ut luxuriosi senes fecerunt cum pudica Susanna, deducta in judicium coram populo; qui posuerunt manus suas super caput ejus. Dan. 13. 34. Vel ad collocationem ordinum deliquandam, ut agebat Apostolus ad discipulum suum: Noli negligere gratiam, quæ in te est; quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyteri. 1. Tim. 4. 14. Undè formidandum monitum ad omnes Episcopos, quod idem Apostolus dedit ad eundem Timotheum: Manus citò nemini imposueris. 1. Tim. 5. 22. Vel ad reconciliandos peccatores, aut hæreticos revertentes ad Ecclesiam. Emin. Cardin. de Lauræa de Sacram. Confir. disp. 2. num. 113. & per antonomasiam Impositio manuum significat Sacramentum Confirmationis, per quod nunc datur invisibiliter Spiritus Sanctus, qui tempore Apostolorum per eorum manuum impositionem dabatur visibiliter; & dicitur Confirmatio ab effectu, quia confirmat baptizatum ad confitendum cum constantia fidem Christi. Pax Jordan. lib. 3. tit. 2. n. 1. Gobat. in Experim.

Experim. Theolog. tract. 2. num. 742. Layman. lib. 5. tract. 3. cap. 1. Maltius in 4. Sent. disp. 2. num. 200. Et in Theol. Moral. disp. 17. num. 62. atque Eminentiss. Cardinalis de Lauræa pariter in 4. Sent. tom. 3. de Sacram. Confirmat. disp. 1. num. 2. & 3. ubi advertit, primos omnium, qui negarunt hoc Sacramentum, fuisse Donatistas, teste Sallele tom. 2. reg. 234. deinde Mellalinos, Albigenes, & Valdenfes, tandem Lutherum, & Calvinum cum suis sequacibus.

Constat autem, Sacramentum Confirmationis esse in Ecclesia. *cap. Omnes cap. Spiritus. cap. De his verò* 4 *cap. Manus De Consecr. dist. 5. Cap. Multi secularium. 26. q. 1. Cap. Unico §. Per frontis. De Sacra Unct. & cap. Quoniam de Sent. Excom. in 6. Et præter alia Concilia, quæ citantur per eundem Eminentiss. de Lauræa ubi supra num. 6. est Conc. Trid. sess. 7. de Confirm. can. 1. & de Sacram. can. 1. Et licet non appareat explicite in Scriptura Canonica de ejus institutione, adeo ut tempore Alexandri de Ales, qui floruit Parisiis circa annum 1240. nonnulli opinarentur, hoc Sacramentum fuisse institutum sub Melchiade Papa, qui vixit circa annum 314. quæ opinio est hæretica, cum in Trid. Conc. definitum sit de fide, omnia Sacramenta esse instituta à Christo Domino, ut in sess. 7. de Sacram. Ecclesia enim Catholica non sola Scriptura utitur, sed etiam traditionibus juxta Apostoli præceptum 2. *Thessalon. Tenete traditiones quas accepistis sive per Sermonem, sive per Epistolam. Et habetur in cap. Catholica & cap. Ecclesiarum dist. 11. Idcirco indubitabile est, & de fide à Christo Domino Sacramentum hoc confirmationis fuisse institutum; quamvis Ecclesia sub disputatione reliquerit, quo loco, & quo tempore fuerit ab eodem Christo institutum; cum enim plures sint Theologorum opiniones circa locum, & tempus hujus institutionis, de quibus Gonet d. tom. 5. disp. 6. §. 3. num. 16. & 17. & Maltius in 4. Sent. disp. 2. num. 217. & in Theol. Moral. disp. 17. num. 64. Eminentiss. Card. de Lauræa d. tom. 3. de Sacram. Confirm. disp. 1. num. 49. Tamen verior, & communior opinio est, quod in nocte Cænæ fuerit à Christo Domino hoc Sacramentum Confirmationis institutum, quod novissime docet etiam Tiranus in Controversiis fidei post Commentaria Scripturæ Sacræ Controv. XX. num. 1. ubi sic ait: *Institutio, & mandatum Christi (hujus Sacramenti) verisimiliter in ultima cæna, ut habet traditio, à posteriori colligitur ex ipso facto Apostolorum: numquam enim Apostoli tam conficenter, & ordinariè usi fuissent tali caeremonia in ordine ad talem effectum, nisi Christus id ipsis præcepisset. Nam non ignorabant, non esse hominum instituire caeremonias, ad quas consequeretur infallibiliter gratia Spiritus Sancti, quod etiam* 6 *Kemnitius, & Calvinus admittunt. Hinc promanavit consuetudo, Sacrum Chrisma conficiendi in die Cænæ Domini, quæ quidem semper in Ecclesia servata est & adhuc servatur; ita tamè ut licet ea nocte Christus Dominus hoc Sacramentum instituerit, & Apostolos conficere docuerit, nulli eorum, tunc temporis dederit potestatem illud conferendi, quia nondum Apostoli erant constituti Episcopi; sed post Resurrectionem suam, cum dedit eis plenariam potestatem ordinis Sacerdotalis, & Episcopalis. Hinc est, quod Salvatur Apostolis post Resurrectionem suam ait: Euntes in mundum universum docete omnes gentes &c. Docentes eos servare omnia, quæcunque mandavi vobis. Matth. ult. Ergo jam statuerat, quæ erant Ecclesiæ***

necessaria, & executioni mandanda per Apostolos; alioquin non potuissent Apostoli informare, & docere alios numerum Sacramentorum. Quod autem in specie docuerit, eos Christus conficere Chrisma, ex traditione eorumdem SS. Apostolorum dicit Ecclesia, testante S. Fabiano Papa epist. 2. cap. 1. ubi ad Orientales Episcopos ita scribit: *In illa die Dominus Jesus, postquam cænavit cum discipulis suis, & lavit eorum pedes, sicut à Sanctis Apostolis prædecessores nostri acceperunt, nobisque reliquerunt. Chrisma conficere docuit. Et deinde subdit: Ipsius Sancti Chrimatis consecratio per singulos annos est agenda, & de anno in annum renovanda, & fidelibus tradenda; quia novum Sacramentum est per singulos annos dicto die renovandum. Ista à Sanctis Apostolis, & eorum Successoribus accepimus, & vobis tenendum mandamus. Habentur etiam hæc in cap. Litteris Vestris. De consecr. dist. 3. Ita pluribus citatis & objectionibus solutis firmat Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 1. de Sacram. Confirmat. art. 5. per totum.*

Quibus ita præmissis respondentes Quæsito, inter diversas definitiones, ex Doctoribus selectas duas hic referam: Unam pro Theologis moralibus, & est Bonacina de Sacram. disp. 3. q. 1. *Unic. prop. 7* 1. num. 1. Videlicet: *Confirmatio est Sacramentum, quo homo viator baptizatus inungitur in fronte ab Episcopo cum Chrimate, & præscripta verborum forma ad fidei robur consequendum. Alteram pro Theologis Scholasticis, ex Scoto in 4. Sent. dist. 7. q. 1. Quam explicat Eminent. Card. de Lauræa d. disp. 1. art. 3. & est hujusmodi. Sacramentum Confirmationis est Unctio hominis Viatoris aequaliter consentientis, vel libero arbitrio numquam usi, facta in fronte figura Crucis, cum Chrimate sanctificato; & hoc à ministro idoneo simul cum intentione debita ungente; & verba certa præferente; significans efficaciter ex institutione divina unctionem animæ per gratiam roborantem ad consistendum cum constantia fidem Christi. In hac habetur genus: Nam plures Unctiones sunt in Ecclesia cum oleo Sacro. 1. Unguntur Pontifices, dum consecrantur, in capite & manibus cum Chrimate. 2. Imperatores, & Reges cum oleo Catechumenorum in brachio, & in humero. Regina verò in humero tantum, nisi sint Dominæ Regni. 3. Sacerdotes eodem oleo Catechumenorum in manibus dum ordinantur. 4. Pueri baptizandi cum eodem oleo in pectore, & scapulis; & cum Chrimate in vertice statim post baptismum. 5. Altaria, & Ecclesiæ oleo Catechumenorum & Chrimate. 6. Infirmi oleo infirmorum. 7. Confirmandi Chrimate Sacro. 8. Calices, & patenæ Sacro Chrimate. 9. Campanæ oleo infirmorum, & Chrimate. Sacro. Et 10. Agnus Dei eodem Chrimate Sacro. *cap. Unic. de Sacra Unct. Barbosa de Episc. alleg. 31. à num. 6. Jordan. lib. 5. tit. 1. & tit. 6. Castald. in Praxi Cærimon. lib. 2. sect. 12. 13. & 15. Magrius in Hierolexic. Verb. Agnus. Dei, & Verb. Chrisma. Habentur etiam in hac definitione differentia, & causæ omnes, efficiens, materialis, formalis, instrumentalis, & finalis; quas explicare superfluum est, & possunt videri apud Scotistas; Uno tantum notato, quod ly. *Homini Viatoris* addendum foret, *baptizati*, quia qui non est baptizatus ungi non potest hoc Sacramento. *cap. Omnes. de consecr. dist. 5. Gonet. d. tom. 5. disp. 6. num. 54.***

DECISIO LIV.

ARGUMENTUM.

Tam de Sacramenti Confirmationis materia remota, quàm de proxima plenè, ac doctè differit præfens Decifio: & circa utramque materiam plura Dubia, scitu unicuique Ecclesiastico necessaria, proponit, pro utraque opinione examinat, & resolvit.

SUMMARIUM.

- 1 Materia remota Sacramenti Confirmationis quanam sit?
- 2 Aromata, quæ à Græcis ponuntur in Chrismate cum vino.
- 3 Balsamum ubi nascatur?
- 4 Apostoli an uterentur Chrismate in Sacramento Confirmationis?
- 5 Oleum nucum, piscium, & aliarum rerum an possit esse ejus materia?
- 6 Balsamum an de essentia Sacramenti ponendum in Oleo Chrismatis?
- 7 Declaratio cap. 1. de Sacram. non iteran.
- 8 Benedictio Episcopalis an sit de essentia Chrismatis?
- 9 Aqua non benedicta cur sit materia acta baptisimi?
- 10 Chrismatis consecratio an sit delegabilis simpliciter Presbytero. & num. 11.
- 12 Chrisma quod sit benedictum eo anno, an sit de essentia Sacramenti?
- 13 Unctio est materia proxima Sacramenti Confirmationis, sed in fronte, & cum signo Crucis.

IN primis autem, post traditam definitionem, declarare oportet, Quæ sit Materia Sacramenti Confirmationis? Circa quam dicendum est, duplicem esse materiam, scilicet remotam, & proximam, & ideo de utraque separatim respondendum, Itaque ex omnium Catholicorum consensu materia remota Sacramenti Confirmationis est oleum olivarum mixtum balsamo, ab Episcopo eo anno benedictum, cap. Unico. De Sacra Unct. & ex Decret. Eugenii IV. in Concil. Florent. quæ quidem apertissime denotat effectus hujus Sacramenti, tum quia representat dignitatem Sacerdotalem, & Regalem, tum quia sicut oleum nitorem habet, & supereminet cæteris liquidis, atque fovet incendium, ita denotat munditiam Confirmati, & ejus Charitatem superabundantem erga Deum, & erga proximum. Balsamum verò est odoriferum, & ex eo significatur bonus odor fidei nostræ, & bona fama hominis Christiani juxta illud: *Christi bonus odor sumus.* 2. Cor. 2. 15. Calasius de *Pet. Sac. Christ. ritib. cap. 23. pag. 110.* Gonet, d. tom. 5. disp. 6. num. 21. Magistrus in *Theol. Mor. d. disp. 17. num. 67.* Magrius in *Hierol. d. Verb. Chrisma*, ubi notat, quod Græci præter oleum, & balsamum commiscunt triginta tres species aromatum ad denotandam dictam bonam famam. Gonet tamen d. tom. 5. disp. 6. num. 38. ait, duodecim tantum alia Aromata à Græcis immisceri. Et cum Emin. Card. de Lugo *Resp. Moral. lib. 1. dub. 8.* Gobat d. *tract. 2. num. 745.* subdit, etiam Vinum commisceri ab iisdem Græcis, & fieri ex Vino, Oleo, Balsamo & ex Aromatibus ita simul

coctis Massam non liquidam, sed mollem, qua frontes Confirmatorum unguntur, Balsamum verò cujuscumque regionis existat, licet unum ab altero longè distet in bonitate, sufficere ait Jordan. d. lib. 3. tit. 2. num. 31. & 32. Balsamum olim erat rarissimum in Judæa ex Plinio lib. 3. cap. 25. itaut in hortis Regis tantummodo oriretur; & Regionem Sabam, inter alia munera, Salomoni detulisse plantam Balsami refert Josephus *antiq. Jud. lib. 8. cap. 2.* Ubi ait: *Δένδρον ἐστὶ τῆς Ἑσπερίας περὶ τὴν ἑρῆραν ἡμῶν ἥ ἡμεῖς φέμεν δένος τὰν τῆς Χυταίνος ἰχθυῖος;* in est, Ajunt etiam, quod Balsami Plantam, cujus hodie ferax est nostra Regio, illius Regina munificentia ferre acceptam oporteat. At deinde regionem illam factam esse balsami feracem, notavit etiam Sanctus Hieronymus in *Quæst. Hebraicis, & ad cap. 27. Ezechielis.* Strabo lib. 17. & alii, quos allegat Sherlogus in *Cant. tom. 2. Vestig. 15. sect. 1.* & Gonet. d. disp. 6. num. 41. sed feraciorem Ægyptum, & totam Arabiam ait Malinus in *Schol. Christ. cap. 7. pag. 57.* nunc autem esse feracissimam Americam, ex qua balsamum in varias regiones asportatur, quod licet à Judaico differat colore, est tamen verum balsamum, quia in fragrantia boni odoris, & aliis proprietatibus æquivaleret Syriaco, & ex illo valide conficitur Chrisma, ex declaratione Pauli III. & Pii IV. cùm differat, ut vinum rubrum à vino albo; quo utro celebramus, testatur idem Gonet. d. n. 41.

Porrò circa hanc remotam materiam Confirmationis, seu sequentia dubia, à diversis nostri cleri diversè tacta, & non unisonè resoluta, tangenda, & resolvenda unisonè duxi.

Primum Dubium. Apostoli in collatione hujus Sacramenti non utebantur Chrismate, aut alia materia; sed tantummodo manus imponebant. Ergo Chrisma non est materia Sacramenti Confirmationis. Antecedens probatur ex *Act. Apostolor. ibi.* Tunc imponebant munus super illos, & accipiebant Spiritum Sanctum. cap. 8. 17. & ibi: *Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus super eos.* cap. 19. 6. Consequens est certum, quia sine materia à Christo instituta non fit Sacramentum. Respondetur dupliciter, Primò scilicet ex Bellarm. *Waldens. Hugone, & aliis,* Apostolos, cum impositione manuum etiam adhibuisse unctionem Chrismatis, licet de ea Scriptura non loquatur; siquidem, ut supra dictum est, id constat ex traditione, qua habuit S. Clemens coadjutor S. Petri, & fuit Papa post S. Cletum: ipse enim ab eodem Beatissimo Apostolorum Principe scivit, quid fecerint Apostoli, ac idem S. Petrus, dum Confirmationis Sacramentum ministrabant, & post S. Clementem, dicere alii pontifices, & tota Ecclesia, quæ semper Chrismatis unctionem in hoc Sacramento adhibuit usque ad tempora S. Fabiani Papæ, qui circa annum 240. vixit, & de hoc scripsit in sua Epistola 2. ad Orientales Episcopos. Secundo respondetur, SS. Apostolos ex speciali privilegio sibi à Christo Domino elargito, contrulisse Spiritum Sanctum iis, quos baptizabant dupliciter; uno modo *Miraculose*, impetrantes descensum Spiritus Sancti in visibili forma per solam manuum impositionem; altero modo *Sacramentaliter*; quando, cessantibus signis illis miraculosis, & forma visibili in principio Ecclesiæ necessaria ad invehendam fidem, ministrabant Sacramentum hoc Confirmationis cum unctione Sacri Chrismatis, juxta præscriptum sibi à Christo Domino datum; & sic primo modo non erat Sacramentum, sed vis, & effectus Sacramenti; secundo au-

tem

tem modo eadem vis, & effectus impertiendam fidelibus mediante Sacramento. Ita ex S. Thom. in 3. p. q. 72. art. 2. ad primum, & ex Scoto, in 4. Sent. d. 7. q. 1. Mastrius in Theol. Moral. d. disp. 17. n. 68. & in eod. 4. Sent. disp. 2. num. 219, 220. & 221. lucidus autem & apertius Emin. Cardin. de Lauræa de Sacram. Conf. d. disp. 1. art. 7. per totum.

Secundum Dubium. An oleum, ex quo una cum balsamo conficitur Chrisma, possit esse oleum Nucum piscium, Amygdalarum, Lini, Rosarum, vel similitum rerum? Respondetur Negativè, quia licet hæc oca habeant vim unguendi; nihilominus appellatione olei venit oleum olivarum, quod maxime habetur in usu hominum; sicut appellatione aquæ, panis, & vini pro Sacramento Baptismi, & Eucharistiæ, intelligitur aqua naturalis, panis triticeus, & vinum vitigenum, quia talium est usus communis; præterquam quod oleum olivarum habet specialem proprietatem significandi effectum huius Sacramenti; nam ipsa oliva semper frondibus virens, virorem, & misericordiam Spiritus Sancti, significat, ut pie considerat S. Doct. d. q. 72. art. 2. ad 3. Gonet. d. tom. 5. disp. 6. num. 30. & Billus in Hierurgia Litt. M. sub. num. 107 § 17.

Tertium Dubium. An admixtio Balsami cum oleo olivarum sit de necessitate, & essentia materie Sacramenti Confirmationis; an tantummodo de Præcepto? Circa hoc dubium Diana part. 3. tract. 4. resol. 23. reposita in Coordinato tom. 1. tract. 2. resol. 1. refert plurimos DD. pro utraque opinione. Primiautumat, admixtionem Balsami non esse de essentia, sed tantum de præcepto. Horum rationes sunt. 1. Quia Eugenius Quartus in suo Decreto Concil. Florent. dixit, ita debere aquam vino admisceri; in Sacramento Eucharistiæ, sicut Balsamum oleo in Confirmatione. Sed aqua in Eucharistia non est de essentia, sed de præcepto. 2. Materia Sacramenti debet esse clara, & certa; sed tale non est Balsamum, quod proveniens è longinquis regionibus adulterari à mercatoribus potest, & solet. 3. Materia Sacramentorum debet esse communis, & facilis ad repertiendum; tale autem non est Balsamum, quod est pretiosum, & in primitiva Ecclesia ob paupertatem Cleri vix poterat comparari. 4. quia Innocentius III. in cap. de Sacramentis non it. vane interrogatus, an Confirmationis Sacramentum deberet iterari in Subdiacono, qui per errorem fuit non Chrismate sed oleo delinitus? Respondit non esse iterandum; sed cautè supplendum, quod incautè fuerat prætermisum. Ergo Balsamum non est de essentia.

Alii DD. auctoritate, scientia, & numero non minores docent, Balsamum esse de essentia Sacramenti; quod probatur. I. Ex d. Concil. Florentino in Decretis post. ult. sess. Ubi, dum assignat huius Sacramenti materiam, dicit, esse Oleum Balsamo mixtum. II. Ex epistol. 2. S. Fabiani ad Orientales Episcopos; firmans Apostolos docuisse conficere Chrisma, quo utimur in confirmatione. Sed appellatione Chrismatis tota Ecclesia semper intellexit Balsamum mixtum cum Oleo, ut testantur SS. Patres, Leo I. epist. 86. Dionysius de Eccl. Hier. cap. 4. Cyril. Jerosolim. Cath. 3. August. lib. contr. epist. Pitilian. c. 104. Cyprian. in Sermon. de S. Unct. & S. Gregor. Magnus qui in Cant. cap. 1. ait: In Engaddi Balsamum gignitur, quod cum Oleo Pontificali benedictione, Chrisma conficitur. Et passim alii III. Ex cap. Unico De Sacra Unctione. ubi Innoc. III. ait,

Cum Chrismate, quod ex oleo, & balsamo conficitur. IV. Quia sic docuerunt S. Thom. d. p. 3. q. 72. art. 2. Scotus in 4. Sent. d. d. 7. q. 1. & S. Bonav. ibid. dist. 7. p. 1. q. 2. V. Ex Mystica ratione, nam Balsamum significat Sanguinem Christi. 1. Quia sicut ungulis ferreis percutitur cortex arbutuli, ut per illas scissuras magis fluat Balsamum, sic vulneratum fuit Corpus Sacratissimum Redemptoris ferreis clavis, & flagellis, ex quibus emanabat pretiosus sanguis. 2. Quia Balsamum est ponderosum; sic passio Christi præponderat tribulationibus nostris. 3. Quia cortex Balsami inciditur, non medulla. Sic passa est Christi humanitas, non autem Divinitas. 4. Quia Balsamum est odoriferum; sic Sacrificium Crucis cum effusione Sanguinis acceptum fuit patri in odorem suavitatis. 5. Quia Balsamum est magni pretii; sic Sanguis Christi infiniti valoris; ideo dixit Apostolus: Christus tradidit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo in odorem suavitatis. Ephes. 5. 2. Et Apostolorum Princeps: Non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis &c. Sed pretioso Sanguine quasi Agni immolati Christi. 1. Petr. 1. 19. Quas mysticas rationes, & alias perpendit Joan. à S. Geminiano in Summ. lib. 3. cap. 69. Quare est omnino tenendum; Balsami mixtionem cum Oleo esse de essentia Materie huius Sacramenti; prout tenent Theologi Scholastici, Gonet. d. tom. 5. disp. 6. num. 32. Mastrius in 4. Sent. d. disp. 2. n. 223. & 224. ubi addit auctoritatem Concilii Trid. sess. 7. can. 2. de Confirmatione. In sua Theol. Morali d. disp. 17. num. 69. Et novissimè præter alios citatos à Diana pro hac opinione, tanquam vera & omnino tenenda, ubi supra Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 1. art. 3. per totum; ubi ex more suo exactè, doctè, ac subtiliter respondet motivis contrariis, quæ nihil obstant. Non primum, quia Concil. Florent. quando exposuit absolutam materiam Sacramenti Eucharistiæ, ait esse panem, & vinum; & Confirmationis esse Chrisma ex oleo, & Balsamo confectum. Quæ expositione facta, declarando postea mysterium aquæ de præcepto in vinum ponendæ, addidit eandem aquam debere misceri cum vino; unde non sic comparative loquitur de aqua, & balsamo, ut legentibus apparet. Non Secundum, quia satis certum, & cognoscibile est balsamum, etsi aliud magis, aliud minus perfectum esse possit, ut de Syriaco, & de Indico advertunt omnes. Non Tertium, quia ubique Balsamum defertur, cum navigatio faciat toti orbi res communes, & in principio Ecclesiæ tantis abundabat Clerus eleemosynis, ut ei difficile haud foret, Balsamum emere, præcipue quia modica quantitas sufficit in magna olei quantitate ex omnium Canonistarum, & Theologorum placito, ac Ecclesiæ usu. Jordan d. lib. 3. tit. 2. num. 32. Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 1. num. 88. Non Quartum de responsione Innoc. III. in d. cap. 1. De Sacram. non iterand. in quem textum impingunt Moraliste, unus post alium, & ab ejus intelligentia aberrantes, supponunt Summum illum Pontificem asseruisse validam confirmationem cum solo Oleo. Sed talis non fuit responsio illius præclari Pontificis, qui jam antea dixerat in cap. Unico. de Sacra Unctione: Conficitur Chrisma ex Oleo, & Balsamo mystica ratione &c. Igitur in cit. 7. cap. 1. De Sacramentis non iterand. fuerat interrogatus Papa, an esset iterum ordinandus Subdiaconus, qui ordinem susceperat sacrum sine impositione

impositione manuum; id est absque precedenti valida Confirmatione, quia tantum oleo absque chrismate fuerat delinitus. Et respondit Innocentius III. non esse iterandam ordinationem Subdiaconatus, susceptam ab illo non confirmato. Sed cautè suppleendum, quod incautè fuerat prætermisum: id est, iterum esse confirmandum prædictum Subdiaconum cum Sacro Chrismate, quia delinitus solo oleo non erat confirmatus, ob nullitatem Sacramenti ex defectu Materie, de cujus essentia est, præter oleum, etiam Balsamum. Ita Interpretatur, & respondendum d. textui sapienter docet, tum Theologia Sacra, tum Sacrorum Canonum intelligentia Sapientissimus, ac Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 1. de Sacram. Confirm. num. 89. Quapropter textus ille confirmat, Balsami mixtionem esse de essentia materie hujus Sacramenti.

Quartum Dubium. An sit de necessitate Sacramenti, ut Chrisma sit benedictum ab Episcopo? Et affirmativè est respondendum cum S. Thoma d. p. 3. q. 72. art. 3. & Scotò in 4. Sent. d. 7. q. 1. Quod probatur. I. Ex Conc. Florentino expressè dicente, materiam hujus Sacramenti esse Chrisma ab Episcopo benedictum; in aliis autem materiis cæterorum Sacramentorum non adjunxit, ly benedictis, quamvis ex præcepto Ecclesiæ benedicantur. II. Quia SS. Patres vocant Chrisma Sanctum, Sacrum, Sacrosanctum; ut legitur in Concil. Trident. sess. 7. de Confirm. can. 2. & in cap. Unic. de Sacra Unct. & in Concil. Bracaren. 2. cap. 51. At tale non esset, si Balsamum ab Aromatario misceretur oleo. III. Quia Ecclesia jubet custodiri Chrisma sub clavibus cum veneratione, prout fit de SS. Eucharistia cap. Unico. De Custodi. Euch. IV. Quia in cit. Epist. S. Fabiani Papa ad Episc. Orient. habetur expressè, in nocte Cena Christum docuisse Apostolos consecrare Chrisma. Ergo de necessitate per sacram actionem Episcoporum, qui successores Apostolorum sunt, est conficiendum, nam Christus Dominus non docuerit actionem profanam, sed sacram. V. Consecratio Chrismatis est quid pertinens ad ordinem Episcopalem; itaut Episcopus privari non possit, ne validè conficiat. Concil. Rom. 1. sub S. Sylvestro cap. 5. Concil. Carthag. 2. cap. 3. & Carthag. 3. cap. 36. & Toletan. 1. cap. 20. Emin. Card. de Lauræa de Sacram. Ord. disp. 7. num. 103.

Neque subsistunt argumenta Paludani, & aliorum contrarium opinantium, videlicet, quod benedictio Chrismatis sit quid Sacramentale ab Ecclesia institutum, sicut benedictio Aquæ baptismalis, & tamen valet Baptismus licet Aqua non sit benedicta; ac eo magis quia non constat à Christo fuisse assignatam formulam benedicendi, seu consecrandi Chrismatis. Ergo etiam Chrisma non benedictum, potest esse materia valida (etsi non licita) Sacramenti Confirmationis. Respondetur enim validum esse Baptismum etiam cum Aqua non benedicta; quia Christus contactu suæ carnis mundissimæ omnem Aquam consecravimus in usum Baptismi; non sic autem materiam Confirmationis, quam ab Apostolis, & eorum Successoribus Episcopis reliquit consecrandam; & quamvis Christus ipse non determinaverit formam consecrationis Chrismatis, illam reliquit determinandam Ecclesiæ; prout est ab Ecclesia jam determinata, ut in Pontificali Romano in Offic. Fer. V. Cena Domini. Etsi dicta forma non sit quoad Verba & Orationes essentialis, cum de essentia tantum sit Episcopalis consecratio, de Præcepto

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

autem sit observantia ejusdem præscriptæ formæ consecrandi. Eminentiss. Card. de Lauræa de Sacram. Confirm. disp. 1. art. 10. per totum. ubi latè, & doctè de hac forma.

Quintum Dubium. An Summus Pontifex sicut potest committere simplici Sacerdoti hujus Sacramenti administrationem, sic delegare valeat Consecrationem Chrismatis simplici Sacerdoti? Quod possit Papa delegare administrationem Sacramenti Confirmationis simplici Presbytero tenent innumerati DD. quos numerat Barbosa ad Concil. Trid. sess. 7. de Sacram. Confirm. ad Can. 3. & alii novissimi citati à Pignatello tom. 10. Consult. 117. num. 57. & Consult. 155. num. 2. quas omisit referre Abbas Pascucius ejus compendiat. Sed utrùm Papa possit etiam simplici Sacerdoti delegare consecrationem Chrismatis? In hoc dubio nonnulli tenent, quod non possit. Nam magna est disparitas inter consecrationem Chrismatis, & administrationem; hæc enim potest delegari à Papa simplici Sacerdoti ex causa necessitatis, & in defectum Episcoporum, quæ necessitas non versatur circa materiam, quæ post Consecrationem Episcopalem potest deferri ubique. Præterea producere materiam videtur quid excellentius, quàm compositum, quia materia non est producibilis nisi per creationem; & idè in hoc Sacramento reservanda fuit materie productio, & consecratio solis magnis Ecclesiæ Principibus, id est Episcopis; & est, quod Sacramentum sit quid majus; non est semper verum, licere etiam minus illi, cui, quod est majus, licet; nam homo potest generare hominem, sed non formicam; simplex Sacerdos potest conficere Corpus, & Sanguinem Domini, sed non consecrare Altaria. Ita Gonet d. tom. 5. disp. 6. §. 5. num. 47. qui tenet non esse delegabilem consecrationem Chrismatis simplici Sacerdoti. Tanto minus, quia in consecratione hujusmodi assistunt duodecim Sacerdotes in memoriam duodecim Apostolorum; item septem Diaconi in symbolum septem Diaconorum, quos Apostoli statuerant, & septem Subdiaconi tanquam consocii, Rupert. de Divin. offic. lib. 5. cap. 8. & inter Græcos solus Patriarcha consecrat Chrisma, Magrius in Hierolexic. d. Verb. Chrimacol. 2. Quare pro negativa stant Coninch. de Sacram. disp. 72. art. 3. dub. 1. concl. 4. Bufenbaum lib. 6. cap. 2. dub. 1. Castropal. p. 4. tract. 20. punct. 2. n. 7. Caramuel. in Theol. Moral. num. 3066. & alii apud Barbof. alleg. 30. num. 6.

Nihilominus affirmativam tenent ferè omnes Scholastici, & præcipuè Scotistæ ex ea ratione, quia sicut Papa potest delegare simplici Sacerdoti administrationem Sacramenti Confirmationis, ita etiam consecrationem materie; & quamvis de jure Divino pro utraque functione Minister sit Episcopus, intelligendum, ajunt, de Ministro Ordinario; secus de extraordinario delegato per Papam, cui Deus dedit hanc potestatem; adeo ut possit in casu necessitatis delegare illam simplici Sacerdoti, quæ necessitas facilius potest oriri circa consecrationem Chrismatis, quàm circa administrationem, quia Chrisma debet esse unus anni, & si mittatur in longinquum locum, inutile evadet, ac invalidum; quod de Ministro non potest contingere, semper enim est aptus, & validus. Imò Presbyter ex speciali delegatione confirmaturus nunquam esset certus de materia, an scilicet Chrisma esset verè consecratum; & illi

M

& illicitum est adhibere materiam dubiam in Sacramento; quæ dubietas cessaret, si simplex Sacerdos ex speciali commissione Papæ posset illud consecrare; quibus, & aliis rationibus huic affirmativæ opinioni adherent Maffius in *Theolog. Moral. d. disp. 17. nu. 7. & in 4. Sent. disp. 2. an. 228. usque ad num. 232.* Gobat d. tract. 2. num. 745. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa de *Sacram. Confirm. disp. 2. art. 3. per totum.* Verum est tamen, quod nullibi reperitur, hanc delegationem fuisse factam, sed pluries simplices Sacerdotes, qui munus consecrandi Chrismi sibi usurpaverant, fuisse prohibitos, ut in *cap. Presbyteros. dist. 95. & cap. Manus. de Consecr. dist. 5.*

Sextum tandem dubium est, *An sit de necessitate Sacramenti, quod Chrisma sit recens, & consecratum eo anno?* Et respondetur Negative: quia est tantum de necessitate Præcepti; & ideo si Episcopus confirmaret fideles cum Chrismate vetusto, peccaret; sed valide confirmaret; numquam enim Ecclesia declaravit invalidum Sacramentum ob vetustatem Chrismatis, etsi frequenter præceperit, & modo præcipiat, singulis annis esse vetus comburendum, & novum consecrandum feria Quinta Cænæ Domini, *cap. Quoniam, ubi Glossa magna, De Sent. Excom. in 6. Jordan. d. lib. 3. tit. 2. num. 36. & 37. & plurib. Conciliis citatis probat Eminentiss. Card. de Lauræa d. disp. 1. de Sacram. Conf. à n. 125. & seqq.* Et hæc de Materia remota hujus Sacramenti Confirmationis.

Quò verò ad Materiam proximam, *Eam esse.* omnes dicunt, *Unctionem, quæ cum Chrismate fit ab Episcopo in fronte homini baptizato in forma Crucis.* Sic enim ipsa determinatur in *cap. Unio. de Sacr. Unct. in cap. Pervenit. dist. 95. in Concil. Florentin. Eugen. IV.* Et docent unanimiter S. Thom. 3. p. q. 72. art. 3. & 4. S. Bonaventura in 4. d. 7. par. 1. q. 2. & Scotus ibi q. 1. sub B. Maffius d. 4. Sent. d. disp. 2. num. 233. & 234. Gobat d. tract. 2. num. 746. Gonet d. disp. 6. tom. 5. num. 48. Layman. lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 4. Et Eminentiss. Card. de Lauræa d. disp. 1. de Sacram. Confirm. art. 12. per totum. Neque obstat, quod etiam alia Sacramenta debeant perfici eum signo Crucis, *cap. Nunquid. de Consecr. dist. 5.* & tamen si Crucis signum omittatur, valida est applicatio materiæ proximæ; ut si quis baptizet, effundendo aquam non in modum Crucis, vel si quis ungat infirmum Oleo Sancto, sed signa Crucis non faciat. Nam in hoc Sacramento Confirmationis signum Crucis exprimitur per Verba formæ, & ideo Unctio in fronte eum signo Crucis est materia proxima necessaria ad validitatem; in cæteris autem Sacramentis Verba formæ non exprimunt signum Crucis, & ideo signa Crucis sunt quidem de præcepto, sed non de essentia Sacramentorum. Emin. Card. de Lauræa d. disp. 1. num. 162.

DECISIO LV.

ARGUMENTUM.

Traditur Forma Sacramenti Confirmationis. Inquiritur an illius Verba sint omnia essentialia ad validitatem Sacramenti? Et quomodo sustineri possit forma brevis, qua Græci utuntur?

SUMMARIUM.

- 1 Forma Sacramenti Confirmationis quænam sit?
- 2 Ejusdem formæ Verba an omnia sint de Essentialia?
- 3 Christus non determinavit in specie formam Sacramenti Confirmationis, & Ordinis.

Explicata utraque materia tam remota, quam proxima, sequitur declarandum: Quæ sit forma Sacramenti Confirmationis, circa quam omnes dicunt, hanc esse formam: *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Habetur in Pontificali Romano; & eam refert S. Thom. d. p. 3. q. 72. art. 4. Scotus in 4. Sent. d. 7. q. 1. B. Layman d. lib. 5. tract. 2. cap. 4. num. 1. Diana part. 3. tract. 4. ref. 27. Quæ thalamum conduxit in Coordinato tom. 1. tract. 2. ref. 3. Volpi Verb. Confirmatio, resol. 35. num. 14. Maffius in 4. Sent. d. disp. 2. à num. 235. & seqq. Gonet d. tom. 5. disp. 6. num. 49. Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa de *Sacram. Conf. d. disp. 1. art. 13. per totum.* Porro insignis est controversia inter Scholasticos Theologos, an omnia Verba dictæ formæ sint ita necessaria, & essentialia, ut omisio, vel mutatio eorum destruat validitatem Sacramenti? In qua tres opiniones reperi. Unam, quod sint omnia essentialia, itaut si unum omitatur, vel mutetur, Sacramentum sit invalidum. Alteram, quod essentialia sint tantum illa, quæ demonstrant vel Robur, quod in Confirmatione confertur: vel Causam, à qua confertur, vel Cingulum, quò novus Christi miles armatur. Primum demonstratur ly *Confirmo te Chrismate salutis.* Secundum per expressionem SS. Trinitatis; ly *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Tertium ly *Signo te Signo Crucis.* Opinionem Tertiam; Pote hoc Sacramentum validè (quamvis non licitè) ministrari etiam sub aliis formis demonstrantibus dicta tria, nam Ecclesia Græca utitur hac forma *Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ἐν σημείῳ τοῦ κυρίου. Ἐν ἁγίῳ χρίσματι.* Id est, *Signaculum domini Spiritus Sancti, luppi est istud, quæ habetur ex Cardin. Bessarione tom. 6. Biblioth. Sacram. fol. 482. & eam refert Vericell. de Mission. Apostol. tit. 11. sect. 2.* Maffius in 4. Sent. d. disp. 2. num. 237. ubi testatur, eam approbatam tum à Clemente VIII. in Bulla unionis inter Græcos, & Latinos, tum à S. Congregatione sub Urbano VIII. in examine *Euchologii Græci*; & Gonet d. tom. 5. disp. 6. num. 63. ubi relatis diversis formis hujus Sacramenti, subdit rationem, videlicet, Christum non determinasse formam Sacramenti Confirmationis quò ad speciem, sed solum quò ad genus; ac reliquisse potestati Ecclesiæ determinare Verba; unde orta est diversitas formarum; sicut in Sacramento Ordinis Christus non determinavit materiam in specie, sed solum in genere; & voluit ordinem conferri per aliquod signum sensibile significativum potestatis, quæ traditur; sed non designavit in particulari tale signum: unde Sacerdotes in Ecclesia Latina initiantur per contactum Calicis, & Patenæ; at in Ecclesia Græca per manuum impositionem super Caput ordinandi confertur Sacerdotium. Huic opinioni adheret Jordan. d. lib. 3. tit. 2. num. 40. Sed omnino dissentit ab ea Eminentiss. Cardin. de Lauræa, qui primam tuetur opinionem in *cit. disp. 1. art. 13. §. 2. per totum.* Et Coton. lib. 2. Controv. 3. cap. 1. à num.

2 num. 11. & seqq. ubi plura circa utramque formam Ecclesiae Latinae, & Graecae, ad quos praclaros duos Theologos nostri temporis studiosos remitto. Magna, & difficilis est haec Quaestio, An omnia verba formae, in Concilio Florentino sub Eugenio IV. tradita sint de essentia Sacramenti Confirmationis? Affirmant enim ferè omnes DD. latini, ut videre est apud Salmanticenses de Sacrament. tract. 3. cap. 3. punct. 3. & apud Bissum in Hierurgia Sacra. Verb. forma Sacrament. num. 134. à §. 24. & seqq. & secundum hos DD. dicendum est, formam Graecorum supra relata esse insufficientem. Nihilominus Cotonius d. lib. 2. Controv. 3. cap. 1. num. 16. conatur rationibus pluribus eam tueri; subdens num. 17. Formam Latinam non esse essentialiter unicam immutabiliter; sed ex Christi institutione haberi posse absque distincta invocatione Trinitatis, aut explicita actione ministri, aut subjecti, aut Signi Crucis, dummodo haec omnia implicitè significentur.

DECISIO LVI.

ARGUMENTUM.

Resolvit praesens Decisio, an valeat Confirmationis Sacramentum, si ungatur maxilla confirmandi, non autem Frons? Et quid si unctio fiat ab Episcopo non cum pollice, sed cum indice digito? vel pollice manus sinistrae? aut cum pennicillo?

SUMMARIUM.

- 1 Unctio Chrismatis in maxilla an sit validum Sacramentum?
- 2 Frontis unctio in Chrismatis Sacramento est de essentia.
- 3 Graeci in Chrismate inungunt etiam aures, nares, & os.
- 4 Ecclesia Latina est Magistra veritatis.
- 5 Digito indice an Chrisma sit validum?
- 6 Et an licitum?
- 7 Digiti Pollicis virtus, & mystica significatio, & num. 9.
- 8 Digitorum manus hominis nomina, & symbola.
- 10 Trinitas Sanctissima assimilata tribus primis digitis. Et quare?
- 11 Digito pollice manus sinistrae an liceat dare Chrisma?
- 12 An Pennicillo?

Quoniam dictum est in Decis. LIV. num. 13. Unctionem Sacri Chrismatis esse faciendam in fronte illius, qui ad hoc Sacramentum accedit, valde dubitatur, quid sit sentiendum de sequenti casu. Pueri frontem, saxo laesam, non inunxit Episcopus, sed ejus dexteram maxillam. Quaeritur, an licitè, & validè illum confirmaverit? Et equidem dicendum est, neque licitè, neque validè illum confirmasse; quia verior est opinio, quòd Unctio cum Chrismate in fronte sit de essentia, & necessitate Sacramenti; ut advertit Diana part. 8. & Misc. 3. ref. 30. Quae jacet in Coordinato tom. 1. tract. 2. resol. 6. ubi num. 2. nominat opinionem contrariam temerariam, & falsam ea ratione, quia omnes SS. Patres, Pontifices, & Canones, qui

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

de hac Sacra Unctione loquuntur, semper eam conjungunt cum parte ungenda, scilicet fronte; ut in Epist. Innoc. L. ad Decentium in cap. Presbyteri. dist. 95. in cap. Novissime. de Consecr. dist. 5. cap. Unico de Sacra Unctione. Et in Concil. Florent. ubi Eugenius IV. ita loquitur: In fronte inungitur confirmandus, ne Christi nomen erubescat, & praecipue Crucem ejus, quae Judaeis est scandalum, gentibus autem stultitia secundum Apostolum; propter quod Crucis signo signatur. Et licet Ecclesia non definiverit, hanc in fronte signationem esse essentialem, satis id indicat ex antiquissima, & numquam interrupta observantia; & etiam ex eo, quòd eodem jure praecipit semper Unctionem esse faciendam in figura Crucis, & in fronte; idè utraque circumstantia est de essentia Sacramenti; maxime ex fine essentiali hujus Sacramenti, qui est, ad confitendum Christum absque erubescencia, & timore, ut scribit S. Thom. d. 3. p. q. 72. art. 9. Suarez ibid. q. 72. art. 4. disp. 33. sect. 3. in medio. Sylvest. Verb. Confirmatio Divina q. 1. in fin. & q. 3. Angel. eod. F. §. 9. Jordan. d. lib. 3. tit. 2. nu. 28. Volpi resol. 35. num. 9. Layman. d. lib. 5. tract. 2. cap. 3. num. 5. in fine. Diana Coord. d. tom. 1. tract. 2. resol. 6. num. 2. & 3. ubi tamen advertit, quòd 3 Graeci praeter frontem inunguntur etiam aures, nares, & os, sed quid ad Nos? cum Graeca Ecclesia debeat discere à Latina; & non è contra, ut docet scribit Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 1. 4 art. 1. art. 13. & signanter num. 176. rationem reddens, quia Ecclesia Latina est Magistra veritatis, cap. In novo. & cap. Quamvis dist. 21. Debebat igitur Episcopus, de quo in nostro casu, si valde laesa erat frons confirmandi, eundem praeterire, & in aliud tempus Confirmationem differre; vel si parva erat laesio, ipsum in fronte, paululum à medio, inungere, & signare.

Sed quid respondebit doctus Confessarius sive secularis, sive regularis interrogatus de validitate Sacramenti Confirmationis in sequenti casu? Episcopus digito indice signat frontes confirmandorum, dolorem patiens in Pollice. Quaeritur, an validè, & licitè confirmet? Quòd validè confirmet, debet respondere; quia sic docent Theologi Morales, quos citat, & sequitur Diana part. 3. tract. 4. ref. 22. & ref. 28. Quae sedent in Coordinato tom. 1. tract. 2. ref. 7. & 8. Tambur. de Tripl. Jur. lib. 3. cap. 1. §. 2. num. 6. Gobat d. tract. 2. num. 747. & Cotonius lib. 2. Controv. 3. cap. 2. num. 29. & Jordanus d. lib. 3. tit. 2. num. 40. An autem licitè? non est constans Scriptorum responsio, quorum aliqui opinati sunt, non licuisse Antistiti indice signare frontes Confirmandorum ob tres rationes, videlicet Praecepti, Reverentiae, & Mysterii. Ratio Praecepti consistit in Rubrica libri Pontificalis, cui est parendum sub poena peccati mortalis in re gravi, & saltem venialis in re levi, ut aliàs diximus, ex Sperell. decis. 179. num. 23. Ratio Reverentiae est, quia signans, & inungens frontes Confirmandorum Indice digito, dum alas ejusdem dederit, inunget etiam maxillas, non sine Sacri Chrismatis irreverentia. Mysterium verò desumitur ex digito Pollice, quia inquit Durand. in Ration. Divin. offic. lib. 6. cap. 84. num. 5. ille in consecratione Pontificis est ad hoc specialiter consecratus. Vel quia omne datum optimum descendit à Patre luminum: quam secundam mysteriosam Durandi rationem intellectu difficile vocavit A. R. Jacobus Ployeneus Archiepres-

M 2

chipres.

chipresbyter, & Vicarius Foraneus Fonzasi, moribus, & virtute præclarus, in responsione ad hunc casum; interpretatus illam his verbis: *Forasan, quod sicut Pollex primus est inter digitos, sic Pater luminum primus est, Alpha, & Principium, à quo bona cuncta procedunt.* Et quidem optimè.

8 Cui ego addo explicationem sequentem; nempe quod sicut digitus minimus vocatur *Auricularis*, quia eo aurem prurientem scalpimus; alteri vicinus *Annularis*, quia in eo anulum deferimus; tertius *Medius*, quia stat in medio digitorum; subsequens *Index*, quia ipso aut silentium ad os amoto indicimus, vel aliquid distans monstramus; ita digitus primus *Pollex* appellatur à verbo *Polleo*, seu à pollendo; quia ipse est qui toti manui vim præstat, robur dat, & eo stringente ita manus pollet, & fortis evadit, ut gladium stringere, pondusve grave levare, atque sustinere valeat. Et ex hoc resultat Mystrium, quare Ecclesia præceperit, frontes Confirmatorum inungendos esse ab Episcopo digito Pollice; ad magis scilicet denotandum robur, & vigorem iisdem impertitum in anima, de quo in *cap. Omnes. cap. Spiritus. de consecr. dist. 5. & cap. Unico. §. Per frontis. De Sacra Unct.* itaut constantes, impavidi, & strenui sint in stringendo Gladio Spiritus, quod est Verbum Dei. *Ephef. 6. 17.* fidem Christianam confitendo coram Tyrannis, & Evangelicas virtutes defendendo adversus persecutores aut desertores, de quibus habetur in *Apoc. 2. 16.* *Et pugnabo cum illis in gladio oris mei, & pugnando pro acquisitione æterni Regni, & coronæ gloriæ, juxta illud: Esote fortes in bello, & pugnate cum antiquo serpente, & accipietis regnum æternum. In Vesp. 2. Apost. Et illud: Esto fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. Apoc. 2. 10.* Et tandem ad significandam fortitudinem ab hoc Sacramento receptam pro sustinendis ponderibus injuriarum, & tribulationum ob obedientiam. Evangelii, & amorem Christi; itaut virtute Sacri Chrismatis reputent levia quæcunque adversa, ut dicebat Apostolus: *Id enim, quod in presenti est momentaneum, & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operatur in nobis. 2. Cor. 4. 17.* Porro etiam robur, fortitudo, & potentia prædicta donetur in Sacramento, virtute Spiritus Sancti, per merita Filii, tamen procedit à Patre; qui est principium originale, à quo aliæ divinæ Personæ procedunt; & quamvis omnes tres Personæ sint omnipotentes, quæ idcirco assimilatae sunt tribus digitis potentissimis: *Quis appendit tribus digitis molem terræ. Isa. 40. 12.* nihilominus per excellentiam Potentia attribuitur primæ Personæ, hujus est symbolum Digitus primus in manu, vocatus *Pollex*, de quo locutus Durand. in *ration. Div. offic. d. lib. 6. cap. 84. num. 5.* ait, cum illo per Episcopos esse inungendos frontes confirmandorum; quia *Omne datum optimum, idest, vigor, robur, & potentia, descendit à Patre luminum*, id est, à Prima Persona Sanctissimæ Trinitatis, originaliter, & excellenter Bona, & Potens.

Sed quid esset responsurus Episcopo prædictus Confessarius, quem ipse Antistes habens pollicem manus dexteræ dolorificum, consuluisset, an ei liceret ministrare Sacramentum hoc Confirmationis pollice digito manus sinistrae? Ad hanc requisitionem, si Confessarius hujusmodi foret P. Gobatus responderet affirmative, nam scriptum

reliquit in sua Theol. Experim. d. tract. 2. num. 747. quod Episcopus potest inungere frontem Confirmatorum sacro Chrismate non solum pollice dextero, sed etiam sinistro; id quod non valet intelligi, nisi de pollice manus sinistrae. Allegat auctoritatem Episcopi Traguriensis Pacis Jordani tom. 1. lib. 3. tit. 2. nu. 40. ubi tamen non loquitur expresse de pollice sinistro, seu de pollice manus sinistrae; sed virtualiter hoc dicit, quia affirmat valere Sacramentum, si unctio frontis fiat ab Episcopo alio digito, quam pollice dextero; ergo etiam pollice manus sinistrae.

Corollarii loco hic notandum, ex communi DD. placito, nullum fore Sacramentum Confirmationis, si Episcopus inungeret frontes pennicillo, aut alio Instrumento; (cui tempore Pestis ita dari possit Extrema Unctio Infirmis) quia est de essentia Confirmationis, ut immediatè fiat digito Episcopi, ut tradit Jordan. d. lib. 3. tit. 2. num. 41. & Diana part. 3. tract. 4. res. 22. & 28. Quæ in Coordinato habentur tom. 1. tract. 2. res. 7. & 8. Ubi decreta Fernandez, ea rati hæ, quia dicitur manus impositio etiam mediante Instrumento, ut in percussione Clericum ligno, vel lapide: sed in præsentia materia non est audiendus, quia tactu manus Episcopalis est Unctio facienda.

DECISIO LVII.

ARGUMENTUM.

Agitur de Ministro Sacramenti Confirmationis, & docetur, quod ejus Minister ordinarius est Episcopus. Extraordinarius etiam simplex Sacerdos ex delegatione Papæ. Tempus, locus, & habitus declarantur, quibus Episcopus debet hoc Sacramentum ministrare.

SUMMARIUM.

- 1 Minister quis sit Sacramenti Confirmationis?
- 2 Samaritani baptizati à Philippo, cur ab eo non confirmati?
- 3 Summi Pontifices, qui delegant Presbyteris ministrationem Confirmationis.
- 4 Papa potest delegare simplici Sacerdoti, ex causa urgenti, ut confirmet.
- 5 Sedes Apostolica Romana non potest errare in fide.
- 6 Ordinarius Minister Confirmationis est Episcopus. Extraordinarius etiam simplex Sacerdos ex delegatione Papæ.
- 7 Episcopus quomodo debeat esse dispositus, vel indutus pro ministrando Confirmationis Sacramento?
- 8 Episcopus an possit recipere Procuracionem à Diacese, si per eam vadat ministraturus Sacramentum Confirmationis?
- 9 Locus in quo Confirmationis Sacramentum sit ministrandum?

T Andem, ut accedamus ad complementum hujus tractatus de Sacramento Confirmationis, oportet in præsentia declarare, & decidere: Quis sit Minister Sacramenti Confirmationis? Circa quod omnes dicunt, Ordinarium Ministrum Sacramenti Confirmationis esse solum Episcopum consecratum; ea ratione quia Episcopi sunt successores Apostolorum, quibus competebar, & non aliis

aliis inferioribus, hoc Sacramentum administrare: & ideo Philippus Diaconus est in Samaria convertisset ac fidem, & baptizasset Samaritanos, eos tamen non confirmavit; sed cum audissent Apostoli, qui erant in Ierosolymis, quod recepisset Samaria Verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Joannem; qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum Sanctum; nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu; tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum Sanctum. Act. 8. 14. Et sic decisum legitur in cap. Ut Episcopi. cap. Manus quoque, cap. De his vero. cap. Novissime De consecr. dist. 5. Et in Decreto Eugenii IV. in Concil. Florent. Et in Concil. Trident. sess. 7. de Confirm. can. 3. & sess. 23. cap. 4. docuitque S. Thom. in 3. p. q. 72. art. 11. Scotus & S. Bonav. in 4. dist. 7. q. 1. Et novissime Mastrius in 4. Sent. disp. 2. num. 243. & in Theol. Moral. disp. 17. n. 71. Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Sacram. Confirm. disp. 2. art. 1. per totum; in quo firmat, ordinem Episcopalem esse de essentia Sacramenti Confirmationis in Ministro, adeo ut Episcopus non possit delegare ejus administrationem simplici Sacerdoti.

Verum quia Summi Pontifices non semel delegarunt facultatem confirmandi etiam simplicibus Sacerdotibus, ut de S. Gregorio magno habetur in 3. lib. Epist. 26. & in cap. Pervenit, disp. 95. de Nicolao I. in Appendice post Epist. ejus 16. de Leone X. & de Adriano VI. ut refert Eminent. Card. de Lugo Resp. Moral. lib. 1. dub. 6. & Gobat d. tract. 2. num. 749. Hinc insurgit molestum hoc dubium, quomodo possit hoc esse? vel enim Confirmare est actus Ordinis? & sic nulli carenti ordine potest committi, & præcipue absenti, Vel est actus Jurisdictionis? & sic qui essent ab alieno Episcopo confirmati, esset invalide confirmati; & ideo ante Concilium Florentinum, & Tridentinum, adeo se torserint Theologorum ingenia, ut inter se acriter de hoc disputarint, ut notat Mastrius d. disp. 2. num. 244. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 2. art. 2. ubi n. 25. firmat, posse Papam simplici Sacerdoti delegare munus ministrandi Sacramentum Confirmationis, urgente legitima causa, juxta definitionem Concil. Florentini in Decreto Eugenii IV. de hoc. Sacram. Idem scribit Eminent. Cardin. Brancatius in Opus. de Benedictione Diaconali pag. 298. Novissime ex Pignatello tom. 6. consult. 11. Abbas Pascucius Verb. Cognatio Spiritualis, pag. 172. Et ratio est, quia à Christo data est facultas Vicario suo in hoc Ministerio dispensandi; de qua facultate etsi non constet per scripturas, constat per traditionem, & per id, quod practicum est ab Ecclesia Romana, & ab Apostolica Sede, quæ cum errare non possit in fide, quia Porta inferi non possunt adversus eam prevalere, ex Matth. 16. imò ipsa destruat omnes errores. cap. 8. Petrus, 24. q. 1. & semper habuerit, & habeat veram doctrinam de Sacramentis. cap. Ad abolendam. De Heretico. & ex Trid. sess. 7. de Sacram. Baptis. can. 3. sequitur dicendum, ex eo quod Sedes Apostolica pluries dispensaverit, ut possit simplex Sacerdos, ex legitima, & urgente causa, Sacramentum Confirmationis administrare, habuisse facultatem à Christo Domino dispensandi, itaut Christus Dominus instituerit Episcopum in ministrum or-

dinarium hujus Sacramenti; ac etiam simplicem Sacerdotem in ministrum extraordinarium, ex delegatione tamen Summi Pontificis Vicarii sui; adeo ut intelligatur conjuncta hæc potestas cum charactere Sacerdotali in actu primo, sed exire non possit in actum secundum sine commissione sui Vicarii. Gobat d. tract. 2. num. 749. Mastrius d. disp. 2. n. 246. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disput. 2. art. 2. & art. 4. ubi quod dicta Pontificia delegatio durat ad tantum tempus, & se extendit ad tot actus, ad quæ est per Papam determinata. Igitur Episcopus est ordinarius Minister hujus Sacramenti, itaut sive esset hæreticus, sive excommunicatus, sive degradatus, valide, (etsi illicite) confirmaret. Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 2. art. 5. Inferiores autem Episcopo, quamvis essent Abbates Mitrati, invalide confirmarent absque Papæ expressa commissione. Pignatellus tom. 10. consult. 155. Barbosa de Episc. alleg. 30. num. 5. Jordan. d. lib. 3. tit. 2. num. 11. & 12. ubi advertit ad licitam administrationem hujus Sacramenti in Episcopo requiri, ut sit indutus Pluviali, Mitra, Stola, & Baculo Pastoralis, quamvis ob æstivos calores, & multitudinem confirmandorum liceat deponere Pluviale, illud reassumendo ante benedictionem, & de consilio ab Episcopo jejuno, & solis jejunis debet administrari; & in festivis diebus; ac in praxi pendet à prudentia Episcopi, qui mortaliter peccaret, si nimis differret hujus Sacramenti collationem, videlicet ultra quatuor, aut quinque annos, & ideo tenetur perquirere Dicesim etiam ad hunc solum effectum ministrandæ Confirmationis, quo casu etsi DD. asserant, non posse recipere procurationem à populis, sed suis sumptibus se alere debere. Barbosa d. alleg. 30. num. 10. Jordan. d. tit. 2. num. 15. Et Fagnan. in cap. Venerabili num. 19. de Censib. nihilominus novissime, quod possit Episcopus recipere procurationem, decisum fuisse à Sacra Congr. die 24. Aprilis 1655. testatur Crippin. de Visit. Pastoralis part. 1. §. 16. num. 17. si talis sit consuetudo. Sed raro casus iste eveniet in hisce regionibus, & Diocesis, in quibus Episcopi continuam habent necessitatem visitandi, & in Visitatione Sacrum Chrisma administrant. Tandem in Ecclesia est conferendum hoc Sacramentum, nisi legitima causa, vel impedimentum suadeat, etiam extra Ecclesiam, in loco tamen decenti, administrare; circa quod non sint faciles Episcopi ob communem DD. opinionem, quæ tenet esse peccatum mortale. Castropalaus part. 4. tract. 20. punct. 10. Barbosa d. alleg. 30. num. 13. & Jordanus d. tit. 2. nu. 17.

DECISIO LVIII.

ARGUMENTUM.

Referuntur tres effectus Sacramenti Confirmationis: Character, Gratia, & Cognatio spiritualis; ad quos consequendos docetur requiri tres dispositiones in suscipiente: Baptismum, Intentionem, & Statum gratiæ.

SUMMARIUM.

- 1 Effectus Sacramenti Confirmationis qui, & quot sint?
- 2 Character in anima est primus effectus Confirmationis.
- 3 Irregularis an evadat reiterans Sacramentum Confirmationis?
- 4 Gratia, secundus effectus Confirmationis, Et an prima, vel secunda?
- 5 Cognatio Spiritualis ob Confirmationem quas personas afficiat?
- 6 Dispositio quæ, & quodplex necessaria sit in confirmando?
- 7 Infantes olim confirmabantur.
- 8 Etas qua sufficiat pro pueris confirmandis?
- 9 Intentio suscipiendi Chrisma necessaria in suscipiente.
- 10 Confessarii premitendi per Diocesim, ubi administrandum est S. Chrisma.
- 11 Prima gratia an detur in Confirmatione?
- 12 Episcopus an alienos subditos possit in sua Diocesi confirmare?

Restat explicare, Qui sint effectus Sacramenti Confirmationis? Quapropter oportet scire, secundum communem doctrinam Theologorum, & Canonistarum, quod ejus effectus sunt tres: Character, Gratia, & Cognatio Spiritualis. Primus effectus hujus Sacramenti est Character, indelebilis in anima; qui numero, & specie differt à characterè baptismali; siquidem per hunc homo fit Christianus, & de familia Christi. *cap. Displicet, 24. qu. 1. cap. 2. Ad hoc Baptismus.* De consecr. dist. 4. At per Characterem Confirmationis homo Christianus fit miles, & de numero bellatorum Christi. *Concil. Florent. in Decret. Eugen. IV. §. Quinto Ecclesiasticorum, Concil. Trident. sess. 7. de Sacram. can. 9. S. Thom. part. 3. qu. 72. art. 6. Scot. in 4. Sent. dist. 7. qu. 4.* Et ideo hoc Sacramentum, ratione characteris impressi non potest reiterari; quod si de facto iteretur, nullum causat effectum; verumtamen Minister, & suscipiens scienter reiterantes peccant mortaliter; sed non incurrunt irregularitatem, aut censuram; quia neutra in jure reperitur expressa, aut statuta; sicut factum est in reiterantibus Baptismum in *cap. Quibus. de Consecrat. dist. 4. ut plene probat Emin. Cardin. de Lauræa de Sacram. Confirm. d. disp. 2. art. 6. per totum.* Suarez de Censuris dist. 42. sect. 4. n. 6. Barbosa, qui contrarium opinantes allegat, sed non sequitur, *alleg. 30. n. 30. & Pax Jordanus d. lib. 3. tit. 2. n. 58.*

Secundus effectus est Gratia gratum faciens in non ponente obicem; non tamen prima gratia, sed secunda; nam prima datur per Baptismum, & per Pœnitentiam, quando fuit amissa per mortale peccatum. *Concil. Florent. ubi supra, Concil. Trident. sess. 7. de Sacram. can. 6. & de Confirm. can. 2. cap. Spiritus, de consecr. dist. 5. & cap. Unico. de Sacra Unct.* Gratia autem, quæ datur in hoc Sacramento Confirmationis, est robur, seu vigor ad confitendum cum constantia fidem Christi. *d. cap. Spiritus & cap. Omnes. De Consecr. dist. 5. d. cap. Unico. §. Per frontis.* ubi Innoc. Papa. III. ait; *Per Confirmationem Spiritus Sanctus ad augmentum datur, & robur.* Et hanc gratiam superare illam datam in Baptismo, & esse duplo majorem ex Suarez, & aliis notat Gobat *d. tract. 2. n. 803.* Et Diana *par. 4. tract. 4. resol. 50.* Quæ extat in *Coordin. tom. 1. tract. 2.*

resol. 10. Caterùm, an hæc gratia roborans sit diversa à Sanctificante? & an detur in actu, vel in virtute, dum conferitur hoc Sacramentum? vel potius derur tantummodò Jus (simul tamen cum gratia sanctificante) ad auxilia roboris obtinenda tempore congruo, & quando urget necessitas confitendi fidem? Disputant Scholastici, ut videre est apud Maftrium in 4. Sent. dist. 2. apud Gonet *d. tom. 5. de Confirm.* Et Eminent. Card. de Lauræa de hoc Sacram. dist. 3. art. 7. ad quos remittimus studiosos, Utrum autem per accidens detur in hoc Sacramento prima gratia, dicemus *infra num. 11.*

Tertius effectus est cognatio spiritualis, quæ afficit confirmantem, Confirmatum, Patrem, Matrem, ac Patrimum ejusdem. *Concil. Trident. sess. 24. de ref. cap. 2. Jordan. d. lib. 3. tit. 2. n. 61.* Alios effectus provenientes ab hoc Sacramento, ad expellendos morbos, & abigendos dæmones referunt Francisc. de Lugo *lib. 3. cap. 2. q. 1. num. 5. & 6. Viçtorell. in addit. ad Tolet. lib. 2. cap. 24.* Et Gobat *d. tract. 2. n. 797.* quos lectores consulant, & exempla reperient.

Caterùm, quia ad consequendos unâ cum Sacramento Confirmationis etiam prædictos tres effectus ejusdem Sacramenti, opus est dispositione, Quæritur, Quæ dispositio sit necessaria in suscipiente Sacramentum Confirmationis? Cui Quæsitio respondetur, triplicem dispositionem esse necessariam, Baptismum scilicet intentionem, & Statum gratia. Prima dispositio est Baptismus; ideoque qui non est baptizatus non potest confirmari, cum baptismus sit janua aliorum Sacramentorum. *cap. Peniens. De Presbyt. non baptiz. cap. Omnes fideles. De Consecr. dist. 5. S. Thom. p. 3. qu. 72. art. 8. Barbosa alleg. 30. num. 17. & passim omnes.* Secunda dispositio necessaria est Intentio; quæ in infantibus, & amentibus sufficit præsumpta ex Intentione Christi, & Ecclesiæ. *Jordan. d. lib. 3. tit. 2. n. 52.* Porro, et si priscis temporibus infantes confirmarentur; hodie hoc Sacramentum non debet conferri, priusquam rationis usus elucescere incipiat, hoc est circa septennium, non solum ob periculum reiterationis; sed multo magis, ut orationibus, & mentis devotione possint Confirmandi excitari ad Sacramenti venerationem, & ad recolendam gratiam, quam in ipso susceperunt. *M. Ant. Genuen. in Manual. Pastor. cap. 54. n. 3. Barbosa d. alleg. 30. n. 17. Jordan. d. lib. 3. tit. 2. n. 34.* Et Narbona de etate Anno septimo qu. 3. ubi refert opinionem DD. concedentium, posse Confirmari etiam puerum trium annorum; sed in hoc, subdit, plurimum exuberare arbitrium Episcopi, qui potius debet inclinare in confirmandis, quam in rejiciendis pueris quinque, vel sex annorum, ne fortè ob distantiam à civitate moriantur absque hoc Sacramento; aut diutius careant gratia ejus habituali. Non desunt DD. apud Dianam *part. 3. tract. 4. ref. 20.* quæ in Coordinato est *tom. 1. tract. 2. resol. 16.* opinantes esse denegandum Sacramentum confirmationis perpetuo amentibus, saltem si constaret, eos ante amentiam obstrictos fuisse culpa mortali; sed circumscripta notorietate criminis, eorum opinionem improbat Genuensis *d. cap. 54. num. 4. Barbosa d. alleg. 30. numer. 21. & Jordanus d. tit. 2. num. 20.* & multo magis si ante furorem requisivissent hoc Sacramentum. *Cotonius d. lib. 2. Controv. 3. n. 42.* Igitur in Adultis confirmandis, usum rationis habentibus, est necessaria intentio suscipiendi hoc Sacramentum; quia si quis fide accederet,

ret, fingens exterius illud recipere, sed interius noluerit, nullum reciperet Confirmationis effectum S. Thom. 3. p. qu. 69. art. 9. S. Bonav. in 4. dist. 4. part. 2. qu. 3. Emin. Cardin. de Lauræa d. disput. 3. num. 125. & seqq. & num. 144. ubi ostendit, quod etiam recedente fictione post factum, assumens interiore consensum, nullum recipit effectum Confirmationis, id est, neque characterem, neque gratiam, quia invalidum fuit Sacramentum ab initio ob defectum intentionis. Tertia tandem dispositio necessaria in suscipiente est *Status gratia*; id est, ne sit in peccato mortali, & quatenus esset in illo, ut liberetur vel per confessionem, vel saltem per contritionem cum voto confitendi; aliàs reciperet quidem characterem, non autem gratiam sanctificantem, & roborantem, nisi recedente fictione, & ablato obice peccati per Sacramentum Penitentia in re, vel in voto cum contritione. S. Thom. in 4. d. 4. qu. 3. Eminen. Cardin. de Lauræa d. disput. 3. art. 9. per totum. Barbosa d. alleg. 30. num. 18. & 19. Jordan. d. lib. 3. tit. 2. num. 52. advertens, laudandos esse Episcopos, quæ præmittunt Confessarios, à quibus excipiantur Confessiones Confirmandorum; prout semper fecit Eminentiss. ac Reverendiss. Noster Præsul Cardinalis Barbadius; quandoquidem, etsi confessio Sacramentalis non sit de Præcepto, sed de consilio. Suar. disp. 34. sect. 2. & disp. 35. sect. 1. Jordan. ibid. plurib. citatis num. 52. cum suppleri possit per contritionem: nihilominus cum hæc non sit ita facilis in fudibus hominibus, expedit eos à mortali bus expiari per Sacramentalem Confessionem, Quod si bona fide crederent se esse contritos, vel non recordarentur peccati mortalis, quo obstricti forent, in hoc casu communis est Theologorum opinio, quod etiam primam gratiam conferat Sacramentum Confirmationis. Jordan. d. num. 52. ex S. Thoma 3. p. qu. 72. art. 7. Gobat d. tract. 2. num. 802.

Denuò additum fuit huic Quaesito, non levem esse controversiam inter Canonistas: an Episcopus confirmans alienos subditos in sua Diocesi incurrat in gravem culpam, suspensionem, & irregularitatem? Et communiter est negativa opinio. Diana part. 2. tract. 17. ref. 17. & part. 4. tract. 4. ref. 50. Quæ sunt in Coordinato tom. 1. tract. 2. resol. 10. & 11. Illam corroborat Praxis nostræ regionis, in qua Episcopi confirmant quoscunque absque aliqua interpellatione; quia tacite censentur Ordinarii consentire, ut dicunt Henriquez in Summ. lib. 3. cap. 6. num. 6. Barbosa d. alleg. 30. num. 4. & alii apud Jordanum d. lib. 3. tit. 2. num. 49. & 50. qui num. 51. subdit, in aliena Diocesi non licere extraneos, neque suos subditos Episcopo confirmare ob vetitum exercitium Pontificalium, sine quibus hoc Sacramentum administrari non potest, & qui secus faceret, incideret in suspensionem Concil. Trid. sess. 6. cap. 5. de Ref. Novissimè Pignatellus tom. 10. consult. 154.

DECISIO LIX.

ARGUMENTUM.

Propositis pluribus generibus personarum, quæ non possunt esse Patrini in confirmatione; ostenditur ab his Patrinatus officium suscipientibus, si quis non sit ba-

ptizatus, vel non confirmatus, nullam contrahi spirituales cognationem.

SUMMARIUM.

1. Patrini in Confirmatione qui esse non possint?
2. Patrinus non baptizatus nullam contrahit spirituales cognationem.
3. Patrini prohibiti si suscipiant: confirmandum quando contrahant cognationem?
4. Patrinus non confirmatus tenens in confirmatione an eam contrahat?
5. Quod non contrahat, DD. rationes, & jura.
6. Verba Non potest sunt irritantia actum.

IN Sacramento Confirmationis notum est intervenire Patrinum, & hunc contrahere Cognationem spirituales, ut diximus supra. Modò proponitur Calus iste: Titius non confirmatus tenuit ad Confirmationem puerum; ejus deinde Matrem viduam vult in uxorem ducere. Quaritur an possit? Pro materia Patrinorum præmittendum est, plurimos prohiberi in jure, ne officio Patrini fungantur in Sacramento Confirmationis, quos ego summam referam. I. Non baptizatos, & non confirmatos. cap. in baptisate. De Consecr. dist. 4. II. Regulares. cap. Non licet. cap. Monachi. d. dist. 4. de Consecr. cap. Placuit il primo 16. qu. 1. cap. Pervenit. 18. q. 2. III. Clericos seculares; ut in Constit. Synodalibus Patavinis part. 2. cap. 13. Vers. Singuli. IV. Publicos penitentes. Concil. Parisien. 6. lib. 1. can. 54. V. Excommunicatos, Interdictos, Schismaticos, & Hæreticos Concil. Mediolan. 1. part. 2. tit. de Baptism. VI. Pueros ante usum rationis, illum tamen aliqui etiam ante septennium possunt habere. cap. Vos ante omnia. De Consecr. dist. 4. Narbona de Etate Anno sept. quest. 15. Justus de Dispensat. Matrim. lib. 2. cap. 5. nu. 45. VII. Patrinos, qui susceperunt in Baptismo. cap. In Catechismo. ead. dist. 4. de Consecr. VIII. Neque plures uno. cap. non plures. ead. d. 4. cap. Fin. de Cognat. Spiritu in 6. Concil. Trident. sess. 24. cap. 2. de Ref. ubi permittuntur Unus, & Una. IX. Neque illos, qui ea die alios duos Confirmatos susceperunt, nisi Episcopus permittat ob personæ probitatem. Pontific. Roman. in Rubr. X. Neque illos, qui eo anno in Paschate non communicarunt. Constitut. Synod. Patav. d. part. 2. cap. 3. Vers. singuli. XI. Nescientes Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum, neque Decalogum. ibidem. XII. Genitores respectu propriorum filiorum, Maritumque respectu suæ Uxoris, & vice versa, ibid. Vers. nullus. Et de supradictis omnibus non admittendis ad Patrinatus officium tradunt Barbosa allegat. 30. à n. 36. & seqq. Jordan. d. lib. 3. tit. 2. à n. 62. Trullench. de Sacram. Confirmat. lib. 2. cap. Unica n. 18. Sanchez. de Matrim. lib. 7. disp. 60. & seqq. Diana Coordin. d. tom. 1. tract. 2. resol. 21. 22. 23. & 24. Tamburin. de Confirm. lib. 3. cap. 4. Et Emin. Cardin. de Lauræa de Impedim. Matrim. disp. 28. art. 6. §. 1. 2. & 3. Secundo præmiserunt, extra omnem controversiam esse, quod si non baptizatus suscipiat baptizandum, vel confirmandum, nullam contrahit spirituales cognationem, ut juribus, rationibus, & auctoritatibus probat Sanchez de Matrim. d. lib. 7. disp. 60. num. 7. & 8. Franc. de Lugo de Sacram. Baptism.

Baptism. lib. 2. cap. 7. num. 30. Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp. 28. num. 98.*

Tertio præmittendum omnes prohibitos exercere munus Patrini supra expressos à num. 3. & seqq. peccare quidem se intrudendo in dicto munere, & suscipiendo Confirmandum absque dispensatione Episcopi, sed nihilominus contrahere cognationem spiritualement. Barboza *d. alleg. 30. à num. 36.* Jordan. *d. tit. 2. à num. 62.* Franc. de Lugo *lib. 3. cap. 5. & Diana Coordinatus d. tom. 1. tract. 2. resol. 21. 22. 23. & 24.* Quare sola difficultas remanet in Patrino non confirmato, qui est prohibitus suscipere Confirmandum.

Igitur non levis est controversia, an contrahat cognationem spiritualement ille, qui non confirmatus exercet officium Patrini, & tenet confirmandum in administratione Sacramenti Confirmationis: itaut non possit ducere in Uxorem Matrem confirmati, qui est casus propositus, de cujus resolutione quaeritur.

Tractant ex professo hanc quaestionem Sanchez *de Matrim. d. lib. 7. disp. 60. num. 19. & 20.* Et Franc. de Lugo *lib. 3. de Confirmat. cap. 5. quest. 1.* ubi hinc inde, & pro utraque opinione adducunt rationes, & Doctores, & tandem tenent, Patrimum non confirmatum nullam contrahere cognationem spiritualement; & hanc dicunt opinionem probabiliorē, quam nos pariter amplectimur: *Primo* quia prohibitio in Patrino Confirmationis provenit ex eodem fonte, & ex eodem textu, à quo prohibitus est etiam homo non baptizatus, nempe *ex cap. In baptisate. De Consecr. dist. 4. & ideo* conveniens est affirmare, voluisse textum illum irritare actum in utroque; & sic quemadmodum non baptizatus non contrahit cognationem, ita neq; non Confirmatus illam contrahat. *Secundo* quia mens Ecclesiae, & intentio Concilii Tridentini est restringere impedimentum cognationis spiritualis, ob favorem libertatis contrahentium Matrimonia, ut colligitur *ex d. sess. 24. cap. 2. de reform.* Idcirco censetur conformis menti Ecclesiae, quod Patrinus non confirmatus nullam contrahat cognationem. *Tertio*, quia Pontificale Romanum, in Rubr. de Confirmandis, ait: *Nullus, qui non sit confirmatus, potest esse in confirmatione Patrini:* Unde ly *Non potest* habet vim irritandi actum, quia ultra Doctores hanc opinionem tenentes, quos citat, & sequitur Sanchez *d. lib. 7. disput. 60. num. 20.* eandem opinionem amplectuntur novissime tum Canonistae, tum Theologiamplissimi nominis, videlicet Coninch, *de Sacram. 9. 72. artic. 10. n. 94.* Nagnus in 3. *part. 9. 72. art. 10.* Bissus in *Hierurg. litt. P. num. 84. §. 6. pag. 264. tom. 2.* Bonald. in *Theolog. Moral. tom. 2. tract. 24. lect. 2.* Basilius Pontius *de Impedim. Matrim. lib. 7. cap. 37. num. 5.* Diana Coordinatus *d. tom. 1. tract. 2. resol. 22.* quae in antiquo est *part. 3. tract. 4. resol. 26.* Franc. de Lugo *d. lib. 3. de Confirm. cap. 5. quest. 1.* Tamburin. *de Baptismo lib. 2. cap. 4. §. 2. num. 4.* Cozonius *lib. 2. contrav. 3. n. 45.* Trullench, *de Sacram. Confirm. lib. 2. cap. Unio. n. 18. Vers. Sexto.* Novarius in *Summa Bullar. part. 1. Comm. 41. n. 19.* Piafencius in *Praxi Episc. part. 1. cap. 2. art. 2. n. 6.* Barboza *d. alleg. 30. n. 34.* Jordanus *d. lib. 3. tit. 2. nu. 62.* Nicolius in *Lucubrat. civilib. lib. 1. tit. 10. de Nuptiis n. 37. Vers. idem dico.* Bonacina *de Matrim. 9. 3. punct. 5. §. 2. n. 19.* Layman *lib. 5. tract. 2. cap. 9. n. 2.* Justus *de Dispensat. Matrimonial. lib. 2. cap. 5. n. 44.* Et Emin. Cardin. de Lauræa *de Im-*

pedim. Matrim. d. disp. 28. n. 102. & seqq. ubi reddit hanc rationem: *Sicut ideo in Baptismo suscipiens non baptizatus non contrahit, quia non potest dare vitam spiritualement, quam non habet; ita, cum non confirmatus non habeat robur huius Sacramenti, non potest alium roborare.* Idcirco cum tanta prudentia, scientia, & experientia in Romana Curia Auctorem habeamus (præter cæteros allegatos) docentem, à Patrino non confirmato, suscipiente in Confirmatione, nullam contrahi cognationem spiritualement; absque hæsitacione resolvendum, & dicendum venit; Titium, de quo in proposito casu, posse ducere in Uxorem Matrem Viduam pueri, quem tenuit in Chrismate.

DECISIO. LX.

ARGUMENTUM.

Examinatur, & deciditur famosa Controversia, si plures Patrini suscipiant eundem Confirmandum, an omnes contrahant spiritualement cognationem? Tandem demonstratur, an Sacramentum Confirmationis sit de necessitate salutis.

SUMMARIUM.

- 1 Patrini duo si suscipiant Confirmandum, an cognationem contrahant.
- 2 Jus antiquum circa Patrimos quid disponeret.
- 3 Patrini unus tantum, vel una sola Matrini in Confirmatione.
- 4 Concilii Tridentini sess. 24. de Ref. Matr. cap. 2. verus sensus.
- 5 Cap. fin. De Cognat. Spirit. in 6. an sit correctum?
- 6 Patrini plures in Confirmatione si unum suscipiant, omnes contrahunt cognationem spiritualement ex opinione DD. hic relatorum. Et nu. 9.
- 7 Confraternitas, & Compaternitas in Baptismo, & Confirmatione est ablata.
- 8 S. Congregationis sententia circa cognationem spiritualement, si plures Patrini eundem filium suscipiant in Baptismo, aut in Confirmatione.
- 9 Patrini designati suscipientes contrahunt cognationem.
- 10 Quid si non fuerint designati, & susceperint?
- 11 Patrimos plures admittere in Baptismo, aut Confirmatione est mortale.
- 12 Confirmationis Sacramentum an sit de necessitate?
- 13 Præceptum Divinum, & Ecclesiasticum de Confirmatione.

Longè tamen difficilior videtur sequens Casus, qui dabit finem his Decisionibus. Duo Patrini susceperunt simul puerum in confirmatione. Queritur, Utrum ambo, vel eorum unus, & quis cognationem contraxerit spiritualement? Hunc casum satis difficilem omnes consentiunt, ob discrepantiam Moralistarum, qui inter se digladiantur circa intelligentiam Sacri Tridentini Concilii sess. 24. de ref. Matrim. cap. 2. Quapropter resolutio prælatis casus pendet à decisione illarum duarum quaestionum, quas disputant DD. & præcipuè Sanchez *de Matrim. lib. 7. disp. 57. à n. 9. & sequentibus;* Unius scilicet, *An disposita per Concilium Tridentinum* *d. cap.*

2 d. cap. 2. s. 24. de ref. circa numerum Patrinorum in Baptismo, procedant etiam in Sacramento Confirmationis? Et alterius, An Concilium Tridentinum correxerit jus Canonicum antiquum cap. fin. de cognat. spirit. in 6. in quo erat prohibitus usus plurium Patrinorum in utroque Sacramento Baptismi, & Confirmationis, sed erat decisum, quod si plures Patrini susciperent, omnes contraherent cognationem.

Quo ad primam Questionem: Tridentinum Concilium in cit. cap. 2. s. 24. de ref. Statuit, ut unus tantum, sive vir, sive mulier juxta Sacrorum Canonum instituta, vel ad summum unus, & una baptizatum de Baptismo suscipiant, cujus occasione decreti quaerunt DD. an etiam in Sacramento Confirmationis unus Patrinus, & una Matrina simul possint eundem confirmandum suscipere? Et quamvis Sanchez d. lib. 7. disp. 57. sub. num. 9. amplectatur affirmativam opinionem, rejicitur communiter à Theologis, & Canonistis, siquidem in Sacramento Confirmationis debet suscipere confirmandum unus Patrinus solus, vel sola una Matrina, non autem ambo simul juxta dispositionem juris Canonici antiqui in cap. Non plures, de Consecr. dist. 4. & in c. fin. de Cogn. spirit. in 6. quod minimè immutatum fuit in hac parte, ut bene probat Castropal. part. 4. tract. 20. punct. 10. num. 2. Tamburinus de Sacram. Confirm. lib. 3. cap. 4. num. 4. Billus in Hierurgia Sacra tom. 2. Litter. P. n. 84. §. 1. Barbosa de Offic. Episc. alleg. 30. num. 43. & in Collectan. DD. in d. cap. 2. s. 24. num. 3. Diana part. 10. tract. 16. resol. 90. Quae sedet in Coordinato tom. 1. tract. 2. resol. 24. ubi pro eadem opinione n. 2. citat Hurtadum, Baunium, Praepositum, Leandrum, Aversam, Rebellum, & Bassen, quibus ego addo Pacem Jordanum lib. 3. tit. 2. num. 74. adhaerentem huic sententiae negativae, quia fulcitur universali consuetudine, cujus vigore unus solus Patrinus admittitur in Sacramento Confirmationis, id est masculus, qui suscipiat, pueros, vel foemina quae teneat puellas.

Neque subsistit ratio considerata per Sanchezium d. disput. 57. num. 9. quod scilicet Concilium Tridentinum restringat in d. cap. 2. s. 24. cognationem spirituales ad eandem prorsus personas, occasione Sacramenti Confirmationis, ad quas illam 4 restrinxerat pro Sacramento Baptismi; & sic videatur permittere, ut etiam in Confirmatione possit admitti Unus, & Una simul, id est Patrinus, & Matrina; quia respondetur, id gratis opinari; nam si Concilium Tridentinum, voluisset corrigere jus antiquum, à quo unus solus Patrinus conceditur in Confirmatione, & augere etiam Matrinam, expressè loquutum fuisset. Imò de ejus contraria mente constat in illis verbis, in quibus de Personis loquens, per quas contrahitur cognatio spiritualis in Confirmatione, nominat Patrinum in numero singulari ibi: Ea quoque cognatio, quae ex Confirmatione contrahitur, confirmantem, & confirmatum illiusque Patrem, & Matrem, ac Tenentem non ingreditur. Quare per illud Verbum Tenentem non obsecrè indicat, in Sacramento Confirmationis, unam tantum personam posse fungi munere Patrinatus. Diana Coord. d. ref. 24. num. 3.

Secunda quaestio est, Utrum Concilium Trid. d. s. 24. cap. 2. correxerit dispositionem cap. fin. de Cognat. spirit. in 6. sic loquentis: Quamvis non plures, quam unus Vir, vel una Mulier accedere debeant Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

ad suscipiendum de Baptismo infantem; si tamen plures accesserint, spiritualis cognatio inde contrahitur, matrimonia contrahenda impediens, & contracta dissolvens. De Confirmatione insuper, quantum ad hoc, idem judicium est habendum. Non pauci ex Theologis, & Canonistis arbitrati sunt, hunc textum fuisse correctum à Concilio Tridentino, in quo cum dictum fuerit, ut ad summum Unus, & Una baptizatum de Baptismo suscipiant. Deinde Quod si alii ultra designatos baptizatum tetigerint, cognationem spirituales nullo pacto contrahant; Sequitur, abrogatum videri jus antiquum, adeo ut si plures accesserint, spiritualis cognatio inter eos non contrahatur, Sanchez, qui alleclas refert d. disp. 57. num. 12. Tanto magis quia Concilium Tridentinum in d. cap. 2. expressè protestatur, se velle restringere hanc cognationem ad tollenda scandala, quae oriebantur ob matrimonia nulla quae frequenter celebrantur cum tali impedimento.

Porrò alii plurimi Doctores ex utraque classe contrarium esse verius censuerunt, adeo ut numerus unius Patrini, & ad summum etiam unius Matrinx ordinatus à Tridentino, non sit de forma; & si alii designati ultra dictum numerum, eodem instanti tangant baptizatum, vel confirmatum, omnes contrahant cognationem, juxta d. rex. in cap. fin. de cogn. spirit. in 6. Ita Navar. in Manual. cap. 22. num. 39. Rebellus de obligat. just. part. 2. lib. 3. q. 6. num. 5. & 6. ubi Henriquez, Lopez, Sà, & Ledesma. Idem sensit Beja in resp. cas. conscient. part. 2. casu 1. sub. die 25. Jan. 1583. Vers. Quarid. Sayrus in florib. Decis. tit. De Cognat. spirit. decis. 4. Ugolin de Offic. & Pot. Episc. cap. 25. §. 1. num. 5. Barbosa d. allegat. 30. num. 45. Caramuel. in Theolog. fund. num. 313. Billus in Hierurgia d. litt. P. num. 84. §. 2. Diana Coordin. d. tom. 1. tract. 2. resol. 24. num. 3. Jordan. d. lib. 3. tit. 2. num. 79. Zerola in Praxi Episc. part. 1. Verb. Baptismus dub. 7. Pialecius, & ipse in sua Praxi Episc. part. 2. cap. 3. art. 3. num. 34. Et Novissimè Vincen. de Justis in tract. de Dispensat. Matrimon. lib. 2. cap. 5. num. 15.

Quibus omnibus ego adhaerendum censo tum ratione, tum auctoritate Sacrae Congregationis Eminentiss. Cardinalium S. Conc. Trid. Interpretum. Ratio est, quia verisimilius credendum; velle Ecclesiam eos omnes tenentes Confirmatum pro Patrinis potius admittere, quam ex tot tenentium numero, neminem concedere. Rebell. d. part. 2. lib. 3. q. 6. n. 6.

Neque obstat motivum Tridentini de restrictione hujus impedimenti; quia adhuc remanet restrictum, 7 ob ablatam confraternitatem, quae extendebat hanc Spirituales Cognationem ad fratres baptizati vel confirmati, ac etiam ad filios Patrinorum, & baptizantium, quamvis illegitimos; nec non ablata compaternitate, quae afficiebantur Conjuges eorundem Patrinorum, & baptizantium. cap. 1. de Cognat. spirit. in 6. cap. Martinus. cod. tit. Rebell. d. q. 6. num. 2. De auctoritate verò Sacrae Congregationis, (cui soli competit Concilium Tridentinum declarare juxta Bullam Pii Papae IV. post ipsum Concilium impressam, incip. Benedictus Deus.) reddent testimonium Pyrrhus Corradus, Jacobus Pignatellus, nec non prosper Fagnanus, omnes Jurisconsulti eximii, & in Theoria Canonum, ac in Praxi Curiae Romanae versatissimi; quorum verba haec sunt: Videlicet: Pyrrhus Corrad. in Praxi dispensat. Apostolic. libr. 8. cap. 8. sub. num. 8. sic loquitur: In S. Cong. Conc. fuit propositum sequens dubium

N

Petrus,

Petrus, & Anna conjuges elegerunt in Susceptores in Baptismo Filii Andream, & Lauram, sed adveniente tempore Baptismi, audiens Andreas, à Petro fuisse electam Lauram in commatrem, rogavit Petrum, ut illa posthabita, eligeret Rosam. Replicavit Petrus, se id facere non posse citra injuriam: cui responsioni Andreas non acquiescente, idem Petrus omnia retulit Parocho; & facta expressa declaratione animi sui, quod nullo pacto intendebat Rosam in commatrem habere, Parochus consilium dedit, ut ambe admitterentur, sed pollicebatur expresse, se nullatenus admissurum Rosam ad tangendum infantem: cui consilio Petrus acquiescens designavit etiam Rosam in commatrem: ista autem præter intentionem Petri, & promissionem eidem Petro factam à Parocho, infantem in actu baptismi simul cum Laura tetigit. Queritur, an fuerat contracta compaternitas etiam inter dictam Rosam, & Petrum, an potius inter Petrum, & Lauram? Sacra Congreg. Concilii die 10. Martii 1631. in causa Aquin. censuit, contraxisse etiam cum Rosa, quia fuit designata.

Alterum Decretum S. Congregationis ponit Pignatellus tom. 7. consult. 93. num. 7. his Verbis: Si plures teneant ad Baptismum S. Congregatio censuit, omnes contrahere: licet enim Concilium prohibeat plures, quam duos; tamen non annullat actum.

Tertium Decretum allegatum à Fagnano in cap. Ex Litteris, num. 5. De Cognat. Spirit. est hujusmodi: Cum negligentia Parochi factum esset, ut tres designarentur, & in libro scriberentur de Sacro Baptismi fonte feminam suscepturam, nempe Titius, Titia, & Sempronius, qui omnes levarunt baptizatum, & tetigerunt. Fuit dubitatum An omnes cognitionem spirituales contraxissent cum baptizata, an vero ii tantum duo, qui priores sunt designati? S. Congregatio censuit, omnes contrahere, si non appareat, qui primi sint designati per cap. fin. de cognat. Spirit. Et licet unus tantum & Una suscipere debeant: tamen si omnes susceperint, omnes contrahere. Ita Gloss. ibi. Quamvis enim Concilium prohibeat plures, tamen non annullat actum.

Quibus stantibus, pro resolutione propositi casus, dicendum est, quod si uterque Patrinus fuerat designatus à Parenibus ad suscipiendum simul puerum in Confirmatione; ambo contraxerunt spirituales cognitionem juxta tex. in cap. fin. de Cognat. Spirit. in 6. Quod si eorum alter non fuerat designatus; sed Episcopo non advertente, se intruserat in illa susceptione, hic nullam contraxit cognitionem; sed alius, qui erat designatus, juxta claram dispositionem Concilii Tridentini d. sess. 24. cap. 2. ibi Quod si alii, ultra designatos, baptizatum tetigerint, cognitionem spirituales nullo pacto contrahant, quod docet Sanchez d. lib. 7. disput. 57. num. 12. Verum quia designatio fieri potest non solum à parentibus baptizandi, vel confirmandi, sed etiam à Parocho baptizante, vel ab Episcopo confirmante; præcipue si à parentibus nullus fuit designatus Patrinus. Sanchez d. disput. 57. num. 19. Pax Jordanus d. lib. 3. tit. 2. num. 78. Reginaldus in praxi. 31. n. 153. Vers. Quartum documentum. Castropalaus tom. 4. tract. 19. disputat. Unica punct. 11. §. 2. num. 9. Et Diana part. 9. tract. 7. resolut. 50. Quæ est in Coordinato tom. 1. tr. 1. resolut. 93. §. 3. si Episcopus permittendo scilicet admittit, & admittendo sponte permittit, ut ipsi duo Patrini, non designati à parentibus, simul puerum in Confirmatione tenerent, ambo contraxerunt cognitionem spirituales. Tamburin. de Triplici fure lib. 2. cap. 4. §. 2. num. 15. Quod si uter-

que Patrinus absque ulla designatione Parentum, & sine advertentia aut Parochi, aut Episcopi; imò iisdem omnibus ignorantibus & inadvertentibus tenuit puerum, adhuc dicendum venit, eosdem contraxisse cognitionem spirituales juxta tex. in d. cap. fin. de cognat. spirit. in 6. & juxta magis communem opinionem Theologorum, & Canonistarum, præcipue Coninchi, Rebellii, Pontii, Laymani, atque aliorum, quos citat Castropalaus d. §. 2. & Diana Coordinatus d. resolut. 93. §. 3. Ugolini de Off. & Potest. Episc. cap. 25. §. 1. num. 5. qui notat, quod etsi actus contra legem factus regulariter non valeat. L. non dubium. C. de Legib. excipitur tamen, ubi lex actum non tollit, & penam extrinsecam addit, quæ potest cum actus valore consistere; & valor actus non respicit valorem ejus, cui pena imponitur, ut dixit Bartolus communiter receptus in l. Prætor ait n. 3. ff. De Novioper. nunciat, quod verificatur in casu nostro; in quo Concilium Tridentinum præscripsit numerum Patrinorum, & adjecit penam, si major numerus admittatur, sed non irritavit admissionem. Navarrus de Cognat. spirit. conf. 5. Pyrrhus Corrad. in Praxi. dispens. Apostol. d. lib. 8. cap. 8. sub. num. 8. Vers. Pro eo autem. Et propter Fagnanus in cit. cap. Ex litteris num. 5. de Cognat. spirit.

Ex his colligenda veniunt sequentia Corollaria pro complemento tractatus de Sacramento Confirmationis.

Primum Corollarium. Quod admittere in Confirmatione plures Patrinos est peccatum mortale; sicuti mortale est in Baptismo admittere præter unum, & unam. Bonacina de Matrim. q. 3. punct. 5. §. 2. num. 32. Barbosa de Off. & Potest. Episc. alleg. 30. num. 44. Et in collectan. DD. ad d. cap. 2. sess. 24. Concil. Trid. n. 5. & 6. ubi pluribus DD. citatis ostendit, Episcopum non posse dispensare, ut major numerus Patrinorum adhibeatur; & Parochium plures admittentem esse puniendum.

Secundum Corollarium. Sacramentum Confirmationis non est simpliciter necessarium ad salutem, & necessitate mediæ sed necessitate præcepti tum Ecclesiastici, tum Divini interpretative de non contemnendo. Contemptus autem est duplex, Positivus proprius hæreticorum, qui negant hoc Sacramentum, & ejus valorem; atque Negativus consistens in negligentia recipiendi illud, data opportunitate recipiendi. De Præcepto Divino non contemnendi hoc Sacramentum constat ex eo, quod institutum est à Christo tanquam medium utile ad salutem hominum. Ergo ejus voluntas est, ut non contemnatur. De Præcepto Ecclesiæ apparet in cap. Omnes cap. Spiritus. & cap. De his De Consecr. dist. 5. Hoc autem Præceptum Ecclesiæ de suscipienda Confirmatione non obligat pro ætate puerili, sed in adulta ætate, id est, cum homines attingunt annos discretionis: neque statim, sed data opportunitate Episcopi confirmantis, & remotis impediementis gravibus suscipere debentis. cap. Ut jejuni. De Consecr. dist. 5. Quapropter non recipere hoc Sacramentum ex contemptu etiam negativo, seu ex notabili negligentia est peccatum mortale. Diana, qui plures modernos allegat d. part. 10. tract. 16. resolut. 90. §. 4. Quæ jacet in Coordinato tom. 1. tract. 2. resolut. 24. Mastrius in 4. Sent. disp. 1. num. 369. Et de more subtiliter, piè, & doctè Eminentiss. Cardin. de Lauræ de Sacram. Confirm. disp. 3. art. 1. 2. & 3. ubi Theologicam hanc doctrinam fortissimis, et si suavis argumentis corroborat.

DE SACRAMENTO EXTREMÆ UNCTIONIS.

99

DECISIO LXI.

ARGUMENTUM.

Referuntur diversa nomina, quibus nuncupatur Sacramentum Extremæ Unctionis. De Octo Unctionibus Sacris, quæ practicantur ab Ecclesia Catholica, ac de earum mystica significatione: Quod Cadavera Sacerdotum à Græcis unguuntur Oleo Sancto, antequam sepeliantur.

SUMMARIUM.

1. *Extrema Unctionis nomina diversa.*
2. *Chrismate quid significet?*
3. *Unctiones octo in Ecclesia practicantur. Et quæ? Qualisve earum mystica significatione.*
4. *Cadavera Sacerdotum Oleo Sancto à Græcis unguuntur.*
5. *Sacerdotum consecratio cum Oleo Sancto quàm sit anti qua?*

QUoniam Extremæ Unctionis Sacramentum institutum est ad delendas peccatorum reliquias, & à SS. Patribus nuncupatum est complementum Sacramenti Pœnitentiæ; ratio postulat, ut non solum has Decisiones de Pœnitentia, sed etiam de Extrema Unctione subiungamus. In primis autem notare oportet, quod hoc Sacramentum pluribus nominibus olim, & nunc est designatum: Si quidem à materia, ex qua constat *Primo* vocatur *Oleum Sanctum*; & sic illud nominant non solum frequentet Latini, sed etiam Græci, in quorum Eucharistia (id est, libro quotidianarum Orationum) legitur hic titulus: *Officium Olei Sancti*. Appellatum est *Secundo* non semel *Sanctum Chrismatis Oleum*; scilicet à modo, quo confertur, qui est per unctionem; Chrismate enim proprie significat inungere, ut notat Laurentius in *Anatheas Onomastica Verb. Chrismate*; unde Innocentius Papa I. electus Anno 402. in *Epist. ad Decentium* loquens de Verbis D. Jacobi Apostoli, *Infirmatur quis in vobis Sc. cap. ult. Vers. 14.* ita ait: *Non est dubium de fidelibus egrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui Sancto Oleo Chrismatis perungi possunt.* Vocatur *Tertio* à Græcis etiam *Oratio cum oleo*, habito respectu ad materiam, & formam simul sumptam; id est, Oleum cum verbis deprecatoriis. *Quarto* dicitur etiam hoc Sacramentum *Pœnitentiæ consummativum*, ut in Concilio Tridentino *sess. 14. de eod. Sacram. in princ.* ob quandam rationem sibi intrinsicam delendi culpas veniales, quæ post pœnitentiam remansissent. Hinc apud Græcos nonnulli introduxerant pro satisfactione Sacramentali pœnitentibus dare hoc Sacramentum, quod prohibuit Innocentius IV. scribens ad Episcopum Tusculanum his verbis: *Nullis autem per Sacerdotes, vel confessores pro satisfactione Pœnitentiæ unctio aliqua solummodo injungatur; ut observat Gaspar. Ivenin. in Commentar. Histor. & dogmat. de Sacramentis Dissert. 7. in princ.* Vocatur *Quinto* à subiecto, à quo recipitur, *Unctio infirmorum*, ut inquit Concilium Tridentinum ubi supra. *Sexto* tandem appellatur *Extrema Unctio* ex ordine, quem habet ad alias unctiones istam præcedentes. Quare scire oportet, in Ecclesia Catholica esse in usu octo Unctiones Sacras; mysticam habentes significationem, & sunt sequentes.

Doct. Clericali Tom. I. Liber I.

Prima Cathemenorum, qui antequam baptizentur, Oleo Sancto unguuntur in pectore, & scapulis, ad faciendos illos veros Athletas Christi, ut in conflictu, & adversitate toleranter sustinere valeant, tali fortitudine armati in ingressu fidei. *Secunda* est, quæ fit in vertice cum Sacro Chrismate statim post collatum Baptismum; ut calleant intelligentiam mysteriorum Fidei, & divinarum mandatorum. *Tertia* eodem Sacro Chrismate fit in fronte, dum fidelibus Sacramentum Confirmationis datur; ut sint fortes in fidei confessione, & impavidi. *Quarta* est qua Sacro Cathemenorum oleo unguuntur manus Sacerdotum in eorum ordinatione, ad denotandum robur in internis animæ potentiis impressum, quæ characterizata remanet unctione Sancti Spiritus; ac præcipue, ut in Sacerdotalibus manibus ad supernaturalia opera eas extollendo vigor athleticus remaneat. *Quinta* est, quæ fit in capite, & in manibus Episcoporum, quando consecrantur, oleo quidem Sacro Chrismatis. Unguntur autem Pontifices in eorum consecratione Sacro Chrismate ad designandum in oleo nitorem conscientiæ, in balsamo odorem bonæ famæ; & fit Unctio prius in capite, ut eorum anima roboretur ad diligendum Deum ex tota mente, & extoto corde; ac gregem suum, & omnem proximum sicut seipsum; ac etiam ad significandam eorum auctoritatem, & dignitatem, quam assument tanquam Principes in Ecclesia, representantes ejusdem Ecclesiæ Summum Principem; & Caput qui est Christus: sicut enim Vir caput est mulieris, sic Episcopus Ecclesiæ Sponsæ suæ. Deinde Episcopi unguuntur Sacro Chrismate etiam in manibus propter onera, & labores, quos assumere debent in regimine Diocesis, & ut ostendatur, eos accipere potestatem alios consecrandi, & benedicendi. *Sexta* est Unctio Regum, ac Reginarum, quæ fit in eorum brachio dextero, ad denotandam eorum fortitudinem in tuitione Justitiæ, ac populorum; & fit Oleo Sancto Cathemenorum, non Chrismatis, ut ostendatur differentia inter auctoritatem Pontificum, ac potestatem Regum. *Septima* est, quæ fit in consecratione Ecclesiarum, Altarium, Calicis, ac patinæ ad innuendam Sanctitatem tum locorum, tum instrumentorum, quibus Supremus Dei cultus, laetitia dictus, per Sacrificia exercetur, de quo latè egimus in nostris Decisionibus *De Sacrificio Missæ Decis. 41. & Decis. 43. Octava*, & ultima Unctio Sacra hæc est, de qua cœpimus agere, *Extrema* nuncupata, quia datur his tantum, qui ob infirmitatem existunt in extremo vitæ discrimine, Oleo Sancto infirmorum, ut infra declarabimus, & de supradicta variis Sacrarum Unctionum speciebus agunt DD. in *cap. Unico De Sacr. Unct. Magrius in Hierolex. Verb. Oleum Sanctum. Barbola de Episc. part. 1. tit. 1. cap. 5. Pax Jordanus rom. 1. libr. 3. tit. 5. & libr. 5. tit. 1. 9. 10. & 13. ubi alii allegantur, & Gaspar. Ivenin. d. dissert. 7. in princ.* Porro Magrius, ubi proximè testatur, à Græcis praticari nonam aliam unctionem Sacram, quàm faciunt liniendo cadavera Sacerdotum Oleo Sancto, antequam illa sepeliant hancque esse ceremoniam antiquissimam probat auctoritate S. Dionysii Areopagite *de Eccles. Hierarchia cap. 7.* ubi scribit de prædicta Unctione hæc dicens: *Tum Antistes oleo mortuum perfundit, san-*

N 2

Aqua

Atque precatione pro omnibus adhibita, in loco honorato corpus cum aliis ejusdem ordinis Sanctis corporibus reponit, & condit. Mox idem Sanctus Doctor ibidem mysterium hujus cæremoniæ explicat, inquit: *Ac tunc quidem olei perfusio ad Sacra linamenta eum, qui inibat, vocabatur; nunc aurem oleum, quod infunditur, eum qui excessit à vita in ipsis certaminibus certasse, & decessisse declarat.* Ex quibus verbis ipse Magrius aliam colligit eruditionem notatu dignam, ita subdens: *Quod Sacerdotes antiquitus Oleo Sancto consecrabantur contra calumniantes recentiores Græcos, qui Latinorum ritum in consecrando Sacerdotes, & Episcopos, dum ordinantur, Oleo Sancto, calumniare, non cessant, & tamen evidenter à Dionysio Græco Doctore, & Apostolorum Discipulo affirmatur.*

DECISIO LXII.

ARGUMENTUM.

Probatur existentia Sacramenti Extremæ Unctionis, ejusque Institutio facta à Christo Domino. Adducuntur rationes, ac auctoritates pro hac veritate desumptæ à Conciliis, à SS. Patribus, & à traditione Ecclesiæ. Confutantur Lutherani, ac Calvinistæ hoc Sacramentum negantes; & eorum argumenta resolvuntur. Ostenditur triplicem esse Traditionem Divinam, Apostolicam, & Ecclesiasticam. Compendiosa relatio nativitatis, vitæ, ac mortis Martini Lutheri. De origine & causâ Epistolæ D. Jacobi Apostoli.

SUMMARIUM.

- 1 Lutherani, & Calvinistæ negant Sacramentum Extremæ Unctionis. Eorum argumenta num. 3. & seqq.
- 2 Extremam Unctionem esse Sacramentum definit Concilium Florentinum, ac Tridentinum. Rationes, & fundamenta, num. 6.
- 4 Effectus Sacramenti non dependet à bonitate Ministri.
- 5 Epistola Divi Jacobi an sit vera, vel ficta? & num. 18.
- 7 Congruentia instituendi Sacramenti Extremæ Unctionis.
- 8 Traditionum Apostolicarum vis, & auctoritas.
- 9 Testimonia SS. Patrum de veritate Sacramenti Extremæ Unctionis.
- 10 Extrema Unctio non est danda impenitentibus.
- 11 S. Gregorii Magni ordo consecrandi Oleum infirmorum.
- 12 Hæreticorum confessio, quod Ecclesia primis quinque sæculis in nihilo erravit.
- 13 Concilia antiqua loquuntur de Sacramento Extremæ Unctionis.
- 14 Articuli fidei alii habentur à Scriptura, alii à traditione.
- 15 Traditio triplex Divina, Apostolica, Ecclesiastica; ac de eisdem exempla.
- 16 Oratio fidei quid importet in Extrema Unctione?
- 17 Effectus Sacramenti Extremæ Unctionis duplex? & qui?
- 19 Concilium confirmatum à Papa est Regula fidei.

20 Martini Lutheri hæresarchæ ortus, vitæ, & mortis compendiosa relatio.

21 S. Jacobus fuit promulgator, non autem institutor Extremæ Unctionis, quæ ante scriptam ejus Epistolam erat in usu.

22 Epistola D. Pauli ad Romanos, & Epistola D. Jacobi, D. Petri, D. Joannis quo tempore sint conscriptæ? & quæ de causâ?

IN primis autem disputant Scholastici de existentia Sacramenti Extremæ Unctionis, & quarunt Utrum Extrema Unctio verè, & propriè sit unum ex septem Sacramentis novæ legis? quod novissimis temporibus negarunt tum Lutherus de Captivitate Babilonica 3 tum Calvinus lib. 4. Instit. cap. 19. §. 18. quorum verba refert Gasp. Ivenin. d. Dissent. 7. q. 2. cap. 1. Nulli catholico dubitare licet, Extremam Unctionem esse verum Sacramentum novæ legis à Christo Domino institutum; cum sic diffinitum sit ab Ecclesia præcipuè in Concilio Florentino, ut in eo legitur, & habetur in Constit. 19. Eugenii IV. Incipien. *Exultate &c.* §. 9. & in Concilio Tridentino sess. 14. De Sacramento Extremæ Unctionis cap. 1. & de eodem Can. 1. ubi hæc verba: *Si quis dixerit, Extremam Unctionem non esse verè, ac propriè Sacramentum à Christo Domino nostro institutum; & à beato Jacobo Apostolo promulgatum; sed ritum tantum acceptum à patribus, aut figmentum humanum: Anathema sit.* Certum est autem, quod Ecclesia Romana habet veram doctrinam Sacramentorum, & qui aliter sentit ab ipsa, est hæreticus, cap. Ad Abolendam De Hæretic. Emin. Card. de Lauræa De Sacram. Extr. Unct. disp. 11. num. 5. & Mastrius in 4. sent. disp. 6. num. 7. Idcirco firma, ac inconcussa remanente hac veritate, breviter videnda sunt Lutheranorum, ac Calvinistarum argumenta contra ipsam; eorumdemque resolutio.

Primum eorum argumentum est, quod nullibi in Sacra Scriptura legatur, quod Extrema Unctio sit Sacramentum.

Secundum: Quod ex verbis Epistolæ Divi Jacobi cap. 5. Versu 14. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; & oratio fidei salvabit infirmum; & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei,* desumi non potest, quod ipsa Extrema Unctio sit Sacramentum; siquidem effectus Sacramenti non debet pendere à bonitate, seu fide Ministri; quia licet hic sit malus, vel etiam infidelis, modò habeat intentionem faciendi, quod Christus instituit, & quod facit Ecclesia, Sacramentum sortitur suam effectum; ut omnes DD. docent de Baptismo, Eucharistia, ac aliis Sacramentis. Sed in Unctione Extrema Apostolus Jacobus dicit necessariam esse fidem Ministri, ibi: *Et oratio fidei salvabit infirmum.* Ergo ipsa non est Sacramentum.

Tertiò: Sacramenta debent operari suos effectus infallibiliter. Sed hoc non facit Extrema Unctio; nam cum ejus effectus sint sanitas corporis, & salus animæ, plurimi infirmi etiam Oleo Sancto uncti non convalescunt in corpore; nec affirmari potest, eos esse sanatos in anima; quia peccatorum remissio in præfatis verbis Apostoli non promittitur infallibiliter, sed tantum per modum deprecationis. Ergo.

Quartò: Multi ex antiquis dixerunt Epistolam illam Divi Jacobi non esse ab eo conscriptam; sed ab aliis confictam, ut ex Eusebio Cæsariensi lib. 2. Histor. cap. 23. notat S. Hieronymus De Scriptor. Eccl. Et Emin.

Emin. Card. Bellarminus *cod. tract. de S. Jacobo. Apostolo Verf. Quod attinet.*

Quintò: Esto, quòd D. Jacobus scripserit dictam Epistolam, & illa Verba, quæ Extremam Unctionem concernunt, ipse facultatem non videtur habuisse eam elevandi ad dignitatem Sacramentalis.

His tamen, & similibus minimè obstantibus; vera, atque de fide conclusio est, Extremam Unctionem, de qua locutus est Divus Jacobus, fuisse, & esse verum Sacramentum novæ legis; quod multipliciter à Catholicis Doctoribus probatur.

Primò, quia ad esse Sacramenti requiritur signum sensibile denotans invisibilem ejus operationem in anima; item materia, forma, minister, & effectus. Hæc omnia recensentur in prædictis verbis Divi Jacobi; nam Unctio exterior cum Oleo Sancto, quæ fit in corpore infirmi denotat interioris operationem gratiæ in ejus animæ oleum ipsum benedictum est materia, verba deprecativa sunt forma, Presbyter est Minister: consolatio, & vigor in anima ad resistendum tentationibus diaboli, remissio venialium culparum, & salus etiam corporis, quatenus se expedit pro æterna salute, sunt effectus ipsius Sacramentalis Unctionis. Ergo manifestè constat, eam esse Sacramentum; cujus subiectum est homo christianus gravi infirmitate oppressus. Ita ex Scholasticis Suarez in 3. part. D. Thomæ tom. 4. disp. 39. sect. 1. n. 8. Maltius in 4. sent. disp. 6. n. 4. Emin. Card. de Laurea De Sacram. Extrema Unct. disp. 11. n. 5. Ex Moralisticis autem Layman lib. 5. tract. 8. cap. 1. n. 1. ac Salnaanticensis de Sacramentis in genere tract. 7. cap. 1. num. 4. nec non ex scripturistis Cornelius à Lapide in d. Epist. D. Jacobi cap. 5. Verf. 12. Col. 2. & Tirinus in Indice controversiarum Fidei contr. 25.

Secundò, ob rationem, ac congruentiam, quæ Deum movere potuit, & de facto movit ad hoc Sacramentum nobis præstandum; ut scilicet in articulo mortis, qui est valde formidabilis haberent fideles potens gratiæ suæ auxilium. Sicut enim in ingressu hujus vitæ providit de Sacramento Baptismi; in progressu de Sacramento Pœnitentiæ; sic in exitu voluit providere de Sacramento Extremæ Unctionis, quo infirmi in mortis periculo constituti recrearentur, & confortarentur ad superandas Dæmonis tentationes. Ita ex doctrina Scoti Maltius d. disp. 6. num. 8. & Suarez, d. disp. 39. sect. 1. num. 11.

Tertiò, propter traditionem Ecclesiæ, quæ usque ab initio ita edocta ab Apostolis, & ab eorum successoribus semper credidit Extremam Unctionem esse unum ex septem Sacramentis à Christo Domino institutis, & jugiter illud fidelibus infirmis administravit. Porro traditiones Apostolicæ non solum habetæ sunt scripto, sed etiam voce tantum juxta illud Apostoli 2. Thes. 2. 15. Itaque fratres stete, retinete traditiones, quas didicistis, sive per Sermonem, sive per Epistolam nostram; de quarum vi traditionum dislerit Tirinus in d. Indice controversiarum fidei Contr. 2. de Verbo Dei scripto & non scripto n. 18. & Emin. Card. de Laurea in 4. Sent. d. tom. 3. De Sacram. Extremæ Unct. disp. 11. num. 35. ubi doctè scribit, de institutis à Christo non posse assignari solidius fundamentum, quàm traditionem eorum, qui cum eo sunt conversati, & per manus ad suos veros successores transmiserunt; siquidem Ecclesia regitur auctoritate, & traditione. cap. Catholica. diff. 11. & traditiones SS. Apostolorum sunt observandæ

ab omnibus is, qui dici, & esse volunt Christiani cap. Si quis omnem. 1. q. 7. Concil. Trid. sess. 4. cap. 1. Idcirco cum Ecclesia Romana, quæ per antonomasiam dicitur Ecclesia, semper tenuerit ex traditione Apostolorum Extremam Unctionem esse verum Sacramentum, & ejusdem administrationem semper admiserit, & practicaverit, nefas est de illius existentia dubitare.

Quartò ob testimonium SS. Patrum; quos referunt Casalius de Veter. Sacr. Christianor. Ritib. cap. 32. Emin. Card. Bellarminus tom. 3. de Extrem. Unct. Suarez d. tom. 4. disp. 39. sect. 1. num. 10. ubi inter alios adducit S. Dionysium Areopagitam Apostolorum discipulum de hoc Sacramento manifestè loquentem. Layman d. lib. 5. tract. 8. cap. 1. num. 3. & Gaspar Ivenin, d. disert. 7. q. 2. 6. 2. art. 2. ubi Origenes, S. Jo. Chrysostomus, S. Augustinus, & post eorum tempora, continuis sæculis, alii Doctores, ac Episcopi, qui in diversis locis orbis Christiani de hoc Sacramento scripserunt, ibidem per studiosum Lectorem videndi; mihi enim satis est referre duos, nempe Innocentium Papam primum, qui, ut supra dixi, sedit anno 402, & scribens ad Decentium Eugubinum Episcopum, Epist. 1. cap. ult. relata in cap. Illud superfluum. diff. 95. duo dicit de hoc Extremæ Unctionis Sacramento; Unum, quòd etiam ab Episcopo potest ministrari; Alterum, quòd non est dandum impœnitentibus, rationem subdens, quia Genus est Sacramenti: nam quibus reliqua Sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi? Ergo Summus hic Pontifex à suis majoribus didicerat Extremam Unctionem esse unum ex septem Sacramentis Ecclesiæ, & tanquam Sacramentum non esse indignis conferendum, quemadmodum neque alia idem licitum est conferre, etsi in mortis periculo constitutis, nisi pœnitentibus. cap. Ab infirmis 16. q. 7. ubi etiam de hoc Sacramento mentio habetur, & est canon desumptus ex libro Pœnitentiali Theodori Archiepiscopi Cantuariensis ordinati à Vitaliano Papa Anno 668. ut observat Ivenin. d. art. 2. Vers. Probatur. quintò. Prædictis mihi adjungere placet S. Gregorium Magnum evectum ad Summi pontificatus apicem Anno 590, qui in suo Sacramentario Feria V. in Cena Domini ponit modum consecrandi oleum pro Sacramento Extremæ Unctionis, dicens: Tunc offertur Pontifici oleum, & benedicit illud tam ipse, quam omnes Presbyteri ad unguendum infirmum, &c. Et subinde præscribit orationes recitandas in administratione ejusdem Sacramenti, inungendo infirmum cum eodem Oleo benedicto. Supradictos duos Summos Pontifices Innocentium, & Gregorium in testes hujus Sacramenti adducere volui fretus exhortatione Richardi Arldekini Societatis Jesu Theologi verfatissimi in Controversiis Heterodoxis, ac Scholasticis; qui in sua Theologia Tripartita tom. 1. tract. 2. cap. 1. advertit, quòd Lutherani, ac Calvinistæ 12 confitentur, primitivam Ecclesiam quingentis circiter annis post Christum fuisse sanctam, incorruptam, & omnis erroris expertem; quapropter testimonia SS. Patrum, atque Doctorum, qui scripserunt de articulis fidei, ac Sacramentorum usque ad sextum sæculum, sunt irrefragabilia, & omni exceptione majora; & hoc idem asserere Calvinistas testatur Cornel. à Lapide in Apoc. cap. 9. col. 6. Verf. Porro insuli.

Quintò hucusque relatis probationibus accedunt multiplicia Concilia expressè loquentia de hoc Sacramento Extremæ Unctionis per decem ante-

hac transacta sæcula, quæ referuntur ab Eminentiss. Card. de Lauræa in Epitome Canonum *Verb. Extrema Unctio*; nec non in 4. sent. d. tom. 3. disp. 11. num. 3. videlicet *Cablonen. III.* celebratum sub Leone III. circa annum 813. quod in can. 48. decernit; hoc Sacramentum esse infirmis ministrandum. *Moguntin. II.* habitum sub Leone IV. anno 847. *Lateranen. III. part. 50. cap. 22.* ubi definitur, ministrum esse Episcopum, vel Sacerdotem *Constantien. in Constitut. Martini V.* circa medium Florentinum in Decreto Unctionis Armenorum ubi *Constitutio XIX.* Eugenii IV. docentis §. 9. septem esse Ecclesiæ Sacramenta, inter quæ enumerat Extremam Unctionem, & aliis relictis *Concilium Tridentinum sess. 7. de Sacramentis can. 1. & sess. 14. in doctrina Sacramenti Extrem. Unct. cap. 1.* ac etiam *can. 1. & 2.* ubi docet, quod instituta est sacra hac unctio infirmorum tanquam verè, ac propriè Sacramentum novi Testamenti à Christo Domino. Supra scripta, ac alia Concilia referunt etiam Suarez d. tom. 4. disp. 39. sect. 1. num. 9. Layman d. lib. 5. tract. 8. cap. 1. sub num. 3. & Mastrius d. disput. 6. num. 5. quibus omnibus plenè, ac concludenter probata remanet hæc Veritas, quæ omnino tenenda est, tanquam de fide, quod scilicet, Extrema Unctio est verum Sacramentum novæ legis à Christo Domino institutum.

14 Neque obstant, aut subsistunt argumenta contraria. Non Primum, quia, ut ei bene respondet Eminentiss. Card. de Lauræa d. disp. 11. num. 8. Non omnia, quæ tenuit, ac tenet Ecclesia, habentur in Scriptura; sed ex eis multa per traditionem accepta sunt; imò hic fuit error Calvini lib. 4. *Instit. cap. 8. §. 8.* quem accepit à Manichæis, & Marcionitis dicentibus, solum verbum scriptum esse ad salutem necessarium. Contrarium tamen definiunt Concilia, & Patres, nimirum non omnia haberi in Verbo scripto; sed multa in traditionibus, quibus constanter est in hærendum, ut demonstravimus supra in probatione tertiæ; idque late profertur Ricardus Arfidekin in d. *Theolog. Tripart. tom. 1. tract. 1. cap. 7.* ubi auctoritates plurimas congerit circa Traditiones, quas in tres species dividit, nempe in Divinas Apostolicas, & Ecclesiasticas; quarum primæ traditæ sunt à Christo Domino, prout illa, quod in consecratione calicis miscetur aqua; dies festiva celebretur Dominica loco Sabbathi; benedictiones fiant cum signo Crucis. Aliæ verò sunt Apostolicæ, quæ immediatè ab Apostolis traditæ sunt; puta Quadragesimale jejunium, ut ait S. Hieronymus in *Epist. ad Marcellam*, & aliæ quæ communiter servantur in Universa Ecclesia, quamvis non sint in Conciliis statuta; juxta id, quod ait S. Augustinus lib. 4. de *Baptismo cap. 24.* nimirum: *Quod universa tenet Ecclesia, nec in Conciliis institutum, sed semper retentum est, non nisi Auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur.* Aliæ appellantur Ecclesiasticæ, quæ ordinatæ sunt in Conciliis, & in Decretis Summorum Pontificum tum quo ad fidem, tum quo ad mores pertinentes; & de his latissimè Cardenas in *Cristi Theologica bipartita tract. 3. disp. 23. cap. 5. 6. & 7.* ubi num. 223. docet, obligationem recitandi quotidie officium Canonicum provenire à Traditione Ecclesiastica.

Secundum argumentum non obstat, quod effectus hujus Sacramenti pendeat à bonitate, vel fide 16 Ministri; ita quod necessariò requiratur bonitas, & fides in illo; & ab illa pendeat effectus Sacramenti; nam ut respondet Mastrius d. disp. 6. num. 10. in illis Verbis Divi Jacobi Apostoli *Oratio fidei sermo*

est de fide Ecclesiæ, in ejus fide Sacramenta administrantur: unde per orationem fidei in præcitatis verbis non debet intelligi fides Ministri subiectiva sed objectiva; quia nimirum, ait Mastrius ibidem, oratio adhibita à Ministro, ad hoc Sacramentum consecrandum verbum Dei continet, & mysterium fidei, quod saltem objectivè debet Minister in mente præhabere, dum infirmo ministrat hoc Sacramentum; quo sensu etiam fidem habere debet in aliorum Sacramentorum administratione.

Tertium argumentum tollitur respondendo, duos esse effectus Sacramenti Extremæ Unctionis, ut inferius suo loco dicemus, Unum principalem, nempe 17 collationem gratiæ, & remissionem venialium, & hic est certus, nisi ponatur obex à parte infirmi; alterum secundarium, scilicet sanitatem corporis, & hic est non certus, quia promittitur sub conditione, si fuerit expediens pro salute animæ. Igitur infallibilis est effectus, quamvis forma Sacramenti consistat in verbis deprecatoriis, quia sub hac forma institutum est à Christo, & promissa est collatio gratiæ, ac remissio venialium; ac quatenus expedit sanitas corporalis. Ita Mastrius d. disp. 6. num. 10.

Quartum argumentum non meretur, ut ei respondeatur, quia contra hæsitantes, an Epistola Divi Jacobi sit canonica, decisum est circa annum 18 318. in concilio *Laodiceno*, eam esse Canonicam, prout habetur etiam in *cap. Sancta Romana dist. 15. & ultimo in Concil. Tridentino sess. 4. cap. 1.* Quare etiam antiquitus nonnulli dubitaverint de legitimitate illius Epistolæ, prout fecerunt etiam de Epistola Divi Pauli ad Hebræos, de Apocalypsi Joannis, & de aliis Epistolis Divi Petri, hodie impium est, eas vertere in dubium, quia Concilium confirmatum à Papa est regula fidei. *cap. Hæc est fides & cap. Romanus 24. q. 1.* ut laus demonstrat Eminen. Card. de Lauræa d. disp. 11. num. 9. ubi etiam allegat plurimos ex SS. Patribus antiquis, qui eandem Epistolam Divi Jacobi veram, legitimam, & ab eodem scriptam esse tenuerunt; idemque facit Cornelius à Lapide in Proœmio Commentarii ejusdem Epistolæ, ubi ait, quod Lutherus eam à Canonè Sacræ Scripturæ resecat, ea ratione quia ipsa commendat opera bona, & sic adversatur doctrinæ ejusdem Lutheri docentis, nos sola fide justificari; christianosque esse liberos ab observatione mandatorum, ita ut perpetrare possint quicquid lubet. De Martino Luthero Hæresiaracha, hæc pauca curiosus Lector notet. Ipse natus est Islebii Oppido Saxoniæ, 20 in ditione Comitum Mansfeldentium ex Joanne Luthero, & Margarita Lindemana conjugibus die 22. *Octobris Anno 1483.* ut scribit P. Jo. Baptista Ricciolus in sua Chronologia Reformata tom. 3. *Indice II. Verb. Martinus Lutherus*, etiam nonnulli velint, illum ab incubo cacodæmone ex dicta Margarita genitum fuisse: Abraham Bzovinus Anno 1517. num. 7. addens, quod prædicti Patris sui cognomen erat *Lottor*, significans hominem securam, seu impurum, aut nebulonem, idè ipse Martinus voluit cognominari *Luther*, quod Germanica lingua sonat purum, seu lucidum. Puerulus ad addiscendas Litteras missus Magdeburgum, erat ita pertinax, & impetuosis, ut Præceptoris opus esset illum frequenter verberare. Linguam latinam & doctus Philosophiæ studuit Ilenaci, & Erphordiz; ubi quadam die à periculossimo fulminis ictu perterritus, emissio Voto capellendæ religiosæ vitæ Augustinianum Ordinem ingressus est Anno 1504. ætatis suæ 21. & facta professione, Theologiæ navavit operam; at in arguendo, ac disputando adeo elati,

elati, & vehementis erat ingenii, ut aliis per superbiam se praeferret, merum virus sapientiae ejus lingua funderet, ejusque aculeos, & morsus vix quicquam etiam amicorum potuerit effugere, nec vereretur, Divum Thomam, aliosque Scholasticos Doctores inter docendum carpere, & fugillare. Interim publicata per PP. Dominicanos plenaria Indulgentia, à summo pontifice concessa facientibus eleemosynam pro restauranda Principis Apostolorum Basilica, iratus Lutherus, eo quia PP. Augustiniani erant soliti collectores hujusmodi eleemosynarum, impugnavit Indulgentiarum valorem, & Romae condemnatus erupit Anno 1517. in multiplices haeresees, quas simul collectas refert Salesius d. S. Inquisit. libr. 3. cap. 18. Regula 288. à n. 36. & seqq. in ejus capitulo Daemonem insidentem vitum fuisse à Maximiliano Caesare testantur scriptores relati à Raynaldo ad Annum 1521. num. 42. Religioso habitu deposito Lutherus ipse sibi in uxorem assumpsit Monialem nomine Catharinam de Bare, quae etiam fuerat Abbatisa. Idem Raynald. Ann. 1523. num. 71. & Anno 1525. num. 52. & 53. Nullum erat vitiorum genus, quod non exercebat, solitus dicere; Concubitus tam necessarius esse homini, quam cibum. Cornel. à Lapide in Epist. ad Roman. cap. 1. sub. vers. 26. Tandem infensus tum Ecclesiae, tum Principibus, ac Magistratibus, cum catholicam fidem, ac publicam pacem suis haereseibus per totam Germaniam irreparabiliter offendisset, nocte antedie 17. Februarii Anni 1546. & ejus vitae 63. migravit inopinatus ad inferos, antea bene potus in cena, & dormiens suffocatus, ut creditur à Diabolo. Ricciolus ubi supra; & ex Bzovio, Genebrardo, & aliis Cornelius à Lapide in Apocalypsi. cap. 19. Vers. 21. addens, quod ejus funus magna corvorum turba comitata est, ac etiam ingens demoniorum numerus, relictis energumenum corporibus, ut nonnulli ex ipsis nefandis spiritibus glorianter confessi sunt, reversi in eadem energumenum corpora, completo Lutheri funere; idemque referunt Tilman Brandebach lib. 7. Sacrar. Collat. cap. 39. & Menoch. in Storeis part. 4. Centur. 7. cap. 95.

Quintum tandem, & ultimum argumentum, quod erat ipsius Lutheri libr. de Captivitate Babylon. de Extrema Unct. nec non Calvinii lib. 4. Instit. cap. 19. §. 18. quos recenset Emin. Card. de Lauræa d. disp. 11. sub. num. 8. facile resolvitur, respondendo, S. Jacobum Apostolum non fuisse institutorem hujus Sacramenti, sed ejusdem promulgatorem, ut ait Concil. Trid. d. sess. 14. de eodem Sacramento; & ideo virtutem conferendi gratiam, remittendi venialia, & aliquando sanandi corpus ei concessit Christus Dominus, à quo fuit institutum; non autem Apostolus, à quo fuit promulgatum; ut ante Tridentinum Concilium docuerunt illa duo luminaria magna Scholasticae Theologiae S. Thomas in 4. Sent. dist. 23. & Scotus eod. loco. quaest. Unice. A. Et est notabilis illa observatio, quem facit Lindanus in sua Panoptia lib. 4. cap. 96 quem refert Mastrius d. disp. 6. num. 12. quod scilicet, antequam Divus Jacobus scriberet dictam Epistolam, Sacramentum Extremae Unctionis erat in usu apud fideles; quibus jam traditum fuerat per praedicationem Apostolorum. Igitur Divus Jacobus non fuit Auctor hujus Sacramenti, neque illud instituit; sed primus fuit, qui ipsum scripto promulgavit, cum antea viva voce ab eodem Apostolo, tum ab Apostolis aliis fuisset promulgatum,

& practicum cum fidelibus infirmis tanquam institutum à Christo, à quo iisdem injunctum, & praeceptum fuerat, ut idem Sacramentum fidelibus praedicarent, & de eo illos instruerent, et in gravi infirmitate ipsum reciperent; prout jam multo tempore antequam scriberetur Epistola D. Jacobi, in quacunque Orbis parte, ubi se contulerant Apostoli, faciebant & practicabant.

Et hic studiosus Lector observare non praetermittat, quod haec Epistola Canonica Divi Jacobi scripta est post editam Epistolam Divi Pauli ad Romanos; cum enim in ea mirè fuisset exaltata, ac commendata fides in Christum, & depressa opera Legis Moysae; inde ansam acceperunt Simon Magus, Menander, Carpocras, & alii haeretici sequaces docendi bona opera non esse necessaria profuturibus fidem Christianam; prout suo tempore denuò praedicarunt Lutherus, & Calvinus; ideo S. Jacobus Apostolus, ac etiam Divus Petrus, ac S. Joannes, suas scripserunt Epistolas, ut fideles certos facerent de bonorum operum necessitate, ut notat Cornelius à Lapide, & Tiranus in Prooemio ejusdem Epistolae Divi Jacobi. Porro Epistola D. Pauli ad Romanos scripta fuit post annum à morte Christi vigesimum sextum, ut probat idem Tiranus in Chronica. Sacra. cap. ult. d. ann. 26. Igitur non est credendum, quod fideles Christiani, qui in tot Orbis partibus baptizati fuerunt per annos viginti sex, & ultra ab Apostolis, & eorum discipulis, caruerint hoc Sacramento Extremae Unctionis; sed contra tenendum omnino est, quod Apostoli, sicut & alia Sacramenta, illud docuerint, & jugiter administraverint, juxta traditum sibi praeceptum à Christo; etsi de illo nullus mentionem fecerit in scriptis, nisi S. Jacobus in sua Epistola Canonica post annos 27. vel 28. à morte Christi conscripta.

DECISIO LXIII.

ARGUMENTUM.

Disputatur Ubi & Quando Sacramentum Extremae Unctionis sit à Christo Domino institutum? Referuntur duae opiniones. Inquiritur, An Unctio, quam faciebant Apostoli Marc. 6. 13. fuerit solum miraculosa, an etiam Sacramentalis? Rationes pro, & contra. Concluditur, hoc Sacramentum fuisse institutum à Christo post ejus Resurrectionem. Docetur, cur SS. Evangelistae de eo expresse non scripserint?

SUMMARIUM.

- 1 Sacramentum Extremae Unctionis ubi, & quando sit à Christo Domino institutum?
- 2 Missio Apostolorum ad sanandos infirmos unctione olei de qua Marc. 6. 13. an fuerit institutio hujus Sacramenti?
- 3 Nullus à Christo sanatus in corpore, qui non fuerit etiam sanatus in anima.
- 4 Apostolo quando sint ordinati Sacerdotes?
- 5 Unctio cum oleo, quam faciebant Apostoli Marc. 6. 13. erat miraculosa, non Sacramentalis ex communi opinione DD.

6. Unctio

6 Unctio prædicta fuit instituta Sacramentalis tunc, sed non pro tunc. Quod declarat.

7 Sacramenta non dantur non baptizatis.

8 Extrema Unctionis Sacramentum institutum est à Christo post ejus Resurrectionem, Rationes duæ num. 9.

10 Apostoli quando sint consecrati Episcopi?

11 Evangelista cur non meminerint expresse Sacramenti Extremæ Unctionis?

Attenta itaque certa Institutione hujus Sacramenti à Christo Domino facta, disputant Scholastici, ubi, & quando Christus Dominus illud instituerit? & circa hoc quæsitum duæ sunt præcipuæ Theologorum opiniones.

Prima est, quod Christus Dominus illud instituerit, quando misit Apostolos ad prædicandum cum potestate sanandi infirmos per sacram olei unctionem, ut legitur apud S. Marcum cap. 6. Vers. 13. *Et ungebant oleo multos egros, & sanabant.* Videtur enim dicendum, quod Apostoli uterentur ea unctione ex præscripto Christi non tantum ad salutem corporum, sed præcipue ad salutem animarum, quæ potissimum per hæc miracula à Christo intendebatur; ex ea communi Sanctorum Patrum sententia, quod Christus nullum sanaverit in corpore, cui etiam non concesserit salutem in anima, ut patet de Paralytico per Christum sanato in probatica piscina Joan. 5. 14 cui post sanitatem corporis restitutam dixit: *Ecce jam sanus factus es: jam noli*

amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Et idem constat de cæco illuminato Joan. 9. 36. quem postquam Christus illuminavit in oculis corporalibus, spiritualiter illuminavit in mente, dum illum ad credendum in Filium Dei induxit, dicens: *Tu credis in Filium Dei? Respondit ille & dixit: Quis est Domine, ut credam in eum? Dixit ei Jesus, & vidisti eum, & qui loquitur tecum ipse est.* At ille ait: *Credo Domine; & prociens adoravit eum.* Itaque cum illa Unctio, quam adhibebant Apostoli ad sanandum ægros præsumatur ordinata tum ad sanitatem corporum, tum ad salutem animarum, eo tempore videtur tenendum, quod fuerit à Christo Domino hoc Sacramentum Extremæ Unctionis institutum; ut ex DD. antiquis opinati sunt Beda, Theophylactus, Lyranus, Dionysius Carthusianus, & alii relati per Cornelium à Lapide in Commentar. D. Marci d. cap. 6. Vers. 13. & per Tirinum ibid. ac Barradam tom. 2. in Evangel. libr. 9. cap. 14. in fine. & ex DD. modernis censuerunt Alphonsus à Castro, Maldonatus, Franciscus Lucas, Richelius ibid. citati & Nugnus in 3. p. D. Thom. 9. 29. Supplementi diff. 2.

Porro huic opinioni quatuor sunt, quæ indissolubiliter refragantur. Primum, quod solus Sacerdos est minister hujus Sacramenti Extremæ Unctionis. Sed Apostoli eo tempore non erant Sacerdotes, quia tales ordinati sunt à Christo tantummodò in ultima Cæna, quando instituta Eucharistia, dedit eis potestatem consecrandi dicens: *Hoc facite in meam commemorationem.* Alterum, quod tunc Apostoli ungebant oleo illo etiam non baptizatos, & non moribundos: At Extrema Unctio instituta est tantum pro baptizatis, ac moribundis. Tertium, quod omnes uncti ab Apostolis sanabantur, & hoc non operatur semper Sacramentum Extremæ Unctionis, cujus infallibilis effectus est salus animæ per remissionem Venialium, & robur mentis; sanitas verò corporalis est incerta, & conditionata, quatenus profutura sit animæ salutis. Quartum, quod Tridentinum Concilium d. sess. 14 de Extr. Unct.

ait, per illam Unctionem adhibitam ab Apostolis fuisse quidem insinuatum hoc Sacramentum; insinuatio autem non est institutio, sed typus, prælium, & quædam adumbratio futuræ Institutionis; prout baptisimus Joannis adumbrabat & præfigurabat Sacramentum baptismi instituendum; ut latius confiderat Maltius in 4. sent. d. disp. 6. sub. num. 16. Neque ponderosa est responsio, quod tunc Christus dispensaverit cum Apostolis, ut ipsi possent ministrare hoc Sacramentum, quamvis non essent Sacerdotes, & quod etiam non baptizatis possent illud conferre; quia hæc repugnant recto ordini Sacramentorum, quæ danda veniunt à propriis Ministris, & solum iis, qui ingressi sunt in Ecclesiam per baptismum janua aliorum Sacramentorum; sine quo homines non sunt capaces receptionis gratiæ, & remissionis peccatorum, effectus principalis Extremæ Unctionis, quæ est Sacramentum. Ideo concludendum videtur, Unctionem illam, quam tunc dabant Apostoli, & de qua scribit S. Marcus d. cap. 6. Vers. 13. fuisse quamdam Unctionem miraculosam tantum, ad sanitatem corporum conferendam; non autem Sacramentalem, ut sentit Suarez tom. 4. in 3. part. D. Thom. d. disp. 39. sect. 2. n. 4. Cornelius à Lapide Comment. in S. Marcum d. cap. 6. Vers. 13. & Tirinus ibidem. Gonet tom. 5. tract. 6. disp. 1. num. 17. Layman d. libr. 5. tract. 8. cap. 1. num. 2. Billus in Hierurgia tom. 1. Verb. Extrema Unctio num. 244. §. 2. & Maltius d. disp. 6. num. 15. Vers. Verum.

Ut has difficultates effugiat, & à prædicta prima opinione non discedat Emin. Card. de Lauræa d. disp. 11. de Extr. Unct. num. 77. eam recipit cum hoc temperamento, quod scilicet fuerit instituta Unctio Extrema Sacramentalis, tunc, sed non pro tunc; id est, eo tempore, quando Apostoli missi sunt prædicare, & sanare infirmos unctione olei, ut refert S. Marcus d. cap. 6. Vers. 13. fuerit realiter institutum à Christo hoc Sacramentum; sed non pro tunc administrandum, ab eis neque in usu deducendum, quia tunc neque ipsi erant Sacerdotes, nec auditores erant tunc subiecta capacia, quia nondum erant baptizati, & sine baptismo recipere non poterant alia Sacramenta, cap. Si Presbyter 1. q. 1. cap. Veniens De Presbytero non baptizato. Propterea relevatus fuit usus hujus Sacramenti tempore congruo, nempe postquam fuerit publicatus baptismus, & in usu ductus; at ejus institutio probabiliter credi potest facta antecedenter, quando Apostoli ministrabant illam Unctionem Olei curativam, de qua Marcus cap. 6. Vers. 13. & hac de causa cautè, ac prudenter dictum est à Tridentino Concilio d. sess. 14. de hoc Sacramento, apud Marcum fuisse insinuatam, per Jacobum autem Apostolum, fidelibus commendatam, ac promulgatam, intelligendo per promulgationem praxim, & usum Sacramenti post Ascensionem Domini; per insinuationem verò ejus realem institutionem ante passionem Domini, ab eo, ut supra factam. Hæc de prima opinione.

Secunda opinio est, quod hoc Sacramentum fuerit institutum à Christo Domino post ejus resurrectionem statim ac instituit Sacramentum Pœnitentiæ; videlicet, quando dedit Apostolis potestatem remittendi peccata, per illa Verba Joan. 20. *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis:* tunc enim successivè Salvator instituit etiam Sacramentum Extremæ Unctionis; quod propterea censetur consequens Sacramentum Pœnitentiæ, & vocatur à Tridentino Concilio d. sess. 14. *Pœnitentiæ consummativum* ac,

veluti

veluti complementum. Ideo sequitur evidenter, & videtur satis probabile, quod Extrema Unctio Sacramentalis non sit instituta ante Sacramentum Pœnitentiæ, ne dicamus, accessorium præcessisse principale, sed statim Sacramentum Pœnitentiæ. Ratio hujus secundæ opinionis duplex est: Una, quia cum hoc Sacramentum supponat in Ministro potestatem remittendi peccata; hanc Christus non dedit Apostolis, nisi post Resurrectionem per supradicta Verba Joann. 20. Quorum remisistis peccata &c. quod nos fufius examinavimus in Decisionibus de Pœnitentia Decis. 12. num. 2. & 3. Ergo neque Extremam Unctionem instituit ante ejusdem potestatis traditionem. Altera, quia materia hujus Sacramenti est Oleum ab Episcopo consecratum, ut probavimus infra Decis. IV. Sed Apostoli non fuerunt ordinati Episcopi ante ultimam cœnam; ergo neque ante ultimam cœnam Extrema Unctio fuit instituta siquidem licet certum sit Apostolos fuisse à Christo ordinatos Episcopos, ut testatur S. Clemens Papa Primus

lib. 8. Const. Apostolic. cap. ult. Sed non habemus expressum tempus, in quo fuerint ordinati Episcopi; & magis communis sit opinio, fuisse ordinatos Episcopos in ipsa ultima cœna, ut tenet idem Eminentiss. Cardin. de Lauræa in 4. Sent. d. tom. 4. disp. 7. num. 72. colligitur dicta secunda ratio, quod scilicet Extrema Unctio non fuerit ante Passionem Domini instituta: cum adhuc Apostoli obtinuerent characterem Episcopalem neque facultatem consecrandi materiam ejusdem Extremæ Unctionis. Igitur probabilius censetur, fuisse institutam post Christi passionem scilicet successivè post institutum pœnitentiæ Sacramentum; ut dissertunt, & concludunt Suarez d. tom. 4. in 3. p. D. Thoma disp. 39. Sect. 2. n. 5. Aversa de Extr. Unct. quæst. Unica Sect. 1. Layman a. lib. 5. tract. 8. cap. 1. num. 2. Gonet d. disp. 1. n. 18. Amicus, Aretinus, Hiribarnes, & alii recentiores, quos citat, & sequitur Mastrius d. disp. 6. n. 14. in fin. cum quibus concordat Hermes Theologicus tom. 8. cap. 9. Vers. Quando verò.

Sed dicet aliquis, cur Sancti Evangelistæ non meminerunt expressè, ac distinctè institutionis hujus Sacramenti Unctionis Extremæ? Huic instantiæ respondet Mastrius d. disp. 6. num. 17. his verbis: Evangelistæ solliciti fuerunt in iis Sacramentis recensendis, quæ ad salutis necessitatem pertinent; & ad Ecclesiæ dispositionem, ejusque à reliquis sectis distinctionem: hoc autem Sacramentum non est ad salutem necessarium, sicut neque Confirmatio. Imò neque materia, & forma Sacramenti Ordinis habentur distinctè apud Evangelistas, & tamen hæc tanquam à Christo instituta acceptantur ab Ecclesia. Sic ergo in proposito perpetua traditione Ecclesiæ, & usu apud Græcos, & Latinos constat Extremam Unctionem esse Sacramentum à Christo Domino institutum; plura quippe sunt, quæ Christus ore tenus per Apostolos tradidit Ecclesiæ, ut colligitur ex cap. 1. Act. ubi Christus dicitur apparuisse Discipulis per dies quadraginta, & cum eis convalescens de Regno Cælorum fuisse locutus, instruens, & erudiens eos de omnibus ad Ecclesiæ gubernationem pertinentibus. His consonant ea, quæ scripta reliquit ipsemet Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 8. sic dicens: Non omnia, quæ tenuit, ac tenet Ecclesia, habentur in scriptura; sed ex eis multa per traditionem accepta sunt. Et hic fuit Calvinus error lib. 4. Instit. cap. 8. §. 8. quem accepit à Manicheis, & Marcionitis, dicentibus solum verbum scriptum esse ad salutem necessarium. Contrarium Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

definierunt Concilia, & Patres, nimirum non omnia in verbo scripto haberi, sed multa in traditionibus; Ecclesia enim traditione, & autoritate regitur ex dist. 11. cap. Catholica: & Christianos non esse, qui traditiones non recipiunt, docuerunt Damascus Episc. 2. Marcellinus Episc. 1. Syricus Episc. 4. dist. 12. cap. Rideliculus est, & Concilium Constantinopolit. 4. cap. 1. Senonensis. cap. 5. ac Treverensis. cap. 4. Idem repetit sub num. 35. subdens: Non posse de Institutis à Christo solidius assignari fundamentum, quam traditionem eorum, qui cum eo sunt conversati, & per manus ad suos veros successores transmiserunt. Igitur quamvis non sit ab Evangelistis notatum expressè tempus, quo fuit à Christo institutum Sacramentum Extremæ Unctionis, cum illud ab Apostolis fuerit practicum, & per traditionem ad successores Episcopos, ac fideles transmissum præter promulgationem in scriptis de eodem per Divum Jacobum factam, certum sumus de vera ejus Institutione, etiam ante Passionem Christi, an post ejus Resurrectionem emanaverit, Scriptura Sacra non dicat.

DECISIO LXIV.

ARGUMENTUM

Traditur definitio Sacramenti Extremæ Unctionis, cujus materia est Oleum olivarum ab Episcopo consecratum. Explicantur sex genera Oleorum, & ostenditur, aliud esse Oleum Nominale: aliud Naturale: aliud Artificiale: aliud Supernaturale: aliud Infernale: aliud Sacramentale. Circa omnia prædicta variæ eruditiones habentur, præcipuè de bonitate, & usu Olei naturalis: de Obligatione solvendi Decimam de ipso. De Lucernis perpetuis antiquorum. De Oleo, quo Reges Francorum inaugurantur. Et de aliis miraculis multis.

SUMMARIUM.

- 1 Definitiones aliæ Physicæ, aliæ Metaphysicæ, aliæ Quidditivæ, aliæ Quietativæ.
- 2 Definitio Sacramenti Extremæ Unctionis tradita à Scoto.
- 3 Oleorum genera sex.
- 4 Oleum Nominale quale sit: Exempla tria.
- 5 Olei, seu Olii fluminis descriptio, item pisces.
- 6 Olea ex fontibus nascentia, seu potius aqua crassa, & sulphurea.
- 7 Olea Balenarum, Thynnorum, & aliorum magnorum piscium.
- 8 Oleum naturale est verum Oleum factum ex olivis. De eo notabilia quatuor.
- 9 Oleum non contrahit contagium, prout neque Panis neque Vinum.
- 10 Matthæus Veglenfis Min. Conv. Theologus Publicus Paduæ laudatus.
- 11 Olei usus quadruplex. Et qui?
- 12 Cardinalis de Nores Canotaphia Pisana commendata.
- 13 Decima debetur Parocho de Oleo olivarum noviter plantatarum.
- 14 Oleorum artificialium species innumera.
- 15 Nardino oleo, ac balsamo Odoratissimo olim lampades Ecclesiarum nutrebantur.

O

16 Lucerna

- 16 *Lucerna antiquorum inextinguibiles. Exemplum de repertis in Sepulchris.*
- 17 *Olea supernaturalia, seu miraculose orta. Exemplum de eorum productione; tum de eorum operatione.*
- 18 *Francorum Reges oleo Supernaturali inaugurantur.*
- 19 *Olea miraculosa in danda sanitate. Exemplum de Oleo Lampadis B. Felicis Capuccini.*
- 20 *Oleum Variolis, ac morbilis est adversum.*
- 21 *Infernale Oleum, quo soga, ac Stryga inunguntur. Exemplum curiosa de his.*
- 22 *Sacramentale oleum quale sit ejus veneratio apud antiquos fideles: Odium apud hereticos.*
- 23 *Oleorum Sacrorum dispensatio signum Cathedralitatis.*

Post quam probavimus existentiam ac Institutionem Sacramenti Extremæ Unctionis, opus est ejusdem Sacramenti definitionem tradere. Circa quam observare licet quod scribit Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. de Extrem. Unct. art. 2. & Matrius d. disp. 6. num. 18. videlicet definitiones assignari vel physice tantum quando assignantur partes Sacramenti physice solummodo; & hoc modo definitur hoc Sacramentum, ut sit Unctio facta oleo benedicto in eis partibus corporis, ubi precipue quinque organa sensuum vigent, sub præscripta verborum forma. Vel proponi tantum Metaphysice tradendo solum genus, & differentiam; & sic definiunt illud, quod sit, Signum rei sacræ, quo aliquæ partes corporis infirmi unguuntur oleo benedicto sub præscripta verborum forma juxta Christi institutionem, ad salutem animæ, & corporis. In qua definitione ly Signum Rei sacræ stat loco generis, in quo Extrema Unctio convenit cum cæteris Sacramentis; reliqua autem verba stant loco differentie, quia per ea ab aliis distinguitur. Vel dari definitionem quidditativam, quæ contineat omnes terminos relativos, & hoc modo dicitur, quod Extrema Unctio est Sacramentum ex Sacra Unctione Olei, & prece Sacerdotis confectum, & ad salutem mentis, & corporis agrotantis hominis divina institutione ordinatum. Et in hac definitione habentur omnes relationes, quæ concurrunt in hoc Sacramento tam circa ejus institutionem, quàm circa materiam, formam, ministerium, subjectum, & effectus; quibus omnibus attentis resulat quidditas, ac ratio essentialis hujus Sacramenti. Tandem proponi alias definitiones Quætitivas appellatas, quæ potius sunt descriptiones declarantes omnia necessaria ad conficiendum Sacramentum, & ad ejus naturam, atque operationem intelligendam; & juxta hunc sensum Extremæ Unctionis Sacramentum definitur à Scoto in 4. 2. Sent. dist. 23. quæst. Unic. B. quod sit Unctio hominis infirmi penitentis facta in determinatis partibus corporis à Sacerdote simul verba certa cum intentione debita proferente, ex institutione divina efficaciter significans curationem finalem Penialium, cum oleo consecrato ab Episcopo. Hæc definitio exacta, & completa est, utpote explicans omnia, quæ ad hoc Sacramentum requiruntur. Si quidem ly Unctio in determinatis partibus corporis est materia proxima. Ly à Sacerdote designat Ministerium. Ly verba certa &c. demonstrant formam. Ly hominis infirmi &c. indicant Subjectum, seu suscipientem. Ly ex institutione divina innuunt causam efficientem. Ly Curationem finalem Penialium important causam finalem; & ly Cum oleo conse-

crato Materiam remotam ejusdem Sacramenti, ut infra distinctè declarabimus.

Interim cum materia remota Extremæ Unctionis sit Oleum, ne pigeat studiosum lectorem discernere sex genera Olei: aliud enim Oleum est Nominale: aliud Naturale: aliud Artificiale: aliud Supernaturale: aliud Infernale: & aliud Sacramentale.

Oleum Nominale est illud, quod potitur tantum hoc nomine Olei; in substantia autem non est Oleum; & de hoc genere tria dantur exempla: Unum fluminis Olei, quod etiam nuncupatur Ollius; & est fluvius Italiae oriens ex montibus Rhetie, ac Vallis Tellinae per Territorium Brixianum in Lacum Sebinum fluens, & ex eo emissus, ac per Cenomanos currens quasi agros Bergomensis, Cremonensis, & Cremonensem à Brixienſi separans; nec non Dominium Venetum à Mediolanensi Ducatu dividens; ac Ducatum Mantuanum ex aliqua parte rigans, in Padum labitur apud Burgumfortem, medio fere intervallo inter Mantuam, & Vastallam. Gualdus in relat. status Mediolan. part. 1. pag. 175. & Ferrarius in Lexic. Geographic. Verb. Ollius; ex hoc flumine optimas Trutas nasci præfatus Gualdus testatur. Secundum exemplum est diversorum fontium, quorum latices vocantur Oleum, quia ex his ardent lucernæ; verè tamen sunt aquæ crassæ, ac sulphureæ, in quibus ignis pabulum reperit; & de his meminit Plinius in Natur. Hist. lib. 31. cap. 2. referens hujusmodi fontes reperiri in Cilicia, in Æthiopia, in India, nec non Ecbatane. Tertium Exemplum est Olei balnearum, thynnorum, aliorumque magnorum piscium, de quibus differit Boterus in Relat. Univ. Orbis part. 1. vol. 2. lib. 1. pag. 190. ubi ait, Japponenses non habere Oleum, nisi illud quod extrahunt è Balanis ad maris littora projectis: at verè illud non est Oleum, sed pinguedo eorumdem piscium; ideo idem Boterus ibidem part. 6. in Relatione Hispaniarum pag. 622. subdit de Regno Galitiæ; quod ejus Incole in littore Oceani piscantur cete grandia, quorum carnem sale condiunt ad vescendum, de pinguedine autem faciunt Oleum ad accendendas lucernas, & ad tingendos pannos; minimè enim valet ad esum; ex quo cumque autem cete, etsi parvo, extrahunt saltem libras duas mille Olei, Consimile exemplum scribit Sebastianus Bizzozeri in Viridario lib. 3. cap. 2. pag. 26. narrans, S. Philibertum Abbatem tempore Clodovei Regis Francorum construxisse Monasterium penes Rhodumna Oppidum Gallie; in quo Monachi sanctissime vivebant, & piscantes in vicinum mare, pisces adeo ingentes capiebant, ut ex eorum pinguedine Oleum facerent pro lucernarum lumine. Itaque hujusmodi Olea nominetend Olea sunt; in substantia autem vel pinguedo piscium, vel aqua crassa ac sulphurea.

Oleum Naturale est verum Oleum, quod conficitur ex olivis, & ejus inventorem fuisse Aristum Atheniensem, qui molam Oleariam ad præmendas Oleas, & ex eis extrahendum succum edificavit, testatur Plinius lib. 7. cap. 56. Sed antiquius inventam fuisse artem conficiendi naturalis Olei dicendum est, tum quia ante diluvium erant olivarum arbores, quarum ramum columba in ore ad Noe portavit in Arcam Genes. 8. 11. tum etiam quia Isaac benedicens filium suum Jacob, ait: Det tibi Deus de rore Cæli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti, vini, & olei. Genes. 27. 29. De oleo naturali quatuor notabilia ex probatis auctoribus sunt

sunt colligenda. Unum circa ejus bonitatem, nempe quod oleum novum melius est, quam vetus, ad differentiam Vini, quod eò melius, quod vetustius. Plinius lib. 15. cap. 2. addens, quod oleum Italicum tenet inter aliarum regionum olea principatum; sed contradicit Chastanæus in *Catalog. Glor. Mundi* part. 12. consider. 87. affirmans, quod excellentiora sunt olea, quæ sunt in Gallia, & præcipue in agris Provinciæ, & Narbonæ. In laudem quoque bonitatis olei natat Zacchias in *Q. Q. Medicolegal. lib. 3. tit. 3. qu. 4. num. 29.* Oleum nunquam contrahere contagium, prout neque panem, neque vinum; neque acetum, neque aromata, quæ omnia tempore pestis de cuiuscunque manu abique timore recipi possunt; non autem vasa, in quibus deferuntur; ab eorum enim contactu est cavendum; ut mihi afferebat P. M. Matthæus Veglenfis Ordinis Minorum Conventualium Sancti Francisci, eximius, publicusque Theologiæ Professor in hoc Gymnasio Patavino, olim Præceptor meus, qui grassante peste Anno 1630. hic Patavii se sanum servavit, & illæsum, à contactu Vasorum, in quibus sibi cibi deferabantur, abstinendo. Alterum notabile est circa olei Usus, qui Quadruplex est nempe in cibis, in luminibus, in medicinis, & in conficiendis unguentis ad refocillationem corporis nec non ad delicias. Cornel à Lapida *Comment. ar.* 12. in *Proverb. Salomon. cap. 21. Vers. 20.* His addendus est alius usus, qui apud Paganos vigeat, fundendi scilicet Oleum super Victimam, quas coram Idolis suis cremabant, de quibus cecinit Virgilius 6. *Aneid. Vers. 252.*

*Tum Stygio Regi nocturnas inchoat aras,
Et solidæ imponit taurorum viscera flammis,
Pingue superque oleum fundens ardentibus ex-*

13 *tis.* Quem usum recenset, & latius narrat Eminentiss. Cardin. de Nores in *Enotaphiis Pisanis Dissert. 3. cap. 5.* ubi de huiusmodi antiquitatibus eruditiones plurimæ. Tertium notabile olei naturalis est circa tres ejus singulares proprietates, nempe illuminationem, quia est pabulum ignis, quo illuminamur in tenebris; alleviationem, dolores enim plagarum unctione olei mitigantur; ideo Samaritanus infudit vinum, & oleum in vulnera illius, quem latrones semivivum reliquerant, *Luc. 10. 34.* Et proprietatem enativam, qua oleum stat desuper in omni alio liquore, quia habet multum acritatis & parum terrefactitatis. Ita Geminian, de *Similitud. lib. 3. c. 16.* & Corne, à Lapid. in *Genes. cap. 28. Vers. 18.* qui moraliter, seu tropologicè applicat has proprietates veræ devotioni, quæ illuminat hominem ad cognoscendū suum verum finem, qui est Deus; facit sufferre tribulationes cum hilaritate; & sublevat cor ad desideria cælestia. Quartum tandem notabile circa oleum est, quod conflatum ex olivis noviter plantatis obnoxium est solutioni Decimæ, si fundus solitus sit Decimam solvere de frugibus in eo nascentibus, ut decisum est à Rota part. 5. recent. Decis. 591. quæ magistralis est, & omnino videnda, ubi quis prætetat, de aliquo particulari fructu non esse Decimam solvendam; siquidem præscriptio non solvendi Decimam de aliqua specie fructuum non habet locum contra Decimatorum ex causa universalis, qualis est Parochus, ut docent Barfabia de *Jure Eccl. Univ. lib. 3. cap. 30. §. 2. num. 61.* Burattus Decis. 572. num. 12. Bichius Decis. 322. Pergrinus in *Decis. Patavinis Decis. 143. num. 23.* Novissima Rota Romana part. 18. recent. tom. 1. *Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.*

Decis. 323. & tom. 2. Decis. 582. Quod dictum sit in gratiam exercentium curam animarum, & laborantium in assistentia infirmorum, occasione præsentis digressionis circa naturam olei naturalis.

Oleum Artificiale format tertium genus oleorum, circa quod plura dici possent, quia plurimæ sunt 14 species olei artificialis, quæ conficiuntur ab Aromatariis, & Alchimis, non solum ex herbis, floribus, & fructibus arborum; sed etiam ex bladis, leguminibus, nucibus, amygdalis, castaneis, & scorpionibus, de quibus omnibus, & aliis innumeris speciebus differit Plinius *Nat. Hist. lib. 15. cap. 7.* Dominicus Auda in *Praxi Aromatariorum pag. 236. & seqq.* & Fr. Franciscus à Buscho de Valledoblade hujus Patavinæ Diocesis Minorita Capuccinus in *sua Praxi Infirmary tract. 6. observ. 17.* Porro circa hæc olea artificialia duo sunt notatu digna: Unum est, quod antiquitus tanta erat pietas Regum, ac principum erga Divinum cultum, ut olei nardini, 15 odorissimi balsami, ingentem quantitatem Ecclesiis dono darent, in earum lychnis ardendi; ut testantur Binnius tom. 1. *Concil. part. 1. in vita Silvestri,* & Anastasius Bibliothecarius in *Benedicto III.* cum quibus concordat S. Paulinus Nolanus *Natali sexto S. Felicis* ita canens:

*Martyris hi tumulum studeant perfundere Nardo,
Et medicata pio referant unguenta Sepulchro.*

Alterum notandum est quod sciverint antiqui tanto artificio Oleum componere, ut positum in lucernis intra sepulchra, illas faceret inextinguibiles, & reddere semper vivas, ac ardentes. De his lucernis plura leguntur exempla: siquidem scribit Augustin. in *lib. 21. de Civit. Dei cap. 6.* tempore suo repertam fuisse lucernam in quodam Sepulchro ardentem, quæ ex inscriptione ibi posita arserat annos mille quingentos, Panciroli in *lib. 1. repert. & deperitior. in tit. de igne incombustibili* narrat tempore Pauli Papæ III. Romæ in tumba Tulliolæ Ciceronis filiae inventam fuisse lucernam ardentem, quæ tamen ex ingressu aeris statim perijt. Noster Canonicus Scardeonius Patavinus *lib. 1. class. 3. ult. refert, in Terra Atheistis hujus Patavinæ Diocesis in sepultura cujusdam Elibii fossiles consimilem lucernam ardere reperisse, quæ ab annis mille quingentis supra fuerat accensa. S. Augustinus cit. lib. 21. de Civit. Dei cap. 6.* testatur de alia lucerna ardente coram Veneris Statua; quæ quamvis exposita aeri, pluvii, ac ventis durabat inextinguibilis. Plura alia exempla allegantur à Liceto anno 16 Philosophiæ lectione in hoc Publico Patavino Lyce, dum ego studens juvenis essem, in *lib. De reconditis antiquior. Lucernis. Volateran. lib. 33. Bocacius lib. 12. de Genealogia Deorum cap. 67. & alii, quos refert Arelus tom. 5. lib. 5. Impres. 133. & num. 30. & seqq.* ubi examinat, an prædictæ lucernæ perenni flamma arderent Dæmonis arte, vel potius existentia Philosophica naturali, & licita, cujus nos notitiam deperdimus; quem curiosi legere non detrectent super modo possibili conficiendi huiusmodi Oleum artificiale.

Oleum autem Supernaturale illud est, quod supra vires naturæ procedit ex miro miraculo, ac absoluta Dei omnipotentia. Huiusmodi olei duo 17 assignantur genera, quatenus circa illud duo reperiuntur miracula, unum in prædicti olei supernaturalis productione; alterum in ejusdem operatione. Productio olei supernaturalis, & miraculosa fuit illa, quam fecit Eliseus ad favorem pauperis viduæ, non habentis nisi parum olei, quod Elias infudit

infudit in vasa plurima; eaque omnia implevit, ut legitur 4. Reg. 4. 5. utique ex miraculo, Deo intime illam quantitatem per creationem augente, ut loquitur Salianus ad *Annum Mundi* 3124. num. 19. Pariter fuit miraculosa illa olei productio, quæ Romæ anno tertio Cæsaris Augusti visa est, dum è *Tabernâ* meritoria trans *Tiberim* oleum è terra erupit, fluxitq; toto die sine intermissione, ut notat Eminentiss. Cardin. Baronius, & ejus compiler Spondanus in *Apparatu Annal.* num. 14. ad significandam scilicet Redemptoris Nativitatem. Idem notavit Cornel. à Lapide in *Cantic. 1. Vers. 2. in 3. sensu pag. 15.* ubi ait, quod illud oleum significabat jam Christum nasci, qui oleum suavitatis, clementie, & gratia spargeret per totum Orbem. Affinis huic etiam illa olei est emanatio è Cruce Domini nostri Jesu Christi, de qua testatur Beda *Epir. de locis Sanctis cap. 20. in fin.* relatus ab eodem Spondano ad *Annum* 598. num. 4. Item quod scribit Sebast. Bizozeri in *Viridario libr. 3. cap. 2. pag. 31.* de Sancto Spiridione Archiepiscopo Trimituntino in Cypro, qui cum vidisset Lampades Ecclesiæ ex defectu olei morientes, oravit ad Dominum; & adeo crevit oleum in lampadibus, ut superflueret, atque oporteret, valibus suppositis ipsum colligere. Supernaturalis quoque est olei productio è reliquiis Sanctorum scatens, ut de brachio S. Viti martyris coronati Anno 287. cujus festum celebratur die 15. Junii, scribit Matrius in *Schola Christi cap. 41. pag. 376.* nec non è Sacris Lipsanis Sancti Joannis Eleemosynarii, Sanctique Nicolai Myrensis, de quo Hymnus Breviarii Tolentani canit:

Cujus Tumba fert oleum,
Matres oliva nesciunt:
Quod natura non protulit,
Marmor sudando parit.

Prout etiam è Sepulchro Sancti Geminiani Antistitis Mutinensis, de quo in ejus Ecclesia sic canitur in officio:

Ab ejus Mausoleo
Liquor exundat olei:
Sanantur ibi languidi
A quocunque discrimine.

Ac ex aliis plurimis, quorum exempla de antedicti olei supernaturalis decursu collegit egregius Jurisconsultus Jacobus Pignatellus tom. 5. consult. 41. à num. 12. & seqq. nec non P. D. Jo. Bonifacius Bagatta in *Admirand. Orbis Christiani* tom. 1. libr. 3. cap. 8. §. 2. num. 1. & 2. & in Appendice 4. ad d. cap. 8. prout quoque tom. 2. libr. 5. cap. 2. §. 9. & §. 12.

Porro super omnia eximium est exemplum supernaturalis olei, quo Reges Franciæ inaugurantur, de quo idem Bagatta d. tom. 1. libr. 4. cap. 1. §. 8. Append. 1. num. 1. Ita scribit: In *Historia Gallicana* mirabile est oleum cælis Sancto Remigio datum, quod Sacra Rhemensis colit, ac servat Ecclesia, quod tot jam Francorum Reges inuncti fuere, & in dies unguntur, quod tamen nullum patitur detrimentum. Quomodo autem cælicus datum fuerit, refert Spondanus narrans Baptismum Regis Clodovei Anno Christi 499. num. 5. ita dicens: Alterum autem non minus insigne miraculum ipso baptismi tempore contigit, cum videlicet Ampulla Chrismatum ore columbe (figura est hac Spiritus Sancti) cælis adveniens allata est, qua tum fons more solito, tum etiam Rex ipse Sacratusest: cujus exemplo Successores Francorum Reges ejusdem cælestis ampullæ perenni, nec unquam deficiente Sacro Oleo hætenus consueverunt inungi. Hæc

documenta sunt olei supernaturalis; id est miraculose producti. Alia innumera in Historiis Sacris reperiuntur de supernaturali Olei operatione in sanandis morbis ob merita Sanctorum, de quorum lampadibus ut plurimum accipitur, contestante eodem Bagatta d. tom. 2. libr. 5. cap. 2. §. 12. & §. 13. ad quos lectorem remitto; illud tantum adjungens, quod novissime tanquam Medicus de sua opinione requisitus scribit doctissimus Zacchias in *Q. Q. Medicolegal.* tom. 2. libr. 10. consil. 32. num. 5. puerum scilicet seminortuum ex Variolis oleo lampadis B. Felicis Capuccini inunctum statim vitam, vocem, ac sanitatem consecutum, quæ quidem curatio miraculosa fuit; nam subdit idem Medicus *Remedium hoc erat omnino contrarium; quia Oleum morbillis, & Variolis est adversum: unde cavetur à Medicis, ne corpora hujusmodi oleo tangantur; adauget enim oleum inflammationem, & putredinem.*

Oleum infernale illud appello, quo strygæ, sagæve, ac alii pessimi homines pactum, & commercium cum dæmone habentes solent se inungere profecturi ad diabolicos conventus, de quibus D. D. congesti per Guaccium in *Compendio Maleficar. libr. 1. cap. 13.* ita differens: *Sed sciendum est, quod priusquam vadant ad conventum ungunt se, sive quasdam corporis partes unguento confecto ex variis rebus insulissimis: & enarratis prædictorum conventuum vaserimis tripudiis, allegat exempla ex Historiis collecta; & inter cætera de quadam muliere Sabinenfis Diocesis, quæ hanc diabolicam artem profitebatur: & quam ejus maritus vidit quadam nocte se ungentem quodam unguento, quæ unctione peracta vidit illam celerrimè quasi avem recedentem: & paulò infra ex Bartholomæo Spineo Magistro Sacri Palatii Apostolici in *Q. Q. de Strigib. cap. 17.* ita depromit: *Quadam puella, quæ cum matre Bergomi morabatur, inventa fuit nocte Venetiis nuda in lecto sui affinis. Et interrogata, quomodo illuc venisset, aut ibi esset, & quare? Plorans dixit: Hæc nocte cum in lecto vigilarem, vidi Matrem meam, quæ me dormire putabat, surgentem de lecto, & exuta camisia, se quodam unguento perunxit, & statim in assumpto baculo quodam ibi præparato in modum equitantis ascendens extra fenestram deportata est. Tunc ego quoque de lecto surgens meum perunxi corpus, ut fecerat mater, & in hunc locum sui deportata, ubi matrem puero huic lecto decubenti insidians vidi, & audiens eam mihi comminantem, nomen Domini JESU, & Matrem ejus invocavi, & ex tunc matrem non vidi; egoque hic nuda, & sola remansi. Prosequitur auctor prædictus narrando, quomodo per Inquisitorem Bergomen. capta dicta mulier confessa fuit commercium suum cum dæmone, & debitis poenis punita. Qui plura de his diabolicis, infernalibusque oleis desiderat, legat *Delirium Disquisit. Magicæ*. & alios Criminalistas de Lamiis, ac Strigibus tractantes.**

Oleum tandem Sacramentale, est oleum de olivis confectum, ab Episcopo in feria quinta Cæne Domini benedictum, à Christo Domino pro materia Sacramenti Extremæ unctionis institutum, ut supra diximus; & latius in sequentibus demonstrabimus. Pro nunc tria corollaria ad hanc Decisionem sunt addenda circa hoc oleum Sacramentale. Primum, quod antiquitus tanta veneratione fideles, & Ecclesiastici conservabant illud, ut in columbis argenteis adinstar lampadarum pendentibus supra fontes baptismales ipsum reponerent, ac tenerent, ut habetur apud Episcopum Sarnellum in *Basilicographia cap. 49. n. 17.* Alterum quod hæretici semper

semper odio persecuti sunt Sacramenta Ecclesiae, & materia Sacramentorum; hinc in Boemia Anno 1411. extincto Joanne Hus haereticus, & Hussitarum haereticorum auctore, ex his surrexit quaedam secta nuncupata Orphanorum ob depertitum praedictum iniquissimum parentem; & haec inter caetera flagitia in Templo, Sacras imagines, ac Sacerdotes, etiam Olea Sancta, & benedicta pro Sacramento Extremae Unctionis conculcare non verebatur, atque iisdem Sanctis oleis ocreas, & calceos sibi inungere, ut scribit Salelles d. S. Inquisit. libr. 3. cap. 17. Regula 285. num. 93. Tertium denique est, quod dispensare olea Sancta Parochis, & Parochialibus Ecclesiis spectat ad Ecclesiam Cathedralis; ita ex hac dispensatione defumatur signum Cathedralitatis, ut advertit Barbosa de Jure Eccles. Univ. libr. 2. cap. 5. sub. num. 8. Frances de Eccles. Cathedr. cap. 19. num. 22. & dicit Rota Romana part. 18. recent. tom. 2. Decis. 196.

DECISIO XLV.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, Materiam remotam Sacramenti Extremae Unctionis esse Oleum olivarum benedictum ab Episcopo. Circa quam proponuntur, & elucidantur sex difficultates, videlicet: An praedicta Episcopalis benedictio sit de essentia Sacramenti, vel tantum de praeecepto Ecclesiae? An ea fieri possit à simplici Sacerdote? An confici alia die, quam Feria quinta Coenae Domini? An Oleo consecrato licitum sit addere aliud non consecratum? An Oleum Chrismatis possit adhiberi in Extrema Unctione? Et an Oleum vetus benedictum praeteritis annis? Eruditiones variae de Calvini nequitia, de Ritibus Graecorum circa hoc Sacramentum. Responsa SS. Congregationum circa praedictum Oleum.

SUMMARIUM.

- 1 Materia remota Sacramenti Extremae Unctionis quanam sit?
- 2 Olei appellatione venit oleum olivarum.
- 3 Vocabula dubia intelligi debent secundum communem usum loquentium.
- 4 Oleum olivarum cur sit materia remota Extremae Unctionis?
- 5 Oleum infirmorum debet esse ab Episcopo benedictum.
- 6 Benedictio olei an sit de essentia Sacramenti Extremae Unctionis?
- 7 Calvinus irridet benedictionem Sacrorum Oleorum. Spreto voto suo solemniter castitatis Vxorē duxit.
- 8 Materia Baptismi, & Eucharistiae etiam non benedicta facit Sacramentum.
- 9 Olea Sancta an benedicti possint à simplici Sacerdote?
- 10 Graeci Presbyteri benedicunt oleum infirmorum statim antequam eos ungant.
- 11 Consecratio Oleorum an alia die, quam in Coena Domini fieri possit?

- 12 Oleo infirmorum consecrato an licitum sit addere aliud non consecratum? Opiniones tres.
- 13 Opinionem probabilem sequi relictam tutiore in Sacramentis est propositio damnata ab Innocentio XI.
- 14 Hispanensis Archiepiscopi instantia ad S. Congr. Supremae S. Inquisitionis de additione Olei infirmorum non benedicti Oleo benedicti. Et ejusdem S. Congreg. Responsum.
- 15 Chrisma sacrum an possit esse materia Extremae Unctionis? Duplex opinio.
- 16 Oleum infirmorum vetus, id est anni praeteriti, an adhibendum pro Sacramento Extremae Unctionis?
- 17 Olea Sacra in Cathedrali Ecclesia sunt facienda. Dispensanda absque ulla mercede, aut dono. Danda etiam Regularibus, & Monialibus.

EX definitione Sacramenti Extremae Unctionis supra tradita, & ex his, quae diximus circa varia oleorum genera, facile est intelligere, quod materia remota ejusdem Sacramenti est oleum olivarum ab Episcopo consecratum, seu benedictum. Quod sit oleum olivarum patet primo ex his Verbis Divi Jacobi in cit. cap. 5. 14. Ungentes eum oleo; quamvis enim non exprimat, quod oleum sit de olivis; tamen ex communi usu loquendi de eo intelligitur locutus; appellatione enim olei venit oleum olivarum, quo homines communiter utuntur, non autem olea ex aliis rebus. 1. Non omne. ff. de Penu legat. l. Si cui lana §. Lana. ff. de legat. 3. Menochius lib. 4. Praesumpt. 153. num. 4. & 5. & Barbosa de Appellativis Verb. appell. 178. quemadmodum eum dicitur, materiam Baptismi esse aquam, intelligitur aqua elementaris, & materiam Eucharistiae esse panem, & vinum, ex vi communis locutionis, & significationis intelligitur panis triticeus, & vinum ex Vite, ut bene considerat Emin. Card. de 3 Lauræa de hoc Sacram. disp. 11. art. 3. num. 21. subdens, quod imò quoties aliquod vocabulum est dubium, intelligi debet secundum communem usum loquentium. cap. Ex litteris. de Sponsal. & ex Concilio Lateranen. 3. in Appendice tit. de interpret. Verb. cap. 3. Secundo patet ex auctoritate Concilii Florentini, in quo Eugenius IV. in Decreto Unionis Armenorum, quod legitur in ejus Constit. 19. Incipien. Exultate §. 14. ita inquit: Quantum Sacramentum est Extrema Unctio, ejus materia est Oleum olivae. Tercio ex praxi Ecclesiae Romanae, quae semper in ministerio hujus Sacramenti usa est oleo olivarum, ut constat ex omnibus antiquis Ritualibus. At circa doctrinam de Sacramentis non est aliter sentiendum, quam sentiat Romana Ecclesia cap. Ad abolendam. De haeretic Et quarto, quia oleum olivarum aptissime demonstrat effectus, quos hoc Sacramentum operatur in suscipiente illud, ut optime disserit S. Thomas in Supplem. q. 29. art. 4. quos quidem effectus alia olea exprimere non valent. Gonet tom. 5. tract. 6. de Extr. Unct. disp. 1. num. 19. & novissime Ivenin. tom. 2. Dissert. 7. de eod. Sacram. q. 3. cap. 1. Vers. Quaresprimò.

Quod autem hujusmodi oleum ut si materia remota praedicti Sacramenti, debeat esse ab Episcopo consecratum, seu benedictum, constat: 1. Ex epistola Innocentii Primi ad Decentium Episcopum, ubi ait, Quo (oleo) ab Episcopo confecto, non solum Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua aut suorum necessitate inungendo. 2. Ex S. Gregorio Magno, qui de hujus olei consecratione agens

O 3

in suo

in suo Sacramentario ita ait: Tunc offertur Pontifici oleum, & benedicit illud tam ipse, quam omnes Presbyteri, ad unguendum infirmum his verbis: Emitte &c. Ut tua benedictione sit omni hoc unguentum turgentis tutamentum mentis, & corporis. Et legitur etiam in libr. 1. Sacramentor. Rom. Eccl. fer. 5. in Cœna Dom. pag. mihi 69. 3. Ex Concilio Cabilonen. can. 48. ibi: Infirmi oleo, quod ab Episcopo benedigitur, à Presbyteris ungi debent, 4. Quia ab Himerio Episcopo Rhemenli in capitulis apud Sirmundum tom. 3. Concil. Gall. hoc oleum appellatur Oleum Sanctum. 5. Nam Jonas Aurelianensis lib. 3. de Institut. laic. nominat ipsum Oleum sanctificatum. 6. Ab Eugenio IV. in d. Const. 19. Exultate 5. 14. dicitur Oleum olivæ per Episcopum benedictum. 7. Pariter à Tridentino Concilio De Extrem. Unct. cap. 1. definitur materiam (ejusdem Sacramenti) esse oleum ab Episcopo benedictum. 8. Ob antiquissimam traditionem jam tunc ex Apostolorum temporibus in Ecclesia custoditam, & à Sancto Fabiano, qui anno 238. fuit creatus Papa, ordinatam; dum Epistola secunda cunctis Episcopis ordinavit, ut quotannis feria V. in Cœna Domini, veteri combusto Sacro oleo, novum conficeretur; quæ habetur in tom. 1. Concilior. pag. mihi 356. atque in cap. Litteris 18. de Consecr. dist. 3. & legitur in Breviario Romano; quæ etsi loquatur de Sacro Chrismate, intelligenda est etiam de aliis sacris oleis; tum quia Chrisma significat unctionem, ut dictum est supra Decis. 1. num. 2. tum etiam quia ibi Sanctus Pontifex loquitur de mysterio unctionis sacræ, quæ adhibetur in baptismate, scilicet oleo Catechumenorum. De hac autem antiquissima traditione præter S. Fabianum Papam testantur SS. Patres, quos allegat Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 27. & 28. & meminit Castaldus in Praxi Carmon. lib. 3. sect. 6. cap. 8. num. 1.

Porro circa hanc materiam remotam hujus Sacramenti, scilicet oleum olivarum ab Episcopo consecratum, seu benedictum, Scholastici movent nonnullas difficultates, quas hic breviter referre oportet ad perfectam studentium introductionem.

Prima difficultas est an consecratio, seu benedictio prædicta sit de essentia Sacramenti Extreme unctionis? vel tantum de præcepto Ecclesiæ? adeo ut, si quis ungeret infirmum oleo olivarum non consecrato, neque benedicto per Episcopum, an faceret Sacramentum validum, vel invalidum?

Circa hanc difficultatem Valdenses hæretici, qui omnem consecrationem, ac benedictionem tum Pontificum, tum Sacerdotum respuebant in quocunque Sacramento, ac Sacramentali, etiam hanc olei pro Extrema Unctione reprobabant, teste Philodorsio lib. contra Valdenses cap. 25. quos secutus est Joannes Calvinus, qui hujus olei consecrationem suis diceretis laceffit libr. 4. Instit. cap. 29. 7 ita scribens: Jacobus dum simpliciter inungi infirmos jubet, non aliam unctionem mihi significat, quam vulgaris olei; nec aliud habetur in Marci narratione. Isti oleum non dignantur nisi ab Episcopo consecratum; hoc est multo halitu calefactum multo murmure incantatum, & novies flexu salutarum. At nil mirum si hæretarcha veritatem Catholicam odio habens, consecrationem olei infirmorum contemplerit, qui etiam votum suum solemne castitatis, in Sacri Ordinis susceptione emissum conculcavit, dum Sacerdos quadragenarius accepit in uxorem adolescentulam Genevensem ad explendam libidinem, & ex ea filiam genuit, quæ ipso defuncto anno 1564. nupsit egeno bibliopola, ut fufius narrat Gregorius Letus

Epist. tom. 1. in Epist. 24. & seqq. ubi prædicti Calvini vitam, vitia, ac enormitates pessimi magistri malus discipulus contestatur. De Calvini obitu hæc ponit Cornelius à Lapide in Comm. Apocal. cap. 19. Vers. 21. Calvinum scribit Beza, Phtisi, colica, asthmate, calculo, podagra, hemorrhoidibus, vexatum. Accessit morbus pedicularis, qui totum corpus pervasit; ac fetidissimus ulcus circa verenda. Avermibus ergo corrosus expiravit instar Herodis, Humerici, Maximiani, & Antiochi Epiphanis acerrimorum persecutorum Christi, & Ecclesiæ. Ita Hier. Boilescus Medicus Vita Calvini cap. 22. At heterodoxis relictis, alii ex Catholicis opinantur consecrationem in oleo infirmorum esse tantum de præcepto, & moventur exemplo materiæ remotæ baptismi, nempe aquæ elementaris; nec non Sacrosanctæ Eucharistiæ, videlicet panis triticeæ, ac vini; nam in utrisque præcedere debet benedictio, & sanctificatio; nihilominus, si hac omissa, Parochus eas adhibeat vel ad baptizandum, vel ad Eucharistiam conficiendam, utique valide baptizabit, & corpus, ac sanguinem Domini conficiet; quia earundem materiæ sanctificatio, ac benedictio præcedens est tantum de præcepto, non autem de essentia ipsorum Sacramentorum cap. Si quis De consecrat. dist. 4. Ita argumentatur Glossa in c. 2. dist. 95. & docent Victorius in Summa de Sacrament. num. 216. Sæpe Verbo Extrema Unctio. Serarius, Ledesma, & alii, quos citat, sed reprobant Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 1. desumpta ex ejus veteri inordinato opere part. 10. tract. 16. resol. 81. nec non Mastrius in 4. Sent. d. disp. 6. num. 26. Alii verò DD. tam antiqui, quam moderni tenent Episcopi benedictionem esse de Sacramenti essentia; sine qua irrita esset Extrema Unctio, & eorum fundamentum sumitur ex Conciliis, Patribus, & Ecclesiæ traditione; siquidem tam Florentinum, quam Tridentinum Concilium pro materia necessaria hujus Sacramenti expressè, & absolute assignant oleum ab Episcopo benedictum, & ita etiam loquuntur Innocentius Papa I. in cir. Epist. ad Decentium, & Innocentius III. in cap. Cum venisset. De Sacra Unct. quo loquendi modo non tantum denotant obligationem præcepti, sed etiam de necessitate Sacramenti; non enim loquuntur quasi ex se præcipiendo, sed tanquam docendo id, quod ex ipsa institutione necessarium est. Ita cum Scoto tenent Faber, Hiquet, Poncius, Aretinus, & alii citati à Mastrio d. disp. 6. num. 27. quibus adhæret Emin. Card. de Lauræa ead. disp. 11. num. 27. & seqq. Et cum S. Thoma Valentia disp. 8. q. 1. punct. 2. in princ. Suárez in 3. p. tom. 4. disp. 40. sect. 1. num. 3. Layman lib. 5. tract. 8. cap. 2. num. 2. & alii, quos allegat, & sequitur Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 1. §. 1. Quibus addo Gonetum d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. art. 2. num. 25. Gobatum in Theolog. Experim. tract. 8. num. 784. & Salmanticenses de Sacram. in genere tract. 7. cap. 2. num. 6. Qui omnes respondent, non concludere exemplum aquæ pro baptismi; ac panis, & vini pro Eucharistia; nam prædictæ materiæ fuerunt elevata, ac dedicata à Christo Domino ad prædictos effectus tactu suæ mundissimæ carnis tum quando fuit ipse baptizatus in Jordane, tum quando in ultima Cœna accepit panem, & vinum in sanctas, ac venerabiles manus suas. Nec urget, si quis replicet, verisimile esse, quod Christus Dominus in toto cursu vitæ suæ retinere aliquando etiam oleum. Quia respondetur, non sufficere qualemcumque Domini tactum, ut res ab eo tacta constituatur materia apta alicujus

Sacra-

Sacramenti; multa enim tetigit, quæ Sacramentorum materia non sunt; sed requiritur tactum ad hunc finem applicandi talem rem, ut sit materia apta alicujus Sacramenti, prout fecit tangendo aquam in Jordane, & panem, ac vinum in cœna; tunc enim respectivè instituit, atque dedicavit materiam Baptismi, & Eucharistiæ. Ita Mastrius d. disp. 6. num. 28. & 29. rectè ulterius subdens, quod benedictio aquæ pro Baptismo est quid accidentale, olei verò pro Extrema Unctione est quid essentialiale; ideò hæc abesse non potest, quamvis illa omitti valeat. Hinc Pignatellus tom. 2. consult. 70. propè finem advertit, esse propositionem temerariam, ac errori proximam asserere, quod licitum sit administrare Sacramentum Extremæ Unctionis oleo ab Episcopo non benedicto, & hoc idem antea scripserunt Nugnus in 3. part. tom. 2. q. 29. art. 6. conclusio 1. & Suarez tom. 4. disp. 40. sect. 1. num. 6.

Secunda difficultas est; an huius olei necessaria benedictio adeo propria sit Episcoporum, ut neque ex dispensatione, & commissione Summi Pontificis fieri possit à simplici Sacerdote? Et non possit fieri ab alio, quàm ab Episcopo, etiam de mandato Papæ tenent DD. quos citat Mastrius d. disput. 6. num. 30. ea ratione quia Concilia, quæ definiunt materiam Sacramenti Extremæ Unctionis esse oleum benedictum ab Episcopo, id absolute, & absque ulla limitatione asserunt; quod non faciunt, ubi loquuntur de Ministro Sacramenti Confirmationis; de eo enim dicunt, ordinari esse Episcopum, & ex hoc modo dicendi colligitur, quod ex commissione Papæ potest dari Minister extraordinarius ejusdem Sacramenti Confirmationis, nempe simplex Sacerdos. Igitur cum desit hæc limitatio, & restrictio circa benedictionem olei, & ea absolute faciendâ dicatur ab Episcopo, deducitur, non posse simplici Presbytero delegari. Nihilominus contraria sententia est communior apud Theologos utriusque Scholæ, qui hanc delegationem fieri posse à Papa concedunt non solum in Consecratione olei infirmorum, sed etiam Chrisminis, ut probavimus supra agendo de Sacram. Confirm. Decis. LIV. n. 10. ex auctoritate Mastrii in Theol. Moral. disp. 17. num. 7. & in 4. sent. disp. 2. à num. 228. Gobati tract. 2. num. 745. & Eminent. Card. de Laurea de Sacram. Confirmat. disput. 2. art. 3. per totum. Fundamentum huius opinionis affirmativæ est, quia Clemens Papa VIII. in sua Constit. 34. diei 31. Augusti 1595. Incipit Sanctissimus &c. circa ritus Græcorum §. 3. ita decernit: Non sunt cogendi Presbyteri Græci olea sancta, præter Chrisma, ab Episcopis Latinis Diocesis accipere, cum huiusmodi olea ab eis in ipsa oleorum, & Sacramentorum exhibitione, ex veteri Ritu conficiantur, seu benedicantur. Igitur cum ex antiquissima consuetudine Orientalis Ecclesiæ per Papam approbata, oleum infirmorum benedicatur à Presbyteris statim ante administrationem Sacramenti Extremæ Unctionis, absque dubio etiam in Ecclesia Latina talis benedictio committi poterit per Summum Pontificem simplici Sacerdoti; ut docent ex Thomistis Gonet d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. num. 26. atque ex Scotistis Mastrius in 4. sent. d. disp. 6. num. 31. ubi uterque refert testimonium Arcudii in libr. 5. de Sacram. cap. 2. de eadem consuetudine sic differens: Chrisma apud Græcos solus Episcopus conficit, & diu asseveratur: oleum autem infirmorum tunc temporis benedicatur, quando ager ungenus est: ut etiam benedicatur aqua, & oleum Ca-

thecumenorum, quando quis apud Græcos baptizatur. Cur autem non asseveretur, ratio est; quia cum sit commissum Presbyteris, possunt illi pro necessitate quovis tempore illud consecrare, & simul administrare; ut è contra Chrisma diutius asseverant, quod careant facultate illud conficiendi. Sequitur ex his ex sola commissione Episcopi non posse simplicem Sacerdotem olea infirmorum, seu catechumenorum benedicere; unde bene asserit Marcantius in Resolut. Pastor. tract. 6. de Sacram. cap. 4. in fine; & Gobatus d. tract. 8. num. 790. inutilem prorsus fuisse precationem illam, quam quidam Parochus addendo oleum non benedictum oleo infirmorum benedicto pronuntiavit his verbis: Hæc commixtio olei non consecrati cum consecrato pariter fiat in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; in ea enim plus fuit sanctæ intentionis, quàm veræ potestatis ad illud additum oleum sanctificandum, quia neque Christus, neque Ecclesia tribuit huic precationi vim faciendi Sacrum è non Sacro; quod etiam tenet Lessius in 3. p. d. Thomæ De Sacram. Extr. Unct. cap. 1. dub. 4. & §. num. 10. & cum Conincho, & Diacastillo Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 1. §. 1. col. 2. in fine.

Tertia difficultas est: An hæc benedictio oleorum per Episcopum faciendâ possit ob legitimum impedimentum fieri alio die, quàm in Cœna Domini; puta in Dominica in Albis, in Sabato Pentecostes, vel die alia? Respondet ad hanc difficultatem Pignatellus tom. 6. consult. 41. quod Sanctus Fabianus Papa in cit. Epist. 2. ad Episc. Oriental. quæ legitur etiam in can. Litteris. De Consecr. dist. 3. scribit errare Episcopos, qui alia die quàm in Cœna Domini consecrant olea; quia à Sanctis Apostolis traditum est ea die esse faciendam; vel quia Maria Magdalene ante bi-duum Paschæ caput Domini, ac pedes unxitinguendo nardi pistici pretiosi, ut considerat S. Eligius Episcopus Novionensis Homil. 8. in die Cœna Dom. ad Cler. & Pleb. vel quia eadem die Christus Dominus postquam instituit Eucharistiæ Sacramentum, & fecit Apostolos Sacerdotes, eosdem docuit illam consecrationem pro Sacramentis Confirmationis, & Extremæ Unctionis peragere; ideoque semper servatum est in Ecclesia Catholica, ut in prædicta die Cœna Domini consecraretur, ut legitur etiam in cap. Te referente. De celebrat. Missar. & hac de causa Suarez in 3. p. d. Thom. disp. 32. sect. 2. videtur sentire, hunc ritum pertinere ad substantiam eorundem duorum Sacramentorum.

Nihilominus ob legitimum impedimentum posse olea Sancta consecrari etiam alia die de licentia Sedis Apostolicæ tenet idem Pignatellus d. consult. 41. num. 31. ubi ita concessum fuisse testatur à S. Congregatione de Propaganda fide Archiepiscopo Antiborensi (Antibarum vulgò Antivari est Urbs Dalmatiæ apud oram maris Adriatici, sed sub Turcis.) die 2. Augusti 1625. sub conditione Si Sanctissimo placuerit: subdens, quod Sedes Apostolica facilius dispensat, ut prædicta consecratio fiat cum minori numero assistentium Ministrorum, ubi eorundem est penuria, quàm ut in alia die extra feriam quintam in Cœna Domini conficiatur. Sed hæc locum habent potissimum in partibus infidelium, ubi Episcopi paucos Sacerdotes, Diaconos, ac Subdiaconos habent; siquidem in nostris regionibus catholicis, cum præfati assistentes

assistentes non desint, opus non est differre consecrationem ad aliam diem; quod si Episcopus infirmetur, facilis est recursus ad alium Antistitem viciniorem, ut frequenter vidi practicum in hac Cathedrali Patavina.

Quare difficultas est, an sit licitum Oleo infirmorum consecrato, si deficere incipiat, addere aliud oleum non consecratum, ut sic sufficiat toto anno pro administratione Sacramenti Extremæ Unctionis? Circa hanc difficultatem tres reperiuntur opiniones Doctorum. Prima est, quod licet addere oleum non consecratum consecrato, etiam si major sit quantitas non consecrati; quia cum magis dignum trahat ad se minus dignum; tota illa major quantitas olei non consecrati unica vice addita, seu infusa, statim fit consecrata. Ratio etiam alia Philosophica est, quia quando duo liquores, qui admiscuntur, sunt ejusdem speciei habentque qualitates individuales valde similes ejusdem virtutis, & vigoris, ut duo vina alba, vel duo olea, non fit verè mixtio, vel corruptio inter utrumque; sed unio, & continuatio reciproca ambarum partium, & in eas omnes transit qualitas consecrationis sic permitte Ecclesia, ut habetur in cap. *Quod in dubiis*. 3. *De Consecrat. Eccl. vel Altaris*, ubi Innocentius III. interrogatus respondit: *Nec negamus, quin oleum non consecratum consecrato possit oleo commisceri*. Et ita tenet Inojosa in *Director. Decif. Regular. Verb. Baptismus*, fol. 49. cujus verba refert Diana part. 1. r. tract. 3. resol. 15. translata in ejus operis *Coordinatiom. 2. tract. 4. resol. 3.* Secunda opinio est, licitam esse additionem olei non consecrati etiam in quacunque magna quantitate oleo consecrato, & totum evadere consecratum, dummodo tamen additio fiat non unica vice in majori quantitate, sed pluribus distinctis vicibus, seu ut dicunt guttatim; si quidem addita minori quantitate olei non consecrati, major quantitas olei consecrati absorbet illam minorem in se; & communicat ei suam qualitatem & fit totum sacrum, ac benedictum. Subindè si reiteretur pluries additio non consecrati in minori quantitate, semper operatur eundem effectum; et si computatis omnibus additionibus quantitas olei ab Episcopo consecrati remaneat minor respectu additi pluribus vicibus olei non consecrati. Et ita tenent Lessius, Bauny, Candidus, Leander, ac alii, quos citat, & sequitur Diana *Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 4.* desumpta ex veteri part. 9. tract. 6. resol. 43. & alii plures congesti à Gobato tract. 8. num. 786. ac novissimè à Billo in *Hierurgia Sacra tom. 2. Verb. Materia Sacramentorum n. 107. §. 56.* nec non à Cardena in *Cristi Theologica Dissert. 2. cap. 7. num. 468.* Tertia opinio contraria iuprarelatis est, posse fieri additionem prædictam vel semel, vel pluries, ita tamen ut oleum ab Episcopo benedictum semper remaneat in majori quantitate; ipsumque non benedictum oleum superadditum non attingat ad quantitatem benedicti ab Episcopo; alias destrueretur benedictio ipsa, & oleum remaneret materia inepta ad conficiendum Sacramentum. Ratio est, quia si major pars sit olei non benedicti, destruitur minor pars benedicta, sicut, si vas aquæ benedictæ projiciatur in mare, non fit benedictum totum mare; sed perditur benedictio aquæ projectæ. Hinc *Rituale Romanum à Paulo V. approbatum de Sacram. Extrema Unct.* ait: *Si forte (oleum benedictum) intra annum aliquo modo ita deficiat; ut sufficere non posse videatur; neque aliud benedictum*

haberi queat, modico oleo non benedicto in minori quantitate; quæ sufficiens esset pro totius anni decursu, superfuso reparari potest. Ubi illa verba modico oleo non benedicto & in minori quantitate videntur decernere, quod sive semel, sive pluries addatur oleum non benedictum, hoc numquam debeat superare primam quantitatem olei ab Episcopo benedicti, cui facta est additio. Et ita docent Melchior Zambrianus *De Casib. occurrent. in artic. mortis cap. 5. dub. 5. num. 3.* Quintanadvenas *de Sacram. tract. 5. sign. 1. num. 4.* Tambur. *lib. 6. de Sacram. Extr. Unct. cap. 1. §. 2. num. 2.* & Gobatus *d. tract. 8. num. 786. & 787.* ubi hanc opinionem vocat tutiorem, quamvis secundam dicat esse probabilem; illamque praxis ferè omnium Parochorum sequatur, & multatum Diocesum Synodalia decreta concedant.

Verùm, quia inter propositiones damnatas ab Innocentio XI. die 2. Martii 1679. prima ita asserbat: *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore*; vehemens scrupulus invalit animam Illustrissimi, ac Reverendissimi D. D. Ambrosii Ignatii Spinolæ de Guzman. Archiepiscopi Hispalensis, vulgò di *Siviglia*, super prædicta praxi suæ amplissimæ Diocesis; ideo fecit recursum ad Sacram Congregationem S. Inquisitionis Romæ, ac ei porrexit sequentem supplicem libellum.

Eminentissimi, & Reverendissimi Domini.

Cum statutum fuerit Decreto istius Sacre Congregationis dato die 2. Martii 1679. super damnatione sexaginta quinque propositionum, circa valorem Sacramenti non debere deduci ad proximam opinionem probabilem, relicta tutiori, & cum sit opinio controversa inter Theologos, an ad supplementum Oleum benedictum, quod deficeret, sit licitum adungere non benedictum pluribus vicibus, taliter quod Oleum adjunctum consideratum separatim, & in unaquaque admixtione sit in minori quantitate, quam Oleum benedictum; quamvis consideratis omnibus additionibus simul fiat major quantitas non benedicti; hinc natum est dubium in Diocesi Hispalensi, in qua propter ejus Diocesis amplitudinem est impracticabile benedicere tantum oleum, quod sufficiat sine additione non benedicti, an sit licitum facere præfatam additionem ad Oleum benedictum; cum sint multi Theologi, qui opinionem negativam censeant tutiorem. Quare ut habeatur resolutio hujus dubii Archiepiscopus Hispalensis devotissimus Orator fecit porrigi Eminentissimis Vestris libellum consultivum, in quo referebantur opinioniones Theologorum super hoc dubio. Sed quia non habuit adhuc ejus declarationem; ideo orat Eminentias Vestras, ut dignentur eam si bi notam facere pro securitate, & quiete conscientiarum propriarum, & gregis sibi commissi.

Feria Quarta die 23. Septembris 1682. In Generali Congregatione Sancti Officii habita in Conventu S. Mariæ super Minerva coram Eminentissimis, & Reverendissimis DD. Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à Sancta Sede Apostolica specialiter deputatis:

Letto suprascripto memoriali, Eminentissimi, & Reverendissimi DD. Cardinales Inquisitores prædicti decreverunt in casu proposito, Posse.

Franciscus Ricardus S. Romanæ, & Universalis Inquisitionis Notarius.

Attenta

Attenta itaque presenti declaratione hujus Sacrae Congregationis secunda, & tertia opinio remanet tuta, ac practica bilis; non autem prima, ut differit Cardenas *dicta Dissert. 2. cap. 7. à n. 484. & seqq.* ubi eandem declarationem transcribit.

Quinta difficultas est: An Sacrum Chrisma, id est oleum, in cuius consecratione ab Episcopo adiunctum est balsamum, sit materia sufficiens Sacramenti Extremæ Unctionis; itaut deficiente oleo sacro infirmorum, possit infirmus ungi oleo sacro Chriftmatis? Circa hanc difficultatem duæ sunt opiniones. Una affirmat, ea ratione, quia balsamum adiunctum est in modica quantitate, & non destruit naturam olei; ideo sicut parvus liquor additus aquæ non impedit, eam esse materiam sufficientem baptismi, & sicut parva aqua admixta vino non reddit ipsum ineptum ad consecrationem Calicis; ita parvum balsamum additum oleo non facit, qui non sit materia apta Extremæ Unctionis. Ita Suarez in 3. part. tom. 4. disp. 40. sect. 1. num. 10. Gonetius d. tom. 5. tract. 6. disp. 1. n. 23. Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 2. Quæ in veteri est part. 10. tract. 11. resol. 15. ubi §. 2. alios DD. cumulat. Et ex modernis Gobatus d. tract. 8. num. 785. Mastrius in 4. sent. d. disp. 6. n. 24. Emin. Cardin. de Lauræa De Sacram. Extr. Unctionis d. disput. 11. n. 30. & seqq. ubi ait, ita probabilissime defendi posse, & Billus d. tom. 2. Verb. Materia Sacramentorum §. 46. & 47. Alia opinio negat; non ex eo, quod balsamum mutet naturam olei; sed quia benedictio Chriftmatis apta non est ad constituendam materiam sufficientem pro Sacramento Extremæ Unctionis. Nam est benedictio olei infirmorum non fuerit à Christo Domino quo ad formam specialiter præscripta, credendum est quoad intentionem præscriptam esse; benedictione enim deputatur materia ad Sacramenti usum. Cum ergo non deputetur Chriftma benedictione Chriftmatis pro Sacramento Extremæ Unctionis, sed pro Sacramento Confirmationis; non videtur censendum ex illa benedictione esse oleum infirmorum benedictum. Ita sentit Bonacina De Sacram. Extr. Unct. tom. 1. disp. 7. punct. 2. num. 5. Reginald. lib. 28. num. 50. Castropalaus tom. 3. tract. 26. punct. 2. num. 11. Layman lib. 5. tract. 8. cap. 2. num. 3. Cotonius lib. 2. contr. 15. num. 14. subdens quod hæc olea, scilicet Chriftmatis, Catechumenorum, & Infirmorum secundum æstimationem moralem, & usum Ecclesiæ specie differunt. Novissimè doctissimi Salmanticenses De Sacramentis in genere tract. 7. cap. 2. num. 9. ubi allegantur Averfa, Valentia, Cardin. Bellarminus, Vivaldus, Nugnus, & Leander ita docentes. In hac contrarietate adhzrendum cenfeo huic opinioni secundæ, & à prima in praxi abstinendum; siquidem, etsi sit probabilis ob gravium Doctorum placitum, tamen cadit sub censura prædictæ primæ propositionis damnatæ ab Innocentio XI. ut bene considerat Cardenas in Cresci d. Dissert. 2. c. 7. num. 494. Sed quid, si per errorem Parochus unxisset infirmum oleo Chriftmatis, vel oleo Catechumenorum? Nihil esse repetendum respondent Layman d. lib. 5. tract. 8. cap. 2. num. 4. & Cotonius d. Contr. 15. num. 15. cum pluribus resolutionibus Dianæ ibi citatis, quia, ajunt, hoc non est Sacramentum necessitatis, & repetitio non fieret sine scandalo. Ita Diana Coordinatus d. Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

tom. 6. tract. 4. resol. 1. §. 2. resol. 2. §. 3. & resol. 7. in fine.

Sexta tandem difficultas est; an possit administrari Sacramentum Extremæ Unctionis oleo benedicto veteri, id est annis præteritis consecrato? Et respondent DD. valide posse; non autem licite; quia singulis annis vetus oleum Sacrum est comburendum, & novum consecrandum feria Quinta Cænæ Domini. cap. Mitteris. De Consecrat. dist. 3. At in casu necessitatis deficiente novo, poterit adhiberi oleum benedictum vetus, ut respondit S. Congregatio Episc. 20. Maii 1590. apud Gavantum in Manuali Verb. Extrema Unctio num. 10. & docet Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 8. §. 1. ubi DD. cumulat; quibus adherent Salmanticenses d. tract. 7. cap. 2. n. 10. & 11.

Corollarii loco tria sunt notanda circa hujus Sacramenti materiam remotam. Unum, quod consecratio oleorum facienda est ab Episcopo in Ecclesia Cathedrali. cap. Referente. de Celebrat. Miss. Emin. Card. de Luca in Miscellan. Ecclesiast. Disc. 26. num. 4. quod etiam præcepit S. Congreg. Concilii die 21. Junii 1614. de qua Nicolius Canonic. Lucubr. tom. 2. lib. 1. tit. 15. §. 1. col. 2. ubi advertit, quod si in ea non sit sufficiens numerus Sacerdotum, possunt vocari ex aliis Ecclesiis Civitatis, vel Diocesis ad interessendum, etiam Regulares, si exerceant curam animarum. Ead. Sacra Congreg. ad Episc. Feltr. die 5. Febr. 1602. Nam consecratio prædicta facienda est omnino juxta formam Pontificalis Romani. Sacra Rituum Congreg. in Lauretana 9. Maii 1606. de qua Barbola Apostolic. Decis. Collect. 537. num. 8. Alterum notandum est, quod Episcopi non debent permittere, ut in distributione oleorum Sanctorum, ab eorum ministris recipiantur ova, candelæ, vel aliquid aliud temporale. Can. Placuit. & ibi Gloss. 1. quæst. 1. non obstante quacunque contraria consuetudine, quæ censetur gravis abusus, S. Congreg. in Geracen. 6. Septembr. 1604. apud Nicolium d. tit. 15. num. 3. Tertium est, quod Oleum infirmorum benedictum est distribuendum etiam Regularibus, atque Monialibus in Civitate, ac Diocesi Monasteria habentibus, ut illud servent in eorum Ecclesiis pro sui ipsorum usu, ut ex pluribus decretis S. Congreg. ostendit idem Nicolius ubi *supr.* num. 4. & extat Constitutio Clementis VIII. incipien. Exponi Nobis, la 57. in Bullar. Romano tom. 3. pag. 54.

DE C I S I O LXVI. A R G U M E N T U M.

Explicatur Materia proxima Sacramenti Extremæ Unctionis: Et quot Unctiones de ejus essentia sint faciendæ. Referuntur varii usus antiqui ungendi alias partes corporis præter quinque sensus. Ritus Ecclesiæ in Sacramentis immutari non debent. Extrema Unctio quomodo sit Sacramentum Unum, si ad quamcunque Unctionem sit repetitio formæ? Unctiones ipsæ an sint faciendæ sub Signo Crucis de necessitate Sacramenti? vel de præcepto Ecclesiæ? Eruditiones plures de virtute Signi S. Crucis contra Diabolum, Rituale Romanum habet vim legis.

P

SUM.

SUMMARIUM.

- 1 *Materia proxima Extrema Unctionis quam sit?*
- 2 *Unctiones quot sint necessariae ad validitatem hujus Sacramenti?*
- 3 *Rituale Romanum quot Unctiones praescribat?*
- 4 *Moniales, & Religiosi in Germania non unguntur oleo Sancto in pedibus.*
- 5 *Venetius olim Unctio Extrema fiebat etiam in capite, in pectore, & in scapulis. Alibi vero etiam in umbilico, & in collo.*
- 6 *Græci ungunt faciem egroti in Extrema Unctione.*
- 7 *Opiniores quinque circa numerum Unctionum in hoc Sacramento.*
- 8 *Penestra Anima sunt sensus corporis.*
- 9 *Opinio qua sequenda, & qua non circa numerum Unctionum?*
- 10 *Omittere aliquas Unctiones in Sacramento hoc quando liceat?*
- 11 *Ritus Ecclesiae Catholicae in Sacramentis non sunt mutandi, vel omittendi sub Anathematis poena.*
- 12 *Propositio damnata de materia minus probabilis in Sacramentis non procedit, ubi probabilior haberi non potest.*
- 13 *Unum, vel plura Sacramenta an sit Extrema Unctio? Et an unione indivisibilitatis? vel unione integritatis?*
- 14 *Crucis signum in ungendo infirmum oleo Sancto an sit de essentia Sacramenti? vel de Praecepto Ecclesiae? & num. 17.*
- 15 *Crucis signum in benedictionibus, ac Sacramentis ex Apostolica traditione est à Christo.*
- 16 *Diabolus contremiscit ad signum S. Crucis.*
- 18 *Omittere signum Crucis in Extrema Unctione mortale peccatum est.*
- 19 *Rituale Romanum habet vim legis, & obligat sub praeecepto.*
- 20 *Debet Verbum importat necessitatem.*
- 21 *Hortamur Verbum in re gravi dictum à Superiore est praeeptivum.*

Post materiam remotam, de qua egimus supra, sequitur explicanda materia proxima hujus Sacramenti Extremae Unctionis; circa quam omnes scribentes conveniunt, quod sit ipsa Unctio corporis infirmi eodem oleo benedicto facta per Presbyterum. Probationes hujus materiae proximae sunt plures, & evidentes. *Primo*: Quia Apostolus Jacobus dixit: *Ungentes eum oleo in nomine Domini. Jac. cap. 5.* Ergo actualis unctio, quae fit per contactum corporis infirmi cum praedicto oleo, est proxima materia perficiens Sacramentum. *Secundo*: Quia Concilium Trid. sess. 14. de Sacram. Extr. Unct. cap. 1. statim nominata materia remotam, quae est oleum benedictum, addit, quod Unctio aptissime Spiritus Sancti gratiam, quam invisibiliter egrotantis anima inungitur, representat. Certum est autem illam esse materiam proximam, quae causat effectum Sacramentalem, videlicet gratiam. Igitur Unctio est materia proxima, quia ipsa est, quae operatur infusionem gratiae. *Tertio*: Nam omnium Sacramentorum consistendum non in re permanenti, sed in usu, materia proxima est applicatio materiae remotae: ut ablutio cum aqua in baptismo, unctio cum balsamo in Confirmatione; & contactus instrumentorum in

ordine. Sic in Extrema Unctione ipsa applicatio olei benedicti per Unctionem infirmi cum debita forma, & intentione facit Sacramentum, quia Unctio est materia proxima; ipsum autem oleum benedictum donec fiat in Vase, vel super digito Sacerdotis non est Sacramentum; prout Sacramentum non est aqua benedicta, quae servatur in fonte baptismali. *Quarto*: quia, ut ait Scotus in 4. Sent. dist. 23. *Q. Unic. sub D.* magna est congruentia, ut Unctio ipsa sit materia proxima Sacramenti, ob expressam significationem effectus ejusdem Sacramenti. Nam, sicut exterior Unctio vulneris fit ad sanandum vulnus, ita Unctio Sacramentalis interior sanat animam à culpis venialibus; ut differunt DD. quos allegant, & sequuntur Salmanticenses de Extr. Unct. tract. 7. cap. 2. num. 13. Eminent. Card. de Laurea d. disp. 11. art. 4. & Maltorius in 4. Sent. disp. 6. n. 122. tum in sua Theol. Morali disp. 22. num. 19. Porro quia nonnullae difficultates excitantur à Scholasticis circa hanc proximam Extremae Unctionis materiam, quae scitu sunt dignae; ideo eas breviter duxi referendas.

Prima difficultas est de numero Unctionum; scilicet quot Unctiones sint necessariae de essentia, & ad validitatem hujus Sacramenti? Pro intelligentia difficultatis notanda sunt duo. *Unum*, quod ex praescripto Ritualis Romani, Papae Pauli V. jussu editi, septem corporis partes, ut plurimum sunt inungenda, ut ordinat Rubrica ejusdem Ritualis, ita dicens: *Quinque vero corporis partes praecipue ungi debent, quas veluti sensuum instrumenta homini natura tribuit, nempe, oculi, aures, nares, os, & manus: attamen pedes etiam, & renes ungenti sunt: sed renum unctio in mulieribus honestatis gratia semper omittitur; atque etiam in viris, quando infirmus commodè moveri non potest.* Quae ordinatio concordat cum Bulla Eugenii IV. emanata in Concilio Florentino in Decreto Union. Armenor. ubi in §. 14. ita statuitur: *Hoc Sacramentum nisi infirmo, de cujus morte timeatur, dari non debet; qui in his locis ungendus est; in oculis propter visum; in auribus propter auditum; in naribus propter odoratum; in ore propter gustum, vel locutionem; in manibus propter tactum; in pedibus propter gressum; in renibus propter delectationem ibi vigentem.* Itaut ad normam ejusdem Ritualis Romani, & Concilii Florentini Unctiones debeant esse tredecim in Viro; undecim autem in mulieribus; vel etiam totidem in Viro, si commodè moveri non possit. *Alterum* notandum est, quod praeteritis saeculis, & nunc etiam in variis regionibus varius est mos ungendi partes corporis infirmi in collatione hujus Sacramenti Extremae Unctionis. In Germania Religiosi viri numquam unguntur in renibus, neque in pedibus; & multo minus Moniales. Maltorius in 4. Sent. d. quest. 6. num. 45. & Gobatus in Theol. Experim. tract. 8. num. 792. ubi subdit, *Rituale Constantiae praecipere, ut in viris religiosi loco pedum unctio fiat in pectore.* Apud me extat Sacerdotale Venetum typis impressum an. 1567. in quo in Rubrica de Sacramento Extremae Unctionis ponitur ordo ungendi infirmum secundum usum Patriarchinum; qui incipit ab Unctione capitis ita dicens: *Ungo caput tuum oleo Sanctificato, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti, preparatus ad luctamen possis aereas superare catervas.* Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Amen. Deinde prosequitur unctionem oculorum, aurium, narium, & labiorum; postea pectoris & scapularum sub hac forma: *Ungo pectus tuum oleo Sancto, ut hac Unctione protectus fortiter stare valeas adversus aereas catervas.* In nomine Patris, &c. Et sit hac Unctio Olei Sanctificati ad purificationem mentis, & corporis. Per Christum &c. Postea ungendo scapulas subdit: *Ungo has scapulas, sive in medio scapularum.* In nomine Patris &c. ut ex omni parte spiritali protectione munitus valeas diabolicos impetus viriliter contemnere, ac procul possis eos robore superni iuvaminis repellere. Per Christum, &c. Tandem transit ad unctionem manuum, & pedum. Usus autem per vetustus Venetiarum vigeat etiam in aliis Provinciis, nam Hugo Menardus in notis ad Sacramentarium S. Gregorii Magni de Sacram. Extr. Unct. refert alios antiquos Codices, in quibus quatuorundam aliarum partium unctio praescribitur, praecipue Codicem Abbatis Rotaldi, in quo unctio quinque sensuum adiungitur unctio colli, pectoris, & scapularum; item Pontificale vetus Anglicanum, in quo ultra praedictas unctiones colli, scapularum, & pectoris, etiam umbilici, seu loci, ubi plus dolor imminet, unctio praefigitur: prout alium Codicem S. Remigii Remensem mandantem in administratione huius Sacramenti perungi quoque utraque tempora egrotantis oleo sanctificato; & notat Ivenim in Commentar. Historic. Dogmat. de Sacram. tom. 2. Dissert. 7. 6 quaest. 3. cap. 2. Sed nec sub silentio praetereunda est consuetudo Graecorum; qui dum conferunt hoc Sacramentum Extremae Unctionis inungunt Frontem, Mentum, & utraque genas infirmi, deinde pectus, manus, & pedes, ut testatur Arcudius libr. 5. de Extr. Unct. cap. 7. his verbis: *Gracorum vero Sacerdotes ungunt egri frontem, mentem, ambas genas, itaut fieri videatur unctio in capite ad modum Crucis, deinde pectus, tum manus, idque ex utraque parte, postremo pedes.* Hoc idem scribit ex Auctoribus Graecis Simeon Thessalonicensis in libr. de Sacram. cuius verba ponit ipsemet Ivenim d. quaest. 3. cap. 2. & novissime notat doctissimus Maltius in 4. Sent. d. disp. 5. num. 50.

His ita praenotatis pro resolutione primae difficultatis requirentis, quot Unctiones sint de essentia huius Sacramenti? Quinque reperiuntur opiniones. Prima est, necessarias esse alias omnes Unctiones, quas exprimit Concilium Florentinum, & Bulla Eugenii IV. in §. 4. supra relatas; & repetitas in Rituali Romano; tum quia Concilium Florentinum ponit eas omnes tanquam materiam proximam Extremae Unctionis; tum quia nullam aliam diversam consuetudinem ungendi excipit; sed universaliter loquitur; tum etiam quia pro illis omnibus manifesta ratio concurrit; tres enim sunt potentiae, ex quibus oriuntur in nobis peccata, scilicet sensitiva, generativa, & motiva secundum locum. Igitur ungenda sunt organa omnium istarum potentiarum; quae quidem sunt quinque sensus externi sensitivae; renes generativae, & pedum motivae, pro delendis venialibus per haec organa patris. Ita sentit, & tenet ex modernis Faber in 4. Sent. dist. 23. disp. Unic. in fine; asserens hanc fuisse opinionem etiam antiquorum, nempe D. Bonaventurae, Richardi, Durandi, & aliorum; subditque in diversis Ecclesiis ceptum fuisse omittere unctionem renum, & pedum ex

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

sententia D. Thomae ob rationes, quas considerat in Supplem. 3. p. 9. 32. art. 6. Secunda opinio est, quod de essentia Sacramenti sint illae quinque Unctiones, quae in quinque sensibus, scilicet oculis, auribus, naribus, labiis, & manibus fiunt; ea ratione quia hoc Sacramentum, quod datur ad abstergendas reliquias peccatorum, est applicandum iis corporis partibus, in quibus residet radix peccatorum, nempe in praedictis quinque sensibus, à quibus omnis malitia transit in cor hominis; cum nihil sit in intellectu, quin prius fuerit in sensu. Hinc ait Jeremias cap. 9. Vers. 21. *Ascendit mors per fenestras nostras*, id est per sensus mors peccati intrat in animam, ut ex auctoritate SS. Ambrosii, Gregorii, & Bernardi notat ibidem Tirinus, & hanc opinionem tenent omnes Thomistae, quos cumulat Maltius d. disp. 6. n. 46. asserentes, quod si aeger moriatur ante completam quintam unctionem, Sacramentum remaneat invalidum, & ex eo nullum consequatur effectum. Idem novissime docet Gonetius tom. 5. tract. 6. disp. 1. de Extrem. Unct. num. 30. & seqq. addens, quod in Ecclesia Mechliniensi, in Synodo anni 1680, correctum fuit ejus Rituale, in quo docebatur, tempore pestis sufficere Unctionem unius solius sensus, dummodo unica vice diceretur, *indulgeat tibi Dominus quicquid per omnes sensus deliquisti.* Tertia opinio tenet, necessarias quidem esse praedictas quinque unctiones, non autem repetitionem verborum *Indulgeat &c.* ad singulas earum; sed in periculo mortis, posse celeriter inungi unumquemque sensum, & semel dicere, *Per istas Sanctas Unctiones, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quicquid per visum, Audium, Odoratum, Gustum, & Tactum deliquisti.* Ita Doctores plurimi, quos cumulat, & laudat Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 8. & resol. 10. quarum prima est in part. 5. tract. 3. resol. 90. altera vero in part. 3. tract. 4. resol. 167. Quarta est opinio, quod in periculo mortis sufficiat unica unctio in quacunque corporis parte fiat; itaut de essentia Sacramenti non sint ungendi sensus; dummodo tamen proferatur, forma antedicta expressiva quinque sensuum. Ratio huius opinionis est, quia ex verbis Apostoli Jacobi *Ungentes eum &c.* non denotatur necessitas nisi unius Unctionis; sicut ex verbis Domini *Baptizantes eos*, una sola ablutio innuitur. Hinc in pluribus Provinciis praevaluit usus varius ungendi infirmos in diversis corporis partibus, potissimum in Ecclesia Orientali, in qua, ut notatum est supra, unctio fit in facie. Ac etiam quia Concilium Tridentin. sess. 14. cap. 1. nullum expressit Unctionum numerum pro materia proxima huius Sacramenti; Florentinum autem Concilium, etsi assignaverit unctiones quinque sensuum, ac illas renum, & pedum, videtur locutum de eis juxta magis universalem usum Ecclesiae, non ex necessitate Sacramenti; nam duae ultimae ex communi sensu DD. & ex Rituali Romano illa renum saepe omittitur; ideo non est major ratio de aliis, quin & ipsae aliquando omitti possint. Ita sentiunt Silvius, Chapeavilla, Becanus, Poncius, Hiqueus, & alii, quos numerat Maltius d. disp. 6. num. 49. Quinta, & ultima opinio asserit, omnes, & singulas unctiones in Rituali Romano praescriptas esse de essentia huius Sacramenti, quando omnes fie-

P 2

ri,

ri possunt: At si mors superveniat sufficiant, illæ, quæ factæ sunt, licet una sola fuisset facta. Ratio est, quia cum hoc Sacramentum sit institutum pro existentibus in extremo vitæ, voluit Deus, si tempus non superfit pro omnibus unctionibus, quod illæ solæ unctiones sufficiant ad ejusdem Sacramenti validitatem, quæ jam factæ sunt; hoc enim convenit pietati Dei volenti morientium necessitati consulere. Ita Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. art. 4. in fine, & art. 13.

Has quinque opiniones refert, & examinat tam pro, quam contra Mastrius in 4. Sentent. cit. disp. 6. quæst. 3. art. 1. à num. 44. usque ad num. 53. & in sua Theologia Morali cit. disp. 22. à num. 35. & seqq. & post maturam discussionem rationum, quibus earundem Auctores innituntur, concludit his verbis: Ex dictis sequitur, primam, & ultimam opinionem nullam prorsus habere probabilitatem. Secundam verò esse omnium tutissimam, & in praxi saltem sub precepto servandam, quando nulla gravis urget necessitas, quod evidenter probat universalis Ecclesiæ praxis. Tertia etiam est valde probabilis, & in morbis contagiosis tuta conscientia in praxi servari potest, tum ob rationem, in qua fundatur, tum ob auctoritatem Doctorum eam sequentium. Quarta tandem opinio etiam sua probabilitate non caret eadem de causa; unde si peste grassante timeatur ex unctione omnium sensuum contrahi contagium, poterit Minister juxta hanc sententiam, tuta conscientia, unum tantum organum magis obvium, & expositum ungere sub unica forma omnes sensus exprimente, ut tempore pestis servari in Belgio, & in Austria refert Amicus disput. 19. sect. 4. Cui ego addo Dianam Coordinatum tom. 2. tract. 4. resol. 10. nec non tom. 3. tract. 1. resol. 60. & Gobatum d. tract. 8. de Extrem. Unct. num. 795. idem asserentes.

De duobus tamen hic studiosus lector admonitus esse debet: Unum est, quod supradictæ opiniones circa varietatem, & diversitatem numeri unctionum, ad praxim reduci non debent, nisi in casu urgentis necessitatis, & imminentis mortis infirmi, vel sævæ pestilentia, itaut non posset Sacerdos, vel ex defectu temporis, vel ex evidenti periculo contagii inungere ægrotum in omnibus sensibus, ac partibus in Rituali Romano præscriptis. Siquidem ubi commodè omnes unctiones peragere potest, tenetur eas omnes perficere sub pœna peccati mortalis; ea ratione quia Ritus, quos Romana Ecclesia præscribit in administratione Sacramentorum, sunt omnino servandi, tanquam ab Apostolis recepti, & ab Apostolica traditione emanati. cap. Si quis omnem. 1. q. 7. Hinc contra audentes spernere eisdem Sacros Ritus Concilium Trid. sess. 7. de Sacram. can. 13. ita pronuntiavit: Si quis dixerit receptos, & approbatos Ecclesiæ Ritus in solemnii Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, Anathema sit. Quare pie, ac rectè subdit Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. num. 47. Ergo multiplicem unctionem non servans in hoc ministerio, facit contra Ecclesiæ solemnem Ritus, ac præceptum, & consequenter peccat. Alterum, de quo admonetur lector est; quod licet non sit amplius amplectenda opinio probabilis, probabiliori relicta, ubi agitur de materia, aut de forma Sacramentorum; cum asserere contrarium sit opinio pri-

ma damnata ab Innocentio XI. die 2. Martii 1679. nihilominus hæc damnatio procedit ubi Minister habet modum, & tempus eligendi, & practicandi materiam, & formam magis tutam, ac magis probabilem: at ubi ex defectu temporis, vel modi non potest adhibere nisi materiam, aut formam minus tutam, & ex doctrina Theologorum probabilem tantum, non est prohibitum conferre Sacramentum in casu necessitatis sub conditione, saltem mente retenta, si ipsa materia, aut forma sit sufficiens; ut concedit Cardenas in Crisi Theologica Dissert. 2. cap. 7. num. 497. ubi loquens de materia proxima hujus Sacramenti Extremæ unctionis, & de numero unctionum, ait: Hinc inferitur, quod prima opinio (ut scilicet sufficiat unica Unctio) quamvis in speculatione sit probabilis, in praxi tamen subjacet huic damnationi; quia est opinio minus tuta, & versatur circa valorem Sacramenti; exponitque illud periculo frustrationis. Cum hoc tamen stat, (notetur) quod si moribundus jam acturus animam non potest recipere omnes quinque unctiones, possit ei ministrari unica Unctio; itaut forma mentionem faciat omnium quinque sensuum; quia quando non est medium certum, usurpandum est medium probabile in casu necessitatis; Idem docet Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. art. 13. per totum, & novissime Thyrys Gonzalez in Fundament. Theol. Mor. Dissert. 10. num. 19. Et hæc de prima difficultate.

Secunda difficultas est; An hoc Sacramentum Extremæ unctionis, dum administratur uni infirmo, sit Unum numero? Et quomodo possit dici Unum numero; cum omnis Unctio habeat suam specificam formam; & quando pluries applicatur materia proxima cum sua forma plura conficiuntur Sacramenta? Respondent Scholastici, absque dubio hoc Sacramentum, dum uni ægrotanti exhibetur, esse Unum numero; ea ratione quia illæ plures unctiones, ac plures formæ ordinantur ad obtinendum unum effectum completum. Quomodo autem hoc Sacramentum dici possit Unum numero? duæ sunt opiniones. Prima dicit, esse Unum unitate indivisionis, seu indivisibilitatis; nam effectus hujus Sacramenti, nempe gratia non conferetur divisim, & per partes, sed indivisibiliter, & tota simul in ultima Unctione. Hæc opinio probatur ratione, & exemplo. Ratio est, quia hoc Sacramentum ultra effectum suum ordinarium remittendi venialia potest extraordinariè remittere etiam mortalia, si quæ infirmus haberet inculpabiliter oblita. At remissio venialium non datur, nisi simul remittantur mortalia. Igitur Sacramentum Extremæ unctionis est unum unitate indivisibilitatis, quia indivisibiliter, & unico instanti confert gratiam sanctificantem, quæ est præcipuus ejus effectus, in ultima Unctione. Dant etiam Auctores hujus opinionis exemplum istud; Si in baptismo esset de ejus essentia triplex immersio in aqua; prima, & secunda immersio non esset Sacramentum, quia istud perficeretur completè in tertia tantum immersione. Itaque idem dicendum est de Extrema Unctione, in qua indivisim completur Sacramentum in Unctione ultima. Ita respondent Aversa quæst. Unic. de Extrem. Unct. & Caspensis tract. 27. disput. 4. Sect. 1. quibus adhæret Eminen. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. art. 16. §. 6. Altera opinio dicit hoc Sacramentum esse Unum nume-

ro, non unitate indivisibilitatis, sed unitate integritatis; quia singulae Unctiones producunt suum partialium effectum; & dant aliquem gradum gratiae remittentis tum culpam, tum poenam peccatorum Venialium commissorum per illum sensum, qui inungitur; in ultima autem unctione obtinetur integer effectus Sacramenti, id est ultima portio gratiae, quae complet ipsum Sacramentum. Hoc pariter probant ratione, & exemplo. Ratio est, quia si quaelibet unctio non produceret aliquem gradum gratiae delectivae Venialium sensus inuncti, frustratoria esset forma, quae in quaelibet Unctione profertur. Igitur ad quamlibet Unctionem, & prolationem formae delentur peccata Venialia contracta per illud organum, quod ungitur; & conceditur una portio, & unus gradus gratiae; non enim implicat, quod remittatur una pars Venialium, remanentibus aliis deinde remittendis. Exemplum est de Eucharistia, quam sumit Sacerdos sub utraque specie; nam in sumptione speciei panis datur una pars gratiae; & alia pars in sumptione speciei Vini. Neque implicat, si sint mortalia inculpabiliter oblita, haec enim si cadant sub sensu inuncto, remittuntur statim virtute Sacramenti si sub sensibus inungendis, delentur in prima unctione concomitanter ratione gratiae, quae in ipsa obtinetur. Ita tenent Almainus, Pontius, Hiquens, & alii; quos sequitur Mastrius in 4. d. disput. 6. quest. 3. art. 2. Et in sua Theologia Morali disp. 22. q. 3. art. 2. Eligat studiosus, quam ex his opinionibus mavult; sunt enim merè speculativae; & utraque probabilis. Sed utrum omnes Unctiones fieri debeant statim Una post aliam; vel aliqua mora, aut quantum tempus possit fluere inter unam, & alteram? disputare omitto; etenim de hoc quaesito egi in Decisionibus de Sacram. in genere Decis. VII. ad quam lector recurat.

Tertia difficultas est, An ad essentiam huius Sacramenti requiratur, ut à Sacerdote Unctiones fiant sub signo Crucis? Pro responsione sunt ea recolenda, quae scriptis sunt de sacrificio Missae Decis. 23. & seqq. ubi probavimus, nullas esse benedictiones Ecclesiasticas, quae absque signo Sanctae Crucis fiant; ex Quarto in tractatu de Benedictionib. tit. 1. Sect. 3. dub. 1. & seqq. & ex Castaldo in Praxi Ceremon. lib. 2. Sect. 11. cap. 1. num. 4. Siquidem ritus, & mos adhibendi signum Crucis in Sacramentis, & Sacramentalibus emanavit à Christo, & ex Apostolica traditione à primordio Ecclesiae est in eam introductus, ac semper servatus cap. Ecclesiasticarum 11. dist. ut testantur S. Basilus lib. de Spiritu Sancto cap. 27. & S. Leo Papa Sermon. 3. de Passione, & probant Salmieron tom. 9. tract. 12. atque Barradas in Evangel. tom. 4. lib. 2. cap. 2. col. 6. praeter alios, quos allegat Suarez in 3. p. D. Thomae tom. 2. disput. 51. Sect. 2. & Menochius in Hist. Ant. Apostolor. lib. 1. cap. 1. num. 6. Igitur sicut cetera Sacramenta signo Crucis perficiuntur, cap. Nunquid. De Consecr. dist. 5. Eminent. Cardin. de Lauræa in tom. de Incarnat. Verbi disput. 29. num. 164. ita Unctiones, quae sunt Sacramenti Extremae Unctionis materia proxima, cum signo Crucis, & in signum Crucis sunt faciendae, juxta S. Augustinum tract. 118. in Joan. quem refert Eminent. Cardin. Bona Rerum Liturgicar. lib. 1. cap. 25. num. 8. ubi ait: Quid est signum Christi, nisi Crux Christi? quod signum nisi adhibeatur sive frontibus credentium, sive ipsi aqua

ex qua regenerantur, sive oleo, quo Chrismate un-
guntur, sive Sacrificio, quo aluntur, nihil horum rite perficitur? Tanto magis quia huius Sacramenti proprium est deprimere vires diaboli, ne suis tentationibus agrotantem in ultimo mortis confictu debellet: ac diabolus terretur, & debilitatur Signo Sanctae Crucis. Glossa in cap. postea signatur. 63. De Consecr. dist. 4. ubi refert, de quodam Iudæo, cui diabolus non potuit nocere, quia Signo Crucis se signaverat; unde dixit: Inveni vas vacuum, sed bene signatum: quod repetit etiam Abbas Panormitanus in cap. Quod quidam, num. 2. de Penit. & Remiss. Hinc Eminentiss. Cardin. de Turrecremata in d. cap. Ecclesiasticarum. 11. dist. scribit, quod Crux est armatura fortis, ad pugnam contra demones. Et S. Jo. Chrysostomus inquit: Ubi Crux Christi est, nullus stare potest immundorum demonum, videns enssem, in quo plagam accepit. Et S. Augustinus; Signum Crucis à nobis expellit exterminatorem: quae dicta transferunt Challanæus in Catalogo Glor. Mundi Confid. 38. conclus. 98. in qua dissert de Veneratione Signi Sanctae Crucis, & de ejus potenti virtute contra malignos Spiritus. Prædictis convenit, quod ex Sozomeno lib. 5. cap. 2. narrat P. Menochius in Storeis centur. 4. cap. 26. Julianum scilicet Apostatam tremefactum ex apparitione demonum, quos Magi ejus jussu acciverant, facto sibi Signo sanctae Crucis eisdem in fugam convertisse; & quod addit P. Daniel Bartoli Soc. Jesu in Historia Sinarum lib. 4. pag. 1017. demonem cuidam Idololatrae dixisse, si puerulus Christianus Signum Crucis duobus digitis formatum mihi objiciat, tantum terroris concipio, & tantam exterior poenam quantum homines in agonia mortis. Sunt itaque Unctioes in forma Crucis faciendae, dum administratur Extrema Unctiois Sacramentum ad deterrendos diabolicos spiritus, & ab eorum astu, ac insidiis agrotantem communiendum, juxta id, quod expressit Concil. Trid. d. sess. 14. de Extr. Unct. cap. 2. his verbis: Unctio delicta, si quae sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit; egroti animam alleviat, & confirmat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando, quae infirmus sublevatus, & morbi incommoda, ac labores levius fert, & tentationibus Demonis, calcaneo insidiantis, facilius resistit.

Nihilominus omnes DD. tam Scholastici, quam Moraliste docent, non esse de essentia Sacramenti Signum Crucis in unctione infirmi; quia neque à Divo Jacobo hoc Signum insinuatum est; neque ab aliquo canone, vel Concilio de eodem verba facta sunt, & multo minus à Florentino, & Tridentino, quamvis ab eis exactè explicata sint, quae sunt de essentia Extremae Unctionis; & ita tenent Suarez in 3. p. tom. 4. disp. 40. Sect. 2. num. 3. Sylvester Verb. Unctio. 2. Bonacina, Layman, Reginaldus, Palaus, & alii plurimi, quos citant, & sequuntur Salmanticenses d. tract. 7. de Sacram. c. 2. num. 14. & Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 18. existente in Inordinato part. 3. tract. 4. resol. 177. Qui è contra affirmant, Signum Crucis ungendo faciendum esse de Præcepto Ecclesiae ob inveteratam consuetudinem ab immemorabili tempore, & ubique tam in Orientali, quam in Occidentali Ecclesia servatam; ut testantur Euchologia vetustissima Græcorum, liber Sacramentorum S. Gregorii Papae, & præcipit Rituale Romanum jussu Pauli V. editum, dum ante primam Unctionem oculorum sic de Sacerdote hoc Sacramen-

tum ministrante loquitur: Deinde instincto pollice in Oleo Sancto, in modum Crucis inungit infirmum in partibus hic subscriptis. Verum si Sacerdos absque causa omitteret ipsum Signum Crucis, dum ungit ægrotum, peccaret mortaliter, ut advertit Nugnus in addit. ad 3. p. 9. 29. art. 6. contra quem excandescit Diana Coordinatus in cit. tom. 2. tract. 4. resol. 18. vocans eum nimis audacem in censurandis aliorum opinionibus; sed minus iuste; quia non est verum id, quod supponit ibi Diana, & alii per eum citati, scilicet quod nullum sit expressè latum præceptum de hac re; siquidem verba supradicta Ritualis Romani ordinant per expressum, ut infirmus inungatur in modum Crucis; certum est autem apud professores Sacrorum Canonum, quod Rituale Romanum est liber habens vim legis, & quod ejus Rubricæ oblegant sub præcepto. Loterius lib. 1. q. 16. n. 123. Menoch. conf. § 2. n. 145. Gratian. discept. Forens. cap. 111. n. 7. & Sperellus Decis. 179. n. 22. In Bulla enim, quam Paulus V. præmitit eidem Rituali, contestatur, in eo esse comprehensos Sacros, & sinceros Ecclesiæ Catholice Ritus, qui in Sacramentorum administratione, aliisque Ecclesiasticis functionibus servari debent ab iis, qui curam animarum gerunt. Ubi notandum est verbum i. l. d. 20. Debet, quod de jure importat necessitatem, & est præceptivum. l. Sapè. ff. de Offic. Præsid. Fagnanus in cap. Qualiter. num. 37. De Cleric. non resid. non obstante, quod in eadem Bulla Summus Pontifex dicat, Hortamur in Domino Ven. fr. Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, &c. nec non Parochos universos &c. ut eodem Rituali in Sacris functionibus utantur; nam etiam verbum illud Hortamur prolatum à Papa in re gravi habet vim præcepti. Fagnanus ubi supr. n. 38. potissimum quia constat de ejus enixa voluntate, dum ibidem in fine subdit: Ut in re tanti momenti, qua Catholica Ecclesiæ, & ab ea probatus usus antiquitatis, statuit, inviolatè observent. Quapropter reflectendo ad primordia Ecclesiæ, in quibus omnia Sacramenta ex Christi instructione, & ex Apostolica traditione cum signo Crucis administrari cœperunt, ad inveteratam, & universalem observantiam in adhibendo hoc Sacro Signo, ad congruentiam, & virtutem ejusdem, & ad rubricam ejusdem Ritualis Romani, nefas est asserere, inculpabilem fore omissionem ejusdem Sacri Signi Crucis in Sacramento Extremæ Unionis; nullum etenim dari potest impedimentum, ob ejus breviteratem, & facilitatem, quo Parochus ab eo efformando, dum ægrotum inungit, præpediatur.

DECISIO LXVII.

ARGUMENTUM.

Enucleantur aliæ tres difficultates circa materiam proximam Sacramenti Extremæ Unionis: videlicet An, & Ubi sint ungendi infirmi carentes organo alicujus sensus, ut cæci, surdi, ac muti à nativitate; vel non habentes brachia, aut manus? Item an in Unionibus servandus sit ordo præscriptus à Rituali Romano? Et an faciendæ sint Uniones pollice Sacerdotis, vel etiam virgula oblonga saltem tempore Pestis? Eruditiones & Hi-

storiarum de Cæcis, & de non habentibus brachia, aut manus, sed facientibus operationes mirabiles.

SUMMARIUM.

- 1 Infirmus carens aliquo sensu, quomodo inungendus? & num. 7.
- 2 Cæcus à nativitate illuminatus à Christo quis fuerit? & ubi obierit?
- 3 Dydimus cæcus Alexandrinus scriptor Ecclesiasticus.
- 4 Cæci plurimi à nativitate doctissimi.
- 4 Homines sine brachiis, ac manibus mirabiles operationes.
- 6 Homines cum tribus, & cum quatuor brachiis, ac manibus.
- 8 Anima nostra duas operationes. Alia per organa corporis. Alia sine.
- 9 Cæci, surdi, muti, carentes manibus etiam à nativitate ungendi sunt Oleo Sancto.
- 10 Forma Sacramenti Quid deliquisti per Visum, &c. quomodo verificetur in Cæco à nativitate?
- 11 Puella cæca concupiscens Vistas coccineas, ac purpureas.
- 12 Ordo servandus in unionibus cum Oleo Sancto.
- 13 Pollice Sacerdotis an infirmus sit ungendus, vel aliqua virgula?
- 14 Parochus tempore Pestis an teneatur ministrare Extremam Unionem?

Circa eandem materiam proximam Sacramenti Extremæ Unionis, scilicet Unionis corporis ægrotantium cum Oleo Sancto, tractant Theologi nonnullas alias difficultates, quas cum ignorare Parochus dedecet, in præsentis Decisione duxi explicandas.

Una est, quid agendum à Sacerdote hoc Sacramentum ministrante, si infirmus careat aliquo sensuum, quos Rituale Romanum præcipit inungi? Hæc difficultas cadere potest circa cæcos à nativitate, circa surdos, & mutos ab infantia, circa carentes brachiis, ac manibus; sive è contra circa habentes à natura tria, vel quatuor brachia; tres, vel quatuor manus. Quod dentur homines utriusque sexus cæci è nativitate, experientia quotidiana nos docet, & habemus testimonium illius, quem Christus illuminavit, dum exivit in terram, & fecit lutum ex spato, & linxit lutum super oculos ejus, ut scribit S. Joannes in Evang. cap. 9. 6. qui quidem cæcus vocabatur Cedonius, seu Celidonius, ut ibi notat Cornelius à Lapide Pers. 1. & de quo Petrus de Natal. in Catalog. Sanctior. lib. 5. cap. 102. testatur, quod postea Christi discipulus fuit, & post Ascensionem Domini ab Apostolis baptizatus Sancto Maximino specialiter adhaesit, & cum eodem, & Lazaro, atque sororibus ejus navicula impositus à Judæis Marsiliam appulit, & prædicti S. Maximini ordinati Episcopi Aquis prædicationis coadjutor factus, ibi post dies multos in pace quievit, & juxta Magistrum reconditus jacuit. Præter hunc cæcum natum, alium habemus insignem Dydimum, de quo Emin. Card. Bellarminus de Scriptur. Eccles. Anno 361. ait: Dydimus Alexandrinus cæcus à primæ ætate distavit opera plurima, & nobilissima. Et fides prædictus Cornelius à Lapide in Genes. cap. 27. Vers.

27. *Vers. 1.* de eodem ita refert: *Legitur de Dydimio (qui cæcus fuit per octoginta annos, & tamen in Sacra Scriptura versatissimus, unde S. Hieronymus vocat suum videntem) quod rogatus à S. Antonio, an triftaretur de eo, quod oculis careret, & ille non abnueret, audierit ab Antonio: Miror prudentem Virum ejus rei dolere damno, quam formice, & pulices habent.* De pluribus hujusmodi aliis cæcis 4 mirabilia operantibus scribit Gaspar Schottus in *Physica Curiosa lib. 3. cap. 33. §. 2.* præcipue de Diodoro Siculo Stoico cæco nato, qui non modo Philosophiam, ac Musicam, sed Geometriam quoque didicit, & hanc alios docuit, præcipiens discipulis, ubi, unde, & quò linea quilibet esse ducenda. Et de quodam Nicasio de Werda Mechliniæ nato, qui licet ab anno tertio ætatis suæ oculis captus, in omni doctrina divina, & humana adeo profecit, ut Magisterii gradum Lovanii acceperit, & in Scholis Theologiam pulchrè docuerit; deinde in Academia Colonienfi Juris utriusque Doctor factus, ibidem leges publicè explanaverit; libros, quos nunquam viderat, nec legerat, memoriter recitando. Et aliis relictis, narrat, quendam Joannem Gambasium Volateranum, etiam cæcum, artem statuariam didicisse, & duas mirabiles Statuas argilla formasse, quarum una Urbani Papæ VIII. alia Cosmi I. Hetruriæ Magni Ducis effigies simillimas referebat.

De surdis, ac mutis à nativitate non transcribo exempla, remittendo Lectorem ad ea, quæ retuli in meis Decisionibus de *Panitentia Decif. 22. per totam*; sed utique de natis sine brachiis, ac sine manibus; quorum prolixam seriem ponit idem Gaspar Schottus in *d. Physica Curiosa lib. 5. cap. 7.* ex qua desumere cogor relationem sequentem, per eum desumptam à P. Laurentio Stengelio in *lib. de Monstris cap. 16. §. 9.* his verbis, *Anno Christi 1628. Ingolstadii, in Collegio Ignatiano, multis Perillustribus, Generalisque Dominis, ac Nobilissima Studiosorum corona præsentibus, sederamus expectatione novi alicujus spectaculi intenti: Cum ecce mediocris Staturæ, Vir in conclave ingreditur, magnificis passibus, pallio in humerum contorto involutus; atque ante mensam, theatri loci appositam, reverentiam Spectatoribus exhibet, ignatis quid spectaturi essent. Præmissis hoc caremoniarum honore, pallium ore mordicus apprehendit, & de se expectatissime super mensam projicit. Quo amoto, evolutus ipse adstat statuae instar truncate, ab humero deorsum planus, tanquam trabs quædam vestibis induta, aut trophæum, cui arma appenduntur. Carebat enim ambabus manibus, & utroque brachio erat destitutus. Mox in mentem insiliit, & excussis calceis, paulò plus, quam primores pedum digitos ostendit, quos habebat haud multò, quam nos, longiores. Illis tamen omnia faciebat, quæ alii manibus solent. Nam in primis musicum Organum scitissime pulsabat, & si, qui folles attollens ponè adstabat, negligentem se ostendisset, plano pede alapam illi excussissimam dabat. Tum panem, carnes, aliaque, istidem pedum digitis cultum tenens, scindebat. Quin & Vitrum levabat uno pede, alteroq; cantharum, sibi que ipse infundebat, & nunc Vitrum, nunc cantharum ori admotum exhauriebat. Pothea & chartis pictis cum socio ludebat, eas miscens, distribuens, tenens, atque in mensam cum sonitu projiciens, non secus atque alius omnibus mem-*

bris integer homo. Denique calamum arripiebat, pulcherrimos characteres scribebat; quodque, magis mirandum, & acum sumebat, quam filum, trajiciens, quovis Sartore citius nebat, & fuebatur. Itaque quicumque videbat eum operantem, manus dicebat ei, non officia manuum defuisse; aut, certe manus ipsas in locum pedum demigralle. Hæc Stengelius, & ex Stengelio Schottus, qui, eod. cap. 7. aliam Hostriam ponit ejusdem formæ, minæ Angliæ brachiis destituta, quæ ore, & lingua præstabat multa, quæ alii manibus præstare solent.

Sed in prædicto *lib. 5. cap. 9.* pergit idem Schottus narrare quamplures alios casus diversorum hominum, quibus natura dederat tria, vel quatuor brachia; tres, ac quatuor manus, & cum Schorto concordat Fortunius Licetus, olim in hoc Publico Gymnasio Patavino Philosophiæ Magister meus, in *tract. de Monstris lib. 1. pag. 11. & seqq.* Igitur sicut dubitari potest, an quadrumanes quater sint in manibus ungendi, ita è contra major est dubitatio, quid debeat facere Parochus vocatus ad dandum Oleum Sanctum ægroto, qui fuerit cæcus à nativitate, vel ab infantia; sive ab eodem tempore laboraverit surditate, aut mutitate; sive etiam qui natus sine brachiis, aut eis obtruncatus à primis annis, manus nunquam habuerit an sensum tactus exercendum. Siquidem in his ægrotis quomodo verificabitur Forma Sacramenti: *Indulgeat tibi Dominus quicquid per visum, per auditum, per locutionem, per tactum deliquisti; si neque visum habuit, neque auditum, neque loquelam, neque manus, ad videndum, audiendum, loquendum, ac tangendum? Docent Philosophi, & S. Thomas 1. p. q. 77. art. 5. quod anima nostra quasdam operationes potest exercere sine organo corporali, ut intelligere, & velle; At non etiam illas, quæ exercentur per organa corporalia, sicut visio per oculum, auditus per aurem; ut disputando probat Collegium Compluten. lib. 1. & 2. de Anima disp. 6. q. 3. §. 1. & Maltius in eod. tract. de Anima disp. 6. à num. 3. & seqq. ubi docet, quod in præsentis statu anima nostra in sua operatione pendet à potentia organica. Hinc Dicastillus de Sacrament. tom. 1. tract. 7. disp. 1. dub. 3. num. 51. relatus à Diana part. 10. tract. 16. resol. 81. quæ in Coordinato est tom. 2. tract. 4. resol. 1. asserit hujusmodi ægrotos non esse ungendos in sensibus, vel in parte vicina sensuum, quos non habuerunt, subdens hanc rationem, *Qui enim nunquam habuit oculos, nunquam peccavit per oculos; nec concupiscentia videndi, si peccatum fuit, fuit peccatum oculorum. Unctio autem in alia parte omnino distincta, non significat remissionem peccati commissi per eam partem, quæ non existit, nec unquam exstitit; nec commissi per concupiscentiam operandi per talem partem, aut sensum, qui nunquam fuit.**

Nihilominus resolutio difficultatis est, quod prædicti ægroti quamvis ab infantia, aut à nativitate cæci, surdi, muti, brachiis, vel manibus truncati, sunt ungendi Oleo Sancto in partibus proximioribus organo, quod non habent; tum ex præcepto Ecclesiæ; quia *Rituale Romanum in Rubrica de Sacrament. Extrem. Unct.* ait in fine: *Siquis autem sit aliquo membro mutilatus, pars loco illi proxima inungatur eadem verborum forma: tum ex communi opinione, & doctrina Theologorum ita asserentium, quos citat, ac sequitur Diana part. 5. tract.*

tract. 6. resol. 11. translata in Coordinatum d. tom. 2. tract. 4. resol. 48. quibusego addo S. Thomam in Supplem. 3. p. q. 34. art. 7. S. Bonaventuram in 4. dist. 23. part. 2. q. 3. Suarezium in 3. p. tom. 4. disp. 42. sect. 3. n. 4. Gonetum tom. 5. tract. 6. disp. 3. num. 8. Salmanticenses de Extrem. Unct. tract. 7. cap. 2. à num. 23. & seqq. nec non Emin. Card. de Lauræa de eodem Sacram. disp. 11. n. 186. Ad objectionem autem, quomodo verificentur in his ægrotis verba formæ *In-
10* *dulgeat tibi Dominus quicquid per visum, auditum, tactum &c. & deliquisti*, si nunquam viderunt, audierunt, tetigerunt? respondent dupliciter: uno modo, quod prædicta verba intelliguntur conditionaliter, id est, *Si quid per visum, auditum, tactum &c. deliquisti*: altero modo, quod licet homo carens visu, vel alio sensu non possit peccare mediante organo illius sensus, quem non habet; nihilominus peccare potest per potentias internas, quas habet in anima; quandoquidem (ut supra notatum est) Anima rationalis dupliciter operatur, vel per organa corporalia, vel per potentias non organicas internas, quarum ipsa anima est subiectum *Quod*; ut explicat D. Thomas 1. part. q. 77. art. 5. & declarant Complutenses d. lib. 1. & 2. de Anima quest. 3. §. 1. & 2. disp. 6. Igitur etsi cæcus non videat organo oculorum; interior tamen anima cupit videre, & ex illo desiderio, si immoderatum, vel inordinatum sit, potest delinquere. Agnovi puellam nobilem cæcam ab
11 infantia, quæ impensè delectabatur vittis coccineis, & purpureis; ac iisdem tum caput, tum humeros, ac brachia sua ornat; utique non alia de causa, nisi quia à puellis aliis audiebat, colorem coccineum, ac purpureum esse cæteris pulchriorem. Quamvis itaque cæcus non iudicet de colore; ex nimio desiderio, & affectu ad illum, potest dari culpa venialis, delenda per Sacramentum Extremæ Unctionis etiam in cæcis à nativitate; idemque dici potest circa inordinata desideria audiendi, loquendi, & tangendi in hominibus, qui hos sensus externos non habeant.

Altera difficultas est, An in administrando hoc Sacramento, & in sensibus ungendis servandus sit
12 ordo in Rituali Romano præscriptus, videlicet, ut primùm inungantur oculi, deinde aures, postea nares, subinde os, manus, pedes, & renes: Omnes Theologi ad hanc difficultatem respondent, de necessitate Sacramenti non esse talem ordinem servandum; sed utique de præcepto Ecclesiæ. Idcirco si Sacerdos dans Oleum Sanctum infirmo perverteret supradictum ordinem, valde conferret Sacramentum; sed si absque gravi, & urgenti causa pro suo arbitrio sensus ungeret, graviter peccaret, quia Ritus à Romana Ecclesia præscripti in administratione Sacramentorum sunt à quocunque servandi, ut supranotatum est, & advertit Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 181. Salmanticenses d. tract. 7. cap. 2. num. 21. & Martius in 4. sent. disp. 6. num. 41. ubi hæc scribit: *Qua tamen à Theologis non idè dicuntur, & conceduntur, ut passim absque ulla necessitate ea in praxi redigi liceat; nam si nulla occurrit necessitas, debet Unctio fieri eo ritu, & cum omnibus illis circumstantiis, quas Ecclesia præscribit. Et alias pro qualitate transgressionis esset mortalis culpa. Solum ergo per hoc Theologi significare intendunt, quod quamvis ex præcepto Ecclesiæ ista fieri, & servari debeant,*

nec proinde nulla urgente necessitate sine peccato omit-
ti possint, non sunt tamen de essentia hujus Sacramenti, nec ad ejus validitatem requiruntur. Igitur absque urgentissima causa (quæ raro accidere potest) non est pervertendus ordo in ungendis sensibus infirmi; sed ipsa unctio est facienda de sensu in sensum juxta ordinem Ritualis Romani.

Ultima difficultas est, an liceat ungere infirmum in administranda ei Unctione Extrema non pollice intincto oleo sancto, sed aliqua virgula oblonga in eodem Sancto oleo intincta, vel gossipio ipsi alligato? Respondent omnes Doctores tempore pestis licere uti prædicta virgula ad effugiendum periculum contagii; secus autem extra tempus pestis, & extra periculum contagii. Ita Sylvius, Marchinus, Mancinus, Barbosa, & alii, quos citat, & sequitur Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 34. & 35. quatum prima est in Diana antiquo part. 3. tract. 4. resol. 166. secunda verò in part. 5. tract. 3. resolut. 79. concordant Salmanticenses d. tract. 7. De Extrem. Unct. cap. 7. num. 15. Et ita est omnino observandum; quia ubi non est periculum pestilentie unctiones sunt faciendæ digito Sacerdotis, ita præcipiente Rituali Romano, cujus Rubrica immediatè ante primam unctionem Oculorum ita loquitur: *Deinde intincto pollice in Oleo Sancto, in modum Crucis inungit infirmum in partibus hic subscriptis.* Quod autem hæc Rubrica habeat vim præcepti diximus supra Decis. 66. num. 19. ex DD. ibi citatis. Utum autem tempore pestis Parochus obligatus sit administrare hoc Sacramentum Extremæ Unctionis pestiferatis? dicemus infra Decis. 71. & scripsimus de Ven. Euchar. Sacram. Decis. 61. num. 27. & 28. ubi etiam retulimus Theologos asserentes iisdem peste infectis posse dari Sacram Eucharistiam cum cochleari argenteo, vel in pagina munda statim comburenda; prout Extremam Unctionem cum virga oblonga, ut præter supracitatos à Diana docent etiam Naldus Verb. Sacramentum, num. 7. in fin. & Bissus in Hierurg. Sacra Verb. Minister Sacramentorum, num. 171. §. 34. Quod verò diximus in d. Decis. 61. num. 28. supradictas DD. opiniones fuisse damnatas à S. Carolo in Ast. Mediolanen. De Cura pestilent. cap. 15. num. 2. ut testatur Gavantus Verb. Pestis num. 6. in Manuali, intelligendum est de porrigenda Sacra Eucharistia cum cochleari, vel cum pagina, ob irreverentiam erga tantum Sacramentum; non autem de Unctione infirmi cum oleo Sancto; cum nulla indecentia resultet, concessum est ab omnibus DD. ut cum virgula possit ministrari, ad effugiendum periculum contrahendæ pestis in Sacerdote ex contactu sensuum ægroti pestiferati. Quæ autem sint signa ad cognoscendam pestem eruditè declarat Zachias in Q. Q. Medicolegal. tom. 1. lib. 3. tit. 3. qu. 3. quem curiosum Lectorem percurrere non pigeat, ibi enim & instructiones, & eruditiones plures reperiet, de quibus, & de aliis tempus pestis tangentibus dicemus infra Decis. LXXIII.

DECISIO LXVIII.

ARGUMENTUM.

Traditur Forma hujus Sacramenti Extremæ Unctionis; & disputatur, An ad valorem Sacramenti debeat esse deprecatoria? vel sufficiat Indicativa, aut Imperari.

perativa? Argumenta pro utraque opinione, quatuor tutior, quod debeat esse deprecatoria. Forma Ambrosiana, Veneta, & alia huiusmodi per vetustatem, etsi viderentur indicativa, probatur eas fuisse deprecativas. Quae verba in forma Extremae Unctionis sunt de essentia Sacramenti? Curiosi casus de duobus Presbyteris ignorantibus verba Extremae Unctionis & absolutionis Sacramentalis.

SUMMARIUM.

- 1 Forma Sacramenti Extremae Unctionis quanam sit?
- 2 Deprecativa an esse debeat? vel sufficiat indicativa? & num. 7.
- 3 Baptismi forma, ac Confirmationis est indicativa.
- 4 Oratio requirit attentionem internam ad Deum.
- 5 Forma Sacramentorum debet infallibiliter causare eorum effectus.
- 6 Ambrosiana ac Veneta forma antiqua in Extrema Unctionis Sacramento.
- 7 Forma deprecatoria rationes, & congruentia.
- 8 Forma Ritualis Romani de Extrema Unctione antiquitas.
- 9 Gemeticum quid sit?
- 10 Gracorum forma in Sacramento Extremae Unctionis.
- 11 Argumentum de forma unius Sacramenti ad alterius formam non valet.
- 12 Orationis in Extrema Unctione efficacia non est ex opere operantis, sed ex opere operato.
- 13 Deprecatoria Forma in Extrema Unctione habet effectum infallibilem ex Dei promissione.
- 14 Forma Ambrosiana, Veneta, & consimiles antiquae in Extrema Unctione erant deprecatoria, non indicativa. Et quomodo?
- 15 Oratio ad Deum, ut plurimum dirigitur indicativo, vel imperativo modo.
- 16 Ut est particula optativi modi significans Utinam
- 17 Verba Formae Extremae Unctionis posita à Rituali Romano sunt omnia de Praecepto.
- 18 Tria verò tantum de essentia. Et quae.
- 19 Dereliquisti Verbum in forma Extremae Unctionis an aequivaleat Deliquisti?
- 20 Tormentum gratiae pro augmentum gratiae in absolutione Sacramentali prolatum à Confessario ignorante.

Post explicitam materiam remotam, ac proximam Sacramenti Extremae Unctionis, opus est ejusdem Formam ponere, ac declarare. Haec autem consistit in his verbis, quae proferuntur à Sacerdote, dum Oleo Sancto ungit sensum corporis infirmi, videlicet: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quicquid per visum &c. deliquisti.* Sic repetendo in unctione aliorum sensuum, pedum, ac renum; ut traditum est à Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. à Tridentino sess. 14. de Extrem. Unct. cap. 1. Et praecipitur in Rituali Romano à Paulo in Rubric. de Extrema Unctione.

Porro circa hanc Formam duae sunt difficultates, quae inter Theologos agitantur. Una est, an haec Forma ad sui validitatem, debeat necessarii esse deprecativa? vel sufficiat etiam indicativa? quod est quaerere, an prorsus debeat proferri per modum orationis, & deprecationis ad Deum? Vel possit pronuntiari etiam per modum potestatis, & auctoritatis ab ipso Ministro, & sic indicativo modo? In Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

hac difficultate plurimi ex DD. antiquis opinati sunt, esse formam sufficientem etiam indicativo modo pronunciatam.

Primo, quia ex similibus verbis Scripturae Sacrae collegit Ecclesia formam baptismi, ac formam Extremae Unctionis; illius scilicet ex verbis *Matth. 28. 19. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* Istius autem ex verbis *Jac. 5. 14. Infirmatur quis in vobis &c. Ungentes eum oleo in nomine Domini.* Sed forma Baptismi proferitur indicativo modo. *Ego te baptizo &c.* Igitur etiam forma Extremae Unctionis eodem modo potest pronuntiari, videlicet dicendo, *Ego te ungo Oleo Sancto &c.* Confirmatur, quia in Sacramento Confirmationis Minister proferit Verba formae auctoritative, & indicativa, *Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis.* Idemque facit Sacerdos in Pœnitentiae Sacramento, dum dicit: *Ego absolvo te à peccatis tuis.*

Secundò, si haec forma de necessitate esse deberet deprecatoria, & per viam orationis prolata, subiceret nullitati, ac invaliditati tones, quoties in ea deficeret aliquid ex his, quae sunt de essentia orationis, nempe attentio interna Sacerdotis ad Deum, S. Thom. 2. 2. qu. 83. art. 13. ubi allegat dictum Apostoli Pauli 1. Cor. 14. *Si ore lingua, mens mea sine fructu est.* Ergo, ne Sacramentum subiaceat nullitati, si conferatur à Sacerdote cum mente distracta, & sine attentione interna, dicendum videtur, Formam indicativam sufficere.

Tertiò facit, quia forma Sacramenti debet de necessitate causare infallibiliter effectum ipsius Sacramenti ex divina promissione in eo, qui non ponit obicem. Sed forma deprecatoria non videtur causare praedictum effectum infallibiliter; quia facit eum pendere ex libero dumtaxat Dei beneplacito. Ergo, tantò magis forma indicativa, & per modum auctoritatis prolata censenda est sufficiens, quanto minus deprecatoria potest esse apta ad effectum Sacramenti infallibiliter producendum.

Quartò urget, quia antiquissimis temporibus forma indicativa erat in usu in diversis Diocœsibus. Siquidem tempore Divi Ambrosii sub hac forma dabatur hoc Sacramentum Extremae Unctionis: *Ungo te Oleo Sanctificato. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti preparatus ad certamen, aereas possis superare potestates, prout referunt S. Bonaventura Durandus, Argentinas, & alii Scholastici in 4. sent. dist. 23. In libro Sacramentorum S. Gregorii Magni haec traditur forma: In ungo te Oleo Sancto, sicut unxit Samuel in Regem, & Prophetam. Operare creatura Olei in nomine Dei Patris Omnipotentis, ut non lateat hic Spiritus immundus, neque in membris tuis, neque in medullis, neque in ulla compagine membrorum; sed in te habiteat virtus Christi Altissimi, & Spiritus Sancti. Eandem formam haberi in antiquo Codice Manuscripto Halitgarii, qui florebat temporibus Ludovici Pii Imperatoris, anno scilicet 814. notat Serrarius relatus ab Arcudio libr. 5. de Concord. Eccl. Orient. cum Occid. cap. 5. In libro Sacramentali Veneto antiquissimo, (qui apud me est, & quem paucis solidisemi super floreis, non multum tempus fluxit) haec sunt formae ad unctiones sensuum infirmis: *Ungo oculos tuos oleo Sanctificato in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; ut quicquid de illicito visu deliquisti huius olei unctione expietur. Ungo has aures Sacrae Olei liquore, in nomine Patris &c. ut quicquid de lectione nocivi auditus admissum est, medicina spirituali evacuetur.**

tur. Ungo has nares Oleo sacramento In nomine Patris &c. ut quidquid noxio vapore contractum est ab odore superfluo, ista emendet Unctio, vel medicatio. Ungo labia ista consecrati Olei medicamento In nomine Patris &c. ut quidquid gustu superfluo, & inordinato, vel otioso, vel criminosa peccasti locutione, divina Clementia miserante, hac unctione expurgetur. Ungo has manus Oleo Sanctificato In nomine &c. ut quidquid illicito, vel noxio tactu, vel opere peregerunt, per hanc unctionem evacuetur. Quis non diceret has Unctiones esse indicativas, prolatas non deprecatorias, sed auctoritativæ? His igitur rationibus, argumentis, & auctoritatibus plurimi Doctores ex antiquis moti dixerunt, esse sufficientem formam Extremæ Unctionis, etsi indicativo modo prolatam, videlicet Albertus Magnus, Durandus, Paludanus, & Richardus in 4. dist. 23. & post illos Navarrus in Summa cap. 22. num. 15. & Beccanus de Sacramentis cap. 27. qu. 7. Suarez tom. 4. in 3. p. D. Thomæ disp. 40. sect. 3. num. 7. & Filiucius tom. 1. tract. 3. cap. 4. num. 80. quos citat Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 15. §. 1. Quibus adhærent novissimè Hiquius, & Pontius apud Mastrium in 4. disp. 6. num. 34. nec non Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Extrem. Unct. d. disp. 11. a num. 59. & seqq. ubi firmat, quod Improbabile absolute non est, quod forma indicativa non sit valida, esto sit illicita.

His tamen minimè obstantibus communior, ac probabilior Doctorum sententia est, quod forma Sacramenti Extremæ Unctionis debeat esse deprecatoria, & per via precis, ac orationis, ut inter alios docuit S. Thom. in Supplem. q. 29. art. 8. ubi sic concludit: *Forma hujus Sacramenti est Oratio deprecatoria, & ideo non potest esse forma indicativi modis.* Et hujus conclusionis veritatem Angelicus Doctor comprobat triplici ratione, ac congruentia. Prima est, quia hoc Sacramentum confertur moribundis, qui cum sint propriis viribus destituti, indigent orationibus sublevari. Secunda, quia hoc Sacramentum datur tantum iis, qui ex foro hujus Ecclesiæ commigraturi sunt in forum alterius vitæ ad Judicium Dei, cujus misericordiam expedit implorare pro ipsis oratione. Tertia, quia per hoc Sacramentum procuramus infirmo etiam corporis sanitatem, quam nescimus esse ei expedientem; ideo deprecativè est à Deo petenda. Addi potest Quarta congruentia, nempe Extremam Unctionem esse complementum Sacramenti Pœnitentiæ, in quo operibus laboriosis satisficit Divinæ justitiæ, attenta sanitate suscipientis, at in hoc ob gravem ejus infirmitatem, & debilitatem, non potest, nisi recurrere ad Divinam Misericordiam, quæ proinde oratione est ei imploranda. Quinta etiam accedit congruentia formæ deprecatoriæ, quæ resultat ex verbis Divi Jacobi, qui ait: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* Jac. 5. 14. ubi correlativæ sunt deprecatio, & Unctio.

Hinc observant Doctores in antiquissimis Ritualibus libris, qui supra sexcentos annos repetiuntur conscripti, quod Forma Sacramenti Extremæ Unctionis expressa legitur his verbis: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum auditum, &c. ut notat Gaspar Ivenim in Commentar. Histor. & Dogmatic. de Sacram. Dissert. 7. quest. 4. ubi refert Codicem Monasticum Gemeticense à sex sæculis scriptum prædictam formam continentem;*

(est autem Gemeticum Vicus Galliæ in Normannia, vulgò *Sumieges*, in quo Abbatia percelebris ad Sequanam fluvium, quinque leucis infra Rhodomagum, Gallis *Roven*, Italis *Roan*, posita in occasum. Ferrarius in Lexic. Geograph. Verb. Gemeticum, seu Gemeticum.) Insuper etiam Ecclesiam Orientalem in hujus Sacramenti administratione adhibere Formam deprecatoriam testantur Scriptores Græci, inter quos Arcudius d. libr. 5. cap. 5. sic scribens: *Forma Extremæ Unctionis est deprecatoria, ut etiam apud Latinos, & Latine, quo ad sensum responderet.* Quam quidem Græcorum formam ex Euchologiis per Ivenim d. Dissert. 7. qu. 4. desumptam, non me piget hic transcribere, etsi prolixam, in gratiam mei Lectoris, qui de facili eam alibi reperire non poterit. Est autem ista. *Pater Sancte, 10 Animarum, & corporum Medice, qui Filium tuum Unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum omnem morbum curantem, & ex morte nos liberantem misisti: sana quoque servum tuum N. à detinente illum corporis infirmitate & vivifica illum per Christi tui gratiam: intercessionibus super omnes Sanctissimæ Domine Nostræ Deiparæ, & semper Virginis Mariæ protectionibus Venerandarum supercaelestium Virtutum incorporearum; Virtute pretiosæ, ac vivificæ Crucis, honorandi gloriosi Prophetæ Præcursoris, & Baptiste Joannis, Sanctiorum gloriosorum, & toto orbe celeberrimorum Apostolorum; Sanctiorum gloriosorum, & victoris clarorum Martyrum, & Deiferorum Patrum nostrorum, Sanctiorum Medicorum mercede non conductorum, Cosmæ, & Damiani, Cyri, & Joannis, Pantaleonis, & Hermolai, Sampsonis, & Diosmedis Photii, & Aniceti; Sanctiorum, & Justorum Deiparentum Joachim, & Anne, & omnium Sanctiorum. Amen. Quia tu es fons Sanitatum Chris-te, & Deus noster, & tibi gloriam referimus Patri, & Filio, & Sancto Spiritui nunc, & semper, & in sæcula sæculorum.* Aliter prædictus Gaspar Ivenim hanc esse formam, qua Græci utuntur in administrando Extremæ Unctionis Sacramento; nam, præter invocationem Divinæ Clementiæ, exprimit spirituales effectum Sacramenti remissionis culpæ, & collationis gratiæ in illis verbis: *Vivifica illum per Christi tui gratiam; nec non alterum effectum minus principalem, nimirum restitutionis sanitatis corporalis, ibi: Sana quoque servum tuum à detinente illum corporis infirmitate.* Non nemo tamen diceret, eam habere potius speciem devotæ orationis, quam formæ Sacramentalis; cum in nulla ejus parte indicetur materia Sacramenti, neque remota, quæ est oleum benedictum; neque proxima, quæ est ipsa Unctio, præter morem cæterorum Sacramentorum, in quibus, dum forma profertur, materia innuitur, ut consideranti manifestè patet. Quidquid sit, extra controversiam esse debet, & de fide tenendum, quod vera, & valida forma hujus Sacramenti Extremæ Unctionis existit sub modo deprecativo, ut constat ex utroque Concilio Florentino, & Tridentino, & ex praxi Romanæ Ecclesiæ, quæ in materia Sacramentorum errare non potest, cap. Ad Abolendam, de Hæretic. Maftrius in 4. sent. d. disput. 6. num. 39. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Extrem. Unct. d. disput. 11. num. 35.

Neque obstant argumenta contraria, quæ superius adduximus pro forma indicativa. Non primum de formis aliorum Sacramentorum indicativo modo prolatis,

prolatis; quia etsi satis sit dicere, quod unumquodque Sacramentum habet suam formam propriam à Christo indicatam, & ex Apostolica traditione ab Ecclesia præscriptam; ideoque non valet argumentum de una ad aliam. *Barbola de locis commun. arg. Juris, loco 101. num. 3.* Ulterius respondetur diversimodè ab eodem Christo fuisse ordinatam administrationem Sacramentorum; alia enim collocata est in Ministro, vel tanquam agente, ut in baptismo; vel tanquam in Superiore consignante, ut in Confirmatione, & Ordine; vel tanquam Judice, ut in Pœnitentia; vel tanquam Repræsentante personam Christi, ut in consecratione Eucharistiæ; & in his forma profertur indicativo modo, ut constat de voluntate libera Ministri in Sacramento consiciendo, à qua illud pendet. At administratio Extremæ Unctionis posita est in supplicanda Divina Misericordia pro ægroto, qui inungitur; ut ei ex meritis Christi concedat effectus ejusdem Sacramenti; idcirco forma debet esse deprecativa, juxta proprium esse hujusce administrationis. Hinc comprehenditur differentia etiam in citatis Verbis *Baptizantes eos &c. Et ungentes eum oleo &c.* quia his ultimis S. Jacobus præmisit, & *orent super eum*; quia sic à Christo institutum est hoc Sacramentum, ut per modum Orationis, & deprecationis administraretur; quod notat *Gonet d. tom. 5. tract. 6. disput. 1. art. 2. sub. num. 41.*

Ad Secundum respondetur, negando consequentiam; quia ut ait *Gonet d. num. 41. Vers. Ad tertium*; Efficacia Sacramenti non pendet ab oratione Sacerdotis, ut est opus operantis, sed ut est Oratio Sacramentalis, habens valorem, & efficaciam ex meritis Christi, à quo est ordinata. Unde quamvis Sacerdos sit mente distractus, imò quamvis sit peccator, semper exauditur, & suum effectum habet, dummodo habeat intentionem administrandi Sacramentum, & faciendi quod facit Ecclesia.

Ad Tertium respondetur, negando minorem. Siquidem, cum hoc Sacramentum non minus quam alia habeat annexam infallibilem Dei promissionem; quia omnia operantur ex meritis Christi, & ad instar operis operati, & non operantis; quamvis forma sit deprecatoria, consequitur infallibiliter effectus Sacramenti, id est gratiam, si infirmus non ponat obicem. Hæc est enim differentia inter hoc Sacramentum, & illud Pœnitentiæ ex ordinatione, & institutione Christi, ut ad conferendam suam gratiam infallibiliter in Pœnitentia, Deus non acceptet formam deprecativam Ministri, sed indicativam prolata per modum Sacramentalis judicii: At in Extrema Unctione non acceptet formam indicativam, sed deprecativam, per modum Sacramentalis Orationis, ut bene differit *Mastrius d. disput. 6. sub. num. 35.*

Ad Quartum respondent Theologi utriusque Scholæ, qui hisce temporibus de hac difficultate scribunt, prædictas formas Ambrosianam, Venetam, & consimiles aliarum regionum, non fuisse indicativas, sed deprecativas. Ita ex Thomistis *Gonet d. tom. 5. tract. 6. disput. 1. num. 41.* Et ex Scotistis *Mastrius d. disput. 6. in 4. Sentent. num. 37.* ambo enim propriæ Scholæ merentur vocari Antesignani, & Principes. Verum tum ipsi, tum alii eorum sequaces non concordant in explicando modo, quo antedictæ formæ antiquæ, hu-

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

jus Sacramenti dici possint deprecativæ, non autem indicativæ. Alii dicunt, in ipsis formulis virtualiter includi orationem, ac deprecationem ad Deum, quia ejus divinum Nomen imploratur, ut potè cum dicebant Ambrosiani: *Ungo te Oleo Sanctificato, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti preparatus ad certamen, tacite subintelligebant, deprecor, oro, rogo Deum, aereas possis superare potestates.* Prout etiam, cum pronunciabant. *Veneri: Ungo oculos tuos oleo Sanctificato In Nomine Patris &c.* tacite intelligebant, *rogans, petens, deprecans Sanctissimam Trinitatem, ut quidquid de illicito visu deliquisti, hujus Olei unctione expietur.* Ajunt enim etiam in vulgari, & communi sermone inter amicos, rogari Deum pro sanitate alterius absque lyrogo, Exempli gratia. *V. S. stii sana*, tacite intelligendo, *Prego il Signore Dio, che V. S. stii sana.* Vel si quis amico dicat: *V. S. mi facci il tal favore.* Habent hæc verba hunc tacitum sensum: *Prego, Supplico V. S. che mi facci il tal favore.* Ita declarant *Gonet d. num. 41. & Mastrius num. 37.*

Aliam explicationem dat *Gobatus in Theolog. Experim. d. tract. 8. de Extrem. Unct. num. 804.* & est, proprium esse Orationis, ac deprecationis ad Deum, ut fiat modo indicativo, vel imperativo; & affert exemplum Orationis Secretæ in Missa Confessorum non Pontificum, in qua Sacerdos orat dicens: *Laudis Tibi Domine hostias immolamus in tuorum commemoratione Sanctorum, quibus nos, & presentibus exui malis confidimus, & futuris, (scilicet prout oramus, & deprecamur.)* Item dat aliud exemplum Secretæ in Dom. 13. *Post Pentec.* quæ ait: *Pro nostra servitutis augmento Sacrificium Tibi Domine laudis offerimus; ut quod immeritis contulisti, propitius exequaris: tacite subintelligendo, prout rogamus, & deprecamur.* Alia plurima consimilia exempla de Sacris paginis adduci possunt; prout illud *Isaia 45. 8. Rorate celi desuper, & nubes pluant justum, aperiatur terra, & germinet Salvatorem.* In Psalmis centies, & millies ita loquitur David. Sed sublimis Oratio Dominicalis, quam nos docuit ipse Redemptor, septem suas petitiones proponit ad Deum indicativo seu imperativo modo: *Sanctificetur nomen tuum. Adveniat Regnum tuum &c.* nam in omnibus subintelligitur, prout Te humillimè oramus, rogamus, deprecamur. Idcirco Forma Ambrosiana, Veneta, & si quæ aliæ in Sacramento Extremæ Unctionis, non erant indicativæ, sed deprecatoriæ, quia Sacerdos enunciando effectum spirituales in quacunque Unctione, per viam orationis enunciabat, subintelligendo, prout ego rogo, ac deprecor Altissimum in mente mea, & in corde meo; oramus enim ad Dominum, & illum rogamus non solum lingua, & verbis, sed mente, & spiritu; juxta illud Apostoli 1. Cor. 14. 15. *Orabo spiritu, orabo & mente: psallam spiritu, psallam & mente.* Ubi Tirinus ita explicat: *Ita ut ego fructum orationis in animo meo percipiam.*

Tertiam ego adderem explicationem ad demonstrandum Formas illas antiquas fuisse deprecativas; videlicet, quia in illis omnibus adest particula UT, quæ præter alias significationes, habet sensum optativum, & vim optandi, & tantum valet, quantum UT IN AM, ut observat

Q 2

Vossius

Vossius in *Etymologico lingua latina Verb. Ut*; quo loci allegat illud carmen Terentii: *Ut illum Di, Deaque perdant*; & ipsum explicando subdit, Nam intelligitur *ita precor*. Patet itaque legentibus, ac considerantibus prædictas Formas Ambrosianam, Venetam, & consimiles, quod erant deprecatoriæ, quia in omnibus Unctionibus Minister Sacramenti Extremæ Unctionis dum pronuntiabat effectum spirituales ab iisdem proventurum, præmittebat particulam *UT*, per quam intelligebat, Deum precari, ut illum effectum elargiretur infirmo; ac si expressè dixisset, *Utinam, prout opto, ac Deum rogo*; licetque absque dubio loquebatur deprecatoriè, & per viam orationis ungendo infirmum; non autem indicativè, seu per viam potestatis, ac auctoritatis. Et hæc de prima difficultate.

Altera difficultas est, an omnia verba sint de Essentia Sacramenti, quæ Ritale Romanum ponit in hac forma: *Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam Misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid per visum deliquisti. Amen. Vel auditum &c. odoratum &c.* Vel potius hæc verba sint tantum de Præcepto? Quod ea sint de præcepto, nemo dubitat; imò omnes DD. concorditer asseverant, peccatum mortaliter ministrum huius Sacramenti, qui ausus esset eadem verba vel omittere, vel mutare; nefas enim est à praxi universali Ecclesiæ discedere; & formam ab Ecclesia Romana præscriptam in danda Extrema Unctione non servare; ut advertunt Reginaldus *libr. 28. num. 54.* & Mastrius in *4. Sentent. d. disput. 6. num. 41.* Quæ autem verba sint de Essentia Sacramenti, non sunt concordēs inter se Doctores, ut videre est apud eundem Mastrium *d. disput. 6. à num. 38. & seqq.* & Salmanticenses *De Sacram. in genere d. tract. 7. cap. 2. à num. 29. & seqq.* Ceterum conveniunt, tria esse verba necessaria ad validitatem, & essentiam huius Sacramenti, nempe *Unctionem, Indulgeat tibi Dominus, & Quidquid per Sensus N. N. deliquisti*. Quapropter si quis non exprimeret *Unctionem* ipsam, vel non dixerit, quod Deus infirmo *indulgeat*, aut condonet *Quidquid deliquit* per illum sensum, quem inungit, nullum Sacramentum faceret; ut latius examinant, & demonstrant DD. quos allegant Salmanticenses, ibi à studioso lectore videndi; ea ratione, quia, omissis prædictis verbis, aut æquivalentibus, forma non exprimeret effectus, quos parere debet Sacramentum; & sine tali expressione Sacramentum non conficitur.

Curiosa tamen est investigatio, facta à Gobato in hoc proposito *d. tract. 8. num. 81.* an fecerit validè Sacramentum quidam Presbyter (ex illis, qui à Ministris Episcoporum parum fidelibus in examinandis clericis promoventur ad Ordines Sacros, et ignorant, & linguam latinam non bene intelligentes) quidam presbyter, inquam, qui dans Extremam Unctionem infirmo, ad omnes sensus dicebat, *Indulgeat tibi Dominus quidquid per Visum, Auditum, &c. deliquisti*; Utinam non reperirentur tam rudes Sacerdotes, ut unum verbum pro alio caperent! Multis ab hinc annis ego moram faciens Venetiis, pro defensione Jurium Episcopatum Eminentis, ac Reverendissimi Domini mei Cardinalis Barbadici Episcopi Patavini, quadam die exomologesi mea ad pedes Confessarii exhibita, audivimus, post impertitam Sacramentalem absolutionem mihi ita concludentem: *Quidquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, Tormentum gratiæ, & premium vite*

æterna. Obstupui, & tacui. Sed melius cogitans, id innui Præfato cuidam, cujus confessiones Sacramentales idem Sacerdos frequenter excipiebat; & ab eodem etiam Præfato audito verbo *Tormentum gratiæ*, fuit ei facta seria monitio, ut se emendaret. Modò revertentes ad illum, qui in Extrema Unctione proferebat *dereliquisti*, pro verbo formæ *deliquisti*, prima facie videbatur dicendum, errorem illum grammaticalem non nocuisse valori Sacramenti, & satis esse, si de cætero se emendaret; nam etiam ille, qui baptizando ex ignorantia latinitatis dicebat, *In nomine Patriæ, & Filiæ, & Spiritu Sancta*; validè baptizavit, ut respondit Summus Pontifex in *Cap. Retulerunt. De Baptismo* Nihilominus P. Gobatus contrarium in hoc casu resolvit, concludens repetendam esse Unctionem Sacram., & proferendum verbum *deliquisti*, ea ratione quia verbum *dereliquisti* sive sumatur grammaticaliter, sive contideretur moraliter facit sensum omnino diversum à verbo *deliquisti*, quod supra diximus esse essentiale in hac forma. Nec suffragatur exemplum ante relatum de Baptismo; quia verba illa Sanctissimæ Trinitatis Personarum, etiam cum mala latinitate pronunciata; tamen & moraliter, & grammaticaliter significabant ipsas divinas Personas, quarum nominatio requiritur ad validitatem Baptismi. Caveant Antistes, ne clericos rudes, & ignorantes linguam latinam ad Sacros Ordines promoveant; hi enim promoti non verentur deinceps tum in Sacrificio Missæ, tum in administrandis Sacramentis barbarismos, & solacismos proferre, ut experientia demonstrat; & ego Parochos huiusmodi non semel audivi, quos, si liceret, possem nominare.

DECISIO LXIX.

ARGUMENTUM.

Disputatur satis difficilis Quæstio, an laici, silem in casu necessitatis, possint ministrare infirmis Sacramentum Extremæ Unctionis? Proponuntur septem argumenta, cum exemplis ex vitis Sanctorum desumptis, quæ videntur favere opinioni affirmativæ, sed ea fortiter enervantur, & doctissimis eruditionibus resolvuntur. Concluditur, neminem inferiorem Episcopo, vel Sacerdote posse esse Ministrum huius Sacramenti.

SUMMARIUM.

- 1 *Minister Sacramenti Extremæ Unctionis quis sit?*
- 2 *Laici an possint ministrare Extremam Unctionem?*
- 3 *Presbyter Græcè, Latine dicitur Senior.*
- 4 *Laici cur possint baptizare?*
- 5 *Apostoli nondum ordinati Sacerdotes ungebant infirmos oleo.*
- 6 *Innocentius I. verba circa Ministros Extremæ Unctionis. Et num. 16.*
- 7 *S. Genovesa an ministraret Oleum Sanctum infirmis? & num. 17.*
- 8 *Eremita Laici ungebant infirmos Oleo Sancto.*
- 9 *B. Reginaldus Ord. Præd. agrotans Oleo ungitur à Deipara, & num. 21.*

- 10 Soli Episcopi, aut Sacerdotes sunt Ministri Extremae Unctionis.
- 11 Presbyteri significant Sacerdotes post publicatum Evangelium.
- 12 Laici non ministrant res sacras, vel functiones publicas Ecclesiae.
- 13 Laici nunquam ministrarunt Sacramentum Extremae Unctionis.
- 14 Laici cur ministrent Baptismum, non autem Extremam Unctionem.
- 15 Apostolorum Unctiones Marc. 6. erant curative, non Sacramentales.
- 18 Oleum consecratio non fit pro libito Episcopi, sed feria V. in Cena Domini.
- 19 Oleum benedictum à simplici Sacerdote dicebatur Sacramentum.
20. Forma benedicens Oleum in Rituali Veneto vetustissimo.
- 21 Maria Virgo Mater Dei Thesauraria Divina Beneficentiae.
- 22 B. Reginaldus Ord. Prædic. obitus, & ad eum pia precatiuncula.

Sequitur ut de Ministro hujus Sacramenti Extremae Unctionis verba faciamus. Circa quem et si hodie de fide tenendum, & dicendum sit, solum Sacerdotem, sive simplicem sive summum, nempe Episcopum, esse ministrum hujus Sacramenti; ita ut pro nullo casu alius inferior Sacerdos possit illud ministrare, & si ministret, invalidè ministret. Eugenius IV. in Const. 19. Exultate §. 14. & Concil. Trid. sess. 14. de Sacram. Extr. Unct. cap. 1. & can. 4. Nihilominus tres à Theologis circa hunc ministrum disputantur Quæstiones, quas hic referendas esse duxi sub brevitate, ne studiosus lector eas alibi querere cogatur.

Prima disputatio est, an etiam Laici, saltem in casu necessitatis, possint dare infirmo Sacramentum Extremae Unctionis? Affirmant Lutherani, & Calvinistæ ex sequentibus.

Primo, quia S. Jacobus in sua Epist. cap. 5. Vers. 14. ait: *Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiae, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* Sed ly Presbyteros est vox Græca, quæ latine sonat, & interpretatur Seniores, ac majores ætate. Calepin. in Verbo Presbyter. Hinc læpè in Scriptura Sacra ubi textus Græcus legit Presbyteros, textus Latinus vertit Seniores, ut Num. 11. 16. ibi: *Dixit Dominus ad Moysen congrega mihi septuaginta viros de Senioribus Israel.* In Græco habetur, *congrega mihi septuaginta de Presbyteris Israel.* Et in libro Judith cap. 6. Vers. 12. latine dicitur: *In medio itaque Seniorum.* Græcè autem in medio Presbyterorum. Quo loci Tiranus declarat, Presbyteri: id est, Laici Seniores, qui judicabant populum in quacunque civitate; unde d. cap. 6. Vers. 20. latina Biblia subdit & ipsa, *Et vocatis omnibus Presbyteris simul expleto jejuniis refecerunt;* id est vocatis omnibus Senioribus: Et millies de hac voce in Scriptura Sacra. Igitur (ajunt heterodoxi) si Apostolus jussit inducere Presbyteros, ut oleo Sacro ungant infirmum, de Senioribus Laicis ejus verba sunt intelligenda, & sic etiam Laici Senes possunt ministrare hoc Sacramentum.

Secundò: Infirmi proximè morituri censentur esse in eadem spirituali egestate, & miseria, in qua reperiuntur infantes, quando nascuntur; siquidem neque hi, neque illi propriis viribus possunt seipso adjuvare ad Sacramenta suscipienda. Sed pro infantibus Christus concessit, quòd etiam Laici

possint iisdem ministrare validè Sacramentum Baptismi, ut notorium est, & à nemine negatur. Ergo etiam infirmis graviter decumbentibus poterunt Laici validè conferre Sacramentum Extremae Unctionis.

Tertiò: Apostoli ungebant infirmos oleo ante Passionem Christi, ut legitur Marc. cap. 6. Vers. 13. ibi: *Et ungebant oleo multos egros, & sanabant.* Sed tunc Apostoli erant Laici, non Sacerdotes; tales enim ordinati sunt tantummodò in ultima cœna Diana part. 12. tract. 1. resol. 80. Quæ in Coordinato est tom. 4. tract. 8. resol. 80. Billus in Hierurg. Verb. Extrema Unctio num. 244. §. 2. Ergo etiam Laici dare possunt Extremam Unctionem.

Quartò: Innocentius Papa Primus Epist. 1. ad Decentium cap. 8. quæ extat tom. 1. Concilior. pag. 6 mibi 772. loquens de his, qui possunt ministrare Extremae Unctionis Sacramentum, habet hæc verba: *Sancto Oleo ab Episcopo confecto, non solum Sacerdotibus, sed omnibus uti Christianis licet in sua, aut suorum necessitate, ungendo.* Quid clarius? Ergo omnes Christiani possunt ministrare hoc Sacramentum. Supradicta verba referuntur etiam ab Ivenim in dist. Comment. Histor. & Dogmat. tom. 2. dissert. 7. qu. 6. cap. 1. Et ab Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Extr. Unct. disput. 11. num. 95.

Quintò: Urget exemplum S. Genovesæ, de quo meminit S. Bonaventura in 4. dist. 23. part. 2. qu. 1. ubi cum adduxisset argumenta pro hac opinione, quòd Laici possint dare Extremam Unctionem infirmis, subdit: *Hoc ostenditur exemplo: quia legitur in Legenda Genovesæ, quòd ipsa inungebat oleo infirmos, & curabat eos:* Et

Sextò: Addere possumus exempla plurium Sanctorum Eremitarum, qui et si essent Laici, ungebant Oleo Sancto infirmos, & illos sanabant, ut frequenter legitur in eorum vitis apud Surium, & præcipuè de S. Eugendo Abbate die prima Januarii, quem expressè notat, ex humilitate nunquam voluisse recipere ordinem Presbyteratus, & nihilominus Sacrum oleum adhibebat in ungendis, & sanandis infirmis; idemque refert de S. Claro Abbate Niennensi ead. prima die Januar. & per totum annum pluries de diversis aliis Sanctis, qui in Statu laicali vivebant.

Septimò: Confert etiam, quòd aliquando Cœlites administrant hoc Sacramentum. Celebris est relatio de Fratre Reginaldo discipulo S. Dominici, de qua dixi in meis Decisionibus De Sacrament. in genere Decif. 12. num. 4. & quam ex Hieronymo Plato De bono statu Religionis lib. 1. cap. 31. transcribit Joan. Bonifacius Bagatta in admirand. Orbis Christiani tom. 2. lib. 3. cap. 5. num. 1. his verbis: *Cum ante annos multos gravissimè agrotaret (Fr. Reginaldus) ei vigilanti de nocte apparuit Regina Cœlicum duabus aliis Virginibus, ipsaque ad eum accedens, jacentis oculos, aures, os, & manus unguento, quod attulerat, propriis manibus linivit; denique & pedes in præparationem Evangelii, & ipsamet quasi ex formula orans adjunxit.* Ex his igitur non incongruum videtur, quòd etiam Laici Seniores saltem in casu necessitatis possint infirmum Oleo Sancto inungere, & eidem Sacramentum Extremae Unctionis præbere.

His tamen, & similibus minimè obstantibus contrarium est omninò tenendum; quia, ut supra dictum est, Concilium Tridentinum definivit esse de fide, quòd soli Episcopi, vel Sacerdotes possint esse ministri hujus Sacramenti, ut legitur de eod.

Sacram. sess. 14. cap. 3. in illis verbis: *Proprios huius Sacramenti ministros esse Ecclesia Presbyteros, quo nomine eo loco, non atate Seniores, aut primiores in populo intelligendi veniunt; sed aut Episcopi, aut Sacerdotes, ab ipsis rite ordinati per impositionem manuum Presbyteri.* Et contra asserentes contrarium, & dicentes Laicos Seniores posse ministrare hoc Sacramentum excommunicationem infligit, ut *ibid. Can. 4.* ita eos feriens: *Si quis dixerit, Presbyteros Ecclesia, quos B. Jacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse Sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed atate Seniores in quavis communitate; ob idque proprium Extreme Unctionis Ministrum non esse solum Sacerdotem: Anathema sit.* Et per hunc canonem proscripita, ac damnata fuit opinio Lutheri in *lib. de Captivitate Babylon.* ubi scripserat: *Quamquam incertum est mihi, an Sacerdotes velit intelligi (B. Jacobus) cum dicat Presbyteros, id est Seniores.* Nec non doctrina Calvinii *Instit. libr. 4. cap. 19.* ita dicentis: *Jacobus vult infirmum ungi à Senioribus Ecclesie: isti unctionem non admittunt, nisi Sacrificiorum.*

Neque obstant, quæ adducta sunt in contrarium.

Non primum de voce *Presbyteri*, quæ in Sacra Scriptura accipitur aliquando pro *Seniore*; nam plures à Sacris Theologis dantur resolutiones *Prima* est, quòd licet textus Græcus pro *Senioribus* habeat *Presbyteros*, & idem aliquando ponat Biblia latina; tamen paucissimi sunt loci, in quibus nomine *Presbyterorum* intelligantur Senes canitie, vel atate; innumeri autem illi, in quibus intelliguntur Sacerdotes; quorum aliquos citat Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput. 11. num. 94.* *Secunda* est, quòd quidquid fuerit de hac voce *Presbyteri* in testamento veteri; certum est in Evangelio, & novo testamento per eam significari non Senes canitie, vel atate; sed vel Prædicates populi, auctoritate, ac Magistratu, de quibus erant Seniores Judaici populi in Evangelio, & actibus Apostolorum; sive Sacerdotes Christi, tales ordinati ab Apostolis, vel Episcopis eorum Successoribus post publicatum Evangelium; & de his loquuntur semper Epistolæ tum Divi Pauli, tum aliorum Apostolorum, quando nominant *Presbyteros*, ut observat Eftius *Comment. in Jacob. cap. 5.* *Tertia* est, quòd S. Jacobus Apostolus promittit ex unctione, & oratione *Presbyteri* effectum infallibilem Sacramenti, nempe gratiam, remissionem peccatorum, & si expedierit salutem spirituali, sanitatem corporis; has autem operationes facere non competit Laicis, tanquam publicas, & sacras; Sed illis, qui ad Sacerdotalem dignitatem sunt promoti. Ita Ivenim *d. disert. 7. quest. 6. cap. 1.* *Quarta* est, quòd nunquam Ecclesia neque ab initio, neque in progressu pro Ministro huius Sacramenti appellatione *Presbyteri* intellexit Senes Laicos. Hinc S. Ioannes Chrysostomus, qui vivebat. Anno 398. de eo scribens nominat Sacerdotes, ut in *lib. 3. de Sacerdotio.* Innocentius Papa I. electus Pontifex Anno 402. in *cir. Epist. ad Decentium cap. ult.* interrogatus ab eodem; an soli Sacerdotes possent ministrare Extremam Unctionem, vel etiam Episcopi? respondendo, quòd absque dubio tum Episcopi, tum Sacerdotes possunt eam ministrare, ostendit, tunc controversiam fuisse de Episcopis, & de Sacerdotibus simplicibus non autem de Laicis, qui propterea nunquam in Ecclesia admissi sunt ministrare hoc Sacramentum. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput.*

11. n. 96. S. Gregorius Magnus, Papa I. qui floruit ante Annum 600. in suo libro Sacramentorum agens de consecratione Oleorum Sanctorum, nomine Presbyterorum intelligit Sacerdotes, tum in functione consecrationis, tum in eorumdem usu in unguendis infirmis, dicens: *Tunc offertur Pontifici Oleum, & benedicit eum tam ipse, quam omnes Presbyteri, ad unguendum infirmum &c.* Et postea: *Multi enim Sacerdotes infirmos perungunt in quinque sensus corporis.* Concilium Aquilegranse Anno 836. *can. 5.* nominat ministros huius Sacramenti Sacerdotes; idem facit Concilium Vortmatense Anno 868. *can. 72.* & omnia subsequencia Concilia, tam generalia, quam provincialia, quæ de hoc Sacramento locuta sunt. Angelicus Doctor, qui obiit Anno 1274. & Joan. Duns Scotus, qui cessavit vivere hac mortali vita Anno 1308. Sacerdotio insignitos esse ministros Extreme Unctionis docuerunt: adeò ut nunquam in Ecclesia receptum fuerit, ut Laici etsi senes eam administrarent. *Quinta* responsio, & resolutio est, quòd si nomine *Presbyterorum* S. Jacobus intellexisset Seniores Laicos; non potuissent Episcopi juvenes atate Extremam Unctionem ministrare, inter quos Sanctus Timotheus, ad quem ait Apostolus. *Nemo adolescentiam tuam contemnat Timoth. 4. 12.* Et S. Prodocimus creatus Episcopus Patavinus à S. Petro in atate annorum 21. quòd manifestum esset absurdum asserere. Igitur per *Presbyteros Ecclesie* S. Jacobus intellexit Sacerdotes, qui interpretantur Seniores, non atate, aut canitie, sed sapientia, prudentia ac morum gravitate, ut ait S. Anacletus Papa *Epist. 2.* (de qua in *cap. ult. dist. 84.*) Presbyter enim dicitur, quasi aliis Sacra præbens, *can. Cleros. dist. 21.* vel quasi aliis præbens iter. Alberic. in *Dictionar. Verbo Presbyter.* & ficalis præeundo doctrina, & exemplo.

Secundum argumentum non obstat sumptum ab exemplo Baptismi. Respondet Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput. 11. num. 95.* quòd si Deus voluisset deputare Laicos pro ministranda Extrema Unctione, deficientibus Sacerdotibus, potuissent, prout deputavit Laicos pro dando Baptismo. At noluit de illa, quamvis de isto voluerit; quia Baptismus est absolute necessitatis pro infantibus, quibus nullum aliud remedium pro salute aeterna restat. Pro infirmis autem adultis præter alia Sacramenta habentur actus contritionis, orationes, & alia remedia, quibus etiam in sanitate delentur venialia; & his iidem ægrotantes uti possunt, casu quo deficeret Sacerdos, qui eis Sacramentum Extreme Unctionis daret.

Tertium non officit, quia ut latè probatum est supra *Decis. III.* Unctiones illæ, quas tunc faciebant Apostoli, erant tantum curativæ, non autem Sacramentales; nondum enim hoc Sacramentum erat institutum; & ungebantur infirmi ab Apostolis ad solam sanitatem corporis obtinendam. Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disput. 11. num. 92.*

Quartum non obstat: quia Verba illa Innocentii Papæ I. intelligenda sunt passivè, non activè, prout ipse Sanctus Pontifex ea intellexit; significans, quòd Sacramentum Extreme Unctionis recipi possit non solum à Sacerdotibus, sed etiam ab omnibus Christi fidelibus etiam Laicis infirmis. Est autem manifestus sensus eorumdem Verborum, quia Sanctus Pontifex non fuit interrogatus, utrum Laici, & omnes Christiani possent conferre hoc Sacramen-

Sacramentum; sed an soli Sacerdotes inferiores, vel etiam Episcopi? Et respondet, superfluum esse dubitare de Episcopis, quia cum ipsi consecrent ipsum oleum, multo magis possunt eo ungere infirmos; & idcirco à B. Jacobo dictum est, quod inducantur Presbyteri, quia *Episcopi occupationibus aliis impediti, ad omnes languidos ire non possunt*. Iste igitur est germanus sensus Verborum Innocentii I. ad Decentium Episcopum Eugubinum, quem notavit Gandavenlis in cap. 6. *Marci*; nec non Eminentiss. Cardin. Baronius ad Annum Christi 63. num. 14. & fusius refertur, ac amplectitur ab Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. de Sacramento: Extrem. Unct. num. 96. & à Mastrio in 4. Sent. disput. 6. num. 128.

Quum non obstat de Exemplo S. Genovesæ, 36
cujus Unctiones, quas oleo benedicto faciebat, erant curativæ infirmitatum, non sacramentales. Imò observare licet, quod Surius, qui ejus vitam ex vetustis manuscriptis codicibus descripsit tom. 1. die 3. *Januarii*, unius tantum Unctionis curativæ meminit his verbis: *Demoniacus quidam, impetranda sanitatis causa, ad Sanctam Genovesam à parentibus cum multo gemitu, & lachrymis perductus est. Tum illa ampullam sibi adferri jussit, in qua Sacratum oleum aservare solebat. Accidit autem ut nihil ejus olei id temporis ampulla haberet: nec Episcopus aderat qui oleum sacraret. Illa igitur hesitante quidnam ageret ad precandū Dominum humi prostratus cumque proluxa Orationis Officium diutius affixa fideliter impleisset, ampullam inter manus suas oleo plenam conspicit, atque ita sub unius hora momento, & de obsessi hominis emundatione, & de olei collatione, remunerante Christo, gratiam gemina virtutis emeruit*. Hucusque Surius, ex cujus verbis clare patet, Unctionem illam non potuisse esse sacramentalem, quia inunctus non erat ægrotus, sed demoniacus. At dicet aliquis, oleum erat *Sacratum* ab Episcopo, quo illum inungere volebat? Respondeo, erat *Sacratum*, id est benedictum simplici benedictione, de qua numero sequenti; siquidem subiungit Surius, nec 28
Episcopus aderat, qui oleum sacraret: certum est autem, quod consecratio oleorum pro Sacramentis Confirmationis, & Extremæ Unctionis passim non fit, nec qualibet die ad beneplacitum, & instantiam privatorum, fieri unquam potuit, sed in sola feria Quinta Ccenæ Domini ex traditione Apostolica, & ex antiquissima consuetudine Ecclesiæ, de qua testatur S. Fabianus Papa in Can. *Litteris. de Consecr. dist. 2.* ob mysteria, quæ retulimus supra Decif. V. num. 11. Igitur Exemplum S. Genovesæ nihil movet, etsi decantaretur etiam temporibus S. Bonaventuræ, quia versatur circa unctionem non ægroti, sed demoniaci, & sic illa unctio erat tantum curativa, non autem Sacramentum.

Sextum eadem responsione tollitur de aliis Sanctis Laicis, qui ungebant, & sanabant infirmos oleo Sancto; videlicet non per sacramentalem actionem, sed per corporalem curationem, ut bene demonstrat Emin. Card. Baron. d. Anno 63. num. 13. ubi exempla à SS. Patribus desumpta affert. Quo verò ad oleum Sanctum, quod auctores eorum vitas scribentes asserunt fuisse adhibitum, intelligendi sunt de sanctificatione, quam oleum ipsum 19
acquirebat per simplicem Episcopi, vel Sacerdotis benedictionem, de qua pariter testatur idem Emin. Card. Baronius ibid. num. 14. & Magrius in Hierolexic. *Verbo Oleum Sanctum* in fine, ubi ait:

Aliquando tamen pro oleo sacro abusive oleum de lychno, quod in honorem alicujus Sancti ardet, intelligitur. Et dat exemplum S. Macarii Alexandrini. Quapropter advertendum est, majores nostros, ac Christi fideles in antedictis sæculis viventes, incomparabiliter nobis devotiores fuisse, quippe ferè omnia esculenta, & poculenta solebant per benedictionem Sacerdotum sanctificare; nec non alia omnia remedia, quibus ad sanationem vulnerum, vel ad medendum corporibus utebantur. Hinc in vetustissimo Rituali Veneto, apud me existente, innumera propemodum leguntur hujuscemodi benedictiones, inter quas lardi, casei, butyri, lactis, mellis, oleorum, leguminum, pomorum, ficuum, & similium commestibilibium, & ceteris omnis extat etiam benedictio olei pro infirmitatum, seu vulnerum curatione; cujus hæc est formallis Oratio.

Adjutorium nostrum in nomine Domini &c. Exorcizo te creatura Olei per Deum Patrem & Omnipotentem, qui fecit cælum, & terram, mare, & omnia, quæ in eis sunt. Omnis virtus adversarii, 20
omnis exercitus diaboli, & omnis incurfus: omnis fantasma Sathanæ eradicare, & fugare ab hac creatura Olei, ut fiat omnibus, qui eo usuri sunt, salus mentis, & corporis. In nomine Dei Patris & Omnipotentis, & Jesu & Christi Filii ejus Domini nostri, & Spiritus & Sancti Paracleti. Et in charitate ejusdem Domini nostri Jesu Christi, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & sæculum per ignem. Amen.

Domine exaudi &c. Dominus vobiscum &c. Oremus.

Domine Deus Omnipotens, cui adstat exercitus Angelorum cum tremore, quorum servitium spirituale cognoscitur; respicere dignare, benedicere & sanctificare & hanc creaturam Olei, quam ex olivarum succo eduxisti, & ex eo infirmos inungi mandasti: quatenus sanitate percepta Tibi Deo vivo, & vero gratias agerent; præsta quæsumus, ut hi, qui hoc oleo, quod in tuo nomine benedicimus & usi fuerint, ab omni languore, omnique infirmitate, atque cunctis insidiis inimici liberentur, & cunctæ adversitates separentur à plasmate tuo; quod pretioso Sanguine Filii tui redemisti, ut nunquam lædatur à morfu serpentis antiqui. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum; qui tecum vivit, & regnat in unitate, &c. *Aspergatur Aqua benedicta.*

Hæc erat oratio, & forma benedicendi oleum, quod antiqui vocabant sanctificatum, & sacratum, & quo utebantur, potissimum sancti homines, etsi Laici, in ungentis ægrotis unctione non sacramentali, sed curativa; nec est credendum, quod adhiberent Oleum Sanctum, solemniter ab Episcopo consecratum feria V. Ccenæ Domini, quod pro Sacramentis Baptismi, Confirmationis, & Extremæ Unctionis Ecclesiis Parochialibus distribuebatur, ut notat idem Emin. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. num. 97. ubi subdit hæc verba: *Licet (olim) Sanctitati alicujus fuerit permissum tale oleum adhibere in hujusmodi curationibus; certè nullo modo est permittendum, & hoc nostro tempore nedum contrauentes, sed contra custodes, seu Sacristas illud erogantes procederet Sanctum Officium, tanquam abutentes Sacramentalibus, quæ non ad curationes, sed ad Sacramenta sunt ordinata.*

Ultimum argumentum non indiget resolutione, sed veneratione; cum Unctio illa cælestis facta manu

- 21 manu gloriosissimæ Virginis MARIE Matris Dei procellerit ab ejus suprema auctoritate; quam ut Theauraria Divinæ beneficentiæ dignata fuit exercere in famulum suum Reginaldum. Ejusdem miraculose Unctionis seriem narrat P. Stephanus Menochius in *Histor. Miscellan. Sacra part. 1. cap. 314.* & fusiùs Fr. Dominicus Maria Marchesius in *Diario Sacro Dominicano tom. 2. die 10. Martii*, in Vita ejusdem B. Reginaldi, per eum ex variis auctoribus collecta. Ex utriusque narratione constat, prædictam Unctionem, quam fecit purissima manus illa, quæ ipsius Divini Verbi Incarnati manus, & pedes falsiis meruit stringere, fuisse curativam, non Sacramentalem. Id clare constat tum ex materia supernaturali, quam ægrotum ungendo adhibuit, de cælo allatam; tum ex forma verborum, qua Virgo, & Mater summi, ac æterni Pontificis JESU usa est, videlicet ad unctionem renum; *Cingantur renes tui cingulo castitatis*, & ad illam pedum: *Ungo pedes tuos in preparationem Evangelii pacis*: denotando his formulis (nam de aliis memoria non habetur) futuram servi sui Reginaldi sanctitatem, & in prædicando Evangelio fervorem; non autem effectus Sacramenti Extremæ Unctionis. Obijt Beatus Servus Dei, ac Deiparæ Reginaldus
- 22 Anno 1220. die 10. Martii; & gratia miraculorum ante, & post mortem fuit à Deo illustratus; potissimum in sanandis languoribus eorum, qui ad ejus intercessionem piè recurrerant; undè composita fuit sequens precationis formula ad eam obtinendam.

O Beate Reginalde,
Summo Regi gratus valde,
Quem amans Regina Cælorum,
Proprium visitans thorum,
Ab omni febris languore
Miro curavit dulcore,
Habitum dans Predicatorum.
Expelle febres peccatorum,
Tuis precum incrementis
Sana febres nostræ mentis,
Ut cum cætu supernorum,
Cernamus Regem seculorum. Amen.

DECISIO LXX. ARGUMENTUM.

Discutitur famosa Quæstio, An extrema Unctio licitè & validè dari possit uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus simul, & eodem tempore? Referuntur septem argumenta pro affirmativa opinione, desumpta præcipuè ex libro Sacramentorum S. Gregorii Papæ, & aliorum antiquorum Ritualium, nec non ex usu Ecclesiæ Græcæ. Ostenditur, licitam non esse prædictam administrationem in Ecclesia latina, nisi in duobus Casibus necessitatibus. Et quò ad validitatem Sacramenti distinguuntur quatuor Casus; ac probatur prædictum librum Sancti Gregorii, & alios Codices antiquos vel fuisse alteratos, vel esse intelligendos de simplici Unctione curativa, quæ olim erat in usu; non autem de Sacramento Extremæ Unctionis.

SUMMARIUM.

- I Presbyteri plures ex D. Jacobo an vocandi ad

- dandam Extremam Unctionem? & num. 14.
- 2 Libri Sacramentorum D. Gregorii magni ordo circa Unctionem Extremam.
- 3 Riculphi Episcopi Svevionensis Constitutiones.
- 4 Codex Tilianus, & Monasterii S. Remigii circa pluralitatem Ministrorum Extremæ Unctionis.
- 6 Carolus magnus Imperator an receperit Extremam Unctionem à pluribus Episcopis?
- 6 Ludovicus Landgravius Turingia infirmus à quibus oleo Sancto inunctus?
- 7 Græci dant Extremam Unctionem per manus Septem Sacerdotum.
- 8 Euchologium Liber Ritualis Græcorum.
- 9 Septenarii numeri Sacerdotum Ministrantium Extremam Unctionem mysterium.
- 10 Ministri plures concelebantes, & consecrantes simul eandem Hostiam.
- 11 Ministri plures in Extrema Unctione illiciti.
- 12 Necessitatis in casu plures Sacerdotes ungunt oleo Sancto eundem infirmum.
- 13 Eucharistia, & ordinis Sacramenta quando admittant plures ministros?
- 14 Plures Sacerdotes simul illicitè dant Extremam Unctionem.
- 15 D. Jacobi verba Inducant presbyteros, declarata.
- 16 Numerus pluralis in Sacra Scriptura pro singulari Exempla.
- 17 Responsio ad auctoritates, & Exempla pluralitatis Ministrorum.
- 18 Plures Sacerdotes vocati ad orandum, non ad ungendum infirmum.
- 19 Viaticum dabatur infirmo post datam Extremam Unctionem.
- 20 S. Guilielmus, & S. Malachias Extrema Unctione uncti.
- 21 Fratres Episcopi nominantur Canonici.
- 22 Validum an sit Sacramentum datum à pluribus Sacerdotibus simul?
- 23 Forma Extremæ Unctionis si ab alio, quàm ab ungente dicatur, Sacramentum est invalidum.
- 24 Baptismus est nullus datus à duobus, uno abludente, alio formam dicente.
- 25 Differentia inter Sacramentum Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis.
- 26 Matrimonii Materia, & Forma quanam sit?
- 27 Antiquitus an uno ungente infirmum, alius proferret formam?
- 28 Transumptis Libri Sacramentorum S. Gregorii non est in omnibus credendum.
- 29 Unctio infirmi, de qua in libro Sacramentorum S. Gregorii non erat sacramentalis, sed tantum curativa ex devotione.
- 30 Forma Sacramentorum debet innuere effectus eorundem.
- 31 Oleum Sacrum antiquitus dabatur pro sola medicina corporali.
- 32 Olea Sancta sunt materia tum Sacramenti, tum aliorum Sacramentalium.
- 33 Plures Sacerdotes simul an validè ungunt eundem infirmum?
- 34 Græca Ecclesia debet discere à Latina; non è contrà.
- 35 Græcorum Ritus ab Innocentio IV. & Clemente VIII approbati.
- 36 Materia eadem pluries potest applicari in eodem Sacramento.
- 37 Forma Sacramenti à pluribus prolata non efficit ejus validitatem.
- 38 Illicitum mutare ritus Ecclesiæ in Sacramentis.
- 39 Illicitum ungere oleo Sancto infirmum à pluribus Sacerdotibus.
- 40 Utrum aucta Unctio sit valida? Rationes pro negativa.
- 41 Argumenta pro affirmativa: quæ est verior.
- 42 Unctiones successive factæ à pluribus ministris complent verum Sacramentum.

Secunda

Secunda disputatio, quam faciunt Scholastici circa Ministerium huius Sacramenti Extremæ Unctionis, & quam breviter referre promissimus in antecedenti Decis. IX. num. 1. est: *An Extrema Unctio à pluribus Ministris uni, & eidem infirmo possit ministrari?* Et respondendum videtur affirmative ex sequentibus rationibus, exemplis, & auctoritatibus.

Primo ex Verbis Divi Jacobi Apostoli cap. 5. vers. 14. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* In quibus verbis non dixit Apostolus, inducat Presbyterum, sed Presbyteros in plurali. Ergo plures Sacerdotes possunt uni, & eidem infirmo simul ministrare hoc Sacramentum.

Secundo ex libro Sacramentorum S. Gregorii Papæ sub titulo *Oratio ad visitandum infirmum* 3 ubi pag. mibi 252. col. 2. linea 30. habentur hæc verba: *Dum ungitur infirmus, dicat unus ex Sacerdotibus hanc orationem: Inungo te de Oleo Sancto.* Ergo supponit, plures Ministros Sacerdotes pro ipsa Extrema Unctione infirmi adesse: quod expressè notat inferius, scilicet pag. 253. col. 2. linea 36. dicens: *Multi enim Sacerdotes infirmos perungunt insuper in quinque sensus corporis.* Igitur si multi, non unus solus Sacerdos, sed plures: & hoc idem advertit Hugo Menardus Monachus Congregationis S. Benedicti in Gallia in suis Notis, & Observationibus ad d. Librum Sacramentorum S. Gregorii Magni pag. 332. in princ. ita scribens: *Nota hic plures adesse Presbyteros in administratione huius Sacramenti juxta Sanctum Jacobum, inducat Presbyteros Ecclesie.*

Tertio ex Constitutionibus Riculphi Episcopi Svevionis, quas refert idem Menardus, ubi supra pag. 335. & leguntur impressæ post Opuscula, ac Epistolas Hincmari Archiepiscopi Remensis pag. mibi 685. in quibus Constitutionibus præfatus Riculphus Anno Incarnationis Dominicæ 889. loquens de ministranda Extrema Unctione sic loquitur ad suum Clerum. *X. Item oportet, ut Presbyteri infirmos suos post confessionem, & reconciliationem oleo Sancto perungant, & tunc eos communicent.* Sveviones sunt populi Gallie Belgicæ, quorum Episcopalis Civitas appellatur *Augusta Svevionum*, vulgariter *Soissons*.

Quarto ex duobus aliis antiquis Codicibus, Tiliiano uno, altero Manuscripto Monasterii S. Remigii Remis in Gallia fundati; quos transcribit circa hoc Sacramentum Extremæ Unctionis ipse Menardus 3 in quorum primo ita attestatur pag. 340. esse scriptum: *Imponent manus super infirmos omnes Sacerdotes &c. & paulò infra: Et sic perungant singuli Sacerdotes infirmum de oleo sanctificato.* In secundo autem ait pag. 351. ita legi: *Ungatur (infirmus) à Sacerdote; vel plurimis Sacerdotibus de oleo sanctificato, facientibus Cruces singulis in dextro tempore, & sinistro, non in fronte, neque in vertice, dicendo, Ungo caput tuum oleo sanctificato &c.* Et prosequitur referre formulas unctionum aliorum sensuum corporis infirmi. Ex quibus Codicibus, utique antiquissimis, deprehenditur, consuetum fuisse in Gallia, ministrari hoc Sacramentum uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus simul uno, & eodem tempore, Codicem, quem Menardus vocat Tilianum, credendum est ita nominari, quia sit conscriptum *Tyle*, quæ est Urbs parva Gallie in superiori Burgundia, & in Diocesi *Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.*

Lingonenſi, de qua Ferrarius in *Lexic. Geograph. verb. Tyle*.

Quinto, antequam & Gallie consuetudine vestita ad alia argumenta procedamus, ex Caroli Magni Imperatoris exemplo, de quo Eparchius relatus ab Ivenim de *Sacram. Extrem. Unct. Dissert. VII. q. 6. cap. 3. conclus. 3.* & ex editione Pithæi apud eundem Menardum pag. 334. ita habet: *Oleo autem Sancto inunctus ab Episcopis, & Viatico sumpto, & omnibus suis dispositis, commendans Domino Spiritum suum, obiit in pace.* Ergo à pluribus Episcopis fuit Carolo Magno Imperatori 6 ministratum Extremæ Unctionis Sacramentum. Concordat exemplum Ludovici Landgravii Thuringie, Conjugis S. Elisabeth, ad quem in extremis constitutum, Oleo Sancto perungendum, cum Patriarcha Hierosolymitanus vocatus fuisset, ipse Episcopum de Sancta Cruce cooperatorem assumpsit; ut ex Theodorico lib. 4. vita prædictæ S. Elisabeth transcribit ipsemet Menardus ubi supra pag. 335. En duo ministri Extremæ Unctionis ad eundem infirmum.

Sexto à praxi Ecclesiæ Orientalis; siquidem apud Græcos Sacramentum Extremæ Unctionis ad 7 ministratur à septem Sacerdotibus simul ad hunc effectum convocatis & adunatis, ut constat ex eorum Euchologio; quod est Græcorum Rituale, in quo 8 præter orationes, & preces ad sacramenta administranda, aliæ etiam functiones Sacerdotales, & Episcopales continentur. Magrius in *Hierolexic. Verb. Euchologium*. Illius autem numeri septenarii reddit rationem Arcudius lib. 5. cap. 3. ita dicens: *Septem autem numero Presbyteros Græcorum Ecclesia exigit, sive propter septem peccata mortalia; sive quia septenarius numerus in Sacra Scriptura valde commendatur, & non caret mysterio, quia Jubilæum in se complectitur. Dicerem etiam propter septem corporis partes, quas ungunt. At ampliores mysticas significationes notat Simeon Episcopus Thessalonicensis in opere de Sacramentis impresso. apud Morinum in Calce Commentar. de Sacram. Penitentiae, his verbis: Quid fieri arbitror propter septem dona Spiritus, quæ apud Isaiam enumerantur: vel propter illos septem antiquæ legis Sacerdotes, qui divino jussu circumcumeutes urbem Hierico septies tubis cecinerunt, atque mœnia diruerunt. Ut etiam hic septem Sacerdotes urbem, duraque mœnia altitudinum peccati demoliantur. Vel etiam tanquam mortua existente anima, ut supra puerum illius Sunamitidis ad imitationem Propheta, septies orent Sacerdotes, & eam suscitent, prout sanè excitavit puerum Eliseus septies reversus, septies item precatus. Vel quemadmodum Elias septies orans Cælum, quod peccantibus clauserat, rursus aperuit, atque deduxit pluviam; sic isti septies deprecati solvunt quidem squalorem peccatis accepta verò gratia clave, secus atque Petrus, aperiant Cælum, atque misericordiam à Deo remissionis velut imbrem deducunt. Et quod inter Græcos Sacramentum Extremæ Unctionis ministratur uni, & eidem infirmo à septem Sacerdotibus simul ad hunc effectum congregatis non solum ex usu per vetusto, sed etiam in præsentem diem, scientibus, & non contradicentibus Pontificibus Romanis demonstrat doctus Pignatellus rom. 8. consult. 84. à num. 25. & seqq.*

Septimo probari potest à paritate Sacramenti Eucharistiæ, ac Sacrificii Missæ, quo confici potest à pluribus Sacerdotibus eandem Hostiam, &

R

eum. 10

eundem Calicem simul, & eodem tempore consecrantibus, ut antiquitus erat in usu etiam in Ecclesia Latina, quando Episcopus solemniter celebrabat, pluribus Sacerdotibus sibi adstantibus, & concelebrantibus; atque una cum illo verba consecrationis proferentibus, de quibus latè agit Diana Coordinatus tom. 3. tract. 1. resol. 48. §. 5. nec non tom. 4. tract. 8. resol. 91. §. 5. quæ in veteri ejus opere sistant in part. 8. tract. 1. resol. 44. & in part. 12. tract. 1. resol. 91. & de iisdem Mystis concelebrantibus novissimè dissertit Emin. Cardin. Bona Rerum Liturgic. lib. 2. cap. 17. num. 4. & ego quoque mentionem feci in meis Decisionibus de Venerabili Eucharistia Sacramento Decis. 9. num. 5. Et quamvis antiquatus sit usus eorumdem concelebrantium cum Episcopo solemniter sacrum faciente; imò etiam Cardinalium, qui simul cum Papa celebrabant, & consecrabant ad tradita per eundem Emin. Card. Bona ubi supra lib. 1. cap. 18. num. 9. & Magrium in Hierolex. Verb. Cardinalis col. 6. pag. 126. nihilominus adhuc viget consuetudo consecrandi à pluribus simul Sacrosanctam Eucharistiam tum in ordinatione Sacerdotum, tum in collatione ordinis Episcopalis; in utroque enim casu & Neomystra, & qui noviter factus est Episcopus, proferunt verba consecrationis cum Pontifice ordinante, & simul cum illo conficiunt Sacramentum, ac Sacrificium, ut inter Scholasticos probant Gonet tom. 5. disp. 2. num. 21. & 22. Mastrius in 4. sent. 2. num. 59. & in sua Theolog. Morali disp. 18. num. 41. Emin. Card. de Lauræa in 4. sent. tom. 1. De Ministro Sacram. Euchar. disp. 24. art. 4. & alii, quos ego allegavi in d. Decisionibus de Venerab. Euchar. Sacram. Decis. 16. num. 2. & 17. Igitur sicut Sacramentum Eucharistiae licitè, & validè confici potest à pluribus Ministris simul, & eodem tempore formam proferentibus super eadem materia: ita Sacramentum Extremæ Unionis ministrari potest à pluribus Sacerdotibus uni, & eidem infirmo.

His tamen non obstantibus, in hac disputatione dicendum est, quòd (quidquid fuerit in usu antiquis temporibus de quibus infra opportunas reflexiones faciemus) in præsentì illicitum omninò est, à pluribus Ministris Extremam Unionem uni, & eidem infirmo dare; ea ratione quia in ministrandis Sacramentis non licet facere contra praxim Ecclesiæ, neque discedere à Ritu, per eam præscripto, videlicet, ut in dando Sacramento Extremæ Unionis unus tantum sit Sacerdos Minister; ut in Rituali Romano legitur, & qui operatur contra communem praxim, & ritum Ecclesiæ, mortaliter peccat, ut statutum est in Concilio Tridentino, sess. 7. de Sacramentis can. 13. & advertunt omnes DD. tam Scholastici, quàm Morales, ut videre est apud Suarez in tom. 4. disp. 43. sect. 2. num. 8. apud Emin. Card. de Lauræa de Extr. Unct. disp. 11. num. 112. Mastrius disp. 6. de eod. Sacram. num. 138. ubi ait: quòd ex obligatione præcepti unus debet esse Minister, qui totum hoc Sacramentum in unoquoque infirmo perficiat. Ac idem docent Billius in Hierurg. Sacra tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum §. 32. Cotonius lib. 2. contr. 15. num. 51. Layman lib. 5. tract. 8. cap. 6. in fine. Bonacina De Extrem. Unct. disp. 7. quest. Unica punct. 4. num. 7. Reginaldus lib. 28. num. 62. citans ibi responsum Alexandri Papæ III. in cap. Quæsit. De Verbor. Signific. ubi quòd solus unus Sacerdos cum uno clerico administrat Extre-

mam Unionem. Et (aliis DD. omisiss) Collegium Salmanticense in tom. de Sacramentis tract. 7. cap. 5. n. 6. Excepta tamen urgente necessitate, quam præfati omnes Theologi in duobus tantum casibus ajunt, posse contingere. Uno, si Sacerdos post inceptas Uniones vel moriatur, vel syncope decumbat, itaut reliquas perficere non possit, tunc enim alteri Sacerdoti licebit eas absque more complere. Alio, si infirmus hoc Sacramento donandus sit adeò proximus morti, ut probabiliter Sacerdos putet, omnes sensus ante ejus expirationem inungere non posse: nam etiam in hoc casu licitum foret admittere coadjutorem in unctione sensuum, ita tamen, ut quisque inungens proprias formas proferat. Non desunt tamen DD. qui advertunt, in hoc secundo casu melius esse, ut unus Sacerdos velociter ungat omnes sensus sub hac una forma. *Per istas Sanctas Uniones &c. Indulgeat tibi Domine quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, seu locutionem, & tactum.* Ita Gobatus tract. 8. num. 877. Et Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 13. §. 5. nec non in eodem tractatu resol. 21. & resol. 22. in quibus scribentes Theologos cumulat, qui concedunt in his duobus necessitatis casibus licitum esse ministrare Extremam Unionem uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus. Concordat Barbosa de Parocho cap. 22. num. 8.

Confirmant DD. hanc concessionem, & legitimitatem plurium Ministrorum, urgente necessitate, in Extrema Unctione, quia simile concessum est in Eucharistia, & Ordine; etenim in Sacramento Eucharistiae si Sacerdos, qui Hostiam consecravat, deficiat, itaut non possit vinum consecrare, potest alter Sacerdos Calicem duntaxat consecrare, alia Hostia non consecrata; imò posset, dum unus Hostiam consecrat, validè alter Calicem consecrare; quo casu unum integrum Sacramentum Eucharistiae à duobus efficeretur. Et in Sacramento Ordinis, si Episcopus, qui Sacerdotem consecravat, deficiat, antequam eidem conferat potestatem remittendi peccata, posset, & deberet alter Episcopus hujusmodi potestatem conferre, non repetendo quod Episcopus præcedens fecit, quia supponitur validè ab eo collatam fuisse potestatem in Corpus Christi verum. Idem igitur judicium ferendum est in Sacramento Extremæ Unionis, quando in prædictis duobus casibus necessitatis alter Sacerdos à primo facit unctiones proferendo suas formas, quas primus vel physicè, vel moraliter non potuit perficere; ut differunt DD. supracitati, & in his terminis Mastrius in cit. disp. 6. in 4. sent. De hoc Sacram. Extr. Unct. n. 133. ac etiam Emin. Cardin. de Lauræa d. disput. 11. de eodem Sacramento num. 113.

Cæterum supradictis duobus necessitatis casibus exceptis, prorsus illicitum, ac peccaminosum est, Extremam Unionem uni, & eidem infirmo à pluribus Sacerdotibus simul ministrari, non obstantibus, ut dixi, rationibus, fundamentis, & exemplis in contrarium adductis. Quandoquidem.

Ad primum responderetur, quòd verba Divi Jacobi Apostoli *Inducat Presbyteros Ecclesiæ*, etsi in plurali numero prolata, non sunt intelligenda de plurali numero Presbyterorum ministrantium hoc Sacramentum, sed de singulari; itaut eorumdem Verborum germanus sensus sit, *inducat unum ex Presbyteris*; prout quando dicimus, si Franciscus febrem habet, vocet Medicos, id est, unum Medicum, non plures Medicos, ut notat Reginaldus

Reginaldus d. libr. 28. num. 62. Layman, Bonacina, & alii DD. supracitati; qui omnes observant, sæpè in Scriptura Sacra proferri numerum pluralem pro singulari ex doctrina S. Augustini libr. 3. de consensu Evangelist. cap. 16, ubi id exemplificat, dicens: in Epistola ad Hebræos legimus pluraliter dictum, Clauserunt ora Leonum; cum solus Daniel significari intelligatur. Et pluraliter dictum, Secti sunt: Cum de sola Isaia tradatur. In Psalmis etiam quod dictum est: Adstiterunt Reges terræ, & Principes convenerunt in unum, de solo Herode, ac Pilato Christi mortem intulerunt verificetur. Et prosequitur declarare illud Matth. 27. 44. Idipsum autem, & Latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperebant ei. Cum nihilominus unus tantum ex Latronibus crucifixis blasphemaret Dominum, ut testatur S. Lucas cap. 23. Vers. 39. Unus autem de his, qui pendebant Latronibus, blasphemabat eum. Quod repetentes scribunt omnes Moraliste supra allegati pro responsione ad dicta verba Divi Jacobi.

Ad Secundum, Tertium, Quartum, & Quintum argumenta in contrarium adducta, de Libro Sacramentorum S. Gregorii Papæ, de Constitutionibus Riculphi Episcopi, de Codicibus Tiliانو, ac S. Remigii per Menardum allegatis, nec non de exemplis Caroli Magni Imperatoris, & Ludovici Landgravii, plures dari possunt responsiones, ac resolutiones. Una est, quod S. Gregorius, & Riculphus ubi nominant in plurali numero Sacerdotes Ministros Extremæ Unctionis, non ita loquuntur, ut velint, plures simul debere hoc Sacramentum uni, & eidem infirmo ministrare; sed quia plures erant Sacerdotes, ad quos ex officio spectabat hoc Sacramentum distribuere infirmis; idè eos in plurali numero recensent, quia ad omnes loquebantur, & omnes monitos faciebant circa ritus; & alia concernentia Extremæ Unctionis administrationem à singulis eorum, cum occasio tulerit, piè, citè, ac devotè agendam. Secunda responsio est, quod ibi in plurali numero Sacerdotes describuntur, quia plures quidem pro unctione unius infirmi simul interveniebant, sed ad augendam devotionem ipsi infirmo, ac reverentiam eidem Sacramento, necnon ad multiplicandam vim orationum, quæ à pluribus Sacerdotibus simul congregatis recitabantur; non autem ad hoc ut plures ungerent Sacramentaliter sensus, & organa unius infirmi. Idcirco Carolus Magnus Imperator inunctus est Oleo Sancto ab Episcopis, idèst adstantibus, & orantibus in ejus cubiculo pluribus Episcopis, uno tamen eorum tantum ungente, & Sacramento Extremæ Unctionis ministrante. Id clarè patet, quia subdit Historicus, ab Episcopis Viatico sumpto; unum autem ex eis tantum porrexisset Sacrum Viaticum credere oportet, quia neque congruum, neque practicabile est, ut à pluribus manibus unica Sacra particula sit Imperatori ægrotanti porrecta. Idem dicendum, & intelligendum est de Ludovici Landgravii Extrema Unctione, ad quam ministrandam Patriarcha Hierosolymitanus assumpsit in Coadjutorem Episcopum Sanctæ Crucis, non ut secum ungeret infirmum, sed ut secum recitaret piæ preces, orationes, ac psalmos in illis antiquis Ritualibus descriptos. Confirmatur hæc responsio ex notatis per Surium in Vita S. Guilhelmi Archiepiscopi Bituricensis die 10. Januarii, de quo ægrotante hæc Doct. Clericali Tom. I. Lib. I.

scribit: Fratribus convocatis, Extrema Unctionis Sacramentum humiliter ac devotè suscepit; eo percepto, etiam Sacrosanctam Eucharistiam sibi porrigi instantissime postulavit. Et in Vita S. Malachie Episcopi Hybernæ die 5. Novembris in extremo Vitæ constituti; de quo ita: Interea jubet se Sacro Oleo ungi. Exeunte conventu fratrum, ut solemniter fieret, non sustinuit, ut ad se ascenderent ipse descendit ad eos, jacebat siquidem in Solario domi superiori. Ungitur, & sumpto Viatico, fratrum se orationibus, & fratres commendans Deo, ad lectum revertitur. Ecce convocantur Fratres, concurrunt Fratres pro administranda solemniter, idèst summa cum reverentia, ac devotione, Unctione Extrema prædictis Antistitibus. Appellatione Fratrum Episcopi de jure intelliguntur Canonici, teste Barbola de Can. & Dignit. cap. 1. num. 47. proindè dum S. Guilhelmus & S. Malachias Antistites hoc Sacramento munirentur in extremis, adstiterunt Fratres, scilicet Canonici, non tanquam Ministri, & ungentes, sed tanquam adstantes, & orantes in majus obsequium Sacramenti; idque videtur dicendum posse praticari apud Græcos, dum septem Sacerdotes conveniunt in administratione hujus Sacramenti, ad ferventiùs orandum pro remissione culparum infirmi, & pro uberiori gratia eidem à Deo obtinenda, juxta mysticas significationes septenarii numeri, quas faciunt Arcudius, & Episcopus Thessalonicensis supracitati.

Tertia responsio: Sed estò quod plures Sacerdotes simul eundem infirmum Oleo Sacro ungerent, ut censetur innuere illi duo Codices Tilianus, & Manuscriptus Monasterii S. Remigii apud Menardum; ac de Græcis differit Pignatellus d. tom. 8. consult. 84. à num. 25. & seqq. investigandum venit, an omnes validè ungant, & quomodo omnes simul ungentes unum, & eundem infirmum faciant validè unum Sacramentum; Pro intelligentia hujus difficultatis suppositæ praxeos, sive Latinæ jam obsolete, sive Græcæ adhuc perdurantis, quatuor casus sunt distinguendi juxta Eminent. Card. de Lauræa in cit. disp. 11. de Extr. Unct. art. 9. num. 104.

Primus casus est, quando ex pluribus Sacerdotibus ipsam Extremam Unctionem ministrantibus, alii ungunt infirmum, & alii dicunt verba formæ in quacunque unctione. In hoc casu invalidè agunt, & invalidum remanet Sacramentum, ut testantur omnes DD. infra citandi. Primò, quia ait Apostolus Jac. 5. 15. orent super eum, ungentes eum oleo &c. quæ verba denotant, unum, & eundem debere esse Ministrum, qui ungat infirmum, & formam proferat deprecativam. Secundò, quia ungentes non essent certi de intentione illorum, qui proferunt formam; & sic Sacramentum incongruè ministraretur; & remaneret expositum periculo nullitatis. Tertio, quia neque Baptismi Sacramentum, etsi majoris necessitatis, potest à pluribus uni conferri, itaut alii aquam infundant, alii verba formæ proferant, ut est communis Theologorum doctrina, cum enim Salvator dixerit Matth. ult. 20. Baptizantes eos in nomine Patris &c. insinuavit, ab eodem, à quo fit ablutio, debere formam proferri. DD. quos citat, & sequitur Volpi resol. 7. num. 5. in fine. Quartò, quia Sacramenta, quæ consistunt in usu, habent pro materia proxima actionem ipsam

R. 2.

Ministri

Ministri, quam materiam determinare debent verba ab ipso Ministro prolata, ut ex utroque unum constituatur Sacramentum. Ergo quodlibet istorum Sacramentorum ex vi institutionis suae necessario postulat, ut ejusdem Ministri, & personae sint actio, & verba; cumque Sacramentum Extremae Unctionis consistat in usu, dari non potest unctio ab uno Ministro tanquam materia proxima; & proferri forma ab alio; sed utraque ab uno, & eodem Ministro debet provenire.

25 Neque obstat, quod in Sacramento Pœnitentiae Minister proferat solam formam; pœnitens vero materiam; prout etiam in Sacramento Matrimonii. Nam respondetur, non esse eandem rationem de Sacramento Pœnitentiae, & Extremae Unctionis; quia Pœnitentia est Sacramentum iudiciale; iudicium autem exigat Judicem, & reum confessum, vel convictum; atque ideo confessio facta à reo, hoc est à pœnitente, est essentialiter necessaria ad Sacramentum Pœnitentiae. Non sic est de Unctione; quam ipse Minister exhibet tanquam proximam materiam; & ab eodem debet etiam forma proferri. Quod vero ad Matrimonium, cum juxta magis communem Doctorum sententiam exhibitio corporum sit materia proxima; & ejusdem exhibitionis acceptatio sit forma Sacramenti; vel potius utriusque conjugis consensus sit ipsa proxima materia; & prædicta reciproca acceptatio reputetur forma; sequitur, ipsosmet conjuges esse Ministros Sacramenti Matrimonii; & ab iisdem proferri materiam proximam, & formam illius Sacramenti. Idcirco etiam ad validitatem Sacramenti Extremae Unctionis materia proxima, quæ est Unctio, & forma debet ab eodem Ministro provenire. Ita disserunt, & docent Bonacina de Extr. Unct. d. disp. 7. quest. Unica punct. 4. num. 8. Salmanticensis d. tract. 7. cap. 5. num. 6. in fine. Castropal. punct. 7. n. 8. quem citat, & sequitur Biffus d. Verb. Minister Sacramentorum. §. 31. Suarez in 3. p. D. Thom. tom. 4. disp. 43. sect. 2. num. 3. Volpi resol. 78. num. 12. Maltrius d. disp. 6. in 4. Sent. quest. 7. num. 131. & 132. & Emin. Card. de Lauræa d. disp. 11. à num. 105. & seqq. qui omnes gravissimi quidem Theologi concludunt, impossibile esse, quod Sacramentum sit validum, si unus Sacerdos ungat sensus infirmi, alius vero Sacerdos formam illius unctionis proferat.

Sed quomodo respondebimus auctoritati libri Sacramentorum S. Gregorii Magni, qui (ut re-
27 tulimus supra in secundo argumento contrario num. 2.) pag. 252. col. 2. linea 30. aperte docet, quod alius erat Sacerdos, qui ungebat infirmum, & alius, qui formam pronunciabat; ait enim ibidem Dum ungitur Infirmus, dicat unus ex Sacerdotibus hanc orationem: Inungo te Oleo Sancto in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, &c. Quæ quidem verba esse essentialia, & obtinere locum, & vim formæ ad constituendum Sacramentum opinatus est etiam ipse Menardus in suis notis super illa ad pag. 332. ubi ita scriptum reliquit: Notandum, ungentem Sacerdote, formam ab alio proferri; quod favet eorum opinioni, qui dicunt, validum esse Baptismum, si uno verba proferente, alter mergat, aut aquam infundat. Duplici responsione evitari posse puto hujus libri Sacramentorum S. Gregorii in prædictis verbis auctoritatem. Siquidem,

Respondeo primò, non esse illicitum dubitare de legitimitate eorundem Verborum præcipientium, ut alter Sacerdos proferat verba formæ, dum alter ungit infirmum, & eadem potius esse suppositicia, & addita ab aliquo privato; quam vera, & inserta ab illo S. Pontifice. Ratio hujus meæ dubitationis est, quia Codex ille, super quo Menardus fecit suas notas, non erat liber originalis missus à Romano Pontifice S. Eligio, sed exemplar sumptum ab illo existente Noviomini in Monasterio S. Eligii, à quo nominationem talem accepit, ut testatur ipsemet Menardus in Præfatione pag. 2. subdens ibidem: Eique (exemplari) paucula quadam addita fuisse. Imò pag. 12. de eodem exemplari, seu transumpto ita scribit. Hunc etiam Codicem S. Eligii diligenter contuli cum edito Sacramentorum libro, qui tempore Clementis VIII. exiit ex Bibliotheca Vaticana: sed non minimum discrimen inter utrumque reperi, licet in multis conveniant. Unde sit, ut credam Codicem illum Manuscriptum S. Eligii descriptum quidem fuisse ex alio antiquissimo Exemplari; sed quadam partim detracta fuisse, partim addita ab Exscriptore, prout videbat ille usui temporis sui convenire. Igitur non est à verisimili alienum affirmare, quod ille ritus in ministranda Extrema Unctione, ut unus ungat infirmum, alius proferat Verba formæ contra veram doctrinam, & praxim Ecclesiæ Romanæ in eodem libro exaratus, processerit non à S. Gregorio Magno, sed ab exscriptore, qui ex originali libro aliam copiam fecit, & de suo capite sive ob simplicitatem, sive ob ignorantiam prædictum ritum in eadem copia, ac transumpto inseruerit. Idem dicendum censeo de aliis Codicibus manuscriptis allegatis per eundem Menardum, in quibus ipse fatetur in sua Præfatione, plura ab eorum scriptoribus addita fuisse, quæ non reperiuntur in libro Sacramentorum S. Gregorii; & in specie de Codice Tiliano ait: pag. 9. Sunt tamen quadam in eo, quæ in ordine Romano non extant. Ut in ordine Romano quadam reperire est, quæ in hoc Codice Tiliano desiderantur. Cum itaque hæc manuscripta defleant ab originali libro Sacramentorum S. Gregorii in omissionibus, & additionibus, manifesta est libertas, quam sibi exscriptores usurparunt addendi, & omittendi ad proprium placitum, & ideo non est eis plena fides adhibenda; & in specie non est eis credendum, quod S. Gregorius Magnus scripserit, formam Sacramenti Extremae Unctionis esse ab alio Sacerdote recitandam, dum ab alio ungitur infirmus Oleo Sancto.

Respondeo secundo prædicta verba libri Sacramentorum non obtinere, esto etiam inserta fuerint à S. Gregorio, quia loquuntur non de Unctione sacramentali à Christo Domino instituta, sed de simplici Unctione curativa infirmitatis corporis, & ex sola devotione infirmi. Jam ostendit se supra Decis. III. num. 5. & Decis. IX. num. 15. apud antiquos Christianos, & Sanctos Patres fuisse in usu duplex genus Unctionum: quorum unum erat solummodo sanativum corporis, aliud vero erat Sacramentum; & de primo innumera propemodum exempla leguntur apud Surium in gestis, & vitis Sanctorum. Igitur ritus, & sermo, quem facit liber Sacramentorum S. Gregorii Papæ apud Menardum, sub titulo Oratio ad visitandum infirmum pag. 251. & seqq. est intelligendus de simplici unctione ob sanitatem corporis, quæ non gentis ab hinc circiter annis erat in usu, & fiebat à pluribus

ribus Sacerdotibus simul convocatis; non autem de Unctione, quæ Sacramentum est, & quæ illis etiam antiquis temporibus ab uno tantum Presbytero, ungentem infirmum, & formam proferente ministrabatur. Hanc meam secundam responsionem probō ex sequentibus. *Primo* ex prima Oratione illius Rubricæ quæ loquitur de mera sanitate corporis ad exemplum Regis Ezechia; ait enim: *Deus, qui famulo tuo Ezechia ter quinos annos ad vitam donasti, ita ut famulum tuum N. a lecto agilitudinis tua potentia erigat ad salutem.* Ejusdem tenoris sunt aliæ sex orationes subsequentes, in quibus sola sanitas corporalis illius infirmi à Deo postulatur. *Secundo*, quia ibidem statuitur, & præcipitur, quod *Flectat genua, vel genua, qui est languidus, & stet ad dexteram Sacerdotis, & sic decantetur hæc Antiphona, &c.* Sacramentum Extremæ Unctionis non datur, nisi infirmis graviter ægrotantibus, & in extremo vitæ probabiliter constitutis; ut præcipiunt plura Oecumenica Concilia adducta ab Eminen. Cardin. de Lauræa de *Ext. Unct. disp. 11. num. 166.* & præcipue Tridentinum de eod. *Sacram. sess. 14. cap. 3.* ita dicens: *Declaratur etiam esse hanc Unctionem infirmis adhibendam; illis verò præsertim, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur.* Quomodo ergo poterat languidus, gravissimo morbo correptus, & in exitu vitæ constitutus, de lecto exire, genua flectere, & genuflexus stare ad dexteram Sacerdotis, dum decantarentur Antiphonæ, & Psalmi in ipso libro Sacramentorum, sub eadem Rubrica annotati, & præscripti? Propterea dicendum venit, quod illa Unctio non erat Sacramentum, sed erat curativa tantum ex sola devotione infirmi non gravi morbo laborantis, qui poterat à cubili surgere, genuflectere, & in genibus stare, audiendo Psalmos, & Orationes, quas Sacerdotes decantabant. *Tertio* hanc meam responsionem confirmant Verba, quæ subsequuntur in eodem libro Sacramentorum d. pag. 252. col. 2. linea 30. quæ sunt hujusmodi: *Perungat infirmum de Oleo Sanctificato, cruces faciendo in collo, & gutture, & inter scapulas, & in pectore, seu in loco (notet studiosus lector) ubi plus dolor imminet, amplius perungatur.* Quis inficiabitur hujusmodi Unctionem non fuisse Sacramentum; sed fuisse merè curativam, & ad solam corporis sanitatem obtinendam? Quis probabit, fuisse praxim Ecclesiæ Catholicæ in ministrando Sacramento Extremæ Unctionis perungere locum, ubi plus dolor imminet in corpore ægroti? Hujusmodi ritus est penitus extraneus ab universa praxi Ecclesiæ, quæ quinque organalem suum consuevit sacramentaliter ungere, non autem partes, in quibus plus dolor imminet. Quid si dolor fuisset in partibus non sine honestatis offensa tangendis? Idcirco fateri oportet, prædictum locum libri Sacramentorum S. Gregorii Magni, intelligendum prorsus esse de simplici unctione curativa, non autem de Sacramento Extremæ Unctionis. *Quarto* considero verba assertæ formæ ab alio Sacerdote dicenda, quæ neque indicant, neque deprecantur remissionem culpæ, sed solam corporis sanitatem: Sunt enim ista: *Inungo te de Oleo Sancto in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut non lateat in te Spiritus immundus; neque in membris, neque in medullis, neque in ulla compagine membrorum: sed in te habiter virtus Christi Altissimi, & Spiritus Sancti, quatenus per hujus*

operationem mysterii, & per hanc Sacramenti Olei unctionem, atque nostram deprecationem, virtute Sanctæ Trinitatis medicatus, sive fortis, pristinam, & immelioratam recipere merearis sanitatem. Per eundem, &c. Quis quæso asseverabit, hæc verba constituere formam Sacramentalem Extremæ Unctionis? Forma uniuscujusque Sacramenti debet significare effectus illius Sacramenti, ut latè probant omnes Theologi Scholastici, & Morales, inter quos Mastrius in 4. *Sent. disp. 1. num. 96.* & 97. & in ejus Theologia Morali *disp. 16. à num. 10. & seqq.* Emin. Card. de Lauræa *De Sacramentis in genere disp. 2. art. 5. per totum.* Modò supradicta verba assertæ formæ libri Gregoriani in nihilo significant remissionem venialium, neque robur spirituale in anima infirmi ad pugnandum contra insidias Dæmonum, quod operatur Sacramentum Extremæ Unctionis. Igitur neque in his verbis est vera forma, neque illæ unctiones sunt Sacramentales; neque ex utrisque conficitur Sacramentum. *Quinto*: tandem reflecto ad sequentia verba posita post ultimam orationem pag. 253. col. 2. linea 22. videlicet: *Et sic faciant illi per septem dies, si necessitas fuerit, tam de communionem, quam de alio officio.* Quæ verba denotant, reiterandas esse ipsas Unctiones infirmi per septem dies, ut notat ipsemet Menardus in *Notis pag. 358. Vers. XIII.* At quo in Canone, quo in Concilio, quæ in Constitutione Ecclesiastica reperimus, Sacramentum Extremæ Unctionis reiterandum esse eidem infirmo per septem successivos dies? Hanc reiterationem esse omnino prohibitam in eodem morbo obtestantur omnes DD. quorum plurimos congerit Barbosa de *Parocho d. cap. 22. num. 38.* Igitur ex tot incongruitatibus dicendum omnino est, vel prædictas Unctiones infirmi in libro Sacramentorum S. Gregorii præscriptas non esse Sacramentales, sed merè curativas, ex sola devotione infirmi: vel ritum ibi positum, (scilicet quod dum unus Sacerdos facit Unctiones, alius recitet formam) esse apocryphum, & ab heterodoxis insertum; siquidem Sacramentum esse validum non potest, si unus Sacerdos infirmum ungit, & alius formam enunciet, ut firmatum est supra; & aliter asserere, est opinio erronea, ac penitus repellenda, ut ait Ivenim in *Comment. Historico-Dogmatico d. tom. 2. Dissert. 7. quest. 6. cap. 3. Vers. Quæritur num. singuli. pag. 798. col. 2.* & hæc de primo casu.

Sed adhuc dicit aliquis: si Unctiones illæ non efficiebant Sacramentum, sed erant tantum curativæ, quo jure fiebant Oleo Sancto, & Sanctificato, ut pluries nominant tum ipse liber Sacramentorum S. Gregorii, tum alii Codices antiqui transcripti, ubi supra per Menardum? Huic instantiæ respondent Ivenim d. *Dissert. 7. de Sacrament. Extremæ Unct. quest. 6. cap. 1. in fine*; necnon Pignatellus, celeberrimus in Romana Curia Advocatus, in suis Consultationibus Canoniciis d. *tom. 2. consult. 84. num. 30.* quod nostri Patres antiqui solebant distribuere Oleum Sacrum, etiam in medicinam corporalem; quod cum in abusum tenderet, fuit prohibitum in Concilio Moguntino sub Carolo Magno *can. 24.* his verbis: *Presbyteri sub Sigillo custodiant Chrisma, & nulli sub prætextu medicina, vel maleficii donare inde presumant. Quod si fecerint, honore priventur.* Et plura exempla prædicti usus medicinalis cum Oleo Sancto recenset Arcudius de *Extrem. Unct. lib. 5. cap. 4.* & est

& est celebre illud S. Gotardi Episcopi apud Surium 4. Maii, ubi ait: *Iussit etiam Presbytero, ut Sacro Oleo, quod infirmorum dicitur, ejus ungeret oculos, quæ quidem Unctio, & Sancti Viri preces ab illo dolore usque ad vitæ finem eam immunem conservarunt.* Imò idem Pignatellus num. 21. subdit; quòd etiam nunc talis usus servatur apud Græcos; & num. 32. conatur probare, non esse illicitum, aut reprehensibile, quia, inquit, non est novum, quòd

32 Olea Sacra inserviant pro materia Sacramentorum Confirmationis, & Extremæ Unctionis, ac etiam pro materia Sacramentalium; siquidem Sacrum Chrisma inservit ad ungendum verticem baptizati, ad consecranda altaria, calices, & alia huiusmodi, quapropter non excedit moralem possibilitatem, si Ecclesia non prohibente, imò tolerante, ac permittente etiam Oleum Sacrum infirmorum adhibeatur, non tanquam Sacramentum, sed tanquam Sacramentale ad curandas infirmitates corporales, ut latè disserit ipsemet Pignatellus d. consult. 84. à num. 32. usque in finem; addens, posse adhiberi tanquam simplex Sacramentale quamvis in Unctione infirmi Sacerdos proferat formam adhiberi solitam in Sacramento, quia cum sit deprecativa, & consistat in oratione, hæc diversificatur ab intentione Ministri, itaut, quando intendit ungere tantum ad curationem corporis, non faciat Sacramentum, sed Sacramentale; quæ doctrina optimè adaptatur ritibus, orationibusque descriptis in eodem libro Sacramentorum Sancti Gregorii Magni, & Codicibus per Menardum relatis, de quibus supra; Et ad stipulatur opinioni, quam firmavi, eos esse intelligendos de unctionibus merè curativis, non autem de Sacramento Unctionis Extremæ. Hæc omnia de primo casu. Ita tamen, ut Lector advertat, quòd nunc si quis uteretur Oleo Sacro pro unctione tantum curativa, contra illum procederet Sanctum Officium, ut ait Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 97.

Secundus casus suppositæ pluralitatis Ministrorum in Sacramento Extremæ Unctionis est; quando plures Sacerdotes simul congregati ad ministrandum hoc Sacramentum infirmo graviter

33 agrotanti, omnes tantum ungunt idem organum infirmi, & omnes simul recitant formam ab Ecclesia præscriptam in illius organi, seu sensus unctione. Casus iste mihi videtur metaphysicus, & impracticabilis; siquidem quomodo possunt tres, quinque, ac etiam septem Presbyteri simul, & eodem tempore ungere unam, & eandem aurem unius infirmi? unum, & eundem oculum; eandem nares, ac labia? Opus esset, ut homines forent, vel gigantes, vel auriti, vel polycephali, de quibus egi in meis Decisionibus de Baptismo Decis. 46. n. 7. & Decis. 47. n. 7. 2. & 6. ad hoc ut, ob magnitudinem organorum sensuum, hi reciperent unctiones à septem manibus simul, & eodem instanti. Nihilominus, nolui relationem huius casus omittere, tum quia ponitur ab Eminentiss. Card. de Lauræa d. disp. 11. num. 111. tum etiam quia Reverendissimus Pignatellus asseverat apud Græcos in huius administratione Sacramenti, organa sensuum agroti à septem Sacerdotibus simul, & eodem tempore Oleo Sancto ungi, d. tom. 3. consult. 84. num. 35. et si non me lateat, quòd Ecclesia Græca à Latina debet

34 discere, non è contra, ut scribit idem Emin. Car-

din. de Lauræa in 4. Sent. d. tom. 3. disp. 1. n. 176. Igitur supradicti Doctores concedunt in hoc casu fieri validdè Sacramentum. Rationem huius validitatis triplicem assignat Pignatellus ubi supra. Primam, quia Innocentius IV. & Clemens VIII. 35 correxerunt errores Græcorum in Sacramentorum ritibus, sed hunc ritum ungendi infirmum Oleo Sancto à septem Sacerdotibus simul non correxerunt idèd tacitè approbantur, Secundam, quia potest Ecclesia concedere, ut materia sufficiens, si semel applicetur in faciendo Sacramento pluries possit applicari in ministrando uno, & eodem Sacramento, & habetur exemplum in Baptismo, in quo unica immersio in aqua sufficit; & tamen concessum est, ut etiam trina immersio fieri possit. Et hoc, quòd dicimus de materia, eò magis procedit de forma, quam à plurimis simul, & eodem tempore proferri non destruit validitatem Sacramenti; ut quando plures Sacerdotes simul consecrant unam, & eandem Hostiam; proferentes simul verba consecrationis; ut practicitur in ordinatione Sacerdotum, & olim erat in usu, dum Papa solemniter celebrabat cum Cardinalibus, & Episcopus cum Canonicis, ut mox diximus supra num. 10. Et eò facilius in hoc Sacramento Extremæ Unctionis, cujus forma est deprecativa, consistens in prece, & oratione, cujus proprium est, ut reiteretur à pluribus, & à pluribus proferatur per modum unius, ut cum in Ecclesia cantantur Litanie, quæ reiterantur de Versu in Versu; & in Solemni Sacrificio Missæ simul cum Sacerdote legente introitum, Kyrie, Gloria in Excelsis, Graduale, Offertorium, Sanctus, & postcommunione, Chorus hæc omnia concantat, repetit, & enunciat. Idcirco quando septem Sacerdotes Græci ministrant simul Extremam Unctionem uni infirmo, proferentes omnes, & singuli eandem deprecativam formam, nihil officium validitati Sacramenti; qui conjungitur in unam, & habetur pro una; orant enim tanquam consocii, & collegialiter, & sic dant unitatem Orationi, & per consequens ipsi formæ. Undè ipsemet Pignatellus d. tom. 3. consult. 84. num. 27. in fine concludit his verbis: *Nec repetitio Unctionis, & forma variat substantiam, quia tantum addit, non autem detrahit; & facit, quòd partes substantiales sint magis extense, & consent pluribus partibus integralibus coeuntibus moraliter in unum, modo explicato, & idèd tota variatio est solum materialis, non autem formalis, aut essentialis.*

Non detrectat in præmissis quo ad validitatem Sacramenti Emin. Card. de Lauræa d. disp. 11. De Extrem. Unct. num. 112. & 113. At protestatur, hunc casum in Ecclesia Latina esse prorsus illicitum, & si plures Sacerdotes Latini 38 simul, & eodem tempore eundem infirmum ungerent Oleo Sacro, peccarent mortaliter; quia facerent contra ritum, & praxim Ecclesiæ, quæ vult, ab uno tantum Sacerdote uni infirmo hoc Sacramentum ministrari; & qui contrarium docerent, inciderent in censuram, quam statuit Concilium Tridentinum sess. 7. de Sacram. can. 13. his verbis: *Si quis dixerit, receptor, & approbator Ecclesiæ Catholice Ritus in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libito omit- ti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, Anathema sit.*

Tertius casus pluralitatis Ministrorum est, si
 39 plures Sacerdotes ita conveniant in danda Extrema
 Unctione uni infirmo, ut unus unum organum
 ungat, alius eodem tempore ungat aliud, alter
 alterum; & quilibet suam recitet formam. In
 hoc casu eos illicitè agere manifestum est ex supradic-
 to Canone Concilii Tridentini, & ex concordi
 sententia omnium DD. supracitatorum n. 37. &
 præcipuè Suarezii d. disp. 43. sect. 2. num. 8. Ma-
 strii in 4. Sent. d. disp. 6. num. 138. Et Emin. Card.
 de Lauræa d. disp. 11. num. 114. Porro an vali-
 36 dè agant? & an verum conficiant Sacramentum?
 valde dubitabile, & disputabile est in Scholis. Vi-
 detur dicendum, eos invalidè agere, ac Sacra-
 mentum non conficere; ea ratione, quia hi plu-
 res Ministri diversa organa sensuum ungentes ni-
 hil faciunt. Quod nihil faciant, arguitur ex ea
 40 opinione Theologorum, quod effectus Sacramen-
 ti Extremæ Unctionis habeatur tantummodo in
 ultima Unctione, prout tenent DD. allegati à
 Mastriod. d. disp. 6. num. 92. ubi fundamentum ta-
 lis opinionis ponitur, scilicet, quia nullum Sacra-
 mentum suum causat effectum, nisi quando essen-
 tialiter est completum: atqui Extrema Unctio non
 completur nisi in quinta Unctione: Ergo Sacerdo-
 tes, qui præcedentes faciunt unctiones, nihil
 agunt. Item secundum aliam opinionem Scho-
 lasticorum, quod omnis Unctio producat statim
 suum partialem effectum Sacramenti, qui postea
 completur in ultima; adhuc hi plures Ministri ni-
 hil agunt, quia ad producendum dictum partia-
 lem effectum, & ad eum complendum in ultima
 Unctione necessaria est intentio Ministri, quæ diri-
 gat unctiones præcedentes ad ultimam, itaut in-
 ter se tanquam partes Sacramenti sint moraliter
 unitæ ad constituendum in ultima unum Sacra-
 mentum. At talis intentio Unitatis non videtur
 possibilis in pluribus Ministris, qui omnes diri-
 gunt suam intentionem ad proprias unctiones.
 Ergo invalidè operantur. Ita arguendo differit
 Mastrius d. disp. 6. num. 137. & Eminentiss. Car-
 din. de Lauræa d. disp. 11. n. 122. & 123.

Nihilominus communis est responsio Schola-
 41 sticorum ad dictum casum, quod validum rema-
 net Sacramentum, quia sive qualibet unctio pro-
 ducat statim suum effectum Sacramentalem, sive
 ex eis nullus habeatur effectus Sacramenti, nisi in
 ultima, omnes tamen unctiones sunt partes Sa-
 cramenti, ipsum inchoantes per suam propriam
 materiam, & formam cum relatione ad ultimam
 completivam Sacramenti, & omnes simul factæ
 producant complementum, & unitatem Sacra-
 menti, cui non officit pluralitas Ministrorum exem-
 plo Eucharistiæ, quam plures consecrant, vel
 simul, vel successivè, si Sacerdos moreretur ante
 consecrationem Calicis, post consecratam Hostiam;
 & exemplo Ordinis, si primo Episcopo deficiente
 post datam facultatem consecrandi, alius complè-
 ret Ordinem dando potestatem absolvendi: suffi-
 cit enim virtualis intentio horum plurium Mini-
 strorum conficiendi unicum Sacramentum; ut la-
 tissimè disputando comprobant Suarez d. disp. 43.
 Sect. 2. à n. 4. & seqq. Diana Coordinatus tom. 2.
 tract. 4. resol. 21. & 22. in quibus DD. cumulat.
 Volpi d. resol. 78. num. 10. subdens quod Mini-
 strorum pluralitas non tollit unitatem Sacramenti,
 quia instrumentaliter tantum operantur; mutatio
 autem malleorum non tollit unitatem operationis fa-
 bri. Mastrius d. disp. 6. à num. 133. usque ad

num. 137. Eminent. Card. de Lauræa d. disp. 11.
 à num. 114. & à num. 125. novissimè prælauda-
 tus Canonista Pignatellus in cit. tom. 8. consult.
 84. num. 26. & 27.

Quartus tandem casus, in quo disputatur de
 pluralitate Ministrorum in hoc Sacramento est, 42
 quando unus ungat unum organum, & recitet
 formam, deinde alius successivè ungat aliud or-
 ganum recitando propriam pariter formam, &
 sic de tribus, quatuor, vel pluribus ministris. In
 hoc casu, eos validè agere concedunt omnes Do-
 ctiores ex rationibus supra allegatis; non autem
 licitè, nisi in illis duobus casibus necessitatis,
 quos explicavimus supra num. 12. videlicet si
 Sacerdos incepta ministracione Olei Sancti more-
 retur, antequam omnes Unctiones perficeret;
 vel si manifestus esset transitus, infirmi ad aliam
 Vitam, & à pluribus Sacerdotibus celeri manu
 plura organa cum suis formis Oleo Sacro signa-
 rentur; quamvis magis laudabile foret, ut ab uno,
 & eodem Sacerdote omnes sensus velociter unge-
 rentur sub unica forma eos omnes exprimente,
 ex Resol. 13. 21. & 22. Diana Coordinati in
 tom. 1. tract. 4. & ex monitione Gobati in Theol.
 Experim. tract. 8. num. 877.

DECISIO LXXI.

ARGUMENTUM.

Differitur de propriis Ministris Sacramenti
 Extremæ Unctionis, videlicet de Episcopis
 erga omnes de eorum Diocesi. De prima
 Dignitate Ecclesiæ Cathedralis versus suum
 Episcopum. De Parochis erga suos Para-
 chianos. Et de Regularibus tum Præ-
 latis respectu suorum subditorum, tum
 Depuratis ad Sacramenta ministranda
 degentibus in Monasterio; tum etiam
 de aliis Regularibus, qui vocati essent ab
 infirmis extra claustra. Disputatur ce-
 lebris Quæstio, an Parochi tempore Pe-
 stis teneantur ungere infirmos Oleo San-
 cto cum propriæ vitæ periculo? Nec
 non quibus Laicis Regulares possint da-
 re Extremam Unctionem virtute suo-
 rum Privilegiorum?

SUMMARIUM.

- 1 Ministrorum Extremæ Unctionis genera quin-
que.
- 2 Episcopus Parochus est Parochorum, & in sua
Diocesi Sacramenta potest ministrare.
- 3 Episcopus dare potest Extremam Unctionem in-
firmis. Imò aliquando debet. num. 4. & 22.
- 4 Exempla infirmorum Oleo Sancto unctorum ab
Episcopis.
- 5 Georgii Cornelii Senioris Episcopi Patavini
charitas in danda Unctione Extrema infir-
mo de nocte, loco Parochi.
- 6 Capituli prima Dignitati competit dare Extre-
mam Unctionem Episcopo.
- 7 Sacrum Viaticum dare, atque Extremam Un-
ctionem spectat ad eundem Ministrum.
- 8 Unctio Extrema olim dabatur prius, deinde
Sacrum Viaticum.

9 Exem.

- 9 Exempla Episcoporum extremè inunctorum à suis Canonicis.
- 10 Parochiale officium est dare Extremam Unctionem, Sacrum Viaticum, & supulturam.
- 11 Parochus tenetur dare Extremam Unctionem de iustitia, & sub pœna mortalis peccati suis Parochianis graviter agrotantibus.
- 12 Parochiale onus laboriosissimum.
- 13 Pauli Segnerii libellus Il Parocho istruito, ad cujus instantiam prodit?
- 14 Parochi negligentes in Cura puniendi ab Episcopo.
- 15 Presbyter antiquitus denotabat Parochum.
- 16 Pests tempore an Parochi teneantur inungere infirmos cum periculo vitæ? Rationes pro affirmativa n. 17. Pro negativa n. 18.
- 19 S. Congr. Cardinales discordes circa Extremam Unctionem à Parochis dandam tempore Pests, S. Carolo Borromeo requirente.
- 20 Distinctio circa obligationem ungendi infirmos à Parocho tempore Pests.
- 21 Extrema Unctio facit de attrito contritum.
- 22 Episcopus in defectu Parochi tenetur dare Extremam Unctionem.
- 23 Prælati Regulares an sint obligati dare Extremam Unctionem suis subditis?
- 24 Regulares dant Unctionem Extremam omnibus degentibus in Monasterio, Familiaribus, Hospitibus, atque Mercenariis.
- 25 Bibliophylacium nobilissimum Monasterii S. Juliana de Padua.
- 26 Tertiarii, ac Tertiaria à quibus recipiant Extremam Unctionem.
- 27 Regulares Presidentes Seminariis, aut Collegiis studiorum an dent Extremam Unctionem alumnis graviter agrotantibus?
- 28 Regulares quando possint dare Extremam Unctionem in alienis Parochiis?

Tertia disputatio, quam citæa Ministrum Sacramenti Extremæ Unctionis faciunt Theologi, est, An quilibet Sacerdos licitè, & validè possit eam agrotantibus ministrare? Reducitur autem hæc disputatio ad quinque genera personarum, videlicet ad Episcopos, ad Primam Dignitatem Capituli, & Parochos, ad Regulares, & ad simplices Sacerdotes, etiam nominatim Excommunicatos, vel degradatos; de quibus omnibus breviter est videndum.

Quo ad Episcopum, extra omnem controversiam est, quod in tota sua Diocesi licitè, & validè administrat omnia Sacramenta suis Diocesanis; est enim Parochos Parochorum, & Ordinarius in tota sua Diocesi, ad quem principaliter pertinet cura omnium animarum ejusdem suæ Diocesis. *cap. Quicumque. 10. qu. 1. cap. Precipimus. 12. q. 1. Angelus Verb. Confessio 3. §. 3. Pax Jordanus tom. 1. libr. 3. tit. 3. n. 1. & 2. ubi notat omnes Parochos in civitate, & Diocesi esse coadjutores Episcopi in cura animarum, & administratione Sacramentorum, ut deducitur ex cap. Inter cetera in fine, ubi Glossa, & DD. De offic. ordin. Et sicut Episcopus potest ubique in sua Diocesi audire Confessiones Sacramentales, & ministrare Sacramentum Pœnitentiæ, ut dixi De Pœnitentia Decis. 39. num. 3. multo magis potest dare Sacramentum Extremæ Unctionis, quod dicitur Pœnitentiæ consummativum. Idem*

Idem Jordanus d. lib. 3. tit. 5. num. 1. & 2. & circa hoc punctum est decisio in terminis in cap. Illud superfluum. dist. 95. ubi Innocentius Papa I. Ita respondit: Illud superfluum videmus adjectum, ut de Episcopo ambigatur, quod Presbyteris licere non dubium est. Nam idcirco de Presbyteris dictum est; quia Episcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non possunt. Ceterum si Episcopus aut potest, aut dignum ducit aliquem à se visitandum, & benedicere, & tangere Chrismate, sine cunctatione potest cujus est ipsum Chrisma conficere. Glossa autem ibi declarat h. Chrismate, idest Oleo, quod notavi supra Decis. 1. num. 2. docens rationem, quare oleum dicatur Chrisma.

Igitur Episcopus pro sui beneplacito potest Sacramentum Extremæ Unctionis suis subditis ministrare ut in terminis probat Ivenim in suo Comentar. Histor. & Dogmat. de Sacram. Extrem. Unct. Dissertat. 7. quest. 6. cap. 2. ubi allegat exemplum Caroli Magni Imperatoris, qui ab Episcopo fuit Sacra Unctione inunctus, & Beatæ Mauræ, quæ pariter Extremam Unctionem accepit à Prudentio Episcopo Tricastino; nam in defectu Parochorum ipse Episcopus obligatus est de iustitia dare hoc Sacramentum, ut affirmant DD. citati infra num. 22. Est autem notatu dignum, quod advertit Pax Jordanus d. lib. 3. tit. 5. num. 9. videlicet, quod si aliquando Episcopus vel ob necessitatem; vel ob eminentiam infirmi, aut propter charitatem, vel aliam respectum istud Sacramentum voluerit administrare, debet servare Ritus, & præcepta universaliter præscripta ministris illius in Rituali Romano; nihil enim particulariter præscribitur servandum ab eo diversum ab aliis Ministris. Et hic non est sub oblivione omittendum eximie charitatis exemplum gloriosæ memoriæ Illustrissimi, ac Reverendissimi Georgii Cornelii Episcopi Patavini filii Serenissimi Ducis Reipublicæ Venetiarum Joannis Cornelii, qui anno 1650. cum esset in visitatione Terræ Montaneæ, hospitans, ac dormiens in domo Archiepiscopali, audivit media nocte nonnullos januarum ejusdem domus pulsantes, cumque nullus responderet, surrexit e lecto piissimus Antistes, aperuit fenestram, & quaesivit, quis esset? Hi, qui pulsabant, dixerunt, se postulare Archiepiscopum, ut properaret ad dandam Extremam Unctionem cuidam egro in sua Parochia mori proximo. Episcopus statim vocat unum de capellanis suis, & celeriter induit vestes, & accepto Sacro Oleo processit ad infirmum; (non enim aderat Archiepiscopus, qui relictis cubilibus suis pro comodo Prælati, ac familiarium ejus, ierat dormitum apud suos consanguineos.) Igitur Urbis Patavinæ Pastor consolatus languidum, & in conformitate Divinæ voluntati confortatum Sacramento Unctionis Extremæ munivit, adstantibus pluribus vicinorum, qui audito Episcopi accessu convenerant, venerantes ejus pietatem, eo magis conspicuam, quò constantiorem in adflictis; non enim voluit Antistes discedere, nisi orto sole, & postquam Archiepiscopus ascitus venerat usque ad exitum illius animæ remansurus. Hæc dicta sint in obsequium prædicti celsissimi Episcopi, à cujus clementia ad minores, & sacros ordines promotus fui, & cui eadem dignum me fecit, ut inservirem, post Doctoratus lauream acceptam, primum tanquam Promotor Fiscalis ejus Episcopalis Curie, deinde ut ejus Auditor in spirituali regimine

gimine totius Diocesis, & in examinandis Confessariis, multiplici cum munificentia, & benevolentia ipsius signo. Hæc de Episcopis.

Quod ad primam Dignitatem Capituli. Ad hanc spectat tradere Extremæ Unctionis Sacramentum Episcopo morienti, prout etiam Sacrum Viaticum; ut statutum est in Cæremoniale Episcoporum lib. 2. cap. 38. Bauldry in Manuali Sacram. Cæremon. part. 5. d. lib. 2. cap. 38. & Castaldus in Praxi Cæremon. lib. 1. sect. 10. cap. 12. num. 3. Neque obstat, quod liber cæremoniale Episcoporum d. cap. 38. nominet primam Dignitatem Capituli tantummodo in administratione Sacri Viatici; ibi: *Tum majori, qua poterit, devotione, & humilitate, Sacrum sumat Viaticum; quod illi deservat prima dignitas comitante Capitulo, & toto Clero Cathedralis Ecclesiæ in habitu Ecclesiastico, & cum candelis accensis.* Quia dispositio loquens de uno ex his duobus Sacramentis, debet habere locum etiam in alio; siquidem etiam antiquissimis temporibus ad unum, & eundem Sacerdotem spectabat porrigere infirmo Sacrum Viaticum & ministrare Extremam Unctionem; cum hoc solo discrimine, quod antiquitus dabatur prius Extrema Unctio, & post illam Sarca communio per modum Viatici; & notat Menardus in libro Sacramentorum. Sancti Gregorii pag. 334. *Verf. Deinde communicet cum Corpore, & Sanguine Domini.* Ubi licet ait: *Quod valde notandum est, quia olim ungebatur infirmus, antequam sumeret Viaticum corporis, & Sanguinis Domini.* Et allegat decretum Eusebii Papæ apud Burchardum lib. 18. cap. 11. & apud Ivonem lib. 15. cap. 35. quod erat huiusmodi: *Sacerdos impleat omnia sicut supra circa ægrotum penitentem scriptum est, id est, Orationes dicat, & unget eum oleo Sancto, & Eucharistiam ei donet.* Igitur unus, & idem erat minister Unctionis Extremæ, & Sacri Viatici antiquitus; & unus, ac idem esse debet nostris temporibus, qui Episcopo morienti exhibeat Sacrosanctam Eucharistiam, & impertiat Unctionis Extremæ Sacramentum; nempe prima Dignitas de Capitulo Ecclesiæ Cathedralis.

Confirmatur exemplo S. Henrici Episcopi Lubecensis, de quo Arnoldus, lib. 3. *Hist. Savor c. 3.* sic scribit: *Confortatus in Domino, convocatis Fratribus (id est Canonici sue Ecclesiæ Cathedralis, ut ostensum est supra Decis. X. num. 21.) dicebat, se jam resolvit, & accipiens Sancti Olei Unctionem, (utique à prima Dignitate eorumdem Canonico) manus ipse porrigebat, pedes extendebat, cum psallentibus psallebat, sumptoque Viatico Domini Corporis dixit: O Rex gloria veni cum pace.* Concordat id, quod de Sancto Guilelmo Archiepiscopo Bituricensi scribit Surius in ejus Vita die 10. Januarii; videlicet: *Fratribus convocatis (id est Canonici) Extremæ Unctionis Sacramentum humiliter, ac devotè suscepit. Et eo percepto etiam Sacrosanctam Eucharistiam sibi porrigi instantissime postulavit.* His addere licet exemplum S. Caroli Borromæi Archiepiscopi Mediolanensis, de cuius ultima infirmitate loquitur Jo. Petrus Jussanus in ejus vita lib. 7. cap. 12. *Il Padre Adorno avviso incontanente il Cardinale, e le disse con molte lagrime, che era giunta l' hora sua di partirsi da questa vita; che il Signore lo chiamava a se, avvisandolo se voleva il Santissimo Viatico. Rispose, che lo dimandava istantemente; & interrogato, chi lo doveva comunicare, disse, l' Arciprete del Duomo. Questi era Monsignor Giovanni Fontana hora Vescovo di Ferrara, che era all' hora Arcid.* Clericali Tom. 1. Lib. 1.

ciprete in in questa Metropolitana. Et statim post acceptum Sacrum Viaticum dedit ei Sacramentum Extremæ Unctionis, ut ibidem subdit idem Auctor; nam ad ministrandum hoc Sacramentum Episcopo morienti de jure vocanda est prima Dignitas Ecclesiæ Cathedralis, ut dictum est supra.

Quo ad Parochum; certum est ad eum spectare ex officio administrationem hujus Sacramenti ægrotantibus graviter in sua Parochia; siquidem dare Extremam Unctionem infirmis est Jus Parochiale, prout est dare Sacrum Viaticum, ac sepulturam; ita ut illicitum sit cuicumque alii Sacerdoti absque licentia, aut expressa, aut tacita proprii Parochi ungere Oleo Sacro infirmos, (excepto gravis necessitatis casu, absente, vel nolente Parocho ministrare absque causa, ut infra dicemus.) Hoc probatur per textum in Clem Unica, de Privileg. in qua excommunicantur Regulares, qui Clericis aut Laicis Sacramentum Unctionis, vel Eucharistiam ministrare, matrimonium solemnizare, non habita super his Parochialibus Presbyteri licentia speciali &c. præsumperint. Ergo ministrare Extremam Unctionem, Sacrum Viaticum, & solemnizare Matrimonia sunt officia propria Parochi, & ad Parochum de jure spectantia. Hinc Rituale Romanum in titulo de Visitatione, & cura infirmorum habet hæc verba: *Parochus in primis meminisse debet, non postremas esse muneris sui partes, ægrotantium curam habere.* Hæc autem obligatio curæ habendæ requirit, ut ingravescente infirmitate, præter alia Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ det infirmis etiam illud Unctionis Extremæ, & ideo sub titulo de hoc Sacramento idem Rituale Romanum ait: *habeat igitur Parochus loco nidio, & decenter ornato, in vase argenteo diligenter custoditum Sacrum oleum infirmorum &c.*

Disputant autem Scholastici sub qua obligatione Parochus teneatur ministrare hoc Sacramentum suis Parochianis graviter ægrotantibus. Et communis est eorum sententia, illum teneri ex justitia, & sub præcepto obligante ad peccatum mortale, si negligat ministrare Extremam Unctionem tempore opportuno vel per se, vel per alium idoneum Sacerdotem. Ratio est duplex, Una, quia Parochus recipit redditus Parochiæ, & stipendia Parochialia sub hac obligatione ministrandi Sacramenta suis Parochianis. Ergo etiam Extremam Unctionem debet ex justitia eis dare, cum graviter ægrotant. Quod si facere omittat tempore opportuno, peccat contra justitiam, & fit reus peccati mortalis. Altera ratio est, quia Parochus tenetur ex justitia ministrare suis Parochianis non solum Sacramenta necessaria, sed etiam illa, quæ valde profunt eorum saluti, & sunt à Christo instituta tanquam remedia valde proficua fidelibus, & tale est Sacramentum Extremæ Unctionis; ita disserunt Suarez in 3. part. tom. 4. disp. 44. sect. 2. Salmanticenses de Sacram. in genere tract. 7. cap. 5. punct. 2. num. 7. Barbosa de Parocho cap. 22. num. 10. & ibi Pollevinus, Bonacina, Layman, & alii idem scribentes. Gobatus de Extrem. Unct. tract. 8. num. 901. Mastrius in 4. Sent. d. disp. 6. num. 139. nec non in sua Theol. Moral. disp. 22. num. 50. Et Eminen. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. num. 131. Neque valet objectio, quod Extrema Unctio non sit Sacramentum necessitatis; ideoque quo ad illud, prout etiam ad alia remedia utilia tantum animabus, Parochos non esse obligandos sub mortali ad illa petentibus ministrandæ; aliàs eorum onus

S

esset

esset insupportabile, deberent enim incessanter prædicare, catecheses facere, populum non solum ad præcepta servanda, sed etiam ad consilia hortari, & sic nullam requiem haberent. Respondetur enim primò, utique onus Parochiale esse laboriosissimum, & mirandum, tot animarum Rectores otio, & recreationibus indulgere; parùm, aut nihil curando de propria, ac Parochianorum salute. Hos indefinenter increpabat sanctæ memoriæ Eminentiſſ. & Reverendiſſ. D. meus Cardinalis Gregorius Barbadius, ad cujus instantiam prodiit aureus libellus à P. Paulo Segnerio composuius, cujus titulus *Il Parocho instruito*; quem, utiam, omnes Parochi legerent, ac centies, & millies relegerent. Respondetur, secundò, falsum esse, quòd Parochi teneantur solum ministrare Sacramenta, & media ad salutem necessaria; nam tenentur etiam præbere ea, quæ utilia sunt, juxta præscriptum Ecclesiæ, & quando opportuno tempore petuntur; prout omnes DD. censent de Extrema Unctione. Navarrus in *Man. cap. 24. num. 131.* Victoria in *Summa num. 135.* Suarez d. *disp. 44. sect. 2. n. 1.* Mastrius d. *disp. 6. num. 140.* & in *Theol. Moral. d. disp. 22. num. 94.* Quapropter sicut Parochi negligentes in docendis populis rudimenta fidei sunt graviter ab Episcopo puniendi, ut scribit Charitarius in *Criminalib. Decis. 68. num. 7.* prout etiam quando negligunt ministrare infirmis Sacramenta Eucharistiæ, & Pœnitentiæ, ut docet Diaz in *Praxi cap. 45.* & ibi Salzedo in *additione*, ubi allegat Glossam in *cap. Officium in Verb. Sine confessione. De officio Archiepiscop. & facit text. in cap. Presbyter. 16. quasi. 6.* & Navarrus *consil. 13. sub. tit. de Pœnis.* Ita etiam sunt severe mulctandi, si negligant ministrare infirmis Sacramentum Extremæ Unctionis, teste Pace Jordano *tom. 1. lib. 3. tit. 5. num. 22. & 23.* ubi cum ostendisset, eos mortaliter peccare, subdit, *Verum etiam debent ab Episcopo severe puniri, prout generaliter contingit in omnibus Sacramentis, & in cæteris obligationibus Parochialibus; quando culpabiliter ab ipsis Parochis transcurantur. Si enim Officiales in officio delinquentes puniuntur; imò plures eorum prohibentur à talipuntione appellare. l. Nulli. Cod. Quorum appellat. non recipit. Farinac. qu. 101. num. 85. quantum magis debent puniri, qui in re tanti momenti deliquerint?* His ego addo comminationem contra Parochos negligentes in cura Animarum, quam fecerunt antiquitus Canones Apostolici, ut constat in eis *can. 57. aliis 58.* ubi ita Episcopus, vel Presbyter, qui Cleri, vel populi curam non gerit, & eos pietatem non docet, segregetur; & si in socordia perseveret, deponatur. Et ne studioſo Lectori scrupulum faciat illud nomen Presbyter, sciat, quòd in veteribus Ecclesiæ canonibus Parochi simpliciter dicebantur Presbyteri. Legat *cap. Presbyter 2. qu. 5. cap. Omnis Presbyter. d. Consecr. dist. 4. cap. In Dominicis diebus. de Paroch. & ibi Emanuel. Gonzales num. 3.* qui in confirmationem talis denominationis alios Conciliares Canones cumulat. Facit etiam consuetudo plebis nostri temporis, quæ, si quis infirmatur, ait, vocetur Presbyter, id est, Parochus.

Sed non levis est inter Theologos disputatio, utrum Parochus tempore Pestis teneatur ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis Parochianis suis pestiferatis cum periculo propriæ vitæ? Affirmant Gabriel, & Echius, quos citat Suarez de *Extrem. Unct. d. disp. 44. sect. 3. numer. 6.* Sylvius, & Nugnus, quos allegat Diana Coordinatus *tom. 2. tract. 4.*

resol. 26. quæ in Diana veteri habetur *part. 3. tract. 4. resol. 173.* nec non Claudius Espanceus apud eundem Dianam veterem *part. 8. tract. 1. resol. 21.* quæ transivit in Coordinati operis *tom. 3. tract. 1. resol. 60. num. 16.* quorum rationes sunt sequentes. *Prima*, eatenus alii Sacerdotes non tenentur cum periculo vitæ Extremam Unctionem ministrare, ut infra *Decis. 12.* demonstrabimus, quia in eis est sola obligatio ex charitate. Sed in Parochis est etiam obligatio iustitiæ. Ergo ipsi censentur obligati ministrare. *Secunda*, quia tacita conventio est inter Parochos, & Parochianos, ut illi recipiant stipendia ab istis ad hoc, ut tempore mortis præbeant ipsis alimenta spiritualia. Ergo non obstante periculo vitæ tenentur Parochi hoc Sacramentum præbere. *Tertia*, aliis tempore Pestis totus populus esset destitutus ministris à quibus ex obligatione exigere posset hoc Sacramentum, quod esset magnum absurdum, & majus totius populi detrimentum. *Quarta*, quia Parochi de iustitia tenentur ministrare Sacramenta suis subditis, quandoque ea petunt. Ergo etiam tempore Pestis, *Quinta*, (& satis urgens) quia Duces militares in pugna sanguinolenta tenentur vitam suam exponere, ut alios milites juvent. Ergo etiam Duces Spirituales. Et *Sexta*, quia aliis sequeretur, quòd non essent obligati Parochi prædicti ministrare tempore pestis Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; dicendo sufficere contritionem cum voto horum Sacramentorum.

His tamen non obstantibus contraria Sententia Summistarum, & Theologorum prævalet; docent enim communiter, non teneri Parochos cum periculo eorum vitæ ministrare Extremam Unctionem subditis suis, hoc præcipuo fundamento, quia hoc Sacramentum non est ad salutem necessarium, neque necessitate mediæ, ut Baptismus, & Pœnitentia; neque necessitate Præcepti, ut Eucharistia. Hinc inferunt, Parochos non teneri de iustitia erga suos Parochianos cum periculo vitæ nisi ad ea, quæ simpliciter sunt necessaria ad salutem; & tale non est Sacramentum Unctionis Extremæ: imò neque ex motivo charitatis in tali casu eos teneri; quia non agitur de postponenda vita temporali pro vita spirituali; sed tantum pro aliquo commodo, aut utilitate tantum. Et equidem Extrema Unctio non datur vita spirituali infirmo, id est prima gratia; sed remouentur impedimenta, ut commodius possit infirmus consequi cœlestem gloriam, ad quam per alia devotionis remedia, & per indulgentias potest celeriter pervenire. Ita Villalobos, Molfelius, Tannerus, & alii, quos citat, & sequitur Diana Coordinatus *d. tom. 2. tract. 4. resol. 26. & 27.* Suarez *d. disp. 44. sect. 3. num. 20.* Gobatus *tract. 8. num. 902.* Pax Jordanus *tom. 1. lib. 3. tit. 5. numer. 21.* Bissus *Verb. Minister Sacramentorum §. 34.* Barbosa de *Parocho cap. 22. num. 17.* Et Emin. Cardin. de Lauræa *d. disp. 11. num. 137. & seqq.* Hinc est quòd Anno 1576. cum Pestis Mediolani grassaretur, S. Carolus Archiepiscopus illius Civitatis consuluit Sacram Congregationem Concilii, ad quorum Sacramentorum ministratiorem essent Parochi obligati versus Parochianos suos Peste infectos? in qua concorditer dictum fuit, obligatos esse ministrare prorsus Sacramenta Baptismi, atque Pœnitentiæ vel per se, vel per alios idoneos Sacerdotes: quòd vero ad Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis Cardinales fuerunt

fuerunt discordes, & delato dubio ad Summum Pontificem Gregorium XIII. nihil voluit super hoc determinare, ut latè refert Fagnanus in cap. Clericos, numer. 40. De Clericis non residentibus. & fuit à me dictum occasione Sacri Viatici in meis Decisionibus de Venerabili Eucharistiae Sacramento Decif. 61. num. 26. & 27. & dicit Diana Coordinatus eod. tom. 2. tract. 2. resol. 58.

In hac controversia, quia prima opinio videtur nimis rigorosa; secunda autem censetur nimis laxa; media sententia inter istas est amplectenda cum hac distinctione; videlicet, vel infirmus confessus fuit in illa ultima infirmitate, aut paulò antè; & probabiliter ex statu suo constat, eum postea non peccasse mortaliter; & in tali casu Parochus non tenetur ad exponendum se periculo vitae, ut ipsi Sacramentum Extremæ Unctionis ministret: quia in tali casu probabiliter existimari debet, quòd sit in statu gratiæ, & quòd non sit ipsi necessarium hoc Sacramentum; quamvis enim sit utile, hoc tamen non convincit, ut teneatur Parochus sub mortali, & cum probabili vitæ periculo hoc Sacramentum ministrare. Si vero non sit confessus, aut post confessionem verisimiliter Parochus scit, ipsum infirmum mortaliter peccasse, neque posse amplius confiteri, obloquere deperditum ulum, vel delapsum in phrenesim, & in hoc casu tenetur sub mortali ei ministrare Extremam Unctionem, etiam cum propriæ vitæ periculo; ut dixi in Decisionibus de Venerabili Eucharistiae Sacramento Decif. 61. num. 35. quia tunc hoc Sacramentum existimatur necessarium illi infirmo; ut mediante eodem Sacramento, si habeat saltem attritionem de peccatis, consequatur remissionem eorumdem, & recuperet divinam gratiam, & vitam spiritualem; est enim constans Theologorum doctrina, quòd etiam hoc Sacramentum Extremæ Unctionis, si infirmus confiteri non possit, & sit attritus, habeat virtutem faciendi illum contritum. DD. quos citat, & sequitur Volpi Resol. 79. num. 10. Gobatus tract. 8. num. 910. & 911. Et ita tenent circa dictam obligationem Parochi, ac docent Suarez in 3. part. tom. 4. d. disp. 44. sect. 3. num. 15. Hurtadus, & præpositus apud Dianam Coordinatum d. tom. 2. tract. 4. resol. 23. nec non Tabiena, Armilla, Amicus, Tannerus, Machachus, & Franciscus de Lugo, quos allegat, & sequitur idem Diana Coordinatus tom. 3. tract. 1. resol. 60. n. 16. in fin. Gobatus ubi supra, & in d. Theol. Experim. tract. 1. à num. 153. & segg. Salmanticenses de Sacram. in genere. tract. 7. cap. 5. numer. 8. & ibi Dicastillus, & Palaus, Abelly in medulla Theologica part. 2. tract. 1. cap. 6. sect. 4. in fine; & aliis omisiss ita distinguendo firmat Mastrius d. disp. 6. numer. 144. & 145. & in sua Theol. Moral. d. disp. 22. num. 93. qui deinde respondet omnibus rationibus opinionis affirmativæ, demonstrans ex iustitia Parochorum teneri cum suæ vitæ periculo administrare solum Sacramentum necessarium, id est Baptismum, & Pœnitentiam; non autem tantum utilia; nisi quando subditus confiteri non potest, & creditur, solam attritionem habere, ut supra explicatum est, ad hoc, ut per alia Sacramenta sive Eucharistiam, sive Extremam Unctionem ex attritu fiat contritus, & obtineat vitam spiritualem per consecutionem gratiæ, ac remissionem mortalium. Idcirco quando infirmus probabiliter existimatur esse in gratia, non est obligatus Parochus cum periculo vitæ propriæ Extremam Unctionem ministrare; tantò minùs si sit necessarius aliis per multis de sua Parochia.

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

Notant tamen DD. quòd in casu necessariæ administrationis Olei Sacri pestis infectis, debet Parochus uti omnibus possibilibus cautelis ad effugiendum contagium de quibus Bissus d. §. 34. Gobatus d. tract. 8. n. 902. & ego disseram inferius in Decif. LXXIII. Tandem nec illud est omitendum, quod scribit Gobatus d. tract. 1. num. 143. his verbis: addit Chapeville cap. 5. qu. 7. Episcopum obligari ex iustitia, si desint alii, extreme ungere agrotum, in eo scilicet casu, in quo Parochus; nam ipse Episcopus est vel maximè Pastor.

Quòd ad Regulares. Circa administrationem Sacramenti huius Extremæ Unctionis distinguere oportet tres gradus, scilicet Prælatos circa suos subditos, Deputatos ad danda Sacramenta agrotantibus in Monasterio, & Religiosos quo ad saculares extra Monasterium infirmos. Dicendum est igitur, quòd Prælati Regulares obligati sunt ex iustitia dare Extremam Unctionem vel per se, vel per alios Sacerdotes à se deputandos suis subditis, Tamburin. de Jure Abbatum tom. 2. disp. 7. quæst. 7. Lezana tom. 3. Verb. Extrema Unctio n. 4. Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tract. 3. cap. 6. num. 2. Mastrius d. disp. 6. in 4. sent. num. 139. qui ibidem advertit eandem obligationem incumbere Abbatibus, Guardianis, ac aliis Prælati Regularibus erga suos subditos, quam habent Parochi erga suos Parochianos; licet enim ipsi non recipiant stipendium à subditis, prout Parochi, nihilominus dum acceptant prælaturam, constituuntur Pastores omnium degentium in Monasterio, ac conventu, & hi habent jus petendi ab eis hoc Sacramentum, ne sint peioris conditionis quàm saculares, ac laici; nam præstant iisdem Prælati stipendia obsequii, obedientiæ, ac reverentiæ, quæ sunt altioris ordinis stipendiis pecuniarum; propterea, si Prælati prædicti in hoc deficerent, peccarent mortaliter; sunt enim strictissime obligati, ut dictum est, ex iustitia ad ministrandum hoc Sacramentum suis subditis aut per se, vel per alios, etiam tempore pestis, & cum propriæ vitæ periculo in illis casibus, in quibus tenetur Parochus ipse, vel Episcopus, ut mox fuit supra explicatum. Idem docet Suarez d. disp. 44. sect. 3. & Gobatus in Theol. Exper. tract. 1. num. 137. 138. & 139.

Quòd si sermo versetur circa Regulares deputatos ad hoc Sacramentum ministrandum agrotantibus in Monasterio; certum est ab eis esse dandum omnibus religiosis professis, ac Novitiis, nec non Oblatis, & aliis habitum religiosum ibi deferentibus. Ulterius possunt illud dare: Primò familiaribus suis secularibus, id est servitoribus, non solum servientibus toti Monasterio in communi, sed etiam alicui Prælato, Monacho, aut Religioso in particulari; tam si habitent continuo intra septa Monasterii, quam si soliti sint extra illud in domo propria pernoctare, casu quo corripantur lethali ægitudine in ipso Monasterio. Tamburin. d. tom. 2. disp. 7. quæst. 3. n. 9. Gobatus in Theol. Exper. d. tract. 8. num. 862. 863. & Bissus tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum. §. 29. qui idem affirmat de laicis servientibus in prædiis, & grangiis eorumdem Regularium. Secundò commensalibus, id est illis, qui amicitia causa per aliquot dies commorantes in Monasterio, ibi infirmantur; vel ad exercitia spiritualia peragenda; aut ad aliquod negotium discutiendum. Gobatus d. tract. 8. numer. 864. & 865. Suarez. tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 9. cap. 4. num. 16. Pellizzarius in Manuali Prælator. tom. 2. tract. 8. cap. 3. num. 326. ubi loquitur de omnibus Hospitibus.

Hospitibus. *Quintanadvenas in Singular. tract. 5. Singular. 4. num. 5.* Tertiò mercenariis, & operariis conviventibus in claustris eorumdem Religioforum, si forte in eis gravi infirmitate decumbant; quorum hominum laicorum diversa ubique genera in omnibus Regularibus domibus occupantur, pro custodiendo tritico, reparandis doliis, componendis pharmacis, & his similibus laboriosis operibus, vel industriosis artificijs, prout hisce temporibus experimur in Illustrissimo Cœnobio S. Justinae hujus Civitatis, quo Abbas, & Monachi Casinenses austruunt Nobilissimum, & verè Regium Bibliophylacium, circa quod insudant tribus ab hinc annis non pauci fabrilignarii, pluteos ex lignis pretiosissimis, librorumque receptacula affabrè cum columnis, & cochleis erigentes. Quartò regulares dant Extremam Unctionem Tertiariis moribundis, deferentibus habitum eorum Religionis, dummodo habi-
 26 tent in conventu, emissis votis saltem simplicibus paupertatis, castitatis ac obedientiae; non etiam si degant in propriis Domibus laicalibus, vel in Eremitoriis separatis; hi enim quò ad Sacramenta tempore mortis recurrere debent ad proprios Parochos, prout docui de penitentia decis. 39. num. 24. & idem dicendum est de Mulieribus Tertiariis, vulgò *Pizzochere*; quæ censentur subjectæ suis Parochis sive vivant in domibus consanguineorum, sive collegialiter absque clausura (qui est abusus maximus) ut ostendi in eodem tractatu de Penitentia Decis. 40. per totam. Pellizzarius d. tract. 8. cap. 3. num. 327. Rodriguez. Q. Q. Regul. tom. 1. qu. 56. artic. 10. & in puncto Diana part. 6. tract. 8. resol. 30. quæ nunc posita est in opere ejus Coordinato tom. 7. tract. 1. resol. 351. ubi ponit per extensum Epistolam S. Congregationis ad Episcopum Mutinæ diei 17. Junii 1639. in qua inter cætera scribitur ad eundem Episcopum ita: *Questimiei Eminentissimi Signori &c. quando al secondo articolo della Tertiaria sono stati similmente di parere, non haver potuto li Frati del Convento sudetto, in vigore di qualsivoglia Privilegio dell' Ordine loro, amministrarle i Sacramenti della Comunione per Viatico, & Estrema Unctione, nè meno andare à levare il cadavere di casa processionalmente, senza intervento, & licenza del proprio Parocho, essendo queste funzioni proprie de' Curati.* Quintò tandem dubitari potest, an Regulares prædites Seminariis, vel Collegijs studentium erectis extræ eorum cœnobis, possint dare Extremam Unctionem, simulque Sacrum Viaticum
 27 iisdem studentibus Laicis, ac famulis Laicis pariter ibi inservientibus, casu quo agrotent ad mortem? Casus iste frequēs esse potest, si vel RR. PP. de Somasca, vel Societatis Jesu ponantur ad regimen, & instructionem vel Seminarii Episcopalis, vel juvenum nobilium in aliqua particulari domo; prout jam nonnullis ab hinc annis servabatur Tarvisii. Eminentiss. Cardin. de Lugo in *Responsis Moral. lib. 4. dub. 33.* ita distinguit: Vel Regulares ipsi conducunt eam domum, in qua recipiunt juvenes ad studendum, & convivendum; vel è contra domus conductæ est ab Episcopo, vel à Decurionibus Civitatis, aut à quocunque alio pro edocendis, & bene educandis juvenibus, & ad eos edocendos, ac bene educandos assumuntur Regulares. Primo casu potuerunt Regulares ministrare Sacrum Viaticum, & Unctionem Extremam graviter decumbentibus in illa domo, absque alicujus Parochi licentia, virtute Privilegiorum, quæ ibi à prædicto Eminentissimo Lugone enumerantur; & ratio est, quia

ipsi Regulares sunt domini principales domus illius; studentes autem, & conviventes sunt eorum commensales, & hospites. At in secundo casu minime poterunt; nam è contra ipsi Regulares sunt simplices convictores, & famulantes iisdem studentibus in bona morum, ac litterarum instructione, & hujusmodi sunt, (ut ait idem Emin. Auctor) PP. Societatis Jesu, qui Romæ præsidunt Collegijs, ac Seminariis Germanico, Angelico, Scotico, Maronitarum, & consimilibus; nullam enim in eis exercent Jurisdictionem spirituales, neque faciunt officia Parochialia, ut latissime in dicto dub. 33.

Quòd si loquamur de Regularibus pro danda Unctione Extrema secularibus ægrotantibus in quacunque parte Civitatis in propriis eorū ægrotantium domibus; concors est omnium scribentium doctrina, quod absque licentia vel Episcopi vel Parochi, non possunt Regulares eisdem ægrotos extremè ungere; & si hoc facere præsumerent, incurrerent in excommunicationem contra eos latam in *Clem. 1. de Privilegijs*; quæ est Papæ reservata. Porro omnes DD. concedunt, licet à Regularibus ungi Oleo Sacro quoscunque graviter decumbentes in casu necessitatis, quæ talis censetur, si parochus sit absens, vel irrationabiliter recuset ungere infirmum Parochianum suum, Ita Peyrinus in *commentar. ad Const. 21. Leonis X. num. 15.* Busembaum *lib. 6. tract. 5. cap. 1.* Quintanadven. tom. 1. tract. 5. *Singul. 3. num. 7.* Billus d. *Verb. Minister Sacramentor. §. 27.* Volpi d. *resolut. 78. num. 5. & 6.* Lezana in *Summa tom. 1. cap. 21. num. 10.* nec non tom. 3. *Verb. Extrema Unctio num. 1.* Salmanticenses d. tract. 7. de *Sacramentis cap. 5. num. 4. & 5.* Et Diana Coordinatus alios Theologos sic docentes cumulans, tom. 2. tract. 4. resol. 29. quæ in veteri opere jacet in part. 5. tract. 3. resol. 82. Ratio illa est, quia præsumitur tacita licentia Summi Pontificis, ac etiam Episcopi in prædictis casibus, cum eorum mens, & intentio sit, ut fideles recipiant opportuno tempore Sacramenta à Christo Domino instituta tuta pro ipsorum fidelium spirituali salute; Et quando agitur de aliquo bono opere licetè faciendo, in quo non est necessaria Jurisdictio, sufficit præsumptus consensus Superiorum. Utrum autem teneantur Regulares cum periculo propriæ vitæ præstare alicui moribundo seculari extra claustra degenti Unctionem Extremam; patebit ex dicendis in Decisione sequenti.

DE C I S I O LXXII.

A R G U M E N T U M.

Demonstratur, quando simplices Sacerdotes licetè possint ministrare Extremam Unctionem; & quòd ad eam dantam prohibiti sunt Sacerdotes Excommunicati publice denunciati, & ab officio suspensi. Examinatur ardua Quæstio, An simplices Sacerdotes, absente Parocho, obligati sint sub mortali, cum periculo propriæ vitæ, inungere infirmum Oleo Sancto? Explicatur præceptum Charitatis, & Ordo servandus in diligendo proximo, ac deciditur Quæstio affirmativè cum conditionibus, de quibus in ea. Refellitur opinio contraria Joannis Sanchez, & P. Thomæ Tamburini; eorumque
 sinistra

sinistra interpretatio doctrinae S. Thomae, circa obligationem dandi vitam corporalem pro salute spirituali nostri proximi. Ultimò traditur, An Medicus tempore Pestis obligatus sit mederi infirmis.

SUMMARIUM.

- 1 Sacerdos simplex an sit obligatus dare Extremam Unctionem cum propria vita periculo? & num. 9. & 13. & 31.
- 2 Sacerdos simplex licet non dat Extremam Unctionem, et si valide sine licentia Episcopi, vel Parochi.
- 3 Clerici seculares in odiosis non veniunt nomine Religiosorum, neque Novitii.
- 4 Novitius Sacerdos dans Extremam Unctionem laico non incurrit in excommunicationem.
- 5 Sacerdos simplex, absente Parocho, an sit obligatus dare Extremam Unctionem?
- 6 Excommunicatus Sacerdos publice denunciatus an possit dare Extremam Unctionem?
- 7 S. Hermenegildus recte recusavit Eucharistiam de manu Episcopi Arriani.
- 8 Ecclesia potuit privare Excommunicatos facultate ministrandi Sacramenta.
- 10 Praeceptum diligendi proximum quo jure introductum?
- 11 Ordo servandus in dilectione proximi, & sui ipsius.
- 12 Bonorum tria genera, & quae?
- 14 Corpus perdendum pro salute animae nostri proximi. Et quo in casu?
- 15 Evangelii loca praeipientia dare vitam corporalem pro spirituali proximi. Ac SS. Patrum sententia.
- 16 S. Sebastianus, & S. Vitalis miles corpus suum exposuerunt morti, pro salute spirituali proximorum.
- 17 Jo. Sanctii opinio de non perdenda vita corporali pro salute spirituali proximorum. Ejus insulsa interpretatio doctrinae S. Thomae.
- 18 Thoma Tamburini reprehensibilis adhesio opinioni Sanctii contraria praecepto Charitatis, & omnium Theologorum doctrinae.
- 19 Sicuti dictio an importet similitudinem & n. 26.
- 20 Debet Verbum an importet Praeceptum & n. 28.
- 21 Bona spiritualia gratiora sunt Deo, quam temporalia.
- 22 Praecepti Charitatis erga proximum verus intellectus.
- 23 Cardinalis de Lauraa opinio circa Praeceptum Charitatis erga proximum.
- 24 Collegii Salmanticensis doctrina de eodem Praecepto.
- 25 Nicolai Baldelli Theologi Soc. Jesu doctrina de Charitate proximi.
- 25 Aequalitatem perfectionis Deus à nobis cum sua non requirit, sed imitationem.
- 27 Verba S. Jo. Et nos debemus pro fratribus animas ponere sunt de Praecepto, non de solo consilio intelligenda.
- 29 Necessitate spirituali extrema proximi cessante, non tenemur dare nostram vitam corporalem ex charitatis praecepto.
- 30 Vita corporalis quando sit periculo exponenda pro baptizando parvulo, audienda confessione, vel Oleo Sacro ungendo moribundo.
- 32 Medicus quando sit obligatus mederi peste infectis sub poena peccati mortalis.

Diximus in praecedenti Decisione teneri Parochum ex justitia ministrare Sacramentum Extremae Unctionis cum periculo propriae vitae, quando probabiliter scit infirmum Parochianum suum esse in mortali peccato, neque posse suscipere Sacramenta poenitentiae, & Sacri Viatici, vel ob deperditum usum loquelae; vel quia cum phrenesim apprehendit; idè in praesenti non exigua est Quaestio decidenda, an in casu supradicti moribundi, si Parochus absit, obligatus sit quilibet alius simplex Sacerdos cum propriae vitae periculo Extremam Unctionem ei dare; puta quando pestis grassetur in civitate, & moribundus ille sit pestiferatus?

Pro resolutione Quaestionis tria sunt praexaminanda circa facultatem simplicium Sacerdotum in ministrando hoc Sacramento.

Primum est, quod licet quilibet Sacerdos valide conferat illud, èd quia non requirit actualem Jurisdictionem, prout Sacramentum Poenitentiae, pendet enim à potestate Ordinis Sacerdotalis; nihilominus licet ministrari non potest à Presbyteris, quibus non est commissæ cura animarum, cum ejus ministratio sit officium Parochiale; sed opus est licentia vel expressa, vel praesumpta aut Episcopi, aut proprii Parochi, ut advertunt omnes Doctores. Sotus in 4. dist. 23. q. 2. artic. 1. Sylvest. Verb. Unctio Extrema num. 4. Layman, libr. 5. tract. 8. cap. 6. num. 2. Tamburin, de Jure Abbat. tom. 2. disput. 7. quæst. 1. & alii, quos cumulat Barbosa de Parocho cap. 22. num. 2. qui omnes testantur, quod simplex Sacerdos secularis inungens infirmum Oleo Sacro absque praedicta licentia peccat mortaliter, & est ab Episcopo puniendus; at non incurrit in poenam excommunicationis latam contra Regulares in Clem. 1. de Privileg. quia in odiosis Clerici Seculares non veniunt nomine Religiosorum. Gobatus tract. 8. num. 858. & 859. Lezana in Sum. tom. 3. Verb. Extrema Unctio num. 2. Quintanadyen. Singularium tract. 5. de Extr. Unct. singul. 3. num. 3. ubi confutat Vivaldum, Rodriguez, & Mirandam contrarium scribentes, & jure quidem, nam poenae non sunt extendendae. cap. in panis. De Reg. Jur. in 6. Barbosa Axiom. 181. num. 9. Bissus tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum §. 28. Imò si Sacerdos Novitius in aliqua Religione absque praedicta licentia Extremam Unctionem alicui seculari ministraret, non incurreret in antedictam excommunicationem; ea ratione, quia neque Novitii in odiosis veniunt nomine Religiosorum Suarez in 3. p. tom. 5. de Censuris. disput. 22. sect. 4. num. 3. Thomas Tamburin. de Triplici Jure libr. 6. cap. 3. num. 2. expulso Navarro contrarium opinante in Manuali cap. 22. num. 102.

Secundum est; quod simplex Sacerdos in casu necessitatis, absente, vel deficiente Parocho, non solum licet potest ungere infirmum Oleo Sacro; sed etiam ad illum ungendum tenetur ex praecepto charitatis; si id exequi potest sine gravi incommodo; ita ut recusando ministrare Extremam Unctionem infirmo in extremis laboranti, peccet mortaliter, etiam si esset confessus, & communicatus in eadem infirmitate. Bissus d. Verb. Minister Sacram. §. 27. quamvis Caramuel in sua Fundam. Theolog. lib. 3. num. 3622. hanc obligationem sub mortali peccati poena non admittat, nisi casu, quo infirmus non recepisset, ac recipere non posset alia Sacramenta, Poenitentiae, vel Eucharistiae in illa infirmitate. Porro Mastrius in 4. Sent. disp. 6. num. 141. ex pluribus Theologis, ibi per eum citatis distinguit,

S;

& con.

& concordat prædictas duas opiniones, videlicet, quod peccet mortaliter simplex Sacerdos recusans inungere infirmum, qui alia Sacramenta non suscepit nec suscipere potest in illa infirmitate; quia si sit attritus privat eum remedio remissionis mortalium culpæ, quod per susceptionem Sacramenti Extremæ Unctionis recipere. At si prædicta alia Sacramenta obtinuit, Sacerdos simplex in dicta recusatone peccet tantum venialiter, quia denegat infirmo remedium non necessarium absolute; sed valde utile, ac proficuum animæ ejus. Ita etiam docet Layman d. libr. 5. tract. 7. cap. 7. num. 3. Summa Diana Verb. Extrema Unctio. num. 23. Verb. Adverte, Et novissimè P. Macedo de clavibus Petri libr. 4. cap. 3. in fine.

Tertium præexaminandum est, an in supradicto casu absentia Parochi, vel ejus injustæ reluctantia in ministranda Extrema Unctione moribundo, possit illi eam dare simplex Sacerdos hæreticus, seu excommunicatus id est publicè denunciatus? Affirmant Præpositus, Coninchus, Avila, & Trullench, quos citat, & sequitur Diana part. 5. tract. 3. resol. 81. & 89. ac etiam ead. part. 5. tract. 10. resol. 78. quæ reperiuntur in Diana Coordinato tom. 2. tract. 4. resol. 30. 31. & 32. innixi opinioni illorum, qui tenent Sacerdotes Excommunicatos publicè denunciatis, & præcisos posse in casu mortis absolvere etiam à peccatis. Sed contrarium est omnino dicendum, tum de absolutione à peccatis, quam validdè dare non possunt, ut probavi de Pœnitentia Decis. 45. num. 2. tum de hoc Sacramento Extremæ Unctionis, ut docet Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 44. sect. 2. num. 6. Ochagavia de Extr. Unct. qu. 10. num. 3. Villalobos in Summa tom. 1. tract. 10. difficult. 6. num. 6. Tannerus tom. 4. disp. 7. qu. 1. dub. 3. num. 64. Billus d. tom. 2. Verb. Minister Sacramentorum §. 27. & magistraliter Fagnanus in cap. Non est vobis num. 6. de Sponsalibus, ubi in puncto probat, neque Sacram Viaticum, neque Extremam Unctionem esse recipiendam ab hæreticis, vel ab excommunicatis publicè denunciatis, & citat S. Thomam in 4. dist. 19. quest. 1. artic. 2. qu. 2. ad. 3. & allegat memorabile exemplum S. Regis Hermenegildi, qui jussu Patris occisus est, eò quod noluerit Sacram communionem recipere de manu Episcopi Arianæ, ut habetur in cap. Capit. 24. qu. 1. & tandem subdit; quod sicut Christus noluit lapsis post Baptismum præbere remedium absolutionis dandum ab omni persona, prout fecit de ipso Baptismo, sed tantum ab habente characterem Sacerdotalem; nullo necessitatis casu excepto, ut ait Glossa in cap. Pastoralis. §. Præterea. Vers. Præterquam in mortis. in fin. de Offic. Ordin. ita Ecclesia ad imitationem Christi potuit disponere, ut peccantibus post Baptismum non possint dari Sacramenta Pœnitentiæ, Eucharistiæ & Extremæ Unctionis ab Excommunicatis Sacerdotibus præcis, neque in articulo mortis arg. cap. Significasti. in princ. de Elect. Et sic declarasse Sacram congregationem Concilii testatur idem Fagnanus in d. cap. Non est vobis. num. 2. referens DD. antiquos tam Theologos, quam Canonistas ita sentientes, & ampliamente hanc prohibitionem etiam ad Sacerdotes suspensos ab officio. Porro hæc omnia, quæ dicta sunt de Presbyteris excommunicatis, atque suspensis, intelligi debent de illicita administratione Extremæ Unctionis; itaut nefas sit & ab illis eam recipere, & illdem illam administrare; secus autem de validitate Sacramenti; quod, ut dictum est,

cum non pendeat à Jurisdictione, sed ab Ordine Sacerdotali, Suarez d. disp. 44. Sect. 2. num. 7. asseverandum venit, validè conferri etiam ab ipsis excommunicatis, aut suspensis; itaut non sit opus reiteratione; & infirmum, si absque culpa illud ab eis recipiat, consequi effectum Sacramenti, prout certum est de validitate consecrationis, & administrationis Eucharistiæ, quam facerent Sacerdotes excommunicati, vel suspensi.

His ita constitutis, ac præexaminatis reassumenda est principalis. Quæstio hujus Decisionis, & respondendum, an quilibet simplex Sacerdos absente Parocho, obligatus sit sub pœna peccati mortalis dare Extremam Unctionem cum periculo propriæ vitæ moribundo Peste infecto, qui alia Sacramenta nec recepit, nec recipere potest in ea infirmitate? Pro responsione repetenda hic sunt duo, quæ traduntur à Theologis circa præceptum charitatis erga proximum. Unum est, dari præceptum de diligendo proximo non solum de Jure Divino scripto, de quo Christus Dominus in Evangelio Matthæi cap. 22. postrelatum primum Præceptum de diligendo Deo, locutus est; dicens: Secundum etiam simile est huic, Diliges proximum tuum sicut teipsum: Sed etiam de jure positivo naturali fundatum in illis duobus principiis, lumine naturali omnibus notis; Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris. Et quæ tibi fieri vis, alteri facies; quod bene advertit Mæstrus in Theolog. Morali disput. 10. num. 51. Alterum est, in dilectione proximi aliquem ordinem esse de præcepto servandum, ut docent S. 11 Thomas 2. 2. qu. 26. art. 1. & Scotus in 3. dist. 29. & quia diligere nihil aliud est, quam velle bonum; & tria sunt bonorum genera, quæ nobis, & proximo possumus velle, nimirum Spiritualia, ut gratia, virtutes, & gloria: Corporalia, ut vita, & sanitas corporis: Ac temporalia, ut fama, divitiæ, & bona fortune; ideo ordo charitatis postulat, ut post Deum quisque diligat primò seipsum quò ad bona spiritualia, deinde proximum quò ad eadem bona. Postea seipsum quò ad bona corporalia, & subinde proximum quò ad eadem; ac denique seipsum, & deinde proximum quò ad bona temporalia; adeo ut quilibet sit obligatus ad tuenda bona spiritualia in se, vel in proximo, perdere bona corporalia, ac temporalia & adservanda bona corporalia aut sui ipsius, aut proximi, amittere bona temporalia, ut latè disserunt, & probant Theologi, ac Summistæ, & videri potest apud Summam Dianam Verb. Vitam exponere. Thomam Tamburin. in Decalog. libr. 5. cap. 1. §. 2. Baldellum tom. 2. de Spe, & Charitate libr. 2. disp. 19. Mæstrum in 3. Sent. disp. 6. à num. 563. & sequq. & in prædicta ejus Theologia Morali d. disp. 10. num. 52. latissimè apud Eminentiss. Card. de Lauræa in 3. Sent. tom. 4. disp. 10. de Ordine Charitatis art. 3. per totum.

Igitur his stantibus propositæ quæstioni respondendum est in terminis, ac circumstantiis, in quibus ipsa proponitur, etiam simplicem Sacerdotem teneri cum periculo propriæ vitæ ministrare Extremam Unctionem prædicto moribundo, qui cum sit in peccato mortali, non potest alia Sacramenta percipere, & cum præsumatur solummodò attritus, non est aptus ex se elicere actum contritionis. Ratio responsionis est, quia talis moribundus reperitur in extrema necessitate spirituali, & manifesto periculo animæ; pro qua salvanda, & sublevanda quilibet Christianus, si possit, adi-
giur

gitur præcepto Charitatis eam adjuvare, & sublevare prout facere valet simplex Sacerdos, absente Parocho, ministrando illi Extremam Unctionem, cujus virtute ex attrito fiet contritus, recuperabit divinam gratiam, & moriens consequetur salutem æternam. Hæc responsio probatur ex doctrina S. Thomæ 2. 2. q. 26. art. 5. in corp. ibi: *Et ideo proximum quantum ad salutem animæ magis debemus diligere, quam proprium corpus.* Unde Castropalaus tom. 1. tract. 6. de Charitate disp. 2. punct. 2. num. 3. ita scribit: *In Extrema proximi necessitate debes non solum bona temporalia, sed etiam vitam expendere, si tibi spes est fore profuturum.* Sic cum D. Thomas tradunt omnes ejus expositores, Cajetanus, Bannes, Aragonius, Valentia, Torres, Lorca, Azorius, Toletus, Coninch, Suarez, Bonacina.

14 Ulterius his omnibus addendi sunt ex recentioribus Baldellus d. tom. 2. lib. 2. disp. 19. num. 11. Tamburin. in Decalog. d. libr. 5. cap. 1. §. 2. à num. 5. & seqq. Mastrius in Theol. Mor. d. disp. 10. num. 52. & Eminentiſs. Card. de Lauræa d. tom. 4. in 3. Sent. disp. 11. de Præcepto Charitatis art. 5. num. 170. ubi ponit hanc conclusionem his verbis: *Dico 2. Obligatio exponendi vitam pro spirituali salute proximi in quolibet fidei, non Prelato, seu Pastore curam animarum habente, intelligitur extrema necessitatis, & quando est evidens damnationis periculum, nec alius adfit, cui ex officio incumbat succurrere.* Talis autem necessitas supponitur in quæſtione, de qua agimus, cum moribundum sit in peccato mortali, non receperit Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, neque illa possit recipere, vel ob phrenesim, vel deperditum usum loquelæ; neque actum contritionis, sed solius attritionis aptus sit in corde suo elicere, ita ut nullum aliud remaneat remedium, nisi ministratio Extremæ Unctionis, cujus virtute ex attrito fiat contritus, & ita salvetur.

15 Probant Theologi hanc obligationem juvandi proximum in tali extrema necessitate spirituali constitutum etiam cum periculo vitæ in quolibet fidei ex sequentibus rationibus, auctoritatibus, & exemplis. Primò ex illis verbis in Evangelio S. Joannis cap. 15. vers. 12. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.* Sed Christus dilexit nos expendendo vitam pro salute nostra: Ergo & nos debemus eam expendere pro spirituali salute proximi in extrema necessitate constituti. Secundò ex alio loco Epist. 1. S. Jo. cap. 3. vers. 16. *In hoc cognovimus charitatem Dei, quia ille animam posuit pro nobis, & nos debemus pro fratribus animas ponere:* quæ verba explicans S. Augustinus libr. de mandato cap. 6. inquit: *Temporalem vitam suam pro æterna proximi non dubitavit Christus amittere.* Tertiò, bona excellentiora, & gratiora Deo præferenda sunt cuicunque bono temporali. Sed salus animæ proximi moribundi est excellentior, & Deo gratior, quam vita temporalis simplicis Sacerdotis. Ergo. Quarto S. Augustinus ait libr. 1. d. Doctr. Christ. cap. 27. *Amplius alius homo diligendus est, quam nostrum corpus.* Et Lyranus super d. Epist. 1. Joan. cap. 3. vers. 16. subdit: *Pro fratribus tenemur vitam corporalem pro spirituali eorum exponere: & hoc patet ex ordine charitatis, secundum quam Deus super*

16 *omnia diligendus est, post ipsum anima propria, & tertio loco anima proximi, ultimo loco corpus.* Ergo Quintò faciunt exempla Sanctorum, præcipue S. Sebastiani, qui ut confortaret in fide Marcum, & Marcellianum fratres tormenta formidantes, ex-

posuit vitam suam martyrio; & S. Vitalis miles SS. Gervasii, ac protasii pater, qui cum vidisset Urſicinum medicum in tormentis ob christianam fidem titubare, exclamavit: *Urſicine medice, qui alios curare solitus es, cave ne te mortis æterna jaculo conficias.* Qua voce confirmatus Urſicinus martyrium fortiter lubivit; & S. Vitalis captus, equuleo tortus, in profundam foveam demersus fuit, ut in Brev. Rom. 27. Aprilis.

Cæterum huic responsioni se opponit Joannes Saneius in Selectis disp. 10. num. 9. ubi ex Soto de Secret. membr. 2. q. 2. post. 6. concl. & ex Sa. Verb. Charitas censet, neminem cum periculo vitæ teneri infantem moribundum baptizare; & feminam gravidam, quæ filium vivum parere non potest, non esse obligatam pati incisionem ventris, ut baptizetur; & deinde ita subiungit: *Nec adversatur D. Thomas 2. 2. q. 26. art. 5. dicens, obstrictos esse nos plus proximi animam amore prosequi, quam proprium corpus, id est vitam.* Nam intelligi debet, quòd quis amore suæ conservandæ vitæ, proximo non præstet consilium patrandi scelus, sive quod postivè ad necem spiritualem ipsius non concurrat; quia tunc amans vitam corporalem, æternam perdit peccato depravati consilii intercedente: at quòd non omittat providere animæ proximi ob conservandam propriam vitam, non affirmat D. Thomas, nisi forte, quò pactum intercessisset, de non omittenda cura animæ proximi etiam cum periculo propriæ vitæ. Et talem obligationem, ait, habere Parochos; postea concludit: *Unde Doctores indistinctè loquentes de obligatione diligendi vitam spiritualem proximi, posthabita propria corporali, aberrant sensu; & quòd ipsi nequaquam exegerentur, ceteros exequi esse obnoxios, docent.* Hucusque Joannes Saneius, quem non miror, ita relaxare habenas conscientiæ, & destruere præceptum charitatis, ita ut doceat, quòd sit præferendum proprium corpus animæ in æternum periclitanti, nisi adjuvetur, proximi; cum plures alias nimis laxas opiniones teneat; sed valde miratus sum, Thomam Tamburinum d. libr. 5. in Decalog. cap. 1. §. 2. num. 9. post transcriptam contrariam doctrinam Castropalai innitentem innumeris Doctoribus, & Sacra Scripturæ auctoritatibus supra recensitis, adhærere eidem Sancio, & conatum esse respondere textui Sacro dicendo, prout sequitur.

Ad primum illud, Sicut dilexi vos, non indicare omnimodam similitudinem, sed aliquam, juxta morem Sacra Scripturæ, Estote perfecti, sicut pater vester perfectus est &c. Præterea Christus Dominus expendit vitam, quamvis illa nostra saluti non fuisset extrinsecus necessaria, propter alios viis homines redimere. Cum ergo nos nemo obliget in minus necessariis, clarè patet illud (sicuti) non esse intelligendum secundum omnem æquiparantiam.

19 Illud, sic debemus animas pro fratribus ponere, notat convenientiam, & consilium, non verò præceptum, ut expendentes verbum (debet) ex more Sacra Scripturæ alibi probavimus in opusc. de Comm. cap. 1. §. 6. num. 52. Quòd si contendas notari præceptum, dic illud esse duntaxat, ne proximus ad peccatum inducatur, non autem ut à peccato abducatur, quæ est explicatio doctrina S. Thomæ modò à Jo. Sancio allata.

Ad Tertium neganda est consequentia absolute, & quatenus facit contra præsentem doctrinam. Patet, quia argumentum nimis, ergo nihil probat. Posset enim quis sic arguere: Bona spiritualia, & maxime

maximè æterna sunt Deo gratiora, quàm quodlibet temporale. Sed unus altus virtutis, sed secundus, & alii consequentes gradus gratiæ sanctificantis &c. est gratior Deo. Ergo ex charitate etiam in quocunque casu vitam postponere ego pro bono quolibet spirituali proximi deberem; quod tamen nemo dixit. Concedenda solùm igitur est Castropalao consequentia in casu inductionis ad peccatum, de qua jam constat esse præceptum, non verò abductionis ab ipso, de quo non constat; imò, ne Matrem obliges ad patiendam prædictam secationem, constat non adesse. Hæc in gratiam hujus posterioris sententia sint dicta satis, quam benigniorem, & hominum fragilitati magis accommodam inficiabitur nemo. Hæc omnia Pater Tamburinus.

Cujas quidem adhesio opinioni Sancieræ, & ejus corroboratio, quam facit per supradictorum 22 objectorum evacuationem, destruit in universum communem doctrinam utriusque Scholæ Thomistarum, ac Scotistarum; nec non Sanctorum Patrum, qui ab initio Ecclesiæ usque ad præsens professi sunt, extare præceptum charitatis erga proximum, nec non ordinem charitatis erga illum cadere sub præcepto, quod quidem obligat, non solùm ut non inducatur proximus ad peccatum; ut astruunt Sancier & Tamburinus; sed etiam quòd si proximus sit in mortali peccato, à quo ex se exire non valeat, & in quo cogatur mori, nisi ab alio abducatur, teneatur iste alius illum juvare, & à peccato abducere ex præcepto charitatis etiam cum sui ipsius corporis detrimento. Audiantur celebriores Theologi de hac obligatione differentes.

Eminent. Cardinalis de Lauræa solitus à severioribus opinionibus abstinere, sed semper veram tractare doctrinam, in 3. Sent. d. tom. 4. de Præcepto Charitatis in Deum, & proximum. disp. 11. art. 5. num. 170. ita scribit: Dico 1. negari non potest, quòd detur obligatio ex charitate exponendi propriam vitam pro spirituali vita, seu necessitate proximi. Et ad hoc probandum adductis verbis S. Joannis Apostoli Epist. 1. cap. 3. vers. 16. Quoniam ille (idest Christus) animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere; & nos debemus pro fratribus animas ponere; & auctoritate S. Augustini, ac Lyrani, num. 176. subdit: probatur 2. Si non adesset obligatio, sequitur Joannis dictum importare solum consilium. Sed hoc est falsum. Ergo Minor probatur: primò, quia ait, Debemus, quòd obligationem importat; ideoque præceptum. Secundò quia nullus Sacre Scripture interpret explicat hunc locum pro consilio, sed omnes pro præcepto. Alioquin eluderetur divinum præceptum de diligendo proximo sicut seipsum. Quilibet enim pro salute sua spirituali tenetur vitam exponere. Ergo idem tenetur facere pro proximo; alioquin non diligeret ut seipsum; sed posponeret vitæ suæ corporali spirituales proximi, quòd pro semetipso facere non potest. En itaque quo sensu hic Eminentissimus Theologus intelligat verba Evangelii præcipientia unicuique fideli diligere proximum sicut seipsum; & ponere animam pro fratre in necessitate extrema spirituali constituto, sicut Christus posuit animam suam pro nobis. Allere, quòd talis præcepti implementum consistat tantummodo in non inducendo proximum ad peccatum, non autem in eo abducendo, quando ex se non potest exire à peccato, est destruere Evangelium. Sed audiamus insigne Collegium Salmanticense, quomodo interpretetur idem præceptum: nam in Cursu Theolog. tom. 8. tract. 19. de Charitate disp. 3.

ubi sub num. 28. agens de obligatione prædicti præcepti ita loquitur:

Dicendum est, quòd si proximus existit in extrema necessitate spirituali, tenetur quilibet sub peccato mortali ei subvenire etiam cum dispendio propria vitæ. Ita communiter Doctores in præsentia; & merito, quia ut nuper vidimus, vita spiritualis proximi anreponitur secundum ordinem charitatis vitæ corporali naturæ. Sed ordo charitatis est in præcepto, ut docet D. Thomas infra 2. 2. q. 44. art. 8. Ergo non potest non obligare in isto casu, qui est omnium urgentissimus. Tum etiam quia, ut dicitur Joan. 3. Sicut Christus Dominus posuit animam suam pro nobis, ita & nos debemus pro fratribus animam ponere: Quòd ad mirum intelligendum est de fratribus constitutis in extrema necessitate spirituali, ab hac enim eripuit nos Christus Dominus proprio amore. Stat igitur hoc præceptum in actuali exhibitione propriæ vitæ corporalis, ut vita spiritualis proximi extremè indigentis à damnatione æterna eripiat, illum, cum possimus, abducendo à peccato.

Audiamus etiam P. Nicolaum Baldelli eximium Societatis Jesu Theologum, qui tom. 2. Theolog. Moral. lib. 2. disp. 19. num. 8. dixerit ita: Dixi 21 verò non solùm esse licitum, sed etiam esse debitum in aliquibus casibus, ut quis patiat, jacturam bonorum temporalium, aut corporali, ne proximus eam patiat in bonis spiritualibus; quia si proximus sit in extrema necessitate spirituali, est pro illo etiam vita exponenda periculo, ut patet ex S. Thoma 2. 2. q. 26. art. 5. ad 3. ubi asserit de necessitate charitatis non esse, ut quis exponat proprium corpus pro salute proximi, nisi in casu, quo tenetur providere illius salutem, idest in casu necessitatis extrema, quantum est ex necessitate proximi; vel in casu, quo quis specialiter tenetur ex officio (intelligit de Episcopis, & Parochis,) & 2. 2. q. 44. art. 8. ad 2. ubi asserit etiam ordinem charitatis cadere sub præcepto; & ideo unumquemque teneri diligere magis proximum, quam proprium corpus, & pro illo debere ponere etiam vitam, idest, saltem in casu extrema necessitatis, ut exponunt DD. communiter. Cajetan. ibid. Bannes ibid. concl. 2. Valentia 2. 2. disp. 3. q. 4. p. 3. concl. 5. §. 4. dico col. 604. Suarez disput. 9. sect. 2. cit. num. 2. & tom. 4. de Penitent. disp. 44. sect. 3. num. 7. Alex. part. 3. q. 189. membr. 3. Navarr. in Manuali cap. 24. num. 9. Hæc omnia P. Baldelli. Ex quibus omnibus manifestum remanet, doctrinam Sancier & Thomæ Tamburini supra relata esse proscrisibendam. Neque subsistunt responsa ejusdem Tamburini ad probationes contrarias adductas à Castropalo.

Non primò, ad illa Verba, Ut diligatis invicem, sicut dilexistis, Jo. 15. 12. quòd dictio Sicut non indicet omnimodam similitudinem; & licet Christus mortuus sit pro nostra spirituali salute, non intellexerit obligare nos ipsos ad moriendum, si opus sit, pro salute spirituali proximorum. Quia imò hæc Vox Sicut de sui natura importat omnimodam similitudinem, & identitatem. cap. Olim de Verb. Signif. cap. Cum in Ecclesia de Præsentia in 6. & stat similitudinariè, & exemplificativè, ut ait Peregrinus celeberrimus Jurisconsultus Patavinus lib. 2. conf. 32. num. 29. Barbosa de Dictionib. usufrequent. Dict. 366. num. 1. & 2. ubi, quòd idem importat Sicut, ac si diceretur Eo modo. Unde fit, quòd cum Christus Dominus dixerit Apostolis, & in Apostolis toti Ecclesiæ suæ, ac cunctis fidelium, Hoc est præceptum meum

meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos; & ex motivo dilectionis ipse non recusaverit subire mortem Crucis, ut nos liberaret à morte peccati, ita velit, nos non recusare periculum mortis corporalis, si veniat casus adjuvandi proximum, ne pereat morte spirituali, à qua nisi ope nostra possit liberari, & hoc ad exemplum nostri Redemptoris. Neque obstat, quod *ly sicut* in Sacra Scriptura non sit intelligendum secundum omnem æquiparantiam, nam dicente Christo *Math. 5. 48. Efflore perfecti, sicut Pater vester celestis perfectus est*, quis poterit esse aequalis in perfectione cum Deo? Nam responderetur, non requirere Deum à nobis æqualitatem perfectionis, sed similitudinem, idest imitationem ejus infinitæ perfectionis, sanctitatis, ac beneficentiæ erga homines; & quamvis Christus potuisset eos redimere à morte spirituali absque ejus morte corporali; nihilominus eam subiit ob nimiam charitatem suam erga nos; ut ad similitudinem, ac exemplum ipsius parati simus ex præcepto charitatis perdere proprium corpus, si opus sit, pro proximi nostri spirituali salute, & in hoc sensu Expositores Sacra Scripturae *ind. cap. 5. Matth. Vers. 48.* inter quos Cornelius à Lapide, & Titi-
 nus, notant, *ly sicut* non denotare æqualitatem perfectionis humanæ cum Divina, sed similitudinem, idest imitationem, quo magis possumus, eminus practicandam.

Non subsistit secundum responsum Tamburini, quod illa verba *1. Joan. 3. 16. Et nos debemus pro fratribus animas ponere*, sint de consilio, non autem de præcepto; quia ut doctè scripsit Eminentiss. Cardin. de Lauræa *d. disp. 11. de Charitate num. 176.* hoc est falsum; nullusque ex expositores ausus fuit id asserere; sed omnes tam Scripturista, quam Scholastici; & Morales consent verba illa S. Joannis innuere præceptum in casu extremæ necessitatis spiritualis proximi, ut supra probatum, & declaratum est. Apud Canonistas autem, & Jureperitos est luce meridiana clarius, quod verbum *Debet* importat præceptum, & parendi necessitatem. Barbosa, qui innumeros text. congerit, ac Doctores *Dist. 77. à n. 1. & seqq.* novissimè Fagnanus in *cap. Qualiter n. 37. De Clericis non residen.* Sed quia P. Tamburinus in hac negatione præcepti non insistit, sed approbat erroneam illam Sancti interpretationem, quod sit quidem præceptum ponendi pro fratribus animam, sed *dumtaxat, ne proximus ad peccatum inducatur, non autem ut à peccato abducatur*; est quid novum, & inauditum in Scholis, & apud SS. Patres, qui omnes semper professi sunt, quod hoc præceptum urgeat, ut proximus, qui ex se exire non potest à peccato, à peccato abducatur etiam cum periculo mortis abducantis. Hinc S. Cyrillus explicans verba Christi *Joan. 13. 34. Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*, ait: *Ut sicut ego pro vita vestra spirituali dedi vitam meam corporalem; sic & vos pro salute animarum impendatis vitam corporis* ut refert Cornel. à Lapide *ind. cap. 13. vers. 34.* allegans ibidem aliorum SS. Patrum consimilem expositionem.

Tertium tandem responsum P. Tamburini est omnino frivolum, quod scilicet, si præceptum charitatis obligaret cum periculo vitæ pro procuranda proximi, extremè indigentis, salute spirituali, essemus obligati vitam pendere etiam pro quocunque gradu gratiæ sanctificantis procurando nostris proximis, tanquam graviori Deo, uti bono spirituali. Nam hæc est sophistica digressio à casu.

Dei. Clericis Tom. I. Liber I.

in quo præceptum obligat ad dandam vitam corporalem pro vita spirituali, videlicet, quando proximus est in extrema spirituali necessitate; neque de per se potest adjuvari, neque est alius modus illud adjuvandi, nisi cum periculo nostræ vitæ corporalis. Acquisitio secundi, vel ulterioris gradus gratiæ non est necessitas extrema, in qua proximus sit perditurus vitam spirituales, & potest de per se, Deo adjuvante, proficere, & illos secundæ gratiæ gradus acquirere. Præceptum verò, de quo loquimur, concernit acquisitionem primæ gratiæ, quam proximus adipisci non potest, nisi ei alius proximus auxilietur cum periculo vitæ; ut quando agitur de baptizando parvulo moriente; vel de audienda confessione moribundi actum contritionis elicere nescientis, vel si confiteri non possit peccata sua, & probabiliter credatur attritus, per exhibitionem Sacri Viatici, aut Extremæ Unionis valeat fieri contritus. Ideo sectio ventris materni non cadit sub præcepto, quia fœtus potest salvari, & baptizari, si statim mortua matre, ejus venter secetur, ut de Julio Cæsare referunt historiae, & de S. Raimundo Nonnato testatur Breviarium Romanum *die 31. Augusti.* Et ego dixi de Baptismo. *Decis. XL.*

Concludendum est igitur Præceptum charitatis erga proximum obligare non solum Parochos, sed etiam simplicem Sacerdotem sub mortali ad dandam extremam Unionem cum propriæ vitæ periculo, si detur casus, in quo infirmus existens in peccato mortali nesciat elicere actum contritionis, sed solius attritionis, ac confiteri non possit sacramentaliter peccata sua, vel ob deperditam loquelam, vel ob lapsum in phrenesim; quia in tali casu censetur esse in extrema necessitate salutis spiritualis, cui postponenda est vita corporalis, tum Parochi, si adsit, (tam ex charitate, quam ex justitia,) tum cujuscunque alterius Sacerdotis, Parochi absente; ut adimpleat Christi præceptum, qui dixit: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos; ut & vos diligatis invicem. Jo. 13. 34.* quod mandatum explicans idem Apostolus *1. Jo. 3. 16.* dixit: *In hoc ergo cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit; & nos debemus pro fratribus animas ponere*, scilicet illos abducendo à peccato; quod plene ego demonstravi etiam in Decisionibus de Venerabili Eucharistiæ Sacramento *Decis. 61. num. 29.* ubi pluribus DD. allegatis probavi, quod in defectu Parochorum simplices Sacerdotes sunt obligati ex præcepto charitatis administrare Sacramenta peste infectis, & potissimum hanc obligationem existere in Sacerdotibus Regularibus Mendicantibus, qui à Civitate aluntur elemosynis, ut latius *d. Decis. 61. num. 31.*

Corollarii loco addere licet ea, quæ scribit Zacharias in *Q. Q. Medicolegal. tom. 2. libr. 1. consil. 71. num. 3.* videlicet, quod Medicus tenetur mederi infirmo in periculo existenti, aliàs mortaliter peccat, ut docet Ripa in *tract. de Peste num. 88.* maxime ubi alius Medicus non sit, cujus opera infirmis subveniri possit, quod etiam notavit Joannes Baptista Silvaticus in *suo Medic. cap. penult.* & poterit ab Episcopo obligari, & compelli sub censuris ad medendum, quando infirmi in manifesto vitæ periculo sunt positi. Ripa *d. num. 88.* & in tali periculo esse dicuntur omnes peste infecti, Barbosa *de Episc. alleg. 25. n. 52.* adeo ut tempore pestis unus Medicus etiam non sit à publico conductus; aliis Medicis

dicis non existentibus, cogi potest ad medendum, ut firmat Zacchias d. consil. 71. num. 26. quæ si vera sunt, prout verissima circa periculum salutis corporalis, quanto magis verificari debent circa Medicos animarum, quando in periculo salutis spiritualis sunt constitutæ?

DECISIO LXXIII.

ARGUMENTUM

Duo sunt cardines, super quibus volvitur hæc Decisio: Causæ scilicet, ex quibus oritur Pests: & remedia ad ipsam vel evitandam, vel fugandam. Causæ aliæ sunt naturales, aliæ supernaturales. Illæ, corruptio aëris, & contactus rerum peste infectarum. Hæ, hominum flagitia. Aer corrumpitur novem secundariis causis hic relatis. Contactus inficit irreparabiliter, ut ex adductis exemplis. Pestilentia mitti à Deo ob peccata hominum probatur Scriptura Sacra, & Historiis. Remedia vel sunt humana tum ad medendum, tum ad præservandum à Peste, quorum plura notantur, præcipue in administrandis Sacramentis peste infectis; vel sunt remedia cœlestia, nempe intercessio Deiparæ, S. Sebastiani, S. Rochi, & aliorum Sanctorum, de quibus eruditiones variæ, & jucundæ. Historia Templi Sanctæ Mariæ Salutis Venetiarum, & translationis Imaginis Deiparæ in Ecclesiam P. Carmelitarum Civitatis Paduæ.

SUMMARIUM.

- 1 Aeris corruptio, & contactus rerum peste infectarum sunt causa pestis.
- 2 Pestilentia à sola aëris corruptione procedat?
- 3 Variola, & morbilli contrahuntur à pueris ab aëre corrupto.
- 4 Halitus pestiferi inficit alios peste.
- 5 Aer corrumpitur, & fit pestifer ob novem causas hic relatas.
- 6 Arborea vicini nociva vicino de jure incidenda.
- 7 Serici artifices expelli possunt à vicinis ob malum odorem.
- 8 Cadavera insepulta tam hominum, quam brutorum causant Pestem.
- 9 Contactus rerum peste infectarum est causa pestis.
- 10 Annulis illitis venenato liquore Mediolani, ac Venetiis introducta pestis.
- 11 Mercium peste infectarum contactu pestis diffunditur.
- 12 Morbus gallicus, Phthisis, & lepra contrahuntur ex contactu.
- 13 Hercules peste infectus, à veste pestiferata.
- 14 Intuentes pestiferatos vel eorum cadavera peste inficiuntur.
- 15 Panis, ac Vinum non contrahunt pestem ex contactu.
- 16 Peccata hominum causa supernaturalis pestilentie.

- 17 Pharaonis obstinatio causavit pestem in Ægypto.
- 18 Pests tempore David ob ejus vanagloria peccatum.
- 19 Sextilia Virginis Vestalis ob incestum pestis grassata est Roma.
- 20 Pests in Africa anno 170. in ultionem Sanguinis Christiani.
- 21 Pests maxima anno 255. ob flagitia Paganorum; & alia sequentium annorum ob peccata hominum.
- 22 Sagitta missa de Cælo vulnera pestilentialia infligentes, anno 590.
- 23 Remedia contra Pestem alia naturalia, alia supernaturalia.
- 24 Fuga à locis peste infectis remedium optimum.
- 25 Ignis jugiter ardens est remedium contra pestem.
- 26 Odonamenta bona tempore Pestis adhibenda.
- 27 Animalia domestica in peste non permittantur in vicinas domos transire; vel ex vicinis in proprias edes venire.
- 28 Cibi, ac potus qualitas, & quantitas attendenda tempore Pestis.
- 29 Lampreta, & columbi comesti præservant à peste.
- 30 Aquavite tempore pestis pessima.
- 31 Somnus, ac Vigilia non sint nimii in peste, Alvus sit fluidus.
- 32 Coitus grassante peste omnino fugiendus.
- 33 Mediocritas in omnibus observanda.
- 34 Passiones animi moderanda. Metus, ac tristitia ableganda.
- 35 Mundities in corpore, & vestibus servanda.
- 36 Frumentum, ac nuces masticata sanant bubones pestiferos.
- 37 Vena Sectio, ac sanguinis minutio an juvet peste infectos?
- 38 Cautela octo servanda à Parochis, & Sacerdotibus in Sacramentis ministrandi tempore pestis.
- 39 Virgula oleo sancto intrinsecta potest dari Extrema Unctio peste infectis.
- 40 Res, & donaria non recipienda tempore pestis à quocunque.
- 41 Deipara, ac Sanctorum intercessio imploranda, dum pestis ingruit.
- 42 Sancti in Cælo quomodo sciunt necessitates mortalium?
- 43 Exempla protectionis Deiparæ in peste fugienda.
- 44 Joannes Palatinus Venetus laudatus.
- 45 Venetiarum Civitas à peste liberata anno 1631. ope Deiparæ, cui Respublica vovit lychnum aureum, & Templum nobilissimum.
- 46 Padua à peste liberata anno 1576. ex Deiparæ clementia; quæ suam imaginem in Templo Carmelitarum transferri voluit.
- 47 Gabriel Georgius Senator Venetus Procurator S. Marci laudatus.
- 48 S. Sebastiani Martyris protectio valida contra pestem.
- 49 Decurionum Romanorum annua oblatio S. Sebastiano.
- 50 Sancti qua de causa excellant in adjuvandis fidelibus circa varias infirmitates?

- 51 *S. Sebastiano cur datum à Deo protegere peste infectos?*
 52 *S. Rochus Confessor protector tempore pestis.*
 53 *Altare, & Ecclesia S. Rochi quando Padua constructa?*
 54 *Monialium S. Petri Padua annuum votum solutum S. Rocho.*
 55 *Sancti, qui contra pestem invocantur, & suam opem præstant.*

Cum egerimus supra de obligatione Parochorum, ac Sacerdotum simplicium tam Sæcularium, quam Regularium administrandi Sacramentum Extremæ Unctionis peste infectis, non erit inutile in præsentī explicare causas, à quibus, ut plurimum, pestis procedat, & docere remedia salubriora adhibenda à quocunque, dum pestilentia grassatur, Et equidem.

Quò ad causas, hæ sunt in duplici genere, aliæ scilicet Naturales, aliæ Supranaturales. Inter causas naturales recensentur à Medicis, corruptio aëris, & contactus physicus rerum peste infectarum. Aer corruptus est causa principalis, ac primaria pestilentiae; eñ enim discordes in hoc sunt Medici, volentes alii, quòd pestis semper procedat à contagio, idest à contactu rei pestiferæ; alii verò ab aëris corruptione; hæc opinio reputatur verior, quia cum ex necessitate, ut vivamus, cogamur attrahere aërem respirando, & is tunc corruptus sit, illum in nos ipsos tanquam præsentaneum aliquod venenum ingerimus, ut testatur Galenus in *libr. de Theriac. ad Pison. cap. 16. class. 5.* & docent Hercul. de *Febrib. tract. 4. cap. 1. & 3.* Mercatus *libr. 3. de Morb. part. 1. class. 1. quæst. 176. art. 4. num. 30.* Mercurial. *Pract. libr. 1. cap. 17.* quibus adheret Zacchias in *Q. Q. Medicolegal. tom. 1. lib. 8. tit. 3. q. 1. num. 12.* ubi ita scribit: *Sciendum igitur veram Pestem semper, & quandocunque ab aëris corruptione dependere, neque fieri ullo modo posse, ut ab alia causa valeat immediate originari.* Quod etiam probat alia ratione, & exemplo. Ratio est, quia qui primi peste inficiuntur, nequaquam per contagium inficiuntur, quia cum sint primi, nullus dari potest ante eos, à cuius contactu possint ipsi contrahere pestem; idcirco sequitur, quòd peste inficiantur suscipiendo in seipios putredinem aëris corrupti per respirationem. Exempla sunt de Morbillis, ac Variolis, quæ ex aëris corruptione procedentes vagantur per civitates, & loca, plurimosque pueros interimunt, quamvis hi à quocunque contactu aliorum infectorum abstineant; & tunc cessat talis pestiferus influxus, quando aër purgatur, & purificatur; idemque frequenter experimur in morbis pestilentialibus brutorum, quos terminare absque alio remedio, nisi ex purgatione aëris, videmus. Aliud exemplum sumi potest ab illis; qui pestem contrahunt ex solo halitu infirmi contagioso morbo laborantis; siquidem per respirationem huius inspiratur aër corruptus in cor assistentium, & illum in se attrahentium; ut notat idem Zacchias *d. tom. 1. lib. 3. tit. 3. q. 2. nu. 12.* qua de causa cauti esse debent Parochi, alique ministrantes infirmis viscera corrupta, ac putrida habentibus, ne eorum halitum in se attrahant, & intra se immittant; est enim quid pestilentialiale, cum ex eodem halitu corrumptur aër, quem respirando ipsi assistentes in sua pectora assumunt.

Sed dicet aliquis, corruptio aëris ex quibus pro-

Doct. Clericali Tom. I. Lib. I.

cedit? & quæ sunt causæ producentes aëris corruptionem? Respondetur, eas esse sequentes. I. Cloacæ, idest loca concava colluvies magnas immunditierum recipientia, ex quibus magna copia exhalationum, & putredinosorum vaporum elevatur. II. Horrea, seu granaria frumentaria, quæ potissimum in subterraneis foveis excavantur, à quibus, cum aperiuntur, pessimus odor exhalat. III. Horti multiplicibus elevatis plantis onustis, nam ex ipsis exhalationes prævæ proficiuntur, prout etiam ex eorum stercoreatione, & continua irrigatione; ex utraque enim aër fit humidior, ac nocivus, & facillimè putredinem accersit, adeò ut illum inspirantes promptissimè putridas febres concipiant, obstructions, cachexiam hydropem, & alios huiusmodi morbos, ut observare sæpè licet in ipsis hortorum cultoribus. IV. Pomaria, si ex altitudine, & densitate arborum Solis illustratio impediatur, nam aër redditur frigidior, humidior, & propensior ad corruptionem; unde factum est, ut liceat mihi *ex l. 1. ff. de arbor. caden. cædere te invito arborem in pomario tuo sitam, ac domui meæ umbram facientem.* V. Prata quoque insalubrem aërem reddunt ob nimiam eorum humiditatem. VI. prout etiam fornaces ad calcem excoquendam, tum quia aërem notabiliter excalefaciendo, illum æstuolum reddunt, & suffocantem, tum etiam quia evaporationes à calce sublata labefactant ipsum aërem, qui inspirantium pectoribus maximè noxius evadit. VII. Sterquilinia putridos vapores assidue exhalantia, & aërem graviter inficiantia, quibus parùm dissimilia sunt stabula, præcipuè si in eis magna fimi quantitas asservetur. VIII. Artes quædam immundæ, & malè olentes, quales sunt Coctiaria, struens chordas ex animalium intestinis pro instrumentis musicis, fabricans candelas seviceas; ac etiam sericum ex bombycibus, ex quorum putrefactione, indefinens exhalationum graveolentium copia elevatur, aërem ita corrumpeus, ut ex hac sola serici arte non semel excitatam esse pestem testetur ex Gratiolo Collin. *Pint. de Peste part. 1. cap. 17.* & prædictos artifices, ob malum odorem, quo vicinos offendunt, posse à domibus expelli, docet Capoll. *de Servit. Urban. Prædior. cap. 48. num. 6.* IX. Tandem cadavera tum hominum, tum brutorum insepulta adeò aërem corrumperunt, ut ex huiusmodi causa pestis irreparabiliter insurgat, experientia teste, quæ ubi bellici conflictus inter magnos exercitus sunt, nisi statim cadavera occisorum sepeliantur, aërem infici ex eorum fæcore, & pestilentiam sequi pluries ostendit; ut in historiis legitur, & præcipuè apud Raynald. in *Annalib. Eccles. agentem de peste, qua in Oriente periit exercitus S. Ludovici Regis Franciæ Anno 1250. num. 5.* & de consimili Romæ in exercitu Friderici Imperatoris apud Spondanum *Anno 1167. num. 2.* Et quod magis est, etiam ex cadaveribus minimorum animalium (qualia sunt locustæ) insepultis per campos, aërem esse corruptum, & pestem excitatam in Africa scribat Sallianus *ad Ann. Mundi 3929. num. 4. & 5.* in qua unum millionem hominum, & ultra periisse Livius, & Orosius testantur. Quod & alibi sæpè evenisse ait Zacchias in *Q. Q. Medicolegal. tom. 2. lib. 9. tit. 6. q. Unic. num. 4.* à quo descriptæ sunt supradictæ novem causæ corruptionis aëris *tom. 1. libr. 5. tit. 4. q. 7.* ubi de iisdem copiosè disserit, vocans illas pestis causas remotas.

T 2

Altera

Altera causa naturalis, & quidem præcipua, qua contrahitur Pests, est contactus physicus rerum peste infectarum; ex quo pestis ipsa sortita est nomen contagii, & morbus contagiosus vocatur, ut notat Idior. *Etymolog. lib. 4. Ripa in tract. de Peste part. 2. num. 11. Septal. eod. tract. libr. 1. cap. 28.* Et plurimi Medicorum, quos allegat Zacchias d. tom. 1. libr. 3. tit. 3. q. 2. num. 17. dicens, apud eosdem, Pestilens, Putridum, & Contagiosum converti, itaut non possit unum absque alio inveniri. Porro adeo vehemens est causa ista ad inducendam Pestem, ut idem Zacchias ubi supra num. 18. & 19. ex probatis auctoribus referat, olim excitatam fuisse sævissimam pestem Venetiis, ac Mediolani per impios, ac nefarios homines, illitis tantum venenatis, ac pestiferis medicamentis ostiorum annulis, seu pessulis, quibus contactis Pests venenum à tangentibus hauriebatur, & ea infectos postmodum inficiebant: & quod magis est, idem Auctor ibidem num. 20. subdit, exemplum de quodam infirmo peste infecto, qui recens ovum manu apprehensum retinens, non multo post illud lividum, & putridum deponebat, & quod mirabilius est, eodem ovo in mensa opposito, & illi altero propè adjuncto, pari modo ex primo secundum, ut primum ex agro inficiebatur.

Hinc per contactum vestium peste infectarum, & aliarum rerum materialium, pestilentiam diffundi per integras urbes, ac provincias notum est, & plura testimonia refert Schenck lib. 7. observat. tit. de Pest. & ipsemet Zacchias eod. tom. 1. libr. 2. tit. 2. q. 11. num. 13. & 14. ubi hæc ait: *Dum hæc scribo, vulgatum est, Panormi pestem concitatam ex lana eo delata, quam Turcis Christiani ademerant: unde & hic Roma communicare timent, quia eandem lanam huc mercatores nonnulli invehendam, nescii credo ejus rei, curarunt.* Et prosequitur, hanc causam contactus confirmare exemplis morbi gallici, phthisis, ac lepræ, quibus morbis, tantum quam pestilentialibus afficiuntur ii omnes, qui vestes, tegumenta, & alia utensilia infectorum, imò & cellas, & cameras, & cubicula, ante corrosos muros sibi appropriant, ac tangunt. Unde, & de Hercule narrat Ovidius libr. 9. *Metamorph.* & repræsentat Seneca in *Tragædia inscripta Hercules Oeteus*, quod cum sacrificium Jovi celebrare vellet, & pallam à Dejanira sibi missam sanguine Nessi Centauri imbutam induisset, veneno infectus est, ob cujus sævitiam se in monte Oeta combussit. Tandem addit cit. Zacchias d. libr. 3. tit. 3. q. 2. num. 19. tantam esse vim contagii in inficiendo, ut non solum contactu, sed etiam ex sola inspectione, quam quis habuit in infirmum peste infectum, & alius in cadaver peste extinctum, pestem contraxerit, ex testimonio Fernelii, Cardani, & aliorum Medicorum ibi citatorum.

Unum hic repetendum censeo, (ut scripsi supra Decif. IV. num. 10.) quod mihi dicebat Reverendissimus Pater, ac Magister Mathæus Veglenis, venerandæ memoriæ, olim Theologiæ Scholasticæ in viam Scoti Primarius Professor in hoc publico Gymnasio Patavino, dum ejus essem discipulus, videlicet, panem, ac vinum non contrahere pestem ex contactu; ideo anno 1630. grassante pestilentia in hac urbe Antenorea, ipse Theologus à servo suo recipiebat panem manu propria, & ponebat in suo canistro; vinum pariter præcipiebat infundi in proprium urceolum; itaut ne-

que hunc, neque canistrum permetteret tangentium famulo; ajebat enim, canister, & urceolus sunt subiecti contagio; non etiam panis, ac vinum. Sicille. An verum sit? neque affirmo, neque nego. Ita ipse practicasse assererat, & se immunem à peste servavit. Hæc de causis naturalibus, à quibus Pests prodire solet.

Causæ supernaturales producentes flagellum pestilentie sunt peccata hominum, quibus excitatur Divina justitia ad vindictam, & ad eorundem nominum peccantium punitionem, ut scripsi in meis Decisionibus Miscellaneis Decif. 17. num. 3. in fine. Plura de his habentur exempla tum in Scriptura Sacra, tum in prophanis Historiis. In illa ingens fuit pestis, qua Deus percussit animalia Egyptiorum ob duriciem Pharaonis nolentis dimittere Hebræos juxta Dei monita; unde ipse Deus Moyse præcepit, *Exod. 9. 3. ut diceret Pharaoni: Ecce manus mea erit super agros tuos, & super equos, & asinos, & camelos, & boves, & oves pestis valde gravis.* Quo loci subdit Cornelius à lapide, *Quam pestem ego manu, & potestate mea sola, non Moyse, nec Aaronis immitram, inficiendo aerem, & corporas est enim pestis venenosus quidam vapor in aere concretus, vitali spiritui inimicus.* Quam autem sæva fuerit pestis hæc inter Egyptios notat Titinus in *Commentar. ad Amos cap. 4. 10.* dicens: *Agente Moyse pestis exarsit tam gravis, ut ea extincti sint non modo homines, sed & equi, asini, camelus, ceteraque animantia Egypti.*

Aliud exemplum pestilentie magnæ à Deo missæ narrat Scriptura Sacra 2. Reg. 24. 15. ubi in poenam vanitatis, ac superbiæ Regis David, qui numerare fecerat populum sibi subditum, immisit Dominus pestilentiam in Israel de mane, usque ad tempus constitutum; idest usque ad tempus immolandi jage sacrificium, hoc est ad horam prandii; adeo ut pestis grassata sit per sex tantum horas; & nihilominus per hoc breve temporis spatium, mortui sunt ex populo, à Dan usque ad Bersabee, septuaginta millia virorum. Sed quia David poenitebat peccati sui; Dixitque ad Dominum, cum videret Angelum cadentem populum, Ego sum, qui peccavi, ego inique egi &c. misertus est Dominus super afflictione, & ait Angelo percutienti populum: Sufficit: nunc contine manum tuam. Angelus autem se ostendit David vultu truci, & igneo, cum stricto gladio, quasi minans adhuc populum fecire, ut ajunt Abulensis, Salianus, & alii. Ex his itaque exemplis constat, Pestem à Deo immitti in vindictam culparum, quæ ab hominibus absque rubore contra ejus legem committuntur. Hanc causam agnovere etiam Gentiles, ut scribit S. Augustinus libr. 3. de Civit. Dei cap. 17. quapropter Anno mundi 3778. & ante Redemptoris adventum Anno 275, cum Sextilia Virgo Vestalis commississet incestum, Romæ grassata est pestis, abortusque foeminarum. Ad quem annum hæc subjungit Salianus in fine: *Observa, pie Lector, quantum flagitium Romani exstimator violatam corporum Deo consecratorum pudicitiam, quando Vestalis unius culpam tot publicis malis crederent vindicatum.*

In Historiis autem facile est studiosis reperire hoc Dei flagellum, quo ab ejus ira homines impii vapulabant. Recensere hic liceat luem magnam, ac universalem quæ totam Africam, ac Italiam vexavit Anno Christi 170. & præcipue Romanum Imperium, in ultionem, ut ait ibidem Salianus, sanguinis christiani, quem crudelissimi Imperato-

res ibique effundebant. Confimilem punitionem fecit Deus scelorum Gentilium Anno 255. quo coepit est immanis illa pestilentia, quæ universum
 21 ferè depasta est orbem, & vix post decennium quievit, ut narrant Scriptores tam Ethnici, quàm Catholici, quos cumulat Eminentiſſ. Card. Baronius ad dictum annum; qui subindè Anno Christi 484. prosequitur narrare incredibilem famem, secutamque ſaviffimam pestem, quæ in ultionem offensæ Divinitatis, in Wandalica Catholicorum persecutione, sub Hunericò crudeliſſimo Tyranno, Arij Sectatore, totam Africam una depopulatione vastavit. Subſequitur graviffima alia Divina puni- tio ob scelera mortalium in illa pestilentia, quæ immiſſa est à Deo per Angelos malos tempore Juſtiniani Imperatoris, & totum orbem invaſit, ac afflixit quinquaginta duos annos, ut fuſè deſcribunt Hiſtorici, & Annalium Auctores ad annum Christi 544. cui ſubſecuta eſt Romæ immanis illa peſtis cœlitùs immiſſa, ex ira divina, Inguinaria nuncupata, de qua Card. Baronius, & Spondanus ad annum Christi 590; in qua quidem viſibiliter conſpicebantur ſagitta de cœlo immiſſa, quæ
 22 homines vulnerabant ad mortem; ut teſtificatus eſt etiam S. Gregorius Papa *Dialog. libr. 4. cap. 36.* his verbis: *In hac peſtilentia, qua hanc Urbem clade vehementiſſima depopulavit, in qua etiam corpora li viſa ſagitta cœlitùs venire, & ſingulos quoſque ferire videbantur.* Ceſſavit autem poſt aſſumptio- nem ad apicem Pontificatus iplius Divi Gregorii Magni, qui inſtituit Litanias, & publicas Proceſſiones ad Baſilicam Sancti Petri; in quibus cùm ipſe quoque Summus Pontifex incederet, geſtans imaginem Deiparæ à S. Luca depiſtam, vidit Angelum in ſummitate molis Hadriani, Tiberi adjacentis, reponere ſuum gladium in vaginam, in reconciliati Numinis ſignum, ut ex eodem Card. Baronio d. Anno 590. tranſcribit Cornelius à Lapide d. libr. 2. Reg. cap. 26. verſ. 15. ubi proſequitur referte plurimas alias peſtilentias ob ſce- lera, & iniquitates humanas à Cœlo immiſſas; eſt enim extra omnem controverſiam, quod licet cauſa naturalis peſtis ſit aeris corruptio, & con- tactus rerum infectarum; ſupernaturalis tamen tanti flagelli cauſa ſunt hominum ſagittia. Hæc de primo puncto, ideſt de cauſis Peſtilentia.

Quo ad Secundum, nempe de Peſtilentia reme- diis, hæc pariter ſunt in duplici differentia; ſci-
 23 licet alia naturalia, alia ſupernaturalia. De reme- diis naturalibus non pauca dixi in meis De- cisionibus *De Venerab. Euchar. Sacram. Decis. 61.* à num. 35. ſeqq. ad quem locum remitto Lector- rem; ſed præter remedia ibi relata hæc, quæ ſe- quuntur, non pigeat ediſcere, & obſervare.

Primum eſt vel fugere ab aere corrupto, vel il- lum igne ſollicitè purificare, ac reſtificare. De fuga ita ait Zacchias d. tom. 1. libr. 3. tit. 3.
 24 q. 4. num. 5. *A peſte igitur unusquiſque ſe immu- nem ſervabit, ſi ab aere peſtilenti longè auſugiat, tritum enim eſt quod jaſtatur, citò ac longè fuget & tardè redit; ut omnes Medici concludunt: quos hîc allegat, nec non Ripam de peſte part. penult. num. 53. Quod ſi fuga ſit impoſſibilis, ſubdit idem Zacchias ibid. num. 8. Focus aſſiduus, & per-
 25 enni luceat igne, cujus tanta vis in peſte, ut Hip- pocrates, quemadmodum notiſſimum eſt, hoc uno remedio peſtem aliquando Athenis abegerit; & Acron eodem Auxilio Agrigentum ab eadem calami- tate liberaverit. Quod repetit idem Auctor in*

tom. 2. libr. 9. tit. 6. quaſt. Unica num. 9. ſic ſcri- bens: Scimus enim tempore peſtilenti non alio inge- nio aerem reſtificari, quam accenſis per loca, & ur- bes ignibus; eoque ingenio Hippocratem peſtem ex Ethiopia in Græciam ſe conferentem repulſiſſe narrat Galenus libr. de Theriaca ad Piſonem cap. 16. Quod etiam Acronem Agrigentum præſtaſſe refert Aetius ſerm. 5. cap. 54.

Secundum remedium eſt uſus bonorum odo- rum, quibus cerebrum per olfactum confortetur; unde ſubdit Zacchias prædict. tom. 1. libr. 3. tit. 3. 26 q. 4. num. 8. *In ignem, ſi fieri poſſit, odoramenta nonnulla injiciantur juxta temporis qualitatem.* Et paulò poſt: *Æſtate ſtoribus odoriferis, aquis item odoriferis deſtillatis, & aceto roſaceo pavimen- ta irrorentur, dummodo flores corruptionem genera- re non valeant, cùm putreſcant.* De hoc remedio diſſerit etiam P. Menochius in *Storici part. 3. cen- tur. 6. c. 54.* ubi cùm oſtendiſſet abundantiam un- guentorum odoriferorum, quibus utebantur anti- qui, ſubdit: *Che ſe alcuno di mandata per qual ca- gione, & à che ſine foſſe introdo to tanto, e così eſquiſito uſo de gl'unguenti, riſpondo, che per ſa- nità, e per delittia. Delle delittie non ſi può dubita- re; e quanto alla ſanità dicono li Medici, e l'eſpe- rienza l'inſegna, che l'odore ſoave, e le ontioni, e lavande odorate, confortano il cuore, & il cervel- lo, fortificano le membra, e preſervano da morbi contagioſi.* Hinc Jureconſulti docent, artifices ex- citentes malos odores poſſe à vicinis quocunq-ue tempore expelli, ut ſupra notaviſſimus num. 7. ex Capola *De ſervit. Urban. Præd. cap. 48 num. 6.*

Tertium remedium eſt, non permittere canes, aut feles, aliave domeſtica animalia ex vicinis ædibus in proprias commeare, neque propria in vicinas tranſire; ut advertit prælaudatus Zacchias d. tom. 1. libr. 3. tit. 3. q. 4. ſub num. 8. ſubdens quòd etiam conventus, & hominum frequentia, ac cœtus ſunt fugiendi, & quòd indifferenter, aut temerè unusquiſque in domum, aut collo- quium admittatur.

Quartum remedium conſiſtit in qualitate, & quantitate laudabili cibi, & potus. Cibi eſſe de- bent optimi nutrimenti, & concocti faciles, ideò
 28 qui facile corrumpuntur, qui pravi ſucci ſunt, vel difficiliſ concoctionis ſunt omninò fugiendi; eſt enim concors Medicorum, ac Jureconſultorum ſententia, quòd qui cibis malis utuntur, faciliùs peſte inſiciantur, ut ait Zacchias d. q. 4. num. 9. & 10. & ibi Ripa part. 1. num. 16. & part. 3. num. 9. ubi illud notabile, quòd ſcribit Unzer libr. 1. *Antider. peſtil. part. 2. diſt. 3. Medic. 5. num. 2.* Lampretas nimirum tempore peſtis fre-
 29 quenter cometas, innata vi contra tam diram luem maximè efficaces haberi; & quòd notavit Arelſius libr. 5. *Impref. 146. num. 1.* ex Piero Va- ler. libr. 22. pullos columbarum eſſe cibum opti- mum ad præſervandos à peſte. Vinum autem ad potandum debet eſſe odoris jucundi, & medio- cris potentia ex eodem Zacchia d. q. 4. num. 11. qui num. 12. exclamat, Aquamvitæ tempore pe-
 30 ſtilenti omninò noxiam eſſe, ex manifeſta ratione, cùm hepar, & ſanguinem incendat, ac humores acuat, & exurat. Quo verò ad quantitatem tum cibi, tum potus mediocritas eſt ſervanda: teſtan- tur enim Medici, longum jejunium, aut præter morem toleratum ſummopere obefſe; prontè con- tra comedentes, ſeu bibentes cum exceſſu cru- ditates generare, ac obire, quamvis Savonarola

do scrib. cap. 9. rubr. 1. asserat obſervalle in teibus, aut quatuor peſtilentiis, quòd pauci bibuli mortui fuerint.

Quintum remedium reſpicit moderationem ſervandam in ſomno, nam nimius officit; ſed & ſuperflua vigilia obest. Corpus quotidie ab excrementis congeſtis liberandum; quòd ſi ſpontè non operetur, leviori aliquo leniente, aut potiùs iſtis cibariis alvum mollientibus id procurandum; fortia enim, & frequentius uſurpata medicamenta ſunt abdicanda ex eodem Zacchia d. libr. 3. tit. 3. q. 4. num. 14. qui addit num. 15. coitum ab uni-

32 verſis Medicis, tempore peſtis mirum in modum vituperari, prout à Ripa d. part. ult. partic. 1. n. 9. & à Prævidell. part. ult. part. 15. n. 4. Siquidem præcipiunt omnes non modò in parte, ſed in totum eſſe à Venere abſtinendum; imò addunt, meretrices eo tempore eſſe à civitate arcendas, non ſolùm ex timore contagionis, ſed quia incitamentum ſunt ad opera venerea, à quibus tunc temporis ſummum in modum homines debent abſtinere.

33 In aliis quoque civilibus operibus, ac exercitiis mediocritas laudatur, exceſſus reprehenditur; in illis præcipuè, quæ ſanguinem magnoperè calefaciunt, & acuiunt; ea ratione quia poros rarefaciendo, & maiorem reſpirandi neceſſitatem dando, in cauſa ſunt, ut multò plus circumambientis aëris in corpus ſubeat, quàm oporteat; in peſtilenti autem conſtitutione maximè confert, quantò minùs fieri poteſt, reſpirationis neceſſitatem augere; nam quantò minùs inſpiratur aër corruptus, tantò minùs nocet ex Hippocrate de Natur. humana.

Sextum remedium eſt, animi paſſiones moderari; ideò metus, & triſtitia ſunt præ omnibus abdicanda; nam mediculoſi præ omnibus peſtem facile incurrunt. Ripa d. part. 1. num. 15. & Zacchias d. lib. 3. tit. 3. q. 4. num. 18. & 19. prudenter ſuggerens, non eſſe de morte timendum, niſi in ordine de animæ ſalute; & in Deo ſperandum, ut proſitebatur Job. 13. 15. dum aiebat: *Etiamsi occiderit me, in ipſo ſperabo.* Addens tandem ex Plutarcho in libr. de Muſic. eſſe hilariter vivendum cum paucis, ſed honeſtis amicis; & ex

35 Unzer in antidot. peſt. libr. 1. part. 2. diſt. 3. med. 5. num. 6. mundum corporis cultum eſſe ſervandum, & veſtes ſæpiùs immutandas. His, & antecedentibus remediis adſtipulatur Cornelius à Lapide in Commentar. Exodi cap. 9. verſ. 3. ex Matſilio Ficino Epidemiar. antidot. cap. 3. & ſeqq. italoquens, & remedia aſſignans, videlicet: *Fugam aëris infecti, recreationem, & lætitiā, cibum ſolidum, potumque roborantem cor, & ſpiritus; cavere à cibis, qui facile corrumpuntur, & putreſcunt; purgare ſæpè humores putreſcentes per aloem, myrrham, & crocum; uti theriaca, Zedoaria, citro, ſuſfumigare juniperum, terebinthinam, thus; veſtes crebrò mutare, & mundas induere; os, & manus ſæpè ablueri aceto, & aliquando vino potente.*

Hæc huiusque dicta remedia ſunt præſervativa ad tuendam ſanitatē tempore peſtis; ſed nunc aliqua aſſignari poſſunt, quæ facilia ſint ad ſanitatē recuperandam pro peſte infectis, & quando carbunculi; ſeu bubones ſurgent in membris Duo hic recenſenda duxi, relata ab Arefio Epifcopo Tortonen. lib. 6. Impreſ. 190. num. 62. ubi loquens de remediis ſanandi peſtiferos carbunculos, & 36 bubones ita ſcribit: *Io ne addurrò ſolamente due, per eſſere faciliffimi. Il Primo è di frumento maſſicato à ſtomaco digiuno da huomo ſano, e poſto frequen-*

temente ſopra del carbone, rimedio lodatiſſimo dal Maſſa tract. 3. cap. 8. Il ſecondo di note vecchia, pur maſſicata, delle quali dice Dioſcoride, Veteres nuceſ maſſicate, & applicata ſanant citiſſimè gangrenas, carbunculos, & fiſtulas lacrymales. E P. Augenio cap. 10. libr. 8. de febribus, ne forma un empiaſtro, che ſomamente loda in queſta maniera. 2. Nucleos tres nucis juglandis veteris, ac rancide, Ficum pinguium, Ovarum paſſularum expurgatarum, ſingulorum æquales portiones; coquantur ſimul in vino albo, & generoſo, quale eſt creticum, aut moſcatum, donec cataplaſmatis (hoc eſt d'empiaſtro) craſſitiem acquirant; atque in fine decoctionis addito ſalis minutiſſimè contriti 3. 11. & cum refrigeratum fuerit, vitellos duos ovorum. Hucusque Epifcopus Arefius, qui etiam commendat ex Medicorum dictis, remedia vim ſudorem promovendi, & expellendi habentia; & ſe diffundit in examinanda famigerata illa Quæſtione, an tempore peſtis, peſtiferatis expediat ſecare venam, & ſanguinem minuere? circa quam varias reſert Medicorum opiniones, regulas, ac limitationes in d. libr. 6. Impreſ. 190. cap. 4. & 5. à num. 52. & ſeqq. à curioſis videndas; circa quas ipſe Epifcopus Tortonen. amplectitur negativam, oſtendens pluribus peſte, aut peſtilentialibus febribus infectis, ſtatim ac ſanguis diminutus fuit à Medicis, aperta vena, mortem oppetere contingiſſe.

Porro antequam ad remedia ſupernaturalia tranſeamus, ne videamur obliſi Parochorum, aliorumve ſimplicium Sacerdotum, quos oporteret Oleo Sacro peſtiferatos inungere, dicamus hic ſummatim, quibus remediis ipſi uti debeant, ne morbo lethali, ac contagioſo afficiantur. Igitur Primo, curet Sacerdos adminiſtraturus Extremam Unctionem 37 peſte infectis habere veſtes breves, & ita eas ad ſe collectas, ut quàm maximè poteſt, non tangeant infirmum, neque ejus lectum. Secundo, ſi poſſibile ſit, faciat ponere infirmum in loco puro, & libero. Tertiò, non ſe ſtatuat inter ignem, & infirmum. Quarto, muniat ſe præſervativis judicio Medicorum, & præcipue odoramentis, quæ cor, & cerebrum confortant, de quibus actum eſt ſupra. Quintò non ungat ſenſus infirmi peſtiferati proprio digito, ſed virga oblonga, lignea, vel argentea, appoſito in extremitate illius bombycem bene alligato, Oleo Sancto intincto, quem bombycem, ac virgam ligneam igne poſtea comburet, argenteam verò bene purgabit ob reverentiam Sacramenti, ut docent Chapevilla, Sylvius, Viſtorellus, Marchinus, Præpoſitus, Maocinus, Barboſa, quos citat, & ſequitur Diana antiquus part. 3. tract. 4. reſ. 166. & part. 5. tract. 3. reſol. 79. Quæ nunc exiſtunt in Diana Coordinato tom. 2. tract. 4. reſol. 34. & reſol. 35. Quibus conſentiunt Gobatus tract. 8. Theol. exprim. num. 902. & 903. Magrius in Hierolexiæ. Verb. Oleum Sanctum, ac Biſſus in Hierurg. Sacra Verb. Miniſter Sacramentor. num. 171. §. 34. idcirco quæ videntur à me dicta in contrarium de Venerab. Euchariſt. Sacrament. Decif. 61. num. 28. ſunt intelligenda de Sacro Viatico porrigendo ſuper paginam, vel cum cochleari, non autem de ungendo infirmo peſte infecto, Oleo Sacro, cum virgula oblonga, ut dixi etiam ſupra Decif. VII. num. 14. Sextò, ad hoc Sacramentum Extremæ Unctionis miniſtrandum peſte infectis non appropiet Sacerdos jejuno ſtomacho, & præ-

& præcipue, ut advertit Gobatus *tract. 4. n. 412.* declinet halitum ipsius infecti. *Septimo*, si aliquo modo tetigerit manu infirmum, vel ejus suppellectilia, statim lavet manus aceto, vel eam purget super prunis accensis, vel flamma candelæ; ut dixi *d. Decis. 61. de Euchar. num. 35.* Octavo super omnia abstineat à donariis, nec recipiat rem quamcunque ab infirmo infecto, vel ab ejus domesticis, aut assistentibus, siquidem contagionem è contactu incurret, ut ostendi *d. Decis. 61. de Euchar. num. 36. & 37.* exemplo famuli R. P. Joannis Mariæ Montisrubei, exemplarissimi Sacerdotis Congregationis Oratorii hujus civitatis Paduæ in peste *Anni 1631.* Consimiles eventus tragicos ex avaritia provenientes narrat Bagatta in *Admirand. tom. 2. libr. 2. cap. 1. in Append. post §. 9. num. 24.* ubi scribit Confratres Sodalitii S. Eligii in Bechuniæ oppido Belgarum, sepeliendis defunctorum infectorum cadaveribus dedicatos ab omni contagione pestis præservari meritis ejusdem Sancti: at si quæ diripiant è domo infecta, avaritiæ studiosiores, quam officii, & charitatis, lethalem luem contrahere. Hæc sunt remedia naturalia, quibus si Curæ animarum, aliive Sacerdotes seipsos juverint, tempore pestis (quam Deus dignetur avertere) periculum contagionis, ipso Deo adjuvante, evitare facile poterint.

Supernaturalia remedia restant explicanda, à quocunque fidelium adhibenda contagioso in conflictu. Hæc sunt, intercessio humilibus precibus imploranda tum Augustissimæ Virginis, ac Matris DEI MARIÆ; tum aliorum Sanctorum, præcipue S. Sebastiani, S. Rocchi, ac S. Cajetani. Deiparam, ac Sanctos in cælo nosse necessitates orantium ad illos, per intuitum essentia Divinæ, in qua tanquam speculo voluntario perfectissime repræsentantur ipsis omnia, quæ ad quemque spectant, quam per specialem revelationem, nec non per relationem Angelorum ultrò citroque commutantium; ac etiam per propriam inspectionem, certum est, & de fide, ut differunt Theologi, qui agunt de gloria Sanctorum; & compendiosè probat Tirinus in *Indice Controvers. Fidei, contror. 30. num. 9.* Igitur ad Deiparam Virginem, grassante peste, precibus, ac supplicationibus est adeundum. Ita factum fuit in peste illa universali per Orientem, imò per totum Orbem, quæ contigit Anno Christi 544. qui fuit XVIII Justiniani Imperatoris; de qua ita scribit Cornelius à Lapide in 2. libr. Reg. cap. 26. sub vers. 16. Remedium fuit, imploratum B. Virginis auxilium, quo lues extincta est, unde in memoriam tanti beneficii Greci instituerunt Festum Purificationis B. Virginis nuncupamus die 2. Februarii. Concordat Eminentiss. Cardin. Baronius in *Martyrol. eadem die;* & in *Annalibus d. Anno 544. num. 10.* Ad eandem intercessionem gloriosissimæ Virginis Matris Dei refugit S. Gregorius Magnus, grassante morbo: ut memorat in *supracit. libr. 4. Dialog. cap. 36.* subdit enim idem Cornelius à Lapide *d. libr. 2. Reg. 26. 16.* Simile contigit in peste Romana, quæ Pelagium Pontificem sustulit; ad quam sedandam S. Gregorius publicas litanias ad Basilicam S. Petri instituit, ipseque gestabat imaginem B. MARIÆ à S. Luca depictam.

Hujusmodi Imperatricis cælestis, fidelem populum ejus opem implorantem, dum pestilentia

tereretur flagello adjuvantis, exempla innumera leguntur in Historiis; sed duo tantum me hic referre delectat, liberatæ scilicet inclytæ Venetiarum Civitatis, grassante lue Anno 1631. necnon hujus Urbis Antenoreæ Anno 1576. Primum desumo ex aureo calamo Joannis Palatii Veneti, olim Juris Pontificii Professoris in hoc publico Gymnasio Patavino; qui in Fastis Ducalibus ad Nicolaum Contarenum Venetum Ducem XCVII. d. Anno 1631. ita scribit: Lue ad Venetos pervagante, Urbs ferè concidit tota, abrissetque in sepulchrum, ni VIRGO MATER pensili lychno, quinquaginta auri pondo, dono recepto descendisset Auxiliatrix. Templum etiam Sospitrici positum, ad miraculum sub titulo MARIÆ SALUTIS: juxta quod suis molibus vilesceret Memphis. Et paulò post idem eruditissimus Auctor prosequens elogium, ditissimo stylo, adinstar Thesauri, latius narrat & pestilentia stragem, & beneficium salutis à Deipara obtentum, post Reipublicæ Venetæ vota, ita dicens: Venetiis solummodo virorum assumpta supra sexaginta millia; in Orbibus Reipublicæ supra quinquaginta millia hominum. Tanto in discrimine, presidium sibi in Deo statuens, Templum Princeps vocit DEIPARÆ sub auspiciis SALUTIS, in Basilica D. Marci congregatis Civibus, ubi ex pulpito (in quo ostendi solent populo electi Duces) Princeps ipse vocibus, & lacrymis penitentia, Misericordiam sollicitavit supernam, evocatâ in Patrona Virgine Matre, cui pro donario Lychnum obtulit aureum, qui in Aede Lauretana arderet inextinguibilis. Templum in Urbe, cujus primum Lapidem, post restitutam salutem, die 21. Novembris 1631. Princeps ipse, comite Senatu, posuit, Monumentum pietatis, quæ nos visitavit Mater Misericordia. Hucusque Palatius.

Liberationem hujus Patavinæ Urbis à contagioso morbo, Anno 1576. ex Piissimæ Virginis, ac Matris Dei clementia, indicat matremorea Tabula in Templo Carmelitarum muro affixa penes ostium, per quod è Cœnobio aditus est in ipsum Templum, ita contestans: Veneranda Sanctissima Dei Matris Imago, quæ in majori Ara hujus Ecclesie conspicitur, olim sub porticu penè Aulam Illustrissimi Præfecti posita erat, vorivisque tabellis quamplurimis venerabilis reddebatur. Anno autem Christi MDLXXVI. grassante pestilentia per totum Venetorum Imperium, præcipueque Venetiis, & Pataviæ Sanctissima Virgo Advocata nostrapiis Viris adm. Rev. Patri S. T. D. Felici Zuccolino Patavino Sacri Ordinis Carmelitarum in Provincia Veneta Administro; atque Illustrissimo Senatori Veneto, ac Præfecto Pataviæ Aloysio Georgio (qui postea fuit Divi Marci Procurator) per quietem indicavit, eam Imaginem ex loco minus celebri in hoc augustissimum Templum transferendam, postque ejus translationem, pestem & Pataviæ, & Venetiis esse cessaturam. Quamobrem die XII. Octobris ipsa translata est, statimque caput abire pestilens morbus, ac brevi temporis spatio loca omnia, Imperio Veneto subiecta, ab ea contagione sunt liberata. Sequitur in eadem Tabula narratio Voti hujus Civitatis visendi quorundam in die festo Purificationis hanc Immaculatæ Dei Matris Imaginem; & donariorum, quæ eadem Civitas ipsi fecit; quæ referuntur etiam à Portenariis De Felicit. Padua libr. 9. cap. 29. Suscipe prudens Lector pietatem, ac sanctitatem Superiorum PP. Carmelitarum, tum Senatorum Venetorum Regentium Paduam, dum his, & il-

lis DEIPARA dignata fuit innuere sui ipsius Sacrae Imaginis in Templum suum translationem; & totius status Veneri à contagiosa labe liberationem. Ex profapia prælaudari Aloysii Georgii tunc hujus Urbis Præfecti, nunc extat Illustrissimus, ac Excellentissimus Gabriel Georgius Senator Venerus sapientiâ, prudentiâ, ac probitate conspicuus, Divique Marci Procurator, Nepos ex Sorore Eminentissimi, ac Reverendissimi, Sanctæ memoriæ, Gregorii Cardinalis Barbadici, olim hujus pariter Civitatis piissimi Antistitis, cui ego, etiam exiguus, per Annos 30. in officio Auditoris, ac Vicarii Generalis deservivi.

Post Sanctissimæ Cælorum Reginae protectionem, tempore pestis pro remedio implorandum est auxilium Divi Sebastiani Martyris, de quo narrat Paulus Diaconus *libr. 6. cap. 2. de Gestis Longobard.* quod circa Annum Domini 682. cum Pestis adeo depopulata esset Ticinum, ut civibus inde fugientibus, herbæ, & frutices enascerentur in plateis, revelatum est quibusdam viris, non prius pestem abituram, quam S. Sebastiani Altare in Basilica S. Petri construeretur. Quod cum esset executioni demandatum, lues illa quievit. Hoc idem antecedenti sæculo factum fuisse narrat Eminentiss. Cardin. Baronius Anno 580. quando Pestis grassaretur Romæ, ac per alias Italiæ civitates; nam erecto Altare in honorem S. Sebastiani Martyris in Ecclesia S. Petri ad vincula, pestis illa omnino cessavit. In ipso Altare ego celebravi Anno 1670. in festo ejusdem Sancti, & oblationem, ejus nomine intra Missarum Solemnia, recepi unius aurei calicis, ac patenam à Magnificis Decurionibus Almæ Urbis devotissime impensam. Anno à Christo nato 1599. Ulyssipo tota ardebat pestilentia: sed ecce Simulacrum Divi Sebastiani Martyris guttis, ac sudore amplissimo irrigatur; quo divulgato miraculo concurrunt & sani, & peste infecti, hique prædicto sudore miraculoso se inungunt, statimque incolumes evadunt, nec amplius pestis grassata fuit; ut fusiùs ex probatis Auditoribus narrat Bagatta *de Admirand. Orbis Christi. d. tom. 2. lib. 2. cap. 1. §. 6. num. 19.* nec non *libr. 5. cap. 2. §. 9. num. 24.*

Porro non minus pia, quam curiosa potest esse alicujus interpellatio, cur Divo Sebastiano Martyri datum sit à Deo tueri sibi devotos à pestilentia, eosque à tam duro flagello Divinae justitiæ, vel præservare, vel sanare? Respondet Aresius Episcopus Tortonen. *supracitatus libr. 4. Impres. 67. num. 31.* ex Dei beneficentia concedi Sanctis suis, ut cæteris excellent in adjuvando nos ipsos mortales in illis passionibus, seu doloribus, quos ipsi fortiter sustinuerunt in hac vita pro confessione fidei, & Dei amore. Hinc excellens est S. Nicolaus adversus maritimas tempestates, S. Antonius Abbas adversus ignem, S. Blasius adversus gutturi morbos, S. Lucia oculorum, S. Apollonia dentium S. Agatha mamillarum; & alii adversus aliorum membrorum afflictiones, quia illas mer, ut dixi, in seipsis fortiter pro Dei gloria passi fuerunt. Modò S. Sebastianus passus est sagittas, quibus impio Diocletiano jubente fuit transfixus. Lues pestifera, ac contagiosa est sagitta Divinae justitiæ, qua ferit, & transigit peccatores, testante Divo Gregorio *in cit. lib. 4. Dialog. cap. 36.* quod in pestilentia sui temporis visibiliter videbantur sagittæ à celo projectæ, quibus mortales transfixi remanebant lue infecti, &

moriebantur. Has igitur sagittas pestilentialis morbi cohibere, & divertere valet S. Sebastianus ob particularem excellentiam, & specialem gratiam sibi à Deo concessam, in præmium illorum vulnerum, quæ sagittis illatis, patienter tulit in suo corpore, cum adhuc viveret inter mortales, juxta illud: *Sancti mei, qui in carne positi, certamen habuistis, mercedem laborum ego reddam vobis.*

Hæc eadem est causa, ob quam etiam S. Rochus Confessor excellat in liberandis à peste fidelibus, qui ad ejus auxilium tanquam ad potens remedium confugiunt. Siquidem hic Sanctus non solum pro Dei amore, dum peregrinaretur Romam¹⁴ versus, servivit peste infectis; sed etiam domum suam reversus, præter alia tormenta fortiter superata, etiam morbum pestilentialem subiit, & læto animo sustulit, ut habetur in *Martyrol. Romano die 16. Augusti*, ac pluribus citatis auctoribus de eo scribit Ribadeneira *tom. 2. eodem die 16. Augusti.* & Bagatta *de Admirand. tom. 1. libr. 1. cap. 1. §. 5. num. 71.* prout etiam *tom. 2. libr. 2. cap. 1. §. 6. num. 2.* ubi refert, quod post S. Rochi mortem, ad ejus latus inventa est tabula his verbis scripta: *Peste laborantes, & ad Rochi patrocinium confugientes contagientiam illam truculentissimam evasuros significo.* Quapropter statim ab ejus obitu ubique tarrarum altaria ipsi fuerunt erecta, capella, & ædes, ac vota appensa ob recepta à S. Rochi patrocinia tempore Pestis. In hac urbe Patavina constructum fuit Altare in Ecclesia Parochiali S. Lucie Anno 1468. ab ejus Sodalitate, quæ subinde Anno 1525. pulcherrimam fabricavit Ecclesiam ipsius nomini dedicatam, ut legitur apud Scardeonium *libr. 3. class. 13.* & apud Portenarium *libr. 9. cap. 44. pag. 493.* Celebre est votum, quod fideliter adimplent Moniales S. Petri de Padua, nobilitate, religiositate, ac pietate Venerabiles, quæ annuatim in die festo S. Rochi 16. Augusti lautissimum prandium præstant duodecim pauperibus, ob immunitatem à Peste huic celsissimo Monasterio concessam Anno 1630. & 1631. ob intercessionem, & patrocinium ejusdem Sancti Rochi.

Sunt & alii Divorum plurimi, quibus Deus concedit excellere in tuendis devotis suis à contagioso morbo; videlicet ex antiquis S. Christophorus, S. Augustinus, S. Nicolaus de Tolentino, S. Franciscus de Paula; de recentioribus verò S. Franciscus Xavierius, S. Cajetanus, & alii, quorum sollicitam opem in prædicta pestilentiali calamitate exemplis demonstrat idem Bagatta in citato laborioso, & erudito suo opere *De Admirandis Orbis Christiani tom. 1. & tom. 2.* quæ facile à studiosis reperientur in copiosissimis Indicibus operis sub nominibus eorundem Sanctorum. Et hæc dicta sint de remediis supernaturalibus tempore Pestis.

DECISIO LXXIV!

ARGUMENTUM.

Quatuor circumstantiæ servandæ à Parcho, dum ministrat Extremæ Unctionis Sacramentum: scilicet ut ipse sit in gratia, & censuris non irretitus. Sit indutus Corra, & Stola. Recitet Orationes à Rituali Romano præscriptas ante, &

& post Unctionem infirmi, cui agonizanti assistere debet, donec expiret. In dando Oleo Sancto non sit nimis properus, nec nimis tardus. Circa prædicta omnia variæ, ac utiles eruditiones, doctrinæ Historiæ, ac Exempla.

SUMMARIUM.

- 1 Circumstantia quatuor attendenda à ministrante Extremam Unctionem.
 - 2 Ministrans Unctionem Extremam debet esse in gratia.
 - 3 Rationes sex ob quas debet esse in gratia.
 - 4 Peccatores arcentur à Ministerio rerum Sacrarum.
 - 5 Laicus baptizans si sit in peccato mortali, an peccet mortaliter?
 - 6 Sacramentalia qui conficiunt in peccato an mortaliter peccent?
 - 7 Clerici exercentes officia suorum ordinum in peccato, an mortaliter peccent?
 - 8 Exempla morte punitorum exercentium res sacras in peccato.
 - 9 Censuris irretiti non possunt ministrare Sacramenta: alias peccant, & sunt irregulares.
 - 10 Excommunicatio minor non facit ministrantem irregularem.
 - 11 Vestes Sacrae necessariae pro danda Extrema Unctione.
 - 12 Stola Sacerdotalis vis, & mysterium, remissivè.
 - 13 Superpellicei clericalis etymologia. Excursus dicitur Cotta.
 - 14 Cotta, seu superpellicea clericorum cur fiant de lino albo?
 - 15 Cotta lanea in diebus jejuniorum.
 - 16 Cotta cum amplitudine, & longitudine, qua sit ratio?
 - 17 Cotta Usus antiquissimus, etiam tempore Davidis Regis.
 - 18 Laici licite se induunt Cotta, dum cantant in Ecclesia.
 - 19 Superpellicem, & Stola adhibenda in dando Oleo Sancto infirmis. Sed an sub pena peccati mortalis ibid.
 - 20 Orationes quæ, & quales pramittendæ Unctionis Extreme?
 - 21 Famine in functionibus sacris non permittuntur inservire.
 - 22 Cereus accendendus in danda Extrema Unctione.
 - 23 Assistere moribundis debet Parochus ob sex rationes.
 - 24 Diabolus an visibilis appareat omnibus morientibus?
 - 25 Monialis Capuccina Padue agonizantis terror, viso diabolo.
 - 26 Diabolus timet aspectum Vestium Sacerdotalium.
 - 27 Greci infirmi recipiunt Extremam Unctionem in Ecclesia. Idem antiquitus servabatur à Latinis.
 - 28 Mensa, & alia paranda in cubiculo agroti recepturi Oleum Sanctum.
 - 29 B. Liduvina à Christo Domino Extremam Unctionem recepit.
 - 30 Parochus nec nimis properus, nec nimis tardus in Oleo Sancto dando.
 - 31 Oleum Sanctum dare in infirmitate levi mortale est, & invalidum sit Sacramentum; prout illud dare in initio morbi.
 - 32 Calvinus error circa ministrandam Unctionem Extremam.
- Doct. Clericali Tom. I. Liber I.

33 Infirmus unctus Oleo Sancto in morbo levi, si fiat periculosus, & mortalis est iterum ungendus.

34 Tarditas Parochi in dando Oleo Sancto causat duo inconvenientia.

35 S. Malachia lacrymæ ob tarditatem suam in ungenda infirma, quæ obierat sine Sacramento Extreme Unctionis.

36 Fructus Extreme Unctionis diminuitur, si detur infirmo destituto sensibus.

37 Infirmi Oleo Sancto uncti, si sani fiebant, olim Deo dedicabatur.

38 Interdicti tempore an possit dari Extrema Unctio?

Quæ hucusque scripsimus in quinque antecedentibus Decisionibus Ministri personam, Sacramentum Extreme Unctionis dantis, concernunt, tum circa obligationem tum circa cautelas tempore pestis in ipsa administratione servandas. Caterum antequam ad subjectum ejusdem Sacramenti transeamus, restant explicandæ nonnullæ circumstantiæ ab eodem Ministro in actu ministerii prædicti Sacramenti omnino attendendæ, de quibus in præsentia oportet agere; & sunt quatuor:

- 1 De dispositione interna ipsius Ministri.
- 2 De dispositione exteriori ejusdem.
- 3 De loco, in quo Sacramentum hoc ministratur.
- 4 De tempore, quo ministrari debet.

Quo ad Primam. Dispositio interna Sacerdotis ministrantis Extremam Unctionem in eo consistit, quod ipse sit in gratia, & non habeat conscientiam aliquo mortali peccato inquinatam. De hac dispositione, & statu gratiæ agunt Theologi, tam Scholastici, quam Morales in tractatu de Sacramentis in genere, ubi ponunt condiciones necessarias in ministro Sacramenta conficiente, ac ministrante, ad hoc ut validè, ac licitè conficiat, & ministret, & concludunt, ad licitè conficiendum, ministrandumve Sacramentum requiri statum gratiæ in ministro, alias (etsi validè) illicitè tamen agit, & peccat mortaliter conficiendo, seu ministrando. Ita Cajetanus in 3. p. q. 64. art. 6. §. in responsione ad primum. Emin. Card. de Lauræa in 4. Sent. tom. 1. disp. 10. art. 4. Mastrius in Theolog. Moral. disp. 16. num. 42. Diana part. 10. tract. 16. resol. 28. reposita in Coordinato tom. 1. tract. 1. resol. 11. §. 2. Gobatus in Theol. Exprim. tract. 1. num. 53. & tract. 8. num. 924. Bonacina tom. 1. disp. 1. q. 3. punct. 2. num. 2. ubi plurimos DD. cumulat. Reginaldus libr. 26. num. 57. & 58. Cotonius libr. 2. contrav. 1. num. 45. Layman. libr. 5. tract. 1. cap. 5. num. 7. Castropalaus part. 4. tract. 26. punct. 8. num. 7. & 8. Bissus in Hierurg. tom. 2. Verb. Minister Sacramentor. num. 171. §. 35. & aliis omillis Collegium Salmanticen. in Cursu Theol. Moral. tom. 1. de Sacram. in genere tract. 1. cap. 7. punct. 10. a num. 76. & seqq. probatur hujus dispositionis necessitas ratione, auctoritate, & exemplis.

Ratio assignatur multiplex ab iisdem DD. Prima: quia Sacerdos ministrans Sacramentum operatur sanctitatem, & gratiam habitalem in recipiente, qui propterea sit consors divinæ naturæ. At gravissima indecentia est, quod Sacerdos in sordidissimo statu peccati existens, & in inimicitia Dei, ministret Sacramentum, quo Dei vices gerens alios sanctificat, reddit gratos, & filios Dei. Ita Emin. Cardin. de Lugo De Sacram. in genere disp. 8. num. 149. Secunda: Quia ministrare Sacramentum est actio partim divina, partim humana, per quam Deus

U tanquam

tanquam per instrumentum ministri producit gratiam sanctificantem. Ergo peccat mortaliter qui cooperatur Deo in actione Divina existens in peccato mortali. Ita Bernal *disp. 17. sect. 6. §. 2. circa medium*. Tertia: Sacerdotes conficientes, ac ministrantes Sacramenta tenentur conformare se cum principali agente, cuius se exhibent ministros, id est, Christo. Sed Christus Sanctus est, & ut ait Apostolus *ad Hebr. 7. 26. innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus*. Ergo etiam Sacerdotes ejus ministri sancti esse debent, impolluti, & absque mortali peccato, juxta illud *Levit. 19. 2. Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum*. Et juxta illud *Eccl. 10. 2. Secundum iudicem populis sic & Ministri ejus*. Quod si tales non sint, ob gravem injuriam, quam irrogant Deo, peccant mortaliter. Ita Salmanticenses *d. tract. 1. cap. 7. num. 78*. Quarta: Maximè ostenditur Princeps, si servus, quem ipse odio habet, ut inimicum, à quo maximè fuit læsus, audeat ad intima Principis servitia se immiscere; ostendit enim magnum Principis contemptum. Vel si servus, manibus luto infectis, auderet in mensa Principis pretiosissima vina convivis fundere. Sed talis est Sacerdos existens in mortali ministrans Sacramenta; id est Deo odibilis, inimicus, & lutosus manibus habens. Ergo audendo ministrare peccat mortaliter. Ita Diana *Coordinatus d. tom. 1. tract. 1. resol. 10. §. 10. quæ in veteri est part. 6. tract. 6. resol. 53*. Quinta: Violare præcepta divina in materia gravi est peccatum mortale. Sed extat Præceptum Divinum ministrandi Sacramenta cum conscientia pura, & immuni à culpa lethali, juxta illud, quod legitur in *Psal. 100. 6. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat*. Et illud 2. *Thren. 4. Recedite polluti, abite, mundum nolite tangere*. Prout etiam reprehensio illa, quæ habetur apud *Malach. 1. 7. Offeritis super Altare meum panem pollutum*. Et nemo est, qui non sentiat remurmurantem conscientiam, quoties in peccato tentat sancta tractare, ob naturale præceptum à Deo insitum in cordibus hominum ministrandi Sacramenta sanctè, & immaculatè. Ergo Sacerdos, qui audet conficere, ac ministrare ipsamet Sacramenta, existens in mortali culpa, violat præceptum Divinum, ac naturale; & sic iterum peccat mortaliter. Ita Eminentiss. Card. de Lauræa *d. disp. 10. de Sacram. in genere num. 44. & 49. à quo in antecedenti num. 45. additur Sexta ratio his verbis: Probat' ultimo communi sensu totius Ecclesie, docentis ministrantem in mortali, mortaliter peccare; quæ sola auctoritas, etsi desset ratio, sufficeret*. Quam rationem considerant etiam Salmanticenses *d. tract. 1. cap. 7. num. 26. ubi eam procedere ajunt ex Apostolica traditione*.

Auctoritates autem prædictæ dispositionis interne, scilicet status gratiæ in Sacerdote Sacramenta ministrante necessitatem comprobantes, sunt: Prima *Levit. 22. 3. ubi Deus minatur mortem filiis Aaron, si cum immunditia accesserint ad sacra ministranda, dicens: Omnis, qui accesserit ad ea, quæ consecrata sunt, in quo est immunditia, peribit coram Domino*. Secunda legitur in *Isaia 52. 11. Mundamini, qui fertis vasa Domini*. Ex quibus ita arguit Bonacina *d. disp. 1. q. 3. punct. 2. num. 2. In administratione Sacramentorum veteris legis requirebatur sanctitas*. Ergo multo magis requiritur in administratione Sacramentorum nova legis, quæ perfectiora sunt. Tertia habetur in *cap. Omnia 1. q. 1. ex verbis S. Augustini dicentis: Omnia Sacra-*

menta cum ob sint indignè tractantibus, prosunt tamen per eos, dignè sumentibus. Quarta sumitur ex *cap. Neceffe ead. part. 1. q. 1. & colligitur ex S. Gregorio Papalib. 1. regest. Epist. 24. sic scribente: Neceffe est, ut esse munda studeat manus, quæ diluere sordes curat*. Quinta ex *cap. Quæsitum est. 10. De Cohabitat. clericor. ubi Gregorius Nonus ait, Sacerdotem quemlibet pro mortali peccato quoad seipsum esse suspensum; id est, indignum, ut conficiat, vel ministrat Sacramenta*. Sexta in *cap. ult. de Temporib. ordin. ubi idem Pontifex decernit, quod mali Sacerdotes monendi sunt, & sub interminatione divini iudicii obtestandi, ut in testimonium suæ damnationis in susceptis etiam ordinibus non ministrent*.

Ex quibus rationibus, & auctoritatibus inferunt DD. non solum peccare Sacerdotem conficientem vel ministrantem Sacramenta extra statum gratiæ, sed etiam Laicum baptizantem in casu necessitatis, si ipse sit in peccato mortali, & non præmittat actum contritionis; imo peccant etiam tam Episcopi, Parochi, & Sacerdotes facientes Sacramentalia in peccato mortali, prout est consecrare calices, benedicere campanas, aquamve lustralem, candles, & palmas; quam alii clerici exercentes actus suorum ordinum, puta Diaconi cantantes Evangelium; Subdiaconi Epistolam, & sic de aliis inferioribus ordinibus; ut mordicus sustinet ac probat Eminent. Card. de Lauræa *d. disp. 10. de Sacram. in genere art. 4. quamvis hujus Eminentissimi Auctoris opinio nimis rigida videatur comparatur opinionibus Moralistarum, qui excusant supradictos omnes à culpa mortali, etsi in mortali peccato existentes vel Sacramentalia, vel alios actus suorum ordinum exercent*. Diana *Coordinata d. tom. 1. tract. 1. resol. 11. Gobatus d. tract. 1. num. 54. & Salmanticenses d. tract. 1. cap. 7. punct. 11. à num. 100. & seqq. ubi ita DD. docentes allegantur*.

Exempla autem Episcoporum, Sacerdotum, Diaconorum, aliorumque ministrorum Ecclesiæ tam Sacramenta, quam alios actus ordinum in peccato exercentium mortè punitorum referuntur à Cornelio à Lapide *ad tit. cap. 22. Levitic. Vers. 3. à Gobato d. tract. 1. num. 56. ab Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 10. num. 49. & à Joanne Baptista Matthæolo in Sylva Histor. part. 2. lib. 8. cap. 2. tit. 29. Exempl. XI. quæ studiosum Lectorem vidisse delectabit; Parochus autem, alioque Mystas valde cautos reddent*.

Porro quæ dicta sunt de dispositione interna circa statum gratiæ, & indemnitate à culpa lethali in Sacerdote ministrante Extremam Unctionem sive alia Sacramenta, extendenda sunt etiam ad immunitatem à censuris; siquidem talis Sacerdos ministrans Sacramenta debet esse liber ab excommunicatione, à suspensione, & ab interdicto Ecclesiastico, ut bene advertunt Salmanticenses *d. tom. 1. de Sacram. in gener. tract. 7. cap. 5. num. 11. Emin. Card. Toletus lib. 1. cap. 72. Gobatus d. tract. 8. num. 924. & Mastrius in Theol. Mor. disp. 13. num. 145. & seqq. qui omnes advertunt, Sacerdotes censuris irretitos Sacramenta administrantes non solum peccare mortaliter, sed etiam incurrere irregularitatem; ut sunt textus expressi de Excommunicatione in *cap. 2. De Cleric. excom. interd. ministr. in cap. 15. qui de Sent. Excom. & in cap. Illorum. eod. tit. in 6. De Suspendo in cap. 1. d. tit. de Sent. Excom. in 6. nec non in cap. 1. De Sent. & re judic. in 6.**

in 6. Prout de Clerico interdicto personaliter ministrante actum sui ordinis, vel in loco interdicto loquuntur iidem text. in cap. 15. qui. Et in cap. 15. cui. De Sent. Excom. in 6. faciunt etiam cap. Si quis Episcopus l. 2. c. 1. q. 3. & cap. Apostolica. De Clerico Excom. ministr. & Salmanticenses in tract. de Censuris tract. 10. cap. 8. num. 67. ubi id ampliant, siue Sacerdos excommunicatus sit publice denunciatus, siue non; ajunt enim: Igitur qui majori excommunicatione est innodatus, qui suspensus, interdictus personaliter, vel in loco interdicto actum majoris ordinis exercet, seu qui ordini majori aut ex jure Divino, vel Ecclesiastico, vel consuetudine Ecclesie est annexus, sit irregularis, etiam si non sit denunciatus; quia quod toleratus sit, nihil potest quod in favorem ejus vergit; siquidem per hoc, quod ipsum toleret Ecclesia, in nullo voluit eum celebrare; ut ex Extravag. Martini V. & Concilii Constantiensis, multoties diximus. Verum & illud est attendendum, quod excommunicatus fuerit excommunicatione majori; nam si minori tantum exercens actum ordinis, & ministrans Sacramenta, etsi peccet mortaliter, non incurrit irregularitatem. Salmanticens. d. cap. 8. n. 66. Et notant mea Erotemata Edit. 2. cap. 131. num. 13. & ibi tex in cap. Si celebrat. De cleric. excom. interd. ministr. Concludendo itaque hanc internam necessariam dispositionem Sacerdotis ministrantis Extremam Unctionem, debet ipse esse liber à censuris, & immunis à mortali peccato, quo (quod Deus avertat) si se pollutum agnoscat, oportet, ut vel Confessione Sacramentali (si potest) se purificet, vel actu perfectæ contritionis, ne ministrando Sacramentum novo peccato se coinquinat. Gobat. d. tract. 1. num. 55. Pasquez. disp. 136. cap. 1. Eminent. Card. de Lugo de Sacram. in genere disp. 8. num. 145. Salmanticenses eod. cursu de Sacram. in gener. tract. 1. cap. 7. n. 94. & 95. advertentes in supposito casu maculat conscientiam, sufficere contritionem, quia de actuali Confessione Sacramentali præmittenda, si præmitti possit, non extat præceptum, nisi ubi agitur de suscipiendo Sacramento Eucharistiae ex Concilio Trid. sess. 13. De Vener. Euchar. Sacram. Can. 11. Hæc de prima circumstantia.

Quod ad secundam. Dispositio externa requisita in Sacerdote Extremam Unctionem daturò triplex est, Una antequam incipiat Sacramentum ministrare, alia dum ministrat; tertia cum compleverit ministrare. Antequam Sacerdos ministrare incipiat hoc Sacramentum, debet induere superpelliceum & Stola; prout præcipit Rituale Romanum in Rubrica de Ordine Ministran. Sacram. Extr. Unction. Quid sit Stola? quid significet? in quibus ministeriis Sacris sit adhibenda? & à quibus personis? necesse non est hic explicare, cum de his omnibus abundè dixerim in meis Decisionibus de Venerabili Eucharistiae Sacramento Decis. 30. num. 12. & seqq. ubi studiosus recurrat; At de superpelliceo, siue Cotta quatuor sunt scienda, Etymologiam nominis, & Materiam, Formam, & Antiquitatem. Superpellicium, seu Cotta, quam induunt Sacerdotes in Sacramentis ministrandis, & alii clerici in psallendis divinis horis, & in Ecclesiasticis functionibus peragendis, ideò vocatur Superpellicium, quia, ut ait Durandus lib. 3. cap. 1. antiquitus Deo mancipati portabant vestes pelliceas, de pellibus animalium confectas, vulgò camozze, ut etiam nunc induunt plures Regulares subtus tunicam, ad repræsentandum, quod Adam post peccatum vestibus pelliceis indutus fuit, & quia de-

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

super easdem vestes pelliceas Ecclesiastici perve-

tusti induebant Cottam, assumpsit ipsa hoc nomen & etymologiam superpellicei. Magrius in Hierolexic. Verb. Superpellicium. Ubi addit, vocari etiam Cotta ex Græco vocabulo *κίττα*, tunicam significante: vel ex Arabico *Kittan*, quod denotat linum, ex quo superpellicium conficitur. Materia igitur, ex qua conficiuntur Cottæ, seu superpelliceæ, est linum mundum, & candidum, ad denotandū ait Magrius ubi supra, candidum Angelorum indu-

mentum, quorum munditiam clerici imitari debent; quippe qui non habent, ut reliqui Religiosi, habitum Sacrum, præter hoc superpellicium. Et hæc est causa, ob quam Monachi, & alii Regulares intrant chorum ad recitandas Divinas horas absque Cotta, illam autem induunt Canonici, & alii Clerici Sæculares choro additi, dum ipsum ingrediuntur, quia scilicet habitus Regularium continet in se benedictionem, ac spiritualitatem: Vestes autem clericorum sæcularium non benedicuntur. Non est autem ignorandum quod scribit Honorius in opere inscripto Gemma lib. 1. cap. 232. videlicet quod in aliquibus Ecclesiis, juxta antiquissimam earum consuetudinem diebus Quadragesimæ, & juniorum clerici utuntur Cottis Laneis, quia ministri Ecclesiæ Regi Christo in humilitate præcipiuntur deservire. Et subdit Magrius eodem Verb. Superpellicium, quod etiam Papa in Quadragesima, & quando jejunatur fert vestem candidam de lana, prout in aliis Pœnitentiæ functionibus, ut in Processionibus Jubilæi, & dum visitat septem Ecclesias, vel quatuor Patriarchales in anno Sancto.

Forma verò Cottæ consistit in latitudine, & in longitudine. Latitudo ejus est amplissima, quia, ut considerat Gemma de Antiquis Ritib. Missæ d. lib. 1. cap. 232. Hæc Vestis laxa est, nam clericalis vita debet esse in elemosinis, & bonis operibus larga. Et ne interrumpatur ejus latitudo fertur absque manicis juxta antiquissimum usum Ecclesiæ, de quo testatur Magrius ubi proximè dicens: In aliquibus Ecclesiis adhuc primæva superpellicei forma retinetur, nempe cum rotunditate antiquæ Planete sine manicis, sub qua ex lateribus brachia extolluntur. Regulares tamen omnes huiusce temporibus adhibent Cottas cum manicis, ac etiam plures Capellani Praetorum, & Cardinalium; forsitan ut sint expeditiores in inserviando ipsis, dum celebrant; sed talis forma manicata non est juxta usum primævam, quem absque manicis fuisse testatur etiam Illustrissimus, ac Reverendissimus Episcopus Sarnellius in ejus eruditissimis Epistolis Ecclesiasticis rom. 2. Epist. 28. sub num. 3. ubi allegat nostrum Ferrarium de Re Vestiaria, & commendat usum Cleri Sæcularis Patavini, Veneti, ac Neapolitani, utentis Cotta absque manicis, & ad habenda brachia expedita in functionibus Sacris, laterales extremitates ejus super humeros eleganter alligatas, & elevatas imponunt. Longitudo Cottæ antiquis temporibus descendebat usque ad talos, ideò vocabatur talaris, ut notat Emin. Cardin. Bona Rer. Liturgicar. lib. 1. cap. 24. in fin. ubi refert testimonium Stephani Tornacensis, qui vivebat anno Christi 1180. & in Epist. 123. quam scribit ad Albinum Cardinalem ait, ei mittere Superpellicium novum, candidum, & talare. Successu verò temporis eadem superpellicea cœperunt decurtari, ut demonstrat Concilium Basileense celebratum anno 1431. in cujus sessione 21. decernitur, quomodo Divinum officium in Ecclesia sit celebrandū, & præcipitur Clericis

U 2

habe-

habere tunicas mundas, & superpellicea ultra medias tibias longa. Nunc vero adeo detruncata sunt, ut vix ad genua pertingant, ut testis est experientia, & addit idem Emin. Card. Bonas, quamvis talaris longitudo esset cum mysterio, ad denotandam perseverantiam in Sanctis operibus usque in finem, ut ait Gemma d. lib. 1. cap. 232.

- De antiquitate verò Cottæ, seu superpellicei Ec-
 17 clesiastici si querimus, ea adeo vetusta est, ut non desint Auctores affirmantes, ejus usum ab Apostolis esse introductum. Audiamus Emin. Cardin. Bona in cit. lib. 1. cap. 24. num. 20. sic scribentem: Qui à temporibus Apostolorum usum superpellicei derivant, vetusta ei vocabula tribuunt; nam quidam esse Ephod contendunt, alii phelonium Græcorum, alii lacernum birrum, de quo in actis Cyprianis alii amphibalum, de quo Remigius in testamento ait: futuro Episcopo Successori meo Amphibalum album paschalem relinquo. Illud sanè certum est, tempore S. Hieronymi, ut ipse testatur lib. 1. adversus Pelagianos, omnem Clerum in Sacrificii consummatione candidis vestibus ministrasse. Porro Cottas, seu superpellicea ex lino albo fuisse in usu etiam apud Hebræorum Levitas, dum in Sacris functionibus occupabantur, deprehenditur ex lib. 2. Reg. cap. 6. Vers. 14. nec non ex lib. 1. Paralipom. cap. 15. Vers. 27. ubi dicitur, quòd Rex David in solemnitate translatione Arcæ Domini in Sion, depositis regiis vestibus, incedebat inter Levitas, accinctus Ephod lineo; quod quidem Ephod erat in duplici differentia: Unum erat polymitum, quod vestiebatur à solo Pontifice, ut habetur Exod. 28. 30. aliud erat byssinum, idest factum ex candidissimo lino, ad instar nostrorum superpelliceorum, seu Cottarum, & isto superinduebantur omnes Levitæ, & vocabantur etiam Stola byssina, prout in d. lib. 1. Paralipom. cap. 15. Vers. 27. ibi: Porro David erat indutus stola byssina, & universi Levitæ, qui portabant Arcam: si quidem non erat illicitum etiam Laicis induere Ephod lineum, quò se supervestiebant ipsi Levitæ; prout nostris temporibus Laici cantores induunt se superpelliceis, seu Cottis dum cantant simul cum
 18 clericis Missas, aut Vesperas solemnes, quod videmus observari hic Patavii in Basilica Divi Antonii, & Venetiis in Basilica Ducali Sancti Marci. De prædictis testatur Saliarius ad Annum Mundi 2990. n. 26 & ante Christum An. 1063 ita scribens: Cum Levitis nulla propria vestes divinitus assignatæ fuerint sicut Sacerdotibus, potuerunt laici, modo ne in contemptum Levitici status, iisdem cum illis uti vestibus, utpote non Sacris, quales erant stola byssina, quibus inter ministrandum, & cantandum utebantur; qualia sunt SUPERPEL-
 LICEA, quibus nunc alii præter clericos uti solent, & quidem sine culpa, aut reprehensione cuiusquam, præsertim in supplicationibus, & pompa solemniori, qualem vidimus Parisiis non semel cum Sancta Virginis Genovesæ ipsa à Laicis in stola byssina multo cum apparatu deferrentur. Duo ex his omnibus veniunt colligenda: Unum eruditionis, quòd usus Cottarum, seu superpelliceorum excedit annos duos mille, & septingentos, quales decursi sunt à tempore Regis Davidis: Alterum instructionis, quòd non licet Sacerdoti ministrare Sacramentum Extreme
 19 Unctionis absque Cotta, seu superpelliceo, ac Stola, sub pœna peccati mortalis, ut ex Suarezio, & Naldo firmat Bonacina de Extrema Unctione disp. 7. punct. 6. n. 9. Thomas Tamburin. de eod. Sacram. lib. 6. c. 1. §. 4. n. 1. & Gobatus d. tract. 8. n. 927. & 928. qui prudenter subdit: Ego quidem non excusarem

à mortali, qui id faceret sine necessitate; non tamen dubito, quin, si nequeant haberi vestes, sit satius ire ministratum, ministrareque sine superpelliceo, & stola, saltem in casu, quo ager non suscepisset aliquod Sacramentum, nec posset absolvi Sacramentaliter, eò quòd non sciatur dedisse signa contritionis. Idem docet Quintanadvenas de Extrem. Unct. singular. §. num. 4. cui consentit P. Tamburin. ubi proximè, reddens hanc rationem: Quia in hoc Sacramento levis judicandus est defectus vestium, quare ille cedere debent solida decumbentis utilitate. Igitur in casu necessitatis, si infirmus esset jam jam animam expiraturus, adesset Sacerdos cum Oleo Sancto, sed non haberet secum Cottam, nec Stolam, posset sine illis inungere infirmum.

Alia externa dispositio necessaria in Sacerdote cum incipit ministrare infirmo Extremam Unctionem est, ut recitet primitus Orationes positas in Rituali Romano; addit idoneus minister, qui ei respondeat, & habeat cereum accensum. Quo ad Orationes, vel intelligimus de integris Psalmis Pœnitentialibus: Et horum recitatio non est de præcepto ante Unctionem Sacramentalem, sed ex consilio, si tempus, & qualitas infirmi permittat; puta si agatur de Religioso, aut de Moniali, nam adstantibus fratribus, vel fororibus prudens Confessarius potest eos invitare ad eorundem Psalmorum recitationem, & Litaniarum, quibus completis furret ad inungendum infirmum, seu infirmam, & ita observari in Societate Jesu à suis Religiosis testatur Gobatus d. tract. 8. num. 924. & P. Thom. Tamburin. d. lib. 6. de Extrem. Unct. cap. 1. §. 4. num. 1. at apud seculare talis recitatio raro fieri contingit. Si verò loquamur de aliis antecedentibus orationibus, quas ponit Rituale Romanum, nempe Adjutorium nostrum &c. Introeat Domine Jesu Christe &c. Confiteor, &c. Misereatur &c. cum aliis sequentibus usque ad primam unctionem oculorum, concors est DD. opinio, quòd hæc prætermitti non possunt absque culpa mortali à Sacerdote hoc Sacramentum ministrante; nisi infirmi vita evidenter deficeret per momenta, & tempus non sufficeret ad illas recitandas; tunc enim eis ommissis licitum foret incipere ab unctione oculorum, proseguendo velociter per alios sensus. Ita Gobatus ubi supra num. 925. Tamburin. d. §. 4. num. 1. & ibi Quintanadvenas de Extrem. Unct. singular. §. num. 4. Quo ad ministrum, seu adjutorem, is debet esse Clericus, vel etiam pius Laicus, nunquam tamen scemina, neque Sanctimonialis: absolute enim ex dispositione Sacrorum Canonum scemina arcentur à functionibus sacris; & præcipue ab inserviando in Sacrificio Missæ, & in ministerio Sacramentorum, ut advertunt Quintanadven. ubi supra singular. 6. Tamburin. d. lib. 6. cap. 3. §. 4. & post Suarez & Layman. Gobatus d. tract. 8. num. 926. & à me probatum fuit De Sacram. Pœnitentie Decif. 27. num. 15. Ideo deficientibus Clericis, laicisve scientibus respondere orationibus Ritualis, ipse Sacerdos respondebit sibi. Excipe recitationem Confiteor &c. quam non extantibus viris, etiam scemina recitare poterunt, potissimum si infirma sit Sanctimonialis; tunc enim Abbatis illam recitabit, prout servatur in Praxi, quando defertur Sacrosancta Eucharistia Monialibus infirmis.

Quo ad cereum accensum, iste quoque est adhibendus à Sacerdote in ministrando hoc Sacramento Unctionis Extreme; præcipit enim Rituale Romanum, quòd Sacerdos parari curet apud infirmum
 (præter

(præter alia) ceream item candelam, quæ deinde accensa ipsi ungenti lumen præbeat. Quapropter errat Tamburinus d. lib. 6. cap. 1. §. 4. num. 2. scribens: Hoc Sacramentum ministrare sine lumine non esse peccatum, ut notat Quintanadvenas de Extr. Unct. singul. 5. siquidem Quintanadvenas ibid. num. 1. ait: Nefas erit illud sine lumine deferre, & ministrare; subdit tamen, quod culpa erit tantum venialis; idemque asserit Possévin. de offic. Curati cap. 9. num. 12. Barbosa de Parocho cap. 22. num. 44. & Gobatus d. tract. 8. num. 927. excepto semper casu necessitatis, & deficientis cerei, ut dictum est de superpelliceo. Porro antiquitus Oleum Sanctum deferrebat de Ecclesia ad domum infirmi cum lumine, ut legitur in Conciliis Synodalibus relatis per Quintanadvenam, & Gobatum ubi supra; sed inter nos hodie id non est in usu.

Ultima externa dispositio in Sacerdote ministrante hoc Sacramentum concernit ea, quæ facere debet, cum compleverit ejus administrationem. Hæc autem innuitur ab eodem Rituali Romano post ultimas preces Extremæ Unctionis his verbis: Admoneat domesticos, & ministros infirmi, ut si morbus ingravescat, vel infirmus incipiat agonizare, statim ipsum Parochum accerant, ut morientem adjuvet. Ex his resultat dispositio, & promptitudo, quam debet habere Parochus, post ministratam Unctionem Extremam, dum infirmus incipit agonizare, eidem assistendi, & illum adjuvandi ad bene moriendum. Quor & quibus rationibus debeat Parochus personaliter assistere agonizantibus, & moribundis suæ Parochiæ, dictum fuit Anno 1684. in casu Prudentiali mensis Septembris; ad quem locum, & ad ea, quæ ibi scripsi, utile erit recurrere. Cæterum circa hanc dispositionem, & necessitatem iterum dico: Parochum, seu Sacerdotem, à quo Extrema Unctio ministrata fuit infirmo, debere ei assistere, dum in agonia est; Primo, quia excessivum est diaboli odium, & ingens ejus conatus in puncto mortis, ut rapiat animam morientis, & ideo de ea ait Apostolorum Princeps 1. Petr. 5. 8. Adversarius vester diabolus, tanquam leo rugiens circum, querens quem devoret. Et S. Joannes in Apocal. 12. 12. Descendit ad vos diabolus habens iram magnam. Refert Illustrissimus, ac Reverendissimus Episcopus Sperellus in lib. de Protect. Deiparae serm. 2. num. 19. quod iter agente Sancto Antistite Anselmo cucurrit lepus ad ipsum, à canibus infectus, quem ad se recepit, & ait: sicut canes anhelant hunc leporem discerpere, sic diaboli animas morientium arripere insulant. Secundo, quia licet dispuent Theologi, an omnibus morientibus visibilis diabolus appareat, ut disquirat Bartholom. Sybilla in Speculo peregr. quest. Decad. 3. quest. 6. cap. 10. probabilior est opinio affirmativa; ut legitur de S. Martino, qui in agonia videns diabolum ad se accedentem dixit: Quid adstas cruenta bestia? nihil in me funeste reperies. Idem de S. Odilone Abbate scribit Eminen. Card. Baronius Anno 1048. num. 3. nec non de Summo Pontifice Stephano X. Anno 1058. num. 6. ac etiam de S. Eleazaro Comite Anno 1223. n. 69. Quapropter valde proficua ipsi agonizanti erit præsentia Sacerdotis, seu Parochi ad terrendum, & fugandum diabolum, ut ego testare possum de me ipso, qui assistens adolescentulæ Sanctimoniali Capuccinæ agonizanti Anno 1679. vix egressus de cella, clamore magno ab ipsa revocatus fui, dicente ab Pater? ab Pater? horrendum dæmonem

video ad me accedentem. Ego autem in illico reversus aqua benedicta eam aspersi, & confortatus fuit; cadebant enim sudores magni ex ejus fronte, & tota tremebat subdens, Vestra reverentia ingrediente diabolus ausugit. Steti apud illam orans, & non multo post suaviter expiravit in Domino. Tertiò, quia etiam non omnibus agonizantibus reddat se diabolus visibilem, satagit tamen omnes tentare, vel de desperatione eos, qui male vixerunt, vel de vanagloria illos, qui bonam vitam fecerunt, ut aliquando ipsum diabolum dixisse refert P. Paulus Segnerius in Christiano Instruendo part. 3. serm. 23. num. 15. Quarto, quia oportet in extremo vitæ suggerere moribundis, ut saltem in corde eliciant actus Fidei, Spei, Charitatis, Humilitatis, ac conformitatis Voluntati Divinæ, ut advertit idem P. Segnerius in Parocho Instruendo c. 24. & in his actibus promovendis præsentia Parochi, ejusque pietas, ac virtus non solum utilis, sed necessaria existimatur; Laici enim parum callent horum virtutum vim, atque methodum. Quintò, quia Parochus, seu Sacerdos, qui infirmo Oleum Sanctum præbuit, ut plurimum ejus audivit confessionem, & latebras conscientie penetravit, unde aptior est ad eum defendendum à diabolicis suggestionibus vel odii, vel avaritiæ, vel impuditiæ, vel alterius iniquitatis, ad quam infirmus ipse fuit propensus; siquidem ut ex Alcuino notat P. Cornelius à Lapide in Genes. cap. 3. Vers. 15. super illud, & tu insidiaberis calcaneo ejus, certinos omnes esse debemus, quod Diabolus insidiatur calcaneo nostro, quia extremum vitæ nostræ acriter oppugnat. Tandem Sexto, quia diabolus pertinet ipsasmet vestes Sacerdotales, & aspectus superpellicei, ac stola, quæ adstat indutus Parochus, seu Confessarius eidem agonizanti, fugat dæmones. Sic eleganter probat Episcopus Arelus in tract. de Tribulatione lect. 16. num. 36. referens fugam Angeli exterminatoris, scilicet diaboli, qui in deserto occiderat supra quatuordecim millia Hebræorum murmurantium adversus Moysen, & Aaron; fugit enim statim ac Aaron vestitus Pontificalibus indumentis inter morientes ingressus fuit; de his enim loquens Spiritus Sanctus in lib. Sapient. cap. 18. Vers. 24. ait: His autem cessit, qui exterminabat, & hæc extimuit; nempe vestibus Sacerdotalibus, ut declarat ibi Glossa ordinaria inquires: Vera indumenta veri Sacerdotis intellexit, & his cessit.

Quò ad tertiam circumstantiam principalem, observandam in Extremæ Unctionis Sacramento administrando, hæc respicit munditiam loci, in quo administratur. Idcirco non est ignorandum, quòd apud Græcos infirmi inunguntur in Templo, ad quod se deferri currant ut plurimum, ut testatur Ivenim in Comment. Historie Dogmat. de Extrema Unct. q. 11. quest. 1. allegans Goarium in Notis ad Sancti Olei offic. ita dicentem: Imò & agroti plerique è plebe, aliorum manibus, & ope ad Ecclesiam se deferri student, scilicet ut Extrema Unctionis ibi Sacramentum recipiant. At etiam apud Latinos antiquitus erat in usu, præcipue inter pios, ac Religiosos viros, infirmis ad Ecclesiam delatis in ea Oleum Sanctum ministrare; pro majori erga hoc Sacramentum reverentia. Hoc servatum esse à S. Malachia scribit S. Bernardus in ejus vita cap. 31. his verbis: Interea jubet se (S. Malachias) Sacro Oleo ungi, exeunte conventu Fratrum, ut solemniter fieret, non sustinuit ut ad se ascenderent (è Templo in cubiculum) sed ipse descendit ad

dit ad eos. Abbatem Monasterii B. Mariae Virginis de Trappa in Gallia, hac nostra aetate, Monachis suis in Templo Extremam Unctionem ministrare subdit Ivenim ubi supra, addens, quod & ibi, prout & apud nos his temporibus, privatis in domibus administratur infirmis, & quidem in lectulo decumbentibus, si prae morbi iniquitate alio decentiore in loco inungi non possint.

Igitur circa locum administrationis procuranda sunt à Sacerdote ea omnia, quae praecipit Rituale Romanum in d. Rubr. de Extr. Unct. in princ. his 28 verbis: *Sacerdos hoc Sacramentum ministraturus, quatenus fieri poterit, parari curet apud infirmum Mensam mappa candida coopertam; itemque Vas, in quo sit bombacium, seu quid simile (puta stuppam) in septem globulos distinctum, ad abstergendas partes inunctas: medullam panis ad detergendos digitos, & aquam ad abluendas Sacerdotis manus: ceream item candelam, quae deinde accensa ipsi ungenti lumen praebat. Denique operam dabit, ut quanta poterit munditia, ac nitore hoc Sacramentum ministretur.* Quapropter quinque debent esse in loco praeparata. 1. Mensa cooperta mappa munda. 2. Vas, seu lebes cum septem globulis bombacii, seu stuppae, deferendis postea per Sacerdotem ad Ecclesiam, & comburendis in Sacrario. 3. Medulla panis, & aqua ad abstergendos digitos Sacerdotis, ac manus lavandas. 4. Candelam ceream accendendam. 5. His addenda aqua benedicta cum aspersorio ad benedicendum cubiculum, & infirmum, ut mox subdit Rituale eod. loco. Crucem quoque, seu imaginem Crucifixi ab aegroto deosculandam.

Hac fere omnia licet conspiciere in miraculosa 29 Extrema Unctione per ipsum Salvatorem nostrum CHRISTUM JESUM exhibitam Beatae Liduvinae Virgini, quam ex Surio, & ex Ribadeneira die 14. Aprilis describit Bagatta in admirand. tom. 2. lib. 3. cap. 5. num. 2. his verbis: *Moritura Beata Liduvina vidit ad se venientem Dominum IESUM cum Sanctissima Matre sua, & duodecim Apostolis, multisque & Sanctis, & Angelis. Sedit autem Christus ad lectuli ejus dexteram, Beatissima Maria ad sinistram, alii in orbem honestissime eam cingentibus. Vidit etiam mensulam ornata, & in ea Sacri Olei Vasculum elegantissimum, crucem quoque pulcherrimam, & cereum valde luculentum. Erat tum corpus Virginis innumeris angoribus à vertice usque ad pedes oppressum, & afflictum. Et ecce sentit ab ipso Salvatore Sacerdotalibus induto vestibus, loca corporis sui omnia perungi, quae in morituris Sacro Oleo ungi solent; sed nulla audit Salvatorem verba proferentem. Inde CHRISTUS ponit in manu ejus cereum, eumque tenet cum Matre sua, Cruce illic invisibiliter permanente, donec exhalaret spiritum. Hac ille. Mors utique felicissima; & notet Lector, in praedicta miraculosa Unctione, B. Liduvinam non audisse Salvatorem verba proferentem: quia verba formae hujus Sacramenti sunt deprecatoria ad Deum pro remissione peccatorum; ipse autem Salvator est qui peccata remittit, & ut ait Apostolus Joannes Epist. 1. cap. 2. Vers. 2. ipse est propitiatio pro peccatis nostris.*

Quod ad Quartam, & Ultimam circumstantiam attendendam à Parochis, seu aliis Sacerdotibus in ministranda Unctione Extrema, hac versatur circa tempus infirmitatis in quo ipse infirmus est inungendus. Debet igitur Minister hujus Sacramenti cavere à duobus extremis, videlicet ne sit

nimis properus, & ne sit nimis tardus in dando Oleo 30 Sancto. Non debet esse nimis properus, prout faciebat Parochus quidam, de quo Quintanadven, tract. 5. singul. 7. refert, quod in initio cujuscumque morbi ungebat infirmum, ut se ab hac cura expediret. Ex hac acceleratione dandi Oleum Sanctum in principio infirmitatis etiam levis, duo oriuntur inconvenientia: Unum est, quod ipse Parochus Peccat mortaliter, siquidem transgreditur praeceptum Concilii Tridentini, ac Florentini, à quibus statuitur, ut hoc Sacramentum detur infirmis in periculo mortis existentibus; & offendit rationem ipsius Sacramenti, quod institutum est tanquam extremum remedium hominum infirmorum, & morientium, quo in gravissimo mortis periculo juventur, & ad gloriae introitum, quoad fieri potest, disponantur; & ideo sic propere inungens lethaliter peccare advertunt Suarez, in 3. part. D. Thom. tom. 4. disp. 42. Sect. 2. num. 4. Sotus in 4. dist. 23. art. 2. Miranda tom. 1. quaest. 49. art. 2. Quintanadven, d. tract. 5. singul. 7. & Gobatus tract. 8. num. 874. Imò talis Parochus, aut Sacerdos, qui crederet, licitum esse inungere infirmos levi morbo laborantes Oleo Sancto, incideret in haeresim Calvinii, 31 asserentis lib. 4. Institut. cap. 19. de Ult. Unct. num. 25. S. Jacobum voluisse, omnes infirmos inungi, prout refert Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 37. quae in veteri habetur part. 5. tract. 3. resol. 95.

Alterum inconveniens ex nimia hac acceleratione est; quod Sacramentum Extremae Unctionis remanet invalidum, ut ex Suarezio, Himbertio, Granado, Palao, & aliis probat idem Diana in cit. tom. 2. Coordinato tract. 4. resol. 38. desumpta ex antiquo part. 9. tract. 6. resol. 44. in qua plura argumenta facit pro dicta nullitate; & praecipue, quia Extrema Unctio est Sacramentum exeuntium, & ut loquitur Concilium Tridentinum Sess. 14. in proximo de Extr. Unct. institutum est à Christo Domino, ut finem nostrae vitae tanquam firmissimo quodam presidio muniret adversus diaboli insidias. Ergo supponit, non esse ministrandum aliis, quam iis, qui in fine vitae esse creduntur. Ex quibus inferit Diana de resol. 38. in fin. cum Quintanadven, & Amico, quod si data fuisset Extrema Unctio in 31 principio levis infirmitatis, quae postea transiret in periculosam, ac mortalem, deberet aegrotus nectum Oleo Sancto inungi, ex praesupposita nullitate primae Unctionis.

Porro ex nimia tarditate Parochi in dando Oleo Sancto, sequuntur duo alia inconvenientia, quando scilicet adeo tardat, ut aegrotus sit privus, ac destitutus sensibus, rationisve usu, dum inungitur. Primum inconveniens est, quod ipse 34 Parochus sit reus peccati mortalis ob hanc suam negligentiam, & tarditatem. Ita Catechismus Romanus, jussu B. Pii V. Papae editus de Sacram. Extr. Unct. cap. 9. ibi: *In quo tamen gravissimè peccant, qui illud tempus aegroti ungenti observare solent cum jam omnis salutis spe amissa, vita, & sensibus carere incipiat.* Ita quoque mortalis culpa reum faciunt Parochum, ut supra tardantem Naldus Verb. Extrema Unctio num. 1. Quintanadven, d. tract. 5. singular. 8. num. 3. Gobatus d. tract. 8. num. 874. in fin. & Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 36. & 37. in quarum prima prudenter notat, (quod experientia

rientia nos docet) parentes, ut plurimum, amare magis corpora, quam animas infirmorum; & ideo, quando agitur de Extrema Unctione illis ministranda, clamant, & usque ad ultimum differre volunt. Quapropter Parochus non acquiescat negativæ parentum infirmi inungendi, cum videt eum in periculo mortis constitutum, nec flectatur eorum contradictionibus, sed consulat suæ conscientiæ, & animæ ægroti, ipsumque hoc Sacramento muniat; obijciatque illis quatenus opus sit, exemplum S. Malachia descriptum à S. Bernardo Abbate, & relatum à Surio in vita ejusdem Sancti Malachia tom. 6. die 5. Novembr. pag. 34. tum à Gobato d. 35. tract. 8. num. 934. his verbis: *Habitabat Vir nobilis in vicinia Benchoensis Monasterii, cujus uxor cum ægrotaret ad mortem, rogatus Malachias ut descenderet, priusquam moreretur, infirmam uncturus Oleo; descendit, & intravit ad eam; & cum pararet ungere illum, visum est omnibus differendum usque mane, erat enim Vespera. Acquivit Malachias, & data benedictione super agram exivit cum his, qui secum erant. At verò post modicum subito clamor factus est, & strepitus multus per totam domum; siquidem insomniavit, quod mortuus esset. Accurrit Malachias tumultu audit, & secuti sunt eum discipuli ejus, & accedit ad lectum; ut verò expirasse comperit, consternatus est animo, sibi imputans (notent Parochi) quod fraudat gratia Sacramenti obierit, & elevatis manibus: Obsecro Domine, inquit, inspicienter egi. Ego, ego peccavi, non ista, qua noluit. Hac dicens contestatus est in audientia omnium, nullam se recepturum consolationem, nullam requiem daturum spiritui suo, nisi quam tulerat, liceret gratiam restituere. Prosequitur Auctor narrare, quod S. Malachias totam noctem consumpsit in lacrymis, & oratione; & mane facto, quæ fuerat mortua, aperuit oculos, ac revixit; Sacramentum Extremæ Unctionis recepit, cujus virtute etiam corporis sanitatem obtinuit. Oh quanti moriuntur, prout hæc mulier ob tarditatem Curatorum sine Extrema Unctione, qui non refurgunt ad illam recipiendam!*

Inconveniens secundum ex eadem tarditate est, quod quamvis ægroti non moriantur sine hoc Sacramento, illud tamen obtinent cum minori fructu, dum inunguntur, quando rationis usum amiserunt, & sensibus sunt destituti. Plures sunt rationes hujus inconvenientis demonstrativæ. *Prima*, quia detrahitur reverentiæ hujus Sacramenti, cum nullam erga illud possit exercere agonizans, nesciens quid agatur. *Secunda*, quia privatur robore, & auxilio ad resistendum tentationibus diaboli. *Tertia*, quia defraudatur spe salutis corporalis; quamvis enim hoc Sacramentum supernaturaliter juret ad recuperandam sanitatem, non tamen est contentaneum expectare tempus, in quo necessarium sit miraculum ad sanitatem obtinendam; nam hoc est quodammodo tentare Deum, & virtutem Sacramenti velle experiri. Ita Pitigianus apud Dianam Coordinatum d. tom. 2. tract. 4. resol. 36. ubi etiam Sorus in 4. Sent. dist. 23. q. 2. art. 2. & Joannes de la Cruz, in direct. Conscien. part. 2. dub. 3. concl. 3. Quibus adhærent Quintanadvenas d. tract. 5. de Extrem. Unct. singular. 8. Gobatus eod. tract. 8. n. 876. & 936. ac Bonacina disp. 7. quest. Unica punct. 5. num. 7. ubi plurimos hoc idem docentes cumulat.

Postremò corollarii gratia, circa hanc circumstantiam temporis duo scitu digna sunt obiter notanda, *Unum*, quod in Hispania ex Concilio To-

letano XIII. Oleum Sanctum dari debebat infirmis illud postulantibus, & dum essent mentis compotes, quia si supervivebant, ac sani fierent, remanebant, perpetuo Dei obsequio dedicati. Ita Magrius in Hierolexic. Verb. Oleum Sanctum col. 2. Alterum, quod tempore generalis, localisque Interdicti prohibita est Extrema Unctio per tex. in cap. Quod in te. De Pœnit. & Remissi. nisi infirmi sint Privilegiati, quales sunt Religiosi, & nisi non potuissent recipere Sacramentum Pœnitentiæ; in hoc enim casu, cum Extrema Unctio per solam attritionem infirmi apta sit deletere peccata etiam mortalia, consentiunt omnes Doctores, quod possit etiam hoc tempore iisdem infirmis ministrari. Suarez de Extrem. Unct. disp. 41. sect. 1. num. 19. Tamburin. eod. tract. lib. 6. cap. 4. Diana part. 3. tract. 4. resol. 170. nec non part. 5. tract. 10. resol. 78. repositus in Coordinato tom. 2. tract. 4. resol. 32. & 33. ubi alios DD. allegat,

DECISIO LXXV.

ARGUMENTUM.

Utrum Parochus moribundus, deficiente quocunque alio Presbytero, possit sibi ipsi ministrare Sacramento Extremæ Unctionis? disputatur in hac Decisione. Tres rationes Dianæ pro negativa opinione. At pro Affirmativa, quæ amplectitur, rationes decem ex Theologia, Jure Canonico, Scriptura Sacra, ac Medicina desumptæ.

SUMMARIUM.

- 1 Parochus moribundus, absente omni alio Sacerdote, an sibi possit ministrare Oleum Sanctum?
- 2 Rationes pro negativa opinione. Et num. 4. pro affirmativa.
- 3 Baptizare seipsum nemo potest. Et num. 28.
- 5 Sacramentum ibi fit, ubi est debita Materia, Forma, & Minister.
- 6 Plus cui licet, non est prohibitum minus.
- 7 Eucharistiæ extra Missam de per se Sacerdos sumere potest.
- 8 Medicus ægrotans an sibi ipsi possit mederi?
- 9 Asclepiadis Medici cura, & mors.
- 10 Medicina spiritalis est Extrema Unctio.
- 11 Esse primum habens debet habere primum frui.
- 12 Executor testamentarius quando possit retinere sibi eleemosynam relictam pro pauperibus?
- 13 Sacramenta sunt capitale pretiosissimum comparatum meritis Christi.
- 14 Sacerdotes sunt tanquam Executores testamentarii Christi.
- 15 Causa, quæ possent impedire, ne Sacerdos sibi det Extremam Unctionem.
- 16 Sacerdotis officium est petere à Deo veniam de peccatis.
- 17 Papa potest sumere pro seipso Indulgentiam aliis concessam.
- 18 Presbyteri sunt ministri Extremæ Unctionis.
- 19 Ministri in Sacramento Matrimonii sunt ipsi sponsi. Et num. 32.
- 20 & duo ab Eliseo ditate Oleo Mystico significatio.

- 21 Humanior sententia amplectenda, ubi jus non contradicit.
- 22 Dubia in benigniorem partem resolvenda.
- 23 Interpretatio plenissima facienda est in beneficiis.
- 24 Pluralis numerus significat etiam singularem.
- 25 Latrones, id est unus ex latronibus blasphemabat Christum.
- 26 Persona una, & eadem potest gerere vicem duarum.
- 27 Extrema Unctio datur per verba deprecatoria ad Deum.
- 28 Baptizare seipsum cur nemo possit? redditur ratio.
- 29 Absolvere sacramentaliter seipsum nullus valet. Et cur?
- 30 Sacramenta consentientia in usu quando requirant ministrum alium à suscipiente?
- 31 Confirmare, nec ordinare seipsum nullus potest.
- 32 Opinio damnata, de relinquenda tutiori circa Sacramenta.
- 33 Opinio tutior, & probabilior quænam sit?
- 34 Opinio minus probabilis in Extrema necessitate eligi potest.
- 35 Medicina dubia adhiberi potest agro periclitante.

Sed antequam à causa efficiente ad suscipientem transeamus, videlicet à Ministro hujus Sacramenti ad subjectum, seu pers. nam, cui est conferendum, resolvenda est satis curiosa quæstio attingens eundem Ministrum, quæ est hujusmodi. Parochus in montanis curam, & residentiam habens distat ab aliis Ecclesiis, per quatuor milliaria, & ultra. Nullum habet Sacerdotem, à quo tempore suæ infirmitatis Sacramenta recipiat, nisi aliquem ex comparochis distantibus sibi asciscat. Hunc Parochum ex abrupto aggreditur mortalis morbus angina, seu inflammatio maxima faucium, & laryngis; adeo ut paucas post horas moribundus efficiatur, cum totali respirationis, & deglutionis impedimento. Sentiens se penitus suffocari, nec habere tempus expectandi alium Sacerdotem, animam suam Deo, omni meliori modo, quo potest, commendat; & habens in cubiculo Oleum Sanctum, sibi ipsi cum illo dat Extremam Unctionem, solitos sensus inungens proferendo formam consuetam, *Indulgeat mihi Dominus*, & dicendo *quidquid per visum*, (absque sensu respectivè, dum illos inungit) deliqui. Quæritur, an validè, & licitè prædictus Parochus Sacramentum Extremæ Unctionis impertiat sibi? Ad hunc casum, quem solum Dianam, & Mercerus ab eo citatum examinare reperio, & quos refert Lezana in *Summ. p. 3. V. Extrema Unctio num. 18*. ab iisdem respondetur negativè, his rationibus. 1. Quia S. Jacobus satis indicat diversas esse personas infirmi, & Presbyteri uncturi, 2. Quia substantialiter mutatur forma quoad significationem Verborum, non enim idem est; *indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti. Et indulgeat mihi quidquid deliqui*. Sicut esset mutatio substantialis, si quis diceret *Baptizo me*, ut docet S. Thomas in 3. p. q. 66. art. 5. ad 4. 3. Quia Sacramenta, quæ perficiuntur ipso usu, requirunt ministrum à suscipiente diversum. Ita Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 41. desumpta ex veteri part. 5. tract. 3. resol. 95. ubi citatur Mercerus idem docens in 3. part. de Sacramentis quæst. 32. art. 5.

His tamen non obstantibus probabilior cen-
4 seo affirmativam opinionem; mihi enim videtur in

præmissis necessitatis casu, & deficiente omni alio Sacerdote, Parochum moribundum validè ac licitè sibi ministrasse Extremæ Unctionis Sacramentum ex sequentibus considerationibus, ac argumentis.

Primò, quia ubi intervenit Materia, Forma, ac Minister proprius uniuscujusque Sacramenti, ibi validè, ac licitè ministratur idem Sacramentum. Sed in hoc casu prædicta tria interveniunt; quia Parochus hic moribundus utitur Oleo Sacro, proferit solitam formam à Rituali præscriptam; & ipse est ex officio Minister hujus Sacramenti. Ergo absentibus aliis Sacerdotibus, validè, & licitè illud ministrat sibi.

Secundò: Cui licet, quod est plus, prohibitum non censetur quòd est minus. l. Non debet. ff. de Reg. jur. cap. Cui licet 5. eod. tit. in 6. Barbosa Axiom. 180. num. 2. ubi DD. Sed Sacerdoti, in aliorum absentia, licet sibi ministrare Sacrosanctam Eucharistiam extra Missam, ut probavi de Venerabili Euchar. Sacram. Decis. 29. & ibi Diana Coordinatus 7 d. tom. 2. tract. 2. resol. 39. collecta ex veteri part. 11. tract. 7. resol. 42. Emin. Card. de Lugo de Euchar. disp. 18. n. 28. & de Lauræ eod. tract. disp. 24. num. 67. & 68. Ergo etiam Sacramentum Extremæ Unctionis sibi ipsi præbere, licebit, potissimum in casu extremæ necessitatis.

Tertiò: Nemo inficiatur, licitum esse Medico sapienti, sibi, dum ægrotat, præscribere, ac porrigere medicinam. Ita notat Zachias in Q. Q. Medicolog. tom. 1. libr. 6. tit. 1. quæst. 7. num. 31. & ratio manifesta est; quia qui scit, & potest mederi aliis, non censetur prohibitus mederi sibi. Imò Medicus tanquam talis obligatus videtur, ad sibi ipsi medendum; juxta illud adagium à divino Redemptoris ore prolatum, *Medice cura te ipsum. Luc. 4. 23*. Hinc de quodam Aesclepiade Medico scribit Plinius libr. 25. cap. 2. quòd se jactabat nullius alterius Medici ope indigere, & seipsum sola arte sua ab omni infirmitate præservare, nec vanum locutus, quia ad summam pervenit senectutem, & de scala prolapsus obiit non ex infirmitate, sed ex illusione capitis in terram. Sacramentum Extremæ Unctionis est medicina à Christo Domino instituta ad alleviandam animam fidem ab infirmitate tum spiritali ob reliquias peccatorum, tum corporali urgente aliquo gravi morbo, ut declaratum est in Sacro Concilio Tridentino sess. 24. de Extr. Unct. cap. 1. Medicus ordinarius pro hoc pharmaco cœlesti exhibendo fidelibus periculose ægrotantibus est omnis Sacerdos quo ad characterem: & omnis Parochus quo ad officium, ac Jurisdictionem. Sicut igitur prædictus Parochus est Medicus ordinarius spiritalis pro danda hac cœlesti medicina Extremæ Unctionis omnibus suis Parochianis graviter decumbentibus, poterit etiam eandem sibi validè, & licitè ministrare in extremo vitæ, potissimum absentibus aliis Medicis similibus, nempe Sacerdotibus, à quibus possit eam petere, & obtinere. Facit dictum Baldi in l. Si plures, C. de Condit. insert. videlicet *Qui habet primum esse, habere debet primum frui*. In ordine medendi infirmis in anima, & in corpore cœlesti hoc Sacramentum, primus omnium est Parochus, ut probatum est supra Decis. XI. num. 11. Ergo debet etiam esse primus in fruendo ejusdem Medicinæ beneficio in proposito casu, eam sibi ipsi applicando, sin ullus alius repeririatur Sacerdos, qui illam porrigat.

Quartò: Si quis relinquatur Sacerdos, qui illam porrigat mentarius cum facultate dispensandi magnam pecuniam

- pecunia quantitate pro elemosyna pauperibus, potest aliquam partem ejusdem pecunie sibi applicare, si verè sit pauper, & indigeat, ut docet S. Thomas 2. 2. *quest.* 32. *art.* 9. ad 3. & ibi Cardinal. Cajetan. Navarrus, Menochius, Vega, Cardin. Toletus, & alii Theologi, Canonistæ, ac Jurisconsulti, quos citat, ac sequitur Sanchez in *Decalog. libr.* 6. *cap.* 11. *num.* 54. cui adhæret Collegium Salmanticen. in cursu Theologiæ Moralibus *tom.* 3. *tract.* 14. de *Contradict.* *cap.* 5. de *Testament.* *num.* 168. Hujusmodi facultatis duæ sunt principales rationes: Una, quòd ipse Executor non debet esse deterioris conditionis, quàm sint alii pauperes in recipienda ipsa elemosyna. Altera, quòd idem executor repræsentat duas personas; illam scilicet testatoris in elemosyna elargienda; & suam ipsius tanquam egeni in eadem elemosyna recipienda. l. *Unum ex familia*, §. *Sine falcidia* ff. de *Legat.* 2. Sanchez d. *num.* 54. Modò septem Sacramenta Ecclesiæ sunt capitale quoddam pretiosissimum comparatum Sanguine, ac meritis Jesu Christi Redemptoris nostri ad subveniendum indigentis spiritualibus totius Ecclesiæ, juxta illud Principis Apostolorum, *Scientes, quòd non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis &c.* Sed pretioso Sanguine quasi Agni immaculati Christi. 1. *Petr.* 1. 18. Capitale hoc, seu thesaurum Christi Dominus elargiendum misericorditer animabus indigentibus consignavit Sacerdotibus, quos tanquam suos executores testamentarios ad hunc effectum constituit, dicens Apostolo Paulo: *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*, 1. *Corinth.* 4. 1. Igitur Parochus moribundus, de quo in casu proposito, cum summe egeat auxilio thesauri prædicti, meritum scilicet Christi, ac ejus pretiosi Sanguinis per applicationem Sacramenti Extremæ Unctionis, cujus ex officio est distributor, poterit illud sibi applicare, quocunque alio Sacerdote deficiente, ad levamen suæ spiritualis indigentiae, ad obtinendam venialium culparum remissionem, ad corroborandam animam suam contra insultus diaboli, & ad alios saluberrimos effectus ejusdem Sacramenti consequendos: Si quidem nihil impedit, quòd duarum personarum vicem gerat: Unus tanquam Sacerdotis, & Parochi in dando sibi hoc Sacramentum; alterius, uti infirmi, & in extremo vitæ constituti, illudmet recipiendo.
- Quintò: Si quid obstarè ne Sacerdos in casu extremæ necessitatis neque validè, neque licitè sibi conferret Sacramentum Extremæ Unctionis, illud esset, vel ob irreverentiam Sacramenti, vel ob indecentiam status Sacerdotalis; vel ob incongruitatem verborum, quæ pro forma ejusdem Sacramenti proferuntur. Sed nullum horum dici potest intervenire, dum Sacerdos moribundus seipsum Sacramentaliter ungit. Non Sacramenti irreverentia quia devotè illud suscipit & illud sibi ministrat virtute characteris Sacerdotalis, & Pastoralis officii, quod habet. Non indecentia sui status, quia etiam Sacerdotibus graviter decumbentibus hoc Sacramentum conceditur. Non incongruitas in verbis formæ ejusdem Sacramenti. Per istam Sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulget mihi Dominus quicquid &c. deliqui: tum quia hæc forma deprecatoria est, petens humiliter à Deo remissionem culparum, & levamen à pœnis debitibus ob ipsas culpas; est autem officium pro-

Doct. Clericali Tom. 1, Liber 1.

prium Sacerdotum Deum suppliciter petere, ut 16 peccatoribus parcat, juxta illud: *inter vestibulum, & altare plorabunt Sacerdotes Ministri Domini, & dicent: Parce Domine &c.* Joel. 2. 17. Imò pro propriis delictis orare, ut ait *Ecc.* 39. 7. *Aperiet os suum in oratione, & pro delictis suis deprecabitur*; tum etiam quia quotidie in Missa Sacerdos ex officio poscit à Deo, ut indulgeat sibi omnia peccata sua, videlicet post Confessionem ascendendo ad altare, & dum illud osculatur dicendo: *Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum, quorum Reliquia hic sunt, & omnium Sanctorum, ut indulgere digneris omnia peccata mea. Amen.* Igitur si tanquam Sacerdos vestibus Sacris indutus, incepta Missa, orat Deum, ut ei indulgeat omnia peccata sua; cur velimus asserere illicitum, aut prohibitum esse eidem Sacerdoti in articulo mortis, aliis Mystis absentibus, induere Cottam, & Stolum, ac sibi Sacramentum Extremæ Unctionis ministrare; cum ejus forma consistat in orando Deum, ut per illam Sanctam Unctionem, ac suam piissimam misericordiam indulgeat ei quicquid per sensus, quos linit Oleo Sacro, deliquit?

Sextò facit, quòd Pontifex, qui concedit Indulgentiam aliis, potest etiam illam sumere pro se ipso, ut docent S. Thomas in 4. *dist.* 20. *art.* 5. 17 *quest.* 4. Eminentiss. Cardin. de Lugo de *Sacram. Penit. disp.* 27. *num.* 6. Gobatus in *Quinario tract.* 4. *num.* 260. scilicet jejunando, & adimplendo ea, quæ mandavit adimpleri pro consequutione illius Indulgentiæ. Ergo etiam Parochus, qui jurisdictionem habet, & facultatem impetrandi indulgentiam culparum Venialium suis Parochianis periculose decumbentibus, ministrando illis Extremam Unctionem, poterit etiam sibi graviter decumbenti eandem indulgentiam lucrari, ministrando sibi Extremæ Unctionis Sacramentum.

Septimò: S. Jacobus in promulgando hoc Sacramentum genericè dixit: *infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ &c.* ad demonstrandum, 18 quòd qui sunt Presbyteri possunt prædictum Sacramentum ministrare; non excipiendo de aliis tantum infirmis, non verò de seipsis, casu quo gravi infirmitate detineantur. Sed prædictus Parochus est Presbyter, cui convenit hujus Sacramenti administratio ex verbis S. Jacobi Apostoli; ergo etiam sibi poterit illud ministrare: attenda regula, quòd cui conveniunt verba dispositionis, debet convenire dispositio l. 4. §. *Toties ff. de Damno infecto.*

Octavò: Argumentum forte pro hac opinione est, quòd etiam in Sacramento Matrimonii iidem 19 sunt Ministri, ac suscipientes; siquidem Theologorum, ac Canonistarum communis, & concors opinio est, quòd ipsi contrahentes sunt illi, qui sibi ministrant Matrimonii Sacramentum, etsi ipsummet Sacramentum non consistat in re permanenti, prout Eucharistia, sed conficiatur in usu; ea ratione quia nihil repugnat naturæ Sacramenti Matrimonii, ut idem sit suscipiens, ac Minister; prout latè disputant, & docent Palaeus de *Matrim. part.* 5. *disp.* 2. *punct.* 4. *num.* 2. Collegium Salmanticen. *tract.* 9. *cap.* 3. *num.* 92. Billus in *Hierurg. Sacra Verb. Minister Sacramentorum*, sub *nu.* 171. §. 71. Maltrius in 4. *Sent. disp.* 7. *num.* 60. & seqq. ac aliis omisiss. Eminentiss. Card. de Laurea de *Matr. disp.* 13. *art.* 4. per totum. Igitur pari ratione in Sacramento Extremæ Unctionis

nis idem potest esse qui ministret, ac qui suscipiat, cum nulla sit repugnantia in identitate personae ministrantis, ac suscipientis, ex eo quod confertur per unctionem sensuum, quam commodè ipse Sacerdos Parochus, etsi infirmus, sibi ipsi facere potest, & per verba deprecatoria ad Deum, quae pariter convenienter ab eodem valeat proferri ad impetrandam indulgentiam, remissionemque culparum venialium; qua convenientia attempta conjuges conficiunt sibi Sacramentum Matrimonii, exhibendo consensum tamquam materiam, exprimendo eundem consensum per verba, aut nutus sufficientes tanquam formam; & agendo utramque uti Ministri.

Nono. Confirmatur factio viduae, cui Eliseus miraculosè multiplicavit Oleum in valibus 4. Reg. 4. 7. & cum esset onusta debitis ait illi: *Vade, vende Oleum, & redde creditori tuo*; Itaque Vidua ipsa applicuit Oleum per venditionem, & obtinuit solutionem debitorum, ac liberationem; fuitque ipsa minister liberationis ejusdem, ac suscipiens, & fruens eadem liberatione. Peccata nostra sunt debita, quae nobis à Deo remitti quotidie in oratione Dominicali flagitamus, dicentes *Dimitte nobis debita nostra*. Christus Dominus mysticus Eliseus impertivit Ecclesiae suae Oleum Sacramenti Extremae Unctionis. Parochus Sacerdos, etsi infirmus, ac debitis spiritualibus oneratus representans Ecclesiam applicat sibi valorem ejusdem Olei, ungendo sensus suos cum debita forma deprecatoria. Igitur reportat solutionem, ac liberationem à suis debitis, adinstar praedictae Viduae edoctae ab Eliseo per Olei valorem se à debitis liberare. Satis propriè S. Aug. in serm. 206. de Temp. quem refert Cornel. à Lapide in 4. Reg. 4. Vers. 5. *Veniente vero Eliseo Christo Domino Vidua, hoc est Ecclesia, per augmentum Olei, id est donum gratiae, & misericordiae, vel charitatis pinguedine de peccatorum debito liberatur*. Hic addi potest exemplum Ruth, cui Noemi ejus Socrus, ut pulchra appareret Booz, imperavit ita: *Lavare, & Ungere, & induere cultioribus vestimentis*. Ruth. 3. 3. Hæc Ruth est symbolum animae Christianae deturpatae ob peccata: Ut pulchra reddatur Deo: lavat se in Sacramento Pœnitentiae, Ungit se (si characterem Sacerdotalem habeat) Oleo Sacro in Extrema Unctione; induitque vestes Theologalium virtutum.

Decimo, & ultimo facit nullam extare legem Ecclesiasticam, vel divinam, quae prohibeat Sacerdoti infirmo sibi ministrare Sacramentum Extremae Unctionis; prout extat de non ministrando sibi ipsi Baptismo, ut infra demonstrabitur. Igitur in humaniorem Sententiam est declinandum, juxta verba Honorii Papae III. in cap. fin. de Transact. sic dicentis: *In his, in quibus jus non invenitur expressum, procedas, equitate servata, in humaniorem partem, secundum quod personas, & causas, & loca, & tempora videris postulare*. Humanior sententia est asserere, quod Parochus infirmus possit Oleum Sanctum sibi ministrare, ne perdat fructum, & effectus proficuos illius Sacramenti; attempta qualitate personae characterem Sacerdotali insignitae; tempore mortis, in quo est constituta; & loco in quo deest quilibet alius Sacerdos; & ad quem opportunè non potest vocari. Idem etiam docet Jurisprudencia civilis, nam in l. Semper in dubiis. ff. de Regul. Jur. dicitur: *Semper in du-*

biis benigniora preferenda sunt: & replicatur in l. Ea quae in partes. ff. eod. his verbis: *In re dubia benigniorem interpretationem sequi non minus justius, quam tutius est*. Quae verba considerans Gobaeus in Qinario tract. 1. num. 77. subdit: *Sit utriusque, ergo melius, honestius, consultius: quod confirmatur in l. Si fuerit. ff. De Rebus dub. dicente: In ambiguis rebus humaniorem sententiam sequi oportet*. Quapropter cessante quacunque irreverentia Sacramenti, & incongruitate circa ejus naturam, institutionem, atque finem, cum agatur de spiritali auxilio, ac beneficio animae, & corporis ejusdem moribundi Parochi, probabilius est affirmare, quod possit sibi ipsi ministrare Extremam Unctionem, quia plenissima interpretatio in beneficiis est facienda, cap. Quamvis. De Præben. in 6. l. Beneficium. ff. De Constit. Princip.

His ita firmatis, restat respondere rationibus, quibus innixi Diana, & Mercerus amplexi sunt opinionem contrariam negativam; quamvis in puncto Juris praedictae rationes parùm stringant, & nihil concludant, Nam

Quo ad primam rationem; quod scilicet verba S. Jacobi satis demonstrant, Sacerdotem ungentem Oleo Sancto infirmum esse debere alium ab eodem infirmo, non inferunt hunc necessitatem, nisi infirmus sit Laicus non habens ordinem Presbyteratus; ait enim Apostolus: *infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiae, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini*. Jacob. 5. 14. Ad hæc verba notant SS. Patres, ac DD. quos citat Bonacina de Extr. Unct. disp. 8. quaest. Unica. punct. 4. num. 7. per numerum pluralem, quod dictum est inducendos esse Presbyteros, ut orent, & ungant infirmum, intelligi numerum singularem; ita ut sensus sit, inducat aliquis ex Presbyteris Ecclesiae; prout in numero singulari intelligitur dictum in plurali ab Evangelista, quod latrones crucifixi cum Redemptore improperebant ei, id est non ambo, sed unus tantum eorum. Marc. 15. 32. & expresse scribit S. Lucas 23. 39. ibi: *Unus autem de his qui pendebant latronibus, blasphemabat eum dicens &c.* At nemo ex SS. Patribus, aut expostitoribus Sacrae Scripturae docet, Presbyterum ungentem esse debere diversum, & omnino alium ab infirmo, quem ungit: sed si detur infirmus, unusque habeatur Sacerdos, is possit Oleo Sancto ungere eundem infirmum periculose decumbentem. Sequitur ergo, quod licet idem sit infirmus, ac Sacerdos, absentibus quibuscunque aliis Sacerdotibus, possit ipse vicinus morti se ipsum Sacramento Extremae Unctionis munire; sicut potest se ipsum Sacro Viatico communicare; gerit enim vicem duarum personarum, infirmi, ac Sacerdotis; hujus quidem, se ipsum ungens, cum sit Sacerdos, imò, & Parochus, ad quem ex officio talis actio Sacrae Unctionis spectat; illius autem, quia verè infirmus est, & proximus morti; & est notissimum in jure, quod una, & eadem persona potest gerere vicem duarum personarum ob diversos respectus; & exercere in se ipsa actus subjectionis, & praelationis, ut docet Glossa in cap. Quaritur. 2. q. 1. & scribunt Abbas, & Decius in cap. Sanè. De offic. deleg. Challaneus in Catalog. glor. Mund. part. 11. confid. 12. fine. Menoch. conf. 902. num. 71. & Gratian. discept. for. cap. 298. num. 2. 26. 46. nec non cap. 718. num. 19. & 20. ubi jura, & DD. cumulat ostent-

ostendentes; quod una, & eadem persona potest considerari, & reputari tanquam duæ personæ, ob diversas facultates, seu exercitia ipsimet competentia; prout in casu nostro Parochus infirmus proximus morti, ungit se oleo sacro, administrans sibi Sacramentum Extremæ Unctionis tanquam Parochus, & recipit idem Sacramentum tanquam infirmus graviter decubens; omni enim infirmo graviter decumbenti competit jus, & facultas recipiendi Oleum Sanctum, & omni Parocho illud ministrandi. Et hæc duæ facultates, duæ functiones in eadem persona Parochi nullam habent incongruitatem, vel inconvenientiam, cum fiant per modum curationis, & medicinæ; nihilque sit incongruum, aut inconveniens, ut Medicus sibi ipsi infirmanti eligat, ac porrigat medicinam; eamque à seipso suscipiat, ut dictum est supra.

Quod ad secundam rationem Dianæ asserentis, quod substantialiter mutaretur forma quo ad significationem verborum, quia non est idem dicere: *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti*; Et *Indulgeat tibi quidquid deliquisti*, sicut mutaretur in baptismo si quis diceret *Baptizo me &c.* quo inquam, ad hanc rationem, negatur assumptum; siquidem, ut patet ad sensum, cum hoc Sacramentum Extremæ Unctionis conficiatur per viam orationis, & per verba deprecatoria, hæc non mutant significationem substantialem formæ, quæ implorat à Deo remissionem culpæ per sensus inunctos commillarum, quamvis proferantur ab ipso infirmo, si sit Sacerdos; convenit enim etiam ipsi infirmo Deum deprecari pro remissione suarum culpæ. Neque adaptari potest exemplum baptismi, in quo mutatur forma substantialiter, si quis dicat: *Ego baptizo me*; quandoquidem magna est differentia inter baptismum, & Extremam Unctionem quo ad unius, & alterius significationem. In baptismo significatur generatio spiritualis; nullus autem potest generare seipsum, & ideo neque seipsum baptizare, ut ait Innocentius III. in cap. Debitum. 4. de Baptismo, his verbis: *In baptismo quippe illa spiritualis generatio celebratur, de qua veritas ait; oportet vos nasci denuo; quia nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum celorum. Sicut ergo in carnali generatione, quo proles ex viro, & femina nascitur, alius est, qui carnaliter gignit, & alius qui carnaliter gignitur: sic & in Sacramentali generatione, qua soboles ex aqua, & Spiritu Sancto renascitur, alius debet esse, qui spiritualiter generet, & alius qui spiritualiter generetur: quod fuit disputatum in meis Decisionibus de Baptismo Decis. 29 XXXVI. Et idem dicendum venit de Sacramento Pœnitentiæ, quod confertur per modum iudicii, in quo alius debet esse Iudex, & alius reus, & ideo nemo potest seipsum absolvere Sacramentaliter à peccatis, sicut non potest seipsum baptizare, ut latius disserit Mastrius in 4. Sent. disp. 7. num. 63. Verum non ita argumentandum est in Sacramentis Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis; nam cum Eucharistia ministraretur per modum cibi, potest Sacerdos eam sibi ipsi ministrare, etiam extra Missam, absente alio Sacerdote, ut concedit Diana in Coordinato tom. 2. tract. 2. resol. 39. ea ratione, quia naturale est, ut quis ministret sibi alimentum, & seipsum cibet. Eadem ratione potest Sacerdos infirmus, absentibus quibuscunque aliis Presbyteris, seipsum Oleo Sancto linire; nam talis unctio fit per modum me-*

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

dicinæ sanandas reliquias peccatorum, & per viam orationis, ac deprecationis ad Deum; quilibet autem Medicus potestatem habet dandi medicinam etiam sibi ipsi ægrotanti; & quilibet fidelis, præcipue Sacerdotio insignitus, habet facultatem orandi, & deprecandi Deum pro culpæ remissione.

Quo ad tertiam rationem, in qua Diana se fundat, nempe quod Sacramenta, quæ præficiuntur ipso usu requirunt Ministrum diversum à suscipiente; pariter respondetur, non esse veram, nisi in illis Sacramentis, quorum natura requirit præsentem diversitatem, ut dictum est de Baptismo, & de Pœnitentiæ, & dici potest de Confirmatione, & de Ordine; quæ quidem duo Sacramenta sunt homogenea cum Baptismo, tum quia, & ipsa imprimunt characterem; tum etiam quia gratia sanctificans, quæ datur per Confirmationem, est ejusdem speciei cum gratia baptismali, & facit eundem habitum cum illa, ut doctè declarat Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Sacram. Confirm. disp. 3. à num. 74. & seqq. & per consequens requirit ministrum diversum à suscipiente, ut necessarium est in baptismo Similiter Sacramentum Ordinis elevat ordinatum ad dignitatem, & potestatem Ecclesiasticam pro aliis Sacramentis respectivè conficiendis, & ministrandis; nemo autem à seipso elevatur, sed à Deo mediantibus Episcopis, Dei ministris, debet elevari juxta illud Apostoli ad Hebr. 5. 4. *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron: quem locutus explicat Cornelius à Lapide dicens: scilicet quod debeat non se ingerere, & intrudere, sed assumi, & eligi à Deo ad Sacerdotium, sicut electus est Aaron, ejusque posterii. Igitur manifesta est ratio, cur nemo possit vel confirmare, vel ordinare seipsum; sed suscipiens Sacramenta Chrismatis, vel Ordinis debeat ea ab alio Ministro suscipere. At diversa est ratio in Sacramento Extremæ Unctionis, quod ad medendum animæ per viam deprecationis ab habente characterem Sacerdotalem confertur & nihil implicat, quod consistat in usu, & non in re permanente; quandoquidem etiam Sacramentum Matrimonii, quod tale est, habet unam, & eandem personam pro ministro, & suscipiente, nempe conjuges ipsos contrahentes, qui sibi ipsis illud ministrant, vel mutuo, secundum aliquos DD. vel utrumque sibi, secundum alios Theologos, ita tamen ut ambo integrent unum ministrum, & verificetur in ipsis, quod eadem est persona ministrans, & suscipiens. Mastrius in 4. Sent. d. disp. 7. num. 60. & ante illum Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 6. quapropter incongruum non videtur, ut etiam in Sacramento Extremæ Unctionis, etsi relevante suum esse in usu, aliquando eadem persona sit ministrans, ac suscipiens, veluti Parochus moribundus, destitutus assistentia cujuslibet alterius Presbyteri; si seipsum Oleo Sancto, servata forma Ritualis Romani, liniat.*

Sed dicit aliquis, quomodo poterit talis Parochus ministrare sibi Extremam Unctionem tuta conscientia contra opinionem duorum Theologorum Merceri, & Dianæ, si inter propositiones damnatas ab Innocentio Undecimo hæc prima in ordine est, quæ asserbat: *Non esse illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta ruriore?* Respondetur, posse tuta conscientia prædictum Parochum moribundum inungere seipsum Oleo Sancto

cto duplici motivo : Uno, quia hæc opinio affirmativa est probabilior, & tutior, siquidem fulta est pluribus, ac fortioribus rationibus, nullum continet errorem, & à nullo textu canonico est damnata; quæ tria faciunt opinionem probabilior-
 34 rem. Bordonus de Opin. prob. cap. 5. num. 37. non autem major numerus Doctorum, Mascard, de Probat. concl. 1143. num. 3. & 5. Thyrsus Gonzal. de Recto Usu opin. probab. dissert. 13. n. 105. ubi DD. concordantes. Altero, quia ipse Parochus moribundus est in extrema necessitate, cum non habeat alium Sacerdotem, à quo sibi ministratur Oleum Sanctum, & casus iste non comprehenditur in propositione de eligenda opinione tutiori. Cardenas in Crisi Theol. Dissert. 2. num. 5. & Dissert. 4. num. 48. & 49. ubi reddit hanc rationem; non enim dicimur relinquere, nisi quæ possumus adhibere; idcirco absente quocunque alio Presbytero, ne moriatur absque hoc Sacramento licite illud sumit à seipso; nam in extrema necessitate etiam tenuis probabilitas opinionis sufficit, & qui cum ea ministrat Sacramentum non peccat, ait Cardenas de Probabilitate tract. 1. disp. 15. n. 343. Facit regula illa, quod ægro periclitanti potius est adhibere medicinam dubiam, quam nullam, saltem si non sit obfutura. Sanchez lib. 1. Moral. cap. 9. num. 39. & Gobatus in Experim. Theol. tract. 2. num. 36. & 37. maxime cum agatur de medicina spirituali pro anima ipsius moribundi; attenda alia regula docente, quod ibi non intervenit temeritas presumptionis, ubi est diligentia pietatis. cap. Si nulla. de Consecr. dist. 4.

DECISIO LXXVI.

ARGUMENTUM.

Firmatur, quod Oleum Sanctum non est ministrandum homini mortuo, sed tantum Viatori, ac viventi. Præmittitur definitio, ac divisio mortis, nec non causa ejus intrensæ, nempe extinctio caloris naturalis, & humidi radicalis. Si Adam non peccasset, homines non morerentur, quia edentes de fructu Ligni Vitæ positi à Deo in Paradiso terrestri, se semper sanos, ac felices servassent. Quæ sita plura, ac curiosa de eodem Ligno Vitæ. Explicatio septem ætatum hominum. Rationes sex, ob quas mortui sunt incapaces Extremæ Unctionis. Objecta duo, & eorum resolutio, quod olim mortui Oleo Sancto linirentur.

SUMMARIUM.

- 1 Subjectum Extremæ Unctionis duplex, Proximum, & Remotum; & quale sit utrumque?
- 2 Conditiones quinque necessariae in recipiente Extremam Unctionem.
- 3 Homini viventi datur Oleum Sanctum, non autem mortuo. Et num. 21. & 25.
- 4 Mortis definitio. Et quotuplex sit mors?
- 5 Vita hominis consistit in calore naturali, & humido radicali.
- 6 Calor naturalis in homine quomodo extinguitur?

- 7 Humidum radicale an consumetur à calore naturali?
- 8 Causa mortis naturalis quanam sit in homine?
- 9 Colerici cur citius moriantur?
- 10 Adam si non peccasset, homines non morerentur. Et cur?
- 11 Lignum vitæ creatum à Deo, cur dictum ab Hebraeis Lignum Vitæ?
- 12 Immortales an fuissent homines esu Ligni Vitæ?
- 13 Homo comedendo de Ligno Vitæ longo tempore vixisset, sed non infinito.
- 14 Aeternum quid significet in Scriptura Sacra?
- 15 Mosayca Lex quomodo esset servanda in æternum?
- 16 Lignum vitæ in Terrestri Paradiso an esset unum, vel plura?
- 17 Aetates hominum quæ? & quot sint?
- 18 Senes ex parvis passionibus moriuntur.
- 19 Mors senum decrepitorum sine dolore.
- 20 Latitans ingens causat improvisam mortem.
- 21 Mortui ob sex rationes sunt incapaces Oleo Sancto.
- 22 Mortui antiquitus Oleo Sancto ungebantur. Et num. 25.
- 23 D. Lucas d' Abery; & D. Joannes Mabilon Monachi Congregationis S. Mauri in Gallia Auctores seculorum Benedictinorum.
- 24 Mortua filia Regis Francorum linitur Oleo Sancto à B. Theodorico Abbate, & reviviscit.
- 25 Mortuorum unctio antiquitus non erat Sacramentalis.
- 26 Mystica significatio Unctionis mortuorum.
- 27 Infirmi olim oleo lampadarum, vel simpliciter benedictio ad solam curationem ungebantur.
- 28 Monachi, ac etiam Abbates olim Ordinibus Sacris non initiabantur.
- 29 Simile non est idem.
- 30 Facta multa Sanctorum sunt admiranda, non imitanda.
- 31 S. Ebba Abbatissa, ac ejus Moniales nasum, & Labia sibi obirunt, ad Virginitatem servandam.
- 32 Infirmo moriente ante completas unctiones Olli Sancti, descendendum.
- 33 Conditionaliter dandum Oleum Sacrum infirmo, quem expirasse dubitatur.

Statim abunde hucusque egimus de Ministro Sacramenti Extremæ Unctionis; nunc differendum est de illius subjecto; quod quidem est duplex, proximum, & remotum. Mastrius in 4. Sent. disp. 6. num. 103. Subjectum proximum sunt ipsa sensuum organa immediate inungenda, de quibus egimus supra Decis. LXXVI. & Decis. LXXVII. docendo numerum, & ritum Unctionum in ministrando hoc Sacramento faciendarum. Subjectum autem remotum, secundum omnes Theologos, ac Summistas, & Homo Viator, Baptizatus, Adultæ ætatis, Infirmus, ac morti probabiliter proximus, nec non Pœnitens, & dolens de peccatis. Idem Mastrius ubi prox. nam. 104. Suarez in 3. p. D. Thom. tom. 4. disp. 42. sect. 1. Bonacina de Extr. Unct. disp. 8. quest. Unica, punct. 5. Emin. Cardin. de Lauræa de eod. Sacram. disp. 11. art. 12 & passim omnes. Igitur quinque conditiones requiruntur in homine, ut sit subjectum capax

capax Extremæ Unctionis, videlicet, ut sit *Viator*, seu *Vivens*; ut sit *Christianus*, in *etate adulta*, infirmus, ac probabiliter proximus morti, nec non, poenitens, ac de peccatis dolens, de quibus omnibus specificè est differendum.

3 Prima itaque conditio est, ut sit *Homo Viator*, seu *vivens*; non autem *mortuus*. Pro ornatu conditionis hujus sciendum, quod *mors est recessus Anima à corpore* secundum Aristotelem *lib. de Morte*: sive *Mors est anima, ac corporis dissolutio*, ut ait Ludov. Vives apud Polyanth. *Verb. Mors*. Est autem duplex, *Naturalis & Violenta*. *Mors naturalis* est, quæ causatur à principio intrinseco, hoc est, à calore consumente humidum radicale. Arist. *lib. de Juventute*, & *Sened. cap. 14.* & ibi Maurus in *Comment. tom. 4. pag. 703.* Siquidem vita hominis consistit in duratione caloris, & humiditatis radicalis; de quo natura providit viventem, ut eo tanquam pabulo calor naturalis conservaretur, ac foveretur, cum de per se ipse calor facillimè exhalaret, & dissipetur; & dicitur radicale, quia est radix totius arboris humanæ; homo enim vocatur arbor eversa, substantiam suam attrahens ab eodem humido radicali, ut disserit Maffrius in *lib. de Generat. & Corrupt. disp. 8. num. 120.* ubi ait, nihil aliud esse mortem, nisi extinctionem caloris naturalis; unde aliqui significaverunt vitam, & mortem duabus mundi partibus, Meridionali, quæ est calida, & Septentrionali, quæ est frigida, & *num. 121.* ubi explicat species humiditatis radicalis, comparans illud oleo, cujus unctuositate deficiente extinguitur ignis; idem dicens de calore naturali dum deficit humidum radicale. *Violenta* autem *Mors* illa appellatur, quæ provenit à principio extrinseco, ut sunt morbus, ferrum, venenum, influxus cælestis, corruptio aëris, respirationis impedimentum, ut bene declarat ex Medicis Zachias in *Q. Q. Medicoleg. lib. 1. tit. 3. quæst. 1. à num. 41. & seqq.* & ex Philosophis Maffrius *d. disp. 8. num. 120.*

Disputant verò Philosophi quomodo corrumpatur, & pereat calor naturalis? Alii enim volunt ipsum corrumpi, quia nativa complexio distemperatur ab alimentis, vel superfluis, vel malæ qualitatis, & ex eorum infectione humidum radicale amittit suam virtutem nutritivam caloris, qui propterea necessariò extinguitur; adinstar lucernæ, cujus oleum amisit suam oleositatem, & remansit cum sola terrestreitate. Alii verò ex magis communi opinione docent, quod calor corrumpitur ob suam actionem, quam incessanter habet tum in alimentum, tum in humidum radicale. Ratio evidens est, quia *omne agens in agendo reparatur*; idcirco calor naturalis agendo in alimentum, quod aliquantulum est illi contrarium, & dissimile, reparatur ab illo, & consequenter debilitatur; ac progressu temporis alimentum non convertitur in perfectam substantiam, & sic homo cogitur paulatim senescere, & mori. Pari modo calor naturalis agit incessanter in humidum radicale, & cum ipse calor ex sui natura sit subtiliativus, segregans partes subtiliores à crassioribus, destruit humidum ipsum, illud exsiccano, & terrestrius reddendo; adeo ut reducat in neptem ad conservandum eundem calorem; qui propterea cum non reperiat amplius pabulum suum, id est humiditatem, qua alitur, & nutritur, evanescit, & anima cessat informare corpus, deficiente calore; sicque mors contingit, ut demonstrat idem Maffrius *d. disp. 8. num.*

125. & *seqq.* concludens, deficientiam humiditatis radicalis causare mortem viventis, quia calor naturalis subsistere non potest in sola siccitate, vel in sola frigiditate: & hinc est, quod qui majorem latitudinem humiditatis radicalis possidet, longius vivit; qui verò minorem citius moritur, & ideo colerici breviorē vitam obtinent ob nimiam siccitatem destructivam humiditatis; prout etiam fleumatici, ac melancholici propter copiam terrestritatis existentis in humido, ob quam calor diu conservari non potest, & ab eadem suffocatur.

Porro hæc irretractabilis sententia, & inevitabilis necessitas moriendi imposita est homini post Adæ peccatum; quandoquidem si Adam non peccasset, mortis ictum nescisset, quia conservasset jugiter, & indefinenter in se ipso calorem naturalem, ac humidum radicale comedendo de ligno vitæ, de quo ita legitur in *Genesi cap. 2. vers. 9. Produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, & ad vescendum suave; Lignum quoque VITÆ in medio Paradisi.* Circa hoc *Lignum Vitæ*, nempe Arborem vivificam, & vitalem, notant Scripturistæ, quod Hebræi legunt *Lignum Vitarum* ob quatuor causas. Prima est, quia fructus illius ligni, seu arboris reddidit vitam hominis tam longam, quam nunc sunt multæ vitæ; ita ut si nunc vita nostra durat centum annos, tunc edendo de fructu illius arboris vixisset homo etiam usque ad quatuor millia annorum, & sic per quadraginta vitas ævi nostri. Secunda causa est, quia quilibet homo dicitur habere tres vitas, vegetativam, sensitivam, & intellectivam; & quia fructus ejusdem arboris conservasset longissimas has tres vitas, ob hanc rationem dicebatur *Lignum Vitarum*. Tertia est, quæ prædictæ arboris fructus non solum servasset perennem vitam Adæ, sed etiam ejus descenditium, ac posterorum omnium, qui ex eo comedisent. Quarta verò est, quia appellatione vitæ intelligitur non solum vita naturalis, sed vita humana, jucunditate, ac felicitate fruens, siquidem existentes in miseriis non dicuntur frui vitam, sed mortem pati, juxta illud damnatorum: *Mors depascet eos. Psal. 48. 15.* idcirco quia fructus Ligni Vitæ comesti ab hominibus fecisset eos vivere vitam felicissimam, suavem, ac omni voluptate plenam, hac de causa vocabatur ab Hebræis *Lignum Vitarum*. Ita eruditissimus Garzias de Londogno in sua Synopsi Sacri libri *Genesis part. 1. ad d. cap. 2. vers. 9. quæst. 1.*

Disputant expositores Sacræ Scripturæ, an comestio fructuum illius arboris, ac Ligni Vitæ fecisset homines omnino immortales? vel tantummodo conservasset eos in vita longo tempore? Alii opinantur, quod habuisset vim conservandi vitam hominum infinito tempore; primò, quia post peccatum Adam expulsus est à Paradiso terrestri, & ejus porta data est Angelo in custodiam, ne in illum reverteretur Adam ad comedendum de ligno vitæ, & ad effugiendam mortem. *Genes. 3. 24.* Ergo si potuisset de eo comedere, vixisset in æternum. Secundò, quia si non peccasset, numquam obiisset; igitur semper in vita cibis ille eum conservasset. Tertiò fructus ejusdem arboris habebat vim fovendi calorem naturalem, atque tuendi humidum radicale juxta proportionem, ac mensuram utriusque habitam à principio in productione hominis. Ergo homo semper, & infinito tempore vixisset. Ita ratiocinantur Rupertus *lib. 3. de Trinit. cap. 30.* & Toftatus *super cap. 13. Genesis.*

- nes. qu. 175. E contra alii tenent, quod homo manducando fructum arboris vite non vixisset infinito, sed longissimo tantum tempore, quousque
- 13 Deus de Viatore fecisset illum Comprehensorem, scilicet assumendo illum de hac terra in cœlum Empireum absque ullo dolore, aut molestia. Probant hanc opinionem. *Primò* quia opus fuisset in illa arbore virtute infinita; quam tanquam quid creatum habere non poterat: *Secundò* quia natura humana est corruptibilis tum ex elementis, tum ex humoribus, quibus constat, quæ invicem pugnant, & se destrunt. *Tertiò* quia calor naturalis quotidie fit debilior agendo in alimentum, juxta regulam Philosophorum, *omnis agens agendo repatitur*. Humidum verò radicale de die in diem consumitur, & eo deficiente, vel penitus excrementitio factò, suæque unctuositate finita, calor ipse exstinguitur; idè fructus illius arboris potuisset quidem servare utrumque longo, sed non infinito tempore. *Quartò*, quia si habuisset virtutem conservandi vitam hominis tempore infinito, virtus illa fuisset superflua, quia homo non erat creatus, ut semper staret in hac terra; sed post definitum à Deo tempus transiret in cœlum. Idcirco hanc opinionem amplectitur S. Thomas 1. p. qu. 97. art. 4. Et ibidem Cajetanus. Item Durandus in 2. Sent. dist. 19. q. 1. Pererius, ac Cornelius à Lapide in d. cap. 2. Genes. Vers. 9. Neque obstat, quod Deus ejiciendo Adam post peccatum de Paradiso dixerit: *Ne forte mittat manum suam, & sumat etiam de ligno vite, & comedat, & vivat in aeternum*. Nam respondetur, quod *ly in aeternum* in Scriptura Sacra, & apud Hebræos, ut plurimum, non significat aeternitatem; sed longum quidem, at restrictum, & determinatum tempus; prout Genes. cap. 6. Vers. 3. ait Dominus, *Non permanebit spiritus meus in homine in aeternum*, idest longam primorum patrum ætatem, eruntque dies illius centum viginti annorum. Sic promittit Deus Abraha Genes. 17. 8. *Dabo tibi, & semini tuo Terram Chanaan in possessionem æternam*, idest pro longissimo tempore, sed finem habituro. Ita dictum fuit Hebræis: *Vos habebitis famulos, & hereditario jure transmittetis ad posteros, ac possidebitis in aeternum*. Levit. 25. 46. hoc est usque ad quinquagesimum annum, qui Jubilæus erat, in quo iisdem libertas erat concedenda. Simili modo dictum fuit, quod Deus posuit sibi populum Israël usque in aeternum, 1. Paral. 17. 22. Et quod Lex data Moyfi in aeternum esset duratura: *Custodi verbum istud legitimum tibi, & filiis tuis usque in aeternum*. Exod. 12. 24. videlicet donec, & quousque
- 15 veniret Messias, qui novam legem Evangelicam daret cunctis gentibus, ut bene observat idem Cornelius à Lapide in Can. 4. ante Pentateuch. nec non in Genes. d. 6. 2. Vers. 9. ubi allegat testimonium Jeremiæ, cujus ore Deus ait: *Ecce dies venient, dicit Dominus, & serviam domui Israël, & domui Juda fœdus novum; non secundum pactum, quod pepigi patribus vestris. Jer. 31. 31.*

Sed utrum illa arbor fuerit una tantum, vel

16 plures numero? & an ex eadem comederit Adam, antequam ejiceretur à Paradiso? Et num ipsa haberet virtutem naturalem, vel supernaturalem conservandi vitam hominum longissimo tempore? sunt quæstiones videndæ apud Molinam, Pererium, & Cornelium à Lapide in d. cap. 2. Genes. Vers. 9. apud præfatum Garziam de Londogno in Synopsi ubi supra qu. 2. & Mastrium de Generat. & Cor-

rup. d. disp. 8. num. 135. Satis enim hîc est notare, quod ante transgressionem primorum parentum præparatum erat pharmacum in illa arbore ad vivendum cum omni sanitate, ac felicitate, longissimo tempore, & multis annorum millibus; nunc autem rari sunt qui ex hominibus perveniunt ad septimam eorundem ætatem.

Sed dicit aliquis, *Quæ, & quot sunt ætates hominum?* Respondet ipse Mastr. ead. disp. 8. n. 127. eas septem esse; Infantiæ, Pueritiæ, Adolescentiæ, Juventutem, Virilitatem, Senectutem, & Decrepitatem. *Prima* est infantiæ, quæ durat ab ortu hominis usque ad annum sextum, quo tempore dicitur infans, quasi non fans, quia nascitur mutus, & usque ad dictum annum discit loqui, vocaturque Lunaris ob nimiam humiditatem, cujus præcipua causa est Luna. *Secunda* est pueritiæ, sic dicta à puritate, durans usque ad decimum quintum circiter annum; diciturque Mercurialis, quia tunc homines incipiunt discurreres, & scientias addiscere, quibus præest Mercurius inter planetas. *Tertia*, est adolescentia usque ad annum 21. in feminis, vel 25. in maribus à verbo adoleo, quod est thus Dns incendere; siquidem in hac ætate mares, & femina in amorem ardent, & sibi quasi odores sacrificios promunt, unde hæc ætas appellatur Venerea, quoniam apta sit ad generationem. *Quarta* est juvenus usque ad annum 40. & vocatur Solaris ob floriditatem membrorum. *Quinta* est virilitas usque ad annum 50. ob virium fortitudinem, & tribuitur Marti, cujus proprium est robur. *Sexta* est Senectus usque ad 65. annos; diciturque Jovialis, quia subicitur Jovi propter gravitatem, prudentiam, & præminentiam. *Ultima* est decrepitas usque ad finem vitæ; & tribuitur Saturno, qui est causa frigiditatis, licet citatis, pigritiæ, tristitiæ, aliarumque imperfectionum, quibus decrepiti sciant. Duo tamen hîc sunt notabiliter observanda, quæ dicit Aristoteles de senibus in decrepita ætate constitutis; *Unum* est, quod hi ex parvis etiam passionibus, & morbis moriuntur, ea ratione, quia hi parum caloris habent, & hic facile exstinguitur. *Alterum*, quod iidem senes decrepiti moriuntur sine dolore, quandoquidem defectus caloris causat in eis quamdam insensibilitatem. Ita Aust. in libr. de Juventute, at 19 Senect. cap. 14. art. 1. num. 4. & 5. & ibi P. Sylvest. Maurus Soc. Jesu tom. 4. pag. 704. idemque Mastrus de Gener. & Corrupt. d. disp. 8. num. 124. His addo *Tertium*, quod scilicet nimium gaudium, & ingens lætitia causat improvisam mortem, quia opprimit calorem naturalem. Exempla plura de mortuis ex abrupto ob nimiam lætitiā reperiet curiosus Lector apud Cornel. à Lapide Commentar. in Lucam cap. 1. sub Vers. 47.

His ad ornatum materiæ de morte hominum constitutis, reassumendo primam conditionem subiecti, cui ministrandum sit Oleum Sanctum, ea est, ut sit homo Viator, idest Vivens; nam homo mortuus non est capax Sacramenti Extremæ Unctionis. Hoc Theologi confirmant rationibus sequentibus. 1. Quia omnia Sacramenta sunt instituta ad salutem hominum viatorum. Ergo non mortuorum. 2. Quia Extrema Unctio delet venialia, auget gratiam, & aliquando alleviat morbum corporalem; horum autem effectum non est capax alius, nisi homo vivens. 3. Ex dispositione necessaria in ipso subiecto, nempe actus Pœnitentiæ, quos mortui elicere non valent.

4. Quia

4. Quia de fide definitum est in Conc. Trid. sess. 14. de Extre Unct. cap. 3. solum hominem infirmum esse subjectum huius Sacramenti. Non igitur penitus mortuum. 5. Quia hoc Sacramentum ex opere operato solvit à venialibus; mortui autem neque solvi, neque ligari possunt in peccatis, cap. Legatur. cap. Nec quisquam. 24. qu. 2. Tandem quia Sacramenta non possunt indignis conferri, incertum est autem, an homo mortuus decesserit in gratia, vel non; sit, vel non sit dignus. Ita Suarez in 3. par. D. Thom. d. tom. 4. disp. 42. num. 1. Maltorius in 4. Sent. disp. 6. n. 104. Thom. Tamburinus de Extr. Unct. lib. 6. cap. 2. §. 1. & Emin. Card. de Lauræa de eod. Sacram. disp. 11. num. 143. & 144.

Ceterum duo videntur graviter obstat huius affectioni. Unum est, quod ex auctoritate S. Dionysii Areopagite scribit Magrius in Hierolexic. Verb. Oleum Sanctum col. 3. videlicet, quod antiquitus ungebantur Oleo Sacro cadavera Sacerdotum, ac aliorum Ecclesiasticorum. Ergo Sacramentum Extremæ Unctionis etiam mortuis datur olim, & nunc dari poterit. Verba S. Dionysii in lib. de Eccles. Hierarch. cap. 7. hæc sunt: Tum Antistes oleo mortuum perfundit, sanctæque precatione pro omnibus adhibita in loco honorato corpus cum aliis ejusdem ordinis sanctis corporibus reponit, & condit. Ejusdem Unctionis mentionem facit etiam Cornelius à Lapide in Comment. Epist. 1. ad Corinthios c. 9. sub vers. 25. ubi ex auctoritate ejusdem S. Dionysii ait, quod dabatur omnibus Christianis post eorum mortem.

Alterum, quod obstat, est factum S. Theoderici Abbatis, & discipuli S. Remigii Episcopi Rhemenfis in Gallia, quod contigit Anno Christi 533. & quod legitur in Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti, collectis per D. Lucam d' Achery Monachum Congregationis S. Mauri; ac notis, 23 & observationibus. D. Joannis Mabillon ejusdem Congregationis illustratis, & in sæculis decem distributis, in quibus, tom. 1. seu Seculo primo, in Vita ejusdem S. Theoderici Abbatis pag. 618. num. 11. narratur, quod defuncto Clodoveo magno Rege Francorum, quem S. Remigius baptizaverat, & regnante Theoderico ejus filio, huius filia nubilis summe dilecta cum graviter infirmaretur, jussu ejusdem Regis vocatus fuit S. Remigius ad eam invensendam, ac sua benedictione sanandam. Impeditus S. Remigius aliis gravissimis Pastoralibus curis misit ad Regem S. Theodericum discipulum suum, qui cum pervenisset ad Urbem, & ad Palatium Regis, reperit eum lugentem unam cum Regina, & omnibus Principibus suis, eo quia jam puella expiraverat, & erat 24 mortua. Ingreditur S. Theodericus puellæ defunctæ cubiculum, & genuflexus apud lectum ipsius cæpit orare ad Dominum, & post diutinam orationem, ait Auctor Historiæ, Moxque sciens se exaudiri, ad corpus examine accessit, atque OLEO SANCTO in morem reconcilians quinque corporis sensus, tactu pollicis, illinit. Mirum in modum subito membra mortua in rediivam redeunt formam, oculi aperiuntur, vox reseratur, & vita redditam simul cum sanitate se esse Puellæ obtenta B. Theoderici omnibus predicat. Prosequitur Auctor narrare Regis, ac Reginæ, Aulicorumque omnium stuporem, lætitiā, gratiarum actiones, ac munificas eleemosynas à Rege ipso pro tanto miraculo elargitas. En igitur, quod antiquis illis tem-

poribus etiam homini mortuo licebat Sacramentum Extremæ Unctionis ministrare.

His tamen minime obstantibus contrarium omnino est tenendum; siquidem solus homo Viator, & vivens est subjectum capax ejusdem Sacramenti, ut probatum est supra. Quare respondetur ad primum objectum, quod illa unctio mortuorum, de qua scribit S. Dionysius Areopagita, non erat Sacramentalis, neque Extremæ Unctionis Sacramentum; sed pia, ac mystica caremonia; fiebat enim in signum pietatis juxta antiquum morem Judæorum, qui defunctorum corpora unguentis optimis ungere solebant, prout narrant Evangelistæ de Nicodemo, ac Joseph ab Arimathea, qui Sacratissimum Redemptoris Corpus, antequam sepelirent myrrhâ, & aloë unxerunt; & de Sanctis mulieribus, quæ emerunt aromata, ut eandem unctionem piissimam replicarent. Habebat ulterius unctio illa, de qua loquitur S. Dionysius, mysticam significationem expresse ab eodem Sancto, ubi supra, his verbis circa Sacerdotes defunctos: At tum quidem olei perfusio ad sacra certamina eum, qui initiabatur, vocabat: nunc autem oleum, quod infunditur, eum, qui excessit à vita, in ipsis certaminibus certasse, ac decessisse declarat. Circa verò reliquos fideles laicos ita dicit; Atque tunc quidem olei unctio baptizandum vocabat ad sacra certamina; nunc autem (in morte) infusum oleum designat eum, qui defunctus est, eadem sacra exegisse certamina, sicque fuisse consummatum. Ita transcribit Cornel. à Lapide, & Magrius locis supradictis; ex quibus verbis colligit idem Magrius argumentum, quod etiam in primitiva Ecclesia Sacerdotes in eorum ordinatione Oleo Sacro consecrabantur, non autem sola manuum Episcopi impositione; sed de hoc infra differendum erit in Decisionibus de Sacramento Ordinis.

Ad secundum objectum de Oleo Sancto dato filie defunctæ Regis Francorum à discipulo S. Remigii tripliciter respondetur. Primum, quod Unctio illa non fuerit Sacramentalis, sed medicinalis ex mera devotione; solitum enim erat antiquitus ungere infirmos Oleo Lampadarum Ecclesiæ, vel ab aliquo Prælato ad hunc effectum benedicto, cum invocatione alicujus Sancti, cujus ope infirmus erga ipsum devotus reportabat corporalem sanitatem ut dictum est supra Decis. IV. num. 19. & Decis. LX n. 19. quod advertit etiam Magrius d. Verb. Oleum Sanctum col. 3. cujus verba ibidem retuli; addens, quod Palladius in Lausiaca sic de S. Macario Alexandrino loquitur: Cujus (scilicet infirmæ) commiserans fuit precibus, & Sacro Oleo eam propriis manibus inungens, ad dies viginti immunem à male redditam, in Civitatem propriam dimisit. Confirmatur, quod unctio illa B. Theoderici non fuerit Sacramentalis, quia non constat, tunc eum fuisse Sacerdotem; & eo tempore Monachi, ut plurimum, imò & Abbates ob humilitatem, quam colebant, ordinibus Sacris non initiabantur; ut legitur in iisdem sæculis Benedictinis tom. 1. in Prefat. & tradunt Azorius tom. 1. lib. 12. cap. 19. Vers. Undecimò. Gonzalez in cap. Episcopus. 4. de Prabend. num. 8. in fin. & Bordonus de Profess. Regul. cap. 1. num. 6. ac num. 51. & seqq. Et non obscure id innuit Historicus in narratione illius unctionis; ait enim, quod OLEO SANCTO in morem reconcilians quinque corporis sensus tactu pollicis illinit. Siquidem ly in morem reconcilians hunc sensum faciunt, adinstar, & ad similitudinem

- rudinem ministrandis. *Extrema Unctionis Sacramentum*. At simile non est idem. Glossa in l. 29 *Quod Nerva*. & ibi Bartolus ff. *Depositi*. Marc. Mantua Patavinus singul. 318. Barbola *Axiom.* 208. ubi DD. cumulat. Sed estò quòd fuerit Unctio Sacramentalis. *Secundo* respondetur, quòd quando B. Theodericus surrexit ad puellam mortuam inungendam, obtinuerat à Deo gratiam resurrectionis ejus; sicque illius anima iterum corpus informaverat; nam Historicus dicit; *Moxque sciens se exauditum*: & sic non mortuam, sed vivam linxit. Respondetur *Tertio*; si puellam post Unctionem tantum revixisse credamus, factum illud fuisse mirabile, non imitabile, tanquam ex Dei speciali instinctu patratum; non autem regulis juris directum. Nemo est, qui nesciat, à Sanctis multa fieri ex particulari motione Divina, quæ à nobis sunt miranda, non imitanda; ut notavi in Decisionibus de Baptismo Decif. LXXVII. num. 12. ubi varia exempla retuli SS. Martyrum utriusque sexus, qui ex Spiritus Sancti interna inspiratione sibi ipsis mortem dederunt; de quibus videndus Emin. Cardin. de Laurea in 3. sent. part. 2. tom. 3. in tract. de Martyrio disp. 20. n. 96. nec non Cornelius à Lapide Comment. in Proverb. Salomonis cap. 31. Vers. 30. ubi narrat ex hoc Dei interno consilio plures Virgines sibi oculos eruisse, nasos truncasse, vibicibus deformasse faciem, ut præciderent incensis tentationis ansam. Et in specie, quòd S. Ebba 31 Abbatissa in Anglia Anno 870. Danis Angliam invadentibus, ut eorum lasciviam effugeret, se se cum omnibus monialibus naso, & labro superiore truncavit; quare Dani furentes cum cœnobio eas omnes concremarunt; & de his alia consimilia exempla plura ibidem. Igitur non obstante facto B. Theoderici, firma, & inconcussa conclusio esse debet, quòd Sacramentum Extremæ Unctionis non potest mortuis ministrari; quia solus homo Viator, idest vivens est subjectum capax ipsius.
- Ex hac conclusione duo corollaria sunt à studiosis notanda. Unum est, quòd si Parochus cœperit 32 Oleum Sanctum ministrare infirmo, ilque expiraverit ex abrupto antequam omnium sensuum unctiones compleantur, debet Parochus abstinere ab aliis unctionibus Bonacina de Extr. Unct. punct. 5. num. 8. Gobat tract. 8. num. 876. Alterum est, quòd ministraturus Parochus hoc Sacramentum laboranti in extremis, si dubitet, an expiraverit, nec ne; potest sub conditione, si vivus es, illum inungere. Suarez d. disp. 42. num. 1. in fine; rationem subdens, quia generale est omnibus Sacramentis; ut in casibus dubiis possint hoc modo ministrari; nam per adjunctam conditionem tollitur omne periculum irrogandi injuriam Sacramento, & ministrando Sacramentum illo modo, vitatur periculum privandi proximum magno subsidio, & remedio sua salutis, cujus fortasse adhuc capax est. Concordant alii DD. inter quos Tamburinus de Extrem. Unct. cap. 1. §. 2. num. 4. & Mastrius in 4. sent. d. disp. 6. num. 104.

DECISIO LXXVII.

ARGUMENTUM.

Quia homo Viator, ut sit capax Extremæ Unctionis, debet esse baptizatus, dispu-

ratur, An Catechumena incognita linita Oleo Sancto in articulo mortis, validè receperit illud Sacramentum? Hac occasione varia, & que curiosa dubia deciduntur: videlicet, quo tempore sit institutus Baptismus à Christo Domino? An Apostoli baptizati fuerint ante, vel post Dominicam Passionem? Cornelius Centurio, cur receperit Spiritum Sanctum visibiliter, antequam baptizaretur? Deipara, S. Petrus, & alii Apostoli à quo sint baptizati? An validè contrahant Matrimonium Catechumeni? Hi an possint excommunicari? In loco sacro sepeliri? Et accipere Indulgentias?

SUMMARIUM.

- 1 Baptizatis tantum danda est Extrema Unctio. Et num. 3. & 18.
- 2 Baptismus est janua aliorum Sacramentorum.
- 4 Baptismus Flaminis justificat, & delet peccata.
- 5 Fides, & Charitas facit homines membra Christi.
- 6 Cornelio Centurioni datus Spiritus Sanctus ante Baptismum.
- 7 Confirmationis Sacramento datur Spiritus Sanctus.
- 8 Baptismi Sacramentum quando fuerit à Christo institutum?
- 9 Apostoli an communicati, & ordinati ante Baptismum? Et num. 24.
- 10 Text. in cap. Veniens 3. de Presb. non ordin. examinatur.
- 11 Paulianista heretici an validè essent ordinati absque Baptismo? Et num. 34.
- 12 Judæi an olim ordinarentur? Et num. 35.
- 13 Matrimonium an esse possit inter fidelem, & infidelem ex Pape dispensatione? Et num. 36.
- 14 Sacramenta omnia constant ex materia, forma, & intentione Ministris. Sed inter baptizatos tantum. num. 37.
- 15 Catechumeni an possint excommunicari? Et num. 38.
- 16 Odiâ restringenda, favores ampliandi. Et an semper? num. 40.
- 17 Catechumeni an sepeliendi in loco sacro? Et num. 41.
- 18 Sacramenta non dantur Viatoribus non baptizatis.
- 19 Baptismi Flaminis, & Fluminis differentia.
- 20 Fides, & Charitas sine Baptismo non sufficit ad recipienda alia Sacramenta.
- 21 Baptismus Flaminis non est Sacramentum.
- 22 Cornelius Centurio non recepit Sacramentum Confirmationis antequam baptizatus fuerit.
- 23 Judæi putabant gentiles non esse baptizandos.
- 25 Apostoli an baptizati ante, vel post passionem Christi?
- 26 Baptismus an institutus post Christi Resurrectionem? Quod post Resurrectionem, argumenta quinque. Eorum resolutio. num. 32.
- 27 Argumenta sex quòd sit institutus ante Passionem.
- 28 Christus baptizatus in Jordane; ibi instituit Sacramentum Baptismi.

29 Apostoli omnes baptizati ante Passionem Christi, & à quibus?

30 Christus baptizavit suis manibus Deiparam ejus Matrem, & Petrum.

31 Joannes Baptista baptizatus à Christo.

33 Ordinari non possunt non baptizati.

34 Paulianiste heretici cujus essent discipuli? Eorum errores.

35 Judai olim dignitates occupabant inter Christianos.

36 Matrimonium ut contractus subsistere potest inter fidelem, & infidelem.

38 Excommunicari Catechumenus non potest.

39 Ecclesia cur in die Parasceve oret pro infidelibus?

42 Catechumeni non sunt capaces Extremae Unctionis.

43 Catechumeni an sint capaces Indulgentiarum?

44 Missa an possit celebrari pro Catechumenis?

Secunda conditio necessaria in homine Viatore, seu vivente, ad hoc ut sit capax Sacramenti Extremae Unctionis, est, quod sit baptizatus: ratio manifesta est, siquidem qui non recepit Baptismum, non habuit ingressum in Ecclesiam; Baptismus enim est janua Ecclesiae cap. Prater. §. penult. dist. 32. cap. Si quis confugerit. & cap. Si quis per ignorantiam. 1. qu. 1. Item cap. Veniens. De Presbyt. non baptiz. & qui non est ingressus Ecclesiam per hanc januam, non potest recipere alia Sacramenta. Hinc Eugenius IV. in Concilio Florentino in Decretis Union. ait: Primum omnium Sacramentorum locum tenet Sanctum Baptisma, quod vita spiritualis janua est; per ipsum enim membra Christi, ac de corpore Ecclesiae evadimus. Et Concil. Tridentinum loquens de Sacramento hoc Extremae Unctionis sess. 14. in prom. inquit: Sacramentum Unctionis non modo Poenitentia, sed totius Christianae vitae, quae perpetua Poenitentia esse debet, consummativum existimatum est à Patribus. Si Christianae vitae consummativum; ergo qui non est Christianus, & sic qui non est baptizatus, non potest illud recipere. Facit cap. Si quis inquit. 1. §. 1. ubi, quod Sacramenta non conferunt salutem existenti extra Ecclesiam. At qui non est baptizatus extra Ecclesiam existit. Idcirco ita concorditer docent omnes scribes tam Theologi Scholastici, ac Morales, quam Canonistae S. Thomas. 3. p. q. 35. art. 3. in corpore ita scribens: Nihil potest aliquis recipere, cujus receptivam potentiam non habet: per characterem autem baptismalem efficitur homo receptivus aliorum Sacramentorum; unde qui characterem non habet, nullum aliud Sacramentum recipere potest. Et Suarez in ead. 3. p. tom. 4. disp. 42. num. 2. subdit: Indubitatum est, hoc esse de substantia Sacramenti (ut scilicet unguendus Oleo Sancto sit baptizatus) ideoque unctionem sub forma verborum factam à Sacerdote circa hominem non baptizatum in re ipsa, etiamsi sit baptizatus in voto, & Catechumenus, fidelis, ac iustus, inane, nullumque Sacramentum esse, aut effectum ejus habere. Idem repetit, ac firmat Layman lib. 5. tract. 8. cap. 4. n. 1. Maltrius in 4. sent. disp. 6. num. 104. Emin. Cardin. de Laurea de Extr. Unct. disp. 11. à num. 146. & seqq. Novissimè Emanuel Gonzalez in Commentar. super Decretal. ad cap. Veniens. 3. num. 4. de Presbyt. non baptizato. Et ibidem Barbosa, ubi alios Canonistas, ac Theologos cumulat.

Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.

Porro curiosus est sequens casus, an factus? vel factus? nescio. Quadam femina Turca in nostram Antenoream Urbem advecta, & à pio, doctoque Theologo instructa de veritate catholicae fidei, firmè proposuit in corde suo Baptismum suscipere, & Christianam religionem profiteri. Interim improvisa, violentaque febris oppressa, cum sit pauperrima, ad Hospitale S. Francisci deferretur, ubi illam grave delirium mentis apprehendit; quod à Medicis mortale renunciatur: Reverendus Curatus pii Hospitalis credens hanc infirmam esse Christianam, cum nec ejus Sacramentalem confessionem possit recipere, neque ei Sacrum Viaticum valeat praebere ob delirantem mentem; ministrat ipsi Extremae Unctionis Sacramentum? Quæritur an valide? Et prima fronte videtur affirmativè, respondendum ex sequentibus.

Primò, quia hæc Catechumena Turca, cum jam proposuerit in corde suo firmè christianam religionem profiteri, & Baptismum suscipere, censetur baptizata Baptismo flaminis, & consecuta gratiam justificantem, quæ delet originale peccatum, ac mortalia. Scotus in 4. dist. 4. q. 6. & dist. 17. q. Unica. Latè Eminentiss. Cardin. de Laurea de Baptism. disp. art. 10. per totum. Ergo valide recepit Sacramentum Extremae Unctionis, & ejus effectum præcipuum, qui est remissio venialium.

Secundò, Extrema Unctio danda est fidelibus, qui sunt membra Christi. Sed fides, & charitas facit, quod homines sint membra Christi. Eminent. Cardin. de Lugo De Eucharistia disp. 13. Sect. 1. num. 3. Ergo prædicta femina Turca habens fidem, & charitatem, tanquam membrum Christi effecta, valide uncta fuit Oleo Extremae Unctionis.

Tertiò, sola fides & charitas in corde videtur sufficere absque Baptismo ad alia Sacramenta recipienda exemplo Cornelii Centurionis, qui ex prædicatione sibi facta à Divo Petro cum credidisset in corde suo, & alii, qui cum ipso erant, receperunt statim visibiliter Spiritum Sanctum; & sic Sacramentum Confirmationis, antequam baptizarentur, ut legitur Act. 10. 44. ibi: Adhuc loquente Petro verba hæc, cecidit Spiritus Sanctus super omnes, qui audiebant verbum; & obstupuerunt ex circumcissione fideles, qui venerant cum Petro, quia & in nationes gratia Spiritus Sancti effusa est; audiebant enim illos loquentes linguis, & magnificantes Deum. Illapsus autem ille Spiritus Sancti significare videtur Sacramentum Confirmationis, cujus effectus est impetiri Spiritum Sanctum, juxta illud Act. 8. 15. Cum audissent Apostoli, quæ erant Jerosolymis, quod recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Joannem; qui cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum Sanctum, & vers. 18. Tunc imponebant manus super illos, (id est ministrando illis Confirmationis Sacramentum) & accipiebant Spiritum Sanctum. Idemque habetur de habitantibus Ephesi, de quibus ait Scriptura Act. 19. 7. Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant. Igitur Cornelius Centurio, & qui cum eo crediderant, receperunt Sacramentum Confirmationis antequam baptizarentur.

Quartò, Imò omnes Apostoli antequam fuissent baptizati susceperunt Sacramentum Eucharistiae, & Ordinis secundum illam opinionem Doctorum, qui

Y

qui

qui tenent, Sacramentum Baptismi fuisse institutum tantummodo à Christo Domino post ejus resurrectionem à mortuis, quando præcepit iisdem Apostolis, quod docerent omnes gentes, baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Matth. 28. 19. Et tamen ipsi Apostoli fuerunt communicati, & ordinati in cœna ante passionem Salvatoris. Luc. 22. 19. quam opinionem probabilem vocat S. Thomas 3. p. q. 73. art. 5. ad 4. & eam tenet Canus de Locis Theolog. libr. 8. cap. 5. atque illam probat Rupertus libr. 8. in Joan. cap. 3. Ergo multo magis ante Baptismum poterit valide de recipi Sacramentum Extremæ Unctionis à Catechumena, quæ jam in corde suo proposuerat suscipere Baptismum; & habebat fidem credendo articulis ejus sibi à Theologo insinuatis.

Quintò: Faciunt verba Innocentii Papæ III. relata in cit. cap. Veniens. 3. De Presbyt. non ordin. quæ sunt hujusmodi: Porro cum quis non solum per Sacramentum Fidei, sed per Fidem etiam Sacramenti efficiatur procul dubio membrum Christi, & qui Christum habet per fidem, etsi Baptismum non habebat, habet utique fundamentum, præter quod aliud poni non potest, quod est Christus & ESUS, super adificari posse videtur, sicut salutifera opera, sic & qualibet Ecclesiastica Sacramenta; cum illud non sit generaliter verum, neque de novis, neque de veteribus Sacramentis, quod Baptismus sit fundamentum illorum, quoniam & Sacramentum conjugii, & Eucharistia à non baptizatis recipi potest. Igitur secundum verba hujus textus valide collatum censetur Sacramentum Extremæ Unctionis prædictæ mulieri catechumenæ.

Sextò videntur huic opinioni favere etiam Verba Canonis 19. Concilii Niceni; cujus Canonis verba habentur in cap. Si quis confugerit. 1. qu. 1. & leguntur tom. 1. Concilior. post Conc. Carthagin. IV. pag. mibi 882. in quo, dum decernitur, quid agendum de Paulianistis ordinatis, & non baptizatis, qui ad Ecclesiam revertuntur, præcipitur quod te baptizentur, deinde dicitur: Si verò examinati (ab Episcopo catholico) eos non esse aptos apprehendit, deponi eos oportet. Si itaque sunt deponendi, sequitur quod ante Baptismum valide fuerant ordinati.

Septimò addi potest can. 14. Concilii Matisconensis 1. (tom. 2. Concil. pag. 841.) in quo statuitur, quod Judæi compellantur exhibere reverentiam, & honorem cunctis Clericis, ac Sacerdotibus Domini; deinde ponuntur hæc verba: Nec ante Sacerdotes confessum, nisi ordinati, habere præsumant. Ergo si non possunt Judæi habere præcedentiam in sedendo supra Sacerdotes, nisi sint ordinati, dicendum venit, quod tidem Judæi tunc temporis Ordines Ecclesiasticos suscipiebant.

Octavò facit, quod ex dispensatione Pontificia potest esse Matrimonium validum, si contrahatur inter fidelem, & infidelem. Eminentiss. Cardin. de Lugo d. disput. 13. de Sacram. Euchar. num. 6. Collegium Salmanticense de Matrimonio tract. 9. cap. 12. num. 74. Sed Matrimonium est Sacramentum; ergo licet infidelis valide illud recipit; ita catechumena Sacramentum Extremæ Unctionis.

Nonò adducitur illa regula generalis, ex definitione Conciliorum præcipue Florentino, ac Tridentino deducta, quod omnia Sacramenta ad sui validitatem tria tantum requirunt, idest materiam, formam, ac intentionem Ministrum. Eminentiss. Cardin. de Lantæ de Sacram. in genere disp. 11. n. 83.

Sed in casu hujus Turcæ catechumenæ habetur materia, forma, & intentio ministri linientis illam Oleo Sancto, ut recipiat Sacramentum Extremæ Unctionis. Ergo videtur dicendum, quod valide recipiatur ab ipsa.

Decimò tandem urget, quod Catechumenus ex eo quia censetur habere fidem articulorum, & eos credere, reputatur unus de fidelibus, & post excommunicari secundum probabilem opinionem Doctorum, quos allegat Suarez de Censuris disput. 5. Sect. 1. n. 25. in fin. & tradidit Archidiaconus in cap. Eos. de Consecr. dist. 4. Ergo à contrario sensu poterit catechumenus communicare cum fidelibus saltem in Sacramento Extremæ Unctionis, quod confertur per viam deprecationis, & formam precum, ac supplicationum ad Deum; Ecclesia enim orat etiam pro Catechumenis, ut in feria sexta Parasceves; eò magis quia odia, & pœnæ sunt restringendæ, favores autem, gratiæ, & animæ præsidia dilandæ. cap. Odia de Reg. jur. in 6. Et sicut Catechumenus post mortem participat cum Christianis baptizatis de eorum Ecclesiastica sepultura, ut tenent, ac docent Barbosa de Episc. alleg. 28. num. 53. Pax Jordanus tom. 1. libr. 5. tit. 12. num. 20. Thesaurus de Pœnis part. 2. Verb. Sepultura. cap. 6. Vers. limita; & alii plures DD. congesti per Passerinum iisdem consentientem de Pollut. Eccl. disput. 8. cap. 24. num. 4. ita antequam moriatur, poterit participare cum iisdem fidelibus saltem de Sacramento Extremæ Unctionis, ut ejus anima roboretur in fide contra tentationes dæmonum.

His tamen minimè obstantibus firma remanet superior conclusio, quod homo Viator non baptizatus non est subiectum capax Extremæ Unctionis, aliorumve Sacramentorum, quorum janua est Baptismus; & qui per hanc janua non intrat, non habet aditum ad alia Sacramenta. Neque obstat primum argumentum contrarium, quod illa Catechumena sit baptizata baptismo Flaminis, ac receperit deletionem peccati originalis, ac mortalium; quia Baptismus Flaminis operatur quidem illos effectus justificationis, atque remissionis culparum, non autem alios, qui sunt proprii Baptismi Fluminis, videlicet impressionis characteris; aggregationis externæ ad cœtum aliorum fidelium; ingressus visibilis in Ecclesiam; & habilitatis ad participanda alia Sacramenta; ut bene differunt Eminentiss. Cardin. de Lugo de Euchar. d. disput. 13. n. 4. & 5. & Gonzalez in d. Comment. ad cap. Veniens. 3. num. 4. de Presbyt. non ordin.

Secundum argumentum pariter tollitur supradicta ratio, quia Fides, & Charitas facit membrum Christi quo ad intra, & ad effectum fructuum ejus meritis per consecutionem ejus invisibilis gratiæ in anima; secus autem ad extra, quo ad participationem Sacramentorum, quæ sunt signacula externa, visibilia, & sensibilia, quibus tanquam tessera aliqua fideles denotantur esse in Ecclesia; & sortiuntur communionem bonorum ejusdem: idè qui non sunt aggregati eidem Ecclesiæ per signaculum exterius, & visibile, quod est Baptismus Aquæ, non possunt participare de aliis signis exterioribus, quæ operantur gratiam in anima, scilicet de cæteris Sacramentis, idè omnes Theologi notant, quod Baptismus flaminis habet vim Sacramenti quo ad internam gratiam, & remissionem culparum, ac pœnarum; sed non habet essentiam Sacramenti, siquidem non est Sacramentum, non imprimit characterem, neque om-

21 nes alios effectus operatur, quos producit Baptismus fluminis, ut bene ait Collegium Salmanticense de Baptismo tract. 2. cap. 1. num. 2. *Mastrius in 4. Sent. disput. 2. quest. 7. art. 1. & Eminenti. Cardin. de Laura de Baptismo disput. 8. art. 10.*

Tertium non obstat, quia respondetur, Cornelium Centurionem, & eos, qui cum illo crediderunt in Christum, predicante Divo Petro, receperunt quidem effectum Sacramenti Confirmationis præcipuum, nempe Spiritum Sanctum; non autem Sacramentum ipsum Confirmationis, aliosque ejus effectus; & eò minus characterem, qui imprimitur in anima confirmati, quando recipit dictum Sacramentum: & hic notandum est, quod ille lapsus ille Spiritus Sancti in Cornelium ante Baptismum fuit privilegium speciale ei concessum, ut fideles de circumcissione intelligerent, etiam Gentiles vocari à Deo ad Ecclesiam, & eisse aggregandos per Baptismum; putabant enim Judæi, se solos esse vocatos, ac legem Evangelicam esse promulgatam tantum pro iis sicut factum fuerat de Moysa. Idcirco ita scribit Cornelius à Lapide Comment. in Act. Apost. cap. 10. Vers. 44. *Ita disposuit Deus, ut Judæi Petrum non possent arguere, quod eos importè gentiles baptizasset, & Christianismo initiasset, cum vidissent in eos jam ante descendisse Spiritum Sanctum, qui suo descensu eos sibi in filios adoprabat; itaque significabat, eos in Ecclesiam suam esse cooptandos.* Sequitur ex his, quod sicut Cornelius, & alii ejus nationis post receptum visibiliter Spiritum Sanctum fuerunt baptizati Baptismo aquæ, ut denotat ibidem Scriptura Sacra, subdens quod tunc S. Petrus dixit: *Nunquid aquam quis prohibere potest, ut non baptizentur hi, qui Spiritum Sanctum acceperunt, sicut & nos? Act. 10. 47.* ita eisdem post receptum Baptismum, receperunt Sacramentum Confirmationis, per manum Apostoli Petri iisdem datum; prout faciebant alii Apostoli, dum confirmabant fideles baptizatos, per impositionem manuum, scilicet eos Sacro Chrismate signando, ut etiam S. Paulus, & alii relati in contrario argumento.

Quartum non obstat; quia negatur, Apostolos receperunt Sacramenta Venerabilis Eucharistiae, & Ordinis Sacri antequam Baptismo fluminis baptizarentur. Pro intelligentia sciendum, controversiam fuisse apud antiquos Patres, quo tempore institutum sit à Christo Sacramentum Baptismi? Et utrum Apostoli baptizati fuerint ante Christi passionem, vel tantummodo post ejus gloriosam Resurrectionem? & equidem multi DD. opinati sunt institutionem Baptismi factam fuisse à Christo tantummodo post ejus Resurrectionem, quando dixit Apostolis *Matth. 28. 19. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Quod scripsit etiam Divus Marcus 16. 15. *Et dixit eis (scilicet Christus) Euntes in mundum universum, predicate Evangelium omni creature. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Et per consequens, Apostolos ante Christi passionem non fuisse baptizatos. Probant hanc opinionem. 1. Quia dicitur *Joan. 7. 39. Nondum enim erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus.* Sed per Baptismum datur Spiritus Sanctus. Ergo solum post gloriosam Resurrectionem Christi institutus est Baptismus. 2. Quia causam suam effectus non præcedit. Sed

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

Baptismus habet causam, & efficaciam à Passione Christi. Ergo ante illam institutus non fuit. 3. Baptismus non potuit institui, nisi traderetur ejus forma. Sed hæc tradita est tantum post Christi Resurrectionem, ut in supracitatis verbis *Matth. 28. 19.* Ergo. 4. Omnia Sacramenta fluxerunt à latere Christi, quod apertum fuit à lancea, dum penderet in Cruce. Igitur Baptismus non est institutus ante, sed post ejus passionem. 5. Baptismus est Sacramentum necessitatis, quod obligat omnes. Sed hæc obligatio non incepit ante passionem, sed post Christi Resurrectionem: ibi, *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur. Marc. 16. 15.* Ergo non ante passionem, sed post, institutum fuit Baptismi Sacramentum. Ex his ita opinatus est Tertullian. *lib. d. Baptismo cap. 11.* S. Hieronymus in *Dial. contra Luciferianos*; S. Jo. Chrysost. *Hom. 28. in Joan.* & alii, quos citat Cornelius à Lapide in *Act. Apost. cap. 1. Vers. 5.* & Suarez de *Baptismo. disput. 19. Sect. 1.*

Alii è contra constanter tenent, quod licet demonstrari non possit scriptura, vel traditione tempus præcisum, in quo Christus instituit Sacramentum Baptismi; tamen verior, & probabilior opinio est, quod ante ejus passionem fuerit institutum; etiam obligatio ipsum suscipiendi non sit imposita, nisi post Resurrectionem. Id probant: 1. Quia Circumcisio fuit instituta multo ante promulgationem legis Moysayce. Ergo etiam Baptismus figuratus in illa multo ante promulgationem legis Evangelicæ. 2. Ex S. Joann. 32. 22. ubi ait: *Post hæc venit Jesus, & discipuli ejus in Judæam terram; & illic demorabatur cum eis, & baptizabat.* Ergo eo tempore Christus instituerat Sacramentum Baptismi. 3. Quia discipuli Joannis Baptistæ emulatione commoti propter hunc Baptismum Christi, dixerant ad illum: *Rabbi; qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti; ecce hic baptizat; & omnes veniunt ad eum. Joan. 3. 26.* Ergo erat à Christo institutus Baptismus. 4. Quia subdit idem Evangelista *Jo. 4. 1. Audierunt Pharisei, quod Jesus plures discipulos facit, & baptizat.* Ergo ante passionem fuit facta Baptismi institutio. 5. Quia scribit S. Lucas cap. 10. Vers. 1. quod Christus misit discipulos binos ante faciem suam in omnem civitatem, & locum, quod erat ipse venturus. unde S. Bonaventura in 4. dist. 3. qu. 1. ait: *Misit ad predicandum, & baptizandum, quia hoc ordine fit introitus in Ecclesiam; scilicet per susceptionem doctrinæ fidei, & Baptismi.* 6. Quia Christus dixerat Nicodemo *Jo. 3. 5. Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex Aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.* Per hæc verba intelligebat Dominus insinuare Nicodemo necessitatem Sacramenti Baptismi, Ergo jam erat institutum. His, & aliis probationibus hanc opinionem tenet S. Augustinus *lib. de Origine Anima cap. 9.* nec non *Epist. 108. & Epist. 163.* Glossa, Lyranus, S. Cyrillus, S. Gregorius Nazianzenus, & alii, quos citant, & sequuntur Suarez de *Baptismo*, seu in 3. p. D. Thom. tom. 3. disp. 19. sect. 1. & Collegium Salmanticen. de *Sacrament. in gen. tract. 2. cap. 1. à num. 18.* & seqq. ubi num. 24. ex S. Thoma 3. p. qu. 66. artic. 2. ostendit, Baptismi Sacramentum fuisse institutum, quando Christus voluit baptizari in Jordane à Joanne

Y 2

ne

ne Baptista; tunc enim dedit virtutem Aquæ ad regenerandos homines spiritualiter, & eos mundandi à peccatis; & num. 33. citat Sotum, Cajetanum, Ledesnam, Candidum, Valquezium, Bonacinam, Gonetum, & alios sic sentientes. Concordant Scotus in 4. dist. 3. qu. 4. & ibi S. Bonaventura, Alex. de Ales, & alii allegati ab Eminentiſſ. Cardin. de Lauræa, qui pariter ita sentit de Baptismo disput. 12. art. ult.

Ex his omnes Theologi, ac Scripturistæ colligunt, SS. Apostolos fuisse Baptismo Christi regeneratos, antequam eos communicaret in Cæna, ordinaret Sacerdotes, ac Episcopus, daretque eis potestatem remittendi peccata; ex certa, & inconcussa regula, quod Baptismus est janua, & fundamentum aliorum Sacramentorum, quorum nullum validè recipi potest, nisi prius receptum sit Baptisma. Et ad hunc propositum hæc scribit Cornelius à Lapide in d. Comment. At. Apostol. cap. 1. Vers. 5. (Et idem docet Suarez in 3. p. D. Thom. tom. 2. disput. 18. sect. 3.) videlicet: Quocirca S. Evodius successor S. Petri in Cathedra Antiochenſi, Epistola, quæ inscribitur τὸ φῶς, idest Lumen, asserit, Christum suis manibus baptizasse ex mulieribus solam Virginem Matrem suam; ex viris solum Petrum: Petrum autem baptizasse Andream, Jacobum, & Joannem, & hos tres baptizasse reliquos Apostolos. Idem scripsit in Comment. in Matth. 3. 14. addens, ad illa verba S. Joannis Baptistæ, qui dixerat Christo petenti baptismum in Jordane: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Hinc nonnulli colligunt, Baptismam paulo post à Christo fuisse baptizatum. Ad stipulatur his omnibus Suarez d. disput. 19. sect. 2. confirmans, quod licet sit de fide, Sacramentum Baptismi fuisse institutum à Christo Domino ex Concil. Trident. sess. 7. Can. 1. de Sacramentis, tempustamen hujuscemodi institutionis non esse dogma fidei; sed ferè omnes SS. Patres, ac DD. quos ibi allegat, docere, quod Christus illud instituit ante suam passionem, etsi noluerit, ad ipsum homines esse præcisè obligatos, nisi post suam Ascensionem in Cælum.

Argumenta verò in contrarium facta facile tolluntur: nam ad 1. Respondetur, quod Spiritus Sanctus nondum erat datus Visibiliter prout in die Pentecostes; secus autem per internam gratiam, & remissionem peccatorum, prout datus fuit Magdalene; ac ita dabatur iis, qui recipiebant baptismum Christi ante ejus Passionem, & Resurrectionem. Ad 2. Quod Baptismus habebat suam efficaciam à Passione prævisa, ac futura Christi; nec non ab initio ejus vitæ, quæ tota fuit continuum sacrificium, & Passio, habens merita infinita ad salvandos peccatores. Ad 3. Quod forma baptismi tradita fuit à Christo, quando ante Passionem docuit discipulos suos baptizare homines, ut tenet S. Thomas in 4. dist. 3. art. 5. quest. 2. Ad 4. Quod Sacramenta fluxerunt à latere Christi ob completam ejus passionem dum miles lancea ejus latus aperuit; sed cæperunt habere suam efficaciam etiam ante ejus Passionem, ut de Eucharistia in Cæna, quæ illam præcessit. Ad 5. Verum esse, quod præceptum baptismi non obligaverit, nisi post Resurrectionem Christi, sed ejusdem institutio facta fuit ante Passionem; ut probatum est supra rationibus, & DD. auctoritate.

Quintum principale argumentum contrarium desumptum ex verbis Innoc. III. in cap. Veniens. 33 3. De Presb. non ordin. non subsistit, quia Papa refert tantum verba illorum, qui opinabantur,

receptum fuisse validè Ordinis Sacramentum à non baptizato; sed non approbat eorum opinionem; imò ibi amplectitur contrariam, & sic tacitè illam reprobatur; nam ordinari non potest non baptizatus.

Sextum argumentum cadit; quia Canon ille Concilii Niceni vel loquitur de depositione lato modo sumpta, idest de non admissione ad ordines illorum, qui fuerint hæretici Paulianistæ; quamvis postea rebaptizati. Sciat studiosus Lector, quod Paulianistæ erant discipuli Pauli Samosatani hæresiarchæ, qui negabat personas Sanctissimæ Trinitatis, & docebat baptismum dari in nomine Dei; idè invalidè: propterea in Concilio Nicæno decretum fuit, ut ipsi hæretici Paulianistæ venientes ad gremium Ecclesiæ rebaptizarentur, ut latius differit Eminentiſſ. Cardin. Baron. in Anna. lib. ad Ann. 265. & ibi Spondan. nec non Salelles d. S. Inquisit. lib. 3. regul. 232. num. 168. Itaque præceptum Concilium Nicænum, quod Paulianistæ rebaptizati non initiarentur ordinibus. Vel dici potest, quod mandaverit eos deponi, si fortè post rebaptizationem fuissent ab aliquo Episcopo ordinati, & non essent apti ad exercitium ordinum. Ita ex Theodoro Balsamone respondet Gonzalez in Comment. ad d. cap. Veniens. de Presb. non Ord. n. 5.

Septimum de Judæis ordinatis non subsistit, quia non loquitur Concilium de ordinibus Ecclesiasticis, qui Sacramentum sunt, receptis in Judaismo; sed vel de ordinibus laicis, idest Præfecturis, dignitatibus, seu aliis gradibus, ad quos Judæi, pecunia mediante, ascendissent, ut illis temporibus, ac regionibus erat tunc in usu; quorum graduum prætextu sedere audebant supra Clericos, ac Sacerdotes. Vel nisi post susceptum baptismum ipsi Judæi fuissent ordinati. Aut tertio per ly Ordinati Concilium intellexerit, quod Judæi non auderent sedere coram Sacerdotibus, nisi ipsi ex benignitate ordinarent, idest innuerent ut sederent; quod ego verius puto, ultra ea, quæ dicit Gonzalez ibid. num. 5.

Octavum pariter tollitur respondendo, quod Matrimonium illud censetur validum quo ad infidelum in genere contractus, non autem in genere Sacramenti, cujus non est capax infidelis, qui nondum recepit baptismum. Ita S. Thomas in 4. dist. 39. quest. Unica art. 1. ad 5. & quest. 59. art. 1. ad 5. Bonacina, & alii apud ipsam Collegium Salmanticense. d. tract. 9. de Matrim. cap. 12. n. 37. novissimè Justus de dispensat. Matr. cap. 15. num. 3. & ibi Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 8. Hinc si baptizatus contraheret Matrimonium cum catechumena esset invalidum. Idem Sanchez disput. 71. lib. 7. & Ricciulli. de Perf. extra grem. Eccl. lib. 2. cap. 2. num. 9.

Nonum cadit, quia regula illa locum habet inter fideles suscipientes Sacramenta; secus cum infidelibus, qui ante susceptum baptismum Fluminis sunt incapaces aliorum Sacramentorum, ut supra probatum est.

Decimum, & ultimum argumentum plura dicit, sed nihil concludit. Nam quod Catechumenus possit excommunicari, non est verum, ut ait Suarez de Censuris d. disput. 5. sect. 1. num. 25. ubi reprobatur Archidiaconum absque fundamento id asserentem. Ratio est manifesta, quia præcipuus effectus excommunicationis est privare participatione passiva Sacramentorum; Catechumenus autem non participat de Sacramentis. Quod Ecclesia oret pro

- 39 pro ipsis in die Parasceves; hoc facit, quia ea die Christus in Cruce pro omnibus oravit, ut ex Alcuino notat Gavantus in *Rubr. Miss. part. 4. tit. 9. n. 9.* Quod favores sint ampliandi est regula habens locum, quando Jus publicum non resistit, ut ait Dynus num. 3, ad illam: Sed Jus publicum Divinum, ac Ecclesiasticum non permittit, ut Sacramenta dentur non baptizatis. Quo verò ad Ecclesiasticam sepulturam, quae secundum opinionem Passerini conceditur ab Ecclesia Catechumenis, eò
- 40 quia sunt in utero ejus edendi per baptismum l. 3. Cod. de Sacram. baptis. secundum alios DD. contra tenendum, ut videre est apud Ricciulum de Personis extra Eccl. grem. lib. 3. cap. 4. num. 35. & cap. 8. num. 9. Sed quidquid sit de sepultura, ex hoc actu maternae pietatis in illos, non potest inferri ad Jus consequendi etiam Sacramentum Extremae Unctionis, si ante mortem non obtinuerint Sacram Lavacrum Baptismi, quia nondum sunt ingressi Ecclesiam ipsam per januam Sacramentorum, & sic remanent post mortem in cimiterio quo ad sepulturam ex speciali favore, ut disserunt
- 42 DD. quos cumulat ipse Passerinus de Pollut. Eccl. d. disput. 8. cap. 24. n. 4. Qua propter conclusio firma, & inconcussa remanet, quòd Catechumenae, de qua in hypothesi, invalidè ministratum fuit Oleum Sanctum; sique Curatus Hospitalis eam agnovisset, omninò abstinendum erat per eum ab administratione illius Sacramenti, & ejus loco debebat, illam Sacramento baptismi ad spirituales vitam regenerare; attento ejus firmo proposito suscipiendi baptismum, & Religionem christianam profitendi. Porro post datum baptismum, potuisse illam Oleo Sancto inungere concedit Tambur. de Extrem. Unct. lib. 6. cap. 2. num. 3. & Gobat tract. 8. num. 321. & alii DD. plurimi apud Dianam Coordin. tom. 2. tract. 4. resol. 46. & 47. sed utrùm animae ejusdem Catechumenae possent applicari Indulgentiae per modum suffragii? Affirmat Navarrus in Comment. de Jubileo notab. 31. num. 47. & notab. 32. num. 10. Henriquez de Indulg. lib. 7. cap. 20. num. 8. Sed negant Suarez in 3. p. D. Thom. d. tom. 4. disput. 53. sect. 4. n. 8. Sanchez in Decal. lib. 4. cap. 37. n. 36. & 37. S. Anton. Turrecrem quas citat, & sequitur idem Ricciulus d. lib. 3. de Personis extra Eccl. grem. existen. cap. 6. qui antea cap. 5. probaverat, neque Missam esse celebrandam pro Catechumenis defunctis: quamvis extra Missam liceat pro eis orare; cum ob baptismum flaminis, quo censentur salvi, possint à poenis ob aliquam negligentiam purgandis in alia vita, per orationes privatas fidelium sublevari.

DECISIO LXXVIII.

ARGUMENTUM.

Disentitur pulchra Quaestio, An infantes, & pueri ante usum rationis validè recipiant Sacramentum Extremae Unctionis? Argumenta tria pro opinione affirmativa, quae rejicitur; & redduntur rationes pro negativa An DEIPARA receperit Extremam Unctionem? Motiva, ac Doctores hinc inde. Usus rationis in pueris quo anno praesumendus ad effectum, eos ungendi Oleo Sancto? Morientibus eo-

dem tempore Adulto, ac Puero septenni, cui prius sit ministranda Extrema Unctio?

SUMMARIUM.

- 1 Infantes, & pueri usum rationis non habentes sunt incapaces Extremae Unctionis. Et cur? num. 11.
- 2 Pueri, & infantes validè confirmantur, & initiantur Ordinibus.
- 3 Pueri, & infantes an capaces gratiae Sacramenti Extremae Unctionis? Et num. 6. & num. 9.
- 4 MARIA Virgo Mater Dei an receperit Extremam Unctionem? Et num. 14. & 16.
- 5 Differentia inter effectus Extremae Unctionis, ac Confirmationis, & Ordinis.
- 7 Baptismus validè datur etiam non habenti peccata. Et cur? num. 12.
- 8 Extrema Unctio validè confertur homini sancto peccata non habenti.
- 9 Gratia, quae datur in Sacramentis, est ad peculiare effectus eorum.
- 10 Gratia in Sacramentis est ejusdem speciei; non eorundem effectuum.
- 11 Pueri, & infantes cur non sint capaces Extremae Unctionis?
- 13 Extrema Unctio quid prosit hominibus iustis?
- 15 MARIA Virgo mater Dei non obiit ex morbo, sed ex nimio Dei amore.
- 17 Aetas puerorum pro danda iisdem Extrema Unctione.
- 18 Pueris danda Extrema Unctio sub conditione, si capax es.
- 19 Adulto morienti, an puero agonizanti sit prius danda à Parocho Extrema Unctio.
- 20 Succurrendum prius est magis indigenti.

Tertia conditio necessaria in Subiecto recepturo Extremae Unctionis Sacramentum, adhuc ut sit capax, est, quòd in adulta aetate sit constitutus; siquidem infantes, & pueri, qui ad usum rationis non pervenerunt, incapaces sunt hujus Sacramenti, ut concorditer docent omnes Doctores infra citandi. Hujus autem necessariae conditionis plures ab iisdem DD. assignantur rationes.

1. Quia Sacramentum hoc est consummativum Pœnitentiae, ut patet ex Concil. Tridentino sess. 14. de Sacram. Extr. Unct. in princ. Sed infantibus, & pueris ante usum rationis dari non potest Sacramentum Pœnitentiae. Ergo neque Extrema Unctio.
2. Quia præcipuus effectus hujus Sacramenti est remittere venialia. Sed infantes, ac pueri prædicti neque venialiter peccasse præsumuntur.
3. Quia Extrema Unctio datur ad præbendum robur animæ adversus diaboli tentationes. Sed has pati non possunt, qui usum rationis non habent.
4. Ad hoc Sacramentum recipiendum requiritur aliqua devotio, aut actualis, aut virtualis; aut præsens, aut præterita. Sed pueri non habentes usum rationis, seu infantes eam elicere non valent.
5. Quia etiam petitio hujus Sacramenti vel expressa, vel saltem tacita videtur requiri ad illud recipiendum; cum dicat Apostolus Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiae, id est petat, advocet, deprecetur, ut vos Oleo Sancto inungant. Igitur ex his rationibus, infantes, & pueros in aetate adulta non constitutos, incapaces

capaces esse, Sacramenti Extremæ Unctionis fir-
mant Suarez in 3. part. tom. 4. disput. 42. sect. 1.
num. 2. Thomas Tamburin. lib. 6. de Extrem.
Unct. cap. 2. §. 3. Bonacina de eod. Sacram. disput. 8.
quæst. Unic. punct. 5. num. 1. Layman lib. 5. tract.
8. cap. 4. num. 2. Mastrius in 4. Sent. disput. 6.
num. 105. & Eminentiss. Cardin. de Lauræa in 4.
tom. 3. de Extrem. Unct. disput. 11. num. 151.

Sed contra prædictam conclusionem tria obstat
videntur. *Primum* est, quod pueri, & infantes
si de facto confirmantur, vel ordinibus iniunguntur,
validè recipiunt tum Sacramentum Confirmationis,
tum Sacramentum Ordinis. Mastrius d. disput. 6.
n. 107. Emin. Card. de Lauræa d. tom. 3. disput. 9.
num. 15. & 16. Ergo validè recipere possunt
etiam Sacramentum Extremæ Unctionis. *Secundum*
est; quamvis parvuli non sint capaces deletionis
peccatorum, tamen capaces sunt gratiæ, & aug-
menti ejus provenientis ex Extremæ Unctionis Sa-
cramento. Ergo validè possunt illud recipere.
Tertium Deipara nullum unquam commisit pecca-
tum, neque originale, neque actuale, & tamen
in fine vitæ linitam fuisse Extremæ Unctionis Sa-
cramento testantur Albertus Magnus, quem citat,
& sequitur S. Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 2. §. 3.
Bernardinus de Busto, Canilius, Sylvester, & alii,
quos allegant, & quibus adherent Suarez in 3. part.
tom. 2. disput. 18. sect. 3. Cornelius à Lapide Com-
ment. in Epist. D. Jacobi cap. 5. Vers. 2. & Barradas
in Evangel. tom. 1. lib. 10. cap. 6.

His tamen minime obstantibus inconcussa re-
manet antedicta conditio de necessitate usus ratio-
nis, seu adultæ ætatis in subiecto recepturo Extre-
mæ Unctionis: & ad primum argumentum
contrarium respondetur negando paritatem inter
hoc Sacramentum, & illa Confirmationis, &
Ordinis: siquidem Confirmatio, & Ordo im-
primis characterem; atque idè nullum est inconve-
niens, quod pueri, & infantes possint hæc Sa-
cramenta validè suscipere; simulque eorum gra-
tiam sacramentalem. Illa enim tribuit jus ad ha-
benda quadam auxilia pro ritè exercendis eorum
actibus tempore opportuno: & quamvis pro illo
statu infantes, puerivè non sint capaces exercendi
hujusmodi actus, possunt tamen eis validè prædi-
cta Sacramenta conferri, quia per se sunt in via
pervenienti ad ætatem adultam, in qua poterunt
actus illos exercere, ratione utriusque characteris
in eis indelebiter impressi. At verò Sacramentum
Extremæ Unctionis non imprimi characterem,
ratione cujus sit irreiterabile, & conferat jus ad
auxilia quadam habenda pro certis actibus futuro
tempore exercendis; quorum in præsentia ipsi in-
fantes non sunt capaces. Præterquàm quod Extre-
ma Unctio datur infirmis præcipuè in remedium
eorum peccatorum, quæ jam ab eis commissa
sunt; sed iidem infantes hoc remedio non egent,
cum nulla commiserint peccata; unde in illis ne-
que posset verificari forma Sacramenti hujus, sci-
licet *Indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti*. Ita
Mastrius d. disp. 6. num. 107.

Secundum argumentum contrarium difficilius
est, quàm appareat, ut ait Emin. Cardin. de Lauræa
d. disp. 11. de Extr. Unct. num. 153. quia negari
non potest, effectum communem Sacramentorum
esse gratiam; idè què parum refert, quod parvu-
li non habeant venialia delenda, dummodo reci-
pientes Extremam Unctionem recipiant gratiam.
Angetur difficultas, quia idem dicendum esset de

Baptismo respectu ejus, cui per vehementem con-
tritionem, & baptismum in voto fuisset deletum
originale, & tamen si huic conferatur, est verum
Sacramentum, & suum producit effectum. Imò
addere possumus, quod idem absurdum sæpè se-
queretur in ipsamet Unctione Extrema, cum mi-
nistratur homini pio, & innocenti, confesso, ac
contrito, carenti etiam venialibus; vel quia sub-
misit ea clavibus, vel quia aliis mediis pœnitent-
iæ ea expiavit; siquidem in hoc pio homine non
essent venialia per Extremam Unctionem delenda,
& tamen ei ministrata esset verum Sacramentum.

Oportet igitur pro resolutione argumenti recur-
rere ad institutionem Sacramentorum; & advertere,
quod Sacramenta sunt quidem instituta ad cau-
sandam gratiam, non quomodocunque, sed gra-
tiam necessariam ad aliquem peculiarem effectum
proprium illius Sacramenti. Verbi gratia: Ba-
ptismus datus est ad causandam gratiam, qua de-
letur originale, & reliqua actualia. Pœnitentia
ad causandam gratiam, qua delentur sola actualia.
Confirmatio ad causandam gratiam, cum qua da-
tur robor, seu jus ad illud pro opportuno
tempore ad fidem profitendam, & ita de reliquis;
adeo ut etià gratia causata ab omnibus Sacramentis
sit ejusdem speciei, tamen ipsa non operetur in
omnibus Sacramentis eodemmet effectus, sed il-
los distinctos, qui sunt proprii uniuscujusque Sacra-
menti. Hoc ergo stante respondetur ad argumen-
tum contrarium dicendo, quod Extrema Unctio in-
stituta est ad causandam gratiam secundum se dele-
tivam venialium ab nomine capaci; ad confortan-
dum illum contra tentationes, & ad alleviandam
animam, ut constat ex Verbis Divi Jacobi Apo-
stoli, & Concilii Tridentini d. sess. 14. in *Præm.*
Extr. Unct. Cum itaque infantes, & pueri non
sint capaces Venialium, neque tentationum, neque
conflictus cum dæmone in articulo mortis, per con-
sequens neque capaces sunt recipiendi gratiam Sa-
cramenti Extremæ Unctionis; nam hoc Sacramen-
tum tribuit illam gratiam tantum, quæ operatur
prædictos effectus deletivos venialium, confortati-
vos contra insidias dæmonum, & alleviativos in-
firmi quo ad terrores conscientie, ab iisdem dæ-
monibus excitatos, & per consequens Sacramen-
tum Extremæ Unctionis non est institutum pro
parvulis, aut infantibus usum rationis non habenti-
bus; quibus si daretur, esset omnino frustrato-
rium. Neque stringit exemplum de Baptismo, si
adultus illum recipiens jam delevisset originale, &
actualia per sufficientem dolorem cum baptismo
in voto; quia per accidens est, quod non reperian-
tur peccata delenda, & interim imprimi chara-
cterem in anima, qui est alius effectus proprius bap-
tismi. Pari modo Extrema Unctio data homini pio,
et sancto, si non repetit peccata delenda in ipso, ipsum
tamen munit adversus tentationes diaboli, & alle-
viat ejus animam in conflictu illo cum morte, & sic
non est frustratoria, & causat effectus proprios gra-
tiæ, quæ ei datur in ipsa Extrema Unctione. Ita Emin.
Card. de Lauræa d. disp. 11. n. 154. & 155. & Ma-
strius d. disp. 6. n. 106.

Ad Tertium argumentum respondetur, non de-
esse alios DD. præter citatos in illo, qui opinantur,
Sanctissimam Virginem MARIAM Matrem Dei non fuisse linitam Oleo Sancto in Extremo
Vitæ, & non suscepisse hoc Sacramentum Extremæ
Unctionis. 1. Quia cum sit institutum ad delendas
reliquias peccatorum, Deipara eo non indigebat,
quia

quia nunquam peccaverat. 2. Quia in ipsa non poterat verificari forma hujus Sacramenti, & fuisset indecentia dicere, *Indulgeat tibi Dominus quidquid per Visum, aliosve sensus deliquisti.* 3. Quia Deipara non timebat tentationes diaboli; qui imò contra eam stare non poterat, quæ erat *Terribilis, ut Castrorum acies ordinata. Cantic. 16. 9.* 4. Quia Mater Dei non eguit confortatione, aut alleviatione in morbo; siquidem obiit sine morbo, & expiravit ex amore, & desiderio fruendi Christo Filio suo. En ejus verba ad S. Brigittam in *Revelat. libr. 6. cap. 62.* Cum quadam die, lapsis aliquibus annis post Ascensionem Filii mei multum anxierer de desiderio perveniendi ad eundem Filium meum; vidi Angelum fulgentem, sicut antea videram, qui dixit mihi: Filius tuus, qui est Deus, & Dominus noster, misit me nunciare tibi, quòd tempus jam est, quo corporaliter venies ad eum: ad recipiendam coronam Tibi preparatam. Et paulò infra: Cumque quadam die animus meus suspensus esset in admiratione Divinae charitatis, tunc Anima mea in ipsa contemplatione repleta fuit tanta exultatione, quòd vix se capere poterat, & in ipsa consideratione Anima mea a corpore fuit soluta. Igitur Deiparam nec eguisse Sacramento Extremæ Unctionis, nec illud recepisse opinati sunt Paludan. in 4. dist. 23. q. 3. art. 2. Gabriel. in *Supplem. q. 1. dub. 3.* & Victoria in *Summa num. 222.* quibus addendi sunt ex modernis Sancius in *Selectis disp. 27. num. 20.* Vafquez tom. 2. in 3. part. disp. 119. cap. 8. Narbona de *Etate ad Annum 90. n. 3.* Collegium Salmanticens. de *Sacram. in gen. tract. 7. cap. 4. n. 5.* ubi alios Theologos citat, & Maffrius d. disp. 6. num. 115.

Nihilominus quidquid sit de his opinionibus; cum utraque probabilis censeatur à Thoma Tamburino d. libr. 6. de *Extr. Unct. cap. 2. §. 3.* Rationes pro affirmativa sunt, quòd licet Sanctissima Virgo Mater Dei non indiguerit hoc Sacramento pro remissione culparum, à quibus omninò fuit immunis, neque ad roborandam animam contra tentationes diaboli, aut alleviandam infirmitate, quam non habuit; nihilominus voluerit devotè ipsum suscipere mortis suæ die appropinquante tum ut præberet fidelibus exemplum humilitatis; tum ut frueretur meritis Christi Filii sui, à quo fuit institutum hoc Sacramentum, quo utique capax erat tanquam creatura humana, etsi Sanctissima, & expers cunctisque peccati; satis enim est ad capacitatem, ut ex humana conditione poverit peccare, tentari, & infirmitate urgeri; quamvis ex sublimi prærogativa suæ Dignitatis, & ex superabundantia Divinæ gratiæ, ac donorum Spiritus Sancti subiecta non fuerit hujusmodi miseris animæ, vel corporis, ut latius disserunt DD. in tertio argumento allegati, & in specie Suarez d. tom. 2. disp. 18. sect. 3. Cornelius à Lapide d. *Comment. in Epist. D. Jacobi cap. 5. sub Vers. 2.* Et Emin. Cardin. de Laurea d. disp. 11. de *Extrem. Unct. num. 176.* ubi etiam reddit rationem, propter quam ipsamet Sanctissima Virgo receperit Baptismum, quo non egebat, cum esset concepta absque peccato originali, & semper servata innocens, ac libera ab omni culpa actuali. Nec facit amaritudinem forma Sacramenti Extremæ Unctionis; nam ajunt DD. prædicti, quòd verba *Quidquid deliquisti*, intelligenda veniunt sub conditione, scilicet: *Si deliquisti.* Igitur reassumendo materiam, firma consistit illa tertia conditio, quòd pueris non est ministranda

Extrema Unctio antequam pervenerint ad adultam ætatem, & assecuti sint Usus Rationis.

Sed dicit aliquis, in qua ætate Pueri censendi sunt habere usum rationis, & esse capaces Sacramenti Extremæ Unctionis? Huic quaesito respondens Narbona de *Etate Ann. 7. q. 8.* ait duas esse opiniones Theologorum: Una, quòd tunc censentur habiles ad recipiendam Extremam Unctionem, quando reputantur tales ad sumendam Sacrosanctam Eucharistiam, videlicet post duodecimum saltem annum. Ita Sotus in 4. *Sent. dist. 23. q. 2. art. 2. col. ult. vers. si quæras.* Vivaldus in *Candelabr. Aur. De Extr. Unct. cap. de Suscipiente n. 7.* Et alii plures, quos cumulat Narbona d. *quaest. 8. num. 2.* & Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. res. 44. quæ in Inordinato, seu Diana veteri existit in part. 3. tract. 6. resol. 89. Altera opinio est, attendendam illam ætatem, in qua pueri sunt capaces Sacramenti Pœnitentiæ, & incipiunt confiteri culpas suas etsi veniales; idest in sexto, vel septimo anno secundum majorem, vel minorem vivacitatem intellectus eorundem; ob illam manifestam rationem, quòd Sacramentum Extremæ Unctionis est consummativum Pœnitentiæ, & cui hæc ministratur, eò magis illud dari potest, ut sustinent Layman d. libr. 6. tract. 7. cap. 4. n. 2. Melchior Zambranus de *Casib. occur. temp. mort.* Et alii apud Dianam Coordinatum d. tom. 2. tract. 4. resol. 44. & 45. Idem docet Narbona de *Etate d. Anno VII. quaest. 8. num. 3.* alios DD. modernos cumulans; & Sancius in *Selectis d. disp. 27. num. 15.* Et hæc secunda opinio est amplectenda, quam etiam docet Gobat d. tract. 8. num. 822.

Duo autem sunt notatu digna, quæ supradicti DD. dicunt circa Extremam Unctionem pueris dandam. Unum est, quòd si Parochus sit dubius, an puer habeat usum rationis, & an sit capax, vel non hujus Sacramenti: debet illud ei ministrare sub conditione, *si capax es?* Ita Sancius d. disp. 27. num. 17. Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 43. & resol. 45. Et Emin. Cardin. de Lugo de *Eucharistia disp. 13. sect. 4. n. 41.* ubi idem esse servandum circa Sacrum Viaticum eidem puero exhibendum. Alterum est, quòd si uno, & eodem tempore Parochus vocetur ad dandum Oleum Sanctum tum adultæ agonizanti, qui confessus, & communicatus fuit; tum puero in agonia pariter constituto, qui neque confessionem, neque communionem fecit, tenetur Parochus prius ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis huic puero annorum sex, vel septem, qui Sacramenta Pœnitentiæ, ac Eucharistiæ non potuit recipere; quàm adulto prædicto; ea ratione quia iste puer, (qui ex defectu loquæ supponitur non posse confiteri, neque Sacrum Viaticum recipere) censetur magis indigere auxilio Sacramenti Extremæ Unctionis tum ad delenda venialia, tum ad robur animæ in eo mortis articulo; quàm ille adultus, qui alia Sacramenta recepit, & plus indigenti est prius succurrendum, S. Thom. 2. 2. q. 32. & 33. ut fusius disserit Sancius d. disp. 27. num. 11. & 12.

DECISIO LXXIX.

ARGUMENTUM.

Quia Extrema Unctio ministranda est tantummodò infirmis gravi morbo, non autem levi laborantibus, proponuntur, ac resolvuntur objecta de S. Heduvige, de

4. dum sanis, sed tantum infirmis quod non omnibus infirmis levi aegritudine gravatis est ministrandum, sed tantummodo infirmis periculosè decumbentibus, ut ex verbis utriusque Concilii Florentini, ac Tridentini supra relatis colligitur, & notant antedicti Doctores. Si quidem Lutherus fuit, qui causam convitiandi catholicos queritans, in *libr. de Captivitat. Babyl.* quibuscumque etiam leviter infirmantibus Sacramentum hoc Extremæ Unctionis dandum scripsit: *Apostolus* (inquens) *in hoc ungi, & orari precipit, ut infirmus sanetur, & allevietur, hoc est, non moriatur, illi contra dicunt, non esse dandum Unctionem nisi decessuris, hoc est, ut non salventur, & allevientur.* decessuris, hoc est, ut non salventur, & allevientur. Lutherum sequutus est in hoc errore Calvinus, (ut diximus supra Decis. 74. num. 32.) qui *libr. 4. Instit. cap. 19.* hæc contra Catholicos effutens ait: *Jacobus omnes infirmos vult inungi: isti non infirmos, sed semimortua cadavera suapinguetudine inficiunt, cum jam anima in primoribus labris laborat, vel, ut ipsi loquuntur, in extremis utriusque verba supradicta refert Ivenim in Comment. Histor. & Dogm. De Sacram. Extremæ Unctionis. quest. 7. cap. 1. tom. 2.* Ceterum calumnie sunt horum hæresiarcharum; quia Ecclesia Catholica semper in usu habuit ministrare hoc Sacramentum non leviter ægrotantibus, sed graviter decumbentibus, & quando morbus ex prudenti Medicorum, ac Parochorum judicio periculosus reputatur; ut manifeste constat ex vitis Sanctorum, collectis tum per Laurentium Surium, tum per doctissimum Bollandum; ac recentissime per eruditissimos Monachos Congregationis S. Mauri D. Lucam d' Achery, & D. Joannem Mabillon in *Seculis benedictinis*, impressis *Lutetia Parisiorum Anno 1669.* in nobilissima Bibliotheca Monasterii S. Justine de Padua existentibus, in quibus frequenter legitur, ab Anno Christi 700. ulque in præsentem diem, quod Sancti Episcopi, Abbates, Prælati, ac animarum Pastores præbebant Sacramentum Extremæ Unctionis infirmis, & ab his flagitabatur, non in initio morbi, aut levis infirmitatis; sed quando aegritudo ita urgebat, ut vicinam esse mortem designaret, & exempla plura hujus veritatis transcribit ex SS. Patribus Ivenim in *d. Commentar. Histor. & Dogmat. quest. 9. cap. 2. concl. 2.* Hinc ferè omnes DD. dicent, quod si ungatur Oleo Sancto infirmus, de ejus infirmitate nullum sit periculum nec in re, nec in prudenti assistentium opinione, Unctio ipsa non solum sit illicita, sed etiam invalida; ut bene demonstrat Suarez *tom. 4. in 3. par. D. Thomæ disp. 42. sect. 2.* Gobatus *d. tract. 8. num. 834.* Castropalaus *de Extr. Unct. disp. unic. punct. 6. num. 13.* Tamburin. *d. lib. 6. cap. 12. §. 5.* Mastrius *d. disp. 6. num. 114.* Et Emin. Cardin. de Laurea *d. disp. 11. num. 165.* præter alios Theologos Morales, quos citat, & sequitur Diana *part. 9. tract. 6. resol. 44.* Quæ residet in Coordinati operis *tom. 2. tract. 4. resol. 38.* ubi concludentes rationes adducit pro expectando periculo infirmitatis, ad hoc ut validè conferatur hoc Sacramentum.

6. Sed contra hanc doctrinam objiciet aliquis: Primo exemplum S. Hedvigis Ducissæ Poloniæ relatum tum à Surio in ejus vita die 15. *Octobris cap. 8.* tum à P. Gobato *d. tract. 8. de Extr. Unct. num. 855.* his verbis: *Præquam Sancta Hedvigis Ducissa Poloniæ ullo morbo tentaretur, cognito tamen divinitus, & morbum, & mortem imminere, petiit ungi extreme. Et satisfactum est ejus desiderio, &*

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

Oleo Sancto uncta est. Igitur non tam infirmis periculosè decumbentibus, quam etiam sanis potest Unctio Extrema ministrari. Secundo exemplum S. Malachiae, de quo supra Decis. 74. num. 35. relatum ab eodem Gobato *d. tract. 8. num. 935.* Et ab Ivenim *de Extr. Unct. quest. 9. d. cap. 2. col. 6.* Ipse enim Sanctus Malachias Episcopus cum suis lacrymis, ac precibus obtinuisse à Deo resurrectionem de morte ad vitam Matronæ unius, quæ decesserat absque Sacramento Extremæ Unctionis; *Mane facta* (sunt verba S. Bernardi Abbatis factum S. Malachiae referentis) *aperuit oculos, quæ fuerat mortua, & agnito Malachia, inclinans devotè salutavit eum; & versoluctu in gaudium, stupor apprehendit omnes; & UNXIT eam nihilominus, sciens in hoc Sacramento remitti peccata; & quod Oratio fidei salvat infirmum.* Si igitur resurrexerat, quæ fuerat mortua; non erat amplius infirma; reddita erat ad vitam restituta ad sanitatem; & nihilominus eam UNXIT S. Malachias. Ergo etiam sanis, vel saltem ubi non est periculum mortis ministrari potest Extrema Unctio. Tertiò objicitur exemplum Græcorum, ac Ecclesiæ Orientalis, in qua confertur Sacramentum Extremæ Unctionis personis in bona sanitate constitutis, tum feria quinta in Cæna Domini statim post consecrationem Oleorum: tum ad libitum Sacerdotis, quando poenitentes confessi sunt peccata sua; applicando Unctionem illam in partem poenitentiae; tum etiam in quacunque levi aegritudine, & minimo dolore capitis. De primis ait Goar. in *notis ad Officium S. Olei: Unumquemque Oleo Sancto ab Episcopo benedicto se in Ecclesia Orientali ungendum offerre Feria V. in Cæna Domini: unctionemque hujusmodi, ut peccatorum antidotum, & Sanctitatis largitricem Sacra Communioni præviā Episcoporum manu suscipere.* Et Leo Allatus *de Eccl. Occident. & Orient. perpet. consens. cap. 16.* hæc habet: *Non tantum infirmos, sed sanos quoque homines Extrema Unctione, & sæpius (Græci) inungunt.* De secundis idem Gobat ubi proxime ita subdit: *Ritus, quo gravioribus subditi peccatis, licet sint ex omni parte sani, quia tamen ægrotorum delicta Sanctam Unctionem curare noverrunt, illam deinceps pro canone, idest pro poenitentia acceptant; & a Sacerdotibus tota precum harum serie se expiandos, & infirmorum unctio velut adversa anima valetudine affectos, & medendos offerunt.* Quippe Græci ea verba S. Jacobi *Infirmatur quis in vobis &c.* interpretantur non tantum de infirmitate corporis, quantum de aegritudine animæ, quæ sunt peccata; quare etiam Job Monachus in *contemplat. Septem Myster. Eccl.* scribit: *Tempus autem, quo oporteat suscipere Euchæleon, (idest Olei Sancti Sacramentum) tota est mortalium vita post peccatum ad extremum usque spatium.* De tertiis antedictus Goar pariter testatur: *Officio peracto, (scilicet dum moribundus Oleo Sancto est inunctus) ex adstantibus plerique, vel spiritualis benedictionis obtinenda, vel levis alicujus doloris eos assistantis leniendi gratia, Unctionis medela se curari exoptant; quod postea Sacerdotes, eadem oratione ac super agros recitata complent.* En itaque quod Græci Oleo Sancto liniunt, & sanos, & levi morbo affectos, ut latius disserit prælaudatus Ivenim *d. qu. 7. c. 2.* Quare objici potest quod dictum est supra de Deipara Decis. LXXVIII. num. 14. & 15. Eam, etsi nullam corporis aegritudinem passam, Olei Sacri mysterium suscepisse.

2

Sed his

Sed his objectionibus non obstantibus subsistit quarta conditio, de qua agimus, ad validam ministrationem Sacramenti Extremæ Unctionis; quod scilicet illud recepturus non sit sanus, sed gravi, ac periculosa corporis infirmitate laboret; & ad primum obiectum, seu exemplum S. Heduvigis respondetur, multa Sanctorum facta esse admiranda, non imitanda, ut dictum est paulo ante *Decis. LXXVII. n. 30.* & advertunt Lessius de *Iust. & Jur. lib. 2. cap. 9. num. 23.* Emin. Card. de Lugo *eod. tract. disp. 10. num. 16.* & Gobatus *tract. 2. num. 631.* idcirco S. Heduvigis sicut divinitus agnoverat, se brevi infirmam, ac morituram, ita divino instinctu petiit, se Sacra Unctione muniri. Nisi ulterius dicamus, quod jam certior facta à Deo de imminente corporis morbo, poterat infirma reputari juxta regulam: *Proximè accingendus habetur pro accincto l. penult. ff. de Milit. testam. fal. in Auth. Si qua mulier. C. de Sacrosanct. Eccl. num. 23.* Illustrissimus Comes Jacobus Caimus Utinensis, (olim Primarius Lector Juris Civilis in hoc Publico Gymnasio Patavino, eloquentia, ac jurisprudentia tyndus præfulgens, Præceptor meus, ac ad Lauream mei Doctoratus Promotor humanissimus) in suis *Lucubrat. Var. ad Rubr. ff. Solut. Matrim.* ubi ex hac regula probat, fundum, ac prædium sponsæ reputari dotale ob proximitatem futuri Matrimonii; idcirco etiam Sancta Heduvigis, cum proxima esset ejus mortalis infirmitas, potuit tanquam infirma Oleo Sacro liniri. At P. Gobatus *d. tract. 8. num. 873.* scribit, quod Sacerdos non tenebatur credere S. Heduvigi eam à Spiritu Sancto infligari ad petendum puidiam repugnans divinis litteris, sensuique totius Christianitatis; quamvis illum excuset, cum eo tempore non esset tam clarè definitum, prout postea in Concilio Florentino, hoc Sacramentum non esse conferendum nisi actu infirmis. Ad factum S. Malachias idemmet Gobatus *eod. tract. 8. num. 937.* respondet, Sanctum illum Antistitem credidisse, mox iterum Matronam resuscitatam esse morituram, vel quod Christus dispensavit in eo casu, ut etiam non infirmæ Sacramentum Extremæ Unctionis ministraret, & hanc suam dispensationem eidem Sancto manifestaret. Dicendum puto, quod S. Malachias reputavit ipsam periculoso morbo adhuc detineri; at enim Historia (cujus Auctor censetur mellissimus S. Bernardus) quod S. Malachias eam Oleo Sancto unxit; *Et post hæc abiit, & illa convaluit.* Ergo si post convaluit, tunc non erat sana; si sana non erat utique adhuc erat infirma.

Tertio obiecto de Unctionibus, quas ministrant Græci cum Oleo Sancto personis sanitate pollentibus in tribus illis casibus, seu temporibus supra consideratis, respondet eruditissimus Theologus, ac Canonista simul, Dominus Jacobus Pignatellus in *suar. Consult. tom. 8. consult. 84. num. 29. & seqq.* quod Unctiones illæ non sunt Sacramenta sed Sacramentalia, quæ sunt personis sanis illas petentibus, tanquam benedictiones quædam, habentes virtutem expiandi venialia; sicut in usu est apud nos Latinos benedictio cum Aqua benedicta, & hujus responsionis auctorum nominat Arcudium *lib. 5. de Sacram. cap. 4.* ut etiam notavi supra *Decis. LXX. num. 31. & 32.* ubi reuli hanc responsionem Pignatelli. Nec impropria reputari debet hæc responsio; quod Oleum Sanctum infirmorum sit materia Sacramenti, & materia Sacramentalium apud Græcos; siquidem

etiam in Ecclesia Latina Olea Sacra deserviunt non solum pro materia Sacramentorum, sed etiam pro materia Sacramentalium; nam ut dixi de *Confirmatione Decis. LIV. num. 8.* & supra *Decis. LXX. num. 32.* Sacrum Chrisma est materia Sacramenti Confirmationis, dum Episcopus illud ministrat; & est materia Sacramentalium, quando eodem Chrismate Sacro unctionur Altaria, Ecclesiæ, & Calices; nec non dum statim post datum Baptismum pueri baptizati caput in vertice linitur; quæ omnes Unctiones non sunt Sacramenta, sed quædam Sacramentalia, & benedictiones ab Ecclesia instituta.

Hinc desumere licet causam, propter quam Innocentius Papa VIII. in sua Constitutione circa Ritus Græcorum, quæ incipit: *Sub Carbolica professione Fidei* (quæ extat in primo tomo Bullarii Romani inter illas ejusdem Innocentii VIII. *Constit. XIV.* & apud Quarapant in *Summa Bullar. Verb. Græcorum Ritus*) Innocentius inquam VIII. non prescripsit, nec damnavit unctionem, quam imponunt Græci pro penitentia iis, qui confessi sunt peccata sua; sed tantum ordinavit, ne Unctio solummodo pro satisfactione penitentia per Confessores injungatur; quapropter si simul cum Unctione Olei Sancti alia opera satisfactoria penitenti fuerint juncta, ipsa Unctio toleretur; scilicet quia est quid Sacramentale habens aliquam vim satisfaciendi; ut latius disserit Pignatellus *d. consult. 84. n. 32. & 33. tom. 8.* cujus interpretatio est satis congrua; quamvis alii moderni Canonistæ, ac Theologi eam non admittant, & prædictas Græcorum Unctiones tamquam manifestos abusus non approbent; & Gonzalez in *Comment. ad c. Quæsit. 14. de verb. Significat. sub. n. 2.* ita scribit: *Improbanda est falsa Pietas quorundam Græcorum, qui hoc Sacramentum conferunt benevolentibus, si illud flagitaverint in remissionem peccatorum, ut tradit Franciscus Richardus lib. de Expedit ad Insulam S. Irenæi cap. 12. quam heteroclesim refert, & prædictas Theophilus Raynaud, tom. 16. in Heterocl. punct. 12. fol. 164.*

Porro adhuc ego censo, non esse reputandas illicitas antedictas Unctiones Græcæ etiam sanis personis, vel modico aliquo dolore agitatæ impetitas; dummodo eis non abutantur, sed cum debita reverentia illas excipiant, uti Sacramentalia Ecclesiæ; ea ratione quia etiam in Ecclesia Latina antiquitus erant in usu, ut testatur ex testimonio Arcudii ipsemet Pignatellus *incit. tom. 8. conf. 84. n. 30.* his verbis: *Constat, quod Oleum benedictum foret distribui etiam in medicinam corporalem; quod cum in abusum tenderet, fuit prohibitum in Concilio Moguntino sub Carolo Magno can. 24. his verbis: Presbyteri sub sigillo custodiant Chrisma, ut nulli sub pretextu medicina, vel maleficiæ donare inde presumant; quod si fecerint, honore priventur.* Allegat deinde Arcudium *lib. 5. de Sacram. cap. 4.* referentem exempla Sanctorum, qui Oleum Sanctum adhibebant pro medicina alicujus doloris, vel levis infirmitatis; & præcipue celebre factum S. Gotardi Episcopi apud Sutrium *tom. 7. die 4. Maii. Qui iussit Presbytero, ut Sacro Oleo, quod infirmorum dicitur, ejus ungeret oculos, quæ quidem Unctio, & Sancti Viri preces ab illo dolore usque ad vitæ finem eam (mulierem dolorificam) immunem conservarunt.* Hujusmodi exempla plura studiosus Lector reperiet in Sæculis Benedictionis in *Indice Morali verb. Unctio.* Sed recordetur eorum, quæ scripsimus supra *Decis.*

Decif. LXXIX. num. 19. nempe ut plurimum Oleum, quo Sancti utebantur pro medicina ad curandos dolores, seu leves infirmitates, non fuisse Oleum Sacratum ab Episcopo solenni ritu in Feria quinta Cenae Dominicae Oleum simpliciter benedictum; quod ob reverentiam vocabatur Sacrum. Stat igitur, Unctiones Olei Sacras, quas Graeci impertiunt sanis, vel penitentibus, non esse Sacramenta; sed benedictiones Sacramentales, nullisque ponderis esse rationem eorumdem Graecorum quod verba D. Jacobi *infirmatur quis in vobis?* sunt intelligenda tam de infirmitate corporis, quam de infirmitate animae, quæ est peccatum; siquidem de sola corporis gravægritudine esse sumenda constat ex textu Græcorum Evangelii, tum Epistolæ S. Jacobi, in utriusque enim interpres ponit idem verbum, quo usus est ad denotandam infirmitatem Lazari *Joan. 11.* quæ certè fuerat corporalis; ut docet probat Gobatus *d. tract. 8. numer. 836. & 837.* ubi alii Interpretes S. Scripturæ ita sentientes referuntur.

Quarto tandem objecto respondetur, utique Deiparam migrasse ex hac vita non ex morbo aliquo, sed ex vehementissima charitate in Deum, ut dictum est antecedenti *Decif. LXXVIII. num. 19.* & hac de causa plurimi DD. opinantur, eam non receperit hoc Sacramentum Extremæ Unctionis. Sed esto illud receperit, cum jam certa facta esset ab Angelo de proximo ejus exitu ex hac vita, ritè potuit illud suscipere ex regula præcitata *num. 11.* & ex dicendis infra de senio confectis, ac aliis, qui probabiliter reputantur de die in diem morituri ob nimiam corporis debilitatem, de quibus Gobatus *eod. tract. 8. num. 840. & num. 852.*

Quo ad secundum genus personarum, quæ valide, ac licite Sacramento Extremæ Unctionis veniunt munientur, illæ sunt, quibus mors imminet non ex intrinseca corporis ægritudine; sed ex aliquo extrinseco mortali accidente. De his personis Doctores dant exempla sequentia. Primò de illis, qui ob fluxum sanguinis è naribus versantur in discrimine vitæ, Gobat. *d. tract. 8. num. 842. & num. 852.* Secundò de Puerpera, quæ ob partus difficultatem, ac nimios, & diuturnos dolores constituta est in probabili periculo vitæ Vivald. in *Candelabr. de Extr. Unct. §. de Suscipiendis num. 3.* Reginaldus *lib. 38. num. 68.* Diana *part. 10. tract. 12. resol. 9.* reposita in *Coordinato tom. 2. tract. 4. resol. 49.* ubi concordantes allegat. Gobatus in *tract. 2. de Baptismo num. 57. 247. & 260.* nec non in *cit. tract. 8. à num. 843. & seqq.* ubi advertit, quòd non est ungenda Oleo Sacro parturiens in ordinario partus periculo; sed ubi illud sit ingens, & ex iudicio Medicorum agatur de discrimine vitæ. Tertiò de quibuscunque mortaliter vulneratis, & de his frequentes sunt casus in hac Urbe Patavina; ac non semel ego necesse habui Sacro Oleo linire vulneratos ab eorum inimicis, dum juvenis coadjuvabam R. D. Antonium Pulcheri de Castrofranco Virum pietate, ac prudentia eximium Parochum S. Petri educatorem meum; de his advertit Gobatus *cit. tract. 8. num. 853.* Quarto de illis, quos Vipera momordit, & ex veneno mors imminet Gobat. *ibid.* ea ratione, quia omnia venena sunt exitialia, & potissimum viperarum, ut ostendit Zacchias in *Q. Q. Medicoleg. lib. 2. tit. 2. quest. 4. per totam*, in qua refert varia venenorum genera; & inter ea pilos felis, qui assumpti in stomachum sunt venenosi.

Doct. Clericali Tom. 1. Liber 1.

noxi, ac mortales. Quintò de oppressis gravi aliquo deliquio, qui sensus amiserunt. Idem Gobat. *d. tract. 8. num. 894. & seqq.* Sed attendendum iudicium Medicorum, vel ab experto Parocho observandus pulsus ejusdem decumbentis; non enim omnia deliquia sunt mortalia, præcipue in mulieribus; ut sæpe in praxi ego observavi. Sexto de timentibus propinquam apoplexiam; si tamen non levi, ac continuo morbo affligantur; secus si sola dispositione corporis ad illud supremum malum; de quo si vehemens suspicio habeatur, satius erit, infirmum petere, ac desiderare hoc Sacramentum; sed differre ejus ministrationem, vel ad tempus apoplexiæ, vel donec majora ejus indicia habeantur, ut differendo pro utraque opinione concludit idem Gobatus *d. tract. 8. num. 875. & 876.* Septimò de pereuntibus ob ebrietatem inadvertenter contractam, Dixi inadvertenter, quia si aliquis voluntariè, aut ex habitu se inebriasset, & in mortis periculum incidisset, neque Sacro Viatico, neque Oleo Sancto esset dignus, ut fusi tractat Gobatus *de Sacra Commun. tract. 4. num. 194. & seqq.* & etiam *de Extr. Unct. tract. 8. num. 832. & 833.* nec non in *Quinario tract. 5. cap. 50.* ubi *num. 4.* reddit rationem; scilicet quia talis ebrius voluntarius est in peccato mortali, & si à Vino suffocetur, privandus est Ecclesiastica sepultura, *ext. text. & DD.* ibi allegatis. Vice versa si ebrietas contracta fuit involuntariè, & inculpabiliter, puta quia combibones Vino immiscuerunt saltem, ut notat Julius Clar. in *Praxi Crimin. lib. 5. §. fin. quest. 60. num. 11.* & ibi Bajardus *num. 41.* aut bibit vinum generosum, vel meracum putans aqua mixtum, ut considerat idem Gobatus *d. tract. 4. num. 196.* in his casibus urgente discrimine vitæ, Oleo Sancto liniendus, ac si confiteri potest, audiendus, absolvendusque est; cessanteque periculo vomitus communicandus, & si obeat, in loco Sacro sepeliendus. Gobatus in *Quinario d. tract. 5. cap. 50. num. 5.* & de Communionem *tract. 4. num. 197.* ubi subdit, quòd in dubio præsumitur ebrietas esse involuntaria, quando accedit illi, qui nunquam aut vix unquam fuit vino deditus; nam de nullo debemus facile præsumere delictum. *l. Merito ff. Pro Socio.* Certè cum ebriosus opus est in Parocho magna prudentia, ne de facili præbeat Sacramenta cum eorum contemptu, irreverentia, vel nullitate, & è contrario, ne desit adiutorio etiam ebriosorum. In primis annis mei Sacerdotii quodam vespere vocatus fui ad ministranda Sacramenta coquo N. N. Nobilis Veneti habitantis in hac Parochia S. Petri; asseriebant enim confervum eum mori, Cucurri, reperi eum in lecto gemitibus animam ferè exhalantem. Clamabant confervi prædicti: cito ungatur Oleo Sancto, quia moritur. Ego steti strenuè, & interrogavi coquum, an ultra solitum bibisset? ille annuit. Ego addidi: mitte digitum in gutture. Ita fecit, & ecce copiosus vomitus magnæ quantitatis vini, quo ejecto à stomacho, cessavit infirmitas, & instantia Extremæ Unctionis. Ultimò ungendi veniunt Oleo Sancto tum Phthisici, ac Hydropici, cum difficilis in eis sit respiratio; tum peste afflati, sive nimio senio confecti; quia in his omnibus periculum est improvise mortis, & insperata suffocationis. Gobatus *d. tract. 8. de Extr. Unct. num. 851. 852. & 853.*

Quò ad Tertium genus, morientium scilicet per manus

Z 2

manus carnificis, prout Reis accidit per Judices
 33 mortis damnatis, Regula est à Doctores, & uni-
 versali consuetudine approbata; quòd his Extrema
 Unctio non est ministranda; quia licet sint exeuntes
 ex hoc mundo, tamen non sunt infirmi, pro quibus
 hoc Sacramentum fuit institutum. S. Thom. in 4.
dist. 23 q. 2. art. 2. Layman libr. 5. tract. 8. cap.
4. num. 4. Tamburin de Extr. Unct. lib. 6. cap. 12.
§. 5. num. 2. Emin. Cardin. de Lauræa d. disp. 11.
num. 169. Gonzalez, in cap. Quæsit, num. 2. de
Verb. Signific. tom. 5. & Maltrius d. disp. 6. num.
104.

Duo tamen casus notat Gobatus d. tract. 8. num.
 847. & 848. in quibus etiam infelices Rei à car-
 nifice trucidandi liniri possunt Oleo Sacro, & muni-
 ri hoc Sacramento. Primus casus est, si publica-
 34 ta mortis sententia, & adveniente die executionis
 ejus, Reus vel obtruncandus, vel suspendendus
 mortali febre, aliove gravissimo morbo afficiatur;
 tunc enim ultra Sacramenta Confessionis, & Eu-
 charistiae, etiam hoc Extremæ Unctionis debet
 eidem ministrari; verè enim est infirmus, ac infir-
 mitate periculosa laborat, ut ait Escobar Problem.
 30. quem laudat, ac sequitur Gobatus ibidem num.
 847. Alter casus est, quando Reorum, præci-
 pue homicidarum, artus, brachia, femora, tibiae,
 35 aspectus franguntur rota ferro prominente armata.
 In hac carnificina, quæ legibus, & moribus Ger-
 manorum, ac Francorum recepta est, ac practica-
 tur cum homicidis voluntariis, aliisque publicis
 latronibus, & viarum grassatoribus, sæpe accidit,
 ut reus fractis ossibus implexus rotæ post illam hor-
 rificam contractionem diu vivat, & à spectantibus
 haustus aquæ frigida petat; adeo ut etiam per tri-
 dum animam agat, antequam expiret. In hoc
 casu sicut licitum est tam secularibus, quam reli-
 giosis solari miserrimum illum patientem; ita non
 censetur prohibitum eidem penitenti, & hoc Sa-
 cramentum Extremæ Unctionis flagitanti, illud pie
 ministrare, etsi suæ rotæ alligato; ea ratione, quia
 in tali casu superviventia post fracturam ossium
 Reus ipse mortis proximus est ob vulnera suscepta,
 & ob ossifragium; ut considerant Palas, ac Tan-
 36 nerus, quos citat, & sequitur ipsemet Gobatus
 d. tract. 8. d. num. 848. cum duobus sequentibus;
 subdens in nihilo offendi referentiam Sacramenti
 exhibiti in illo patibuli loco, quia nullus planè lo-
 cus determinatus est pro hac inunctione; neque
 Magistratum secularem posse id prohibere; cum sit
 actio merè spiritualis, nihil præjudicans publicæ
 justitiæ. Tali carnificina, ait P. Gobatus, vidisse
 37 puniri mulierem lacertosam, quæ aliam in domo
 propria ex insidiis trucidaverat, cremio in caput
 impacto. Perantiquum fuisse rotarum supplicii-
 um docet Cælius Rhodigin. *Lett. antiquar. libr. 10.*
cap. 5. & multiplicis generis rotas fuisse notat Emin.
Card. Baronius in Martyrolog. Rom. die 13. Aprilis.

DECISIO LXXX.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, quòd infirmus priusquam unga-
 tur Oleo Sancto debet Sacramentaliter
 confiteri peccata sua; discutitur utilis
 Quæstio, quid agendum à Parocho, si in-
 firmus sensibus sit destitutus? vel in
 amentiam prolapsus, itaut non possit con-

fiteri? Refertur duplex stultitia: Una spi-
 ritualis, & meritoria, quam servi Dei af-
 fectarunt, inter quos B. Simon Salo, B. Ja-
 coponus, & S. Philippus Neri; altera
 naturalis, & miserrima, ejus septemde-
 cim species dignè scitu numerantur. Tan-
 dem resolvitur Extremam Unctionem esse
 dandam infirmis amentibus, qui antea
 habuerunt usum rationis; non etiam stul-
 tis à nativitate, nisi sub conditione: si ali-
 quo modo deliquisti.

SUMMARIUM.

- 1 Dolor de peccatis requiritur in infirmo, ut Oleum Sanctum recipiat.
- 2 Confessio mortaliū debet precedere Extremam Unctionem.
- 3 Publicus Penitens non inungitur Oleo Sancto ante reconciliationem.
- 4 Excommunicatus est prius absolvendus, dein Oleo Sancto unguendus.
- 5 Sensibus destitutus infirmus an inungendus?
- 6 Peccatori notorio sensibus destituto an Extrema Unctio sit danda?
- 7 Argumentum à denegata sepultura Ecclesiastica ad denegationem Sacramentorum non valet.
- 8 Amentibus seu furiosis an danda sit Extrema Unctio.
- 9 Stultitia duplex, spiritualis, & sancta: naturalis & miserrima.
- 10 servi Dei se stultos fingunt.
- 11 B. Simonis Salostilla stultitia.
- 12 B. Jacoponi Tudertini sanctissima dementia.
- 13 Cornelii à Lapide encomium stultitiæ Sanctæ.
- 14 S. Philippus Neri demens reputari carabat.
- 15 Amentes unde dicti?
- 16 Stultitiæ naturalis causa quanam sit;
- 17 Species plurimæ Stultitiæ naturalis.
- 18 Ira est species dementiæ.
- 19 Metus gravis causat dementiam.
- 20 Luxuria impetus facit insanire.
- 21 Amor nimius dementia est.
- 22 Ebrii dicuntur insani.
- 23 Dormientes loquendo, ac deambulando sunt dementes.
- 24 Sopor gravi oppressi reputantur amentes.
- 25 Apoplexia aufert rationis usum.
- 26 Epileptici censentur dementes.
- 27 Phrenetici species stultitiæ.
- 28 Ecstatici vocantur dementes.
- 29 Lycanthropia species stultitiæ. Et quæ?
- 30 Hidrophobi qui sint? & quomodo amentes?
- 31 Dæmoniacci, ac Fanatici qui dicantur?
- 32 Tarantula morsus facit insanire.
- 33 Morti proximi insanire solent.
- 34 Hypochondriaci dicuntur dementes.
- 35 Uterinus furor in mulieribus causat insaniam.
- 36 Extrema Unctio requirit devotionem in suscipiente.
- 37 Sacramentum non datur, ubi ejus effectus non operatur.
- 38 Moriendi modus, quem pius Vir dicebat eligendum sibi.
- 39 Amentes, qui antea usum rationis habebant, unguendi Oleo Sancto.

40 Amenti-

- 40 Amentibus à nativitate num danda sit Extrema Unctio?
 41 Amentes à nativitate cur nullum peccatum committant?
 42 Stulti à nativitate an saltem venialiter peccare possint?
 43 Diaboli tentationibus an dementes possint consentire?
 44 Stulto à nativitate Extrema Unctio dari potest sub conditione: Si aliquando deliquisti.

Quinta & ultima conditio necessaria in homine Viatore, baptizato, Usum rationis habente, ac infirmo, mortique probabiliter proximo, ut validè, ac licitè recipere possit Sacramentum Extremæ Unctionis est, ut sit pœnitens, ac dolens de suis peccatis. Ex hac conditione deducitur, debere Parochum antequam hoc Sacramentum ministret infirmo, ejus Confessionem Sacramentalem audire, & absolutionem dare; potissimum si in illa infirmitate ipsemet infirmus non fuisset confessus peccata sua; aded ut spectet ad Parochum ipsum advertere, ut nemo conficius peccati mortalis Extremam Unctionem recipiat, nisi prius animam per confessionem emundaverit. Hec obligatio probatur: Primò ex Concilio Moguntino celebrato Anno 847. in quo cap. 26, sic statutum fuit: *Ab infirmis in mortis periculo positis per Presbyteros pura inquirenda est confessio, & idè secundum canonicam auctoritatem, cum Unctione Dei animati, secundum statuta SS. Patrum communione Viatici resciantur.* Secundò, quia sic legitur dispositum in antiquissimis Ritualibus, quos allegat Ivenius d. Comment. de Extrema Unct. quest. 10. ubi Codex Siculus Barberinus, & vetus Pontificale Anglicanum. Tertiò ex Ritu conferendæ Unctionis Extremæ ex Codice Tiliano relato per Menardum in Notis ad lib. Sacramentor. S. Gregorii Papa pag. 340. Ubi hæc habet: *Antequam ungatur infirmus, confiteatur omnimodis Deo, & Sacerdoti suo puriter omnia peccata sua, & reconciliationem ab eo percipiat plenam: ut ulceribus vitiorum per confessionem purgatus, adaperis, dignius proficiat ei unctio spiritualis medendo nequitiarum putredinem interius latitantem.* Quartò, quia Extrema Unctio sicut dari non potest publico pœnitenti, nisi prius reconcilietur, ut ex cap. 8. Concilii Regiaticini, quod citatur ab Emin. Card. de Lauræa in Epitome Canonum Verb. Extr. Unct. in fine, neque excommunicato, nisi prius absolvatur ab excommunicatione, ex DD. allegatis per Salmanticenses de Sacrament. in gen. tract. 7. c. 4. n. 7. & per Tambur. de Extr. Unct. cap. 2. §. 4. n. 5. ita impertiri non debet peccatori, nisi præmittat suam Sacramentalem Confessionem. Quintò, quia sic etiam ordinavit S. Carolus Borromeus in suis Conciliis Provincialibus Att. part. 4. in Instr. de Extr. Unct. his verbis: *Quoniam nihil Sacramenti gratiam magis impedit, quam mortalis aliqujus peccati conscientia; idcirco in eo ministrando usum, consuetudinemque hanc tenebis, ut si fieri potest, infirmum non ante ungas, quam peccata confessus sit.* Ex his doctrinis colligendæ sunt responiones, quæ dari debent duabus sequentibus instantiis.

Primæ est, quomodo gerere se debeat Parochus ex improvviso vocatus ad inungendum Oleo Sancto infirmum, qui jam sensibus est destitutus ob repentinum symptoma Apoplexiæ, aut alterius mortiferi accidentis? In hoc enim causa distinguere oportet: vel moribundus ille, qui amisit sensus, erat

homo timoratus, & saltem in Paschate anteaacto confessus, ac Sacra Eucharistia refectus fuerat? & in hoc casu Parochus debet eum: absolvere Sacramentaliter sub conditione *si capax es*, & subindè ei ministrare Sacramentum Extremæ Unctionis ex illo fundamento, quod ego firmavi in meis Decisionibus de Sacramento Pœnitentiæ Decis. 32. sub. num. 7. videlicet de quocunque Christiano præsumi prudenter posse, in periculo, ac articulo mortis constituto, quod interius in corde suo doleat de peccatis, flagitet omnia Sacramenta Ecclesiæ, ut æternam salutem animæ ejus consequatur, quæ præsumptio sufficiens reputatur Theologis pro ministrandis eidem in extremo laboranti prædicta Sacramenta, ut docent Salmanticenses ubi supra tract. 6. cap. 8. num. 153. Pellizzarius in Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 3. num. 60. & tom. 2. tract. 8. cap. 3. num. 114. Tamburinus in Methodo Exped. Confess. lib. 2. cap. 10. §. 1. num. 11. ac alii plures, quos congerit, ac sequitur Diana part. 9. tract. 6. resol. 20. quæ reposita invenitur in opere Coordinato tom. 1. tract. 4. resol. 65. Vel ipse moribundus est notorius peccator, puta quia deperditis erat moribus, vivens vel in concubinato, aut in adulterio, aut in inimicitiiis, similibusve flagitiis; & in hoc casu secundum plurimos DD. quos cumulat Diana part. 3. tract. 3. resol. 8. à num. 5. & seqq. collocata in Coordinato tom. 1. tract. 4. resol. 63. absque Sacramentis est omnino dimittendus; quod rigorosè sustinent alii allegati à Gobato in Theol. Experim. tract. 7. num. 602. ubi ait: *Negandum est, licitè, validè absolvi eum, de quo constat non edidisse ulla signa pœnitentiæ absolutionem, esse constet fuisse virum bonum.* Undè multò minùs si laboret infamia malæ vitæ. Nihilominus etiam tali homini, & in tali casu absolutionem Sacramentalem sub conditione prædicta *si capax es*; & subindè Unctionem Extremam esse ministrandam concedunt plurimi, ac magnæ auctoritatis Doctores congesti à Diana, qui recessit à prima sua contraria opinione part. 9. tract. 6. resol. 20. existente nunc in Coordinato d. tom. 1. tract. 4. resol. 65. Imò Tamburin. d. lib. 2. de Exped. Confess. cap. 10. §. 1. num. 12. non esse illicitam Sacramentorum ministrationem prædicto moribundo allerit, quamvis destitueretur sensibus actualiter peccando; est enim piè credendum, quod etiam pessimus peccator sentiens se vicinum morti conetur actus saltem attritionis in corde elicere, ut salvetur. Et idè Oleo Sacro esse inungendum tenet d. cap. 2. §. 4. n. 2. & ibi Coninch de Extr. Unct. disp. 19. à n. 19. & Suarez disp. 42. sect. 1. n. 10. Porro P. Gobatus subdit d. tr. 7. n. 603. id non esse penitus impossibile; sed nescire, quo modo possit praticari cum eo qui obiret vulneratus in duello, aut blasphemando, vel aliquod grave facinus committendo, prout si moriens esset publicus Usurarius, aut alius similis, cui Ecclesia denegat Ecclesiasticam sepulturam, ut latè probat Samuellius de Eccles. Sepult. tract. 2. contro. 7. concl. 7. 17. nec non contro. 8. conclus. 1. 2. & seq. Sed est adverendum, non valere argumentum à denegata Sepultura Ecclesiastica ad denegationem Sacramentorum, siquidem illa non conceditur in pœnam tantum; hæc non denegantur, si sint signa, vel præsumptio pœnitentiæ facinorum, quorum causa in foro exteriori extra locum Sacrum morientes in iisdem sunt tumultuandi, ut notant etiam DD. citati à Samuellio, ubi supra.

Altera instantia est, quomodo se gerere debeat

Z 3

Parochus,

⁸ Parochus, qui vocatur ad dandum hoc Sacramentum Extremæ Unctionis infirmo amenti, seu dementi, furioso, phrenetico, sive omnimoda stultitia detento? Pro intelligentia hujus instantiæ præmittere oportet, quod duplex est dementia, seu stultitia in homine. Una spiritualis, & sancta; secunda naturalis, ac miserrima.

Stultitia sancta, ac spiritualis est plurimorum, ne dicam omnium, servorum Dei, qui ad occultandam suam perfectionem, ac sanctitatem simulant mores absurdos, & quamvis sint sapientissimi, ac multiplices scientia excellant, fingunt se indoctos; imò etsi perfectissimè fruuntur rationis bono, demonstrant factis, ac dictis se esse dementes, ac laborare stultitia in sui ipsorum ludibrium, humiliationem, ac contemptum; freti doctrina D. Pauli Apostoli scribentis: *Qui videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens.* 1. Cor. 3. 18. Hujusmodi spiritualis, sanctæque stultitiæ tria sunt magnifica exempla in Historiis Ecclesiasticis, antiquo, medio ac moderno temporibus. Antiquius excellit B. Simon Salo, qui post asperam in deserto pœnitentiam pluribus annis factam sic à Deo inspiratus ad sæculum reversus tanquam stultus inter gentes vivebat; ab omnibus despectus, irrisus, ac frequenter verberibus impetitus, & nihilominus gratia miraculorum, prophetiæ dono, secretarumque cogitationum hominum cognitione illustrabatur, ut videre est legenti ejus vitam relatam à Surio tom. 4. die prima Julii, nec non à P. Stefano Menochio in *Stoeris* centur. 3. cap. 86.

Medio tempore eximius sanctæ stultitiæ professor fuit B. Jacoponus Tudertinus; qui cum esset nobilis, ac civis primarius, Vir eruditissimus in Philosophia, Theologia, ac Utrouque Jure, cumque ejus uxor pulcherrima in juvenili ætate, ex obedientia mariti, in choreis existens, solario domus præcipiti effecto, occubisset, & vestibus exuta, reperta fuerit asperitum cilicium super nudum corpus habere, hoc exemplo in tantum pœnitentiæ desiderium exarsit, ac sui ipsius, mundique contemptum, ut per decem continuos annos, setanquam stultum in civitate, ac plateis gerens, ab omnibus irideretur, & ludibrii nomine Jacoponus diceretur, post multas, ac magnas sanctæ stultitiæ actiones Religionem Fratrum Minorum S. Francisci ingressus, in eadem doctissima, ac mysticacarmina sermone Italico composuit, & in altissimam Redemptoris charitatem ascendit, ut latius legitur in ejus vita, quam è Chronicis Sancti Francisci transcriptit piissimus Fr. Alexius Segalla Capuccinus in *Catena Aurea* part. 1. in die 20. Mensis. De his duobus Sanctissimis Viris, stultitiam, ac dementia publicè ob Dei amorem professis, ita loquitur Cornelius à Lapide in *Comment.* 1. Cor. cap. 1. Vers. 25.

„Simeon Salus, Franciscus, & maximi Sancti
„quæsierunt stulti haberi à mundo, ut Deo magis
„placerent; adeoque Religiones nonnullæ hunc
„quasi apicem perfectionis, & sapientiæ Christi-
„anæ suis præscribunt, ut tantum ament, cupiant,
„amplectantur sui contemptum, irrisiones, oppro-
„bria, injurias, quin & stulti haberi exoptent,
„quantum mundani sectantur sapientiæ famam,
„honorem, nominis celebritatem. Idque 1. Hac
„de causa, ut sic mundum perfectè contemnunt.
„2. Ut seipfos maximè humilient, & innatum glo-
„riæ, laudis, honoris, ac celsitudinis appetitum

„extirpent. 3. Ut magis conformentur Christo,
„ejusque vestibus, & insignibus induantur, qui
„propter nos, & ut daret, nobis exemplum virtu-
„tis, & perfectionis, hæc ipsa elegit, voluit ha-
„beri stultus, factus est opprobrium hominum,
„& abjectio plebis. Dicunt ergo ipsi cum Paulo:
„*Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini Nostri*
„*Jesus Christi, per quem mihi mundus cruci-*
„*fixus est, & ego mundo.* Hæc omnia docet Crux
„Christi, si eam sæpè contempleris; nimirum Crux
„est fons sapientiæ. S. Bonaventura rogatus, unde
„tantam hauseret sapientiam, Crucifixum ostendit
„oculis penè attritum. B. Jacoponus Vir nobilis,
„& Literatus, cum ex Cruce Christi didicisset mun-
„do stultescere, rogatus à Christo sibi apparente
„amico, & familiariter, cur hanc stultitiam ita
„adamaret? respondit pio lepore, ut solebat: *Quia*
„*stultior me fuisse, Domine.*

Modernis temporibus sanctissimam hanc stultitiam professus fuit S. Philippus Neri, qui in alma Urbe vivens ad occultandam sanctitatem suam, ac specialium gratiarum dona, quibus eum Deus decoraverat, & homines, Prælati, ac Cardinales venerabantur, frequenter verba, gestus, actusque faciebat, qui stultitiam in eo indicabant, quos congerit in ejus vita Petr. Jacob. Bacci lib. 2. cap. 18. ac Menochius in *Stoeris* cit. Centur. 3. cap. 87. nec non novissimè Joannes Marcianus in *Histor. Congr. Oratorii* lib. 2. cap. 16. & de hac sancta, ac provida dementia egregiè scripsit Emin. Card. Federicus Borromæus Archiepiscopus Mediolani in *Opuscul. de Vera, & occulta Sanctitate* lib. 3. cap. 13. cum duob. seqq. ubi excellentiam hujus spiritualis sanctæ insipientiæ commendat, ab aliis sui temporis professores ipsius virtutis commemorat.

Stultitia autem naturalis, ac miserrima illa est, qua laborant homines, quorum mens, seu rationis usus à pravis affectibus est læsus; amentes enim dicuntur quasi sine mente; nam etsi plurimi Medicorum, Philosophorum, ac Jurisprudentum opinentur, amentiam, dementia, aut stultitiam incurri cum oblædiatur, ac depravatur sola imaginatio. Galenus de *Loc. affect. & de Symptom. diff.* Celus lib. 3. cap. 17. & Menochius *consil.* 82. num. 221. vol. 1. verior tamen est opinio, homines amentes, dementes, stultos fieri, cum eorum mentium Ratio læditur; hæc autem læsio contingit ex depravatione spirituum, quando scilicet vel in totum, vel secundum partem pravi fiunt, crassi, turbidi, seu melancholici; & tunc hi recipientes quasdam falsas rerum species à Phantasia oblatas, eas pertinaciter retinent, & super iisdem intellectus incipit discurre, ac paulò post assentiri, & hinc oritur stultitia, atque dementia, ut doctè, ac diffusè probat Zacharias in *Q. Q. Medicolegal.* tom. 1. lib. 2. tit. 1. qu. 4. per totam ubi num. 33. exemplificat de stultis illis, qui nolunt comedere, dicentes, mortui sumus; vel qui egredi reculant à cubiculo asserentes habere nasum oblongum; vel quia putant pavimentum esse vitreum, aut alias ob similes falsas intellectus læsi ratiocinationes, de quibus disserit etiam Arelius lib. 3. *Impres.* 29. disc. 3. pag. 416. & 417.

Et quoniam, ut ait Scriptura Sacra stultorum infinitus est numerus, *Eccles.* 1. 15. innumera prope modum sunt species stultitiæ; inter quas secundum Philosophorum, Medicorum, ac Jurisprudentum observationes sequentes sunt præcipuæ. I. Est in iracundis; ira enim rationem ita lædit, ut intellectus non sit sui juris, & talis, ac tantus sit in-

- fit impetus iræ, ut nihil ab infania, aut furore differre differit Galenus de *Cognoscen. & curan. anim. morb. cap. 5. class. 2.* & Thelaurus decif. 168. num. 3. Ideo iram à culpa excusare ait Glossa in l. *Divortium. ff. de Divort.* Petrus Gerardus Singul. 16. n. 2. II. Est in timore gravis mali imminenti, cujus causa passiones subitæ, ac vehementes rationem omnino turbant, & confundunt. Zacchias d. lib. 2. tit. 1. quest. 7. num. 52. III. Est in impetu luxuriæ, qui sic est violentus præcipue in mulieribus, ut eas rationis usu prorsus privet, & fatuas reddat. Matth. Mattæsius Singul. 102. num. 8. in annot. Hinc mulierem amasio suo de se copiam facientem non effici infamem tradunt Riccius in *Praxi part. 1. resol. 424. num. 8.* & Farinacius de *Delictis carnis q. 136. anum. 87.* & seqq. IV. Idcirco infania manifesta est nimis amor. Barbosa in cap. *Cum in juventute. n. 5. de Presumpt.* Tiraquell. de *Panis temperan. cap. 4. num. 1.* liquidem Amor reputatur vehementissima passio cordis, ex qua læditur cerebrum, & subinde ipsa ratio; amans enim rectè ratiocinari nequit, perdit propriæ voluntatis libertatem; & sensus etiam corporeos, & externos, præter internos corrumpit, & ideo quisquis amat, hallucinatur, & cæcuit in eo, quod amat, ut ex Platone, Galeno, & aliis Medicis, Philosophis, ac Poëtis demonstrat idem Zacchias d. lib. 2. tit. 1. quest. 10. num. 32. & seqq. qua de causa, ait, antiqui pinxerunt Amorem sine oculis. V. Species
- 22 infania est ebrietas, quando scilicet vino potenti in magna quantitate in stomachum demisso, ex eo plurimi vapores ad caput irrepunt, cerebrum invadunt, & omnem rationis usum adimunt, ut ex Menoch. de *Arbitrar. jud. cas. 326. ex Caball. Resol. crimin. cas. 297.* ac ex aliis multis DD ostendit idem Zacchias d. tit. quest. 11. per totam, in qua plene de hac dementia tractat. VI. Stultitia consideratur in dormientibus, qui de negotiis suis loquuntur, ac etiam in Noctambulis; illis scilicet, qui dormientes à lecto exurgunt, fores aperiunt, vestes induunt, arma quoque capellunt, & obvios quosque, quos vel inimicos imaginantur, vel cum quibus rixari se putant, offendunt; de quibus Bartol. in l. *Ut vim. num. 5. ff. de Just. & Jur.* Delrius *Disq. Magic. lib. 1. q. 3.* & And. Laurentius lib. 4. *Anatom. q. 12.* ubi reddit causam hujusmodi dementiae VII. Illa est, quam Medici considerant in Lethargicis, Comatosis, Caroticis, & aliis Somnulosis,
- 24 qui sopore oppressi, etiam ab aliis excitentur, non cessant dormire, & eorum somnus morbosus vocatur infania. Zacchias d. lib. 2. tit. 1. q. 13. VIII. Est, quæ provenit ab Apoplexia, per quam oppressus hoc malo amittit omnes facultates intellectus ob obstructionem nervorum, per quos interdictus est transitus à cerebro ad alias partes vitales; & de Apoplecticis legendus est Forestus lib. 10. *observ. 74.* & seqq. in quibus differit de duplici Apoplexiæ specie, forti, & levi. IX. Stulticia consistit in Epilepsia, quæ est convulsio totius corporis cum mentis, & sensuum ablatione. Galenus lib. 3. de *Loc. aff. cap. 7. classe 4.* & hæc pariter vel est fortis, vel levis, & de utraque bene tractat Vinc. Allarius lib. 6. de *morb. capit. lect. 31.* Zacchias d. tit. 1. quest. 14. ubi num. 26, notat, quod Epileptici vocantur etiam Lunatici, quia vel in novilunio, vel in plenilunio prehendantur hoc paroxysmo. X. Dementia, ac stulticia est Phreneticorum, Phrenesis verò est perpetuum delirium cum febre, ex cerebri ejulque membranarum inflammatione originem

ducens. Galenus *Comm. 2. in prim. Epidem. text. 3.* & ex J. C. Menochius *consil. 82. num. 198.* Appellatione autem phreneticorum veniunt etiam furiosi, ac maniacy, quia hi omnes dementia laborant, & usum rationis non habent. Zacchias d. lib. 2. tit. 1. quest. 16. num. 19. XI. Amentia est Ecstasicorum; sumitur autem Ecstasis pro raptu quodam mentis, qui privat hominem sensu, & motu; acciditque vel in hominibus Sanctis, dum rapiuntur ad contemplanda cœlestia: vel in infirmis ex morbo opprimente cerebrum, & auferente rationis usum. Hollerius *Comment. 7. aphorism. 5.* & Marcell. Donatus lib. 2. *Histor. Mirabil. cap. 1.* XII. Species stultitiæ est Lycantropia, vel Cynantropia infania lupina appellata: videlicet quando ægri hoc morbo affecti horrida, & inculta loca, luporum, aut canum more perlustrant, & cadavera ferarum, & hominum è sentinis, ac sepulchris eruere, ac rapere conantur, circa hæc miserabiliter infanientes; unde finxerunt antiqui Poëtæ plures à Diis conversos fuisse in belluas; imo Nabuchodonosor Regem Babylonie hoc morbo ex Divina permissione laborasse tenent Vallesius de *Sacra Philosoph. cap. 80.* Mercurialis lib. 1. *sua præf. cap. 11.* & Martin. Delrius *Disq. Magic. quest. 18.* XIII. dementia est in Hydrophobis, nempe hominibus rabiosis ob morbum canis rabidi; quibus nisi celere remedium adhibeatur, læditur rationis usus, & in aquæ timorem, ac odium incidunt, itant eam aspicere non valeant; & hoc morbo, ac infania obitisse Baldum Jurisconsultum notant plures Medici apud Forestum lib. 10. *Observat. 27.* & Zacchiam ubi supra quest. 17. advertentem, Hydrophobiam, infaniam scilicet ob rabiem contrahi etiam ex morsu luporum, atque serpentum. XIV. Stultitiæ species est in Dæmoniacy, ac Fanaticis, in quibus etiam causa infantiæ sit supernaturalis, nempe Dæmonium corpus obfident; tamen præcedit semper quædam corporis dispositio ex melancholia, seu attia bile prædominante, ac turgente, quæ hominem ad infaniam concitat. Forestus lib. 10. *Observ. 19. in Schol.* Delrius *Disquis. Magic. lib. 2. q. 29. sect. 3.* Zacchias d. lib. 2. art. 1. quest. 18. observans, quod hujusmodi infani homines præter exorcismos Ecclesiæ, etiam medicamentis naturalibus indigent, ut melancholia temperetur, & ipsi ad mentem redeant: addens prædictis esse similes Lymphaticos, Præstigiatos, Enthusiasticos, & Engastrimythos, qui morbum in ventre portantes, præsumuntur ibi habere etiam Dæmonium, & utroque impellente patiuntur alienationem mentis, & vaticinari solent, nescientes quid loquantur. XV. Dementia est eorum, qui à Tarantula commossi sunt; hi enim ab infania excusari non possunt ob saltationes, quas sine temporis, vel loci exceptione assument, denotantes mentem lætam habere; de quibus videndus Matthiolus in *Dioscor. lib. 2. cap. 56.* & Ardoinus de *Venenis lib. 8. cap. 5.* XVI. Amentia est in morti proximis, nam ex deficientia sensuum, deficit sapè intellectus, sicque multi in agonia positi insanire solent, loquentes inania, ac futilia; & de his Fœnutius de *Mom. temp. cap. 5.* & Zacchias d. tit. 1. q. 19. XVII. Alia est etiam stultitia in hypochondriacy, resultans ex melancholia gravi, qua ipsi sunt affecti, & in mentis alienationem trahuntur. De his Forestus lib. 10. *Observ. 11. in schol.* XVIII. Et ultima species infantiæ est in mulieribus, præcipue Virginibus, patientibus uterinum furorem. De hac infania, & causa ipsius

ita loquitur Zacchias d. lib. 2. tit. 1. q. 22. num. 11. Est utriusque exaltatio cum delirio circa Venerem, & ad eam pertinentia; in eam enim adeo acutis stimulis exagitantur, ut in furorem agantur, garrula enim evadunt, & circa Venerem quamplurima effutiant. De hoc furore videndi Hucherus de Sterilitate lib. 2. cap. propr. & Varandus lib. 1. de Morbis mulier cap. 5. Scio Sanctimoniale, etiam Angelicæ vitæ, ac purissimæ conscientia, diu hoc uterino furore correptam; quæ eo fervescere, ita corpus suum contorquebat ut pedibus humeros tangeret, pluraque verba loqueretur indecentia; ac astantes famulas morderet, nesciens quid ageret, aut diceret. Cumque cessato furore usum rationis reassumeret, sentiens quid fecisset, amarè desolebat, ac veniam ab omnibus postulabat.

Hæ sunt præcipuæ, ac frequentiores insanæ, dementia, ac stultitiæ species; quibus nos miseri homines ob peccatum Adæ frequenter affligimur, & quas non raro Pastores animarum, alique Confessarii conspiciunt, dum ad visitandos infirmos vocantur. Igitur convertentes calamum ad secundam instantiam supra propositam, nunc decidere oportet, quomodo se gerere debeat Parochus, dum reperit infirmum dementem, circa administrandam eidem Extremam Unctionem. Etequidem videtur prima fronte dicendum, quod abstinere debeat ab hoc Sacramento ipsi dementi ministrando. Primò ex doctrina D. Thomæ in Supplem. 3. p. q. 32. art. 3. ubi habetur, quod Extrema Unctio non est conferenda nisi iis, qui actualiter usum rationis habent; ita ut cognoscant, & cum devotione hoc Sacramentum suscipiant. Sed qui sunt in stultitia, amentia, vel dementia actuali, ne agnoscunt, quid recipiant, neque devotionem habent. Ergo non videntur iniungendi. Secundo, quia Extrema Unctio dari non debet illi, in quo operari non potest suum primum effectum, qui quidem est roburare animum infirmi, ut valeat resistere demonis tentationibus. Sed infirmus detentus insanæ, furore, vel delirio non subiacet tentationibus diaboli. Ergo neque capax est roboris, ad resistendum illis. Hinc quidam pius vir dicebat, si Deus eidem concessisset, ut sibi modum moriendi eligeret, hunc esse electurum; videlicet ut receptis devotè Sacramentis Ecclesiæ, delirio, aut dementia afficeretur, ac sic delirans, & demens expiaret, nam, agebat, nihil in me diabolus posset tentationibus suis. Tertiò, quia ad recipiendum hoc Sacramentum debet præcedere instantia infirmi, & vocatio Presbyteri juxta D. Jacobi verba: *Infirmatur quis in vobis; inducat Presbyteros Ecclesiæ.* Et quartò, quia Extrema Unctio confert suum effectum mediante motu & devotione suscipientis; & utraque deficit in amente, ac delirante.

His tamen non obstantibus pro resolutione instantiæ distinguere solent DD. duos casus. Unus est, si infirmus dementia, delirio, vel furore detentus, ante huiusmodi miserabilem statum, potius fuerit usu rationis, & petierit saltem virtualiter Sacramenta Ecclesiæ, quæ ministrantur decessuris ex hac vita; Et in hoc casu conveniunt omnes Theologi, ac Canonistæ, esse ei ministrandam Extremam Unctionem, etiam si hic, & nunc sanam mentem non habeat; nullumque rationis indicium ostendat, & deducunt hanc conclusionem ex cap. *Qui recedunt.* ex cap. *His, qui.* & ex cap. *Agnovimus.* 26. q. 6. in quibus dicitur, quod si infirmus

Baptismum petat, vel Sacramentum Pœnitentiæ, deinde obmutescat nec possit amplius loqui, aut petere, est baptizandus, & absolvendus. Ergo idem dicendum est de amentibus, & furiosis in huiusmodi Sacramentis recipiendis, ac etiam in Extrema Unctione; in eo enim statu moraliter judicantur, in quo erant ante amentiam; non enim Divina pietati consentaneum est, ut in tali misero statu priventur tantò beneficio. Accedit, quod primarius Extremæ Unctionis effectus est non solum roburare contra tentationes diaboli, & ad tolerandas infirmitatis difficultates, sed præcipue remittere peccata venialia præteritæ vitæ; nec non mortalia inculpabiliter oblita, ut probavi supra Decif. 71. num. 21. & huius effectus amentes capaces sunt, esto quod solum attritionis actum ante amentiam emiserint de propriis peccatis. Ita Mastrius in 4. Sent. d. disp. 6. n. 109. & n. 126. ubi plures DD. citat, & Diana Coordinatus tom. 2. tract. 4. resol. 50. ubi alios cumulat; desumpta ex veteri part. 5. tract. 3. resol. 84. Barbosa de Parocho cap. 22. num. 31. quibus adhæret P. Gobatus d. tract. 8. an. 825. & segg. & Tamburin. de Extr. Unct. cap. 2. §. 3. num. 4. Nec obstant argumenta supra in contrarium facta: non primum, quia quantum fieri potest expectanda est devotio in infirmo; ut cum reverentia recipiat hoc Sacramentum; sed ubi non est spes ut redeat ad mentem, non est privandus tanto bono, adeò ut si fureret, posset etiam ligari, ne aliquod inconveniens committeret in Sacerdotem, ut ajunt Diana ubi supra, & Mastrius num. 110. Non secundum, quia ut dictum est, si Extrema Unctio non operatur in amente robur contra tentationes diaboli, delere potest peccata venialia, ac etiam mortalia, inculpabiliter non confessa. Non tertium, quia sufficit virtualis instantia, & desiderium huius Sacramenti. Non quartum, quia motus devotionis actualis valet ad uberiores fructus Sacramenti consequendum, non autem ex necessitate, ut Sacramentum subsistat; quapropter in omnibus supradictis insanæ speciebus, si timor sit mortis, & spes deficiat, quod infirmus recuperet usum rationis, est ei ministranda Extrema Unctio ex concordii consensu omnium Doctorum.

Alter casus, quem DD. considerant, est, ubi infirmi sunt amentes, dementes, ac penitus stulti à nativitate; ita ut nullo unquam tempore habuerint usum rationis; & in hoc casu omnes concorditer tenent, non esse ministrandam Extremam Unctionem huiusmodi dementibus, ac stultis; ea ratione quia, cum nullum peccatum censeantur commisisse, neque subiacere tentationibus diaboli possint, nullum effectum in eis operaretur hoc Sacramentum, videlicet neque remissionem venialium, neque robur contra tentationes. Gobatus d. tr. 8. n. 825. & Mastrius disp. 6. n. 111. ubi ita scribit: *Patet discrimen inter adultos perpetuo amentes, & alios, qui aliquando rationis usum habuerunt; quoniam illi nullius horum effectuum, qui huius Sacramenti sunt, præcipui, capaces existunt, sicut isti. Non debet autem hoc Sacramentum illis conferri propter solum effectum secundarium, qui est corporis sanitas; siquidem non semper confertur, quando etiam adest rationis usus.* Idem docet Layman lib. 5. tract. 8. cap. 4. num. 3. in fine. *Verf. lis porro.*

Quod autem stulti à nativitate, atque perpetuo amentes, qui nunquam potius sunt usu rationis, nullum peccatum censeantur commisisse patet ex Scholasticorum doctrina, docentium, nullum esse peccatum

peccatum nisi voluntarium; ac perpetuo amentes deficiente in eis ratione, ac intellectu, non habent liberam voluntatem, qua possint peccare; ut docet probant Salmanticenses in *Cursu Theologico tom. 4. de Vitiis, & peccatis tract. 13. disp. 10. dub. 2.* Neque officit, quod stulti, & amentes etiam à nativitate, ac perpetui videantur habere saltem imperfectam voluntatem, quam demonstrant in edendo, sedendo, sibi grata acceptando, pecunia refugiendo; & sic possint saltem peccare venialiter. Nam respondent iidem Salmanticenses d. dub. 2.

42 num. 68. his verbis: *Illæ (libertas voluntatis) quæ apparet in actionibus amentium, & puerorum ante usum rationis, nequaquam est vera libertas, sed similitudinaria, & apparens, ut quæ cernitur in actionibus aliquorum irrationabilium. Vera enim libertas sive physica, sive moralis, requirit, ut suppositum, in quo est, habeat verum dominium supra actionem liberam: sive hoc dominium sit in ipsa potentia elicitive actionis, sive in alia. Verum autem dominium non potest inveniri sine iudicio deliberato rationis, quod vel actu detur, vel saltem in potentia suo modo proxima, & expectata. Cum igitur amentes, pueri, & bruta neque habeant tale iudicium, neque potentiam expeditam ad illud eliciendum, consequens est, ut nullatenus vera libertate gaudeant; unde quicquid agunt, quantumvis ordinatum, & artificiosum videatur, agunt sine electione, ex solo instinctu naturæ, quod sequi, vel non sequi non subest eorum potestati; sed ubi apprehendunt aliquid ut bonum, & conveniens suæ naturæ, V. G. manducare, sedere, &c. necessario in id serantur: ubi vero apprehendunt aliquid ut malum, & disconveniens, necessario id refugunt. Nec concedenda est illis aliqua aliorum cognitio, aut magis discretiva inter bonum, & malum, quam prædictus instinctus, qui sicut non est indifferens in proponendo, sed determinatus à natura, ita non potest esse radix alicujus veræ libertatis. Igitur cum perpetuo amentes non habeant iudicii libertatem, neque liberam voluntatem circa actiones, nullum committere possunt peccatum; cumque peccata non habeant eis remittenda, Sacramentum Extremæ Unionis non est eis conferendum, cujus proprius, ac principalis effectus est reliquias peccatorum delere.*

Similiter ex defectu libertatis iudicii, & carentia usus rationis non possunt amentes consentire tentationibus diaboli; quia ex doctrina S. Thomæ 1. 2. q. 80. art. 3. Diabolus propria virtute, nisi refragetur à Deo, potest aliquem inducere ex necessitate ad faciendum aliquem actum, qui de suo genere peccatum est, non autem potest inducere necessitatem peccandi; quod patet ex hoc, quod homo motivo ad peccandum non resistit, nisi per rationem, cujus usum totaliter impedire potest movendo imaginationem, & appetitum sensitivum, sicut in arreptiis patet; sed tunc ratione sic ligata (notet studiosus) quicquid homo agat non imputatur ei ad peccatum; sed si ratio non sit totaliter ligata, ex capite, qua est libera, potest resistere peccato, sicut supra dictum est. Unde manifestum est, quod diabolus nullo modo potest necessitatem inducere ad peccandum.

Porro quia difficile est reperiri amentem à nativitate, qui totaliter careat libertate mentis, & usu rationis, plures enim aliquando talem qualem ostendunt capacitatem mentis, quæ sufficere videtur saltem ad aliquod veniale peccatum committendum; putarem non inconveniens sequi opinionem Majoris, quem citat Gobatus d. tract. 8. n. 225. concedentis, posse ministrari Extremam Unionem etiam perpetuo amentibus, ac stultis à nativitate; quod ego ad proximum deducere sub conditione, si aliquam

Doct. Clericali Tom. I, Liber I.

culpam in vita tua decursu commissisti; sicut enim sub hac conditione potest dementibus dari absolutio Sacramentalis, si capax es; nullaque irrogatur injuria Sacramento, Gobatus de Sacram. Penit. tract. 7. a num. 600, & seqq. ita poterit iidem ministrari Sacramentum istud; & eo magis, si in amentiam incidissent in pupillari ætate, ut ratiocinatur idem Gobatus tract. 8. num. 828. de puella ingressa stultitiam anno decimo ætatis suæ, quæ in ea continuavitque ad septimum decimum annum, quo demens obiit; circa quam, etsi habito consilio prudentum, Parochus decreverit, non esse Oleo Sancto inungendam, subdit Gobatus, hujusmodi consilium sibi non placuisse; sed contrarium debuisse practitari pro illius animæ potentiori auxilio; quia, ut contestatur Joan. Sanci in Select. disp. 17. n. 17. quando vertitur dubium, an quid post baptismum fuerit adeptus aliquem usum rationis, seu aliquam cognitionem rerum supernaturalium, potest & ad augmentum gratiæ, & ad præliandum prælia Domini muniti hisce spiritualibus armis; cujus Sanci opinionem laudat etiam Tamburinus d. cap. 2. de Extr. Unct. §. 3. sub num. 3. Vers. Si dubitetur.

DECISIO LXXXI.

ARGUMENTUM.

Disputatur, quomodo contingat infirmos peccare, vel ex nimia negligentia, vel ex magna devotione erga Oleum Sanctum? Duo contraria Quæstia examinantur: Unum, an extet Præceptum obligans sub mortali recipere Extremam Unionem in periculosa infirmitate? Alterum, an sit licitum in eadem infirmitate pluries reiterare ipsam Unionem Extremam? Primum Quæsitum resolvitur negativè, tribus casibus exceptis. Secundum, perpenso prius Antiquorum usu, quatuor conclusionibus declaratur.

SUMMARIUM.

1. Præceptum an detur de suscipienda Extrema Unctione.
2. Verba D. Jacobi Infirmitas, quis, &c. an sint præceptiva Et num. 17.
3. Theodori Archiepiscopi Cantuariensis Anno 668. decretum de Extrema Unctione.
4. Cabilonenis Concilii decretum pro Unctione Extrema.
5. Debet esse verbum Præceptivum.
6. Sepultura Ecclesiastica privatur non inuncti Oleo Sancto.
7. Tridentini Concilii Confutatio contemptorum Extremæ Unionis.
8. Consuetudo universalis fidelium in unguendis infirmis Oleo Sancto.
9. Bedæ Ven. Unctio Extrema, & Mors.
10. S. Hunegundis Extrema Unctio, Mors & Sepultura.
11. Utilia animæ suæ quisque debet providere.
12. Extrema Unionis Sacramentum est proprium remedium pro moribundis.
13. Tentare Deum est expectare Messem, & non seminasse.
14. Peccatum mortale est negligere Extremam Unionem. Contrarium num. 15.
16. Interdicti tempore non datur Extrema Unctio.
17. Obligatio Extremæ Unionis afficit Parochos, non Parochianos.
18. Consuetudo quando inducat obligationem?

A a

Æædia

- 20 Media necessaria ad salutem sunt de præcepto; non etiam solum utilia.
- 21 Contemnens Extremam Unctionem peccat mortaliter.
- 22 Dicitio Vel sonat Et.
- 23 Scandalum si resultet ex omiffa Extrema Unctione, est mortale.
- 24 Confiteri si non posset infirmus tenetur recipere Oleum Sanctum.
- 25 Attritus sit contritus virtute Extrema Unctionis.
- 26 Mortis timore recusans Oleum Sanctum an peccet?
- 27 Rupertus Rex Romanorum recusabat inungi, timens statim mori.
- 28 Parochorum obligatio instruendi infirmos circa Oleum Sanctum.
- 29 Puella recusans Oleum Sanctum, ne prohibita esset saltare.
- 30 Antecineralia quid sint?
- 31 Palatini Oleo Sancto inuncti calceos non induunt.
- 32 Venialis culpa recusare Extremam Unctionem ex levi causa.
- 33 Purgatorii penis addictus qui Oleo Sancto noluit liniri.
- 34 Antiquitus an repeteretur pluries Extrema Unctio?
- 35 Menardi opinio affirmativa.
- 36 S. Rembertus Episcopus pluribus continuatis diebus Oleo Sancto inunctus.
- 37 Unctiones antiquitus continuatae ad infirmos non erant Sacramentum.
- 38 Matthaei Galeni opinio, quod non fuerint Sacramentum.
- 39 Clotildis Regina Francorum obitus.
- 40 Reiterare Extremam Unctionem in eadem infirmitate illicitum.
- 41 Nisi cessato periculo, iterum fiat periculosa.
- 42 Temporis distantia notabilis pro reiteranda Extrema Unctione.
- 43 Iteranda Extrema Unctio si iterentur infirmitates.

An tequam discedamus à subjecto hujus Sacramenti Extremae Unctionis, quod, ut dictum fuit, est homo Christianus, adultus, poenitens, periculose agrotans, restat examinare, atque resolvere duo dubia satis utilia, ac scitu digna: *Unum* est, an contingat, infirmum peccare ob negligentiam in petendo, recipiendoque hoc Sacramento? *Alterum* est, An viceversa possit incurrere in peccatum ob nimiam devotionem erga hoc Sacramentum, illud scilicet pluries recipiendo in eadem infirmitate?

Circa primum dubium: Quærent Theologi: *Utrum* sit de præcepto sumere Extremam Unctionem in periculosa infirmitate? adeo ut si infirmus negligat eam petere, & recipere, peccet mortaliter? Et equidem non pauci opinati sunt, omiffionem ex sola negligentia esse peccatum mortale ex sequentibus.

Primo: Quia, quæ de præcepto sunt, omitti non possunt absque peccato. Sed susceptio hujus Sacramenti in periculosa infirmitate censetur de præcepto; verba enim Divi Jacobi: *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Ecclesie &c.* quibus promulgatum est hoc Sacramentum, debent habere eandem necessitatem quoad ejus susceptionem, quam continent circa materiam, & circa formam ejusdem Sacramenti. Sed sic est, quod verba prædicti Apostoli indicant necessitatem in materia, ut scilicet sit Oleum, ac etiam in forma, ut

sit deprecatoria, & per viam orationis; itaut si alia vel materia, vel forma ab Apostolo indicata adhiberetur, peccatum esset mortale. Ergo etiam inductio, idest vocatio Presbyteri, ab infirmo periculose agrotante facienda, ut sibi Extremam Unctionem ministret, juxta verba ejusdem Apostoli, reputanda est ex necessitate, & ex præcepto; itaut omiffio sit peccatum mortale.

Secundo: Confirmatur hæc necessitas, ac præceptum ex libro poenitentiali Theodori Archiepiscopi Cantuariensis, electi à Vitaliano Papa Anno 668. in quo disserens de Extrema Unctione infirmis graviter decumbentibus danda ita ait: *Idem secundum auctoritatem Canonicam, ne illis janua pietatis clausa videatur, orationibus, & consolationibus Ecclesiasticis, Sacra Unctione Olei inuncti secundum statuta Sanctorum Patrum communione Viatici reficiantur.* Ex his verbis dupliciter probatur præceptum recipiendi Extremam Unctionem; primo in illis: *Secundum auctoritatem Canonicam*, quæ referri non possunt, nisi ad Epistolam Divi Jacobi habentem circa hoc Sacramentum vim præcepti: Secundo, ex conjunctione hujus Sacramenti, cum Sacro Viatico; quia sicut hoc est de præcepto sumendum à constitutis in discrimine vite, ita illud, Quam unionem Olei Sancti cum Viatico ponit etiam Capitulare Caroli Magni, ita jubendo: *Si infirmitate quis depressus fuerit, vitam sine communione non finiat, nec unctione sacra Olei careat.*

Tertio: facit Concilium Cabilonense II. (Cabilonum est Urbs Gallie Celtica, ampla, & probe culta ad Ararim fluvium, vulgo dicta Chalons) in quo Concilio celebrato sub Leone III. & Carolo Magno Imperatore cap. 48. sic legitur definitum: *Secundum B. Apostoli Jacobi documentum, cui etiam decreta Patrum consonant, infirmi Oleo, quod ab Episcopis benedicitur, à Presbyteris ungi debent.* Porro non semel ostensum, & probatum fuit, verbum debent inducere necessitatem, ac vim præcepti habere. *L. Sepè ff. De offic. Præsid. Fagnanus in cap. Qualiter, num. 37. De Cleric. non residen. tom. 4. pag. 62. Eminent. Cardin. de Lauræa super Decis. LXXII. num. 23.*

Quarto: accedit Concilium Colonienfe sub Paulo III. Anno 1549. celebratum, in quo ita legitur de Extrema Unctione recipienda: *Statuimus, ut si quis Sacramentum illud nobis ab Apostolo Jacobo tantopere commendatum contempserit, Ecclesiastica careat sepultura.* Sed privatio Sepultura Ecclesiastica est poena gravis, quæ non imponitur, nisi ob enorme peccatum; cap. 1. de Hæretic. Clem. 1. de Sepultura. Thesaurus de Penes Eccles. par. 2. Verb. Sepultura. cap. 5. Samuellius de Sepultur. tract. 2. Controv. 4. & 5. Ergo hæc poena inflicta in negligentes Extremæ Unctionis susceptionem indicat, negligentiam ipsam esse culpam gravem, ac mortalem.

Quinto: urgent verba Concilii Tridentini de Extr. Unct. cap. 3. quibus confutatur asserentes hoc Sacramentum non esse mandatum Dei; & eos, qui hanc Extremam Unctionem à fidelibus sine peccato contemni posse affirmant.

Sexto: accedit inveterata, & semper observata consuetudo Ecclesie, quæ sanè communissima viget, & in omni præterito sæculo vixit tam ex parte infirmorum in hoc Sacramento suscipiendo, quam Pastorum in ipso sollicitè ministrando; ac etiam familiarium infirmi uniuscujusque, studentium suadere eidem, ut Extremam Unctionem recipiat, & satagentium vocare Parochum; ut opportune illam ministret, prout ex exemplis antiquorum relatis supra

- 9 supra in Decif. LXX. quibus addendum est id, quod de Venerabili Beda (vita functo parum post Annum 730.) scribit Guilielmus Malmesburienfis lib. 1. *Hist. cap. 3.* nempe *Acta Congregatione in unum est, & communicatus die vero Ascensionis Spiritum efflavit.* Et quod apud Surium habetur de S. Hunegunde die 25. *Augusti. Illa conversa ad eos,*
 10 *qui illi assidebant Presbyteros, Sacra Unctionis Oleum, & Eucharistiam sibi petiti ministrari.* Floruit hæc S. Virgo Anno 660. sub S. Eligio Episcopo Noviomense; cumque diu fuisset incognita ejus sepultura, reveleta fuit, & magnis miraculis decorata Anno 549. de quibus etiam Spondanus in *Epitom. Annal. d. ann. num. 6.*

Septimo concurret generalis regula, quod unusquisque obligatur ex charitate erga seipsum consulere suæ salutis quantum potest, & præsertim in mortis articulo; in quo hoc Sacramentum est medium validissimum adversus molestias infirmitatis, ac diaboli tentationes.

- Octavo: Eo magis, quia pro dicto tempore non sunt instituta alia media propria, & determinata pro reprimendis prædictis molestiis, & tentationibus; nec non ad recuperandam corporis sanitatem, nisi Sacramentum Extremæ Unctionis. Ideo illud negligere & non recipere est tentare Deum; prout tentaret homo, qui panem expectaret à terra, negligens in ea triticum seminare; cum ab ipso Deo ordinata sit seminatio, pro colligendis bladis ad panem conficiendum, & vivendum. Tentatio autem Dei est mortale peccatum, ut dixi in *meis Erotemat. cap. 11. quæst. 6.* ex Emin. Card. Tolet. lib. 4. *cap. 29. num. 7.* His præcipuis rationibus, & argumentis
 11 Extremam Unctionem esse recipiendam ex præcepto, ejusque omissionem ex negligentia esse peccatum mortale voluerunt Magister Sententiarum in 4. *dist. 23. ibi: Si ex contemptu, vel negligentia Sacramentum hoc prætermittitur, periculosum est, & damnabile;* nec non Petrus Soto, Turrianus, pontius, & alii, quos citat Mastrius in 4. *Sent. disp. 6. num. 119. & num. 122.*

Histamen non obstantibus communis, ac receptissimæ Theologorum, & Summistarum sententia est, hujus Sacramenti susceptionem per se loquendo non cadere sub obligatione, & præcepto; sed esse tantum de consilio; ita ut nisi per accidens in tribus infra notandis casibus ob ejus omissionem incurratur peccatum mortale. Fundamentum hujus opinionis est, quia nullibi constat de obligatione prædicta sub præcepto; siquidem hoc Sacramentum non est medium necessarium ad salutem, sed tantum utile, & ad melius esse, quia infirmi possunt sufficienter per Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ sanctificari, & salvari. Adjungitur dispositio textus in *cap. Quod in te. De pœnitent. & remis.* in quo prohibita est ministratio hujus Sacramenti Extremæ Unctionis tempore Interdicti ut dixi supra Decif. LXXIV. num. 38. certum est
 12 autem, quod Ecclesia nunquam prohibuit, aut prohibere intendit ea, quæ sunt homini necessaria ad salutem. Quapropter ita tenent, ac docent DD. quos citat, & sequitur Diana *part. 3. tract. 4. resol. 169. nec non part. 5. tract. 3. resol. 97.* Quæ nunc leguntur collocatæ in ejus opere Coordinato *tom. 1. tract. 4. resol. 24. & resol. 25.* & plenius, ac diffusius de hoc dubio agit idem Diana, stans pro exclusionem præcisæ obligationis, ac præcepti in *part. 2. tract. 1. resol. 58.* reposita in eodem Coordinato opere *tom. 3. tract. 1. resol. 57.* cui novissimè consentiunt Gonet. *de Extr. Unct. tom. 5. disp. 3. num. Doct. Clericali Tom. 1. Lib. 1.*

19. Collegium Salmanticense. *tract. 7. cap. 4. num. 10.* Mastrius *d. disp. 6. num. 120.* & Ivenim. in *suo Comment. Historic. Dogmat. de Extr. Unct. quæst. 9. cap. 2.* qui omnes respondent argumentis contrariis supra adductis, & ostendunt, ea non concludere, & non obstat; non *Primum*, quia D. 17 Jacobus Apostolus promulgando hoc Sacramentum monuit, non autem præcepit ejus susceptionem. Non *Secundum*, neque *Tertium*, quia ibi præceptum dirigitur in animarum Pastores, ut sci-
 18 ant, se obligatos esse ministrare hoc Sacramentum infirmis; non verò in ipsis infirmis, quibus præcisæ obligatio illud recipiendi non incumbit. Non *Quartum*, quod procedit ubi non recipitur ex contemptu, de quo paulò infra dicemus. Non *Quintum*, quia Tridentinum intelligit de negantibus institutionem hujus Sacramenti, ipsamque continentibus. Non *Sextum*, quia sola consue-
 19 tudo, & usus alicujus rei non inducit obligationem, nisi præcelleret titulus obligatorius. Non *Septimum*, & *Octavum*; quia satisfiit præcepto charitatis erga seipsum utendo mediis necessariis ad sa-
 20 lutem, qualia sunt sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ; secus si omittatur medium ad melius esse, nempe Unctio Extrema, ut plenè respondent Diana *Coordinatus d. tom. 3. tract. 1. resol. 57.* & Mastrius *d. disp. 6. à num. 120. usque ad n. 123.*

Tres tamen casus excipiuntur per supracitados omnes DD. in quibus omisso Extremæ Unctionis esset peccatum mortale, & gravi culpa infirmus oneraretur. Primus casus est, si omitteret hoc Sacramentum ex contemptu; idest de eo nihil faciens, aut putans esse quid puerile, aut parum decens quot notavit Tridentinum in *cir. cap. in illis verbis: Neque verò tanti Sacramenti contemptus absque ingentis scelere; & ipsius Spiritus Sancti injuria esse possit.* Et de hoc casu locutum esse Magistrum Sententiarum in 4. *cir. dist. 23.* interpretatur S. Bonaventura ubi exponit *ly Vel*, pro *Et*; ita ut sensus
 21 Magistri sit, esse periculosum, ac damnabile, si prætermittatur hoc Sacramentum *ex contemptu & negligentia.* Secundus casus est, si ex omissione hujus Sacramenti resisteret grave scandalum
 22 vel quia infirmus daret suspensionem, quod non crederet in ipsum, vel moveret adstantes ad parvificandum idem Sacramentum malo suo exemplo. Tertius casus est, qui infirmus detineretur aliqua culpa mortali, quam confiteri non posset
 23 & non esset certus se habere veram contritionem; nam tunc perderet auxilium hujus Sacramenti, cujus
 24 virtute ex attrito fieri potest contritus, & obtinere remissionem illius culpæ; & per consequens æternam salutem tunc perderet, non re-
 25 cipiendo Unctionem Extremam. Ita notant omnes præfati Doctores, & aliis citatis firmant Salmanticensis *d. tract. 7. cap. 4. num. 11. 12. & 13.*

Sed interrogabit aliquis; peccaretne infirmus, qui renueret accipere hoc Sacramentum, opinatus, quod omnes, qui Sacro Oleo unguntur, paulò post Unctionem sunt morituri? Hunc casum accidisse insigni Parocho pauculis ab hinc
 26 annis scribit Gobatus de *Extrem. Unct. tract. 8. n. 815.* his verbis: *Virum quemdam similiter agressem, tametsi vita periclitantem, constanter dicam: an pervicaciter? recusasse hoc Sacramentum, allata hæc unica ratione: semper audivi esse moriendum illi, qui se ungi permittit.* Consimilem resistantiam, ac contradictionem in Extrema Unctione recipienda, ob timorem proximæ subsecuturæ mortis habuisse etiam Rupertum Regem Romanorum narrat Jo-

- 27 annes Nider celebris Sueviae Doctor in suo Formicario lib. 4. cap. 11. & ex eo refert idem Gobatus eod. tract. 8. num. 881. qui propterea examinando, utrum hæc resistentia ob dictum timorem mortis sit peccatum? sub num. 818. firmavit, ob evidentem errorem in fide, qualis est; quod hoc Sacramentum acceleret mortem, eam esse mortale peccatum; subdens: Quare si Parochus animadverteret, hoc Sacramentum ab infirmo respui, seu negligi ex contemptu, vel vilipensione ipsius, teneretur omni ratione eum adducere ad estimationem, & venerationem; negareque ipsi tanquam merito suspecto de errore in fide beneficium absolutionis, nisi mutaret primum illum animum. Et generatim censeo, si probe perpendantur omnes circumstantie, non reperiri quemquam, qui volens ex deliberata animi sententia mori sine hoc Sacramento, non peccet, saltem per accidens, aliquantulum graviter; talis enim aut conficit suos domesticos in magnas sollicitudines, ne oreve; aut dat occasionem, ut homines perius de ipso loquantur; habet sane illa deliberata omisso juxta communem aut apprehensionem, aut judicium speciem mali: ergo semper est mala malitia scandali.
- 28 S. Thomas 2. 2. qu. 43. artic. 2. in Corp. Idcirco prudentes, sed ferventes debent esse Parochi in suis Parochianis suadendis, ne admittant in se falsum hunc timorem celerioris mortis, Sacram. Unctionem Extremam recipientes, cum sit error in fide; nam imò ipsa Sacra Unctio juvat ad sanitatem corporis recuperandam, ut in sequenti Decisione demonstrabimus.

- Sed quid dicendum, si infirmus renueret ungi Sacro Oleo, non ex prædicto errore; sed ex aliqua ridicula causa ex his, qui leguntur apud eundem Gobatum d. tract. 8. num. 814. & 815. videlicet de quadam puella, quæ recusabat recipere Oleum Sanctum, etsi in extremis laboraret;
- 29 Quia (ajebat) semper ex majoribus meis audivi, esse choreis ducendis interdictum iis, qui, aut quæ Unctionem acceperunt: imminet autem Anticeneralia (nota nomen carnisprivii) quibus saltare de more cogito, si convalesco. Deinde iisdem, ut sapè inauditi, vetitum est sertum capite gestare, aut nudis pedibus terram contingere. Aut etiam de hoc alio motivo his verbis per ipsum Gobatum expresso: Francos aliquot sunt ejus opinionis, quod extreme unctionis nefas sit saltare. Palatini nefas induere calceos. Utique in his, ac similibus inanibus, ac futilibus causis spectat ad Parochum ponderoso sermone infirmum ad eas contemnendas hortari, qui si obstinatus in illis noluerit Sacramentum hoc recipere, dicendum est saltem venialiter peccare,
- 32 quia absque ratione agit contra debitum propriæ charitatis, tam saluiferum animæ remedium in occasione ita periculosa negligendo. Palaus tract. 26. punct. 8. num. 2. Gobatus d. num. 818. & Salmanticensis, qui alios DD. ita determinantes referunt d. tract. 7. cap. 4. num. 11. Hinc notandus casus relatus ab ipsomet Gobato d. tract. 8. num. 883. his verbis: Nicolaus de Nisa Ordinis minorum in Gemma Predicantium scribit, quemdam magni cæteroqui meriti interrogatum, an vellet Oleo Sancto ungi? renuisse. Nolite inquit, obsecro, quia omnes, qui unguuntur, moriuntur: atque in iis verbis obisse. Cum lintheaminibus involveretur, aperuisse oculos, & hæc dixisse: Quia Extrema Unctionis Sacramentum abhorruì, centum annis in Purgatorio, jussu Dei judicio, torquor. Si unctus fuisset, de agitudine convalescerem; & his dictis iterum expirasse. Hæc omnia non me piguit transcribere ex his approbatis auctoribus, ne Curatis desint rationes, & exem-

pla ad suadendos infirmos, ut piè, ac devotè, cum in discrimine vitæ versantur, Oleum Sanctum petant, ac recipient.

Alterum dubium principale resolvendum est, an infirmus peccare possit ob nimiam devotionem erga hoc Sacramentum; illud scilicet pluries recipiendo in eadem infirmitate; Pro resolutione hujus dubii attendantur à studioso Lectoris quatuor sequentes conclusiones.

Prima Conclusio: Nonnulli Scriptores de Ritibus antiquis in Sacramentorum administratione solliciti notant, quod ab hinc ante mille annos Extrema Unctio dabatur infirmis per plures sequentes dies continuos; idque colligunt ex libro Sacramentorum Sancti Gregorii Papæ, (quem Hugo Menardus Monachus Benedictinus notis illustravit) nam in eodem libro, inter orationes pro visitatione, & unctione infirmorum pag. 253. ita dicitur post completas Unctiones: Deinde communice eum Corpore, & Sanguine Domini: & sic faciant illi per septem dies, si necessitas fuerit, tam de Communione, quam de alio officio: unde idem Menardus in notis pag. 335. ait: T. de alio officio significatur de Unctione; & pag. 336. subdit: Et quamvis hodie in eodem morbo non repetatur hoc Sacramentum; si tamen antiquus valeret usus, id non esset absurdum; quia non cessante morbo, homine adhuc existente in peccatis, ob peccata saltem venialia, quæ nobis quotidie obrepunt, quia (septies in die cadit iustus) juve posset hoc Sacramentum sæpius in eodem morbo repeti. Successivè implet Menardus in notis ad Antiquum Extremæ Unctionis conferendæ Ritum ex Codice M. S. Ratoldi Abbatis pag. 358. Vers. 13. ita advertit: Nota continuationem Unctionis per septem, & plures dies, quæ etiam extat in Sacramentario S. Eligii. Confirmari potest hæc opinio Menardi ex relatione, quam faciunt Sæcula Benedictina, seu Acta Sanctorum Ordinis S. Benedicti, in quibus Sæculi 11. part. 2. Anno 888. in vita S. Remberti Episcopi Hammaburgensis pag. 483. hæc habentur: Septimo ante obitum die ministerium Sacre Unctionis cum Oleo Sancto ei fieri cepit, & unà cum Communione Corporis, & Sanguinis Domini usque in diem anima exeuntis de corpore hoc salutare remedium omni die percepit. Quo in loco Joannes Mabillon Monachus Congregationis S. Mauri, Vir cellissimæ eruditionis; lit. B. sic notat: Namque mos olim in Ecclesia vigeat, ut Unctio infirmorum, quæ Viatico præturbatur, per plures dies à pluribus Presbyteris repeteretur.

Ego tamen (pace, ac reverentia tantorum Virorum semper salva) contendo, supradictas reiteratas Unctiones non fuisse reiterationem Sacramenti Extremæ Unctionis, sed simplices Unctiones curativas pro devotione infirmi iteratò ei imperpetuas ex rationibus, quas consideravi supra Decis. LXX. num. 28. & 29. ibi iterum à studiosis legendas; & per ea, quæ dixi in Decis. LXXXI. à n. 15. & seqq. ubi ex doctrina celeberrimi Jacobi Pignatelli Jurisconsulti Romani ostendi reiteratas Unctiones, quæ à Græcis exhibentur cum Oleo Sacro, non esse Sacramenta, sed Sacramentalia, ad curandos languores, & dolores alicujus membri liniendos vim habentia; ideoque hoc idem est interpretandum de Unctionibus antiquorum, quæ replicabantur ob devotionem infirmi periculose decumbentis, post datum eodem Sacramentum Unctionis Extremæ. Favet huic meæ opinioni Matthæus Galenus in Promptuario Theologico Catechesi 182. hoc idem sentiens, & ejus verba refert etiam Menardus in Notis d. pag. 335. quæ sunt hujusmodi

hujusmodi: *Ad hac non fiebat illud* (Unctionem scilicet reiteratum officium) perfunctorie, & propter; sed ubi ager non convalescebat, redibant eodem Sacerdotes per Septiduum ungentes: non quidem Sacramentum (notet Lector) toties repetentes, sed statis precibus unctione curantes laborantia membra, prebentesque Sanctam Eucharistiam. Ulterius si per septem continuos dies Sacramentum Extremæ Unctionis unicuique infirmo solitum fuisset ministrari, de unoquoque infirmo, præcipue sublimis conditionis, hujus repetiti Sacramenti Historiæ meminissent. At hoc non narrat, nisi de aliquibus; siquidem præter exemplum Ven. Bedæ, & S. Hune-gundis, de quibus supra n. 9. & 10. ut hoc unum aliud exemplum adducam loco plurium aliorum, in iisdem Actis Sacri Ordinis S. Benedicti sæculo primo Anno 545. pag. 102. De Clotilde, (alias Chrotilde) Regina Francorum, in ejus mortis narratione legitur ita: Corporali agitudine gravata lecto decubuit. Tricesimo itaque die vocationis suæ secundum Apostolum inuncta à Sacerdotibus Oleo Sancto, & Sacri Corporis, & Sanguinis Christi percepto Viatico in Confessione SS. Trinitatis corpus exiit. En mentio singularis, non reiterata Unctionis per plures dies. Cæterum quidquid in usu fuerit antiquis sæculis illis; est, quod tunc Sacramentum Unctionis Extremæ eodem periculo infirmitatis curante reiteraretur per septem, aut plures dies; sit

Secunda Conclusio: Illicitum est reiterare Extremam Unctionem eidem infirmo, durante ipso met discrimine vite, in quo Oleo Sancto fuit inunctus. Probat hæc conclusio ex doctrina S. Thomæ in 4. dist. 23. qu. 1. artic. 4. à Catechismo Romano de Sacram. Extr. Unct. sess. 11. ubi ita dicitur: *Illud observare oportet, in una eademque agrotatione, cum ager in eodem vite periculo positus est, semel tantum ungendum esse.* Quod quidem non obscure definitum fuit à Tridentino Concilio de Extrem. Unct. cap. 13. in illis verbis: *Quod si infirmi post susceptam hanc Unctionem convalescerint, iterum hujus Sacramenti subsidio juvari poterunt, cum in aliud simile vite discrimen inciderint.* Ergo si non convalescerint post susceptam Sacram. Unctionem, non sunt iterum ungendi. Hoc idem expresse prohibet Rubrica Ritualis Romani de eod. Sacram. Extr. Unct. ibi: *In eadem infirmitate hoc Sacramentum iterari non debet.* Ratio autem hujus prohibitionis est, ut infirmi majori cum devotione, ac Spiritus fervore suscipiant hoc Sacramentum, & uberiores ex eo colligant fructus, scientes semel tantum eadem infirmitate ipsum esse recepturos, & ita docent Ivenim de Extrem. Unct. quest. 9. cap. 1. in fine. Diana part. 5. tract. 3. resol. 96. nec non part. 10. tract. 11. resol. 11. Quæ existunt in Opere ejus Coordinato tom. 2. tract. 4. resol. 39. & 40. Salmanticenses cit. tract. 7. cap. 4. num. 6. Mastrius d. disput. 6. in 4. Sentent. n. 59. & Tamburin. de Extrem. Unct. lib. 6. cap. 2. §. 6. num. 1.

Tertia conclusio Ex communi Doctorum placito in eadem infirmitate potest idem infirmus rursus Oleo Sancto liniri, quando ipsa infirmitas, quæ erat periculosa, facta fuit sine periculo; sed deinde iterum facta est periculosa. S. Thom. in 4. dist. 23. qu. 1. art. 4. & S. Bonaventura ead. dist. 23. part. 2. qu. 4. in fine. Mastrius d. disput. 6. num. 60. hæc scribens: *Si infirmus graviter laborans hoc Sacramentum semel suscepit, si postea periculum evasit, & ob morbi diuturnitatem, ut hydropisis v. g. vel thysis, varietur notabiliter morbi status; & rursus in simile vite periculum incidat, hoc Sacramentum repetere poterit, quia in tali casu novus censetur morbus, nova-*

que necessitas. At paulò post subdit: *Advertunt tamen Doctores inter unam, & aliam Unctionem, notabilem temporis distantiam interponi debere, ut ita verè constet, & appareat, periculum mortis fuisse verè renovatum.* Ita Suarez, Nugnus, &c. quibus adhærent Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 39. & 40. Salmanticenses d. cap. 4. n. 9. Tamburin. d. §. 6. n. 3. & segg. & Gobatus d. tract. 8. de Extrem. Unct. n. 887. & segg. qui ad amissum examinat, quando censenda sit sufficiens morbi mutatio de periculoso in non periculofum; & è contra; ac ideo in praxi è Parochis consulendus & legendus.

Quarta, & Ultima Conclusio est; si infirmus Oleo Sancto inunctus convalescerit ab illa infirmitate, & sanus factus extiterit; si deinde in aliam inciderit mortalem infirmitatem; liniri poterit Sacramento Extremæ Unctionis; & hoc expresse Catechismus Romanus d. sect. 11. in illis verbis: *Quod si post susceptam hanc Unctionem ager convalescerit, quoties postea in id vite discrimen inciderit, toties ejusdem Sacramenti subsidium ei poterit adhiberi.* Et hoc concorditer docent omnes Theologi, ac Canonistæ allegantes Constitutionem XIX. Eugenii IV. Incipien. *Exultate Deo &c.* in qua §. 9. in fine ait: *Extremæ Unctionis Sacramentum esse unum de illis quatuor quæ non imprimunt characterem, & reiterationem admittunt.* Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 4. resol. 39. & 40. Cotonius lib. 2. Contror. 15. n. 40. Salmanticenses d. tract. 7. cap. 4. n. 9. Emin. Card. de Lauræa de Extrem. Unct. disp. 11. n. 193. Mastrius d. disput. 6. in 4. Sent. n. 59. ubi ponit verba Concilii Tridentini sess. 14. cap. 3. hanc reiterationem in nova infirmitate concedentis. Gobatus eod. tract. 8. n. 886. & segg. & Barbosa de Parocho cap. 22. num. 38. ubi alios DD. allegat.

DECISIO LXXXII.

ARGUMENTUM.

Effectus quinque, quos operatur Extrema Unctio, declarat præsens Decisio. Hi sunt gratiæ augmentum, & aliquando gratia prima. Venialium remissio quo ad culpam, & quo ad partem poenæ. Delectio reliquiarum peccatorum. Levamen conscientiæ. Robur contra tentationes Dæmonis: & Sanitas corporis, si expediat animæ salutis. Innuuntur tres Theologicæ Quæstiones de Præcellentia dictorum Effectuum. De tempore, quo producuntur; & de eorum influxu post sublatum obicem, cum quo fuerat collatum Sacramentum.

SUMMARIUM.

- 1 Scholastici obscuro, circa effectus Extremæ Unctionis.
- 2 Effectus Extremæ Unct. quinque.
- 3 Gratia sanctificans est Olei Sancti primus effectus.
- 4 Gratia prima aliquando infunditur in Extremæ Unctione.
- 5 Venialia delentur per Extremam Unctionem.
- 6 Ex opere operato Oleum Sanctum delet Venialia.
- 7 Differentia inter Sacramentum Penitentia, & Extremæ Unctionis.
- 8 Pena debita pro Venialibus remittitur in Oleo Sancto.
- 9 Reliquia peccatorum deleta per Extremam Unctionem quid sint?
- 10 Diaboli astus contra moribundos.

A a 3

Theodori

11 Theodori, Chrysaorii, ac Monachi Leonensis exempla.

12 Tentationes Diaboli superantur in morte virtute Extr. Unctionis.

13 B. Maria Ogiacensis visio circa Oleum Sanctum.

14 Athleta pugnaturus Oleo se ungebat.

15 Sanitas corporis ex Extrema Unctione quando datur?

16 Iudicia Dei adoranda non perscrutanda.

17 Exempla sanatorum cum Extrema Unctione.

18 Primarius effectus quisnam sit Olei Sancti?

19 Tempore quo producantur in infirmo effectus Extrema Unctionis?

20 Sacramentum Extrema Unctionis, an possit esse validum, & informe?

21 Obice peccati ablato effectus Olei Sancti producantur.

22 Attritio sola in infirmo quando tollat obicem peccati?

Restat pro complemento hujus tractatus de Extrema Unctione, ut effectus, quos ipsa producit, ostendamus. Illud autem est in primis advertendum, quod notant Emin. Card. de Lauræa de Extr. Unct. disput. 11. art. 16. & Mastrius in 4. Sent. disput. 6. n. 61. modernos scilicet Theologos ita confuse loqui de effectibus hujus Sacramenti, ut nullibi reperitur apud ipsos clara, & concors doctrina, quæ studiosorum animum instruat; atque contra potius non leves difficultates gignat, ac dubia irrefoluta relinquat, nisi non obscure insinuentur effectus ipsi à Tridentino Concilio cap. 2. de Extrem. Unct. sess. 14. his verbis: Res porro, & effectus hujus Sacramenti illis verbis explicatur (Jac. 5. Et oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, dimittentur ei.) Res etiam hæc gratia est Spiritus Sancti; cujus Unctio delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & agroti animam alleviat, & confirmat; magnam in eo Divina Misericordia fiduciam excitando, qua infirmus sublevatus, & morbi incommoda, ac labores levius fert, & tentationibus demonis, calcaneo insidiantis, facilius resistit, & sanitatem corporis interdum, ubi saluti animæ expedierit, consequitur.

Itaque ex his verbis Concilii, & ex communiori Theologorum placito, quinque colliguntur effectus Sacramenti Extremae Unctionis. Primus est collatio gratiæ sanctificantis. Secundus est remissio peccatorum venialium. Tertius est abstergere reliquias eorundem peccatorum. Quartus est alleviare animam infirmi excitando spem, & confortando adversus insidias diaboli. Quintus est conferre corporis sanitatem, si hæc animæ salutis expediat. Ita pluribus DD. citatis colligit Gobatus d. tract. 8. de Extrem. Unct. n. 909. Salmanticenses de eod. Sacram. tract. 7. cap. 3. punct. 1. Mastrius d. disput. 6. n. 62. & Emin. Card. de Lauræa d. disput. 11. art. 16. per totum, & de his omnibus effectibus quæ magis essentialia sunt, ac scitu digna, breviter hic duxi colligenda, & in gratiam Parochorum narranda.

Primus itaque effectus Extremae Unctionis est gratia habitualis, seu sanctificans; quæ quidem duplici modo producit in anima infirmi Oleo Sancto inuncti, virtute hujus Sacramenti. Uno, per augmentum ejusdem gratiæ, si infirmus, illud suscipiens sit in gratia, ut esse præsumitur ex præmissa Confessione Sacramentali, & absolutione obtenta; ac ex sanctissimæ perceptione Eucharistiæ, ut mos est apud omnes fideles gravi morbo laborantes, & apud Parochos sollicitos de salute suorum Parochianorum, Ratio hujus augmenti gratiæ sanctificantis est, quia omnibus Sacramentis, quæ appellantur vivorum,

quale est hoc Extremae Unctionis, commune est producere hunc effectum; nisi suscipientes obicem ponant. Altero modo, per infusionem primæ gratiæ; quæ quidem prima gratia infunditur, si infirmus bona fide credat, se esse in gratia, sed revera sit in peccato mortali; puta quia non recordetur inculpabiliter de uno, vel pluribus peccatis mortalibus; vel aliquo alio modo habeat conscientiam maculatam aliqua gravi culpa, de qua confiteri non possit quia usum amisit loquelæ; tunc enim dum ungiur Oleo Sancto, licet solam attritionem eliciat de suis peccatis, consequitur primam gratiam, & remissionem eorundem virtute hujus Sacramenti Extremae Unctionis. Ita S. Thom. part. 3. in Supplem. qu. 30. artic. 1. Dicaillus de Extrem. Unct. dub. 6. n. 8. S. Antonius, Sotus, Suarez, & alii, quos citat, & sequitur Gobatus d. tract. 8. n. 910. & 911. & concordant Paulus de Sacram. Extrem. Unct. disput. Unica punct. 5. n. 7. Aversa sect. 6. & Salmanticenses d. tract. 7. cap. 3. n. 2. ac consentit doctissimus Mastrius in 4. Sent. d. disput. 6. n. 70. & 74. et si Scotistæ, quorum ipse est coriphæus, videantur contrarium sentire; addit tamen hanc limitationem, quod scilicet prima gratia infundatur ab hoc Extremae Unctionis Sacramento; non principaliter, & ex ejus institutione; sed per accidens, ac secundario, de quibus loquendi terminis, quibus Theologi utuntur in Scholis, parum interest disputare in praxi; cum Parochis, ac animarum Rectoribus satis sit scire certitudinem hujus effectus collativi etiam primæ gratiæ, ut dictum est supra.

Secundus effectus Extremae Unctionis est delere in infirmo peccata Venialia. Gonetus de Extr. Unct. disput. 2. artic. 1. n. 1. ubi allegat S. Bonaventuram, Scotum, Durandum, & alios DD. antiquos ita docentes. Concordat S. Verba Extrema Unctio n. 16. Navarrus in Summa cap. 22. & Gobatus d. tract. 8. n. 913. Facitque Catechismus Romanus de Extr. Unct. sess. 14. in illis verbis: Docebunt igitur Pastores, hoc Sacramento gratiam tribui, quæ peccata, & in primis quidem leviora, & ut communi nomine appellantur, venialia remittit. Et manifestè deductur talis effectus tum ex verbis Divi Jacobi, & si in peccatis sit, remittentur ei, tum forma hujus Sacramenti: Indulgeat tibi Dominus quidquid &c. deliquisti; & utrumque ponit etiam Concilium Tridentinum d. sess. 14. de Extr. Unct. cap. 2. Porro circa hunc effectum duo sunt valde notanda, & tanquam dignissima scitu, studiosorum memoria figenda. Unum est, quod hanc remissionem Venialium operatur Sacramentum Extr. Unct. ex opere operato; quod est dicere, absque ulla cooperatione ipsius infirmi, ita ut sicut Baptismus ex opere operato, & ex sui institutione delet culpam originalem in pueris absque ulla dispositione subjecti tunc existentis in infantili ætate; ita servata proportionem facit hoc Sacramentum Extremae Unctionis, & ideò quamvis detur phræneticis, amentibus, & aliis, qui usum rationis perdidērunt, remittit eis peccata venialia, et si nullum actum doloris tunc eliciant; sufficit enim quod in eis non habeant complacentiam formalem, & hoc ex majori Dei misericordia; ut bene dissert, ac probat Mastrius d. disput. 6. n. 70. ut subtiliter advertit, 7. hanc esse differentiam inter Sacramentum Pœnitentiæ, & Sacramentum Extremae Unctionis: quod in illo requiritur dolor, de peccatis tanquam ejus pars essentialis, & sine quo non fieret Sacramentum; at in hoc non est necessarius dolor, quia essentia Extremae Unctionis non pendet ex actibus suscipientis; siquidem sine ulla ejus prævia dispositione Venialia remittuntur ex opere operato, & immediate virtute ejusdem Sacramenti Unctionis Extremae.

Aliud

Aliud notabile scitu dignum est, quod hoc Sacramentum non solum delet venialia quo ad culpam sed etiam quo ad poenam temporalem, quam infirmus luiturus esset in Purgatorio pro iisdem venialibus; etsi non omnem, sed in tanta portione, quæ Divinæ Clementiæ magis placet, ut observant Salmanticenses d. tract. 7. cap. 3. num. 5. & ipse Mastrius ead. disput. 6. num. 64. subdens hoc Sacramentum esse institutum ad tollenda impedimenta retardativa consequutionis gloriæ; idcirco congruum est, ut tollat non solum venialia quo ad culpam, sed etiam quo ad poenam, ne Viator discessurus ab hac vita nimis retardetur ad habendum ingressum ad gloriam ob peccata venialia; quæ quasi continuò, ac etiam in extremo vitæ ex humana fragilitate committuntur.

Tertius effectus hujus Sacramenti est abstergere reliquias peccatorum. Cæterum DD. satis discordes sunt in demonstrando quid sit intelligendum pro reliquiis peccatorum; ut disputando demonstrat Eminentiss. Cardin. de Lauræa de Extr. Unct. d. disput. 11. art. 16. §. 3. per totum. Magis tamen communis Theologorum opinio est, quod nomine reliquiarum peccati intelligere debeamus animi languorem, teporem, incertorem, tristitiam, fastidium, anxietatem, & alias similes animi passiones, quæ ex peccatis præteritis, eorumque recordatione oritur solent, & quæ quodammodo impellunt infirmum ad desperationem, & nimium timorem mortis; ideoque virtus hujus Sacramenti, ut ait Apostolus Jacobus, alleviat infirmum præstando ei internam fiduciam erga misericordiam Divinam, & exhilarando ejus spiritum, itaut constanter oppetat mortem. Ita ex doctrina S. Thomæ in 4. disp. 23. qu. 1. art. 2. colligit Mastrius d. disput. 6. num. 62. Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. §. 3. Gonetius d. disp. 2. art. 1. §. 1. Salmanticenses d. cap. 3. num. 4. & Gobatus d. tract. 8. num. 914.

Quartus effectus est præbere robur infirmo, & auxilia, ut possit resistere tentationibus diaboli. De insidiis, terroribus, ac versutiis, quibus utitur diabolus, dum homo fidelis appropinquat morti, dixi supra Decif. LXXIV. à num. 23. & in meo libello: la prima Età del Mondo serm. 4. De illis ita protestatur Tridentinum Concilium De Extr. Unct. sess. 14. in princ. Etsi Adversarius noster occasiones per omnem vitam quærat, & capiet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit, nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes suas versutias nervos intendat ad perdendos nos penitus, & à fiducia etiam, si possit, Divinæ misericordiæ deturbandos; quam cum impendere nobis exitum vitæ perspicit. At ut subjungit idem Concilium ibidem cap. 2. Divina pietas Redemptoris Nostri instituit Sacramentum hoc Unctionis Extremæ, Quæ infirmus sublevatur, & morbi incommoda, ac labores levius fert, & tentationibus demonis, calcaneo insidiantis facilius resistit. Hæc Sacra Unctio est illa armatura de qua dicebat Apostolus ad Ephesios cap. 6. Vers. 11. Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli. Has autem insidias tendit contra nos tempore mortis, nam, ut ait Alcuinus, seu Albinus; quem allegavi in d. Decif. 74. num. 25. in fin. & quem refert Cornelius à Lapide in Genes. 3. 15. Diabolus insidiatur calcaneo nostro, quia extremum vitæ nostræ acrius oppugnat. Quapropter idem Cornelius in Comment. in Epist. S. Judæ Apostoli Vers. 9. super illis verbis: Cum Michael Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moyse corpore; ita subdit: Hinc collige, si diabolus ita certat pro corpore Sanctorum in morte, quanto magis certat pro

eorum anima? Et vicissim si Michael, & Angeli ita defendunt corpora Sanctorum morientium, multo magis defendent eorundem animas. Sic certarunt Dæmones pro anima Theodori, & Chrysaorii clamantis, Inducias usque manè; Ac Monachi Iconiensis, uti narrat S. Gregorius 4. Dialog. 38. Hinc diabolus multis in morte apparet, ut eos percellat, & in desperationem, aliudve peccatum adigat: unde S. Martinus moriens, eo viso, Quid hic, ait, astat cruenta bestia, nihil in me funestum invenies.

Et ne Lectorem lateat, quid egerint dæmones in morte supranominatorum Theodori, Chrysaorii, & Monachi Iconiensis, sciat id, quod fusiùs narrat de iisdem S. Gregorius Papa in cit. lib. 4. Dialog. cap. 37. & cap. 38. videlicet, cum Theodorus prædictus inter Monachos vitam ageret, sed monasticam disciplinam despiceret, peste percussus, in agoniam actus, orantibus Monachis ad ejus lectum clamare cepit: Recedite, recedite. Ecce draconi ad devorandum datus sum qui propter vestram præsentiam devorare me non potest. Sed Monachis ferventiùs orantibus, & eum ut signo Sanctæ Crucis se muniret suadetibus, compunctus corde, veniamque postulans à Deo in pace quievit. Chrysaorius autem erat vir sæcularis, ut idem Sanctus pontifex scribit, tantum plenus vitiis, quantum rebus, superbia tumidus, carnis suæ voluptatibus subditus, & in acquirendis rebus avaritiæ facibus accensus. Is, in extremo vitæ constitutus apertis oculis vidit terribilissimos viros, & nigerrimos spiritus coram se assistere, & vehementer imminere, ut ad inferni claustra eum raperent. Cepit tremere, pallefcere, sudare, & magnis vocibus inducias petere. Sed cum hæc clamaret, in ipsis vocibus de habitaculo suæ carnis evulsus est. Subdit postea ipse S. Gregorius, Iconii fuisse Monasterium, in quo plurimi Monachi sanctè vivebant; at eorum unus hypocritam vitam ducens, cum ad extremum vitæ pervenisset fratribus ad se convocatis dixit: Quando me vobiscum credebatis jejunare, occultè comedebam & ecce nunc ad devorandum draconi traditus sum, qui cauda sua mea genua, pedesque colligavit Et hæc proferens impoenitens occubuit.

Certum est itaque omnem conatum fieri à dæmonibus, ut animas in desperationem inducant, in earum exitu à corporibus: at Extremæ Unctionis Sacramentum eas corroborat, & fortes reddit, ut resistent tentationibus cunctis; ac fidentes Divinæ Misericordiæ æternam salutem consequantur, ut pie dixerit P. Segnerius in Christ. Instru. part. 3. disput. 23. numer. 20. ubi subdit, B. Mariam Ogniacensem narrasse Jacobo Cardinali de Vitriaco Confessori suo, se vidisse Christum Dominum magna cum Sanctorum ac Sanctarum cadavera assistentem cuidam agonizanti, dum Oleo Sancto liniretur, ut eum in spem suæ salvationis erigeret, ac dæmones tentatores sua divina præsentia fugaret. De hoc quarto effectu scribunt Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 11. art. 16. §. 4. Mastrius d. disp. 6. num. 64. Ivenim de Extr. Unct. qu. 8. cap. 4. concl. 2. addens, quod ex eo Patres vocaverunt Extremam Unctionem Spei Sacramentum, quò scilicet innuerent, per eam infirmum erigi, ut fortius cum hoste in exitu dimiceret. Salmanticenses d. tract. 7. cap. 3. num. 4. Gobatus d. tract. 8. num. 915. & Gonetius d. tom. 5. disp. 2. de Extr. Unct. num. 10. ubi doctè advertit, hunc effectum corroborandi infirmum, ut pugnet contra diabolum desumi tum ex materia hujus Sacramenti, tum ex forma antiquæ Ecclesiæ Mediolanensis, & Venetæ. Ex materia quidem, quæ est Oleum, quia sicut olim Athletæ oleo ungebantur

ur ad

ut ad luctum, & certamen se prepararent; de quibus Tolosan. *Synagm. Jur. libr. 39. cap. 5. n. 3.* Et Cornel. à Lape in 1. Cor. 19. 25. ita infirmi ad pugnandum cum hoste antiquo Sacra hac Unctione Olei disponuntur. Ex forma verò pervertita illarum Ecclesiasticarum, quæ talis erat: *Ungo te Oleo sanctificante in nomine Patris, & Filii, & Sp. Sancti, ut more militis ubi preparatus ad certamen, aereas possis superare potestates*, quam formam retuli supra Dec. LXXIII. n. 6.

Quintus effectus Unctionis Extremæ est concedere sanitatem etiam corporis, si hæc expediat ad salutem animæ; ut ait Concil. Tridentin. de Extr. Unct.

15 *Sacram. d. cap. 2. sess. 14. ibi: Et sanitatem corporis inter dum, ubi salutis animæ expedit, (infirmus) consequitur.* Et prout scriptum reliquit S. Thomas 3. p. in Suppl. qu. 30. art. 2. his verbis: *Ex hoc Sacramento non semper sequitur corporis sanatio, sed quando expedit ad spiritualem sanationem, & tunc semper eam inducit, dummodo non sit impedimentum ex parte recipientis.* Et ex hoc deducit Gobatus d. tract. 8. n. 9 17. quod in sensu composito affirmari potest, infirmos aliquando impedire, ne sanatio corporalis impertita per Extremam Unctionem cedat actualiter in bonum animæ; unde fit, ut aliquando Oleo Sancto inuncti, & sanati postea malam mortem subeant, qui si statim post Sacram Unctionem decessissent, sanctissimi obissent, ut disputando disserit Tannerus disp. 7. q. 1. dub. 2.

16 n. 45. & seqq. Sed hæc sunt judicia Dei inscrutabilia à nobis adoranda, non investiganda, ut exclamat Apostolus ad Rom. 11. 33. *O altitudo divitiarum sapientie, & scientie Dei, quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles via ejus!* unde notavit S. August. in Ps. 32. *Entas nos persequari posse, quod Apostolus beatus expavit?* De ratione imperitabilium horum Dei judiciorum, quæ sunt abyssus multa, legat studiosus, ne dicam curiosus, Antonium Ghelimum Presbyterum Congregationis Oratorii in tract. *Le Grandezze della SS. Trinità disc. 48.* ubi doctè, piè, ac eruditè de his, & aliis timendis, ac tremendis judiciis divinis agit.

Ceterum de sanitate corporis per Sacramentum

17 Extremæ Unctionis graviter decumbentibus præstita, ipsemet Gobatus d. tract. 8. à n. 905. hæc assert exempla. 1. De infirmo, qui urgente morbo de potestate mentis exierat, cui Curatus dedit Sacrum Oleum, quod priusquam insaniret, postulaverat, subdens: *Mira dictu, visuque res! simul atque Sacro ritu inunctus est Oleo, mentis sanitatem, paulo etiam post corporis valetudinem recuperavit.* 2. De Ruperto Romanorum Rege, de quo supra Decis. 81. n. 27. qui recepta Unctione Extremæ, de qua tantum timebat, sanus evasit. 3. De infirmo è dysenteria in Collegio Monacensi, quem uterque ordinatus Medicus Collegii desperatum dederat, & tamen perceptione hujus Sacri alexipharmaci, sanitatem obtinuit. 4. De puella ad agonem ex infirmitate deducta, quæ Oleo Sacro inungi expavebat, dubitans statim mori; sed à Confessario, ut piè crederet, eam Unctionem esse medicinam etiam corpori sanando paratam suasa, permisit se ungi; & statim lenius respiravit, & postera luce inviventi ad se Confessario vegeta, & incolumis ultro occurrit. At de his eventibus plures casus Parochi viderint in praxi, quam ego colligere valeam in theoria. Testis sum ego ipse de hoc quinto effectus; qui in primis Sacerdotii mei diebus scio, me Oleo Sacro duos Mansionarios hujus Ecclesiæ Cathedralis Patavinæ ad extremum vitæ ex gravissimo morbo deductos linisse; R. Andream Vighettum unum, alterum Joannem Mariam Tavellinum, & uterque sanitate donatus ope hujus Sacramenti diuturnam vitam, & felices annos iterum obtinuit.

Tres autem quæstiones circa hos effectus agitantur à Theologis in Scholis, quas attigisse sufficere pro coronide, ac conclusione hujus tractatus, ne eas studiosos lateat, & ut possint de iisdem se plenius instruere apud DD. infra citandos. Prima est, quisnam sit primarius, ac præcipuus effectus ex quinque preparatis? Alii volunt, esse remissionem venialium; alii collationem gratiæ sanctificantis; alii allevationem animi ipsius ægri; & alii concessionem roboris, ac auxilii ad pugnandum contra diaboli tentationes; ut latissime disputant ex Thomistis Gonet de Extr. Unct. d. disp. 2. per totam. Ex Scotistis autem Mastrius cit. disp. 6. quæst. 4. à n. 61. usque ad 86. Allevatio quidem magna est; sed satis nobis sit, omnes prædictos effectus explicuisse, & eos omnes sive primarios, sive secundarios inter se suscipere, ac venerari. Secunda quæstio est, *Quandonam Extrema Unctio producat prædictos effectus?* quod est querere, an collatio gratiæ, remissio venialium, concessio levaminis, roboris, ac auxiliorum spiritualium in anima infirmi, fiat in quacunque Unctione sensuum, incipiendo à prima usque ad ultimam? vel tantum completa ultima Unct. ? De hac quæstione variæ sunt Theologorum opiniones; ut demonstravi supra in Decis. LXXVI. n. 13. & videre potest studiosus Lector in Diana Coordinato rom. 2. tract. 4. resol. 20. excerpta ex Veteri part. 3. tract. 4. resol. 178. In Salmanticensibus d. tract. 7. de Sacramentis cap. 3. punct. 2. In Mastri d. disp. 6. quæst. 5. per totam, & in Emin. Cardin. de Laurea d. disp. 11. art. 16. §. 6. ubi plenè, ac copiosè disputatur hæc quæstio, & referuntur opiniones DD. quorum plurimi volunt, hos effectus produci in complemento ultimæ Unctionis; alii non minoris numeri, ac auctoritatis tenent ad omnem Unctionem impertiri partialem effectum juxta formam Sacramenti, quam profert Sacerdos ungens quemcumque sensum infirmi, ne verba ejusdem formæ in quocunque sensu inungendo prolata videantur sterilia, inutilia, ac otiosa; & hanc opinionem amplectitur Gobatus d. tract. 8. n. 921.

Tertia tandem Quæstio est, *An hoc Sacramentum possit esse validum, & infirmis;* ita ut si infirmus habeat obicem peccati mortalis, dum ei confertur, neque sit attritus, aut contritus, & nullam gratiam tunc consequatur, ac nullum alium effectum; si postea auferatur obex, vel per contritionem, vel per confessionem, ejusdem infirmi, producantur in ejus anima effectus ipsius Sacramenti Extremæ Unctionis inante eidem ministrati? Tractant hanc Quæstionem Suarez in 3. p. D. Thom. tom. 4. disp. 41. n. 24. Dicalillus de Extr. Unct. disp. 1. dub. 8. num. 117. Valaus disp. Unct. punct. 5. num. 14. Averla Scit. 7. & alii, quos citat Salmanticenses d. tract. 7. cap. 3. punct. 3. num. 10. ubi respondetur ad illam affirmativè; & docentes, quod si perseverante eodem morbo, & periculo obex peccati mortalis sublatu fuerit per contritionem, aut Sacramentalem confessionem ipsius infirmi, qui eum dicto obice fuerat Oleo Sancto inunctus, statim effectus ejusdem Olei Sancti producantur in anima ejusdem infirmi. Ratio est, quia cum hoc Sacramentum in eodem morbo, & periculo iterari non possit, debet habere locum illa regula, quæ in Sacramentis irreiterabilibus concedit eorum effectum dari ei, qui cum obice illa receperat, statim obice ablato; & hoc ne infirmus remaneat in perpetuum absque dictis effectibus. Imò si receperit Extremam Unctionem cum obice, sed inculpabiliter, puta quia erat sensibus destitutus, sufficeret, recuperato rationis usu, eodem morbo durante, solus attritionis actus, (quem eliceret) ad tollendum obicem, & ad consequendos ejusdem Extremæ Unctionis effectus. At si obex tolleretur finito morbo, & adeptæ sanitate, in hoc casu solam gratiam sanctificantem per eum, qui fuerat infirmus, consequi ipsi DD. concedunt, non etiam alios effectus, seu auxilia; de his enim rem esse dubiam dicunt, & hanc eandem opinionem tenet Gobatus d. tract. 8. de Extr. Unct. n. 922.

FINIS.

INDEX

I N D E X VERBORUM AC RERUM

MAGIS NOTABILIU M,

QUÆ IN HIS DECISIONIBUS LXXXII.

De Sacramentis in genere, de Sacramentalibus, de Sacramento Baptismi, Confirmationis, atque Extremæ Unctionis continentur,

Alphabetico ordine digestus.

Prior numerus significat Decisionem: secundus Decisionis numerum.

A

Ablutio an unica, vel trina esse debeat in Baptismo? Decif. 29. num. 6.
Ablutio in qua parte corporis baptizandi fit facienda Decif. 29. num. 8.
Ablutio capillorum an sufficiat in Baptismo? Decif. 29. num. 9.
Acephali qui sint? Decif. 47. num. 5.
Actus non operantur ultra agentium intentionem. Decif. 38. num. 3.
Adam qua hora creatus sit? & qua hora peccaverit? Decif. 4. num. 2.
Adam si non peccasset, an data essent Sacramenta? Decif. 4. num. 4.
Adæ durante innocentia an fuerint Sacramenta? Decif. 4. num. 3.
Adam si non peccasset, homines non morerentur. Et cur? Decif. 76. num. 10.
Adversitates depellit Aqua benedicta, Decif. 39. n. 12.
Adultus non dolens de peccatis in baptismo, an recipiat gratiam. Decif. 18. num. 2. & 5.
Adultus baptizandus quando tempore differre possit Baptismum? Decif. 23. num. 10.
Adultus baptizari non potest sine licentia Episcopi Decif. 23. num. 11.
Adultus non baptizatus an possit obtinere gratiam justificantem? Decif. 26. num. 2.
Adultus si sit in agonia, ac etiam puer Septennius, cui prius horum sit à Parocho danda Extrema Unctio? Decif. 78. num. 19.
Æqualitatem perfectionis nostræ cum sua Deus à nobis non requirit, sed imitationem ejus. Decif. 72. num. 26.
Aëris corruptio, & contactus rerum peste infectarum, sunt causa pestis. Decif. 73. num. 1.
Aër corrumpitur, & fit pestifer ob novem causas hic relatas. Decif. 73. num. 5.
Ætas qua sufficiat pro pueris confirmandis. Decif. 58. num. 8.
Ætates Hominum quæ? & quot sint? Decif. 76. num. 17.
Ætas puerorum pro danda iisdem Extrema Unctione? Decif. 78. num. 17.
Æternum quid significet in Scriptura Sacra? Decif. 76. num. 14.
Agni cerei cur consecrentur à Papa in festis Paschallibus? Decif. 45. num. 10.

Doct. Clericali Tom. I. Liber I.

Altare, & Ecclesia S. Rocchi quando Paduæ constructa? Decif. 73. num. 53.
Ambrosiana forma antiqua in Extremæ Unctionis Sacramento. Et an esset deprecatoria, vel indicativa? Decif. 68. num. 6. & 14.
Amentibus, seu furiosis, an danda sit Extrema Unctio? Decif. 80. num. 8.
Amentes unde dicti? Decif. 80. num. 15.
Amentibus danda Extrema Unctio, si antea habuerunt usum rationis: secus si tales fuerint à natiuitate. Et cur? Decif. 80. num. 39. 40. 41. & 42.
Amenti à natiuitate an dari possit Extrema Unctio sub conditione? Decif. 80. num. 42. & 44.
Amor in Deum triplex; Complacentiæ, Benevolentiae, & Appretiationis. Decif. 27. num. 5.
Amor nimius dementia. Decif. 80. num. 21.
Androgyni, & Hermaphroditi qui sint? & unde dicantur? Decif. 46. num. 8.
Angeli an possint ministrare Sacramenta? Decif. 12. num. 2. & 3.
Angeli an possint baptizare? Decif. 35. num. 8.
Animalia domestica in peste in alienas domos non permittantur transire; vel ex vicinis in proprias aedes venire. Decif. 83. num. 27.
Animæ nostræ operationes duæ. Una per organa, alia sine. Decif. 67. num. 8.
Annulis ostiorum illius venenato liquore olim Mediolani, & Venetiis introducta Pestis. Decif. 83. num. 10.
Antecineralia quid sint? Decif. 81. num. 30.
Antepositio verborum an obstat validitate formæ? Decif. 10. num. 2. & 7.
Antiqui unde sumerent nomina imponenda pueris? Decif. 44. num. 2.
Antiquitas an uno ungente infirmum, alter proferret formam? Decif. 70. num. 27.
Antiquitas an pluries repeteretur Extrema Unctio in eadem infirmitate? Decif. 81. num. 34.
Apoplexia aufert rationis usum. Decif. 80. n. 25.
Apoplexiam timentes an Oleo Sancto muniendi? Decif. 79. num. 27.
Apostoli qua methodo baptizarent? Decif. 29. num. 12.
Apostoli an uterentur Chrismate in dando Sacramento Confirmationis? Decif. 54. num. 4.
Apostoli quando sint ordinati Sacerdotes? & quando consecrati Episcopi? Decif. 63. num. 4. & 10.

B b

Apostoli

Index Verborum

- Apostoli nondum ordinati Sacerdotes ungebant infirmos; & an illæ Unctiones essent Sacramentum? Decif. 69. num. 5. & 15.
- Apostoli an communicati, & ordinati ante Baptismum? Decif. 77. num. 9. & 24.
- Apostoli quando fuerint baptizati? Decif. 77. num. 25. & 29.
- Aqua est materia remota Baptismi. Et an si sit miraculosa? vel artificialis? Decif. 29. num. 3. 4. 5.
- Aqua non benedicta cur sit materia apta Baptismi? Decif. 54. num. 9.
- Aquæ benedictæ usus antiquus in domibus Christianorum, & remittit Venialia. Dec. 39. n. 5. 6.
- Cur servetur in ingressu Ecclesiæ, & ejus aspersio fiat in Choro? Decif. 39. num. 7.
- Eadem fugantur Dæmones, ibid. num. 9. Solvuntur maleficia, sanantur infirmitates, & depelluntur adversitates, num. 10. 11. 12.
- Aquavitæ tempore Pestis pessima, Decif. 73. num. 30.
- Arbores vicinorum nocivæ vicinis incidendæ sunt de Jure. Decif. 73. num. 6.
- Argumentum de forma unius Sacramenti ad formam alterius Sacramenti non valet. Decif. 68. num. 11.
- Argumenta sex quod Baptismus sit institutus à Christo ante ejus Passionem. Decif. 77. num. 27.
- Argumentum non valet à denegata sepultura ad denegationem Sacramentorum. Decif. 80. n. 7.
- Aromata cum vino ponuntur à Græcis in Chrismate Decif. 54. num. 2.
- Articuli Fidei alii habentur à Scriptura Sacra, & alii à Traditione. Decif. 62. num. 14.
- Asclepiadis Medici cura, & mors. Decif. 75. num. 9.
- Assistere moribundis Parochus debet ob sex rationes. Decif. 74. num. 23.
- Astomi, Brachistomi, & Elingues qui sint. Decif. 47. num. 3.
- Athletæ pugnaturs cur oleo se ungerent? Decif. 82. num. 14.
- Attritio an sufficiat ad salutem in Baptismo Flaminis? Decif. 26. num. 5.
- Attritio sola in infirmo quando tollat obicem peccati? Decif. 82. num. 22.
- Attritus sit contritus virtute Extremæ Unctionis. Decif. 81. num. 25.
- Auriti homines qui sint? Decif. 47. num. 2.
- B**
- B**alsamum materia remota Sacramenti Confirmationis ubi nascatur? Decif. 54. num. 1. & 3.
- Baptismi verba quæ sint de ejus forma. Decif. 9. num. 1.
- Baptismus an sit validus interrupta forma per alia verba? Decif. 10. num. 3.
- An verbum *Et* sit de ejus forma? ibid. num. 8.
- Et quid si dicatur in *Nomine Patriæ* &c. Decif. 13. num. 3.
- Baptismus, ac etiam Pœnitentia, quando possit recipi ab indignis? Decif. 15. num. 2.
- Baptismus quid sit? Hæc vox an apud nationes sit in usu? Decif. 21. num. 1. & seqq.
- Baptismi S. Jo. Baptistæ, & nostri differentia. Decif. 22. n. 1.
- Forma illius Baptismi quænam esset? ibidem num. 10.
- Baptismus filii quanto tempore differri possit ab ejus genitoribus? Decif. 23. num. 1. & seqq.
- Baptismi quod sint species? Decif. 24. per totam.
- Baptismus Fluminis quatuorplex sit? quando institutus? quot modis dari possit? Decif. 25. per totam.
- Baptismata Flaminis, & Sanguinis an sint Sacramenta? ibid. num. 2. Flaminis quid requirat ad sui validitatem? Decif. 26. num. 1. & seqq.
- Baptismus Sanguinis quinam sit? Quæ ad ipsum necessaria? Decif. 27. per totam.
- Baptismus, ac pœnitentia qua necessitate sint necessaria? Decif. 32. per totam.
- Baptismi, ac Confirmationis forma indicativa Decif. 68. num. 3.
- Baptismus an validus, si unus abluat, alter dicat Verba formæ? Decif. 70. num. 24.
- Baptismus janua aliorum Sacramentorum. Decif. 77. num. 2. Quando institutus à Christo? num. 8. & 26. Flaminis non est Sacramentum, num. 21. Ejus differentia cum illo Fluminis, num. 19.
- Baptismus an validè detur non habenti peccata? Decif. 78. num. 7. & 12.
- Baptizandus non credens, aut non dolens de peccatis an validè baptizetur? Decif. 33. num. 6.
- Baptizare plures unica actione an liceat? Decif. 34. num. 1.
- Baptizans si sit reus peccati mortalis an mortaliter peccet? Decif. 34. num. 4.
- Baptizare quis possit? & quis inter plures personas ordo servandus? Decif. 35. per totam.
- Baptizatis tantum danda est Extrema Unctio, Decif. 77. num. 13.
- Bedæ Venerabilis Extrema Unctio, & mors, Decif. 81. num. 9.
- Bellua incuba an generet cum muliere succuba? Et è contra an bellua succuba cum homine incubo? Decif. 50. num. 1. & 4.
- Benedictio data Jacobo ab Isaac patre suo an fuerit valida? Decif. 11. num. 5.
- Benedictio Episcopalis an sit de essentia Chrismatis? Decif. 54. num. 8.
- Et an de essentia Olei pro Extrema Unctione? Decif. 65. num. 6.
- Beneficium cap. Odoardus. De Solutionib. denegatur in 20. casibus. Decif. 28. num. 10.
- Bibliophylacium nobilissimum Monasterii S. Justinæ de Padua. Decif. 71. num. 25.
- Bonorum tria genera, & quæ? Decif. 72. num. 12.
- Bona spiritalia gratiora sunt Deo, quam temporalia. Decif. 72. num. 21.
- C**
- C**abilonensis Concilii decretum pro Extrema Unctione. Decif. 81. num. 4.
- Cadavera Sacerdotum Oleo Sacro à Græcis unguuntur, Decif. 61. num. 4.
- Cadavera insepulta tam hominum, quam bestiarum causant Pestem, Decif. 73. num. 8.
- Calor naturalis in homine quomodo extinguatur? Decif. 76. num. 6.
- Calvinistæ, ac Lutherani negant Sacramentum Extremæ Unctionis. Decif. 62. num. 1.
- Calvini error circa ministrandam Extremam Unctionem. Decif. 74. num. 32.
- Calvinus irridet benedictionem Oleorum Sacrorum. Uxorem duxit, spreto voto suo castitatis solemnem, Decif. 65. num. 7.
- Campanæ cur dicuntur baptizari? Earum nomina diversa. Quis primus auctor ipsarum? Campanarum officia sex. Pulsiandæ à clericis Cotta indutis. Decif. 24. num. 1. & seqq.
- Campanæ

Ac Rerum magis Notabilium.

Campanæ ad signum Angelicæ Salutationis, eam recitantibus concessa Indulgentia, Decif. 24. num. 8.

Candela accensa cur detur tangenda baptizato? Decif. 45. num. 6.

Candela accensa est adhibenda à Sacerdote in ministranda Extrema Unctione. Decif. 74. num. 22.

Capillorum ablutio tantum an sufficiat in Baptismo? Decif. 29. num. 9.

Capitilavium antiquitus quid esset? Decif. 45. num. 2.

Cap. fin. de Cognat. Spirit. in 6. an sit correctum? Decif. 60. num. 5.

Cap. Odoardus, de Solut. non attenditur in 20. casibus relatis in Decif. 28. num. 10.

Capituli Dignitati primæ competit ungere Oleo Sancto Episcopum morientem Decif. 71. num. 6.

Cardinalis de Nores Cænopathia Pisana commendata. Decif. 64. num. 12.

Cardinalis de Lauræa opinio circa Præceptum Charitatis erga proximum. Decif. 72. num. 23.

Carolus Magnus Imperator an receperit Extremam Unctionem à pluribus Episcopis simul, & eodem tempore? Decif. 70. num. 5.

Catechismi impedimentum quid, & quale sit? an sit sublatum à Concilio Tridentino? An dirimat, vel impediatur Matrimonium? Decif. 37. num. 13. 14. 15.

Catechumenus mortuus an sepeliendus in loco sacro? Decif. 33. num. 5.

Et Decif. 77. num. 17. & 41.

Catechumeni Matrimonium cum fidei an possint contrahere? Indulgentiasve recipere? An excommunicari? Decif. 77. à num. 13. & seqq.

Catechumeni an sint capaces Extremæ Unctionis? Decif. 77. num. 4. & 42.

Caudati homines, nascentes cum cauda adinstar canum, an dentur? Decif. 47. num. 1.

Causæ, quæ possent impedire, ne Sacerdos det sibi ipsi Extremam Unctionem? Decif. 75. num. 15.

Cautelæ octo servandæ tempore pestis in ministranda Extrema Unctione. Decif. 73. num. 38.

Cænopathia Cardinalis de Nores commendata. Decif. 64. num. 12.

Cæcus à nativitate illuminatus à Christo quis fuerit? & ubi obierit? Decif. 67. num. 3.

Cæci plurimi à nativitate doctissimi, inter quos Dydimus. Decif. 67. num. 2. & 3.

Censuris irretiti, si ministrent Sacramenta, peccant, & sunt irregulares. Decif. 74. num. 9.

Centauri qui sint? & an dentur? Decif. 46. n. 1.

Ceræmoniarum Sacrarum in Baptismo quæ sint mysteria? Decif. 45. num. 1.

Cereus accendendus in danda Extrema Unctione Decif. 74. num. 22.

Character quid sit? & quid significet? in qua parte animæ imprimatur? A quibus Sacramentis? Quinam ejus effectus? Decif. 19. num. 1. & seqq.

Character in anima est primus effectus Sacramenti Confirmationis. Decif. 58. num. 2.

Chrisma cur consecratur feria V. in Cæna Domini? Decif. 53. num. 6.

Chriftmatis consecratio an sit delegabilis simplici Presbytero? Decif. 54. num. 10.

Quod sit facta eo anno an sit de essentia Sacramenti ibidem num. 12.

Chriftmate quid significet? Decif. 61. num. 2.

Chrisma an possit esse materia Extremæ Unctionis? Decif. 65. num. 15.

Doct. Clericali Tom. I. Lib. I.

Christus non determinavit in specie formas Confirmationis, & Ordinis. Decif. 55. num. 3.

Christus baptizavit suis manibus Deiparam, & Petrum. Decif. 77. num. 30.

Chrysaori tentatio in morte. Decif. 82. num. 11.

Cibi, ac potus qualitas, & quantitas attendenda tempore Pestis. Decif. 73. num. 28.

Circumstantiæ quatuor attendendæ à ministrante Extremam Unctionem. Decif. 74. num. 1.

Clerici saculares in odiolis non veniunt nomine Religiosorum; prout neque Novitii. Decif. 72. num. 3.

Clerici exercentes officia suorum Ordinum citra Sacerdotium an peccent mortaliter? Decif. 74. num. 7.

Clinicus quis sit? & cur irregularis habeatur? Decif. 23. num. 12.

Clotildis Reginæ Francorum Extrema Unctio, & obitus. Decif. 81. num. 39.

Cognatio Spiritualis an contrahatur ab infideli baptizante? & carnalis coeunte cum fidei? Decif. 36. num. 4. & 5.

Cognatio Spiritualis an contrahant inter se Maritus, & Uxor tenentes eundem infantem in Baptismo? Decif. 37. num. 8.

Cognatio Spiritualis an contrahatur à Patrino in Baptismo privato, in casu necessitatis dato? Decif. 37. num. 9.

Et an si interveniant tantum dum suppleantur ceremoniæ? ibidem num. 12.

Cognatio Spiritualis in Baptismo an contrahatur à Procuratore, qui tenet infantem, vel ab eo, qui misit Procuratorem? Decif. 40. num. 1.

Cognatio Spiritualis ob confirmationem quas personas afficiat? Decif. 58. num. 5.

Coitus grassante Peste omnino evitandus. Decif. 73. num. 32.

Colerici citius moriuntur, & cur? Decif. 76. n. 9.

Collegii Salmanticensis doctrina de Præcepto Charitatis erga proximum. Decif. 72. num. 24.

Communio an recipienda à Sacerdote concubinario? Decif. 16. num. 1.

Conceptio foetus in utero materno descripta. Decif. 48. num. 3.

Concilii Tridentini Sess. 24. de Ref. Matrim. cap. 2. verus sensus. Decif. 60. num. 4.

Concilia antiqua loquentia de Sacramento Extremæ Unctionis. Decif. 62. num. 13.

Concilium confirmatum à Papa est regula Fidei. Decif. 62. n. 19.

Concubini afferentes non amplius carnaliter se tangere an absolviendi & communicandi? Decif. 16. num. 2. 3. & 4.

Conditionaliter dandum est Oleum Sanctum infirmo, quem expirasse dubitatur. Decif. 76. n. 33.

Et stulto à nativitate. Decif. 80. num. 44.

Conditiones quinque necessariæ in recipiente Extremam Unctionem. Et quæ? Decif. 76. num. 2.

Confessarius absolvens à reservatis qua pœna puniendus? Decif. 16. num. 5.

Confessarii præmittendi per Diocesim, in qua administrandum est Sacrum Chrisma. Decif. 58. num. 10.

Confessio Fidei fieri potest voce, scripto, & facto. Decif. 52. num. 7.

Confessio mortalium debet precedere Extremam Unctionis Sacramentum. Decif. 80. num. 2.

Conferri si non possit infirmus, tenetur recipere Oleum Sanctum. Decif. 81. num. 24.

B b 2

Confir-

Index Verborum

- Confirmare aut ordinare seipsum nullus potest. Decif. 75. num. 31.
- Confirmationis Sacramenti nomina plura. Ejus existentia, institutio, atque definitio. Decif. 53. num. 1. 4. 5. 7.
- Confirmationis Sacramentum an sit de necessitate? De eo Præceptum divinum, & Ecclesiasticum. Decif. 60. num. 12. & 13.
- Confirmationis forma indicativa. Decif. 68. num. 3.
- Confirmationis Sacramento datur Spiritus Sanctus. Decif. 77. num. 7.
- Confraternitas, & Compaternitas in Baptismo, & in Confirmatione est ablata. Decif. 60. num. 7.
- S. Congregationis sententia circa cognitionem Spiritualem si plures Patrini eundem filium teneant in Baptismo, vel in Confirmatione. Decif. 60. num. 8.
- S. Congregationis discordia circa Extremam Unctionem dandam à Parochis tempore Pestis, S. Carolo Borromeo requirente. Decif. 81. n. 19.
- Congruentia instituendi Extremæ Unctionis Sacramentum. Decif. 62. num. 7.
- Conjuges si ambo teneant eundem infantem ad Baptismum, an priverent jure petendi debitum? Decif. 37. num. 17.
- Consecratio Oleorum an quacunquedie fieri possit ab Episcopo? Decif. 65. num. 11.
- Consuetudo universalis inter fideles ungendi infirmos Oleo Sancto. Decif. 81. num. 8.
- Consuetudo quando inducat obligationem? Decif. 81. num. 19.
- Contactus rerum peste infectarum est causa pestis. Decif. 73. num. 9.
- Contemnens Extremam Unctionem peccat mortaliter. Decif. 81. num. 21.
- Cornelio Centurioni datus Spiritus Sanctus ante Baptismum. Decif. 77. num. 6.
- At Sacramentum Confirmationis non recepit ante Baptismum, ibid. num. 22.
- Cornelii à Lapide encomium de stultitia Sanctorum. Decif. 80. num. 13.
- Corporis materni nimium incommodum gignit monstra. Decif. 48. num. 6.
- Corpus nostrum perdendum pro salute animæ nostri proximi, Et quo in casu? Decif. 72. num. 14.
- Cottæ Clericorum cur fiant de lino albo? laneæ in die jejuniis, Earum amplitudinis, & longitudinis ratio. Decif. 74. num. 14. 15. 16.
- Earum usus antiquissimus; nec laicis prohibitus ibid. num. 17. & 18.
- Crux ad collum appensa jugiter delata à Moschis. Decif. 45. num. 9.
- Crucis signum in ungendo infirmum Oleo Sancto an sit de essentia Sacramenti? vel de solo præcepto Ecclesiæ? Decif. 66. num. 14. & 17.
- Ejus signi omisso est mortale, ibid. num. 18.
- Crucis signum in benedictionibus, & in Sacramentis ex Apostolica traditione est à Christo, Decif. 66. num. 15.
- Crucis signo diabolus contremiscit, & fugatur. Decif. 66. num. 16.
- Cynocephali qui sint? Decif. 46. num. 5.
- D
- Anorum Regum origo ab Urso, qui Virginem compressit. Decif. 50. num. 2.
- Debet Verbum importat necessitatem. Decif. 66. num. 20.
- Inducit Præceptum. Decif. 72. num. 20. & 28. & Decif. 81. num. 5.
- Debita baptizandi ex contractu, vel ex delicto, an ei remittantur in baptismo. Decif. 33. num. 2.
- Decima debetur Parocho de Oleo olivarum noviter plantatarum. Decif. 64. num. 13.
- Decurionum Romanorum annua oblatio Sancto Sebastiano Decif. 73. num. 49.
- Defectus naturales genitorum an transeant in filios? Decif. 50. num. 6.
- Definitio Sacramenti Confirmationis duplex. Decif. 53. num. 7.
- Definitiones aliæ Physicæ, aliæ Metaphysicæ, aliæ Quietativæ, aliæ Quidnativæ. Decif. 64. n. 1.
- Definitio Extremæ Unctionis ibid. num. 2. ead.
- DEIPARA an ministraverit Extremam Unctionem B. Reginaldo? Decif. 12. n. 4. & Dec. 69. n. 9. & 21.
- DEIPARA, & S. Joan. Baptista à quibus sint baptizati? Decif. 25. num. 4.
- DEIPARÆ, ac Sanctorum intercessio imploranda tempore Pestis. Decif. 73. num. 45.
- DEIPARA an receperit Extremam Unctionem? Decif. 79. num. 20.
- Deliquio oppressis an dandum Oleum Sanctum? Decif. 79. num. 26.
- Dæmones fugantur aqua benedicta, Exempla de hoc Decif. 39. num. 9.
- Dæmones incubi, vel succubi an generent monstra? An dentur dæmones incubi cum mulieribus? An succubi cum viris? Decif. 49. per totam.
- Dæmoniaci, seu Fanatici homines qui dicantur? Decif. 80. num. 31.
- Deprecativa an debeat esse forma Extremæ Unctionis? Decif. 68. num. 2. & 7.
- Deprecatoria forma Unctionis Extremæ habet effectum infallibilem ex Dei promissione. Decif. 68. num. 13.
- Dereliquisti Verbum in forma Extremæ Unctionis an æquivalet verbo *Dereliquisti*? Decif. 68. num. 19.
- Desertum, in quo habitabat S. Joannes Baptista, Ubi esset? Decif. 21. num. 3.
- Diabolus an possit baptizare? Decif. 35. num. 8.
- Diabolus quor, & quibus modis mutet homines in bestias? Decif. 47. num. 8.
- Diabolus contremiscit ad signum S. Crucis. Decif. 66. num. 16.
- Diabolus an visibilis appareat omnibus morientibus? Apparuit Moniali Capuccinæ de Padua agonizanti, cui Auctor assistebat. Timet aspectum Vestium Sacerdotalium. Decif. 74. num. 24. 25. 26.
- Diaboli tentationibus an dementes possint consentire? Decif. 80. num. 43.
- Ejus astus contra moribundos. Decif. 82. num. 10.
- Diaconi an dari possint Eucharistiam? Decif. 14. num. 4.
- An possint baptizare vel privatè, vel solemniter Decif. 28. num. 1. & 2. & Decif. 35. num. 4.
- Differentia Sacramentorum Legis novæ, & Legis veteris. Decif. 1. num. 5.
- Inter Baptismum solemnem, & privatum. Decif. 25. num. 8.
- Differentia in Baptismo cum verbis Latinis, & cum Italicis. Decif. 30. num. 4.
- Differentia Infantum, & Adultorum quo ad necessitatem Baptismi. Decif. 32. num. 5.
- Differentia inter Sacramentum Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis. Decif. 70. num. 25.

Differentia

Ac Rerum magis Notabilium.

Differentia inter effectus Unctionis Extremæ, Confirmationis, & Ordinis, Decif. 78. num. 5.

Item. Decif. 82. num. 7.

Digitis aqua madefactis an licitè, & validè baptizetur? Decif. 41. num. 1. & 2.

Digito indice an validè detur Chrisma? Decif. 56. num. 5. & an licitè num. 6.

Digitus pollicis virtus, & mystica significatio; ac aliorum digitorum manus, hominis nomina, & symbola Decif. 56. num. 7. & seqq.

Digito pollice manus sinistrae an possit dari Chrisma? & an Pennicillo? Decif. 56. num. 11. & 12.

Dilatio inter Confessionem, & absolutionem quantà possit esse? Decif. 7. num. 1.

Displicentia Venialium est necessaria ad eorum remissionem. Decif. 20. num. 3.

Nec non Decif. 39. num. 3.

Dispositio quæ, & quotuplex necessaria sit in confirmando? Decif. 58. num. 6.

Distinctio circa obligationem ungendi infirmos à Parocho tempore Pestis. Decif. 71. num. 20.

Dolor de peccatis requiritur in infirmo, ut Oleum Sanctum recipiat. Decif. 80. num. 1.

Donaria non recipienda tempore Pestis à quocunque. Decif. 73. num. 40.

Dormientes, simulque deambulando, ac loquendo dementia laborant. Decif. 80. num. 23.

Dubia in benigniorem partem resolvenda. Decif. 75. num. 22.

Dydimus cæcus Scriptor Ecclesiasticus. Decif. 67. num. 3.

E

S. E Bba Abbatisa, & ejus Moniales nasum sibi obtruncarunt. Decif. 76. num. 31.

Ebrietate pereuntibus an danda Unctio Extrema. Decif. 79. num. 28. & 30.

Ebriosi casus curiosus. d. Decif. 79. num. 31.

Ebrii dicuntur dementes, & infanti. Decif. 80. num. 22.

Ecclesia an polluat per sepulturam filii non baptizati? Decif. 9. num. 4.

Ecclesia Latina est Magistra veritatis. Decif. 56. num. 4.

Ecclesia potuit privare Excommunicatos facultate ministrandi Sacramenta Decif. 72. num. 8.

Ecclesia S. Rochi Paduæ quando constructa? Decif. 73. num. 53.

Ecclesia cur in die Parasceve oret pro infidelibus? Decif. 77. num. 39.

Ectatici reputantur dementes. Decif. 80. num. 28.

Effectus Sacramentorum qui, & quot sint? Decif. 17. num. 1.

Effectus Baptismi sunt duodecim. Decif. 33. num. 1.

Effectus Confirmationis qui, & quot? Decif. 58. num. 1.

Effectus Extremæ Unctionis. Decif. 62. num. 17.

De iisdem effectibus Decif. 82. per totam.

Episcopus an possit condere Leges? Decif. 23. n. 9.

Episcopus in tota sua Diocesi potest baptizare. Decif. 35. num. 2.

Item dare Chrisma. Et quomodo ad illud dandum debeat se preparare? Et an possit recipere Procurationem? Decif. 57. num. 6. & seqq.

Episcopus an possit alienos subditos in sua Diocesi confirmare? Decif. 58. num. 12.

Episcopus est Parochus Parochorum. Dat omnia Sacramenta in sua Diocesi; ac etiam Extremam Unctionem: imò ad eam dandam tenetur in defectu Parochorum. Decif. 71. num. 2. 3. & 22.

Episcopus moriturus recipere debet Sacramenta à prima Dignitate sui Capituli. Decif. 71. num. 6. & 9.

Epistola Divi Jacobi Apostoli an sit vera, vel ficta? Decif. 62. num. 5. & 18.

Epistola Divi Pauli ad Romanos, item Divi Petri, Divi Jacobi, ac Divi Joannis quo tempore sint conscriptæ. Decif. 62. num. 22.

Epyleptici censentur dementes. Decif. 80. num. 26.

Eremitæ Laici ungebant infirmos Oleo Sancto, sed quomodo erat Sanctum. Decif. 69. num. 8. & 19.

Error communis quando det Jurisdictionem. Decif. 2. num. 7.

Errores hæreticorum circa formam baptismi. Decif. 30. num. 2.

Esse primum habens debet habere primum frui. Decif. 75. num. 11.

Evangelii loca præcipientia dare vitam corporalem pro spiritali proximi. Decif. 72. num. 15.

Evangelistæ cur non meminerit expressè Sacramenti Extremæ Unctionis? Decif. 63. num. 11.

Eucharistia quando sit deneganda peccatori occulto? Decif. 15. num. 5.

Eucharistiam qui ministrat in peccato, mortaliter peccat. Decif. 19. num. 7.

Eucharistia olim statim post baptismum etiam pueris dabatur. Decif. 45. num. 8.

Eucharistiam extra Missam an de per se Sacerdos sumere possit. Decif. 75. num. 7.

Euchologium liber est Ritualis Græcorum Decif. 70. num. 8.

Excommunicatio minor non facit ministrantem Sacramenta irregularem. Decif. 74. num. 10.

Excommunicari an Catechumenus possit? Decif. 77. num. 15. & 38.

Excommunicatus Sacerdos publice denunciatus non potest dare Extremam Unctionem Decif. 72. num. 6.

Excommunicatus est prius absolvendus, deinde Oleo Sancto unguendus. Decif. 80. num. 4.

Executor testamentarius quando possit retinere sibi eleemosynam relictam pro pauperibus? Decif. 75. num. 12.

Exempla Sacramentorum à cælestibus spiritibus ministratorum. Decif. 12. num. 3.

Exemplum Sacerdotis errantis in sensu verborum consecrationis Eucharistiæ. Decif. 13. num. 1.

Exemplum quinque fratrum cæso ventre matris editorum. Decif. 41. num. 6.

Exempla monstrorum à mulieribus editorum, & de causis eorum. Decif. 48. num. 5. 7. 11.

Dæmonum cum mulieribus incuborum. Decif. 49. num. 4.

Hominum coeuntium cum bestiis. Decif. 50. num. 4.

Exempla infirmorum Oleo Sancto unctorum ab Episcopis. Decif. 71. num. 4.

Episcoporum inunctorum à suis Canonicis. Decif. 71. num. 9.

Exempla protectionis Deiparæ in Peste fugienda. Decif. 73. num. 43.

Morte punitorum exercentium in peccato res Sacras. Decif. 74. num. 8.

Index verborum

Exempla tentatorum à diabolo in articulo mortis
Decif. 82. num. 11.
Sanatorum cum Extrema Unctione. Ibid. n. 17.
Existencia Sacramenti Confirmationis. Decif. 53.
num. 4.
Et Sacramenti Unctionis Extremæ. Decif. 62.
per totam.
Exorcismi, & aliæ orationes in baptismo unica vice
super pluribus baptizandis fieri possunt. Decif.
34. num. 2.
Extrema Unctio an interrumpi possit, si velit in-
firmus confiteri aliquod peccatum? Decif. 7.
num. 3.
Ejus unctionis quod esse debeant? quando repe-
tenda? quando omittæ supplenda? ibid.
num. 5. & seqq.
Extremæ Unctionis nomina diversa. Decif. 61.
num. 1.
Existencia Decif. 62. num. 2.
Non est danda impenitentibus. ibid. num. 10.
Extremæ Unctionis Sacramentum ubi, & quando
sit institutum? Decif. 63. num. 1. & 8.
Facit de attrito contritum. Decif. 71. num. 21.
Datur per verba deprecatoria ad Deum. Decif.
75. num. 27.
Extrema Unctio an validè conferatur hominibus
Sanctis, & quid eis prosit. Decif. 78. num. 8.
& 13.
Requirat devotionem in suscipiente. Decif. 80.
num. 36.
Est proprium remedium pro moribundis. De-
cif. 81. num. 12.
Eam contemnens peccat mortaliter. ibid. num.
21.
Extremæ Unctionis Sacramentum an possit esse va-
lidum, & informe? Decif. 82. num. 20.

F

FActa multa Sanctorum admiranda non imitanda.
Decif. 76. num. 30.
Fanatici qui dicantur? Decif. 80. num. 31.
Fauni, Stayri, ac homines pilosi an dentur? Decif.
46. num. 2.
Felis pili si deglutiantur, sunt venenosi, ac morta-
les. Decif. 79. num. 25.
Fenestræ animæ sunt sensus corporis. Decif. 66.
num. 8.
Feræ diversarum specierum simul coeuntes quid ge-
nerent? Decif. 50. num. 7.
Fictione recedente an Sacramentum cum ea susce-
ptum producat gratiam? Decif. 18. num. 3.
Fictio triplex in adulto suscipiente baptismum. De-
cif. 12. num. 4.
Fides exercetur tum in credendis, tum in agendis
Decif. 27. num. 10.
Fides parentum an juvet infantes non baptizatos?
Decif. 32. num. 7.
Fides non solo corde tenenda, sed ore constanda.
Decif. 52. num. 2.
Fides, & charitas facit homines membra Christi,
sed non sufficit sine baptismo ad recipienda alia
Sacramenta. Decif. 77. num. 5. & 20.
Filii Hæreticorum, Apostatarum, & Schismatico-
rum an invitis parentibus possint baptizari? De-
cif. 42. num. 3.
At infidelium non licet secundum Thomistas:
licet secundum Scotistas. d. Decif. 42. n. 4. 5. 6.
Filius natus extra Parochiam suorum genitorum à
quo Parochus sit baptizandus? Decif. 43. num.

1. & 4.

Florum, & arborum nomina sæpe posita Filiis in
baptismo. Decif. 44. num. 3.
Forma quæ & quot Sacramenta possint ministra-
re? Decif. 12. num. 5. & 6.
In functionibus Sacris non permittuntur inservi-
re. Decif. 74. num. 21.
Fœtus in ventre Matris mortuus cum ea, an in lo-
co sacro sepeliatur? Decif. 9. num. 3.
Formæ Sacramenti variatio quando destruat ipsum?
Octo modis fieri potest. Verba formæ solo corde
prolata an sufficiant? Decif. 8. per totam.
Formæ verborum interruptio, aut antepositio in Sa-
cramentis, quando ea destruat? D. 10. per totam.
Forma baptismi quænam sit? An omnia verba ejus
sint de essentia? An obsit, ea mutare in similia,
vel invertere? Decif. 30. per totam.
Forma Confirmationis quænam sit? An ejus omnia
verba de essentia? An à Christo determinata in
specie? Decif. 55. per totam.
Forma Extremæ Unctionis quænam sit? An ejus omnia
verba de essentia? An à Christo determinata in
specie? Decif. 55. per totam.
Forma Extremæ Unctionis *Quidquid deliquisti per
visum*, quomodo verificetur in cæco à nativitate?
Decif. 67. num. 10.
Forma Extremæ Unctionis quænam sit? an esse
debeat deprecatoria? Quid de Ambrosiana, &
Veneta, quæ videntur esse indicativa? ejus ver-
ba posita in Rituali Romano sunt omnia de Præ-
cepto. Decif. 68. num. 1. 2. 6. & seqq.
Tria verò tantum de Præcepto; & quæ? ibid.
num. 18.
Forma benedicendi oleum in Rituali Veneto vetu-
tissimo. Decif. 69. num. 20.
Forma Extremæ Unctionis prolata ab altero quàm
abungente, an Sacramentum sit validum? De-
cif. 70. num. 23.
Quid si à pluribus simul proferatur? ibid. n. 37.
Forma Sacramentorum debet innuere effectus eo-
rundem. Decif. 70. num. 30.
Francorum Reges Oleo supernaturali inaugurantur.
Decif. 64. num. 18.
Fratres Episcopi nominantur Canonici. Decif. 70.
num. 21.
Fratres quinque extracti è ventre Matris inciso.
Decif. 41. num. 6.
Frontis unctio est de essentia Sacramenti Confir-
mationis. Decif. 56. num. 2.
Fructus Extremæ Unctionis diminuitur, si detur
infirmis sensibus destituto. Decif. 74. num. 36.
Frumentum, ac nuges masticatæ sanant bubones
pestiferos. Decif. 73. num. 36.
Fuga à locis peste infectis remedium optimum.
Decif. 73. num. 24.

G

Gabriel Georgius Senator Venetus Procura-
tor S. Marci laudatus Decif. 73. n. 47.
Gemeticum quid sit. Decif. 68. num. 9.
Generare an possit diabolus incubus cum muliere?
Decif. 49. num. 5.
Genitores designant, & imponunt nomen filiis suis.
Decif. 44. num. 9.
S. Genovesa an ministraverit Oleum Sanctum in-
firmis? Decif. 67. num. 7. & 17.
Georgii Cornelii Episcopi Patavini charitas in
ministranda Extrema Unctione de nocte infirmo
pauperi, loco Parochi. Decif. 71. num. 5.
Ejusdem munificentia erga auctorem. ibid.
Germani admittunt in Paternos etiam hæreticos. De-
cif. 40. num. 3.

Gigantes

Ac Rerum magis Notabilium.

Gigantes an dentur? ubi, & quomodo generentur? Decif. 46. num. 7.

Gladius cur semper occideret Martyres? Decif. 27. num. 17.

Glossio albo cur abstergatur caput baptizati unctum Chrismate? Decif. 45. num. 5.

Gratia divina quid sit? & quod duplex? De ipsa divisiones variae Decif. 17. per totam.

Gratiam primam an recipiat communicans cum mortali ignorato? Decif. 18. num. 1. & seqq.

Gratia, quae datur in Baptismo, an sit æqualis omnibus? Decif. 33. n. 7.

Gratia prima an aliquando detur in Sacramento Confirmationis? Decif. 58. num. 4. & 11.

Gratia, quae datur in Sacramentis est ejusdem speciei, sed non ad eisdem effectus, Decif. 78. num. 9. & 10.

Gratia sanctificans est præcipuus effectus Extremæ Unctionis; in qua aliquando datur etiam prima gratis, Decif. 82. num. 3. & 4.

Gravida mulier an ultimo supplicio plectenda? Decif. 41. num. 4.

S. Gregorii magni ordo consecrandi oleum infirmorum, Decif. 62. num. 11.

Græci in Sacramento Confirmationis inungunt aures, nares, & os, Decif. 56. num. 3.

Græci Oleo Sancto inungunt cadavera Sacerdotum Decif. 61. num. 4.

Græci Presbyteri benedicunt oleum infirmorum statim ac sunt illud ministraturi infirmis, Decif. 65. num. 10.

Ungunt faciem infirmi, Decif. 66. num. 6.

Græcorum forma in Sacramento Extremæ Unctionis, Decif. 68. num. 10.

Numerus septem Sacerdotum intervenit apud illos in eo ministrando, Decif. 70. num. 7.

Græca Ecclesia debet discere à Latina; non è contra, Decif. 70. num. 34.

Eorum Ritus qui, & quales ab Innocentio IV. & Clemente VIII. approbati? ibid. num. 35.

Græci infirmi recipiunt Extremam Unctionem in Ecclesia, Decif. 74. num. 27.

Græci inungunt Oleo Sancto infirmorum etiam sanos. Quomodo intelligant Verba S. Jacobi: infirmatur quis in vobis? Prædictæ Unctiones non sunt Sacramentum; sed Sacramentalia, Decif. 79. num. 8. 9. & 15.

S. Gotardus Episcopus adhibet Oleum Sanctum pro dolore oculorum, Decif. 79. num. 18.

S. Guilielmus Extrema Unctione moriturus inunctus, Decif. 70. num. 20.

H

Halitus pestiferati inficit alios peste, Decif. 73. num. 4.

Hebræorum nomina an imponenda filiis baptizandis? Decif. 44. num. 10.

S. Heduyigi cur data Extrema Unctio sine infirmitate, Decif. 79. num. 6.

Ejus Confessarius an eidem Sanctæ debuerit credere? ibid. num. 14.

Hercules peste infectus à veste pestiferata, Decif. 73. num. 13.

Hæreticorum errores circa materiam Baptismi, Decif. 29. num. 2.

Eorundem circa formam, Decif. 30. num. 2.

Ac circa necessitatem Baptismi, Decif. 32. n. 8.

Hæreticorum filii an invitis parentibus possint baptizari? Decif. 42. num. 3.

Hæretici, qui negarunt Sacramentum Confirmationis, Decif. 53. num. 3.

Hæreticorum Confessio, quod Ecclesia non erravit primis quinque sæculis, Decif. 62. num. 12.

Hermaphrodita qui sint; & undè sic dicantur? Decif. 46. num. 8.

S. Hermenegildus rectè recusavit communionem ab Episcopo Ariano, Decif. 72. num. 7.

Hispalensis Archiepiscopi instantia de addendo oleo non benedicto, Decif. 65. num. 14.

Homines an possint mutari in belluas? Decif. 47. n. 7.

Homo ex demone succubo an nasci possit? Decif. 49. num. 8.

Et an ex Matre humana, & patre bellua? Decif. 50. num. 3. & 4.

Homines sine brachiis, & manibus mira facientes Et alii cum tribus, ac quatuor brachiis Decif. 67. num. 5. & 6.

Homini viventi, non autem mortuo dandum est Unctionis Extremæ Sacramentum, Decif. 76. num. 3. 21. & 25.

Hortamur verbum dictum à Superiore in re gravi est præceptivum, Decif. 66. num. 21.

Humanior sententia amplectenda, ubi jus non contradicit, Decif. 75. num. 21.

Humidum radicale an consumetur à calore naturali? Decif. 76. num. 7.

S. Hunegundis Extrema Unctio, Mors, & Sepultura Decif. 81. num. 10.

Hydrophobi qui sint, & an laborent amentia? Decif. 80. num. 30.

Hypocondriaci dicuntur dementes, Decif. 80. num. 34.

I

S. Iacobus promulgator Extremæ Unctionis, non autem institutor, Decif. 62. num. 21.

S. Jacobi verba inducant Presbyteros declarata, Decif. 70. num. 15.

B. Jacoponi Tudertini Sanctissima dementia, Decif. 80. num. 12.

Ignis jugiter ardens est remedium contra Pestem, Decif. 73. num. 25.

Ignorantia invincibilis de peccato removel obicem gratiæ, Decif. 18. num. 6.

Ignorantes rudimenta fidei non sunt admittendi in Paternos, Decif. 40. num. 5.

Illicitum est ungere Oleo Sancto eundem infirmum à pluribus Sacerdotibus, Decif. 70. num. 39.

Imaginatio genitorum causa solet esse monstrorum, Decif. 48. num. 7.

Immersione capitis pueri in aqua Baptisterii an liceat puerum baptizare? Decif. 39. num. 1.

Impotentia solvendi debita, ob quam est suspensus à divinis, an eum excuset, si baptizet? Decif. 28. num. 9.

Incruentum Martyrium quodnam sit? Decif. 27. n. 7.

Indignis à ministris quando liceat petere Sacramenta? Et iisdem illa ministrare? Decif. 15. num. 3. & 4.

Indulgentia Plenaria concessa recitantibus Ave Maria, dum eam pulsat campana, Decif. 24. num. 8.

Infantes & usum rationis non habentes, sunt incapaces Extremæ Unctionis, Decif. 78. per totam.

Infantes sunt baptizandi ex traditione Apostolica, Decif. 23. num. 2.

Infantes inclusi in secundina, vel nondum ingressi de utero Matris, an possint baptizari? Decif. 29. n. 10. & 11.

Infantes

Index verborum

- Infantes sine baptismo in re; vel sine Martyrio salvari non possunt Decif. 32. num. 6.
- Infantes plures an unica actione baptizare liceat? Decif. 34. num. 1.
- Infantis non baptizati mors potius permittenda, quam mortaliter peccare. ibid. num. 5.
- Infantes infidelium an licet possint baptizari, eorum parentibus invitis? Decif. 42. per totam.
- Infantes olim confirmabantur. Decif. 58. num. 7.
- Infernale oleum, quo Stryx, ac Sagæ se ungunt. Exempla de his. Decif. 64. num. 21.
- Infidelis baptizans an contrahat cognitionem spirituale? & an carnalem, si coeat cum fidei? Decif. 36. num. 4. & 5.
- Infirmi sanantur Aqua benedicta. Decif. 39. num. 11.
- Infirmi oppressi in aliena Parochia è quo recipiant Sacramenta? Decif. 43. num. 3.
- Infirmus carens aliquo sensu quomodo Oleo Sancto unguendus? Decif. 67. num. 1. & 7.
- Infirmus inunctus Oleo Sancto in morbo levi, si fiat periculosus, an sit iterum unguendus? Decif. 74. num. 33.
- Infirmi Oleo Sancto inuncti, si sani fiebant, olim Deo dedicabantur. Decif. 74. num. 37.
- Infirmi lampadarum Ecclesiae oleo, vel simpliciter benedicto antiquitus utebantur ad curandas infirmitates. Decif. 76. num. 27.
- Infirmi moriente ante completas omnes Olei Sancti Unctiones, ab eis est abstinendum. Decif. 76. num. 32.
- Infirmis ex morbo periculoso danda est Extrema Unctio; non autem ex levi. Et cur? Decif. 316. num. 1. & 4.
- Innocentii I. verba circa ministros Extremæ Unctionis. Decif. 69. num. 6. & 16.
- Innocentii VIII. Bulla circa ritus Græcorum. Decif. 79. num. 16.
- Institutio Sacramenti Confirmationis quando sit facta? Decif. 53. num. 5.
- Quando Sacramenti Baptismi? Decif. 77. num. 8. & num. 26. & 27.
- Et quando Sacramenti Extremæ Unctionis. Decif. 63. per totam.
- Intentio Ministri necessaria ad faciendum Sacramentum. Quid sit? Et quotuplex? Decif. 11. num. 1. 2. & 3.
- Suscipienti Sacramentum an sit necessaria? Decif. 14. num. 1.
- Item Decif. 58. num. 9.
- Interdictum Ecclesiasticum quid sit? & quotuplex? Quorum Sacramentorum administrationem prohibeat? Decif. 3. per totam.
- Interdictum tempore an dari possit Extrema Unctio? Decif. 74. num. 38.
- Et Decif. 81. num. 16.
- Interpretatio plenissima facienda est in beneficiis. Decif. 75. num. 23.
- Joan. Sancio opinio de non danda vita temporali pro salute spirituali proximi reprobata. Decif. 74. num. 17.
- Ira est species dementia. Decif. 80. num. 18.
- Irregularis an fiat qui reiterat Sacramentum Confirmationis? Decif. 58. num. 3.
- Irregularitates omnes tolluntur à Baptismo, sed non Bigamia. Decif. 33. num. 3.
- Iteranda Extrema Unctio si iterentur Infirmitates. Decif. 81. num. 43.
- Judæi sunt infeni Christianis. Votum Judæi occidendi Christianos octo. Decif. 52. num. 5. & 6.
- Judæi an olim ordinarentur? Decif. 77. num. 12.
- Putabant Gentiles non esse baptizandos. ibid. num. 23.
- Dignitates occupabant inter Christianos. num. 35.
- Judicia Dei adoranda, non perferenda. Decif. 82. num. 16.
- B. Juniperi inobedientia erga S. Franciscum. Decif. 44. num. 4.
- Jurisdictionis Parochialis est dare Extremam Unctionem, Sacrum Viaticum, & Sepulturam Parochianis. Decif. 71. num. 10.
- Jus antiquum quid disponderet circa Paternos. Decif. 60. num. 2.

L

- L**aicus invalidè administrat Sacramenta, excepto baptismo; & quas penas incurrat? Decif. 2. per totam.
- Laici absentibus Sacerdotibus, an possint seipso de per se communicare? Decif. 14. num. 5.
- Laici an possint ministrare Extremam Unctionem? Decif. 69. per totam.
- Laicus baptizans si sit in peccato mortali, an mortaliter peccet. Decif. 74. num. 5.
- Laici licet induunt se Cotta, dum canunt in Ecclesia. Decif. 74. num. 18.
- Lampretæ, & columbi comesti tempore Pestis præservant ab illa. Decif. 73. num. 29.
- Latrones, idest unus ex latronibus blasphemabant Christum in Cruce. Decif. 75. num. 25.
- Latititia ingens causat improvisam mortem. Decif. 76. num. 20.
- Lex Ecclesiastica obligat in conscientia, & sub pena peccati mortalis. Decif. 23. num. 8.
- Lex Mosaica quomodo dicebatur servanda in æternum? Decif. 76. num. 15.
- Liberorum appellatione veniunt Nepotes, pronepotes, & alii descendentes ab eis. Decif. 30. num. 10.
- Libri Sacramentorum D. Gregorii Papæ ordo circa Extremam Unctionem. Decif. 70. num. 2.
- B. Liduvina Unctionem Extremam recepit à Christo Domino. Decif. 74. num. 29.
- Lignum Vitæ creatum à Deo in Paradiso Terrestri an esset unum, vel plura? Ejus esus an fecisset homines immortales? Decif. 76. num. 11. 12. 13. 14.
- Locus dandi baptismum est Ecclesia. Quibus ministrari possit domi? Decif. 30. num. 9.
- Locus, in quo ministrari potest Sacramentum Confirmationis. Decif. 57. num. 9.
- Locus, in quo ministranda est Extrema Unctio, quomodo sit preparandus? Decif. 74. num. 28. & 29.
- Lucas de Achery Monachus S. Benedicti Auctor Saculorum Benedictinorum. Decif. 76. num. 23.
- Lucernæ Antiquorum inextinguibiles. Exempla earundem. Decif. 64. num. 16.
- Ludovicus Landgravius Thuringiæ infirmus à quibus fuerit Oleo Sancto inunctus? Decif. 70. num. 6.
- Lutherani, atque Calvinistæ negant Sacramentum Extremæ Unctionis. Decif. 62. num. 1.
- Lutheri Hæresiarum ortus, vita, & mors. Decif. 62. num. 20.
- Luxuriæ impetus facit insanire. Decif. 80. num. 20.
- Lycanthropia est species Stultitiæ. In quo consistat? Decif. 80. num. 29.

Mahometis

Ac Rerum magis Notabilium.

M

Mahometis adventus præfagium in Thracia. Decif. 48. num. 9.
S. Malachias unctus Unctione Extrema. Decif. 70. num. 20.
 Ejus lacrymæ ob tarditatem suam in ungenda Puella infirma, quæ obiit sine hoc Sacramento. Decif. 74. num. 35.
 Eidem puellæ resuscitatæ quo jure dederit Sacramentum Extremæ Unctionis? Decif. 79. num. 7. & 14.
Maleficia solvuntur Aqua Benedicta. Decif. 39. num. 10.
Manuum impositio in Scriptura Sacra multiplex. Et quæ? Decif. 53. num. 2.
MARIA Virgo Mater Dei Thefauraria Divinæ beneficentiæ. Decif. 69. num. 21.
 Ipsa à quo fuerit baptizata? Decif. 25. num. 4.
 An receperit Sacramentum Extremæ Unctionis? Decif. 78. num. 4. 14. & 16.
 An Unctio per EAM data B. Reginaldo ægrotanti fuerit Sacramentum? Decif. 69. num. 9. & 21.
 Item Decif. 12. num. 4.
B. Mariæ Ogniacensis visio circa Oleum Sanctum. Decif. 82. num. 13.
Mancipia infidelium possessa à Christianis possunt baptizari invitis genitoribus. Decif. 119. n. 8.
Maritus, & Uxor tenentes simul ad baptismum eundem infantem an contrahant inter se cognationem spirituales? Decif. 37. num. 8.
Martini Lutheri ortus, vitæ ac mortis compendiosa relatio. Decif. 62. num. 20.
Martini Papæ V. Extravagans quid permittat circa excommunicatos, & interdictos? Decif. 3. num. 4.
Martyres cur olim dicerentur Confessores? Decif. 27. num. 3.
Martyres qui fuerint ob fidem in agendis? ibid. num. 11.
 Iphis necessaria est perseverantia in tormentis. ibid. num. 15.
Martyrium quid, & quotuplex sit? Quando licite procuretur? Decif. 27. per totam.
Martyrizandi si sint in peccato, & non possint confiteri, an sufficiat eis Attritio? vel sit necessaria contritio? d. Decif. 27. num. 13.
 Non debent recalcitrare contra tortores.
Masculus si baptizetur, & credatur femina, vel è contra, an baptismus sit validus? Decif. 30. num. 7.
Mater si parere non possit, an teneatur pati incisionem ventris? Decif. 41. num. 3.
 Ejus ventris sectio quando sit licita? ibidem num. 5. & 8.
Matris vita quando præferenda sit vitæ foetus? Decif. 41. num. 9.
Materia quæ sit apta, & quæ inepta in quocunque Sacramento? Decif. 6. per totam.
Materia Baptismi quæ, & quotuplex sit? Et an Aqua artificialis, vel miraculosa sit sufficiens? Decif. 29. per totam.
Materia remota Confirmationis quanam sit? Et quæ proxima? Decif. 54. per totam.
Materia remota Sacramenti Extremæ Unctionis quæ? & qualis esse debeat? Decif. 65. num. 1. & seqq.
Materia proxima ejusdem Extremæ Unctionis. *Doct. Clericali Tom. 1. Liber. 1.*

quanam sit? Quot Unctiones requirat? Et an faciendæ in signum Crucis? Decif. 66. per totam.
Materia in uno, eodemque Sacramento pluries applicari possit? Decif. 70. num. 36.
Matrimonii materia, & forma quanam sit? Decif. 70. num. 26.
Matrimonium an esse possit inter fidelem & infidelem ex Papæ dispensatione? Decif. 77. num. 13. & 36.
Matthæus Veglenfis Ord. Min. Conven. Theologus Publicus, in Gymnasio Patavino laudatus. Decif. 64. num. 10.
Matthæi Galeni opinio, quod Unctio Extrema reiterata pluribus diebus eidem infirmo antiquitùs non erat Sacramentum. Decif. 81. num. 38.
Media ad salutem necessaria sunt de Præcepto; secus quæ tantùm utilia. Decif. 81. num. 20.
Medicina spiritalis est Extrema Unctio. Decif. 75. num. 10.
Medicina dubia adhiberi potest ægrotis periclitantibus. Decif. 75. num. 35.
Medicus quando sit obligatus sub pœna peccati mortalis mederi peste infectis? Decif. 72. num. 32.
Medicus ægrotans an sibi ipsi possit mederi. Decif. 75. num. 8.
Mediocritas servanda est in omnibus rebus tempore Pestis. Decif. 73. num. 33.
Menardi opinio, quod antiquitùs Sacramentum Extremæ Unctionis replicaretur eidem infirmo pluribus diebus? Decif. 81. num. 35.
Mensa & alia paranda in cubiculo ægroti recepturi Extremam Unctionem. Decif. 74. num. 28.
Mercium peste infectarum contactu Pestis diffunditur. Decif. 73. num. 11.
Metus gravis causat dementia. Decif. 80. num. 19.
Minister Sacramentorum quis sit? Et an Cœlestes Spiritus possint ea ministrare? Decif. 12. per totam.
Minister in baptismo unicus esse debet. Si plures nihil agunt. Decif. 31. per totam.
Minister Sacramenti Confirmationis quis sit tam Ordinarius, quàm Extraordinarius? Decif. 57. num. 1. & 6.
Minister Extremæ Unctionis quis sit? Decif. 69. per totam.
 Et an plures esse possint in ea ministranda eidem infirmo? Decif. 70. num. 11.
Ministrorum Extremæ Unctionis genera quinque. Decif. 71. per totam.
Ministri in Sacramento Matrimonii sunt ipsi Sponsi. Decif. 75. num. 19. & 32.
Ministrans Extremam Unctionem debet esse in gratia. Decif. 74. num. 2.
Missæ an possit celebrari pro defunctis Catechumenis? Decif. 77. num. 44.
Missio Apostolorum ad ungendos, & sanandos infirmos, de qua *Marc. 6. 13.* an fuerit institutio Sacramenti Extremæ Unctionis? Decif. 63. per totam.
Monachi, etiam Abbates olim Sacris ordinibus non initiabantur? Decif. 76. num. 28.
Monachi Iconienis tentatio in morte, & damnatio. Decif. 82. num. 11.
Monialis in confessione fingens se puellam laicam, an valide absolvatur? Decif. 11. num. 4.
Moniales, ac Religiosi in Germania non unguuntur Oleo Sancto in pedibus. Decif. 66. num. 4.
 C c Moniales

Index verborum

Moniales S. Petri de Padua annuatim piè solvunt
Votum S. Rocho factum tempore Pestis, Decif.
73. num. 54.
Monialis Capuccinæ de Padua agonizantis terror,
visio diabolo. Decif. 74. num. 25.
Monoculi unum tantummodò oculum in fronte ge-
stantes. Decif. 47. num. 4.
Monstra ex quot? & ex quibus causis nascantur?
Decif. 48. per totam.
Ex eis prælagium malorum. ibid. num. 8. &
segg.
Moralistis quando non est standum? Decif. 23.
num. 7.
Morbus gallicus, phthisis, & lepra contrahuntur ex
contactu. Decif. 73. num. 12.
Moriturus per manus carnificis non est danda Extre-
ma Unctio; nisi in duabus casibus hic relatis.
Decif. 79. num. 33. & 34.
Morituri in fine solent insanire. Decif. 80. num.
33.
Mori cupiebat insanus ejus Vir. ibid. num. 38.
Mors infantis non baptizati potius permitenda,
quàm peccare. Decif. 34. num. 5.
Mors quid sit? & quotuplex? Decif. 76. num. 4.
Mortis naturalis causa quænam sit in homine? ibid.
num. 8.
Mortes decrepitorum senum sine dolore. ibid.
num. 19.
Mortis timore qui recusat Oleum Sanctum, An pec-
cet? Decif. 81. num. 26.
Mortui incapaces Extremæ Unctionis ob sex ra-
tiones? Decif. 76. num. 21.
Antiquitus ungebantur Oleo Sancto. ibid. num.
22. & 25.
Mortua filia Regis Francorum linita fuit Oleo San-
cto à B. Theodorico Abbate, & revixit. ibidem
num. 24.
Mortuorum antiqua Unctio cum Oleo Sancto non
erat Sacramentum d. Decif. 76. num. 25.
Mofayca lex quomodo dicebatur servanda in æter-
num? Decif. 76. num. 15.
Mulieres quæ Sacramenta possint ministrare. Et an
Eucharistiam? Decif. 12. num. 5. & 6.
Saltem sibi ipsis? Decif. 14. num. 5.
Mulieres barbaræ. Doctrina, ac sapientia illustres.
Vastæ, & vitiosæ. Audientes confessiones Sa-
cramentales. Decif. 51. à num. 2. & segg.
Mulier quæ contraxit 22. Matrimonia. ibid. n. 1.
Mulier rotata à carnifice ob fœminicidium prodito-
rium. Decif. 79. num. 37.
Mundities in vestibus, & in corpore servenda tem-
pore Pestis. Decif. 73. num. 35.
Mutatio materiæ Sacramentorum an ea destruat?
Decif. 6. num. 1.
Mystica significatio antiquæ Unctionis mutuorum
cum Oleo Sancto. Decif. 76. num. 26.

N

NAbuchodonosor quomodo fuerit mutatus in
bestiam? Decif. 47. num. 9.
Nani, Pigmei, & Pumili homines An? & ubi
existant? Decif. 46. num. 6.
Nardino Oleo, ac balsamo lampades Ecclesiarum
olim ardebant. Decif. 64. num. 15.
Natus extra Parochiam, sed in loco distanti, à quo
sit baptizandus? Decif. 43. num. 4.
Necessitas, quid, & quotuplex sit? Et an eadem
in infantibus, ac in adultis quoad Baptismum?
Decif. 32. per totam

Necessitatis in casu quilibet baptizare potest. Decif.
35. num. 6.
An tunc requiratur Patrinus? Et si interveniat,
an contrahat cognationem spirituales? Decif.
37. num. 9.
Necessitatis in casu an plures Sacerdotes possint eo-
dem tempore ungere eundem infirmum Oleo
Sancto? Decif. 70. num. 12.
Necessitate spirituali extrema proximi cessante non
tenemur dare nostram vitam corporalem ex cha-
ritatis Præcepto. Decif. 72. num. 29.
Nicolai Baldelli Theologi Soc. Jesu doctrina de cha-
ritate proximi. Decif. 72. num. 25.
Nomina profana non imponenda filiis in baptismo
sed nomina Sanctorum. Ufus circa nomina, Et
ad quem spectet ea imponere? Decif. 44. per
totam.
Novitius si sit Sacerdos, & ungat Oleo Sancto lai-
cum, non incurrit excommunicationem latam in
Regulares. Decif. 72. num. 4.
Nullus sanatus à Christo in corpore, qui non fue-
rit prius sanatus in anima. Decif. 63. num. 3.
Nullus pluralis sonat pro singulari in sacra scriptura.
Exempla de hoc. Decif. 70. num. 16.
Nymphæ, Nereides, Sirenes, seu mulieres marinæ,
an dentur? Decif. 46. num. 4.

O

Obice peccati ablato effectus Olei Sancti produ-
cuntur? Decif. 82. num. 21.
Obicem peccati quando sola Attritio tollat in infir-
mo? ibid. num. 22.
Obligatio Extremæ Unctionis afficit Parochos,
non Parochianos. Decif. 81. num. 18.
Occisi in odium fidei sunt Martyres, & baptizati
in eorum sanguine. Decif. 52. num. 3.
Occultum dicitur dupliciter. Et quomodo? Decif.
15. num. 6.
Octo diebus tantum differre licet baptisma parvulo-
rum. Decif. 23. num. 5.
Odia restringenda, & favores ampliandi, Et an
semper? Decif. 77. num. 16. & 40.
Odoramenta bona tempore Pestis adhibenda. De-
cif. 73. num. 26.
Officium Parochiale est dare Extremam Unctionem,
Sacrum Viaticum, & sepulturam. Decif. 71.
num. 10.
Oleum nucum, piscium, & aliarum rerum an
possit esse Materia Confirmationis? Decif. 54.
num. 5.
Oleorum genera sex; & quæ? Oleorum artificiali-
um species innumera. Olei virtutes. Decif. 64.
per totam.
Oleum ex olivis benedictum est Materia Extremæ
Unctionis. Decif. 64. num. 22.
Olei Sancti dispensatio spectat ad Ecclesiam Cathe-
dralem. Decif. 64. num. 23.
Oleum Olivarum ab Episcopo benedictum cur sit
Materia remota Extremæ Unctionis? Decif. 65.
num. 1. 2. 3. 4.
An benedici possit à simplici Sacerdote? ibid. n. 9.
Qua die ejus consecratio fieri debet? d. Decif.
65. num. 11.
An consecrato aliud non consecratum addi possit?
ibid. num. 12. & 14.
An anni decursi sit Materia apta? Decif. 65.
num. 16.
Oleorum sanctorum pro dispensatione nulla mer-
ces, aut donum recipi potest. Decif. 65. n. 17.
Danda

Ac Rerum magis Notabilium.

Danda sunt non solum Parochis, sed etiam Regularibus, & Monialibus. *ibid.* num. 17.
 Oleum Sacrum antiquitus dabatur etiam pro sola medicina corporali. *Decis.* 70. num. 31.
 Est materia non tantum Sacramenti, sed aliorum Sacramentalium. *ibid.* num. 32.
 Oleum Sanctum dare infirmo in infirmitate levi, vel in initio infirmitatis nec licite, nec valide potest, & esset mortale peccatum. *Decis.* 74. n. 3.
 Oleum Sanctum antiquitus etiam in Ecclesia Latina adhibebatur pro Sacramentali, seu corporali tantum medicina. *Decis.* 79. num. 17.
 Olei Fluminis descriptio, & ejusdem pisces. *Decis.* 64. num. 5.
 Omittere aliquas Unctiones in Sacramento Extremæ Unctionis quando liceat? *Decis.* 66. n. 10.
 ex opere operato Oleum Sanctum delet Venialia. *Decis.* 82. num. 6.
 Opinionem probabilem sequi, relicta probabiliori in Sacramentis est propositio damnata ab innocentio XI. *Decis.* 65. num. 13.
 Item *Decis.* 75. num. 32. & 33. ubi quam dicatur probabilior.
 Opinio minus probabilis, in extrema necessitate eligi potest. *ibid.* num. 35.
 Opinionones quinque circa numerum Unctionum faciendarum in Extrema Unctione. *Decis.* 66. num. 7.
 Ex his, quæ sequenda. *ibid.* num. 9.
 Oratio fidei quid importet in Unctione Extrema? *Decis.* 62. num. 16.
 Oratio requirit attentionem internam ad Deum. *Decis.* 68. num. 4.
 Orationis efficacia in Extrema Unctione non est ex opere operantis, sed ex opere operato. *Decis.* 68. num. 12.
 Oratio ad Deum dirigitur ut plurimum indicativo, & imperativo modo. *ibid.* num. 15.
 Orationes quæ & quales præmittendæ Extremæ Unctioni? *Decis.* 74. num. 20.
 Ordinare, aut confirmare seipsum nullus potest. Et cur? *Decis.* 75. num. 31.
 Ordinatus Sacerdos ministrans Sacramenta in mortali quot peccata committat? *Decis.* 19. num. 6.
 Ordo servandus inter personas in baptismo ob casum necessitatis? *Decis.* 35. num. 7.
 Ordo servandus ex Unctionibus, dum datur Oleum Sanctum. *Decis.* 67. num. 12.
 Ordo servandus in dilectione proximi, ac sui ipsius. *Decis.* 72. num. 11.
 Ordinis Sacramentum, ac Eucharistiæ quando admittant plures Ministros. *Decis.* 70. num. 13.
 Ornatus animæ causatus à quolibet Sacramento quid sit? *Decis.* 19. num. 9.
 Osculum olim dabatur baptizato. *Decis.* 45. num. 7.
 Ossifragio reis decumbentibus, à carnifice isdem illato, Extrema Unctio dari potest. *Decis.* 79. num. 36.

P

Paduæ cur per Octavam Paschæ Parochi non baptizent? *Decis.* 23. num. 4.
 Paduæ Civitas à peste liberata anno 1576. ex clementia Deiparæ, cujus Imago, ea imperante, delata fuit in Templum PP. Carmelitarum. *Decis.* 73. num. 46.
 Palatini Oleo Sancto inuncti amplius calceos non induunt. *Decis.* 81. num. 31.

Doct. Clericali Tom. I. Lib. I.

Panis, & Vinum non contrahunt Pestem ex contactu. *Decis.* 73. num. 15.
 Papa est minister Sacramentorum in toto mundo. *Decis.* 35. num. 1.
 Potest delegare simplici Sacerdoti ministrationem Sacramenti Confirmationis. *Decis.* 57. num. 2. & 3.
 Papa potest sumere pro seipso Indulgentiam aliis concessam. *Decis.* 75. num. 17.
 Parentum fides an juvet infantes non baptizatos? *Decis.* 32. num. 7.
 Parochiale officium est dare Sacrum Viaticum, Extremam Unctionem, & sepulturam. *Decis.* 71. num. 10.
 Parochiale onus laboriosissimum. *Decis.* 71. num. 12.
 Parochi assiduitas quanta esse debeat in ministrandis Sacramentis. *Decis.* 5. per totam.
 Et an tempore Pestis teneantur propriis manibus ea ministrare? *ibid.* num. 3.
 Parochi licentia est necessaria ad baptizandum extra necessitatem. *Decis.* 28. num. 3.
 Parochi suspensi à Divinis an possint baptizare. *ibid.* num. 4. & 7.
 Parochi duo eundem infantem simul an valide baptizent? *Decis.* 31. num. 3.
 Parochus nondum Sacerdos an possit baptizare? *Decis.* 35. num. 5.
 Parochus tempore Pestis an teneatur ministrare Extremam Unctionem? *Decis.* 67. num. 14.
 Parochus tenetur ex iustitia Extremam Unctionem suis Parochianis graviter ægrotantibus ministrare. *Decis.* 71. num. 11.
 Alias peccat mortaliter; & est puniendus ab Episcopo. *ibid.* num. 14.
 Parochus nec nimis properus, nec nimis tardus esse debet in ministranda Extrema Unctione. *Decis.* 74. num. 30.
 Parochus moribundus, absente omni alio Sacerdote, an possit sibi ipsi ministrare Extremam Unctionem? *Decis.* 75. per totam.
 Parochorum obligatio instruendi infirmos circa virtutem Sacramenti Extremæ Unctionis. *Decis.* 81. num. 28.
 Parochorum officium assistendi agonizantibus post ministranda eis Sacramenta, donec expirent, Rationes sex hujus assistentiæ. *Decis.* 74. num. 23.
 Partus numerosi Mulierum an dentur, de his Exempli. *Decis.* 47. num. 10.
 Passiones animi moderandæ tempore Pestis. Metus, ac Tristitia ableganda. *Decis.* 73. num. 34.
 Pater quanto tempore possit differre Baptismum Filii sui? *Decis.* 23. num. 1.
 Pater, & Mater infantis quando licite possint esse Patrini in ejus baptismo? *Decis.* 37. num. 11.
 Pater, qui levavit filium suum de fonte, an petat debitum à secunda Uxore? *Decis.* 37. num. 16.
 Pater, & Mater designant nomen imponendum filiis in Baptismo. *Decis.* 44. num. 9.
 Patrinus non baptizatus an contrahat cognationem spiritualement? *Decis.* 36. num. 3.
 Patrini an adhibendi in baptismo privato? Et quatenus adhibeantur, an contrahant cognationem spiritualement? *Decis.* 37. num. 1. & 9.
 Patrinorum varia nomina, officium, & conditiones ibidem num. 2. 3. 4.

C c 2

Patrinus

Index Verborum

- Patrinus unus tantum admittendus, vel unus, & una. At si plures admittantur, utrum omnes contrahant cognationem spirituales. Decif. 37. num. 5. 6. 7.
- Patrinus tenens tantummodo dum suppletur ceremoniam Baptismi, an contrahat spirituales cognationem? ibid. num. 12.
- Patrinus quando sit obligatus instruere filium in Fide & Lege Divina? Et quando eum alere in egestate Decif. 38. per totam.
- Patrini qui non possint esse in Baptismo? Decif. 40. num. 2.
- Patrini qui prohibeantur tenere in Confirmatione? & an non confirmari, & qui sunt prohibiti tenere, & tenent, contrahant cognationem? Decif. 59. per totam.
- Patrini duo, vel plures si suscipiant eundem confirmandum, an omnes contrahant spirituales cognationem? Decif. 60. per totam.
- Pauli Segnerii libellus, *Il. Parocho instruito*, ad cuius instantiam in lucem prodit? Decif. 71. n. 13.
- Paulianista heretici an esset valide ordinati absque baptismo? Decif. 77. num. 11. & 34.
- Peccatum est baptizare solemniter sine Patrino. Decif. 37. num. 10.
- Peccatum est digitis tantum aqua madefactis puerum tangendo baptizare. Decif. 41. num. 1. & 2.
- Peccata hominum causant Pestilentiam. Decif. 73. num. 16.
- Peccatum an mortale sit negligere Extremam Unionem? Decif. 81. num. 14. & 15.
- Peccatores arcentur a ministerio rerum Sacrarum. Decif. 74. num. 4.
- Peccatori notorio sensibus destituto an Extrema Unctio sit ministranda? Decif. 80. num. 6.
- Pennicillo an liceat confirmationis Sacramentum dare? Decif. 56. num. 12.
- Periculo infirmitatis ablato, si iterum fiat periculosa, iterum dari potest Extrema Unctio. Decif. 81. num. 41.
- Perseverantia necessaria est Martyri in tormentis Decif. 27. num. 15.
- Persona una, & eadem gerere potest vicem duarum. Decif. 75. num. 25.
- Pestilentia an a sola aeris corruptione procedat? Decif. 73. num. 2.
- Pestis tempore an Parochi teneantur residere, & personaliter Sacramenta ministrare? Decif. 5. num. 3.
- Pestis tempore an teneantur Parochi ministrare? Extremam Unionem cum periculo vitae? Decif. 71. num. 16. 17. & 18.
- Pestis ob flagitia hominum. Exempla, & Historiae diversae. Decif. 73. num. 18. 19. 20. & seqq.
- Petri de Luna Schisma quomodo prænunciatum? Decif. 48. num. 10.
- Pharaonis obstinatio causavit Pestem in Aegypto. Decif. 73. num. 17.
- S. Philippi Neri sollicitudo, ut demens reputaretur. Decif. 80. num. 14.
- Phrenesis est species stultitiae. Decif. 80. num. 27.
- Phrenetica Catechumena moribunda an baptizanda? Decif. 43. num. 6.
- Phthisici ac hydropici quando sint ungendi Oleo Sancto? Decif. 79. num. 32.
- Pluralis numerus aliquando significat singularem. Decif. 75. num. 24.
- Plures Sacerdotes olim vocabantur ad orandum super infirmum. Decif. 70. num. 18.
- Plures Sacerdotes simul an valide ungant Unctione Extrema eundem sensum? d. Decif. 70. num. 33.
- Plus cui licet, minus non debet prohibitum esse. Decif. 71. num. 6.
- Poenae debita pro Venialibus remittitur Oleo Sancto. Decif. 82. num. 8.
- Poenitentiae Sacramentum datur per modum iudicii. Decif. 7. num. 2.
- Poenitentiae Sacramentum quando liceat recipere a Sacerdote indigno? Decif. 15. num. 2.
- Pollice Sacerdotis an sit ungendus infirmus, vel etiam aliqua Virgula Oleo Sancto intincta? Decif. 67. num. 13.
- Policephali qui sint? & quomodo baptizandi? Decif. 47. num. 6.
- Pontifices Summi possunt delegare simplici Sacerdoti ministrationem Sacramenti Confirmationis Decif. 57. num. 3. & 4.
- Præceptum Divinum, ac etiam Ecclesiasticum de suscipiendo Confirmationis Sacramento, Decif. 60. num. 13.
- Præceptum diligendi proximum quo Jure introductum? Decif. 72. num. 10.
- Præceptum an detur de suscipienda Extrema Unctione? Decif. 81. numer. 1.
- Prælati Regulares an sint obligati ministrare Extremam Unctionem suis subditis? Decif. 71. num. 23.
- Presbyter græcè, latinè dicitur senior. Decif. 69. num. 3.
- Presbyteri nomine post publicatum Evangelium intelliguntur Sacerdotes. Decif. 69. numer. 11.
- Presbyteri an plures sint vocandi ex D. *Jacobo* ad dandam Extremam Unctionem? Decif. 70. num. 1. & 14.
- Presbyteri nomine antiquitus denotabatur Parochus Decif. 71. num. 15.
- Presbyteri sunt ministri Sacramenti Extremæ Unionis. Decif. 75. num. 18.
- Primarius effectus quifiam sit Olei Sancti? Decif. 82. num. 18.
- Propositio damnata de materia minus probabilis in Sacramentis non procedit; ubi materia probabilior haberi non potest. Decif. 66. num. 12.
- Proximè accingendus habetur pro accincto. Decif. 79. num. 11.
- Publicus Pœnitens non inungitur Oleo Sancto ante reconciliationem. Decif. 80. num. 3.
- Puella cæca concupiscebat Vittas coccineas, ac purpureas. Decif. 67. num. 11.
- Puella recusabat Oleum Sanctum, ne facta sana prohiberetur saltare. Decif. 81. num. 29.
- Puer projectus in puteo cum prolacione formæ baptismi an sit baptizatus? Decif. 29. num. 7.
- Pueri usum rationis non habentes incapaces sunt Sacramenti Extremæ Unionis. Et cur? Decif. 78. per totam.
- Pueri ante usum rationis valide recipiunt Sacramenta Confirmationis, & Ordinis. Et cur? Decif. 78. num. 2. & 5.
- Pueris danda est Extrema Unctio sub conditione, si capax, quando dubitatur, an habeant usum rationis? Decif. 78. num. 18.
- Puerperæ sectæ in ventre, salva earum vita. Decif. 41. num. 7.
- Puerperæ quando dari possit Extrema Unctio? Decif. 79. num. 22.

Punitionis

Ac Rerum magis Notabilium.

Punitionis causa nascuntur monstra. Decif. 48. num.

11.

Purgatorii pœnis addictus qui noluit Oleum Sanctum recipere Decif. 81. num. 33.

Pydaciū quid sit? Decif. 38. num. 5.

R

Rationes sex ob quas minister Extremæ Unctionis debet esse in gratia Decif. 74. num. 3.

B. Reginaldus Ordin. Prædic. ægrotans ungitur oleo à Deipara. Decif. 69. num. 9.

Eiusdem obitus; & ad eum pia precatiuncula. ibid. num. 22.

Regulares non possunt esse Patrini in Baptismo, aut Confirmatione; & cur? Decif. 40. num. 4.

Regulares ministrant Extremam Unctionem degentibus in Monasterio, Familiaribus, Hospitibus, ac Mercenariis. Decif. 71. num. 24.

Regulares Præsidentes Seminariis, aut Collegiis Scholarium Laicorum, an dent Extremam Unctionem Alumnis graviter in eis ægrotantibus? d. Decif. 71. num. 27.

Regulares quando possint dare Extremam Unctionem in alienis Parochiis. ibidem num. 28.

Regulæ servandæ pro baptizandis monstis. Decif. 51. num. 5.

Remedia contra Pestem alia naturalia, alia supernaturalia. Decif. 73. num. 23.

Rei à carnifice trucidandi non ungantur Oleo Sancto, nisi in duobus casibus. Et qui sint? Decif. 79. num. 34.

Reiterare Extremam Unctionem in eadem infirmitate illicitum. Decif. 81. num. 40.

Reliquiæ peccatorum, quæ deleatur Oleo Sancto quid sint? Decif. 82. num. 9.

S. Rembertus Episcopus pluribus continuatis diebus Oleo Sancto inunctus. Decif. 81. num. 36.

Res aut donaria non recipienda tempore Pestis à quocunque. Decif. 73. num. 40.

Responsio ad auctoritates, & exempla plurium ministrantium simul Extremam Unctionem. Decif. 70. num. 17.

Riculphi Episcopi Sveffionensis Constitutiones de Anno 889. circa ministrandam Extremam Unctionem. Decif. 70. num. 3.

Ritualis Rubricæ sunt de Præcepto, & obligant sub mortali. Decif. 34. num. 3.

Ritualis Romani monito ad Parochos circa nomen baptizandorum. Decif. 44. num. 5.

Rituale Romanum quot Unctiones præscribat in dando Oleo Sancto? Decif. 66. num. 3.

Rituale Romanum habet vim legis, & obligat sub Præcepto. Decif. 66. num. 19.

Ritus Ecclesiæ Romanæ in Sacramentis ministrandis servandi, & non immutandi sub pœna mortalis peccati. Decif. 25. num. 7.

Ritus baptizandi per infusionem aquæ non est immutandus. Decif. 39. num. 2. & 3.

Ritus Sacramentorum immutantibus Anathematis pœna est inflicta. Decif. 66. num. 11.

S. Rochus Confessor Protector fidelium tempore Pestis. Decif. 73. num. 52.

Rotæ ferro armatæ tormento conqussantur, & trucidantur homicidæ in Germania, & Francia. Decif. 79. num. 35.

Rupertus Rex Romanus recusabat liniri Oleo Sancto, credens se statim esse postea moriturum. Decif. 81. num. 27.

S

Sacerdos an consecret vinum, quod aliàs proposuerat non consecrare? Decif. 11. num. 6.

Sacerdos extra Missam an possit sibi Eucharistiam ministrare. Decif. 14. num. 3.

Sacerdos bonus baptizans an magis proficiat baptizato, quam malus? Decif. 33. num. 4.

Sacerdos vocatus ad obstetricandum, quid agat? Decif. 43. num. 5.

Sacerdotis consecratio cum Oleo Sancto quam sit antiqua? Decif. 61. num. 5.

Sacerdos simplex, quando licitè det Extremam Unctionem? Quando teneatur eam dare absente Parocho, Etiam cum periculo vitæ? Decif. 72. per totam.

Sacerdotes sunt tamquam Executores testamentarii Christi. Decif. 75. num. 14.

Eorum officium petere à Deo veniam de peccatis. ibid. num. 16.

Sacerdotes sunt Ministri Extremæ Unctionis, d. Decif. 75. num. 18.

Sacramenti definitiones variæ, ac divisiones, Sacramenta quot sint? ex quibus constent. Quomodo differant à Sacramentis legis Moysæ? Decif. 1. per totam.

Sacramenta utrū fuerint in lege Naturæ? Et quæ in lege Moysis? Decif. 4. num. 6. & 7.

Sacramenta an petenda à ministris indignis? Decif. 15. num. 1.

Sacramentum Extremæ Unctionis ubi, & quando sit à Christo Domino institutum? Decif. 63. num. 1. & 8.

Sacramenta non dantur non baptizatis. ibid. n. 7.

Sacramentum ibi sit, ubi est debita Materia, Forma, & Minister. Decif. 75. num. 5.

Sacramenta sunt capitale pretiosissimum comparatum meritis Christi. Decif. 57. num. 13.

Sacramenta consentientia in usu quando requirant ministrum alium à suscipiente. Decif. 75. num. 30.

Sacramenta omnia constant ex Materia, Forma, & Intentione Ministri; sed inter baptizatos. Decif. 77. num. 14. & 37.

Ideo non dantur non baptizatis. ibid. num. 18.

Sacramenta non dantur, ubi eorum effectus non sperantur. Decif. 80. num. 37.

Sacramentum Extremæ Unctionis an possit esse validum, sed informe? Decif. 82. num. 20.

Sacramentalia quæ, & quot sint? Decif. 20. n. 1.

An remittant Venialia? & an ex opere operato, vel ex opere operantis? ibid. 2. 5. 6.

Sacramentalia faciens in peccato mortali, an mortaliter peccet? d. Decif. 20. num. 10.

Item Decif. 74. num. 6.

Sacramentale Oleum in quanta veneratione olim apud fideles, & odio apud hæreticos. Decif. 64. num. 22.

Sagittæ missæ de Cælo, & vulnera mortalia infigentes in Peste Anni 590. Decif. 73. num. 22.

Sal in Vino causat ebrietatem. Decif. 79. num. 29.

Samaritani baptizati à Philippo, cur ab eo non confirmati? Decif. 57. num. 2.

Sanguinis Baptismus quid sit? Et quid in baptizando requiratur? Decif. 27. per totam.

Sanguinis fluxus magnus è naribus an sufficiat pro ministranda Extrema Unctione? Decif. 79. n. 21.

Cc 3

Sanitas

Index Verborum

- Sanitas corporis concessa à Sacramento Baptismi? Decif. 33. num. 2.
- Sanitas corporis ab Extrema Unctione quando detur? Decif. 82. num. 15.
- Scandalum si relucet ex omissione Extremæ Unctionis, hæc omissio est culpa mortalis. Decif. 81. num. 23.
- Schisma Petri de Luna, aliàs Benedicti XIII. anno 1389. prænuntiatur. Decif. 48. num. 10.
- Scholastici obscuri circa effectus Extremæ Unctionis. Decif. 82. num. 1.
- S. Sebastianus corpus suum morti exposuit pro proximi spirituali salute. Decif. 72. num. 16.
- Ejus valida protectio tempore Pestis. Decif. 73. num. 48.
- Cur huic Sancto datum à Deo protegere Peste infectos? ibidem num. 51.
- Sectio ventris materni pro extrahendo foetu quando licita? Decif. 41. num. 5. & 8.
- Secula Benedictina, quæ sunt in Nobilissimo Monasterio S. Justinae de Padua, laudata. Decif. 79. num. 5.
- Sedes Apostolica Romana non potest errare in fide. Decif. 57. num. 5.
- Seminis humani superfluitas generat monstra: propter etiam debilitas. Decif. 48. num. 2.
- Item si semen humanum misceatur cum semine bestiae, ibidem num. 4.
- Senex ex parvis passionibus moriuntur. Decif. 76. num. 18.
- Senes decrepiti moriuntur sine dolore. Decif. 76. num. 19.
- Sensibus infirmo destituto an danda Extrema Unctio? Decif. 80. num. 5.
- Septenarii numeri Sacerdotum ministrantium Extremam Unctionem Mysterium. Decif. 70. n. 9.
- Sepultura Ecclesiastica privatur contemnens Extremam Unctionem. Decif. 81. num. 6.
- Serici artifices expelli possunt à vicinis ob malum odorem. Decif. 73. num. 7.
- Servi Dei se stultos fingunt, ut parvipendantur. Decif. 80. num. 10.
- Servi Dei in cælo quomodo sciant necessitates nostras? Decif. 73. num. 42.
- Qua de causa ipsi excellant in adjuvando fideles circa aliquas infirmitates? ibid. num. 50.
- Qui præcipue invocandi tempore pestis. d. Decif. 73. num. 55.
- Servorum Dei plura facta admiranda, ac non imitanda. Decif. 79. num. 10.
- Sextilia Virginis Vestalis ob incestum Pestis grassata est Romæ. Decif. 73. num. 19.
- Si dictio est conditionalis. Decif. 7. num. 10.
- Si sanis hominibus detur Extrema Unctio invalidum est Sacramentum. Decif. 79. num. 2.
- Sicuti dictio an importet similitudinem. Decif. 72. num. 19. & 26.
- Signa rei Sacrae non omnia sunt Sacramenta. Decif. 1. num. 2.
- Signorum genera tria ibid. num. 4.
- Simile non est idem. Decif. 76. num. 29.
- B. Simonis Salo ficta stulticia. Decif. 80. num. 11.
- Solemnis Baptismus quis sit? Decif. 25. num. 6.
- Soli Episcopi, & Sacerdotes sunt Ministri Extremæ Unctionis. Decif. 69. num. 10.
- Somnus, aut Vigilia non sint nimii tempore pestis: & Alvus fluidus. Decif. 73. num. 31.
- Sopore gravi oppressi reputantur amentes. Decif. 80. num. 24.
- Speciei diversæ an feræ coeant? Et quid tunc generent? Decif. 50. num. 7.
- Species plurimæ stultitiæ naturalis. Decif. 80. num. 17. & seqq.
- Sponsæ fundus dicitur fundus dotalis. Decif. 79. num. 12.
- Status tres hominum ante legem Evangelicam. Decif. 4. num. 1.
- Statim significat modicum intervallum temporis. Decif. 7. num. 9.
- Stillicidium an faciat Baptismum validum? Decif. 39. num. 4.
- Stipulatio interrupta an valeat? Decif. 10. num. 4.
- Stolæ Sacerdotalis vis, & mysterium. Decif. 74. num. 12.
- Stolam, ac superpelliceum induat ministrans Extremam Unctionem. Decif. 74. num. 19.
- Stulti à nativitate an saltem venialiter peccare possint? Decif. 80. num. 42.
- Stulti à nativitate an dari possit Extrema Unctio? ibid. num. 44.
- Stultitia duplex, Spiritualis, & Sancta: Naturalis, & miserrima. Decif. 80. num. 9.
- Stultitiæ naturalis causæ, atque species. Decif. 80. num. 16. & 17.
- Subjectum Extremæ Unctionis duplex. Unum proximum, idest sensus ungendi. Aliud remotum, nempe homo Christianus viator, graviter agrotans. Decif. 76. num. 1. & seqq.
- Succurrendum est prius magis indigenti. Decif. 78. num. 20.
- Summi Pontifices, qui delegarunt simplici Sacerdoti ministrationem Confirmationis. Decif. 57. num. 3.
- Superpellicei clericalis etymologia. Et cur dicatur *Cotta*? Decif. 74. num. 13.
- Superpelliceum cum Stola adhibendum in danda Extrema Unctione. Et an sub peccato mortali? Decif. 74. num. 19.
- Suscipiens sacramenta an debeat esse alius à Ministro. Decif. 14. num. 2.
- Suspensio à Divinis quæ, & quotuplex? Decif. 28. num. 5.
- Suspensus Parochus à Divinis an possit baptizare? Decif. 28. num. 4. 7. 8.
- Synodales Constitutiones de Baptismo sollicitè infantibus dando loquentes. Decif. 23. num. 6.

T

- T**arantulae morsus facit insanire. Decif. 80. num. 32.
- Tarditas Parochi in dando Oleo Sancto causat duæ inconvenientias. Et quæ? Decif. 74. num. 34.
- Tempore quo producantur in infirmo effectus Unctionis Extremæ? Decif. 82. num. 19.
- Tentare Deum est expectare Messiem, & non seminasse. Decif. 81. num. 13.
- Tentationes Diaboli superantur in morte virtute Extremæ Unctionis. Decif. 82. num. 12.
- Tertiarii, ac Tertiaria à quibus recipiant Extremam Unctionem. Decif. 71. num. 26.
- Testamentum interruptum an sustineatur? Decif. 10. num. 5.
- Testimonia SS. Patrum de veritate Sacramenti Extremæ Unctionis. Decif. 62. num. 9.
- Theodori Archiepiscopi Cantuariensis Anno 668. decretum de Extrema Unctione. Decif. 81. num. 3.

Theodori

Ac Rerum magis Notabillium.

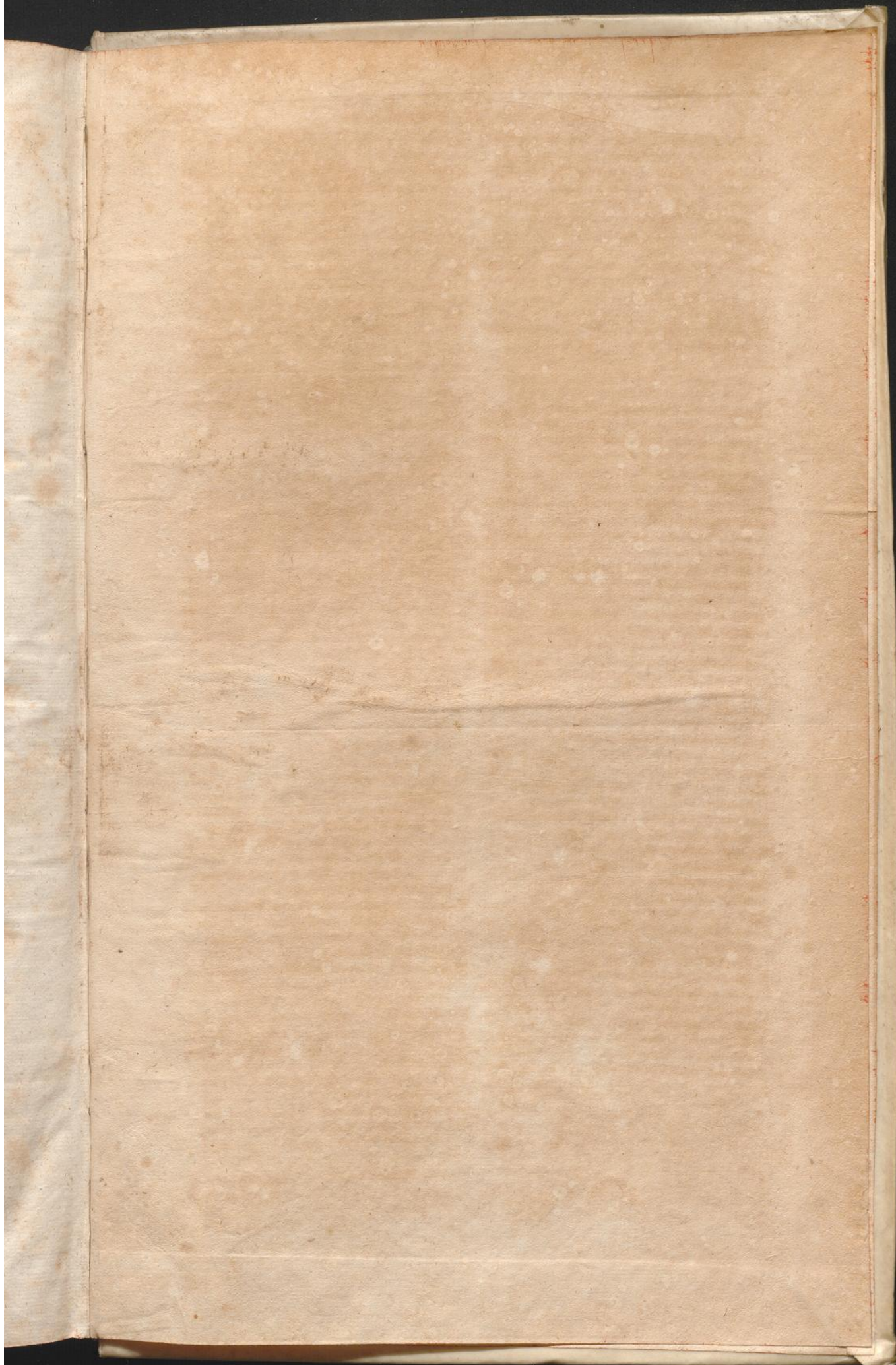
Theodori Monachi tentatio in morte. Decif. 82. num. 11.
 Thomæ Tamburini opinio expofita circa Præceptum Charitatis erga proximum. Decif. 72. num. 18.
 Tilianus Codex de pluritate ministrantium Extremam Unctionem. Decif. 70. num. 4.
Tormentum gratiæ dicebat Confefſarius ignarus in danda abſolutione. Decif. 68. num. 20.
 Traditio triplex, Divina, Apoſtolica, & Eccleſiaſtica, ac de ejus vi. Decif. 62. num. 8. & 15.
 Tranſumptis libri Sacramentorum S. Gregorii non eſt in omnibus credendum. Decif. 70. num. 28.
 Tridentini Concilii cenſura in contemptores Extremæ Unctionis. Decif. 81. num. 7.
 TRINITAS Sanctiſſima aſſimilata tribus primis digitis. Et quare? Decif. 56. num. 10.
 Tritones, ſeu Homines marini an reperiantur? Decif. 46. num. 3.

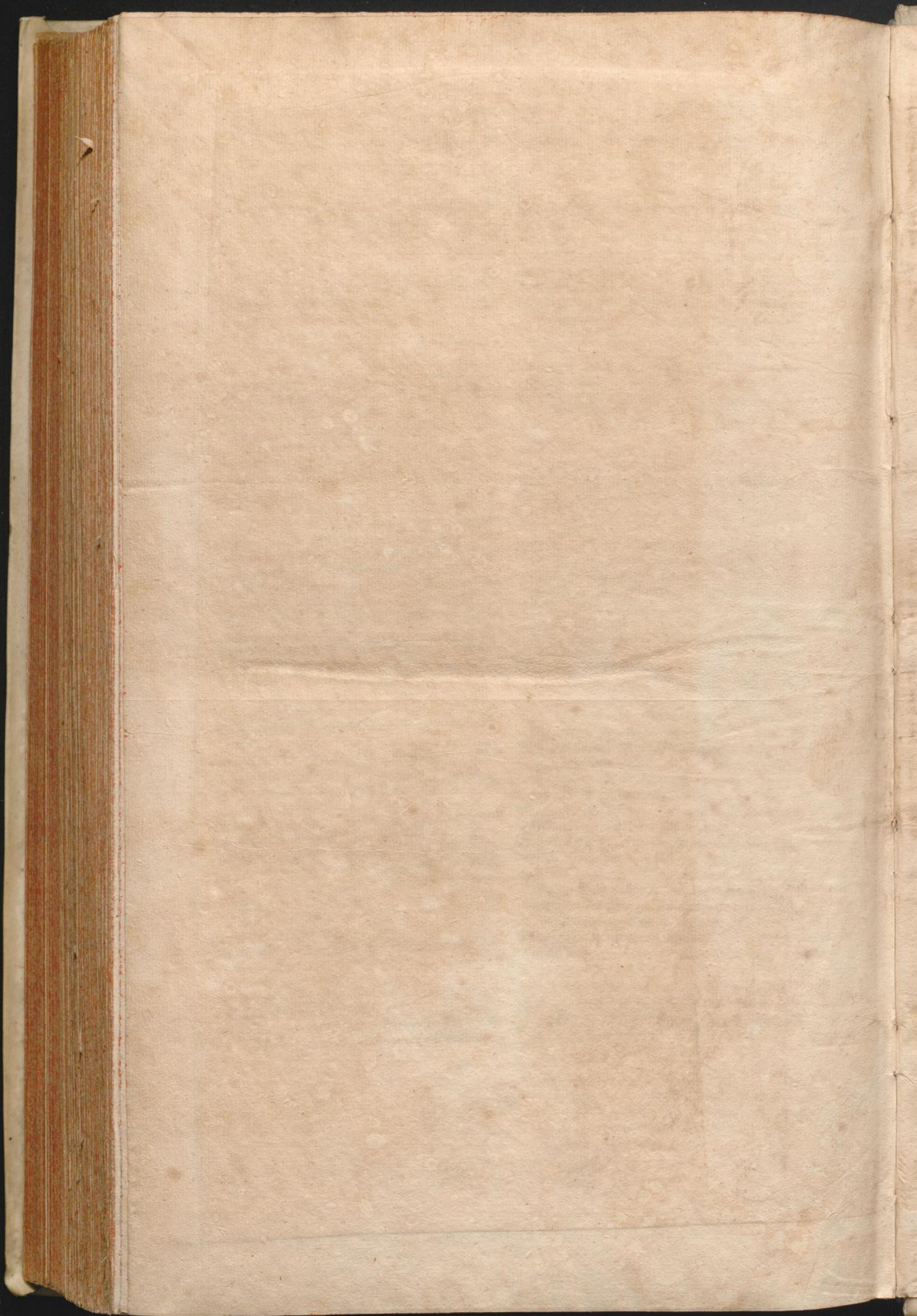
V

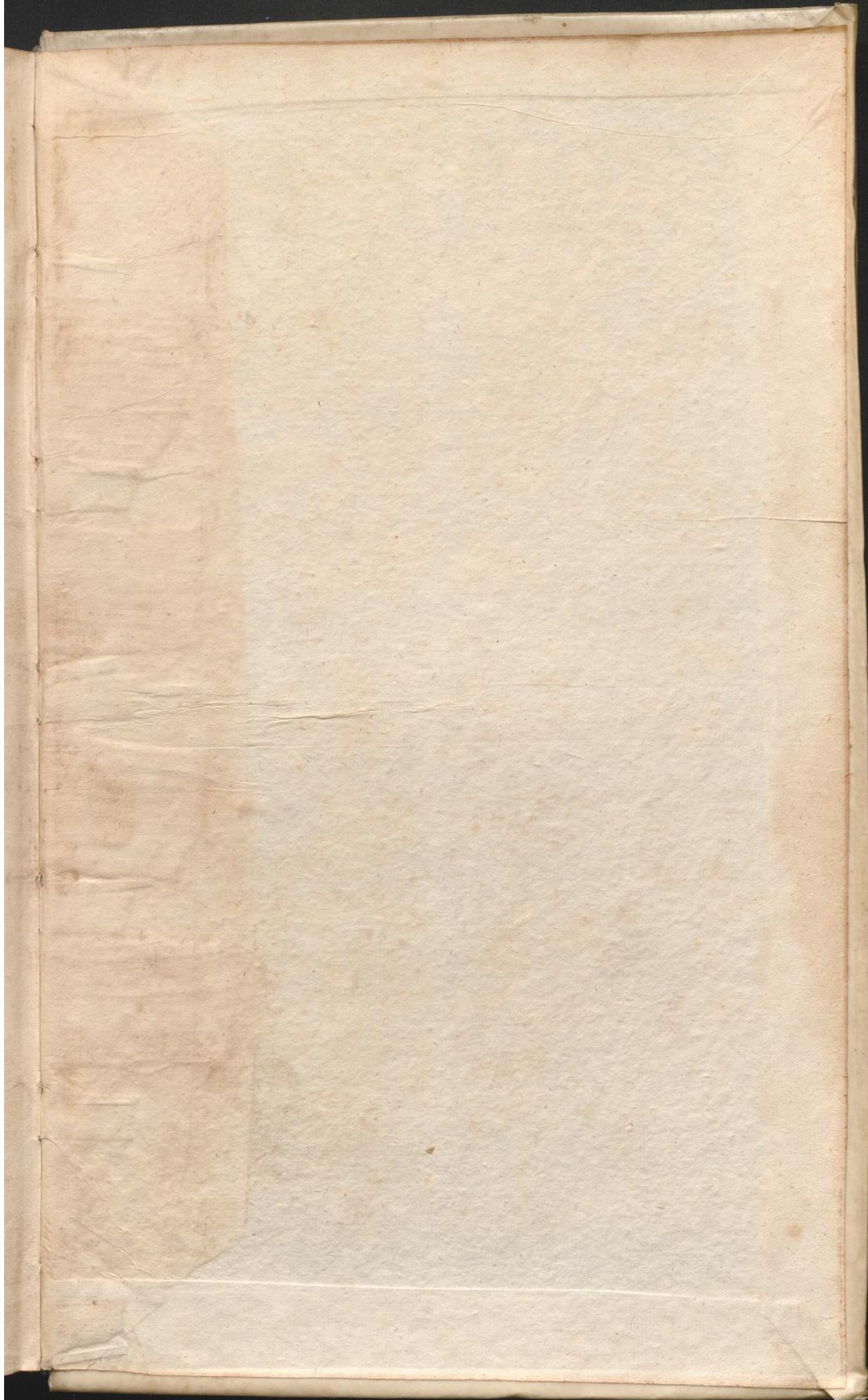
Validum an ſit Sacramentum datum à pluribus miniſtris ſimul? Decif. 70. num. 22.
 Variatio formæ quando deſtruat Sacramentum? Decif. 8. per totam.
 Variolæ, ac morbili contrahuntur in pueris ab aëre corrupto. Decif. 73. num. 3.
Veldictio ſonat ET. Decif. 81. num. 22.
 Venæ ſectio, ac ſanguinis minutio an juvet tempore Peſtis? Decif. 73. num. 37.
 S. Venerandus Martyr baptizatus à Chriſto Domino. Decif. 33. num. 8.
 Venetiis olim Unctio Extrema dabatur etiam in capite, in pectore, & in ſcapulis. Decif. 66. n. 5.
 Veneta forma Extremæ Unctionis antiqua an eſſet deprecative. Decif. 68. num. 6. & 14.
 Venetiæ Civitas anno 1631. à Peſte liberata ope DEIPARÆ. Decif. 73. num. 45.
 Venialia habens, & non dolens de eis, an peccet ſuſcipiendo Sacramenta? Decif. 19. num. 7.
 Venialia quomodo deleantur per Sacramentalia? Decif. 20. per totam.
 Venialis eſt culpa recuſare Extremam Unctionem ex levi cauſa. Decif. 81. num. 32.
 Venialia delentur per Extremam Unctionem ex opere operato. Decif. 82. num. 5. & 6.
 Verba formæ ſolo corde prolata an faciant Sacramentum. Decif. 8. num. 3.
 Verba formæ Baptiſmi quæ ſint de eſſentia? Decif. 30. per totam.
 Verba *Non poteſt* irritant actum. Decif. 59. num. 6.
 Verba formæ Sacramenti Confirmationis quæ ſint de eſſentia? Decif. 55. per totam.
 Verba formæ Extremæ Unctionis, quæ ſint de eſſentia? & quæ de Præcepto? Decif. 68. per totam.
 Verba S. Joannis, *Et nos debemus pro fratribus animas ponere*; ſunt de Præcepto. Decif. 72. n. 27.
 Verba D. Jacobi, *Infirmatur quis in vobis?* an ſint præceptiva? Decif. 81. num. 2. & 17.
 Veſtibus albis induebantur baptizati. Et quot diebus? Decif. 45. num. 3. & 4.

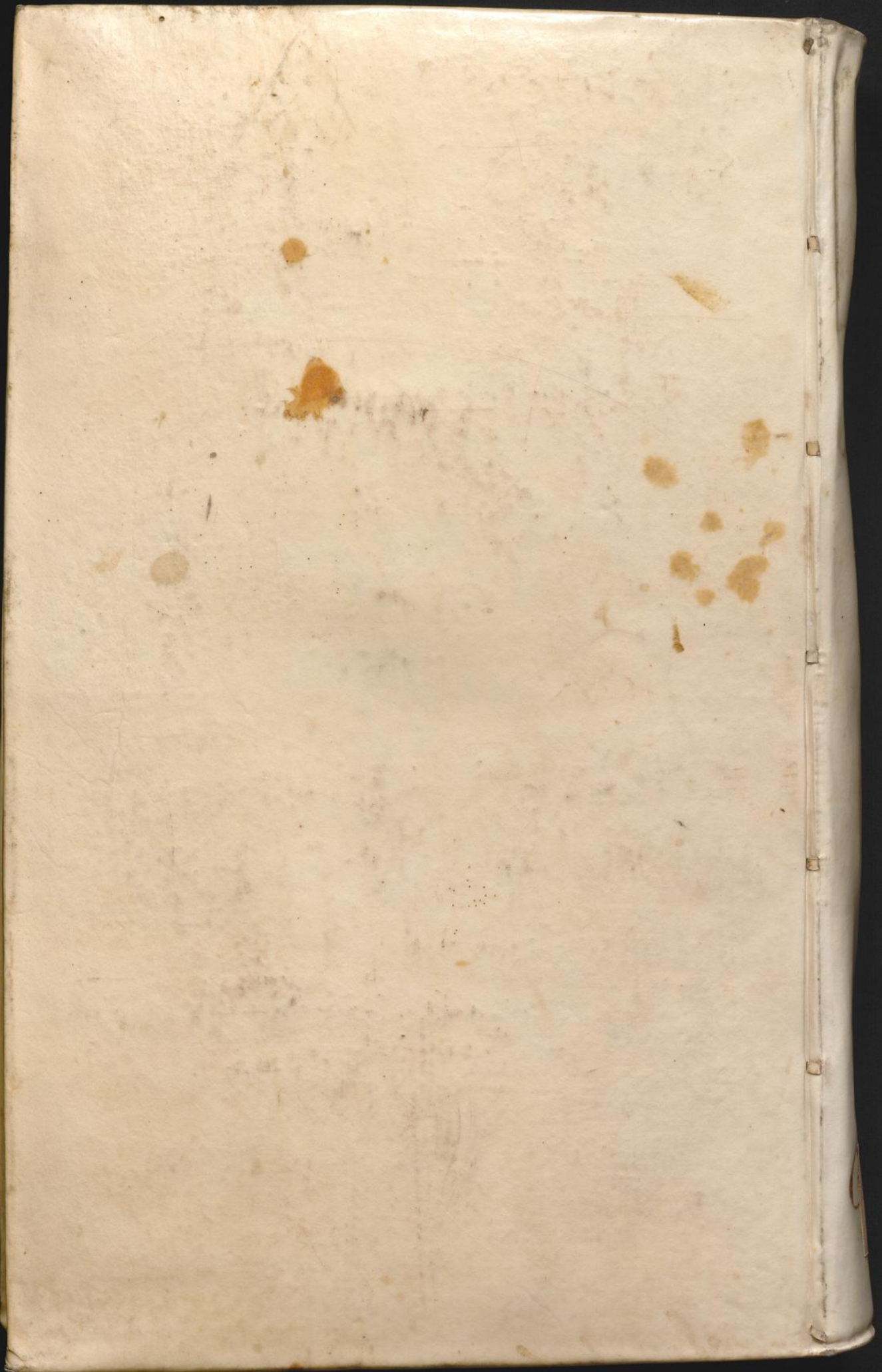
Veſtes Sacræ neceſſariæ in miniſtranda Extrema Unctione. Decif. 74. num. 11.
 Viaticum olim non dabatur infirmo, niſi poſt datam ei Extremam Unctionem. Decif. 70. num. 19.
 Viaticum, & Extrema Unctio ad eundem miniſtrum ſpectat dare. Decif. 71. num. 7.
 Viduæ Eliſei Olei myſterium. Decif. 75. num. 20.
 Vipera morſus eſt mortalis, ſufficiens pro danda Extrema Unctione. Decif. 79. num. 24.
 Virgula dari poteſt Oleum Sanctum Peſtis tempore. Decif. 73. num. 39.
 Vita Matris quando ſit præferenda vitæ ſæctis, vel è contra? Decif. 41. num. 9.
 Vita corporalis quando ſit periculo exponenda, vel pro baptizando parvulo, vel confeſſione audienda, aut Extrema Unctione danda moribundis? Decif. 72. num. 30.
 Vita hominis conſiſtit in calore naturali, & humido radicali. Decif. 76. num. 5.
 S. Vitalis miles ſe morti expoſuit, confortando Urſicinum Medicum in fide. Decif. 72. num. 16.
 Unctiones Sacræ decem, & quæ? Decif. 53. n. 8.
 Unctio in fronte materia proxima Confirmationis. Decif. 54. num. 13.
 Eſt de eſſentia, ut fiat in fronte. Decif. 56. n. 2.
 Unctiones octo, quæ ſunt in uſu in Eccleſia. Decif. 61. num. 3.
 Unctio Olei, quam faciebant Apoſtoli *Marc. 6. 13.* an eſſet Sacramentum? Decif. 63. num. 5.
 Unctiones quot eſſe debeant de eſſentia Extremæ Unctionis? Decif. 66. num. 2.
 Unctiones, de quibus in libr. Sacram. S. Gregorii, non erant Sacramentum. Decif. 70. num. 29.
 Unctiones à pluribus Sacerdotibus ſucceſſivè factæ complent Sacramentum. *ibid.* num. 42.
 Unctio Extrema olim data ante S. Viaticum. Decif. 71. num. 8.
 Unctiones infirmi cum Oleo Sancto continuatæ olim multis diebus non erant Sacramentum, ſed curativæ ex devotione. Decif. 81. numer. 37.
 Unum Sacramentum quomodo ſit Extrema Unctio cum pluribus Unctionibus? Decif. 76. num. 13.
 Vocabula dubia ſecundum communem uſum loquentium ſunt intelligenda. Decif. 65. num. 3.
 Vocis *Sacramenti* ſignificationes variæ. Decif. 1. num. 1.
 Volitionis, ac Nolationis an detur Neutrum? Decif. 52. num. 1.
 Volentatis veræ quæ ſint vera ſigna. Decif. 52. num. 4.
 Ureſt particula optativi modi ſignificans *Utinam*. Decif. 68. num. 16.
 Uterinus furor in mulieribus facit eas inanire. Decif. 80. num. 35.
 Utilia animæ ſuæ quiſque debet providere. Decif. 81. num. 11.
 Vulnere mortali ſauciatis Extrema Unctio eſt miniſtranda. Decif. 79. num. 23.

FINIS

CLERICATI

1772

551

G L.

Th
914 a